Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

REDAKTØR:
KAPTAJN C. F. LØKKEGAARD

3DIE AARGANG

1924

KØBENHAVN
INDUSTRI-TRYKKERIET — BERNH. SCHMIDT
1925

INDHOLD

FORSVARSSAGEN

Side

Folkeforbund — Neutralitet — Afrustning .. 61
Et Udkast til Danmarks Testimonium paupertatis .. 105
Omkring Afrustningsforslaget. Følelse — Forstand — Begrebsforvirring .. 113
Folketingsmand V. Pürschels Tale i Folketinget .. 114
Stol paa Gud — men bind Kamelen .. 125
Folketingsmand S. Brorsens Tale i Folketinget .. 126

HÆREN OG DENS INDRE FORHOLD

Tjenestereglement — tjenstlige Forhold — Messeforhold .. 9, 78, 87, 111
Reservebefalingsmænds tjenstlige Forhold som hjemkommanderende (se ogsaa 1923) 11, 42
Reduktionens Status .. 16
Landstormen. Af Generalmajor Castenschiold .. 23
Løjtnantskoler og Kursus. Forhandling om Program .. 52
Officianter — Underofficerer .. 90

LØNNING, HONORAR, PENSION

Lønfradrag under Sygdom .. 14
Konjunkturtillægget paany .. 33, 35, 45
Lønninger og Pristal. Før — under — efter Krigen .. 38
Lønninger og Pristal 1919 og 1924 .. 102
Konjunkturtillægets forestaaende Revision .. 133

UNIFORMSSPØRGSMAALET

Uniformsspørgsmaalet. Af Generalintendant G. Brammer .. 1
Et Møde i Kjøbenhavn om Uniformssagen .. 3
Feltuniform — Galauniform. Af Underdirektør H. Wamberg .. 5
En Eners Syn paa de nye Uniformer. Af Prmlt. V. J. F. Wulff .. 6
Hvad der hidtil er passeret i Uniformssagen .. 7
Bliver det Feltuniform og særlig Galauniform? .. 13
Ministeriet vil opretholde Galauniformen .. 32
Galauniformen. Af Oberstløjtnant E. Klein .. 32
Konference i Ministeriet ang. Distinktioner .. 52
Forslag fra Organisationerne til Ministeriet .. 73

F. O. L.s YDRE OG INDRE FORHOLD

En Generalforsamling og en Appel .. 17
F. O. L.s Repræsentantskab og Hovedbestyrelse .. 36
F. O. L. skifter Formand .. 68
Organisationer og Forhandlingsret .. 68
F. O. L. og Messespørgsmaalet .. 89
En utilfreds .. 92
Afskedigede Officerer o. l. og F. O. L. .. 92

F. a. R. f. O.

Officerer af Linje og Reserve. Dansk Officersblad til F. a. R. f. O. .. 37
Meddelelse fra F. a. R. f. O.s Bestyrelse om Aarsmøde .. 46

PRISFORHOLD, SKATTER etc.

Prisniveauet og Dyrtidstillæget .. 20, 91, 101
Husholdningsregnskaber for 1922. Ny Basis for Pristallet .. 55, 69
Konjunkturoversigt 1923—24 .. 60
De kommunale Skatter 1924—25 .. 98
Detailpriser før og efter Krigen .. 124

FRA UDLANDET

Finlands Forsvar .. 49
Sveriges Rigsdag og Forsvaret .. 85, 93
En finsk Benlov .. 104
Forsvarssagen i Norge .. 136
Finlands Officersforbund .. 136

FORSKELLIGE ARTIKLER

Statens samlede Lønningsudgifter .. 16
Dansk Officersblads Forsendelse .. 19, 72
Et Aarsregnskab .. 45
Horserød Hvile- og Feriehjem .. 72
Fællesrepræsentationen af Tjenestemænd opløses .. 111
Af Administrationskommissionens 2. Betænkning .. 122

NOTITSER

Industriens Arbejdslønninger .. 48
Danske Officerer i U. S. A. .. 48
De tyske Tjenestemænd .. 60
De norske Tjenestemænd .

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER OG LIGEST. AF HÆREN

NR. 1 | JANUAR 1924 | 3. AARGANG

UNIFORMSSPØRGSMAALET

AF GENERALINTENDANT G. BRAMMER

I Decembernummeret af „*Dansk Officersblad*" er der givet et Referat af et den 15. December 1923 afholdt Møde, hvortil Krigsministeriet havde indbudt de forskellige militære faglige Organisationers Repræsentanter, og hvor disse, efter at Chefen for Ministeriets 2. Departement havde redegjort for Ministeriets Syn paa *Uniformsspørgsmaalet*, fik Lejlighed til at fremsætte Spørgsmaal. Af Referatet, der suppleres ved et tilsvarende Referat i „*Officiantbladet*" for 1. Januar 1924, faar man en Række Oplysninger om de Principper, Ministeriet ønsker fulgt ved den endelige Afgørelse af Uniformsspørgsmaalet, der mere eller mindre brændende har staaet paa Dagsordenen i den sidste Snes Aar, og som det derfor er i alle Parters Interesse at komme til Ende med. Imidlertid er Spørgsmaalet saa vigtigt og betyder — tjenstligt, socialt, økonomisk — saa meget baade for Hæren som Helhed og for dens enkelte Individer, at en Afslutning ikke pludselig bør jages igennem, hvilket der synes at være nogen Fare for, naar Ministeriet den 15. December har udtalt Ønske om, at Sagen, der vistnok bl. a. vil kræve flere Afstemninger, fra Organisationernes Side skulde være færdig behandlet ved Udgangen af Jan.

Da det imidlertid er af den største Betydning, at en Afgørelse, der dog gerne skulde gælde for en længere Aarrække, ikke træffes overilet, og da enhver, der faar Lejlighed til at afgive en Stemme, kan blive medansvarlig for Resultatet, er det ganske nødvendigt, at der i nogen Grad bliver Lejlighed for de Interesserede til at fremsætte Tanker og Synspunkter, og selv om der selvsagt ikke kan gaas stærkt i Detailler, er der dog en Mulighed for, at en Diskussion kan give de raadgivende Organisationer og afgørende Myndigheder et og andet Fingerpeg af Værdi.

Med det Maal for Øje at bidrage til at skabe en ikke alt for utilfredsstillende Løsning paa en Sag, der længe har bevæget sig paa Randen af Kaos, skal der i det følgende fremsættes enkelte Betragtninger til Overvejelse.

Som det var at vente, har Ministeriet ved Fastsættelsen af *en ny Feltuniform, der nødvendigvis ogsaa bør blive den almindelige Tjeneste- og Garnisonsuniform,* valgt en Khakiuniform, der skal være *Enhedsuniform* for Hæren, det vil sige: den skal bæres af samtlige Vaaben, Stabe og Korps. Tanken hermed er den, at Uniformen ikke i Felten ved Farve eller Aftegn skal give en Fjende nogen Oplysning om Afdelingen (Vaabnet), men den har intet at gøre med Spørgsmaalet om Gala, og selv om der fremtidig bliver indført en særlig Galauniform, kan det dog med fuld Ret hævdes, at den danske Hær har indført — eller vel rettere paatænker at indføre — Enhedsuniform. Modellen hertil er, som bekendt, fastslaaet for Underklasserne, og tilbage bliver, hvad denne angaar, kun Spørgsmaalet om Enkeltheder for Befalingsmændenes Vedkommende. Det er imidlertid, naar alt kommer til alt, ret underordnet, om der her følges engelsk eller amerikansk Mode (med nedfaldende eller opstaaende Krave), men det er sikkert ønskeligt, at der bliver Mulighed for at bruge lange Benklæder uden for Geleddet, og at brunt Fodtøj bliver tilladt. Paa disse og andre Punkter vil det næppe være ugørligt at naa et tilfredsstillende Resultat, men Vanskeligheden bliver større, naar Spørgsmaalet om *Uniformens Anvendelse til Gala* rejses.

Hvad dette Spørgsmaal angaar, har Ministeriet nemlig tilsyneladende allerede taget Standpunkt, idet det gennem sin Departementschef bl. a. har givet Udtryk for,

1) at der ikke er Raad til en særlig Gala-Uniform,
2) at Feltuniformen kan blive pyntet op til Galabrug, og
3) at de saakaldte „Ligestillede" ikke, hvis der skal indføres særlig Gala-Uniform, kan gøre sig Haab om Ligestillethed med Officererne.

Til Punkt 1 kan der maaske siges, at vel er Hærens Personel beskedent lønnet, men da det har den samme Minister som Flaaden, og Mini-

steren har paabudt Flaadens Officerer ikke blot en Gala-Uniform, men ogsaa en Selskabs-Uniform, og *da de to Værns ligestillede Personel endnu har samme Lønning*, maa der formentlig ogsaa være Grundlag for, at en Gala-Uniform økonomisk kan overkommes inden for Hæren. Ogsaa det Faktum, at Livgarden og Gardehusarregimentet skal beholde deres forskellige kostbare Gala-Uniformer, kan anføres i denne Forbindelse, idet det afgørende for en Forsættelse til disse to Elitekorps nødigt skulde være det, om de paagældende havde Raad til at anskaffe de reglementerede Gala-Uniformer, og dette maa nødvendigvis blive af Betydning, hvis alle andre Gala-Uniformer opgives af økonomiske Grunde.

Til Punkt 2 kan bemærkes, at man naturligvis kan hænge Epauletter, Skærf o. s. v. paa en Feltuniform, men det strider ganske mod den Idé, der ligger til Grund for en Khaki-Uniform, og man kan vanskeligt tænke sig, at der kan komme noget kønt eller pynteligt ud af det. I en engelsk Hjerne kunde en saadan Idé ikke være undfanget, — Departementschefen ser jo i sine Overvejelser ogsaa bort fra de praktiske Englændere, — og Resultatet vil let blive det, at *Hærens faste Personel fremtidig vil møde civilklædt* ved kirkelige Højtideligheder og lignende, medens Gala-Uniformen i Realiteten vil blive forbeholdt Marinen og vore mange civile Embedsmænd.

Punkt 3 har en ganske særlig Interesse, da det slaar fast, at vort demokratiske Fædreland er, saa vidt vides, det eneste Land, der endnu gør *principiel* Forskel paa Uniformeringen af Hærens Officerer og af dens Læger, Dyrlæger og Intendanter. Det skal tilføjes, at en saadan Forskel ogsaa forlængst har ophørt at eksistere i vor Marine, medens det ikke har været muligt inden for den under samme Minister hørende Hær at opnaa Sympati eller Støtte for et tilsvarende Synspunkt. I samme Forbindelse kan det bemærkes, at den krigsministerielle Idé med en Forskel i Gradstegnene for Officerer af Linien og af Reserven inden for samme Grad teoretisk kan være meget god, medens dens Gennemførelse i Praksis næppe kan føre noget godt med sig.

Som det vil forstaas af de foranstaaende Bemærkninger, kan andre Betragtninger gøres gældende end de af Ministeriets Departementschef anførte Grunde *mod* en særlig Gala-Uniform for Hærens faste Personel, og der er da vist ogsaa inden for Officerernes Kreds, til hvilke disse Bemærkninger særlig er henvendte, Stemning *for* den. Men skal der fastsættes en Gala-Uniform, er det ikke gjort med at slaa sig til Taals med det, der haves. Det maa overvejes, om den gamle Uniform med Garnisonsfrakken opfylder de Krav, der ved Normeringen af en Gala-Uniform særlig bør komme i Betragtning, og disse Krav er formentlig følgende:

1) den skal være praktisk (for Formaalet), bekvem (for Bæreren) og pyntelig (for Beskueren),
2) den skal tage et vist Hensyn til Traditionen,
3) den skal være saa økonomisk som mulig,
4) den skal kunne hævde sig, sammenlignet med fremmede Hæres Uniformer.

Hvad nu Punkt 1 angaar, synes en toradet Uniformsfrakke til Galabrug lidet rationel, naar Felt- og Garnisonsuniformen er énradet. Er denne varm nok til at trodse Vind og Vejr, maa en énradet Uniform ogsaa kunne klare det til Gala, hvor der oftest optrædes inden Døre, og til Dans f. Eks. er den toradede Uniform hverken praktisk eller bekvem. Her hjemme havde, som det vil vides, den toradede Uniform oprindelig meget smallere Overknapninger end nu og adskilte sig ikke meget fra den énradede, saaledes at der heller ikke, om man gjorde *den nu brugte Garnisonsfrakke énradet*, skete noget alvorligt Brud paa Traditionen. Naturligvis skulde man beholde de nuværende Kraver i Vaaben- og Korpsfarven (muligvis efter norsk Mønster med et Sølv- eller Guldbaand for Stabsofficerer), ligesom ogsaa Knapper og Skuldergradstegn. Føjedes hertil Skærf, og forsynedes Benklæderne med Striber (helst, hvor det er muligt, i Kravens Farve og af samme Bredde som nu for Rytteriet og Artilleriet), vilde der vistnok faas en Gala-Uniform, der baade var praktisk, bekvem og pyntelig, ikke brød for stærkt med Traditionen, ikke vilde stille store Krav til Nyanskaffelser (i Overgangsperioden vilde den foreslaaede og den nuværende Gala-Uniform udmærket kunne bruges ved Siden af hinanden), og som endelig, hvad der ikke er uden Betydning, vilde være i Stand til at hævde sig, sammenlignet med fremmede Hæres Uniformer.

Samles man, *selv om der til Gengæld skulde bringes Ofre*, i Ønsket om en Gala-Uniform, fandt man vel ogsaa en Hovedbedækning, man kunde enes om. Mon i Virkeligheden ikke Bevarelsen af vor nuværende Hue (helst efter Princippet samme Farve for Huen som for Frakken), eventuelt med en Pompon eller lignende med det kongelige Navnetræk, vilde være paa samme Tid den fornuftigste og mest tidssvarende Løsning?

Om dette og meget andet kan Meningerne være delte, derimod kan der ikke være to Meninger om, at det er af Betydning, at alle Officerer og Officianter finder hinanden i denne Sag. Lykkes det — hvorom der ikke bør tvivles, — er Grundlaget for *en Løsning af Uniformsspørgsmaalet paa en saadan Maade, at den skaber Tilfredshed inden for Hærens Rækker*, til Stede, og saa opnaas der forhaabentlig, og formodentlig, ogsaa Tilslutning fra Krigsministeriets Side.

Hvor der er Villie, er der Vej!

DE HERSKENDE ANSKUELSER I UNIFORMSSPØRGSMAALET

ET MØDE I OFFICERSFORENINGEN I KJØBENHAVN

Som et Led i F. O. L.s Bestræbelser for at skabe en rationel Basis for Drøftelser og Forslag med Hensyn til den kommende Uniformsordning blev der den 5. Januar holdt et Møde i Officersforeningen i København, til hvilket foruden F.O.L.s Medlemmer ogsaa Reservens Officerer var indbudt. Skønt Mødet blev holdt med kort Varsel var der kommet ca. 200 Officerer o. l. til Stede, hvoraf henad Halvdelen tilhørte Reserven. Hensigten fra F.O.L.s Side var *dels* at meddele en Del orienterende Oplysninger, *dels* at fremvise de ved Ministeriets Foranstaltning som Udkast fremstiller Prøver af *Feltuniform for Befalingsmænd o. l.*

Tilfældigvis havde Officiantforeningen berammet Møde til samme Tid, men ved gensidig Imødekommen lykkedes det at faa Fremvisningen til begge Sider at „klappe", hvorved det ganske vist i nogen Maade gik udover Prmlt. *Callisen* og Overofficiant *Groes Larsen*, der beredvilligt havde paataget sig Rollen som "*mannequins.*"

Da der fra flere Sider blev fremsat Udtalelser, som ikke blot var vejledende for Hovedbestyrelsen med Hensyn til de blandt Medlemmerne raadende Anskuelser, men som tør forudsættes at rumme Interesse for en videre Kreds, skal vi nedenfor bringe et — af Hensyn til Spaltepladsen noget sammentrængt

REFERAT

Oberstløjtnant A. Ramm, F. O. L.s Formand,

indledede med en Velkomst til Reservens Officerer og udtalte det Haab, at det Samarbejde, der i denne Sag er indledet mellem Linjens og Reservens Officerer, maa blive fortsat i kommende Tider og bidrage til en nøje Samfølelse dem imellem.

Efter at Oberst *E. Koefoed* var valgt til Dirigent, fremsatte Formanden dernæst en historisk Redegørelse for Uniformsspørgsmaalets *hidtidige Forløb* fra Juli 1922, da F. O. L. fra Krigsministeriet modtog til Erklæring Underofficersforeningens Forslag til Distinktioner og Uniformering for Officiantgruppen, over den mindre tilfredsstillende Ordning i K.f.H. B. $^{2}/_{1923}$ til den definitive Ordning, der nu staar for Haanden, og som forhaabentlig vil kunne fremgaa af de Forslag, som Krigsministeriet har afæsket Befalingsmandsorganisationerne. Formandens Redegørelse var i det væsentlige sammenfaldende med den Oversigt, der i samme Henseende findes andetsteds i nærv. Blad, hvorfor vi udelader den her.

Fremdeles ridsede Formanden Billedet op af *Situationen, som den foreligger i Øjeblikket:*

Det Hovedspørgsmaal, der melder sig først, og ang. hvilket vi først maa forebringe vort Forslag, er dette:

— Ønsker Hærens Officerer o. l. en *Enhedsuniform* i den særlige Betydning, Krigsministeriet har villet anvende dette Ord, altsaa saavel til al Tjeneste som ogsaa til Gala?

— *eller*: ønsker vi foruden Feltuniformen tillige en *særlig Galauniform*?

Herom er det Hovedbestyrelsens Hensigt at undersøge de herskende Synsmaader ved en *Urafstemning*, der rimeligvis vil blive foranstaltet blandt F. O. L.s Medlemmer gennem Januar-Numeret af „Dansk Officersblad".

F. O. L.s Hovedbestyrelse agter *ikke paa Forhaand* at tage Stilling til dette Spørgsmaal, idet den ser sin Pligt i at følge den — forhaabentlig udprægede — Majoritet, der udtaler sig for det ene eller det andet ved den forestaaende Afstemning. Men har Hovedbestyrelsen først fast Bund under Fødderne, vil den af al Evne arbejde for at bringe det for Befalingsmænd o. l. saa vigtige Spørgsmaal til en saavel i tjenstlig som økonomisk og social Henseende forsvarlig Løsning.

Oberst E. Koefoed:

Formanden har sikkert Ret i, at et meget betydende Spørgsmaal er dette, *om* vi fremtidig kun skal have Feltuniformen, eller *om* vi tillige skal beholde en Galadragt. Jeg har drøftet dette Spørgsmaal med mange Kammerater. Den vægtigste Grund, der fremføres til Fordel *for* „Enhedsuniformen", er vel den *økonomiske* Side af Sagen; dernæst Hensynet til *Reserven*, som det maaske er mere betænkeligt at paatvinge en særlig Galauniform. Men jeg vil alligevel gerne lægge et kraftigt Ord ind *for* en Galauniform. Vi bør ikke være den eneste Samfundsklasse, som afskæres fra at vise sig i en særlig Festdragt, — og Khaki bliver aldrig Festdragt ved at hænge noget Flitter paa. Alle andre Samfundsborgere, saavel civile som Embedsmænd, har en særlig Festdragt, hvad enten saa denne er en Kjole eller Diplomatfrakke eller et blaat Jakkesæt. Ved at fastsætte Khakiuniformen som eneste Uniform tvinger man os til at ved højtidelige Lejligheder at møde i Arbejdstøjet, i Sportsdragt, kan man sige.

Kaptajn V. O. Harrel:

Jeg kan ganske slutte mig til Oberst Koefoeds Udtalelser om det urimelige i, at vi skulde være de eneste, der ikke har en Festdragt. Men jeg synes, at saavel Formanden som Ob. K. har lagt Skillelinjen i deres *enten — eller* paa et noget andet Sted, end jeg, (og jeg tror: mange med mig) kunde ønske. Jeg mener vi bør have:

1) *Feltuniformen* til al Tjeneste.
2) en *Garnisonsuniform* som hidtil, til Anvendelse udenfor Tjenesten og, med nogle særlige Attributer, til *Gala.*

Denne Ordning har desuden den Fordel, at vi da kunde bibeholde *Snorefrakken.* Naar Anskaffelsen af denne som hidtil bliver frivillig, har en saadan Bibeholdelse ingen økonomiske Konsekvenser.

I det hele taget tror jeg ikke, at det blivr *dyrere* foruden Feltuniformen at have en særlig Uniform til Garnisonsbrug og Gala. En saadan Uniform varer i mange Herrens Aar, saa den *aarlige* Merudgift bliver relativt ringe.

Men en Galauniform *maa* vi have, i Særdeleshed af Hensyn til *de unge*, som paa flere Maader har det ikke altfor godt for Tiden. I Virkeligheden burde Uniformsspørgsmaalet afgøres af de unge; det er dem, der skal bære Uniformen gennem de mange Aar; det er dem, der føler — *bør* føle Stoltheden ved at bære Hærens Uniform; det er derfor ogsaa *deres* Stemme, der bør have Vægt, mere end de gamles eller halvgamles, der er ligegyldige overfor Uniformen.

Hvad *Feltuniformen* angaar vilde Kapt. H. stemme for den opstaaende Krave. Alle andre end Englænderne har opstaaende Krave; den egner sig vist ogsaa bedre for os. Kaptajnen ansaa ogsaa Huen af Model som den nuværende for den bedste: dér er Plads til Gradstegn, hvad der ikke er paa den lave, bredpuldede Model. Naturligvis dog kun i Forbindelse med den opstaaende Krave. Men gøre Khakiuniformen til *Gala*uniform ved „Attributer" lader sig simpelthen ikke gøre.

Fremdeles udtalte Kapt. H. den Formening, at man med Hensyn til Fastsættelse af et særligt Galatilbehør til den ene eller den anden Uniform ikke bør drage Skel efter *Graderne*, men efter Skillelinjen: *Kgl.* Udnævnelse eller *ministeriel* Udnævnelse — i Overensstemmelse med Bestemmelsen om Felttegn.

Ang. det *Vaabenmærke*, man har stillet i Udsigt, bad Kapt. H. meget om, at det dog vilde blive af *noget* mindre „morsomt" Udseende end det f. Eks. for H. t. K. nu fastsatte,

Kapt. H. henstillede sluttelig til Dirigenten, at man i Aften ved en *Afstemning* fik en Tilkendegivelse af den her tilstedeværende ret talrige Forsamlings Stilling til Spørgsmaalene:

— Ønskes Feltuniformen brugt saavel til al Tjeneste som til Gala?

— eller: ønskes 2 Uniformer — *én* (Feltuniformen) til Brug ved al Tjeneste og *én* (den nuværende) til Brug udenfor Tjenesten og (med særligt Tilbehør) til Gala?

En saadan Afstemning vilde formentlig være en Vejledning for Bestyrelserne i deres Arbejde.

Premierløjtnant V. J. F. Wulff

vilde gerne have rammet en Pæl gennem den Tro, der er ved at blive en Overtro, at det af *Bekostningshensyn* skulde være at foretrække at have Feltuniformen ogsaa som Galauniform. Det kan diskuteres, om det muligt for de kommende Slægter vil være billigere — og Taleren nærede allerede herom stærk Tvivl, som han begrundede —, men vi, der gør Tjeneste nu, og som har gjort de mange hidtidige „Forbedringer" med, vi har jo dog ogsaa i denne Sag et rimeligt Krav paa Hensyn, og for os vil det ganske utvivlsomt være billigere at beholde vor nuværende Garnisons- og Galauniform og saa anskaffe *én* Feltuniform fremfor at anskaffe 2—3 Feltuniformer til lidt forskellig Anvendelse. Og man maa jo da vel erindre, at selv om man anvender Feltuniform til Gala, saa anvender man dog næppe hertil *den samme* Feltuniform, som man slider til daglig.

(Angaaende Premierlt. Wulffs Udtalelser henvise vi iøvrigt til hosstaaende Artikel om Emnet fra hans Haand).

Kaptajn F. R. Kirkebjerg

var fuldt ud enig med de foregaaende Talere i Princippet. Kapt. opholdt sig i *Frankrig*, da Uniforms- og Paaklædningsspørgsmaalet blev løst dér. I Messer og overalt, hvor Officerer kom sammen, herskede der kun én Mening: Man ønskede den *gamle* Galauniform tilbage og ikke den lidet klædel ge langskødede blaa Frakke.

Chefen for det Regiment, hvor Kapt. K. forrettede Tjeneste, en ældre Oberst, der langtfra kunde siges at være særlig „uniformsinteresseret", udtalte:

> Det er ganske nødvendigt at beholde en Gala, om ikke af anden Grund, saa fordi den virker *med* til at drage de unge ind. Man forkas'e ikke uden videre et saadant Udslag af Forfængelighed og udlægge det som „Mangel paa Begavelse" eller som „Tomhed" hos de paagældende. Og at Bekostningshensyn skulde afskrække, passer lige saa lidt: Man anskaffer i sit Liv højest 2 Galauniformer.

Feltuniformen vilde Franskmændene ikke have med Revers. Man var ængstelig for at faa daarlig Paaklædning ud af det, usoignet og med Slips i alle Regnbuens Farver. Mon ikke lignende Farer *kunde* tænkes herhjemme?

Derimod vil Kapt. K. under alle Omstændigheder stemme for *den flade Hue*, ogsaa til opstaaende Krave. Vor nuværende Model er upraktisk: I Regnvejr har man altid Regnen ned i Nakken; Huen mister let sin Form o. s. v.

(Derefter foregik *Demonstrationen* af de forfærdigede Modeller, saavel Meniguniformer som Befalingsmandsuniformer. Da en lignende Demonstration nu er foregaaet ogsaa i Provinsgarnisonerne, skal vi ikke komme ind paa den her).

Kaptajn F. Johansen

var — efter at have set Modellerne — ikke i Tvivl om. at 1) Frakken med Revers og 2) den lave Huemodel med bred Puld maa foretrækkes. Denne Frakke er for Øjet tiltalende og tillige (hvad der vel er væsentligere) praktisk og svarende til Formaalet: Feltbrug. Det er en god Anbefaling for den, at Englænderne har „opfundet" den; *de* forstaar sig paa det. Og den Ængstelse, Kapt. Kirkebjerg omtalte, er vel nok mere berettiget længere mod Syd. Den lave Hue med den *brede Puld* vil sikkert blive paaskønnet paa vore mange Regnevejrsdage.

„*Pistolrem*" med tilhørende Skulderremme er sikkert nok praktisk, men generende til Hverdags. Man maa huske, at den slider slemt paa Frakken. De ældre af os vil huske, at det vakte Glæde, da vi fik Lov at bære „Gehænget" *under* Frakken, og det var dog en temmelig spagfærdig Ting sammenlignet med det moderne Seletøj.

Feltuniformen er udmærket egnet til *sit* Formaal: Arbejdsdragt; saa udmærket endog, at den ikke ved nogen Art af Paahæng kan gøres til Festdragt uden at gøre Bæreren til et *Fastelavnsris*. Jeg forstaar mig ikke saa synderligt paa Galauniformer, men jeg synes, at vor gamle Uniform i det væsentlige opfylder de Krav, der bør stilles til en Festdragt — og saa bliver den den *billigste* for os, der har den.

Kapt. J. vilde gerne lægge et godt Ord ind for *Snorefrakken*. Den er smuk, den er overordentlig beskeden, og den har historisk Hævd som Officersfrakke. Med den til *Gala* behøver vi intet Paahæng. Tag dertil en trekantet Hat (subsidiært Hue), saa har vi en baade smuk og diskret Officers-Gala.

General H. Castenschiold,

der var iført den Feltuniform (Frakke med Revers), Generalen har haft som Prøve det sidste Aarstid, udtalte sig kraftigt for: Feltuniform til al Tjeneste og desuden en Garnisonsuniform, der med særligt Udstyr bliver Galauniform som vor nuværende.

Feltuniformen *med Revers* fandt Generalen særdeles bekvem og praktisk. Med khakifarvet Skjorte og do. Flip og Slips kan man jo f. Eks. meget vel ride i „Skjorteærmer". Det fremviste Halsbind *(cravate militaire)* er upraktisk til Befalingsmandsuniformen; det er for varmt.

Det er endvidere *upraktisk at have samme Farvenuance paa Frakke og paa Benklæder;* det kan vi af de beredne Vaaben tale med om. Vilde foreslaa at give Benklæderne en anden Nuance.

Huen af engelsk Model er praktisk og køn.Huen *maa* have *bred Puld* til denne Uniform; ellers er der ingen rimelig Afslutning paa det hele.

Skulde det meget uheldige ske, at vi *kun* faar Feltuniform, da maa denne have opstaaende Krave. Man kan dog ikke gaa i Selskab eller være i „Festdragt" med brun Flip! Og hvid Flip etc. strider ganske mod denne Uniforms Idé.

Oberstløjtnant Ivan Carstensen

henstillede til F. O. L. at arbejde for, at den i Fjor indførte *Forskel i Gradsbetegnelserne for Linjens og Reservens Officerer* falder bort. Linje og Reserve skal kæmpe Side om Side i samme Stillinger, med samme Ansvar. Alt, hvad der kan bidrage til at skabe Tjenesteglæde og Interesse, bør gøres, saa Hæren faar god Tilgang. Jeg er overbevist om, at mine Kammerater af Linjen med Glæde vilde se den gamle Lighed i nævnte Henseende vende tilbage.

Feltuniformen med *Revers* og blød Khakiflip er efter Oberstl.s Mening langt et foretrække.

Taleren berørte dernæst Spørgsmaalet: korte *eller* lange — eller korte *og* lange Benklæder til Feltuniformen. Hans Indlæg til Fordel for „Spidsbenklæder" med Wiklers eller Gamacher ogsaa til Mandskabet skal vi ikke her gaa nær-

mere ind paa, da dette jo unddrager sig F. O. L.s Indflydelse.

Medens Taleren interesserede sig meget for Spørgsmaalet: Feltuniform, kunde han ikke sige det samme om Spørgsmaalet: Gala — er nærmest *Tilhænger af „Enhedsuniformen"*, saaledes som Ministeriet anvender denne Benævnelse. Som Kapt. Harrel udtalte, bør det være de yngre, der afgør Galaspørgsmaaset, de kan bedst vurdere Betydningen af eller Nødvendigheden for en Galapaaklædning. Jeg bøjer mig gerne for de unge Officerers Syn paa denne Sag.

Men jeg frygter, at mange *civile* Folk vil staa uforstaaende overfor Befalingsmændenes Ønsker om at bevare en Galauniform netop nu. Da min Generation var ung, laa Forholdet i den Henseende anderledes. Nu hører man ofte civile udtale den Mening, at Galauniformen hører Fortiden til. I et Samfund som vort bør man ikke undervurdere de smaa Tings Magt.

Skal vi have Gala, bør vi bevare *den nuværende*, maaske med et Skærf; det vil være baade en billig og en praktisk Løsning. Men saa bør det ikke være tilladt at bruge denne Uniform til Tjeneste. Vi maa bort fra den hidtidige Sammenblanding.

Kaptajn F. J. H. S. Abrahams

takkede som ældste tilstedeværende Medlem af F. a. R. f. O.s Bestyrelse for, at *Reservens* Officerer var blevet indbudt til dette Møde, og for Oberstl. Ramms Velkomst. Ogsaa fra Reservens Side næres der Ønske om et godt Samarbejde.

Hvad *Feltuniformen* angaar vilde Kaptajnen mene det naturligt, at Reserven ganske retter sig efter Linjen. Personlig vilde han dog foretrække Frakken med den opstaaende Krave, som han mente var bedst egnet for vore Forhold.

Der har været rejst Tvivl om, hvorvidt Reservens Officerer ønsker en *Galauniform*. Jeg tør sige, at vi (saavel de fra værnepligtige Officerer udnævnte som de fra Linjen afskedigede) gerne ser en særlig Galauniform bibeholdt, og det ud fra ganske samme Motivering som vore Kammerater af Linjen ønsker den. Det økonomiske Hensyn spiller naturligvis altid en Rolle, men det er jo i Forvejen ikke just *Honorarerne*, der drager Reservens Officerer til Hæren. Vi paatager os gerne den Udgift, der jo nærmest bliver en Udgift én Gang for alle.

Et Forhold vilde jeg gerne med det samme pege paa: Det er af Vigtighed at faa vel kvalificerede Mænd ind i Reservepladserne; kunde der ikke gøres et Arbejde for, at *Løjtnanter af Reserven*, der jo er *faste* Officerer, faar *kongelig* Udnævnelse?

Afstemning.

Dirigenten

fulgte Henstilingen om Afstemning, idet han udtalte, at vel kunde en saadan Tilkendegivelse ingen endelig Betydning have, men i Betragtning af det store Antal tilstedeværende vilde den dog kunne tjene til at klargøre: Hvordan er Anskuelserne.

Afstemningens Resultat blev, at

alle stemte for: en særlig Galauniform foruden Feltuniformen,

ingen stemte for: Feltuniformen anvendt under *alle* Forhold, ogsaa til Gala.

Oberstløjtnant Ramm

sluttede derefter Mødet med at gentage, at Hovedbestyrelsen som saadan ikke paa nærværende Tidspunkt har villet eller kunnet tage Stilling. Mødet i Aften har klaret Stemningen her i Garnisonen. Kunsten bliver nu at finde hvor stor Last vi kan tage om Bord i Skuden uden at strande paa de Skær, som jo findes.

Vi afventer nu den egentlige Afstemning blandt *alle* Medlemmer, og derefter vil Hovedbestyrelsen sætte al sin Evne ind paa at naa et godt og for alle Parter tilfredsstillende Resultat.

FELTUNIFORM — GALAUNIFORM?

AF UNDERDIREKTØR, KAPTAJN H. WAMBERG

Det var meget ønskeligt, om dette langtfra uvæsentlige Spørgsmaal endelig engang kunde blive bragt ind under den rette Synsvinkel og løst paa en for Hærens Befalingsmænd fuldtud værdig Maade, saaledes at der — ikke mindst af Officererne — tages alt muligt Hensyn til, at Hæren ogsaa i det rent ydre bør danne et ensartet — uniformt — Hele under alle Forhold.

Alle Befalingsmænd er sikkert enige om, at den *daglige Tjenestedragt* i alt væsentligt skal falde sammen med *Feltuniformen*, og at den skal være praktisk, bekvem, holdbar samt — selvfølgelig — saa pyntelig, som Hensynet til de sportslige Præstationer, der kræves af Feltsoldaten, og hvortil Fredsuddannelsen skal dygtiggøre ham, nu engang tillader.

Fortidens Bestræbelser for at gøre Officererne til en „Øjenslyst" for Folket var hovedsagelig et Udslag af Forfængelighed, men Erkendelsen heraf udelukker ikke den Regel, at enhver Befalingsmand bør stræbe efter saavel i Optræden og Holdning som i Klædedragt „at tage sig godt ud", uden at man derfor behøver at anlægge unødig Pynt, som kan udæske Kritiken og — sidst, men ikke mindst — vil tynge paa Befalingsmændenes knappe Lønningsbudget.

Imidlertid synes det, at Enigheden hører op, saasnart Talen er om, hvilken Uniform Officererne skal bære ved festlige Lejligheder, idet der skal være et ret udbredt Ønske blandt Officererne om, at en *særlig Galadragt* skal bibeholdes.

Det er ikke Tanken med disse Linier at komme ind paa Udformningen af hverken den Feltuniform, der skal indføres, eller den Galadragt, der kan blive Tale om, men her skal kun rejses Spørgsmaalet om, hvad en *særlig* Galauniform skal tjene til.

Naar man ser bort fra de Afdelinger, som ved Siden af de rent militære tillige har specielle, repræsentative Opgaver, synes det udelukket, at en særlig Galadragt for Officerer kan komme til Anvendelse *i Tjenesten*, idet man derved bryder

det Princip, der ligger til Grund for Uniformeringen, nemlig Tilvejebringelsen af et ensartet Præg over Troppeafdelingerne (hvis menige jo normalt kun har Feltuniform).

Officerer vil saaledes kun kunne bære en særlig Galadragt ved saadanne festlige Lejligheder, officielle eller private, hvor de optræder som *Enkeltpersoner.*

Til Gunst for den særlige Galadragt fremhæves det nu, at Officerer ligesom deres civile Medborgere paa samme sociale Niveau bør have en speciel Festdragt. Dette turde bero paa et Fejlsyn, thi den civile Festdragt (Kjole eller — til Nød — Smoking) er netop en „Uniform", der tilstræber at give Festlighedens mandlige Deltagere et ensartet Præg, og da Officererne jo *har* Uniform, synes dette Argument ikke at betinge en særlig Galadragt.

Endvidere anfører man, at bl. a. Civiletaterne — forøvrigt med Hæren som Forbillede — har Galauniform for „Guldsnorene". Ærlig talt synes det Indtryk, de civile Galauniformer ret ofte forlener deres Bærere med, just ikke at virke ansporende, men bortset herfra skal der jo begyndes eet Sted, og har Hæren først opgivet sin Særgala, kommer de andre nok med; Sparekommissionen har tilmed allerede pillet kraftigt ved Civiletaternes Galatrang.

Nej, baade moralske og økonomiske Grunde synes mig at tale højlydt for, at Feltuniformen, selvfølgelig i *ulastelig Tilstand*, bør være *Grundlag* for Befalingsmændenes Festdragt, og bestemmes dette, kan der af rette vedkommende stilles et — nu tidt tiltrængt — Krav om, at Befalingsmændene skal være velklædte, idet Festdragten jo Tid efter anden kan overgaa til Dagligbrug.

Skal der derimod opretholdes en *særlig* Galadragt, som ikke kan slides op ved den daglige Tjeneste, vil det let komme til at gaa ud over Tjenestedragtens, ja i nogle Tilfælde maaske over begge Uniforms-Arters, sømmelige og gode Udseende.

EN ENERS SYN PAA DE NYE UNIFORMER

AF PREMIERLØJTNANT V. J. F. WULFF

Kendsgerningen — nye Uniformer til Hæren — foreligger nu. Selvfølgelig bøjer enhver Befalingsmand sig loyalt for Ministeriets Bud og anskaffer atter, hvad der befales, til trods for at Udrustningshjælpen forlængst er slidt op og vort Klædeskab indendørs alt straaler i Regnbuens samtlige Farver, takket være de senere Aars utallige og ikke altid lige rationelle „Uniformsforbedringer". Vi forstaar til fulde. at vi *maa* have en ny Feltuniform til Afløsning af Krigstidens uheldige graa og tidligere Tids kønnere, men lidet praktiske mørkeblaa, énradede Vaabenfrakke. Og vi forstaar ogsaa, at man tilstræber en Ensartethed i den Paaklædning, der bæres under Tjenestens Bestridelse, idet det nu eksisterende Uniformsvirvar hverken kan siges at være kønt, heldigt eller praktisk.

Men lad det blive sagt med tilstrækkelig Tydelighed og med tilstrækkelig Bestemthed fra samtlige Befalingsmænds Side:

Hærens nye Uniformering maa byde Befalingsmændene de mindst mulige Udgifter.

Nu er det jo saa heldigt, at vi Befalingsmænd har faaet Forhandlingsret med Ministeriet, der som bekendt ogsaa har opfordret vor Organisation til at udtale sin Mening om Uniformsspørgsmaalet. At komme til en Mening, der deles af samtlige Befalingsmænd, er sikkert vanskeligt, men Forslag, der skal kunne tages til Følge, *maa* hvile paa en ensartet Opfattelse. Derfor maa Tanker udveksles, f. Eks. herigennem vort Blad, for at de, der paa vore Vegne skal forhandle og forebringe formulerede Forslag, kan kende Stemningen i Officerskredse, og omvendt for at Kammeraterne over det ganske Land saa vidt gørligt — og helst — kan blive samlet under een Hat eller i ethvert Fald kun under højst to mindre.

Der synes mig i Uniformsspørgsmaalet at være *to Løsninger:*

1. Den nye Kaki-Uniform gøres til Befalingsmandens eneste Uniformsmodel, der bæres i Marken, i Stalden, paa Kontoret, i Selskab og ved Hove, maaske i saa Fald fikset lidt op med Guldtresser, Kvaster eller andet saakaldet „Galaudstyr".

2. Den nye Kaki-Uniform gøres til eneste Tjenesteuniform, bæres saaledes til al Tjeneste, afløsende den nuværende graa og den tidligere blaa Vaabenfrakke; men samtidig opretholdes Uniform af ældre Model til Garnisonsbrug og Gala, i sidste Fald prydet med de Insignier, der i mange Aar har kendetegnet Befalingsmanden med Officersgrad.

Det maa, forekommer det mig, være saa temmelig iøjnefaldende, at Løsningen under 2 vil være langt den billigste og lettest overkommelige for Befalingsmændene, og den er, efter min Mening, allerede derfor den, vi bør samles om. Under samtlige „Uniformsforbedringer" er vor

toradede Garnisonsfrakke tilmed gaaet uskadt gennem enhver Skærsild, først og fremmest sikkert af Veneration overfor vore Forfædre, der gennem mange Aartier med Ære har baaret den under Nederlag som under Sejr, og dernæst fordi den i sin Enkelhed er smuk og stilren. Jeg tror, at mange, som jeg, vil føle et Stik i Hjertet ved Tanken om, at den nu skulde falde for Øksen og efter nogle kummerlige Opslidningsaar kun findes paa vore Museer som et Minde — ganske vist overordentlig tiltalende Minde — om svundne Tiders Glans og Herlighed — kort sagt: ved at følge Løsning 2 beholder vi det smukke, vi ejer, og indskrænker vi vore Udgifter til foreløbig Anskaffelse af siger og skriver een Tjeneste- og Feltuniform. Resten af Udstyret har enhver Befalingsmand, og anvendes det udelukkende til Garnisonsbrug og Gala, vil det kunne holde i en ret uoverskuelig Aarrække.

Ser vi paa Løsning 1 — Feltuniformen som eneste Uniformstype — saa vil Befalingsmanden være nødsaget til at raade over mindst 3 Uniformer af ny Model, nemlig en Tjeneste- og Feltuniform, en Garnisonsuniform og en Galauniform foruden hertil hørende Sortiment i Huer og Galaeffekter, der alt skal anskaffes fra nyt. Man vil dog vist indrømme, at Udgifterne her nødvendigvis maa blive større, end naar Løsning 2 følges.

Maa jeg her sige et Par Ord angaaende Kaki-Uniformen som Gala. Det er mig ufatteligt, at man kan tænke sig at møde i Feltdragt, eller skal vi sige i Sportsdragt — for at bruge et tilsvarende civilt Udtryk — f. Eks. ved en Begravelse eller i en Balsal. Man vil maaske heroverfor indvende: „Hvad gjorde ikke de Allieredes Officerer". Hertil vil jeg svare, at indenfor Verdenskrigens Hære findes der jo flere Steder stærke Ønsker om at vende tilbage til Fortidens Galapaaklædning, og lad os endelig ikke glemme, at *„quod licet jovi, non licet bovi"*, hvilket er udlagt: fordi de Allieredes Soldater, der kom lige fra Skyttegraven med Sejrens Glorie om Hovedet, kunde tillade sig at gaa til Fest i deres Kampdragt, saa er det ikke ensbetydende med, at vi kan gøre det — vi mangler nemlig Glorien.

Nej, lad os være traditionstro og lidt konservative og ikke straks danse efter Udlændingens Pibe og tro, at alt, hvad der importeres, er det bedste og eneste saliggørende. Det skader os ikke i denne Sag at holde paa det bestaaende, tværtimod tror jeg, det vil klæde os, der tilmed altid har lidt vanskeligt ved — til Trods for en til Fedtethed grænsende nødvendig Økonomi — at faa Budgettet til at balancere.

Og lad mig saa til Slut sige, at det forekommer mig, at Ministeriet ved at gennemføre Feltdragten som eneste (af Ministeriet kaldet „Enheds"-) Uniform vil afskære os paa en lidet heldig og lidet behagelig Maade fra det, jo dog de fleste civile Mennesker formaar: gennem en udpræget Nuancering af Klædedragten at kunne give Udtryk for Øjeblikkets større eller mindre Festlighed, eller den Festlighed, som de selv ønsker at give Nuet. Et Middel hertil har vi hidtil haft, men vi bliver berøvet det, saafremt et kakifarvet Jakkesæt eventuelt med dito bløde Flipper bliver vor Universalpaaklædning. Jeg tror, det er et Forhold, der navnlig i Provinsbyer og ogsaa overfor civile Embedsmænd har en Betydning, som man ikke maa underkende.

HVAD DER HIDTIL ER PASSERET I UNIFORMSSAGEN

Fristende nok kunde det i og for sig være at trække de krogede Linjer op, Feltuniformssagen har fulgt herhjemme lige fra den Foraarsdag i 1905, da den graagrønne Uniform løb af Stabelen, til den nu efter at have passeret en væsentlig Del af Farvespektret nærmer sig den gulbrune Feltuniform. Vi vil dog for nærværende gaa let henover denne brogede Fortid; maaske man til sin Tid paa højere Sted vil tage Initiativ til en retrospektiv Udstilling — men der skal stærke Nerver til.

Mere aktuel Interesse kan det have at se, hvad der hidtil er passeret i det Uniformsspørgsmaal, der foreligger til Løsning nu, og hvis Vej heller ikke har været just altfor jævn.

Det begyndte med, at F. O. L. med fortrolig Skrivelse af $^{24}/_{7}$ 1922 modtog det dertil under 5. s. M. af Underofficersforeningens Hovedorganisation indsendte Forslag til den ved Hærloven oprettede nye Befalingsmandsgruppe, *Officiantgruppens, Distinktioner* og *Uniformering* med Anmodning om Udtalelse i Sagen.

I sit Svar af $^{19}/_{8}$ 1922 indskrænkede F. O. L. sig til at udtale,

at Hærloven jo rummer 2 Grupper af Befalingsmænd, hvisaarsag der maa være 2 Slags Distinktioner,

at der er nogen Forskel paa Udrustningshjælpen til de to Grupper, hvilket — sammenholdt med de relativt beskedne Lønninger — kunde opfordre til at tage skyldigt Hensyn til Udgifterne, men

at F. O. L. for sit Vedkommende iøvrigt ikke kunde have noget at erindre imod, at Officiant-

gruppen fik *Uniform* „som for faste Officerer," hvorom der næredes Ønske af de vordende Officianter.

Endelig tog man Anledning til at henstille, *om* det ikke maatte skønnes belejligt at skride til Indførelse af Enhedsuniform *(Feltuniform)* som i andre Hære.

En Maanedstid senere (29/9) fandt der derefter et *Forhandlingsmøde Sted i Krigsministeriet*, ved hvilket ogsaa F. O. L. var repræsenteret. Under dette blev der i meget forbeholden og *fortrolig* Form givet nogle Oplysninger om Arbejder, der paa nævnte Tidspunkt foregik i Ministeriet, men som endnu holdtes indenfor Departementet. Oplysningerne angik i stor Almindelighed dels Gradstegn til Officiantgruppen og dels Udkast til en Menig-Uniform.

F. O. L., der jo var bundet af Meddelelsernes fortrolige Form, forventede nu fornyet Forhandling, alt som Arbejderne tog fastere Form, eller dog Udkast til de nye Bestemmelse tilsendt til Udtalelse i Henhold til Ministeriets Forhandlingsregler i K. f. H. B. 5/1920. F. O. L. havde i den paafølgende Tid Lejlighed til jævnlig at forhøre sig i Ministeriet og forebragte sin Forventning om Forhandling.

Ganske kort Tid før Uniformsbestemmelserne i K. f. H. B. 4/1923 kom, fik F. O. L.s Hovedbestyrelse en Mistanke om, at man vistnok ønskede at undvære F. O. L.s videre Bistand i denne Sag. Efter en mundtlig Henvendelse i Krigsministeriet tilskrev man dette og krævede Forhandling. Kundgørelsen kom imidlertid kort efter, og den 30/1 1923 svarede Ministeriet F. O. L.,

at det ikke kunde anse de skete Ændringer vedrørende faste Officerer af Linjen som *principielle* (jfr. Forhandlingsreglerne), idet der af principielle Ændringer kun fandtes Bestemmelser om ændrede Gradstegn m. v. for *Officerer af Reserven,* som ikke har været faste Officerer af Linjen, og

at Ministeriet — „som det vil fremgaa af K. f. H. B. 4/1923" — ikke saa sig i Stand til at imødekomme F. O. L.s Anmodning*).

Det forefaldne vakte nogen Følelse af Utilfredshed rundt om. Fra flere af sine Repræsentanter modtog F. O. L. Tilkendegivelser herom med Opfordring til at arbejde for Fastsættelse af tilfredsstillende Forhold.

Overfor Ministeriet udtalte F. O. L. i Skrivelse af 9/2 sin mest levende *Beklagelse af Ministeriets Standpunkt* i denne Sag og følte det som sin Pligt at bestride, at dette Standpunkt kunde være i Overensstemmelse med de gældende Forhandlingsregler, hvorhos man forbeholdt sig at fremkomme med Forslag, naar om kortere Tid Uniformsspørgsmaalet vilde komme til en definitiv Ordning.

Allerede den 7/4 svarede Ministeriet herpaa,

at der for Tiden afholdtes Forsøg med nye Feltuniformer, som man haabede afsluttede i 1923,

at Tidspunktet da vilde være kommet til at tage *hele Uniformsspørgsmaalet* op til en samlet og endelig Løsning, samt

at Ministeriet i denne Henseende agtede at forhandle.

Efter Modtagelsen af denne Tilkendegivelse gik Tiden til hen i Juni 1923, da Organisationerne blev tilsagt til en *Fremvisning af forskellige Prøver* af den gulbrune *Menig*-Uniform paa Munderingsdepotet.

Fremvisningen blev opfattet som et særdeles imødekommende Hensyn fra Ministeriets Side, men kunde jo ikke danne Grundlag for noget Arbejde for F. O. L.s Side, eftersom Forsøgene ikke var afsluttede. Der blev dog Lejlighed til en vis Orientering og til netop at henlede Ministeriets Opmærksomhed paa, at fra Organisationernes Side kunde Arbejdet først begynde, naar Forsøgene var afsluttede.

For at være rede til at gribe Sagen an, saasnart Meddelelse fra Ministeriet om Forsøgenes Udfald forelaa, besluttede F. O. L.s Hovedbestyrelse at nedsætte et *Arbejdsudvalg* til Tilrettelægning af det forestaaende Arbejde. Fra forskellig kyndig Side blev der givet dette Udvalg Tilsagn om at være til Disposition. Da det endvidere maatte forekomme Hovedbestyrelsen baade tiltalende og rationelt, at der arbejdedes i Fællesskab eller dog i Forstaaelse med *Reservens Officerer*, henvendte man sig til „Foreningen af Reservens faste Officerer" med Opfordring til at tiltræde Arbejdsudvalget. Dette skete overmaade beredvilligt, og der er formentlig herigennem paabegyndt et Samarbejde mellem de to hinanden saa nærstaaende Foreninger, som vil give godt Udbytte i mange Henseender i Fremtiden.

Det siger sig selv, at denne Sag ligeledes vil blive behandlet i det faste *Fællesudvalg*, der i Fjor blev nedsat mellem F. O. L. og Officiantgruppens Hovedorganisation. Lykkeligst og værdigst for alle Parter vilde det jo være, om vi — som i Fjor i det langt vanskeligere Messespørgsmaal — ved gensidig Imødekommen kunde naa dertil, at alle 3 Befalingsmandsorganisationer indsendte et *Fællesforslag,* selv om der jo ganske naturligt vil være Detailler, angaaende hvilke hver af Grupperne forebringer sine Særforslag. Vi nærer den Tillid til Organisationerne og deres Ledelse, at de vil forstaa at bringe denne Sag til en for alle Parter heldig og for Hæren fuldt værdig Løsning — saavidt det staar til dem.

Tilkendegivelse af, at Forsøgene var afsluttede,

*) Se D. O. for Februar 1923, S. 19.

modtog F. O. L. gennem K. f. H. B $^{31}/_{1923}$, som fastsatte den nye *Feltuniform for menige*. Samtidig modtog man Tilsigelse til det *Møde i Krigsministeriet* den $^{15}/_{12}$, der fandt Omtale i sidste Nr. af dette Blad, i hvilket vi ligeledes skitserede Gangen i de forestaaende Arbejder paa Sagens Løsning

Som vi tidligere har understreget, tillægger F. O. L.s Hovedbestyrelse det megen Betydning, at dens kommende Forslag kan fremgaa paa Grundlag af Officerskorpsets udtalte Ønsker, og at Hovedbestyrelsen som saadan ikke tager Stilling til Hovedlinjerne, før den har erholdt Udtryk for disse Ønsker. Som Middel til at erkende dem vil der med nærv. Blad følge en *Stemmeseddel*, som vi indtrængende henstiller til *alle* Medlemmer at gøre Brug af i Henhold til den dertil knyttede „Meddelelse fra Hovedbestyrelsen".

For at skaffe alle Befalingsmænd o. l. Lejlighed til at tage det nye i Øjesyn indgik Organisationerne til Ministeriet med en fælles Anmodning om, at en Befalingsmand blive udsendt *til samtlige Provinsgarnisoner* med de fremstillede Prøver. Vi er Ministeriet Tak skyldig for, at denne Anmodning omgaaende blev imødekommet og Premierløjtnant *Callisen* udsendt paa en Rundrejse, som netop i disse Dage er afsluttet.

For endelig at give vore Medlemmer et Indtryk af *de raadende Anskuelser*, har vi fornemmelig helliget dette Nr. af Bladet til Omtale af Uniformsspørgsmaalet, dels i Referat af Mødet i Officersforeningen den 5. Januar og dels Indlæg fra forskellig Side. Indenfor den ret beskedne Plads, Bladet raader over, aabner vi gerne ogsaa i kommende Numre dets Spalter for videre Drøftelse, idet vi formener, at det *nu* gælder om at faa en god og tilfredsstillende Ordning der tager *Hensyn mere end til én Side*, og som kan faa en varigere og bedre Skæbne end de „endelige" Afgørelser, de sidste 20 Aar har set paa dette Omraade.

TJENESTEREGLEMENT — TJENSTLIGE FORHOLD — MESSEFORHOLD

KRIGSMINISTERIET NEDSÆTTER ET UDVALG

De foreløbige Bestemmelser i Fjor.

Vi har tidligere i anden Forbindelse paapeget det indlysende i, at der efter en Nyordning af Hæren som den, Hærloven af 1922 bragte, maa være adskillige Forhold baade af formel og reel Natur, der kræver Ændringer i hidtidige administrative og reglementsmæssige Bestemmelser. Ved samme Lejlighed udtalte vi det anerkendelsesværdige i, at de bestemmende Myndigheder har søgt gennem en rimelig „Forsøgstid" at faa de praktiske Hensyn frem, der bør give Bestemmelserne Form.

Det grundlæggende Reglement for tjenstlige Forhold i Hæren, *Tjenestereglementet*, med de sig dertil sluttende *Alm. Tjenestebestemmelser*, krævede selvsagt først og fremmest visse Ændringer for at svare til de nye Forhold, og mange Hensyn nødvendiggjorde, at i hvert Fald *foreløbige* Ændringer udgik, inden Afdelingerne i Foraaret 1923 gik til Uddannelsesarbejdet paany.

For et Aar siden — med Skrivelse af $^{18}/_{1}$ 1923 — tilstillede Krigsministeriet F. O. L. Udkast til saadanne Ændringer foruden Ændringer til *Ceremonireglementet*, idet det derved bl. a.

— karakteriserede disse som et Led i de Ændringer m. m., der maa foretages, efterhaanden som Gennemførelsen af Hærloven af $^{7}/_{8}$ 1922 skrider frem, og som „særligt foranledigede ved Nødvendigheden af, at der ved den forestaaende Udnævnelse (pr. $^{1}/_{2}$) af Befalingsmænd til Officiantgruppen foreligger *Bestemmelser vedrørende de paagældendes tjenstlige Stilling m. v.*"*); endvidere

— udtalte, at Udkastene ikke gjorde Fordring paa at være udtømmende eller var at betragte som endelige, men at Bestemmelserne eventuelt senere vilde kunne ændres paa Grundlag af Erfaringer, og endelig

— udbad sig de Bemærkninger, F. O. L. maatte finde Anledning til.

I Betragtning af, at de foreliggende Ærdringsudkast saa at sige udelukkende drejede sig om Kommandoforhold og andre rent tjenstlige Forhold, udtalte F. O. L. sig i sin Svarskrivelse af $^{25}/_{1}$ 1923 bl. a. som følger:

„Som det vil være fremgaaet af, hvad Organisationens Hovedbestyrelse har haft Anledning til saavel skriftligt som mundtligt at forebringe det høje Ministerium (Skrivelse Nr. 103 af $^{24}/_{8}$ 1922 og Forhandlingerne den $^{29}/_{7}$ s. A.), lægger Organisationen megen Vægt paa, at der i fuld Udstrækning gives den den i Tjenestemandslovens § 24 og K. f. H. B $^{5}/_{1920}$ hjemlede Lejlighed til Forhandling om Sager, der i Medfør af nysnævnte Bestemmelser tilkommer den Ret til Forhandling om. Men paa den anden Side anser Organisationen det ogsaa for en betydningsfuld Pligt at udvise tilsvarende Tilbageholdenhed overfor Emner, som efter dens Formening ikke tør siges at ligge indenfor dens i oftnævnte Bestemmelsers nuværende Affattelse afgrænsede Ressort.

Næst at udtale en Tak til Ministeriet for det Hensyn, man har vist Organisationen ved at til-

(* Fremhævet af D. O.

stille den de fornævnte Aktstykker, skal man — idet man maa formene, at *de paagældende reglementariske Bestemmelser ikke tør medregnes til Organisationens Forhandlingsomraade*, og til Trods for deres utvivlsomme Interesse og Betydning, ogsaa for Organisationens Medlemmer — give Afkald paa at knytte Bemærkninger til Sagen."

Kort Tid efter paakaldte *Messespørgsmaalet* F. O. L.s Interesse. Her kunde der ingen Tvivl være om F. O. L.s baade Adkomst og Pligt til at gøre sine Synsmaader gældende. Som det vil erindres blev der ved gensidigt forstaaende Samvirken mellem Officiantgruppens Hovedorganisation og F. O. L. naaet dette, at de to Organisationer den $^{9}/_{3}$ kunde indgaa til Krigsministeriet med en *Fællesindstilling* om Spørgsmaalet. Ministeriet imødekom ganske vist ikke denne Indstilling, men F. O. L. formente — og formener — dog, at der ved Fællesindstillingen blev gjort et godt Skridt i den rigtige Retning.

Sommerens Erfaringer.

Saa gik Sommeren sin Gang, fyldt med Arbejde i rigeligt Maal for Befalingsmænd af alle Grader. Gennem denne Arbejdstid har forhaabentlig mangt og meget trukket sig i Lave, saa at der nu kan skønnes at være Grundlag for den endelige Fastsættelse af de Bestemmelser, hvorunder Hæren i de kommende Tider skal leve sit Liv.

I det store og hele har vistnok Sommerrekrutskolernes og anden Virksomhed formet sig paa en støt og tilfredsstillende Maade. Naar man har Brug for begge Næver til ihærdigt Arbejde, og naar det uimodsigeligt er saa, at *alle* Befalingsmænd, høj som lav, maa trække i samme Ende af Tovet for at naa et godt Resultat, saa finder enhver let den rette Plads, hvor han paa en for ham og hans Omgivelser tilfredsstillende Maade kan øve sin Gerning.

At hele Nyordningen fra „Underofficer" til „Officiant" skulde spænde af ganske uden Gnidning, vilde være for meget forlangt. Men Gnidningerne har været relativt faa, og vi skulde tro, at saavel Officerer som Officianter vil staa sig ved at skrive Jammersmindet om saadanne Undtagelsestilfælde i *Sand* og hellere ridse den gensidige Respekt og Agtelse, dygtige Mænds dygtige Arbejde indgyder, i *Sten*. I det hele skulde vi være tilbøjelige til at antage, at *Vanskelighederne noksaa meget er af teoretisk som af praktisk Art.*

Dette forhindrer imidlertid ikke, at der kan være nogle Ting at rette her og der, eller at de reglementariske Bestemmelser maa underkastes en fornyet Revision inden deres definitive Affattelse. Dette har jo da ogsaa — som det fremgaar af foranstaaende — hele Tiden været Hensigten. Men alle Parter gør vel i at holde sig for Øje, at Følgerne af en daarlig *Hærlov* ikke elimineres ved et selv nok saa godt *Tjenestereglement.*

Om Sommerens „Erfaringer" har Officiantgruppens Hovedorganisation samlet et Materiale, som den har indsendt til Krigsministeriet i Skrivelse Nr. 514 af $^{1}/_{12}$ 1923. Af denne, som med Ministeriets nedennævnte Skrivelse af $^{2}/_{12}$ 1923 er er tilstillet F. O. L., skal vi anføre følgende, idet vi giver Afkald paa at gengive de af Organisatioen opregnede 14—16 Tilfælde og Forhold, som formenes utilfredsstillende.

Det var at forudse, at den ved Officiantordningens Indførelse skete gennemgribende Ændring af den tjenstlige Stilling for Størsteparten af Hærens faste Befalingsmænd o. l. i Praksis i den første Tid vilde medføre nogen Friktion. Desmere paaskønner Organisationen, at saadan Friktion dog nogle Steder — i flere Garnisionsbyer — er udeblevet, hvilket har været Følgen af gensidig udvist Takt og Hensyntagen hos Befalindsmændene af de to Grupper. Der er ingen Tvivl om, at der fra Lovgivningsmagtens Side som Grund for den nye Ordning ligger Ønsket om at udvikle et fordrageligt Forhold mellem de Grupper, af hvilke det faste Befalingsmandspersonale bestaar, og Organisationen har arbejdet og vil af al Kraft arbejde herpaa uden dog at give Køb paa nogle af de fundamentale Goder, den nye Hærlov bragte vor Gruppe.

Friktionen er imidlertid i Sommerens Løb ikke udeblevet og maa efter Organisationens Mening i nogen Grad skyldes „Reglementerne" — særlig Tjenestereglementet og Almindelige Tjenestebestemmelser, hvis i Foraaret indførte foreløbige Rettelser paa afgørende Punkter ikke findes klare nok og navnlig ikke i fuld Overensstemmelse med Hærlovens Bestemmelser om visse Graders Ligestilling etc.

Organisationen indstiller derfor indtrængende, at Reglementerne paa Grundlag af Sommerens Erfaringer og under Ministeriets Samvirken med Repræsentanter for de to forhandlingsberettigede Organisationer underkastes en Revision med det Formaal at gøre dem færdige inden Rekrutindkaldelserne i Foraaret næste Aar.

I det følgende vil Organisationen saa objektivt, som det er den muligt, paapege nogle uheldige Bestemmelser og fremdrage en Del Tilfælde, der er forefaldet i Sommer, og som for en Dels Vedkommende er typiske Følger af de Mangler, der efter Organisationens Opfattelse klæber ved nugældende Bestemmelser:

. . . . . .

Organisationen har hermed trukket en Del Tilfælde frem for gennem disse bl. a. at paavise en uheldig Affattelse af nogle Punkter i de gældende Bestemmelser. Der er efter Organisationens Mening ingen Tvivl om, at disse Punkter vil kunne gives en Affattelse, der vil tilfredsstille til alle Sider, saafremt de faar en alsidig Behandling i en Kommission, bestaaende af lige mange Befalingsmænd fra begge Grupper, udpeget efter Ministeriets Samraad med Organisationerne.

Organisationen tillader sig derfor indtrængende at anbefale, at en saadan Kommission snarest bliver nedsat med det Formaal at fremsætte Forslag overfor Ministeriet til Ændring særlig af Tjenestereglementet og Almindelige Tjenestebestemmelser.

Krigsministeriets Udvalg.

Fra Ministeriet har F. O. L. derefter under $^{21}/_{12}$ f. A. modtaget en Skrivelse betræffende disse Forhold, hvori det bl. a. hedder:

Krigsministeriet agter at bestemme, at Hærens overordnede Myndigheder den $^{1}/_{3}$ hertil skal indsende Forslag til eventuelle Ændringer til de Bestemmelser, der indeholdes i de Rettelsesblade til Tjenestereglement for Hæren og 14. Hefte, Almindelige Tjenestebestemmelser, der er omtalt i K. f. H. A $^{11}/_{1923}$, Pkt 26*). Til samme Tid vil Ministeriet udbede sig nævnte Myndigheders Udtalelser vedrørende de . . fastsatte Bestemmelser for Etablering af Messer m. m.**)

Henset til Betydningen af, at der for de Forhold, som berøres af ovennævnte Bestemmelser, udgives Forskrifter, der foruden at være fuldt betryggende i tjenstlig Henseende tillige føles som tilfredsstillende af Hærens Befalingsmænd, maa Krigsministeriet finde det hensigtsmæssigt, at Bestemmelserne i Forbindelse med det den $^{1}/_{3}$ hertil indgaaende Materiale underkastes en alsidig Behandling, forinden der herfra træffes Afgørelse.

I den Anledning bestemmer Ministeriet saa, at der, til i første Instans at foretage denne Behandling, og derefter at fremsende motiverede og formulerede Forslag skal nedsættes et Udvalg med Generalmajor *A. G. Nyholm,* Kommandant i Kjøbenhavn, som Formand og iøvrigt bestaaende af 4 Officerer og 4 Befalingsmænd af Officiantgruppen, som Ministeriet anmoder de paagældende Hovedorganisationer om at bringe i Forslag.

Krigsministeriet har valgt ikke at æske F. O. L.s Udtalelse som Organisation om det indgaaende Materiale. Paa den anden Side har Ministeriet altsaa villet imødekomme Officiantgruppens Ønske om Organisationernes Medvirken til, at Bestemmelserne „foruden at være fuldt betryggende i tjenstlig Henseende tillige føles som tilfredsstillende for Hærens Befalingsmænd." Denne Medvirken udøves gennem Organisationernes Forslag til Medlemmer af Udvalget, som derefter nedsættes *af og under Ministeriet.*

Til Medlemmer af Udvalget har F. O. L. bragt følgende i Forslag:

Oberstløjtnant	K. L. Lasson
Kaptajn	C. Jacobsen
Premierlt.	H. H. Jørgensen
—	V. J. F. Wulff

Efter hvad vi erfarer, har Officiantgruppens Hovedorganisation foreslaaet:

Stabsofficiant	C. G. H. Bidstrup
—	J. D. C. Jensen
—	R. H. A. Craner
Overofficiant	J. Hinge

*) De samme, der som omtalt foran tilstilledes F. O. L. til Udtalelse $^{16}/_{1}$ 1923.
Red.

**) Se D. O. Nr. $^{3}/_{1921}$, Side 28.

RESERVEBEFALINGSMÆNDS TJENSTLIGE FORHOLD SOM HJEMKOMMANDEREDE

EN LANDSRETSDOM*)

I vor Artikel i Novemberheftet om disse Forhold omtalte vi et Tilfælde, hvor de nugældende Bestemmelser om Pligten for Reserveofficerer til at søge Orlov ved Fraværelse fra den faste Bopæl har givet Anledning til en Retssag, i hvilken der forelaa en Byretsdom, som vi citerede, idet vi naturligt forudskikkede den Bemærkning, at ikke de *personlige,* men de *almindelige* Forhold i denne Sag havde vor Interesse.

Byretsdommens *Konklusion* var da forsaavidt uden Interesse, derimod fremdrog vi, at dens *Præmisser* havde statueret,

1. at Pligten til at søge Orlov staar uindskrænket ved Magt, eftersom Pkt. 90 i „Alm. Tjst.best." ikke er hævet, og
2. at „af Tiltaltes Ansættelse til Raadighed for Bataillonen maa nødvendigvis følge, at Chefen for denne er hans foresatte og er berettiget til at meddele ham tjenstlige Befalinger, som han i samme Omfang som andre ved Afdelingen ansatte er pligtig at efterkomme."

Hvad Pkt. 1 angaar udtalte vi, at andet kan ikke ventes hævdet af en Dom, som skal opfylde Lovens Bogstav. Vi ønskede ikke at kritisere Dommen paa det for Dommeren foreliggende formelle Grundlag, men henstillede til Krigsministeriet (ved Ændring af Bestemmelsen) at sørge for, at der „ikke bliver hængt flere i den Galge." I en Artikel i Decemberheftet gør Oberstløjtnant Hermansen forøvrigt opmærksom paa, at selv om nogle Afdelinger har indrettet sig paa en mere tidssvarende Maade, er den almindelige Regel stadig, at der skal søges Orlov, idet han samtidig hævder og begrunder, at Bestemmelsen er ganske meningsløs. Og det er jo i sin Orden, at Afdelinger mfl. paa Forespørgsel

*) Var optaget i Decemberheftet, men blev udtaget for at give Plads for en Omtale af de nye Uniformer.
Red.

maa hævde, at de overholder Tjenestereglementets Bestemmelser. Men det forhindrer ikke, at det *ogsaa* er rigtigt, at „Folk" faktisk i et overvejende Antal Tilfælde ikke søger — ja, ikke *kan* søge Orloven som paabudt. Den Sag gaar ventelig ogsaa nok i Orden, naar nye Bestemmelser udgives.

I Punkt 2 var det interessante, at Dommen vilde tilpligte Reserveofficerer *i samme Omfang som andre ved Afdelingen ansatte* at efterkomme en Chefs Befalinger i den Tid, de er hjemkommanderede. Naar vi fremdrog dette, var det — som vi skrev — fordi vi maatte finde det uheldigt, at Civildomstole paa saadan Vis skulde præjudicere Bestemmelser, som Hærledelsen maa forbeholde sig at give suverænt, foruden at et saadant Fortolkning af hjemkommanderedes Underordnelsespligt jo vil virke — skal vi sige *uheldigt* paa Tilgang til Reserveinstitutionen.

Byretsdommen er under $^{4}/_{12}$ blevet efterfulgt af en

Landsretsdom,

som vi i Fortsættelse af det tidligere skal anføre, *ikke* fordi dens *Konklusien* stadfæster Byretsdommen, men fordi dens *Præmisser* paa det væsentligste af de af os fremholdte Punkter tager et Forbehold, saa at Dommen i den sidste Skikkelse undgaar at præjudicere. Dommen er saalydende:

Ved fra den 1. Juli d. A. at regne at være stillet til Raadighed for . . Bataillon er Tiltalte sat i Underordnelsesforhold til Bataillonens Chef, der — *uden Hensyn til, i hvilket Omfang han i Medfør af Lov Nr. 342 af 7. August 1922 § 173 og andre Bestemmelser maatte kunne træffe Beslutning om Tiltaltes Overtagelse af Tjenesteforeninger,**) — har baade Ret og Pligt til at paase, at Tiltalte holder sig de for ham i hans Egenskab af Kaptajn af Reserven gældende almindelige Tjenesteforskrifter efterrettelig. Da Tiltalte efter Post 90 i „Almindelige Tjenestebestemmelser" af 1922 utvivlsomt har været pligtig til i det heromhandlede Tilfælde at ansøge om Orlov og har undladt at gøre dette, har Bataillonchefen været baade berettiget og forpligtet til som i Bataillonens Skrivelse af 23. Juli 1923 d. A. sket, at paalægge ham Overholdelsen af denne Forskrift, forsaavidt Tiltalte ikke maatte foretrække uopholdelig at vende tilbage til det Sted, hvor han havde fast Bopæl. Den af Tiltalte i Anledning af dette Paalæg indgivne Klage over hans Foresatte har følgelig været ugrundet.

Herefter maa det billiges, at Tiltalte ved den indankede Dom er ansat strafskyldig efter Straffelov for Krigsmagten § 124, og idet bemærkes, at Dommen ikke af den militære Anklagemyndighed er paaanket til Skærpelse af Straffen, vil Dommen i det hele være at stadfæste.

Thi kendes for Ret:

Den indankede Dom bør ved Magt at stande.

. . . . . .

Vi mener det at være af nogen Betydning at pege paa, at Kaptajn A. var tiltalt og blev ikendt Straf for uberettiget Klage over en foresat og ikke for Overtrædelse af den af os omtalte Orlovsbestemmelse, og at kun de af os fremholdte *almindelige* Forhold rummer Interesse for os. Alt det øvrige er en Sag mellem vedkommende Chef og hans undergivne, som vi ikke skal tage Stilling til, men som vi *i vore Citater* har medtaget for Sammenhængens Skyld — *ad narrandum, non ad probandum.*

*) Fremhævet af D. O.

Danmarks fornemste Mineralvand
SCT. NICOLAUSKILDE' BRØNDANSTALT A/S
AARHUS

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER OG LIGEST. AF HÆREN

NR. 2 | FEBRUAR 1924 | 3. AARGANG

UNIFORMSSPØRGSMAALET

BLIVER DET FELTUNIFORM OG SÆRLIG GALAUNIFORM?

„Den ved bedst, hvor Skoen trykker, som har den paa." Det har jo i længere Tid ej blot været Fodtøjet, der har trykket, men snarere saa at sige hele Uniformeringen. Glædeligvis synes der nu at skulle blive Plads for — og Tid til — saa grundige Undersøgelser, ogsaa af herskende Ønsker og Synsmaader hos dem, der skal bære de nye Uniformer, at der kan næres et begrundet Haab om, at hele dette forkvaklede Spørgsmaal kan blive bragt i et fast og tilfredsstillende Leje.

Krigsministeriet har spurgt Hærens Befalingsmænd gennem disses forhandlingsberettigede Organisationer, og Hensigten hermed kan jo selvsagt kun være den, at man ønsker at imødekomme *Befalingsmændenes rimelige og velovervejede Ønsker* paa saadanne Omraader og i saadan Udstrækning, som er forenelig med de Hensyn, det jo billigvis er Ministeriets Pligt at tage til Opfyldelse af feltmæssige Krav.

For at faa et fyldigt og fast Udtryk for de indenfor Officerskorpset raadende Ønsker og Synsmaader besluttede F. O. L.s Hovedbestyrelse at spørge samtlige Medlemmer ang. de grundlæggende Linjer, saaledes som det fremgaar af de med nærv. Blads Nr. 1 fulgte Stemmesedler. For at kunne komme videre i Forhandlinger og Arbejde maatte der Klarhed paa Spørgsmaalene:

1) Ønskes der Feltuniform alene? *eller*

2) Ønskes der foruden Feltuniform en særlig Gala?

Svaret er faldet saa klart, at der for Hovedbestyrelsen ingen Tvivl kan være om, hvilken Linje dens Bestræbelser bør følge:

Samtlige Officerer og ligestillede — med Undtagelse af ca. 25 Mand — ønsker bibeholdt en særlig Galauniform.

Reservens Officerer har gennem deres Forening fuldt ud sluttet sig til dette saa at sige enstemmigt udtalte Ønske. Ganske vist kan Reservens Officerer ikke i samme Grad som Linjens forudsættes at have Anvendelse for Galauniformen, men Opfattelsen af de Bevæggrunde, der bør være bestemmende for Udtalelsen af Ønsket om Galauniformen, har været ganske den samme i Reserven som i Linjen. Og vi finder det meget tiltalende, at de to ensartede Grupper i denne, som vistnok i de allerfleste fælles Spørgsmaal kan følge ganske samme Linje.

Med *Officiantgruppens Hovedorganisation* indledede F. O. L. ligeledes Forhandling om Spørgsmaalet, i første Omfang for, at man gensidig kunde erfare hinandens principielle Ønsker. Det viste sig, at Officiantgruppen vel ikke har afholdt nogen samlet Afstemning om Spørgsmaalet Galauniform, men at det som Resultat af de til Garnisonerne udsendte Spørgsmaal er fremgaaet,

at et overvejende Flertal af Officiantgruppen og af Reservens faste Underofficerer er stemt for kun at normere *Feltuniformen*, der da skulde anvendes overalt, men

at man dog, i Fald der alligevel fastsættes en *særlig Galauniform*, nærer Ønsker om, at Officiantgruppen ogsaa faar en saadan.

Aarsagen til, at Officiantgruppen har ment principielt at burde indtage dette Standpunkt, er jo ingen Hemmelighed: For det første er man derved i muligvis rentabel Overensstemmelse med, hvad der forud er antydet som Ministerens Synsmaade, og for det andet formenes Feltuniformen i Særdeleshed at give Mulighed for Opnaaelsen af den meget attraaede ydre Lighed med Officerer, hvilket Galauniformen jo ikke gør i samme Grad.

Trods Officiantgruppens saaledes formulerede principielle Standpunkt er der dog sikkert gode Muligheder for en frugtbar Forhandling, men al yderligere Drøftelse er jo ørkesløs, saalænge man ikke ved, om Ministeriet overhovedet vil tage Hensyn til de Ønsker, der om dette Spørgsmaal er kommet til Orde, eller det uanset disse standhaftigt vil fastholde sit *foreløbige* Standpunkt: „Enhedsuniformen" (i ministeriel Opfattelse af dette Ord).

For at faa fast Bund under Fødderne til de

næste Skridt mod Sagens Løsning enedes de tre Organisationer om i Fællesskab at indgaa til Ministeriet med en Klarlæggelse af de til Orde komne Ønsker og med Spørgsmaal om Ministeriets Stilling derefter til Spørgsmaalet Galauniform.

Fællesskrivelse af 6/3 til Krigsministeriet.

Efter at Ministeriet ved at imødekomme det af Organisationerne i Fællesskrivelse af 21/12 f. A. fremsatte Ønske om at lade de fremstillede Prøver af gulbrun Feltuniform m. v. demonstrere i de forskellige Garnisonsbyer havde muliggjort en Orientering af samtlige Befalingsmænd o. l. med Hensyn til dette Grundlag for kommende *Bestemmelser om Uniformsspørgsmaalet*, er der indenfor og mellem Organisationerne foregaaet Undersøgelser og Drøftelser for at komme til Klarhed over *de Ønsker, der næres* blandt Befalingsmænd o. l. i den nævnte Henseende, inden man skrider til Udarbejdelse af de Forslag, som Organisationerne agter at forebringe Ministeriet.

Hvad *Feltuniformen* (Enhedsuniformen) angaar, synes der at være almindelig Enighed om, at Ministeriets Udkast er særdeles praktiske og tiltalende under Hensyn til de feltmæssige Krav, der her maa være raadende, saaledes at der formentlig hurtigt vil kunne foreligge formulerede Forslag i alt væsentligt i nøje Overensstemmelse med Ministeriets Udkast.

De foretagne Undersøgelser har dernæst givet følgende Resultat:

Hærens *faste Officerer o. l., saavel af Linien som af Reserven*, nærer et udpræget Ønske om ved Siden af Enhedsuniformen at opretholde en *særlig Gala*-uniform, hvorved man som Grundlag tænker sig den nuværende Garnisonsuniform med visse Ændringer, der paa en enkel og smagfuld Maade kunde karakterisere den som Festdragt. Kun 25 Officerer o. l. har ved Afstemning udtalt sig for at anvende Enhedsuniform ogsaa til Gala.

Af *Befalingsmænd af Officiantgruppen* og *Reservens faste Underofficerer* er et overvejende Flertal stemt for *kun* at fastsætte *Enhedsuniformen*, der da skulde anvendes overalt. I Fald der dog fastsættes en særlig Galauniform, næres der af Flertallet Ønske om, at denne ogsaa skal gælde for Officiantgruppen.

Da foranstaaende ventelig vil blive bestemmende for Hovedtrækkene i de Forhandlinger og Arbejder, hvorpaa de til sin Tid til Ministeriet indgaaende Forslag maa bygges op, men *da* saadanne ikke ses at kunne videreføres med Udbytte, inden man har nogen Viden om, hvorvidt Grundlaget er rationelt, har Organisationerne ikke villet undlade at forebringe Ministeriet nærværende, idet man derved tillader sig at udbede sig tilkendegivet, *om Ministeriet i Betragtning af de foran fremførte Ønsker vil kunne fravige det under Forhandlingsmødet den 15/12 f. A. meddelte foreløbige Standpunkt*, hvorefter det var Tanken at anvende Enhedsuniform ogsaa til Gala.

Under Hensyn til det ønskelige i at fremme Arbejderne paa Spørgsmaalets Løsning tager man sig den Frihed at udbede sig Ministeriets Svar snarest belejligt.

Paa Organisationernes Vegne

A. Ramm,
Oberstløjtnant,
Formand for F. O. L.

F. Lantow,
Oberstløjtnant,
Formand for F. a. R. f. O

J. Hinge,
Overofficiant,
Formand for O. H.

LØNFRADRAG UNDER SYGDOM

Vi har i nærværende Blads Decemberhefte 1922 gjort Rede for, hvorlunde det gældende af *Finans*-ministeriet udgivne Reglement for disse Lønfradrag blev til. Af denne Tilblivelseshistorie, der er typisk for slige Bestemmelser, fremgik ogsaa, at de forskellige Ministerier (incl. *Finansministeriet*, som Tjenestemandslovens § 13 bemyndiger til at *udstede* Reglementet) egentlig er uden Ansvar for Bestemmelsernes Ordlyd og kun har været Funktioner af Lønningsraadet. Med al ønskelig Tydelighed fremgik dette bl. a. af den Maade, hvorpaa Finansministeriet „ekspederede" et Spørgsmaal ang. Reglementets Pkt. 3, første Punktum, der uagtet *(fordi?)* det var det centrale — det rummer selve Fradregsreglerne — er noget uklart affattet. Punktet lyder saaledes:

3. Saafremt en Tjenestemand har tilsammen 180 Sygedage uden nogen sammenhængende Periode af 3 Aar, i hvilken Sygedagenes Antal tilsammen ikke overstiger 30, skal der herefter for hver Sygedag afdrages 1/1000 af den aarlige Lønning indbefattet alle almindelige og særlige Tillæg, jfr. dog tillige det foran anførte om Synspunkterne for Afskedigelse. Herved bortses fra Sygedage, der er en direkte Følge af Tilskadekomst i Tjenesten, samt fra Sygedage i de normale aarlige Ferier eller andre sammenhængende tjenestefri Perioder, f. Eks. under Landlov for Fyrskibspersonale. Styrelsen vil dog være berettiget til ikke i Tallet 180 Dage at medregne Dageantallet for en enkelt alvorlig Sygdom, naar Spørgsmaalet herom rejses under Sygemeldingen eller umiddelbart efter Tjenestens Genoptagelse.

For Tjenestemænd over 50 Aar forhøjes Tallet 180 til 250, og de kan frigøre sig for tidligere Sygedage ved i en sammenhængende Periode af 2 Aar efter det fyldte 50. Aar ikke at have over 30 Sygedage.

Af egen Magtfuldkommenhed turde Ministeriet ikke udlægge disse Ord; det fulgte Anvisningen i den noksom bekendte Selskabsleg: „Spørg min Hovmester", hvorefter der fra Lønningsraadet i Skrivelse af 29/7 1922 tilgik Finasministeriet Anvisning paa, hvordan Finansministeriets Ord rettelig bør forstaas. Det heddet herom:

Ved Tilbagesendelsen af de med Finansministeriets Skrivelse af 8. d. M. — S. 2032 — fulgte

Aktstykker angaaende Forstaaelsen af Punkt 3, 1. Punktum, i Reglement af 10. Maj 1922 om sygemeldte Tjenestemænds Forhold skal Raadet herved meddele, at nævnte Bestemmelse efter Indholdet og de til Grund for dette liggende Forudsætninger maa forstaas saaledes, at en Tjenestemand, der har en Periode af 3 Aar, hvilket ikke behøver at følge Kalenderaaret, uden større Antal Sygedage end 30, derved frigør sig for hidtidige Sygedage (inklusive Sygedagene i de nævnte 3 Aar). Derefter begynder Opsummeringen forfra. Det er dog berettiget, naar der bliver Spørgsmaal om Afkortning i Løn for en Tjenestemand, at begynde Opsummeringen fra Udløbet af den *sidste* 3 Aars Periode af nævnte Art, saaledes at f. Eks. 5 Aar med følgende Sygedage: 8, 13, 9, 10, 11, ikke medregnes hvad enten de første 3 Aar har frigjort Tjenestemanden for 180 Sygedage eller et lavere Tal.

Det saaledes tydeliggjorte Reglement skulde jo gælde for alle Etater, og for Hæren kundgjordes det ved K. f. H. B $^{20}/_{1923}$, ledsaget af en i samme Kundgørelse optagen „Brugsanvisning" fra Finansministeriet, hvoraf bl. a. fremgik, „at der ved Beregning af Lønfradrag for en sygemeldt Tjenestemand som Regel *ikke kan bortses fra Sygemelding, der skyldes en kronisk Sygdom*".

Denne sidste Bestemmelse vilde jo imidlertid let ved en lidt haardhændet Fortolkning — thi stadig maatte der Fortolkning til — kunne blive en tung Byrde for et Hjem, der rammes af en alvorlig og langvarig — en „kronisk" — Sygdom og en deraf følgende lige saa „kronisk" Forstyrrelse af Hjemmets Økonomi, der ofte vilde gøre Støtte mere rimelig end Lønfradrag.

Vi har det Indtryk, at Bestemmelserne indenfor Hæren er blevet forvaltet paa en saa hensynsfuld Maade, som Affattelsen (og Forklaringerne) kan tillade; men det har ikke kunnet undgaas at de relativt faa, der er blevet ramt, har følt Trykket haardt.

I alle Etater har man følt den Bestemmelse om den *kroniske* Sygdom som mere haandfast end stemmende med de Forhandlinger, der ligger til Grund for Reglementet, og hvorunder det af Regeringens Repræsentanter udtaltes, at *Tjenestemanden stadig skulde være sikret mod Lønfradrag i alvorlige Sygdomstilfælde.*" Tilmed blev der af Trafiketaterne i Reglementet indføjet et nyt Ord, hvorefter Fritagelse for Medregning af en enkelt alvorlig Sygdom kun tillades ganske *undtagelsesvis.*

„Guldsnorenes" Centralorganisation indgik derfor $^{22}/_{8}$ f. A. til Finansministeriet med en Henvendelse i Sagen, som vi har anført i vort September-Nr. ifjor, og hvorpaa der under 9. d. M. er tilgaaet følgende

Svar fra Finansministeriet.

I Skrivelse af 22. August f. A. har Centralorganisationen udtalt, at Finansministeriets Regulativ af 10. Maj 1922 om sygemeldte Tjenestemænds Forhold efter Centralorganisationens Formening i Statsbanerne, Postvæsenet og Telegrafvæsenet anvendes saaledes, at Fritagelse for Medregning af en enkelt alvorlig Sygdom kun tillades *ganske undtagelsesvis*, og anholdt om, at der maatte blive truffet en principiel Ændring i Anvendelsen af nævnte Regulativ, saaledes at Tjenestemændene sikredes mod Lønafdrag i alvorlige Sygdomstilfælde. Samtidig har Centralorganisationen fra Personalet indenfor Trafiketaterne fremført forskellige Klager, der grupperer sig om de fire nedenfor anførte Punkter.

Efter at de saaledes af Organisationen fremførte Anker har været forelagt Trafiketaternes Styrelser, og efter at man med Lønningsraadet har brevvekslet om Sagen, skal Finansministeriet udtale følgende:

Det fremgaar af de modtagne Oplysninger, at Fritagelse for Medregning ikke, som i Organisationens Henvendelse anført, kun tilstaas *ganske undtagelsesvis.* I *Statsbanerne* er der ganske vist i Reglerne benyttet Ordet undtagelsesvis, men det har efter det oplyste „ikke været paatænkt at indføre en Skærpelse af Reglerne, men kun at angive det ganske selvfølgelige, at der i hvert enkelt Tilfælde krævedes et af den paagældende indgivet Andragende, der da vilde blive overvejet af Styrelsen". Statsbanerne har imidlertid erklæret ved Reglernes Anvendelse at ville betragte Ordet som udgaaet af paagældende Ordre og at ville slette det formelt ved Lejlighed. For *Postvæsenets* Vedkommende er det anført, at Organisationens Henvendelse alene har indeholdt Oplysning om de Tilfælde, hvor Andragender om Fritagelse er blevet afslaaet, og det indsamlede Materiale giver saaledes intet Grundlag for, at Fritagelsen kun skulde tilstaas som en Undtagelse. En Optælling for 1.—13. og delvis 14. Lønningsklasse viser, at der i Tiden 1. Januar 1922 til 30. September 1923 er sket Fritagelse for 45 Sygemeldinger med ialt 5,827 Sygedage, medens der i samme Tidsrum er afslaaet Andragender vedrørende 45 Sygemeldinger med ialt 3,594 Sygedage.

Telegrafvæsenet har erklæret at have stillet sig saa imødekommende overfor Andragender om Fritagelse for Lønafdrag som muligt, saaledes at ca. Halvdelen af Ansøgninger herom er bevilget.

Med Hensyn til de af Organisationen fremdragne 4 specielle Punkter, skal man udtale følgende:

Ad 1. Spørgsmaalet om, hvorvidt Fritagelse for Medregning af to kort paa hinanden følgende Sygeperioder foranlediget ved samme Sygdomstilfælde bør kunne gives.

Man er enig med de forskellige Etater i, at en saadan Fritagelse bør være udelukket.

ad 2. Spørgsmaalet om, hvorvidt Fritagelse for Medregning af Sygdomstilfælde, der kan formodes at være af „kronisk" Natur, bør være udelukket.

Idet man henholder sig til Lønningsraadets Skrivelse af 25. Oktober 1922 til Finansministeriet, hvorefter der som Regel ikke kan bortses fra Sygemeldinger, der vedrører Sygdomme, som har vist sig at være kroniske, er man som ogsaa fremhævet af Trafiketaternes Styrelser enig i, at det ved en Sygdoms første Fremtræden hos en Tjenestemand bliver et Skøn, hvorvidt den i denne Henseende kan anses for kronisk, saaledes at der bør være Adgang til Fritagelse.

ad. 3. Spørgsmaalet om, hvorvidt Fritagelse for Medregning af Sygdomsperioder, der skyldes Tilskadekomst udenfor Tjenesten, bør være udelukket.

Man er enig med Etaterne i, at saadan Fritagelse bør kunne gives.

ad. 4. Spørgsmaalet om, hvorvidt Tjenestedage, paa hvilke der efter forudgaaende Sygdom ifølge Lægeattest forrettes lettere eller delvis Tjeneste, bør regnes som Sygedage.

Tjenestedage efter forudgaaende Sygdom, paa hvilke der forrettes lettere Tjeneste, maa efter Ministeriets Mening betragtes som Arbejdsdage. — For saa vidt angaar Tjenestedage, paa hvilke der kun udføres delvis Tjeneste d. v. s. Tjeneste i kortere Tid end den for Tjenesten iøvrigt normerede, skal man, som allerede i Skrivelse af 28. August 1922 herfra til Styrelserne for Trafiketaterne meddelt, hævde, at Reglerne i Sygeregulativet efter Finansministeriets Formening heller ikke kan bringes til Anvendelse paa Tilfælde af delvis Sygemelding, i hvert Fald ikke før ny Forhandling med Tjenestemandsorganisationerne har fundet Sted.

N. Neergaard. Folsach.

For Hærens Vedkommende har Ordet „undtagelsesvis" ikke figureret i Bestemmelserne og — saavidt vi ved — ejheller i Praksis. Men foranstaaende *nye* Version ang. *kroniske* Sygdomme er interessant derved, at medens K. f. H. siger: „Sygemelding, der skyldes *kronisk Sygdom*", siger Finansministeriet nu: Sygemelding, der vedrører Sygdomme, *som har vist sig at være kroniske.* Med den yderligere Tilføjelse er Nuancen mellem de to Udtryk maaske ikke helt ringe. Der er dog i hvert Fald udtrykkelig givet Rum for et Skøn og dermed for Fritagelse.

REDUKTIONENS STATUS

Efter hvad Krigsministeriet oplyser, er Reduktionen af det faste Officerskorps nu i Hovedsagen gennemført saaledes, at der med den Afgang, som allerede nu er varslet, ved Aarets Udgang kun vil være omtrent følgende Antal Linieofficerer *for meget.*

Oberstløjtnanter: ca. 8 i Fodfolket, 1 i Rytteriet og 1 i Ingeniørkorpset.

Kaptajner (Ritmestre): ca. 13 i Fodfolket og 1 i Rytteriet.

Det samlede Antal af Hærens *Premierløjtnanter* er nu saa nær ved det normerede Antal, at Krigsministeriet ad Kommandovejen har meddelt, at Premierløjtnanter, der paa Grund af Reduktionen maatte ønske at afgaa fra Hæren, ikke vil kunne forvente et saadant Ønske taget i Betragtning, medmindre Ansøgning foreligger i Krigsministeriet inden 1/4 1924.

At dømme efter Forespørgsler, der er indgaaet til Redaktionen, har denne Krigsministeriets Meddelelse vakt nogen Forundring, idet man ikke har tænkt sig, at man var „saa nær Bunden" med Premierløjtnanterne. Men man maa jo erindre, *dels* at Tilgangen, der i Aar kan ventes, er ringe (6—7 Mand), og *dels* at der jo (heldigvis!) sker og kan ventes „Afgang" paa Grund af Forfremmelser til Kaptajn (Ritmester). I hvert Fald har jo Ministeriet Pligt til at sikre Hæren til Stadighed det normerede Antal, under Hensyn til den Af- og Tilgang, der kan beregnes indenfor den nærmeste Tid.

Reduktionen vil saaledes temmelig sikkert kunne gennemføres ad Frivillighedens Vej. Dette er jo glædeligt nok, forsaavidt som man derved undgaar „med Magt" at fjerne nogen Officer eller ligest. fra hans Gerning — men det giver vel paa den anden Side ogsaa Stof til adskillig og vemodig Eftertanke, at henad 50 % af Hærens faste Officerer *frivilligt* tager saa alvorlig en Beslutning som det er at forlade det Kald, man valgte som ung og viede sine bedste Aar og Evner.

STATENS SAMLEDE LØNNINGSUDGIFTER

Statens samlede Lønningsbudget, der omfatter saavel Lønninger til Tjenestemænd indenfor de indtægtsydende Statsvirksomheder som de øvrige Statsinstitutioner samt Pensioner, Arbejdslønninger, Lønningstilskud til Kirke og Skole, vil i det *kommende* Finansaar stille sig saaledes, at den samlede Udgift til de nævnte Ydelser vil blive 275 Mill. Kr. Nedgangen i de aarlige Lønningsudgifter har i det sidste Par Aar været ca. 100 Mill. Kr., Idet Udgifterne var over 375 Mill. Kr., da Lønningsloven af 1919 med alle deres Vedføjelser var traadt i fuld Kraft i 1920—21.

De indtægtsydende Virksomheder.

Statsbaner, Post, Telegraf m. v. skal normalt hvile i sig selv, og dette har ogsaa været Tilfældet i det afsluttede Finansaar, idet dog hermed maa bemærkes, at de ikke har forrentet den i dem bundne Kapital. Men disse Virksomheders Lønninger falder ikke Statskassen til Byrde, med mindre de giver et Underskud, som bæres af Statskassen. Deres Lønnings- og Pensionsbeløb maa derfor fradrages Lønningsbudgettet, for at det kan fremgaa, hvilken Lønningsbyrde, der direkte hviler paa Statskassen.

De samlede Indtægter for Statsvirksomhederne

udgør ca. 250 Mill. Kr., og af disse afholdes følgende Beløb til Lønninger:

Faste Lønninger	102	Mill.	Kr.
Løse do.	15	-	-
Pensioner	10	-	-
Arbejdsløse	18	-	-
Tilsammen	145	Mill.	Kr.

Statens Lønningsbyrde 130 Mill. Kr.

De øvrige Statsinstitutioners Lønningsudgifter paahviler direkte Statskassen, og de væsentligste Poster findes under Forsvarsministeriet (Hærens og Søværnets Befalingsmænd o. l.), Justitsministeriet (Rets- og Politiembedsmænd), Kirke- og Undervisningsministeriet (Statsskolen og Kirken) samt Finansministeriet (Skatte og Toldvæsen m. v.). Dertil kommer den øvrige Centraladministrations Tjenestemænd. Lønningsudgifterne fordeler sig saaledes:

Faste Lønninger	62	Mill.	Kr.
Løse do.	15	-	-
Pensioner	16	-	-
Arbejdsløse	6	-	-
Tilsammen	99	Mill.	Kr.

Dertil kommer nogle mindre væsentlige Beløb til forskellige af Staten støttede Institutioner, hvis Lønningsbyrde ikke særligt fremtræder paa Statsregnskaberne.

Statens Lønningstilskud.

Foruden de af Statskassen direkte udbetalte Lønningerne yder Staten som bekendt betydelige Lønningstilskud til Folkeskolens Lærere (herunder 4 Mill. Kr. til Københavns Skolevæsen) og til Pension til de af særlige kirkelige Fonds lønnede Embedsmænd.

Tilskud til Lærerlønninger	27	Mill.	Kr.
Tilskud til Pensioner	4	-	-
Tilsammen	31	Mill.	Kr.

Udenfor disse Beløb afholder Statskassen endvidere et Par Mill. Kr. i Lønninger til Rigsdagens Medlemmer og Tjenestemænd, Hof-Civillistens Embedsmænd o. lign., men Statens Lønningsbyrde af et samlet Statsbudget paa ca. 400 Mill. Kr. udgør saaledes ialt omkring 130 Mill. Kr. eller henimod en Trediedel af samtlige Statsudgifter.

Af det samlede Lønningsbudget falder saaledes over Halvdelen (145 Mill. Kr.) udenfor Statsregnskabet, og den samlede Nedskæring paa ca. 100 Mill. Kr. hidrører dels fra en Nedgang i Lønninger, dels i en Indskrænkning af Tjenestemændenes Antal og af Beløbet for de løse Lønninger, Honorarer særlige Ydelser m. v.).

EN GENERALFORSAMLING OG EN APPEL

Den 16. Februar afholdtes den aarlige Generalforsamling i Officersforeningen i København.

Formanden for Repræsentantskabet, Oberstløjtnant *A. Ramm*, gennemgik F. O. L.s Aarsberetning, der som foreskrevet i Lovene udsendes til de respektive Foreninger i Begyndelsen af Februar, og knyttede til denne Gennemgang forskellige supplerende Bemærkninger om de Begivenheder, der er forefaldet i Aarets Løb, og de Arbejder, der forestaar i den nærmeste Fremtid.

Efter de dernæst stedfundne *Valg af Repræsentanter og Suppleanter* for disse blev Sammensætningen af Repræsentantskabet for Københavns Officersforening i det kommende Aar følgende:

Gruppe		Repræsentant	Suppleant
Stabsofficerer		Oberstløjtnant A. Ramm	Oberstløjtnant A. Tuxen
Fodfolk	Kaptajner	*V. O. Harrel*	*H. Styrmer*
	Prmlt.er	N. J. Nielsen	J. F. Chantelou
Rytteri	Ritmestre	A. Holbek	*E. G. J. Hauschild*
	Prmlt.er	*A. K. Hald*	*L. P. Lange*
Artilleri	Kaptajner	A. Meyer	*S. E. Ankjær*
	Prmlt.er	*K. H. Rosenløv*	*E. A. Hoffmann*
Ingeniører	Kaptajner	*C. V. Deleuran*	*F. M. Borch*
	Prmlt.er	J. V. F. Wulff	St. Jørgensen

(De med *Kursiv* anførte er valgt (genvalgt) i Aar, de øvrige i Fjor. „Tjenestetiden" er jo som bekendt 2 Aar).

Efter at disse lovbestemte Begivenheder var til Ende rettede Ritmester *A. Holbek*

en kraftig Appel

til Foreningens Medlemmer om at vise F. O. L. og Arbejdet indenfor denne en mere vaagen og positiv Interesse. Ritmesteren ankede over den Lunkenhed og Ligegyldighed, der endnu nogle Steder vises

overfor vor Organisation. der dog paa legitim og lovhjemlet Vis og gennem de af os selv valgte Repræsentanter varetager vore Interesser. Der er ingen Tvivl om, at den altovervejende Part af os har faaet Øjnene op for det nødvendige og derfor ogsaa ønskelige i, at F. O. L.s Medlemmer „lever med" i det, der foregaar, og ikke bare overlader til andre at træffe Bestemmelse efter Forgodtbefindende med vore Personer og vore personlige Vilkaar. Men det er lige saa utvivlsomt, at endnu mange udviser en „overlegen" Mangel paa Interesse for noget saa jævnt som vort Korps' mere materielle Ve og Vel. Det er oplyst, at adskillige Officerer end ikke er paa det rene med, om de overhovedet er Medlemmer af F. O. L., hvilket jo dog bl. a. fremgaar af de Lønningskvitteringen, som det i vore Dage ikke er uforeneligt med en Mands Værdighed at underkaste et passende Studium. Det er ogsaa oplyst, at nogle ikke modtager F. O. L.s Medlemsblad, fordi de ikke sørger for at faa opgivet deres Adresse.

Hvad Bladet angaar kunde der ogsaa vises adskillig mere levende Interesse ved at efterkomme den fra Redaktionens Side ofte nok fremkomne Opfordring til, at „ethvert Medlem bør føle sig som Medarbejder" til Nytte for Vekselvirkningen „indefra" og „udefra".

Og man maa jo ikke tro, at den Mangel paa Forstaaelse af og Interesse for F. O. L.s Virksomhed, som det nævnte er Udtryk for, bunder i en ligevægtig Tilfredshed med vore Vilkaar som de er. Tvertimod! Der er ingen anden Forklaring end Lunkenhed og manglende Aktivitet.

Nogle vil maaske endnu vedkende sig *Resignationen* som en Officers højeste Dyd og give den som Forklaring. Men med Resignation, der kan være god for sig — blot ikke for Soldater —, naar man dog intet positivt. Og vi *vil* heller ikke nøjes med at sætte den Kardinaldyd i Højsædet.

Lad os se os om! Hvem naar og opnaar noget? De, der *vil* noget og vil sætte et *positivt* og *endrægtet* Arbejde ind paa at naa det. Det der først og fremmest maa kræves af en Organisation, det er *Enhedsfronten*, og Forstaaelsen heraf burde vel ikke just være vanskeligst for os Officerer. Vi har i hvert Fald haft rigeligere Lejlighed end godt er til at se, hvad der forpasses og fortabes ved Uenighed eller manglende Udtryk for Enighed, hvilket omtrent gør det samme.

Men for at faa Enhedsfronten *udadtil* maa Organisationen have Sammenhængskraft *indadtil*. Og det opnaas *ikke* med Lunkenhed og Negativitet. Lad os drøfte Tingene — ja, lad os „skændes" om dem, om man vil — lad os give hinanden vore Grunde og Modgrunde, og lad os saa derigennem komme til Resultater, som vi selv i Enighed respekterers! Saa respekteres de maaske ogsaa af andre.

Blandt yngre Officerer kan man høre sige: „Vi kommer jo ingen Vegne; vi kommer ikke videre end de ældste af os vil". — Noget er der vel nok om dette; en Del af vore Vanskeligheder stammer maaske nok faa de ældste iblandt os. Men for det første kan man vel ikke med Rette bebrejde de ældre, at de ikke i samme Grad som de unge er parat til at gribe det nye, der kommer, og for det andet maa det jo ikke glemmes, at adskillige af vore Ældste i deres Person repræsenterer en mere eller mindre fremstaaende Myndighed, hvoraf flyder Pligter og Ansvar, hvis Omfang det ikke altid er muligt for os yngre og dermed „lavere" at maale. Og endelig vil det jo dog under alle Omstændigheder være forkert passivt at vente, at de ældre skal paatage sig baade Initiativ og Arbejde med at gaa de yngres Ærinde. Vore ældre Kammerater og overordnede har Ret til at vente, at vi unge tager fat, at vi bringer Sagerne et Stykke frem ad Forberedelsens Vej for saa med de ældres Sanktion (eventuelt Verifikation) at gaa videre med endnu kraftigere Forspand.

Til sligt har vi Organisationen indenfor de Omraader, Loven hjemler den Adkomst!

Jeg ved nok, at mange afskrækkes af, at en Bevægelse, der gror frem „fra neden", let faar Prædikatet *bolshevikisk* heftet paa sig. Men skulde. det ikke være intelligente Menneskers Fordel at kunne skabe og fremføre en Bevægelse under saadanne Former, at der er taget Hensyn saavel til Respekt og Sømmelighed som til god militære Tone og de ældres Stilling og Erfaring — uden at den derfor behøver at drukne i bare Pænhed!

Forøvrigt skal vi unge vogte os for den Overtro, at ikke ældre iblandt os kan tænke nye Tanker, sommetider nok saa godt som mange unge. Der er vel lidt om, at stokreaktionære er: de helt gamle og — de helt unge. Det er værd at lægge Mærke til, at det eneste vidtgaaende Forsøg paa at modernisere Tankegang og Virkefelt for Officeren er ledet — og underbygget med al ønskelig Despekt for gamle Fordomme — af ældre Officerer.

Det, jeg gerne vilde med mine Ord, er at opfordre Medlemmerne — navnlig de i Aften *fraværende* — til i vor fælles Interesse gennem et positivt Arbejde at øge Sammenholdet i F. O. L. og derved lade Hovedbestyrelsen føle, at bag den staar et enigt og aktivt Korps af Medlemmer, der er parat til med samme Front at følge de Mænd, de selv vælger.

Et Arbejde for at naa et saadant Resultat tilkommer det de valgte Repræsentanter at gøre!

Oberstløjtnant Ramm takkede Ritmester Holbek for hans gode Ord og understregede den Betydning, det altid har for en Bestyrelse at kunne stole trygt

paa, at den i sine Bestræbelser har Medlemmerne fylket bag sig.

Med en Tak til F. O. L.s Hovedbestyrelse for det Arbejde, der er præsteret i det forløbne Aar, sluttede *Oberst Lehrmann*, der elskværdigt atter i Aar havde paataget sig Dirigenthvervet, Generalforsamlingen.

AF F. O. L.s AARSBERETNING

Til Orientering hidsætter vi af Aarsberetningen nedenstaaende Oplysninger ang. Repræsentantskab og Hovedbestyrelse, idet vi iøvrigt henviser til den trykte Beretning, som er fremlagt i samtlige Garnisoners Officersforeninger.

1. Repræsentantskabet.

Sammensætning efter Valgene Februar 1923.

Kjøbenhavn		Valgt
Stabsofficerer:	Oberstlnt. A. Ramm	1923
Fodfolket:	Kaptajn C. F. Løkkegaard	1922
	Premierlt. N. J. Nielsen.	1923
Rytteriet:	Ritmester E. Leschly ...	1923
	Prmlt. A. K. Hald	1922
Artilleriet:	Kaptajn O. K. Ovesen ..	1923
	Prmlt. K. M. N. Andersen	1922
Ingeniører:	Kaptajn P. Ramm	1922
	Premierlt. V. J. F. Wulff	1923
Forpl.korpset:	Overintd. A. A. Degen..	1923
Militærlæge-F.:	Overlæge A. P. Marner..	1922
Militærdyrlæge-F.:	Overdyrl. G. Gautier....	1923
Officianter, udn. før 1923, mfl.:	Materialf. O. Berg.....	1923
Provinsgarnisonerne		
Helsingør:	Oblt. C. M. Appeldorn	1922
Roskilde:	Kapt. A. M. Poulsen	1923
Holbæk:	- C. L. Jensen Witt	1922
Ringsted:	- A. H. Andersen	1923
Slagelse:	- V. Hartnack	1922
Næstved:	- T. Ege	1923
Vordingborg:	Oblt. H. P. R. Hjort.....	1922
Odense:	- I. C. Lund	1922
Aalborg:	Oberst H. C. Hansen	1923
Viborg:	Oblt. N. M. Andersen.....	1922
Randers:	Ritm. J. P. v. Scholten.....	1923
Aarhus:	Kapt. Chr. Buchwald.....	1923
Fredericia:	- E. Schwarz-Nielsen	1923

Ændringer i Aarets Løb:

I Kjøbenhavn er

Oblt. E. Leschly afløst af Ritm. A. Holbek

Kapt. C. F. Løkkegaard afløst af Kapt. V. O. Harrel

Overint. A. Degen afløst af Int. Th. Nielsen

Prmlt. K. M. N. Andersen afl. af Prmlt. Greve Schulin

Fra 1. Marts afløses Oblt. Ovesen af Kapt. A. Meyer

I Provinsen er

i Vordingborg Oblt. Hjort afløst af Kapt. Mackeprang

Nye Foreninger er oprettet

i Sønderborg; Repr.: Oblt. Hjort

i Haderslev; — Prmlt. Norup

i Tønder; — Ritm. Bjørnholm

2. Hovedbestyrelsen.

Sammensætning efter Aarsmødet 15/3 1923	Valgt
Oblt. A. Ramm	1923
Kapt. O. K. Ovesen	1923
Overl A. P. Marner	1922
Kapt. C. F. Løkkegaard	1922
Overint. A. Degen	1923
Prmlt. N. J. Nielsen.....	1923
- V. J. F. Wulff.....	1922

Ændringer i Aarets Løb:

Overint. Degen afløst af Overdyrl. Gautier

Kapt. Løkkegaard afløst af Kapt. Harrel

DANSK OFFICERSBLADS FORSENDELSE

Det har ikke helt kunnet undgaas, at de hyppigt forekommende midlertidige og endelige Forflyttelser afstedkommer *Uregelmæssighedér i nærværende Blads Forsendelse*, men den nylig afholdte Afstemning i Uniformsspørgsmaalet har givet os Indtrykket af, at disse Uregelmæssigheder har adskilligt større Omfang end godt eller nødvendigt er.

Vi beder om Undskyldning for, at vi nedenfor trætter vore Læsere med noget saa trivielt som Fremgangsmaaden ved Ordningen af saadanne Uregelmæssigheder, som Bladet maa fraskrive sig Aarsagen til, men en Smule Orientering kunde maaske gøre nogen Nytte.

»Husk at anmelde Flytning til Postvæsenet«,

har vi gentaget i hvert Nr., og vi gentager det paany her! Hvert Medlem har Krav paa gratis at faa Bladet *tilsendt gennem Postvæsenet — enten* (og helst!) til sin opgivne private Adresse *eller* til Afdelingen, hvor dette ønskes eller privat Adresse ikke opgives. Erfaringen viser, at der er mindst Anledning til Uregelmæssigheder, naar Bladet anmeldes til den *private Adresse.*

Ved Flytning er det jo en almindelig Regel, at man til sit *hidtidige Postkontor* melder Flytning med Opgivelse af: 1) den nye Adresse, og 2) hvilke Blade m. v. man modtager. Men det har vist sig, at dette ret selvfølgelige Skridt undlades af mange. Adskillige gaar ud fra, at naar deres Forflyttelse staar i K. f. H., kan Bladets Ekspedition besørge det nødvendige, men vi er desværre nødt til ikke at indlade os derpaa, idet det for fleres Vedkommende vilde være en Nævenyttighed, som med Rette kunde bebrejdes os, og for „de private Adresser" er det jo overhovedet ikke muligt.

Udebliver Bladet, bedes man først reklamere til

sit Postkontor. Skulde dette undtagelsesvis ikke straks frugte, anmoder vi om, at man vil underrette Bladets Ekspedition, der da tager sig af det videre fornødne.

I *første* Omgang at gaa til Bladets Ekspedition er i nogen Maade at gaa over Aaen efter Vand, thi Ekspeditionen har intet andet at gøre end det, vedkommende Medlem lettest og billigere selv vilde have gjort: at skrive til det paagældende Postkontor. Men naturligvis vil Ekspeditionen til enhver Tid tage sig af Henvendelserne og saavidt det staar til den omgaaende bringe Sagen i Orden.

I nogle Tilfælde udtales det — mildt bebrejdende — at man *overhovedet ikke* har modtaget Bladet, lige fra dets Start. Saadanne Forhold beklager vi ganske overordentligt, af flere Grunde: *dels* at Bladet ikke er kommet vedkommende Medlem i Hænde, og *dels* at der da ikke forlængst er reklameret. Thi i samtlige saadanne Tilfælde har Bladet været anmeldt til Klageren, — blot til en antikveret Adresse, eller til et Afdelingskontor, hvor det saa formentlig er gaaet al Kødets Gang.

Det er os meget om at gøre, at *alle* F. O. L.s Medlemmer modtager Bladet, thi kun derved bliver det et fuldgyldigt Meddelelsesmiddel fra Hovedbestyrelse til Medlemmer. For at opnaa dette opfordrer vi alle Medlemmer til at være ulejliget med *straks* at melde til Postvæsenet om Udeblivelse og om Flytning, ligesom vi som sagt anbefaler at lade Bladet tilgaa den private Adresse.

PRISNIVEAUET OG DYRTIDSTILLÆGET

ET NYT GRUNDLAG FOR BEREGNINGERNE

Pristallet: 209.

Ved Beregningerne er Statistisk Departement hidtil gaaet ud fra Forbruget i en Husholdning, saaledes som dette var *før Krigen*, og man har derefter beregnet, hvad dette Forbrug vilde koste, betalt med de til de forskellige Tidspunkter gældende Priser. Det Forbrug, som saaledes har været benyttet ved Beregningerne, var opstillet i Overensstemmelse med en fra 1909 foreliggende Statistik over Husholdningsregnskaber *for Arbejderfamilier i Hovedstaden paa gennemsnitlig 5 Personer*, saaledes at der regnedes med en samlet aarlig Udgift i Juli 1914 paa *gennemsnitlig 2,000 Kr.*

Departementet har været klar over, at Forudsætningen om en uforandret Sammensætning af Forbruget blev mindre sikker, jo længere man fjærnede sig fra det Tidspunkt, da Forbrugets Sammensætning var konstateret ved statistiske Undersøgelser af Husholdningsregnskaber, men at foretage Forandringer heri lod sig først gøre, naar der forelaa nye, tilstrækkeligt omfattende Forbrugs-Undersøgelser.

Saadanne Undersøgelser lod sig ikke med Fordel foretage i Krigens Aar eller i Aarene umiddelbart efter Krigen, idet de stærke Prisbevægelser i disse Aar vil give for stor Usikkerhed med Hensyn til Forbrugets Sammensætning, og navnlig maatte man frygte, at Resultaterne af Undersøgelserne kun vilde have øjeblikkelig Værdi og derfor kun vanskeligt vilde kunne anvendes ved fremtidige Prisniveau-Beregninger.

Departementet udsatte derfor den nye, almindelige Forbrugs-Undersøgelse til 1922, for hvilket Aar ca. 900 Familier omkring i Landet og af forskellige Samfundsklasser har fulgt Departementets Anmodning om at føre Regnskab i særlige herfra udsendte Regnskabsbøger, og ca. 600 af disse Bøger blev efter Aarets Udgang tilbagesendt Departementet. I „Satistiske Efterretninger" Nr. 3, 1924, er givet en foreløbig Redegørelse for Resultaterne af dette Materiales Bearbejdelse.

Da der saaledes nu foreligger nyt Materiale angaaende et almindeligt Husholdningsforbrugs Sammensætning, har Departementet ment det rigtigst at føre de fremtidige Pristalsberegninger over paa det Grundlag, som de nye Undersøgelser har givet. Ved denne Overførelse er man gaaet ud fra det almindelige Princip, at der maatte være Kontinuitet mellem de tidligere og de fremtidige Pristalsberegninger, saaledes at Sammenligninger tilbage saavidt muligt umiddelbart kunde foretages. Navnlig maatte det i saa Henseende være nødvendigt, at det nye Pristalsbudget havde samme samlede Udgiftsbeløb som det tidligere anvendte Budget, og Budgettet maatte ligeledes være tilvejebragt ved Gennemsnitsberegninger over Budgetter fra den samme Samfundsklasse som tidligere.

Udfra disse Synspunkter har man maattet fastholde, at Pristalsbudgettet er et Arbejderbudget. Det tidligere Pristalsbudget var i Hovedtrækkene tilvejebragt paa Grundlag af københavnske Arbejderfamiliers Forbrug, men denne Begrænsning har man ikke ment at burde opretholde, og der er derfor valgt et Budget, som hviler paa Gennemsnit af Arbejderbudgetter saavel fra Hovedstaden som fra Provinsbyerne og Landdistrikterne. Denne Omstændighed medfører, at de absolute Tal i Budgettet ikke kan tages som Udtryk for Udgifterne i nogen bestemt Del af Landet, men Budgettets Formaal er jo i det hele ikke at give Udtryk for absolute Udgiftsbeløb; det er Forholdet mellem Udgifter til forskellige Tidspunkter, der skal belyses, og dette opnaas formentlig bedst ved at give Budgettet saa bred Basis som muligt.

Da Husholdningsregnskaberne er ført i Aaret 1922, har man valgt de Grupper, hvis Budget gennemsnitlig svarede til det samlede Udgiftsbeløb i det tidligere Pristalsbudget i Juli 1922, idet man gaar ud fra, at dette Tal kan betragtes som Gennemsnittet af hele Aaret 1922. Dette Udgiftsbeløb androg 3,987 Kr. Ved at føre hver af det nye Budgets Hovedposter frem til Juli 1923, med de Prisstigningsprocenter, som kendes fra det gamle Budget for Tiden Juli 1922 til Juli 1923, bliver de 3,987 Kr. til 4,078 Kr. Det gamle Budgets Udgiftsbeløb i Juli 1923 var 4,081 Kr., og der viser sig saaledes god Overensstemmelse med Hensyn til de to Budgetters Bevægelse i Aaret Juli 1922—Juli 1923.

Imidlertid maa der ogsaa spørges om Forholdet mellem det nye og det gamle Budget med Hensyn til Prisbevægelsen i det samlede Tidsrum 1914—1923, med andre Ord: om Forskellen i de to Budgetter med Hensyn til Fordelingen af den samlede Udgiftssum paa de enkelte Budgetposter bevirker en Forskel i Prisstigningeu for hele Budgettet. En

Udgiftsstigning, beregnet i Procent af Udgiften i Juli 1914 (Udgiften i Juli 1914 = 100):

	Juli 1914	Juli 1916	Juli 1917	Juli 1918	Juli 1919	Juli 1920	Juli 1921	Juli 1922	Jan. 1923	Juli 1923	Jan. 1924
Fødevarer	100	146	166	187	212	253	236	184	180	188	194
Klæder, Fodtøj, Vask	100	160	190	260	310	355	248	217	220	239	254
Bolig	100	102	105	108	113	130	141	155	155	160	160
Brændsel og Belysning	100	175	220	275	292	563	401	301	277	282	288
Skatter, Kontingenter o. lign.	100	100	100	100	162	227	301	255	269	254	254
Andre Udgifter	100	121	146	197	224	247	214	203	203	206	207
Ialt	100	136	155	182	211	262	237	199	198	204	209

saadan Undersøgelse foretages ved at føre Udgiftsbeløbene for de enkelte Poster i det nye Budget tilbage fra 1923 til 1914. Denne Tilbageføring foretages saaledes, at man anvender de fra de tidligere Prisberegninger kendte Stigningsprocenter fra 1914—1923 for Budgettets enkelte Poster. Nedenstaaende meddeles Hovedposterne i det nye Budget 1923 og disse Hovedposter ført tilbage til 1914 ved Stigningsprocenterne fra det gamle Budget.

	Udgift Juli 1923	Stigningsprocent Juli 1914—Juli 1923	Beregnet Udgift Juli 1914
	Kr.	pCt.	Kr.
Fødevarer	1,561	88	831
Klæder, Fodtøj, Vask	537	139	226
Bolig	397	60	248
Brændsel og Belysning	229	182	81
Skatter, Kontingenter o. l.	516	154	203
Andre Udgifter	838	106	407
Ialt	4,078	—	1,996

Reduktionen af de enkelte Budgetposter i 1923 med den særlige Prisstigningsprocent for hver enkelt Post giver et samlet Udgiftsbeløb i 1914 paa 1996 Kr. Stigningen fra dette samlede Udgiftsbeløb til det samlede Udgiftsbeløb i 1923 udgør 104 pCt. Dette svarer netop til den samlede Prisstigning paa det gamle Budget fra 1914 til Juli 1923, 104 pCt. (Pristal 204), og det viser sig saaledes, at Forskellen i Fordeling af Udgifterne ikke medfører nogen Forskel i Prisstigningen for det samlede Budget. Det kan bemærkes, at tilsvarende Beregninger er foretaget for det nye Budget for Tidsrummet 1914—1922, og at det nye Budget ogsaa ved disse Beregninger viste samme Prisstigning som det gamle Budget.

Den saaledes forefundne Overensstemmelse mellem Prisstigningen fra 1914—23 for de to Budgetter muliggør direkte Sammenligning mellem de tidligere beregnede Pristal og de Pristal, som beregnes paa Grundlag af det nye Budget, og i ovenstaaende Tabel over Udgiftsstigningen er Beregningerne paa det nye Budget for Januar 1924 derfor indføjet umiddelbart i Rækken af de tidligere beregnede Pristal.

Med Hensyn til Fremskaffelse af Prisoplysninger og Beregningernes Udførelse er man gaaet frem ganske paa samme Maade som ved tidligere Beregninger. Gennemsnitspriserne for de enkelte Varer eller Varegrupper er for Fødevarer, Brændsel og Belysning og en Del andre Varer beregnet paa Grundlag af Priser, indberettede af Kommunalbestyrelserne, fra Hovedstaden, Provinsbyerne og noget over 100 Landkommuner. Prisbevægelsen for Beklædning,.Isenkramvarer, Husholdningsartikler osv., for hvilke der ikke haves direkte Prisoplysninger, er beregnet paa Grundlag af Oplysninger, som Departementet har modtaget fra forskellige Organisationer og større Handels- og Produktionsfirmaer med særligt Sagkundskab paa disse Omraader, saavel for Hovedstaden som for det øvrige Land. Ligesom ved de tidligere Beregninger har man anvendt Gennemsnittet af Priserne for de to sidste Kvartalsundersøgelser, denne Gang altsaa for Oktober 1923 og Januar 1924.

Beregningerne giver til Resultat, at Stigningen siden Juli 1914 har været: for Fødevarer 94 pCt., for Klæder, Fodtøj og Vask 154 pCt., for Bolig 60 pCt., for Brændsel og Belysning 188 pCt., for Skatter, Kontingenter o. s. v. 154 pCt., for andre Udgifter 107 pCt., og den samlede Stigning for hele Budgettet udgør 109 pCt. Siden Juli 1923 en Indekstallet for Prisstigningen (Pristallet) steget med 5 Points.

I Overensstemmelse med tidligere Beregninger er Prisstigningen for Bolig holdt uforandret fra Juli til Januar, idet Juliberegningerne hviler paa Grundlag af den aarligt foretagne Statistik over Huslejestigningen (for November 1922). Ligeledes er Skatter og Kontingenter uforandret som ved Beregningen i Juli 1923.

Det skal tilføjes, at Pristalsberegningen for Januar 1924 vilde have givet samme Resultat, hvis Beregningerne var foretaget paa Grundlag af det hidtil anvendte Budget.

Dyrtidstillægget: 648 (432) Kr.

Med Hensyn til den Beregning af Prisforskydningen, der efter Tjenestemandsloven af 12. September 1919 skal anvendes ved Fastsættelsen af Tjenestemændenes Dyrtidstillæg for Halvaaret April—September 1924, har man ikke foretaget den Omlægning af Budgettet, der som foran omtalt er foretaget med Hensyn til Beregningen af det almindelige Pristal, idet Tjenestemandslovens § 91 fastsætter, at Beregningen foretages efter „det af Det statistiske Departement ved Beregningen af Bevægelsen i Detailpriserne hidtil benyttede Normalregnskab. Beregningerne er saaledes foretaget paa det gamle Budget. men iøvrigt vilde Resultatet med Hensyn til Tjenestemændenes Dyrtidstillæg være blevet det samme, hvis Beregningerne var udført paa Grundlag af det nye Budget.

For den Del af det tidligere Budget, der indgaar i Beregningerne af Tjenestemændenes Dyrtidstillæg (Fødevarer, Beklædning, Brændsel og Belysning samt Bolig), d. v. s. alle Udgiftsposterne i det omhandlede Husholdningsbudget undtagen de to sidste (Skatter, Kontingenter o. s. v. og Andre Udgifter), var *Udgiften i Juli 1919 3466 Kr.*

Efter Tjenestemandsloven blev Dyrtidstillægget fastsat til 702 Kr. aarlig for Gifte (fra Oktober 1919), og dette Tillæg skal for hvert Halvaar pr. 1. Oktober og pr. 1. April forhøjes eller nedsættes med 54 Kr. aarlig for hver fulde 3 pCt., *Udgifts*tallet ændres i Forhold til Udgiftstallet i Juli 1919. Ugifte Tjenestemænd faar to Tredjedele af Dyrtidstillægget for gifte Tjenestemænd.

Siden den første Fastsættelse af Dyrtidstillæget har Udgiftstallet og dermed Dyrtidstillæget forandret sig paa følgende Maade:

	Udgiftstal	Stigning i pCt.	Dyrtidstillæg pr. Aar		
			Periode	Gifte	Ugifte
	Kr.			Kr.	Kr.
Juli 1919.....	3466	—	1/10 19—31/8 30	702	360
Januar 1920....	4020	16,0	1/4 20—30/9 20	972	648
Juli 1920.....	4302	24,1	1/10 20—31/8 21	1134	756
Januar 1921....	4363	25,9	1/4 21—30/9 21	1134	756
Juli 1921.....	3716	7,2	1/10 21—31/8 22	810	540
Januar 1922....	3220	÷7,1	1/4 22—30/9 22	594	396
Juli 1922.....	3076	÷11,2	1/10 22—31/8 22	540	360
Januar 1923....	3023	÷12,8	1/4 23—30/9 23	486	324
Juli 1923.....	3167	÷8,6	1/10 23—31/8 24	594	396
Januar 1924....	3274	÷5,5	1/4 24—30/9 24	648	432

Den sidste Beregning giver altsaa en Nedgang i Udgiftstallet fra Juli 1919 paa 192 Kr. eller 5,8 pCt., og Dyrtidstillæget bliver herefter for Halvaaret April—September 1924 at beregne efter et aarligt Beløb af 648 Kr. for gifte og 432 Kr. for ugifte.

STATISTISK-ØKONOMISKE OVERSIGTER FOR AARET 1923

De økonomiske Forhold her i Landet har i Aaret 1923 paany været prægede af Nedgangen i Kronens Købeevne. Allerede i de sidste Maaneder af 1922 viste der sig en svag Tendens til Stigning i det af „Finanstidende" beregnede Engros-Pristal; i 1923 slog denne Tendens igennem, og der fremkom en Stigning i Engrosprisniveauet af betydelig Styrke, samtidig med at Nedgangen i Detailprisniveauet ligeledes afløstes af Opgang. I nedenstaaende Oversigt er anført U. S. Bureau of Labor's og Finanstidendes Engrospristal og Statistisk Departements Detailpristal:

	Engrospristal		Detail-pristallet
	U. S. Bureau of Labor	Finans-tidende	
I Juli 1922.....	155	180	199
1. Oktober 1922 ..	154	176	—
1. Januar 1923....	156	181	198
1. Februar —	157	192	—
1. Marts —	159	199	—
1. April —	159	200	—
1. Maj —	156	204	—
1. Juni —	153	202	—
1. Juli —	151	207	204
1. August —	150	207	—
1. Septbr. —	154	202	—
1. Oktober —	153	205	—
1. Novbr. —	—	207	—
1. Decbr. —	—	210	—
1. Januar 1924....	—	210	—

Det vil heraf ses, dels at Stigningen i det danske Prisniveau er stærkere end den Stigning, der fandt Sted paa Verdensmarkedet fra Efteraaret 1922 til Foraaret 1923, dels at Stigningen her i Landet fortsattes efter dette Tidspunkt, da Federal Reserve Boards Kreditpolitik for U. S. A.'s Vedkommende satte Bom for den Prisstigningsbølge, der var ved at nærme sig.

Sammen med Prisstigningen for Varer fulgte en Stigning i de fremmede Valutakurser, der selv fremkaldte Prisstigning, og som var fremkaldt af en fælles Aarsag til Prisforøgelsen, nemlig et fremkommet Misforhold mellem Købemidlerne og Mængden af de Varer og Tjenester, der var til Raadighed. Nationalbanken sammenkaldte til 16. August 1923 en „Valutakonference", for med denne at drøfte Aarsagerne til Nedgangen i Kronens Værdi. I sin Fælles-Udtalelse pegede Konferencen paa, at Fremskaffelsen af de store Kapitaler til Sønderjylland og til Rekonstruktionen af Erhvervslivet efter Blokadens Ophør, herunder til Dækning af Tabene ved Konjunkturkrisen, havde virket svækkende paa Kronens Værdi ved at foranledige, at en betydelig ekstraordinær Købekraft var stillet til Raadighed. Det samme var sket ved, at de offentlige Finanser havde dækket deres løbende Udgifter gennem Laan, og ved at der ydedes Hjælp til nødlidende Banker m. v. Hertil kom, at Kronefaldet havde fremkaldt Nervøsitet og Spekulation. For at modvirke denne anbefalede Konferencen Oprettelse af et Kursegaliseringsfond, i hvilket Staten og Hovedbankerne deltager (Lov 16/11 1923), og som mod Udgangen af Aaret 1923 har formaaet at forbedre Kronens Værdi, og for længere Tid fastholde den i denne forbedrende Stilling. Spørgsmaalet bliver nu, hvilken Virkning dette vil faa for Næringslivet. Thi det kan ikke være tvivlsomt, at den Nedgang i Kronens Værdi, som fandt Sted i 1923, har foraarsaget, at man gennem de følgende Oversigter faar et noget for lyst Billede af Erhvervsforholdene her i Landet i det sidste Aar.

Pengeforhold og Betalingsbalance.

Hvis man betragter Forandringerne i Nationalbankens Seddelomløb som Udtryk for Forandringen i den samlede Mængde Købemidler, der staar til den danske Befolknings Raadighed, vil det af efterfølgende Oversigt ses, at Afviklingen af Krigsaarenes Inflation naaede Bunden i Midten af Aaret 1922. De anførte Forholdstal, der angiver Seddelomløbet i Procent af Seddelmængden for den tilsvarende Maaned i det sidste Aar før Krigens Udbrud, viser for Maanederne Maj—Juli 1922 Forholdstal paa under 280. Samtidig var Vestvalutaernes Kurser paa et Minimum, og Prisniveauet laa fast paa omkring 178. Men det synes, som om de Kræfter, der pressede imod Prisnedgangen, blev bragt til Gennembrud ved Uroen omkring Landmandsbanken og ved Støtteaktionen i Henhold til Lov 31/9 1922 bl. a. i Forbindelse med, at Staten nedbragte sit Tilgodehavende paa Folio-Konto i Nationalbanken fra 26,3 Mill. Kr. pr. 31/7 1922 til 3,4 Mill. Kr. pr. 31/7 1923. Herved standsede Deflationen, og de fremmede Valutakurser og Prisniveauet tog til at stige. (Fortsættes).

Danmarks fornemste Mineralvand
SCT. NICOLAUSKILDE' BRØNDANSTALT A/S
AARHUS

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER OG LIGEST. AF HÆREN

NR. 3 | MARTS 1924 | 3. AARGANG

LANDSTORMEN

ET FOREDRAG, HOLDT I KRIGSVIDENSKABELIGT SELSKAB AF GENERALMAJOR H. CASTENSCHIOLD

De Rørelser, der i de seneste Aar har været fremme for i øget Grad at tage Hæren i den almindelige Ungdomsopdragelses Tjeneste, har vi fulgt med levende Interesse, saaledes som det vil være fremgaaet af adskillige Artikler i dette Blad. Et Skridt — omend ved Tidernes Ugunst kun et beskedent Skridt — i den rigtige Retning blev gjort med „Landstormsforsøget" i Fjor, og vi mener, at de Forhold, der knytter sig hertil, vil kunne paaregne en Interesse blandt vore Læsere, som gør det naturligt for os nedenfor at bringe det Foredrag, Landstormens Chef fornylig holdt i Krigsvidenskabligt Selskab for en talrig og stærkt interesseret Kreds af Selskabets Medlemmer og indbudte Skolefolk.

Red.

Landstormens Tilblivelse.

Da Bestyrelsen for Krigsvidenskabeligt Selskab gjorde mig den Ære at opfordre mig til at holde et Foredrag om Landstormen, tog jeg med Glæde derimod, thi jeg ønskede meget at faa en Lejlighed til at fortælle noget om Landstormen. Der er jo Mand og Mand imellem talt meget om den, der hersker højst forskellige Meninger om den, og nogle af disse Meninger hviler, saavidt jeg kan forstaa, paa et ufuldstændigt Kendskab til de virkelige Forhold. Det jeg gerne vil opnaa med mit Foredrag, er at sige Dem, hvad der har været afgørende for Udformningen af Landstormens Program, hvad Landstormen er og hvad den kan bruges til.

I Aarene før den nye Hærlov rejste der sig, som det vil erindres, en *Diskussion om Ungdomsopdragelse og Ungdomsskole*. Begyndelsen blev gjort af Amtsskolekonsulent Mortensen ved hans Artikel »Ungdommen og den ny Tid« i Pædagogisk Tidsskrift Januar 1919. Kommunelærer Mønsted tog Spørgsmaalet om Hæren med ind i Diskussionen, og denne resulterede i en Henvendelse fra Borgmester Kaper, Viceskoledirektør Franck og Svane til *Hærkommissionen* om de Principper, som burde lægges til Grund for en ny Hærordning, hvori Hæren, ved Siden af sin militære Opgave, skulde bruges som et Led i Ungdomsopdragelsen, nærmere udformet af Gymnastikinspektør Langkilde.

Tiden var imidlertid for vidt fremskreden til, at denne Henvendelse kunde blive optagen til ordentlig Behandling. Hærloven skabte en Hær, som i alt væsentligt var af samme Struktur som den gamle. *Kun paa et Punkt var der en Nydannelse: Landstormen.*

Hærloven siger om den:

De værnepligtige, der uddannes til **Landstormen**, er til Tjeneste 60 Dage.

De genindkaldes ikke til fortsat Øvelse, men ved Indkaldelse under særlige Forhold — f. Eks. ved Formering af en Sikringsstyrke — skal de indkaldes forud for de værnepligtige af Hæren, saafremt dette af militære Hensyn findes forsvarligt.

Der skulde nu skabes Indhold i denne nye Form. En Kommission blev nedsat i Oktober 1922.

Dens Opgave lød kort og godt paa at udarbejde en Plan for

1) Oprettelse af Landstormen,
2) Uddannelsen af denne med Udkast til Uddannelsesprogram.

Kommissionen bestod af Oberstløjtnanterne With og Johansen, der blev Bataillonschefer i Landstormen, Amtsskolekonsulent Mortensen, hvis Artikel var Udgangspunktet for hele Bevægelsen, Gymnastikinspektør Knudsen, Kaptajn Jensen som Sekretær og mig som Formand.

Kommisionen skulde altsaa gøre de 2 Maaneder saa nyttebringende som muligt.

Hvad den *militære Side af Uddannelsen* angik, var det givet ved den korte Uddannelsestid, at det Maal, der kunde naas, maatte blive meget begrænset. Og Betegnelsen »Landstorm« pegede jo desuden hen paa en tilbagetrukken Anvendelse under Krig.

Men skulde Tiden anvendes udelukkende til militære Øvelser, eller skulde man gaa nye Veje? Man havde jo tidligere en 2 Maaneders Uddannelse ved Fodfolket, udelukkende militært anlagt. Men tillokkende var det ikke at skabe noget lignende, som kun kunde betegnes som et 3. Klasses Fodfolk. Der var forøvrigt i Kommissionen intet Øjeblik Tvivl om, at man skulde gaa nye Veje.

Hvilke disse nye Veje skulde være, var man heller ikke i Tvivl om. Vi var alle straks paa det rene med, at her var Lejligheden til at prøve, *om man indenfor Hæren kunde virkeliggøre i al Fald nogle af de Tanker, som var rejst af Skolemændene og som mødtes med tilsvarende Tanker i Officerskredse: om man i militær Ramme kunde skabe en »Ungdomsskole« omend i meget forkortet Skikkelse.* Det var dermed givet, at man, ved Siden af den militære Uddannelse vilde give et Bidrag til Mandskabets Opdragelse i almen og moralsk Henseende, m. a. O. give det en Undervisning, som ogsaa tog Sigte paa Folkenes fremtidige Stilling som Samfundsmedlemmer, og som tillige, ved at gøres saa interessevækkende som muligt, kunde vække Folkenes Forstaaelse af og Interesse for Hærens

Gerning. Derved vilde Uddannelsen tillige faa et Resultat, hvis indirekte Nyttevirkning der hverken kan eller bør ses bort fra.

Dette Maal skulde da naas ved en *fyldigere legemlig Opdragelse* gennem Gymnastik og anden Idræt end den, der kan blive Tid til ved Linieafdelingerne, og ved en *civil Undervisning* i visse Fag, som tog Sigte paa at vække og udvikle de unges Fædrelandsfølelse og Kendskab til den almindelige Sundhedslære og Sans for sund Hygiejne.

Det Maal, der skulde naas ved Landstormens Uddannelse, blev da praktiseret saaledes: at give Mandskabet

— *en militær Uddannelse, der kan danne Grundlaget for en videregaaende Uddannelse, og som kan gøre det skikket til Anvendelse bag Fronten,* og

— *en fysisk og moralsk Opdragelse.*

Efter Forhandling med forskellige militære og civile Myndigheder og Institutioner blev der saa udarbejdet en Plan for Oprettelsen af Landstormen og et Program for de forskellige Fag.

Krigsministeriet billigede Kommissionens Forslag, og dermed var Programmet for Uddannelsen i 1923 fastslaaet. Vi var fuldt paa det rene med, at det nye, som Landstormen bragte, vilde vække Kritik og Modstand. Vi bestemte os derfor straks fra første Færd til »den aabne Døre Politik«. Portene til Værløselejren paa vid Gab. Enhver var velkommen, enhver Kritik velkommen. Det gjaldt jo om at faa det bedste ud af Sagen.

Jeg skal i det efterfølgende nærmere gennemgaa de enkelte Fag og de Resultater, vi kom til.

Af de forskellige Foranstaltninger, som blev truffet, medtager jeg kun saa meget, som er nødvendigt for at karakterisere Tjenesten i Landstormen.

Forskellige Forhold.

Mandskabet mødte i 2 Hold og uddannedes henholdsvis fra 2. Maj—2. Juli og fra 6. Juli—5. Septbr. i Værløse Lejren. 1. Bataillon havde hovedsagelig Øboerne, 2. Bataillon Jyderne.

Den lovmæssige Styrke er 1500 Mand. Heraf udeblev 18, kasseredes 51 og overførtes til Arbejdstropperne 19, saaledes at der ialt blev uddannet 1412 Mand.

Landstorms-Bataillonerne er *organiserede* i 4 Kompagnier, men de blev under Uddannelsen *formeret* paa 3 Kompagnier a 125 Mand. Hvert Kompagni paa 4 Delinger. Man fik herved frigjort et højst nødvendigt Befalingsmandspersonale til særlige Hverv: Lejrkaptajn, Husholdningskaptajn og Tilsynsførende ved Skydedepot m. m.

Hvert Kompagni havde 1 Kaptajn, 1 Premierløjtnant, 1 Kommandoofficiant og 5 andre Befalingsmænd, hvoriblandt 1 Gymnastiklærer, som havde gennemgaaet et Kursus i Bukhs Grundgymnastik paa Gymnastikskolen.

Endvidere var der ved hvert Kompagni ansat 1 Civillærer og ved begge Bataillonerne 1 Læge som Lærer i Sundhedslære.

Uddannelsen afholdtes som Forsøg under Tilsyn og Kontrol af Landstormskommissionen, hvis Formand var Chef for Landstormen og hvis 2 militære Medlemmer var Bataillonschefer.

Dagens Øvelse indlededes Kl. 6,50 med en *Flagparade.* Heri deltog hele Øvelsesstyrken, men skulde et Kompagni af Øvelseshensyn rykke ud tidligere, deltog det ikke. For de Befalingsmænd og Civillærere, som ikke skulde med til den første Øvelsestime, var Deltagelsen frivillig.

Paraden foregik paa den Maade, at Kompagnierne tog Opstilling i Firkant om Flagstangen. Bataillonscheferne skiftedes til at lede Paraden. Flaget hejstes under Honnør, derefter blev der sunget en Fædrelandssang, og saa afmarcherede Kompagnierne til Øvelse. Hele Paraden varede 4—5 Minutter.

Det blev fra alle Sider erkendt, at det var en smuk og god Maade at begynde Dagen paa, og at der ligger et samlende og opdragende Moment deri.

Da det jo gjaldt om paa enhver Maade at udnytte den knapt tilmaalte Tid, var det anbefalet, at *alle Instruktioner for en Dags militære Øvelser* skulde udgives af Kompagnichefen til Befalingsmændene Dagen forud, saaledes at der ingen Tidsspilde fandt Sted ved Instruktion i selve Øvelsestiden.

Der blev lagt stor Vægt paa *militær Anstand,* og enhver *Omskiften af Øvelser* indenfor Lejren fra Øvelsesplads til Undervisningslokale og omvendt samt Afmarch til Flagparade, Spisning og Badning m. m. foregik under *stram disciplinerende March.*

Kl. 5 lød *Reveillen.* 1¾ Time om Morgenen anvendtes til Rengøring af Barakker, Morgenmaaltid, Eftersyn etc.

Formiddagsøvelserne varede 4½ Time med ½ Times Hvil, Eftermiddagsøvelserne 3 Timer.

Middagshvil 3 Timer.

Den ugentlige Øvelsestid var c. 42 Timer, heraf c. 30 Timer til militære Øvelser, c. 12 til civil Undervisning.

Der blev ikke givet *Lørdag—Søndags Orlov.* En saadan Orlov er ved en saa kort Uddannelse ganske unødvendig. Der var god Brug for Lørdag Aften til Forberedelse til Udgangsparaden om Søndagen, og det var ogsaa tilstræbt at lade Mandskabet tilbringe deres Fritid i Lejren og derved vænne dem til det militære Liv og anvende Fritiden under gode og sunde Forhold til Idræt og kammeratligt Samliv i det hele taget. Jeg maa fremhæve den Beredvillighed, hvormed mange af Befalingsmændene og Civillærerne tog sig af Mandskabet i Fritiden.

Søn- og Helligdage blev der afholdt *Udgangsparade* umiddelbart før Flagparaden, og derefter havde Mandskabet Tilladelse til at forlade Lejren indtil Kl. 10 Aften.

Ved Middagsspisningen var der til Stede 1 Officer eller Overofficiant pr. Bataillon og 1 Befalingsmand pr. Kompagni, som spiste sammen med Mandskabet ved et Bord for sig selv. Spisningen maatte først begynde, naar alle var paa Plads og den ældste Befalingsmand havde sagt »Velkommen til Bords«. Man undgik derved den utiltalende Styrten sig over Maden, som ofte sker. Naar der var sagt »Velbekomme«, forlod Folkene Spisesalen. Man fik ogsaa derved Middagsspisningen ind under den opdragende Form, hvorunder den bør foregaa.

Et Spørgsmaal, der straks rejste sig for Kommissionen, var Spørgsmaalet om, hvorvidt Landstormen *skulde uddannes,* foruden med Gevær 1889 *tillige med Rekylgevær.* Da der fra flere Sider har været ytret stærk Tvivl om Hensigtsmæssigheden af at medtage Rekylgeværuddannelsen, ja Modstand derimod, skal jeg anføre de Grunde, som bestemte Kommissionen til at foreslaa, at Uddannelsen kom til at omfatte en *begrænset* Uddannelse i Rekylgeværets Brug. Jeg kommer senere nærmere ind paa Omfanget af Uddanelsen heri.

Den Uddannelse, der skulde gives Landstormen, skulde, som nævnt, være et *Grundlag* for en senere videregaende Uddannelse. Det var derfor nødvendigt, at Mandskabet fik et vist Kendskab til Rekylgeværet, thi det vilde da langt lettere og hurtigere kunne faa en fuldstændig Uddannelse, end hvis det stod ganske uden Kendskab dertil. Og man kan nu engang ikke have Fodfolksmandskab liggende inde — selvom det kun er i 2 Maaneder — uden at det faar praktisk Kendskab til Fodfolkets Hovedvaaben.

De *Bevogtningsopgaver,* der ved Krig tænkes overdraget Landstormen, kan i mange Tilfælde kun løses ved Kamp, d. v. s. Afvisning af fjendtligt Angreb. De Vaaben, Bevogtningsstyrken vil komme til at kæmpe imod, er sandsynligvis let transportable automatiske Vaaben. Det peger direkte paa Nødvendigheden af at give Landstormen et saadant Kendskab til den moderne Kamp i Grupper om et automatisk Vaaben, at dens Mandskab er i Stand til at deltage i Forsvaret af de paagældende Objekter.

Det blev endvidere taget i Betragtning, at Uddannelsen med Rekylgevær har en *betydelig pædagogisk Værdi* ved den store Interesse, Mandskabet har for dette Vaaben, hvis Ry det har hørt om, og at *Rekylgeværet derfor er et fortrinligt Uddannelsesmiddel* i Befalingsmandens Haand. Det kan heller ikke lades ude af Betragtning, at Interessen for Rekylgeværet gennem Landstormssoldaten — ligesom gennem Hærens andre Afdelinger — efterhaanden *bredes til Skytteforeningerne,* for maaske at blive optaget paa deres Program, hvad der selvfølgelig vil være af største Betydning.

Men man var straks klar over, at det vilde være umuligt at uddanne fuldt brugelige Rekylgeværskytter, og det blev derfor ikke sat som Maalet.

Krigsministeriet godkendte Kommissionens Anskuelser, og Rekylgeværuddannelsen blev optaget paa Programmet. Rigtigheden af at det var medtaget fremgaar tydeligt deraf, *at alle i Landstormen var enige om, at Rekylgeværuddannelsen bør indgaa som et Led i Uddannelsen.*

Da det jo gjaldt om at indhøste de flest mulige Erfaringer med Hensyn til Programmets Hensigtsmæssighed, *blev der givet Bataillonschefterne den størst mulige Frihed* indenfor den af Krigsministeriet fastsatte Ramme, saaledes at de frit kunde forme deres Anskuelser om Værdien af Programmet.

Det samme gjaldt *Civillærerne.*

Overalt, hvor det var muligt, søgte man at faa *Konkurrencemomentet* ind i Uddannelsen for at fremme Folkenes Interesse og Arbejdslyst. Det var ikke blot ved selve de idrætslige Øvelser, men ogsaa ved Geværbetjeningen (Ladning og Pibeskiftning), Orden paa Stuerne m. v.

De militære Øvelser.

Maalet for den militære Uddannelse, der — som alt nævnt — kort sagt kan betegnes som: et *Grundlag* og *Anvendelse bag Fronten,* blev selvfølgelig bestemmende for Fastsættelsen af de militære Fag og deres Omfang.

Eksercits.

Den omfattede Formel Eksercits, Betjening af Gevær 1889 og Rekylgeværet, forberedende Skydning med Gevær 1889, Vaabenlære med Gevær 1889 og Rekylgeværet og Fægtningsøvelser. Timeantallet 5 Timer ugentlig, herunder forberedende Skydning og Vaabenlære.

Den *almindelige Eksercits* omfattede:

for *Enkeltmand:* Retstilling med og uden Gevær, March, militær Anstand, Gevær i Hvil, Ladningsgreb samt Lade- og Skydemaader med Gevær 1889 og Rekylgevær.

i *Gruppen:* Geværernes Sammensætning, Bajonettens Paasætning og Aftagning. Kampgruppens Opstilling og Virksomhed i begrænset Omfang.

Under al Eksercits blev der lagt den største Vægt paa det disciplinerende Element.

Den Del af den formelle Eksercits, der kunde øves paa Marchen til og fra Øvelsespladsen, blev henlagt dertil, hvorved megen Tid indvandtes, medens den egentlige Øvelsestid næsten udelukkende anvendtes til Indøvelse af Retstilling, Vendinger og militær Anstand.

I 2. Maaned anlagdes feltmæssig Udrustning.

Den formelle Eksercits har givet gode Resultater i disciplinerende Henseende.

Med Hensyn til *Geværbetjeningen* gik man frem paa en noget forskellig Maade ved de 2 Hold. Belært af Erfaringerne fra 1. Hold blev det bestemt, at der skulde lægges stor Vægt paa Geværbetjeningen, og at Uddannelsen med Rekylgevær skulde begynde snarest efter Mandskabets Møde samtidig med Uddannelsen med Gevær 1889 ud fra det Synspunkt,

at der ikke kræves nogen militær Uddannelse for at kunne indøve Rekylgeværets Adskillelse og Sammensætning,

at denne Øvelse ikke alene er den bedste Indledning til Rekylgeværbetjeningen, men tillige hurtigt og let lærer Mandskabet Vaabenlærens Begyndelsesgrunde, og

at man herigennem skaber de bedste Betingelser for at opnaa en god Rekylgeværbetjening.

Betjeningen af Gevær 1889 var tilfredsstillende. I Betjening af Rekylgeværet opnaaedes der *ikke fuld Sikkerhed* i alt, men der opnaaedes dog meget god Færdighed i Ladning, Afladning og Pibeskiftning samt i Afhjælpning af svigtende Udkast, almindelige Klemmere og Klemmere som Følge af Bundsprængning.

Mandskabet har tillige faaet *nogen* Øvelse i Afhjælpning af Forsagere, medens Afhjælpning af svigtende Lukning og Stikkere er bleven demonstreret for dem.

Ved en planmæssig og rationel Uddannelse, som begyndes straks, kan der naas et tilfredsstillende Resultat med Hensyn til rigtig teknisk Betjening og Skydning. Men den taktiske Uddannelse af Rekylskytten kan derimod ikke gennemføres under Landstormsuddannelsen.

Det almindelige Uddannelsesprincip paa Rekrutskolen: den langsomme gradvise Fremadskriden gennem Programmets Øvelser kan ikke følges ved Landstormen. Der er heller ikke Tid og ikke heller Befalingsmænd nok til en omhyggelig Enkeltmandsuddannelse inden man gaar over til Uddannelse i Gruppe og Deling. Man er saa at sige nødt til straks at øve samlet Eksercits og ved en stadig Vaagen over den enkelte gennem den samlede Eksercits bringe Mandskabet til samme gode Standpunkt, som Enkeltmandsuddannelsen giver. Erfaringen fra i Sommer har vist, at den bedste Fremgangsmaade er at dele Tiden i 2 *Perioder: en 1. Periode, hvor Stoffet læres ved Belæringsøvelser med efterfølgende Rutineøvelse i Deling, og en 2. Periode udelukkende med Rutineøvelse i Deling.*

Den forberedende Skydning maatte forceres stærkt, men til Trods herfor har Skyderesultaterne været tilfredsstillende. Det viser ganske utvivlsomt, at de forberedende Skydninger, saaledes som de ellers drives, kan afkortes uden Skade for Skydningen, og den derved indvundne Tid gøres frugtbringende for andre ligesaa vigtige Discipliner.

I *Vaabenlære* blev Gevær 1889 grundigt gennemgaaet, medens man for Rekylgeværets Vedkommende, støttet til de nye Planer af Rekylgeværet, lærte Mandskabet Hoveddelene, Adskillelse og Samling til Rengøring samt gennemgik Mekanismens Gang.

Øvelserne i *Fægtning* blev begyndt i 2. Maaned. Der var givet det Direktiv, at der skulde *øves Besættelse af Forsvarsstillinger, men at Angrebsøvelser ikke skulde øves.*

Der skulde foretages nogle Udfoldninger, Udviklinger og Fremrykningsformationer gennem et af Artilleri eller Maskingeværer beskudt Terrain, *dels* for at anskueliggøre et Angrebs Udvikling og derved lette Mandskabet For-

staaelsen af Gennemførelsen af Forsvarskampen, *dels* for at lære Mandskabet Terrainbenyttelse. Ifølge den Frihed, der var givet Bataillonscheferne, blev dette indøvet i større Udstrækning ved den ene Bataillon end ved den anden.

Hvad den *taktiske Uddannelse* af Rekylgeværskytten angaar, da kan den *ikke* gennemføres under Landstormsuddannelsen. Her maa man nøjes med

1) *Instruktion i Marken ved Forsvarsøvelser,* hvor Grupperne er formeret i Dybden, saa at Principperne for Kampen i Ildzonen kan gennemgaas for de enkelte Grupper.
2) *Instruktion paa Skydebanen,* idet man som Indledning til Dagens Skydning med Rekylgevær gennemgaar Anvendelsen af Støttemidler og Ildmaader.
3) *Instruktion paa Terrainbord,* hvor man ved Gennemgang af smaa taktiske Situationer kan belyse den taktiske Anvendelse af Rekylgeværerne og forklare deres forskellige Ildmaader.

Endelig kan man supplere denne Instruktions-Uddannelse ved en Demonstration i Marken af Samvirket mellem Kampgrupperne og mellem Gruppens forskellige Vaaben.

Skarpskydning.

Det var givet, at der paa Grund af den korte Tid maatte ske en Afvigelse fra de Principper, der er grundlæggende for Skydningen med Fodfolkets andre Afdelinger. Der var Skydning 2 Gange ugentlig pr. Kompagni.

Der skødes kun i liggende Stilling, og det blev de letteste af de reglementerede Skydninger, som valgtes.

Den forberedende Skydning blev, som nævnt, meget forkortet. Naar den kunde forceres saa stærkt, skyldes det, at man ved Salonskydningen, paa Grund af Kassationer, raadede over en saa stor Mængde Ammunition, at der i stor Udstrækning kunde øves særlige Aftræks-Øvelser med de Skytter, som trængte dertil, som Gentagelse af de befalede Skydninger eller særlige Øvelser efter Kompagniernes Skøn.

Skydeprogrammet omfattede:

For Gevær 1889:

5 Salonskydninger (1, 2, 3, 6, 8), ialt 16 Patroner.
7 Skarpskydninger (1, 2, 3, 5, 9, 10, 13), ialt 12 løse + 30 skarpe Patroner, heraf i Magasinskydning

For Rekylgevær:

7 Skydninger (1, 2, 4, 5, 6, 8, 10), ialt 71 Patroner.
Heraf de 6 første paa 15 m, den sidste paa 100 m.

Skydning med Gevær 1889 maa betragtes som tilfredsstillende.

Hvad Rekylgeværskydningen angaar, var Resultatet for manges Vedkommende tilfredsstillende, men det viste sig ønskeligt at forsøge at opnaa en mindre Udvidelse af Programmet. Denne Udvidelse blev f. A. tildels opnaaet ved Skydning med opsparet Ammunition.

Endvidere bør der udføres en Skydning med automatisk Fejeild, da Mandskabet bør kende den. Denne Skydning (9) skal de udføre som næstsidste Skydning.

De udførte Rekylgeværskydninger giver selvfølgelig ikke en saadan Færdighed eller Kendskab til Rekylgeværen, at de kan gøre alt Mandskab skikket til Anvendelse ved Rekylgeværerne i Landstorms-Afdelingerne, men de giver tilstrækkeligt Grundlag til, ved en Genindkaldelse, at udpege de værnepligtige, som egner sig til Rekylgeværskytter, og de flinkeste vil ved Hjemsendelsen faa Paategning herom paa Stambladet.

Det blev fra én Side i Landstormen foreslaaet, kun at uddanne en vis Del af Mandskabet (25 Mand pr. Kompagni) til Rekylgeværskytter. Men dette fører ind paa en Specialdannelse, som ligger ganske udenfor Tanken med Landstormsuddannelsen, der er at give *alle* et Grundlag for en videregaaende Uddannelse. Forslaget er derfor ikke imødekommet.

Felttjenesten

omfattede Sikringstjeneste, March, Skyttetjeneste og Afstandsbedømmelse.

Oprindelig var der fastsat 5 Timer ugentlig dertil, men da det under 1. Holds Uddannelse viste sig for lidt, blev Antallet forøget til 7, idet Timeantallet for Gymnastik og anden Idræt formindskedes i tilsvarende Grad.

Under Hensyn til Landstormens Anvendelse ved Mobilisering og Krig, som jo vil blive Bevogtningstjenesten, blev der da særlig lagt Vægt paa *Postens Forhold, Meldings- og Patrouilletjeneste.*

og endelig paa TerrainbordSrdgoc umlhwvbfskzp bfspkz

Øvelserne i Felttjeneste og Skyttetjeneste foregik dels paa Eksercerpladsen, dels paa Skydebanen, dels i Terrainet og endelig paa Terrainbord, hvor Øvelserne i Marken blev taget grundigt igennem og Mandskabets Forstaaelse af og Kendskab til disse Tjenester blev uddybet. *Terrainbordet var en udmærket Hjælp.* Det gælder kun om at forstaa, hvad det kan yde.

Resultatet af Uddannelsen i Felttjeneste har været tilfredstillende, og de ved Afslutningen af Uddannelsen afholdte Øvelser med Modstander, hvis Formaal var at stille Mandskabet overfor en af de Opgaver, som vil tilfalde Landstormen under Krig — Bevogtning af en Jernbanelinie — viste, at det kan løse en saadan Bevogtnings- og Observationsopgave, og at de under Kommando af praktiske Befalingsmænd kan kæmpe mod fuldt uddannede Patrouiller af Fodfolk og Rytteri.

Under *Marchøvelser,* af hvilke der kun blev afholdt faa, fik Mandskabet Kendskab til Marchteknik og Marchdisciplin. Der blev uden Vanskelighed tilbagelagt Marcher paa 25 km.

Skyttetjenesten omfattede Terrainlære, Orientering, Synsøvelser (Skydereglementets § 9 og 11), Bevægelsesmaader, Udnyttelse af Terrainet til Skjul og Dækning og til Anlæg for Geværet samt Gravning.

Denne sidste blev øvet med Fodfolksspaden ved, at Skytten i en Forsvarsstilling liggende tilvejebragte Anlæg for Geværet og Skjul. Endvidere blev der ved fredsmæssigt udført Graveøvelser gravet Skyttehuller og Grav for Kampgrupper.

Med Hensyn til Skyttetjeneste med dens Mangfoldighed af Opgaver og Krav til den enkelte Mand var man paa Forhaand klar over, *at der ikke i det Store og Hele kunde naas et Resultat, der rakte videre end til at danne et Grundlag for Videreuddannelsen.* Dog kunde *Løsning af simple Bevogtningsopgaver indøves,* og der kunde indenfor en feltmæssig Ramme gives Mandskabet *nogen Forstaaelse af Samvirken under Kamp mellem Fodfolkets moderne Vaaben.* Her gjorde som nævnt Undervisningen paa Terrainbordet megen Nytte.

Resultatet af Uddannelsen i Skyttetjeneste kan derfor ikke blive tilfredsstillende, men der er dog opnaaet det Gode, at Mandskabet er bleven oplyst om, hvilke *Fordringer dr i Skyttetjenesten stilles til en feltdygtig Infanterist* og derigennem har faaet et kraftigt Indtryk af, *at man, for at blive anvendelig i 1. Linie, maa have en langt grundigere Uddannelse end den, der kan gives i 2 Maaneder.*

Afstandsbedømmelse øvedes lejlighedsvis under Felttjenesten. Der er bedømt 20—39 Afstande indenfor 6—800 m, nogle til feltmæssige Maal. Fejlprocenten var 16.

Tiden tillod kun at tage faa Bedømmelser i krigsmæssige Stillinger, og Fejlprocenten steg da betydeligt.

Gymnastik og anden Idræt.

Timeantallet var ved 1. Hold 5 om Ugen, men blev, som alt omtalt, nedsat til 4 til Fordel for Felttjenesten.

For *Gymnastikkens* Vedkommende blev der af Kommissionen lagt følgende Betragtning til Grund.

Gymnastik skal give Forberedelse til de militære Øvelser og den anden Idræt, der kræver legemlig Anstrengelse og legemlig Færdighed, eller m. a. O. behændige, smidige og kraftige Folk.

Den skal derfor først stile mod at *afhjælpe de Mangler i den legemlige Udvikling,* som er almindelige hos de unge, hvad enten de i deres Opvækst har været beskæftiget med anstrengende legemligt Arbejde eller væsentligt med stillesiddende Arbejde. Hyppigst ses Stivhed i visse Hovedled, uharmonisk Udvikling af Muskulaturen og deraf følgende almindelige Holdningsfejl og manglende Bevægelsefrihed, hvad der især viser sig i Klodsethed, Langsomhed og Kejtethed.

Den bedste Form til Bearbejdelse af disse Mangler og den, der virker hurtigst, er *Bukhs primitive Gymnastik.* Den er ikke noget nyt System, men en ny Arbejdsmaade. Den indeholder alle de typiske Øvelser i Gymnastikken, men den bruger dem paa en mere energisk og virkningsfuld Maade end hidtil er sket.

Jeg har Erfaring for Bukhs primitive Gymnastik ved Rytteriets Befalingsmandsskoler og Regimenterne, hvor den har været anvendt nogle Aar og givet fortræffelige Rsultater.

Programmet omfattede fritstaaende Øvelser, Gang og Løb, Spring og Behændighedsøvelser.

Lærerne havde faaet en meget fyldig Fortegnelse over de forskellige Øvelser indenfor de forskellige Grupper og kunde deraf vælge dem, de ansaa for bedst passende til Madskabets Standpunkt.

Den Indvending, som hyppigst gøres og ogsaa i Landstormen blev gjort straks mod Bukhs Gymnastik, er, at den *ikke er disciplinerende.* Det er efter min Mening ikke rigtigt, man kan disciplinere fuldt saa godt med Bukhs Metode som med den almindelige Metode. Det kræves kun, at Lærerne forstaar at anvende Bukh. Nu havde Gymnastiklærerne vel faaet et Kursus heri paa Gymnastikskolen inden Landstormens Møde, men for de flestes Vedkommende var det dog nyt. For da at være sikker paa at faa det disciplinerende Moment med, blev det bestemt at anvende Eksercerreglementets Ret- og Rørstilling i Stedet for Bukhs Klarstilling, og at anvende Retstillingen ved Omskiften mellem de forskellige Øvelser for derved at tvinge Mandskabet til at staa urokkelig stille under Lærerens Kommando.

Det viste sig ved 2. Hold, at Lærerne havde faaet Tag paa den primitive Gymnastik, at det disciplinerende Moment kom godt frem ved de bukhske Øvelser alene.

Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa de forskellige andre Indvendinger, der ellers gøres mod Bukhs Metode anvendt i Fodfolket. Dette vilde føre for vidt. Jeg vil kun fremhæve, *at den i hvert Fald er den mest virkningsfulde og praktiske for Landstormens Vedkommende,* og at den har givet udmærkede Resultater. Mandskabet gik hurtigt frem i Smidighed, Behændighed og Kraft og arbejdede med en tydelig Lyst og Interesse, sikkert fordi de meget hurtigt fik haandgribelige Beviser paa dens Virkninger paa dem selv.

Anden Idræt.

Den omfattede Bajonettens Brug, Feltgymnastik, Haandgranatkastning og af den fri Idræts Øvelser dem, der direkte tjener miltære Formaal.

I 1. Hold blev der anvendt 5 Timer ugentligt, men i 2. Hold blev Tallet sat ned til 4 til Fordel for Felttjenesten.

Bajonettens Brug omfattede Dækstillinger, indtaget paa en saa naturlig og nem Maade og uden eksercermæssige Greb, Gang og Løb med Gevær i højre Haand eller i Skraastilling, klar til Kamp. Angreb og Parader (undtagen de dybe), Stød mod Maal og Haandgemæng.

Der kunde selvfølgelig ikke blive Tale om en fuld regelret Bajonetfægtning, men det var heller ikke Formaalet. Manden skulde kun lære at ramme et Maal og at gaa sin Modstander paa Livet og ramme ham. *Det var det offensive Moment,* som skulde frem, og det lykkedes ogsaa, men Folkene opnaaede selvfølgelig ikke en Færdighed, der staar Maal med, hvad der kan præsteres ved et Liniekompagni.

Feltgymnastikken omfattede Løb over Hindringsbanen og Terrainløb indtil 1—1½ km.

Haandgranatkastning. Der øvedes at kaste med blind Haandgranat og blind Haandbombe.

Af den *Fri Idræts* Øvelser toges *Startøvelser, Løb* paa 100, 200, 400 og 800 m, *Højde-* og *Længdespring.*

Den fri Idræt blev øvet paa en *nyanlagt, fuldt moderne Idrætsbane,* der jo ogsaa er en bestemt Forudsætning for, at Idrætten kan øves paa rationel Maade og bringe noget Resultat.

Maalet for Idrætten var, dels at man i Tilslutning til de øvrige praktiske Øvelser søgte at udvikle Folkenes fysiske Styrke og de Karakteregenskaber, som Idrætten fremmer, dels at give dem saa megen Færdighed i og Interesse for Idræt, at Lysten blev vakt til at fortsætte dermed efter Hjemsendelsen.

Idrætten har i fremtrædende Grad præget Folkenes Udvikling, og den har haft deres Interesse i høj Grad, hvad de viste ved at drive Idræt ogsaa i Fritiden.

Der blev under Uddannelsen taget 112 *Idrætsmærker,* og flere begyndte paa Prøverne for at afslutte dem efter Hjemkomsten.

Ved Afslutningen af hvert Hold blev der afholdt et *Stævne ved hver Bataillon* med Præmieuddeling. Det viste ogsaa at være en udmærket Drivkraft.

Jeg maa i høj Grad anerkende den Indsats, der fra Befalingsmændenes Side blev gjort for at fremme Idrætsarbejdet i Fritiden.

Men jeg maa i denne Forbindelse nævne, at det er en *absolut Nødvendighed, at den yngre Del af Befalingsmandspersonalet bliver idrætsligt uddannet, hvis Idrætten skal naa frem i Hæren.* Det maa stilles som en ganske naturlig Fordring til alle yngre Befalingsmænd, Officerer og Officianter, at de ikke blot kan Idrættens Teori, men ogsaa at de selv møder idrætspaaklædte til Øvelserne og personlig viser Mandskabet, hvorledes de skal udføres. Ved alle andre Øvelser forlanges det, at Befalingsmanden selv kan gøre Øvelserne. Det maa selvfølgelig ogsaa gælde Idrætten. Mandskabets Interesse for Øvelsen vækkes i højeste Grad, samtidig med at Befalingsmændene faar en ypperlig Lejlighed til at vinde den Respekt, som altid fremkaldes, hvor en Mand gaar i Spidsen og selv kan udføre Øvelsen. De kan være rolig for, at den Premierløjtnant, som jeg saa i Lejren iført Sportsdragt komme løbende i Spidsen for sin Deling, kunde faa sine Folk med sig. En Idrætsmand i hver Uniform!

Endelig var der den 6. Disciplin *Tjenesteforhold,* hvor der læstes af Lærebogen og efter Soldaterbogen. Forholdet ved Hjemsendelse, Indkaldelse og Mobilisering.

Skal jeg i Korthed *karakterisere Landstormssoldaten efter de 2 Maaneders Uddannelse,* da vil jeg sige, at han er

— en i legemlig Henseende vel gennemarbejdet Mand.
— i Stand til at betjene Gevær 1889.
— med noget teknisk Kendskab til Rekylgeværet og nogen Skydeuddannelse med Rekylgevær, men uden taktisk Uddannelse som Rekylgeværskytte.
— anvendelig i Sikringstjeneste paa Stedet.
— anvendelig i Skyttetjeneste til ganske simple Forsvarsopgaver, men ikke i Angrebet eller i det hele taget til selvstændig Optræden.
— med nogen Forstaaelse af Fodfolkets Kamptaktik, m. a. O. en Mand, der er et *godt Stykke fra at kunne bruges til Kamp i forreste Linie, altsaa fra at være en fuldt uddannet Infanterist* — og saa er det tilmed den vanskeligste Del af Uddannelsen, som staar tilbage —, men en Mand, som har faaet et *Grundlag, hvorpaa der kan arbejdes videre og som forholdsvis let kan gøre ham brugbar*, og en Mand, som kan *saa meget, at han kan anvendes bag ved Fronten til de Bevogtningsopgaver*, som ligger der, men som *ikke* kan bruges til *Grænsebevogtning og eventuel Modstand mod fjendtlige Invasioner der*, thi det er Anvendelse i forreste Linie i alleregentligste Forstand.

Den civile Undervisning.

Hensigten med denne var at give Folkene dels en *praktisk-nyttig Undervisning*, dels en Undervisning af *moralsk-opdragende Art.*

Med det for Øje blev der fastsat følgende Fag: *Modersmaalet, Samfundslære, Historie* og *Sundhedslære.*

Inden jeg gaar over til de enkelte Fag, vil jeg omtale forskellige Forhold og Foranstaltninger ved den civile Undervisning.

Der blev ved hvert Kompagni ansat *en Civillærer*, som altsaa skulde undervise i de 3 Fag, Modersmaalet, Samfundslære og Historie. Ved denne Ordning, som vel nok stillede store Krav til Lærerne, der jo ikke alle kunde forudsættes at være vant til at undervise i alle disse 3 Fag, opnaaede man, at de lærte Folkene bedre at kende og lettere kunde lade Undervisningen i det ene Fag gribe ind i det andet, end hvis de kun skulde have undervist i *et* enkelt Fag ved Bataillonens Kompagnier.

Da 2. Hold mødte, *skiftede Lærerne Bataillon*, saaledes at de, der ved 1. Hold havde undervist fortrinsvis Øboer, nu kom til at undervise Jyder, og omvendt. Lærerne fik derved et fyldigere Kendskab til de forskellige Dele af Landets Befolkning og kunde anstille ganske interessante Sammenligninger mellem Landsdelenes aandelige Habitus, hvis Forskellighed atter indvirkede paa Undervisningsmaaden.

Som Lærer i *Sundhedslære* for begge Batailloner fungerede en af *Hærens Læger.*

Til *Undervisningslokaler* maatte benyttes de Lokaler, der var, skønt de ikke var beregnet til det Brug. Kun et af Lokalerne — i Dannevirkes Barakke — var godt. Et andet — i Kostforplejningsbygningen — nogenlunde, og et tredje — en Samlingsstue med en drabelig Skorsten i Midten — nærmest ubrugeligt.

Undervisningsmateriellet maatte anskaffes fra bar Bund. Pengemidlerne var begrænsede, saa at kun det nødvendigste kunde anskaffes, Vægkort, Danske Læsebøger, Skønlitteratur — her gav Frederiksberg Kommunebibliotek 1000 Bind — Faglitteratur samt Oplagsbøger. Alt samledes i et *Bibliotek*, hvor en af Lærerne fungerede som Bibliotekar.

Undervisningsenheden var Halvkompagniet, og det er Maksimum for Undervisningen i de fleste Fag. Kun ved Foredrag kan man gaa til Kompagniet, ja, for Sundhedslærens Vedkommende tog man hele Bataillonen samlet.

Det voldte ingen Vanskelighed — hvad man skulde have troet — at Eleverne mødte med saa *forskellige Forkundskaber.* De, der havde mere Uddannelse, var Lærernes Hjælpere, f. Eks. med at rette Stile, hjælpe ved Opslagsøvelser o. lign.

Den civile Undervisning tog ved 1. Hold sin Begyndelse straks efter Mødet. Men da man ansaa det for mere praktisk at faa Folkene noget i militær Form, inden den civile Undervisning begyndte, ventede man ved 2. Hold 8 Dage med at sætte den i Gang. Og det viste sig heldigt.

Der var truffet forskellige *Bestemmelser for den disciplinære Form, hvorunder den civile Undervisning skulde foregaa.*

Styrken *afleveredes* paa Undervisningsstedet til vedkommende Lærer af en Befalingsmand, ganske paa samme Maade som et Kommando afleveres under militær Øvelse. Efter endt Undervisning *afhentedes* Styrken paa tilsvarende Maade.

Det var paalagt Lærerne at vaage over, at Folkene under Undervisningen ikke *indtog skødesløse Stillinger*, og at god *militær Orden og Disciplin overholdtes*, saaledes at man ogsa i saa Henseende udnyttede Tiden.

Endelig var der givet Lærerne det Direktiv, *ikke at skride til skarp Paatale af Uorden i Timerne*, men, hvis der var Grund dertil, at lade vedkommende Mand træde af og melde sig til Kompagniet, en Foranstaltning, som de enkelte Gange, den blev anvendt, viste sig meget formaalstjenlig. Det maa siges, at Mandskabet opførte sig godt. hvad der taler til lige stor Ros for Lærere og Elever.

Hvad selve *Undervisningsformen* angaar, da maatte den jo blive forskellig for de forskellige Fag. Ved nogle maatte Foredragsformen vælges, ved andre kunde Folkene sættes i Virksomhed med at skrive, søge efter i Bøger o. s. v.

Det viste sig hurtigt, at det ved *lange Foredrag* var vanskeligt at fastholde Folkenes Interesse. Krævede Undervisningen Foredragsform, blev det derfor afbrudt med Krydsspørgsmaal, Sang o. lign.; hvor det kunde gøres, søgte man at give Folkene Lejlighed til at være *aktivt medvirkende gennem Samtale og Eksamination.*

En Time kunde f. Eks. forme sig saaledes:

Sang, Foredrag, Gennemgang i Samtaleform af det meddelte eller ligefrem Eksamination og endelig Sang.

Der var selvfølgelig nogen Forskel paa den Maade, hvorpaa Lærerne tog Undervisningen. De havde fuld Frihed til, indenfor den givne Ramme, at vælge Stof og Form, som det passede deres Individualitet og Folkene, og her var der, som alt berørt, nogen Forskel paa Kjøbenhavnere, Øboer og Jyder.

Den efterfølgende Fremstilling af Undervisningen kan dog i det store og hele tjene som et *Paradigma* paa Undervisningen i 2. Hold, hvor Erfaringerne fra 1. Hold kom til Nytte.

Modersmaalet.

Undervisningen, der blev drevet i nøje Tilknytning til Biblioteket, havde til Formaal,
— at vejlede Eleverne i at læse god Litteratur af oplysende og æstetisk Art,
— at øve dem i Anvendelsen af de mest brugte Opslagsbøger af praktisk Art, og
— at give dem Øvelse i skriftlig og mundtlig Fremstilling i Tilknytning dertil.

Undervisningen havde saaledes et *dobbelt Formaal, et praktisk og et mere ideelt.* Til hvert blev der anvendt 2 Timer ugentligt.

Hvad den *praktiske Del* angaar, da havde den altsaa

til Formaal at orientere Folkene i Brugen af *et almindeligt Haandbibliotek*, saaledes at de ved Hjælp af dette kunde faa Svar paa saadanne Spørgsmaal af praktisk Art, som det daglige Liv stiller. Det var forbausende, saa mange der stod fremmede overfor dette.

Det første Skridt var da at give Folkene en almindelig elementær Forstaaelse af *Alfabeticering*. Det er nemlig ikke saa overmaade mange, der kan *hele* Alfabetet. Derefter kom Øvelse i *at benytte Telefonbog, Vejviser, Kraks blaa Bog. Rejselisten og Generalstabskortet.*

Spørgsmaalene var til en Begyndelse ganske simple. Hvilket Telefonnummer har N. N.?

Efterhaanden blev de mere komplicerede: Hvilken Tid er jeg i Hesselager, naar jeg tager 8,30 Form. fra Kjøbenhavn. Hvor længe kan jeg være i Hesselager, hvis jeg atter skal være i Kjøbenhavn om Aftenen Kl. 9. Hvad hedder Præsten i Hesselager? Har han Telefon? Hvem ejer Hesselagergaard? Hvor stor er den? Hvor langt ligger den fra Stationen? o. s. v. o. s. v. Spørgsmaalene kan jo varieres i en Uendelighed og det ene kædes ind i det andet.

De flinkeste (c. Halvdelen) kunde til Slutning paa egen Haand tage Uddrag af Bibliotekets Fagbøger og give skriftlig Svar paa Opgaver, der stilledes dem i Tilknytning til Historien og Samfundslæren.

Folkene havde megen Interesse for denne Del af Undervisningen. Det var for det første noget nyt for de allerfleste, og de indsaa hurtigt, hvilken Nytte de havde deraf i det daglige Liv.

Desuden blev der øvet Diktatstil og enkelte Stile med bundne eller fri Opgaver.

Det var interessant at se, hvorledes Sønderjyder, der aldrig før eller kun i ringe Grad havde faaet Undervisning i Dansk, efter 2 Maaneders Forløb skrev taaleligt.

Hvad den *ideelle* Del af Undervisningen angaar, da maatte Maalet være at udvide Folkenes aandelige og intellektuelle Horisont, give dem Sans for og Forstaaelse af Modersmaalet og dets Betydning. Al død Læseøvelse med tilhørende »Analyse« var selvfølgelig bandlyst.

En systematisk Gennemgang af den danske Litteraturhistorie eller Litteratur var selvfølgelig udelukket.

Der blev da f. Eks. med et karakteristisk Digt eller Prosastykke som Udgangspunkt — Lembckes Sang om Modersmaalet — givet en Fremstilling af Sprogets Væsen og Karakter.

Efter Lærerens eget Valg gav han derefter en Fremstiling af Uddrag af en Del af vore betydeligste Forfatteres Værker og søgte ved tilknyttede Bemærkninger at aabne Folkenes Øjne for Livets virkelige Værdier.

Der blev ved Hjemsendelsengivet Folkene en*Fortegnelse* over de Værker, der var gennemgaaet, saaledes at de ved Henvendelse til hjemlige Bibliotheker kunde sætte sig nøjere ind i dem.

Samfundslære.

Undervisningsstoffet omfattede følgende Hovedgrupper: Samfundsstyrelsen, Samfundets Økonomi og Erhvervsforhold, Dansk Speciallovgivning, Skole og Kirke, Værnepligt og Forsvar. Den historiske Udvikling af forskellige politiske Systemer.

Hver af disse Grupper deltes saa igen i forskellige Spørgsmaal.

Det i Planen her nævnte Stof var saa rigeligt og omfattende, at det vilde være bleven en meget overfladisk Undervisning, hvis man i de tilmaalte 3 ugentlige Timer vilde have gjort Forsøg paa at naa gennem det hele. Meningen var da ogsaa, at Læreren af det angivne Stof kunde vælge det, der havde mest Betydning, d. v. s. det som han gennem Spørgsmaal og Svar følte havde størst og naturligst Tilknytning til Folkenes Interesse, hvilket atter vilde sige de Sider af Samfundslivet, som de var kommen i Berøring med gennem egen Erfaring.

Undervisningen skete dels ved Foredrag, dels ved Eksamination og Samtale, og det talmæssige illustreredes ved Tegninger, grafiske Fremstillinger o. lign.

Jeg skal nævne et Par Eksempler paa, hvorledes man ud fra et bestemt Punkt kan kæde det ene, dermed beslægtede Spørgsmaal til det andet.

Valg. Ved Hjælp af Folkenes Viden om Valg kan man komme ind paa Rigsdagen og dens Lovgivning, kommunalt Styre, social Forsorg, kirkelige Forhold, Ligningsvæsen og Skatter.

Eller *et moderne Landbrug.* Dets Drift og Produktion, Indførsel af Raastoffer og Udførsel af færdige Varer, Landbrugets Sammenslutninger, den historiske Udvikling, Jordens og Ejendommenes Fordeling.

Det var ganske interessant at høre den Forskel, der for dette Fags Vedkommende var paa Jyder og Københavnere. Disse sagde, at dette Fag interesserede dem mest, medens Jyderne var mindre optagne deraf. Det omvendte var Tilfældet med Historie.

Historie.

Undervisningen heri kunde ikke tilsigte at give Folkene en systematisk, historisk Kundskab. Dertil var Tiden for knap.

Men den havde til Formaal:

— at orientere Folkene i den Tid, hvori vi lever, og

— at vække og nære en sund Kærlighed til Fædrelandet.

Til Historie anvendtes 2 Timer ugentlig.

Stoffet blev taget fra vor egen Historie fra Begyndelsen af det 19. Aarhundrede og grupperet om de vigtigste Begivenheder og Personligheder, idet der tillige medtoges enkelte Afsnit af andre Landes Historie, som kunde tjene til at kaste Lys over de hjemlige Begivenheder.

Undervisningen blev givet i Form af Foredrag samt ved Eksamination af det gennemgaaede.

Sundhedslære.

Undervisningen omfattede Foredrag om det menneskelige Legeme: Legemets Udvikling, Knogler og Led, Musklerne, Kredsløbsorganerne, Nervesystemet, Lungerne, Fordøjelsesorganerne, Nyrene, Bakterierne, desuden de sædvanlige Emner, Kønssygdomme, Tuberkulose og Kræft. Alkohol og de andre Nydelsesmidler.

Der blev anvendt 2 Timer ugentlig.

Hvert Foredrag bestod af

1) en anatomisk Del,
2) en fysiologisk Del, og
3) et enkelt, praktisk Spørgsmaal.

Hvad der kunde demonstreres paa levende Menneske — f. Eks. Muskulaturen — eller ved Tegning — f. Eks. Hjertet og Lungerne — blev demonstreret.

Undervisningen interesserede Soldaterne meget. Lægen havde ordnet det saaledes, at de kunde stille Spørgsmaal, men som Regel skriftligt, idet de generede sig for at fremsætte dem mundtligt. Det blev benyttet i stor Udstrækning.

Nogle af Spørgsmaalene lød saaledes:

— Hvad er Sved, og hvorfor sveder man?

— Kan man paadrage sig Gonorrhoe paa et W. C.?

— Befolkes Sindssygehospitalerne af Alkoholister og Syfilister, eller er det overdrevent religiøse Mennesker, der ender der?

— Hvad kan et normalt Menneske taale af Alkohol dagligt?

Undervisningen i *Nødhjælp* var udelukket paa Grund af de mange Folk. Kun enkelte, mere vigtige Spørgsmaal af Nødhjælpen skulde omtales.

Hvad angaar den *civile Undervisning i det hele taget,* laa det i Sagens Natur, at der *ikke kunde være Tale om en Opbygning af megen positiv Viden.* Dertil var Tiden for kort.

Bestræbelserne maatte derfor sættes ind paa at vække Folkenes Interesse for nationale og etiske Værdier, bringe dem til en klarere Opfattelse af deres Stilling — dens Pligter og Rettigheder — nu og i Fremtiden i Samfundsarbejdet, og paa at styrke deres Ærbødighed for og Kærlighed til historiske Minder, Sprog og Flag.

De Erfaringer, som er gjort, bekræfter, at Valget af Undervisningsfag og Undervisningsmaade har været rigtigt. Resultatet af den civile Undervisning og den sjælelig Udvikling, Folkene derigennem har faaet, lader sig jo ikke maale. Men skal man dømme efter den Interesse, Folkene viste for Undervisningen, dels i Timerne, dels ved bagefter at udspørge Lærerne, og den Opførsel, de viste udenfor Tjenestetiden, er man berettiget til at tro, at der er lagt gode Spirer i deres Sind.

Sang var ikke et særligt Undervisningsfag. Der blev sunget meget — nogle vil sige: for meget — ved Flagparade, ved Civilundervisningen, ved Gymnastik (under Gangen), af og til ogsaa under Marchen og ved den ene Bataillon tillige ved Middagsspisningen. Om Sang her kan der vel disputeres, men den var et Led i Bestræbelserne for at give ogsaa Maaltiderne en opdragende Form.

Folkene sang gerne. Forsvarsministeriets Foredragsudvalg havde givet hver Mand en lille Sangbog, og denne blev daglig benyttet.

Folkene fik Sangene gennemgaaet og forklaret, saa at de virkelig forstod deres Mening — hvad kun faa gjorde fra først af — og man opnaaede tillige, at de kunde Sangene, ikke blot, som Tilfældet oftest er, kun første Vers, men hele Sangen.

Vi gjorde den Erfaring, at der ligger et samlende og opdragende Moment i Sangen, som ikke kan vurderes højt nok.

Underholdning.

Der er i de 4 Maaneder bleven afholdt *11 Foredrag og Koncerter med det Formaal at supplere og støtte Undervisningen og at paavirke Folkene kulturelt.* De Emner, som blev behandlet, blev i Forvejen gennemgaaet for Folkene, saa at de forstod, hvad det drejede sig om.

Ved Lejrkommandantskabets Foranstaltning blev der bygget et *Theater,* hvor Mandskabet opførte en Revue og Varietéforestilling. Og ved begge Hold blev der dannet et Orkester. Officerer var Ledere og hjalp med at faa Sagen i den rette Gænge.

Det følger af sig selv, at al Underholdning og Forberedelserne dertil udelukkende fandt Sted i Fritiden.

De *disciplinære Forhold* var meget gode. Der har, praktisk talt, ikke været noget Brud paa Disciplinen, og der blev saa vist ikke set igennem Fingre med Folkene. Uddannelsen i 1923 har vist, at militær og civil Undervisning udmærket godt kan forenes, uden at Disciplinen lider det mindste derved.

Afsluttende Bemærkninger.

Jeg véd jo godt, at der i visse Dele af Hæren er en *stærk Modstand mod Landstormen,* og saavidt jeg kan forstaa, er Hovedgrunden den, at man frygter for, at den Mening skal udbrede sig, at man nu kan nøjes med en 2 Maaneders Uddannelse ogsaa for Fodfolket.

Som jeg sagde straks i Begyndelsen, ønskede jeg at fortælle om Landstormen, for at sige Dem, hvad Landstormen kan og hvad den ikke kan, eller m. a. O. *stille den paa dens rigtige Plads,* saaledes at man kan undgaa saavel en Undervurdering som en Overvurdering. Men se ganske nøgternt paa den.

Jeg gav, efter at have fortalt om den militære Del af Undervisningen, en Karakteristik af Landstormssoldatens militære Kapacitet, og De vil deraf se, at den Opgave, Landstormen har i militær Henseende, er *meget begrænset,* karakteriseret ved de Ord: *Grundlag* for Videreuddannelse og Anvendelighed *bag Fronten. Det* var angivet som Maalet for den militære Uddannelse, og andet og mere *skal* ikke naas, simpelthen fordi andet og mere *kan* ikke naas.

Lærer Kyrre sagde i sit Foredrag om Landstormen i Pædagogisk Selskab den 29. Januar, at man ikke kan uddanne Soldater til 1. Linie paa 2 Maaneder, selvom hele Tiden anvendtes til militære Øvelser, langt mindre da, naar en Del af Tiden anvendes til civil Undervisning. Det var Hr. Kyrres Erfaring fra hans Virksomhed i Værløse Lejren, og den samme Mening er gjort gældende af alle de civile Lærere. Den er paapeget overfor og forstaaet af alle, der har besøgt Lejren, og selv Folkene er gaaet hjem med en levende Følelse af, at til at være en uddannet Infanterist kræves langt mere, end de havde lært.

En Konkurrent til eller et Forbillede for Fodfolket er og bliver Landstormen ikke.

Saa er der Tanken om at ville indføre *civil Undervisning, ogsaa ved Hærens Linieafdelinger.* Jeg maa for mit Vedkommende sige, at jeg finder, det vilde være udmærket. Men det er simpelthen umuligt med den Uddannelsestid, vi nu har. Det er jo med Nød og næppe, at vi kan faa Tid at lære Folkene det militære Pensum, som *skal* læres, og *vor Opgave er at uddanne de unge til Soldater. Dygtiggørelsen af Landets Ungdom til Landets Forsvar er og maa være Hærens Hovedopgave.*

Rent bortset fra, at Indførelsen af civil Undervisning forbyder sig selv under den nuværende Tjenestetid — denne maatte nemlig forøges med 3 Uger, hvis man vilde have civile Fag med — saa er det uden Tvivl meget vanskeligt at faa saa mange civile Lærere, som var nødvendige, og de militære Lærere er saa overlæssede med Arbejde, at de ikke kan paatage sig mere, selvom de ellers beherskede de civile Fag. Jeg skal ikke her tale om de forøgede Udgifter, der vilde kræves dertil.

I militær Henseende maa Landstormens Uddannelse, trods sin Begrænsning, anses for at have en reel Værdi, fordi den giver Mandskabet et Grundlag til eventuelt at arbejde videre paa, fordi den gør Folkene anvendelige til Bevogtningstjeneste bag Fronten — men ikke til Grænsebevogtning — og fordi den derved fritager Linieafdelingerne for at afgive Mandskab til denne Tjeneste.

Men efter min Mening, som deles af dem, der har været i Landstormen, ligger dens *Hovedbetydning* paa et andet Felt.

Lad mig forklare mig lidt nærmere.

Det er jo ingen Hemmelighed, *at store Dele af Folket ingen Forstaaelse har af Hærens Betydning og derfor ikke har Sympathi og Interesse for den.* Hæren staar for dem som et *fremmedartet militært Apparat* med en ganske speciel Opgave, men uden Del i Samfundets Arbejde paa Landets Ungdom. Ja selv for dem, der ser med Sympathi paa Hæren, har denne Samfundsgerning ikke staaet

klart, til Trods for at der i Aarenes Løb mangfoldige Steder er gjort et udmærket Opdragelsesarbejde i Hæren.

Om Grundene hertil skal jeg ikke udtale mig, jeg nævner det kun som et Faktum.

Denne Tilstand er i det lange Løb uholdbar, hvis vi da skal have en Hær. Vi ser jo ogsaa, at Hæren forringes for hver ny Hærlov, vi faar — fordi Folket ingen Forstaaelse har af Hæren.

Saa kom i den 11. eller rettere 12. Time hele denne *Bevægelse fra Skolemændenes Side.*

Det, der er Kernen i denne Bevægelse, *er Anerkendelse af, at Hæren har en folkeopdragende Værdi.* Det var aldrig før udtalt fra den Side. Anerkendelsen var ledsaget af en stærk Kritik af Hærens Løsning af sin folkeopdragende Opgave — det havde intet at sige, *Anerkendelsen gav noget positivt, hvorpaa der kunde bygges.*

Skolemændenes Forslag om nye Principper for en Hærordning kom for sent. I denne Omgang fik vi en Hær, væsentlig af samme Struktur som den gamle.

Kun ét var nyt: Landstormen.

Her var Muligheden for at vise Befolkningen, at Hæren vilde være med i Arbejdet for at bygge Samfundet op o g s a a med Fredens Krav for Øje. Her var en Mulighed for at vække Befolkningens Forstaaelse for Hæren. Vi udnyttede Muligheden paa den Maade, jeg har fortalt Dem.

Det er *denne særlige Uddannelse,* der jo var ny i Hæren, som har gjort, at Landstormen har *vakt Interesse* hos store Dele af Befolkningen, som aldrig før har interesseret sig for Hæren, og da først og fremmest hos den Stand, som det navnlig gjaldt om at interessere, nemlig *Skolemændene.* Det kendte Ord, at »det var den tyske Skolelærer, der vandt Krigen 1870«, viser i sin paradoxale Form, hvilken Betydning et Samarbejde mellem Skolen og Hæren har.

Men ogsaa Skolemændene havde Interesse i Landstormen, ikke blot af rent faglige Grunde, men ogsaa fordi Samarbejdet med Hæren aabnede Muligheder for deres Planer om »Ungdomsskolen«, der endnu venter paa sin Løsning.

Ganske nøgternt set, havde Hær og Skole altsaa Brug for hinanden, det sikreste Grundlag for et Samarbejde. Hvad der jo ikke i mindste Maade forringer Betydningen af den Hjælp, Skolens Folk saa beredvilligt ydede os ved Landstormens Start.

Landstormens Hovedbetydning er da efter min Mening den, *at den er Virkeliggørelsen af det hidtil manglende Samarbejde mellem Hær og Skole, der ikke blot straks har fundet Anvendelse i den specielle militære Opgave, som Landstormen er, men som tager Sigte paa en Samfundsopgave: Opdragelse af Landets Ungdom i det hele taget,* og *at den giver Folket et uigendriveligt Bevis paa det, Folket ikke tidligere har forstaaet, at en Ungdomsopdragelse, saaledes som Folket forstaar den, kan ske indenfor Hærens Rammer.*

Og hvorfor, vil De maaske spørge, har dette saa stor Betydning? Rent ud sagt, fordi det, for Hærens Fremtids Skyld, *er en Nødvendighed, at den viser, at den vil og kan tage sin Del af Samfundsarbejdet ved Siden af sin specielle Opgave.* Vi maa regne med de Forhold, hvorunder vi lever. Vi kan ikke omforme dem, saa at de pasesr os. Vi maa indrette os efter dem og vælge de Metoder, som passer til vore nationale Forhold og Ejendommeligheder. Landstormen var Chancen — den eneste under den foreliggende Situation — for at bryde Vej til en lysere Fremtid for Hæren, en Chance, der vilde have været forspildt, hvis man havde givet Landstormen en udelukkende militær Karakter.

Ja, vil De maaske sige, det var *Landstormen* med dens særlige Uddannelse, men nu *Hærens Linieafdelinger?*

Dertil vil jeg svare dette: Alle, der har besøgt Værløse Lejren i 1923 — og det er mange — har gennem de militære Øvelser, de saa dèr — faaet et Billede af, hvorledes Undervisningen drives ved Linieafdelingerne, thi Landstormens militære Lærere var jo tagne fra Linieafdelingerne, og de anvendte selvfølgelig der ganske de samme Metoder og Principper, som de var vant til fra deres Afdelinger.

De civile Gæster kom derved til at forstaa, *at vi nu i Hærens Linieafdelinger ikke alene uddanner Soldater, men ogsa sørger for at give de unge en Karakteropdragelse, som er af Værdi for dem som vordende Statsborgere, alene med de Midler de m i l i t æ r e Øvelser yder.* Godt er det, at dette kan siges for store Deles Vedkommende. Men vil vi være ærlige, maa det erkendes, at der ogsaa er Steder, hvor denne Side af Befalingsmændenes Gerning ikke er helt forstaaet. *Derfor bør det siges klart og tydeligt, at Hæren har en ungdomsopdragende Opgave, for at man baade i og udenfor Hæren kan vide, at dette er et Krav, der stilles til den, og for at vi Befalingsmænd bevidst kan arbejde derpaa, for at give Folket Beviset for, at Udgifterne til Hæren ikke er »uproduktive Udgifter«, men at Hæren kan give virkelig Valuta for Pengene og Værnepligten i Form af en Opdragelse af Ungdommen samtidig med den militærfaglige Dygtiggørelse. Gaar det op for Folket, faar Hæren ogsaa bedre Vilkaar at leve under end dem, den nu har. Og det er gennem Landstormen, at Befolkningen har begyndt at faa Øjnene op derfor.*

Resultatet af det første Forsøg med Landstormen blev et saadant, at man har Lov til at sige, at Forsøget lykkedes. Uddannelsen virkeliggjorde den Tanke, der laa til Grund for den.

Derfor kan vi takke Lærerne, de civile og de militære. De gjorde hver for sig og i Fællesskab et udmærket Arbejde.

Jeg sagde forleden Dag de civile Lærere Tak for godt Samarbejde i deres Kreds. Jeg siger nu de militære Lærere Tak her i vor egen Kreds.

At det *Samarbejde med Skolen,* som paa en saa lykkelig Maade er begyndt, vil blive fortsat i samme Aand som hidtil fra *Skolens Side,* derfor borger de Navne i Skolefolkenes Kreds, som er de førende i dette Samarbejde.

Og nu Hæren selv? Jeg har nu fortalt Dem, hvad Landstormen er, og hvad den tilstræber.

Til dem, der staar som *Modstandere* af Landstormen, siger jeg: Kom ud i Lejren, se vor Virksomhed — og døm saa, thi kun en Kritik, der støtter sig paa Selvsyn, har Værdi.

Vi Landstormens Folk véd, at det er et Arbejde paa langt Sigt, der kræver stor Taalmodighed og Udholdenhed, men vi har den Tro, at *det Samarbejde, der er begyndt med Skolens Mænd,* og *at den Interesse og Forstaaelse,* som Landstormen har haft den Lykke at vække hos store Dele af Befolkningen, vil bryde Hul i den Mur af Ligegyldighed, som gennem mange Aar har rejst sig mellem Hæren og store Dele af Folket, og *at denne Interesse og Forstaaelse* lidt efter lidt vil blive overført fra Landstormen paa den øvrige Del af Hæren, saa at Folket efterhaanden vil komme til at forstaa, *hvilken folkeopdragende, og altsaa samfundsnyttig Faktor Hæren er — og saa give den den Plads, der tilkommer den.*

Kan Landstormen hjælpe til at slaa Bro mellem Hæren og Folket, saa har den l ø s t sin Opgave.

H. Castenschiold.

UNIFORMSSAGEN

MINISTERIET VIL OPRETHOLDE GALA-UNIFORMEN

Krigsministeriet har under 25. d. M. tilskrevet saavel F. O. L. som de to andre Befalingsmandsorganisationer saaledes:

Under Henvisning til det i Organisationernes Fællesskrivelse af 8. f. M. fremførte om, at Hærens faste Officerer o. l., saaavel af Linien som af Reserven, nærer et udpræget Ønske om ved Siden af Feltuniformen at opretholde en særlig Galauniform, et Ønske som betingelsesvis deles af Officiantgruppen, meddeles det, at Krigsministeriet i Betragtning af det saaledes fremførte samt af, at Spørgsmaalet om Afskaffelsen af Civilembedsmændenes Galauniform, jfr. „2. Betænkning afgivet af Sparekommissionen af 21. Februar 1921", Pag. 167, endnu ikke er taget op til Behandling, ikke vil modsætte sig et Forslag om, at den nuværende Garnisonsuniform eventuelt med visse Ændringer indtil videre bibeholdes som en særlig Gallauniform.

Med Henblik paa, at saavel økonomiske som sociale Hensyn taler for den af Krigsministeriet fremsatte Tanke om Enhedsuniform, og paa, at der under givne Forhold kan blive indkaldt et stort Antal værnepligtige Officerer o. l., agter Ministeriet dog at søge bevaret Adgangen for de Befalingsmænd o. l., som maatte ønske det, til at benytte Feltuniformen i Overensstemmelse med den Bestemmelse, som ved kgl. Anordning af $^{26}/_{1}$ 1923 blev givet for Uniformssager af lysegraat Stof, jfr. Kundgørelse for Hæren B. $^{5}/_{1923}$, Pkt. 1.

Det skal sluttelig tilføjes, at Krigsministeriet anser det for en Forudsætning for Besvarelsen af den nuværende Garnisonsuniform som Galauniform, at de Forskelligheder, der nu for denne Uniforms Vedkommende findes i Uniformeringen af de forskellige Grupper af Befalingsmænd o. l., og som tilsvarende ogsaa findes for Flaadens Vedkommende, i Princippet fastholdes, naar Garnisonsuniformen med en passende Overgangstid gaar over til at blive udelukkende Galauniform; væsentlige Afvigelser vil kun kunne ventes antagne, saafremt der foreligger samstemmende Fællesindstilling fra Organisationerne.

S. Brorsen.

H. E. Johnsen.

I Besiddelse af denne ministerielle Afgørelse kan F. O. L. nu — og først nu — genoptage det Arbejde, der for snart 2 Maaneder siden maatte afbrydes, indtil man havde Kendskab til Ministeriets principielle Stilling til Spørgsmaalet Galauniform.

Desværre gik en særdeles gunstig Lejlighed — Repræsentantskabets den 17. d. M. afholdte Aarsmøde — forbi, uden at Hovedbestyrelsen paa dette kunde forelægge Repræsentanterne de udformede Forslag til Drøftelse og Vedtagelse, hvilket unægtelig vilde have været en Genvej til et hurtigt og godt Resultat. Nu maa Forslagene i skriftlig Form ud til Udtalelse, hvilket jo er omstændeligere.

Det nedsatte Arbejdsudvalg vil imidlertid tage fat paa at udforme Forslaget til Feltuniform, der jo er det vigtigste; og som vi allerede tidligere har bemærket, vil dette Forslag sikkert kunne foreligge hurtigt i god Overensstemmelse med de af Ministeriet givne Direktiver.

GALAUNIFORMEN

Af Oberstløjtnant E. J. A. KLEIN

Til d'Hrr. Forhandlere, Repræsentanter, Delegerede m. fl.!

Den almindelige Officersgala var, førend man plukkede og ribbede den, et Paahæng af Krimskrams, Snore, Remme, Plader, Sole og Kvaster overalt. Ingen Hvile for Øjet, men Billedet af en Parvenu. Dette Forhold bør ikke gentage sig, end ikke i „tidssvarende", afdæmpet Form. Desværre ligger der en Fare for Gentagelse i, at saa mange forhandler. Man tiltusker sig et Baand for at bøde paa Tabet af en Stjerne o. s. v.

Gala skal være fin og festlig, saa enkel som muligt. En brun Arbejdsdragt bliver hverken festlig eller enkel ved, at man fæster „Attributer" paa den.

Galaen kan skabes paa Grundlag af vor toradede Garnisonsfrakke, der er stilrén og har nogen Tradition. Den skæmmes for Tiden af en skrigende Livrem, der samler Opmærksomheden om Mandens Mave; men Fejlen er let at rette. Giv Frakken de Epauletter, der tilkommer den! Saa kan Livremmen taales i Systemet, men saa kan den ogsaa undværes d. v. s. den kan krybe ind under Frakken.

Nu vil man sige, at jeg „tiltusker mig et Baand for at bøde paa Tabet af en Stjerne". Aa, ja! Men der gives Skønhedslove, dybere end mangen Kommissionsbetænkning og mere urokkelige end en Departementschef. En af dem lyder saadan: hos en Mandsskikkelse bør Opmærksomheden samle sig foroven, om Hovedet og Skuldrene. Derfor fastholder jeg Epauletterne og kaster alt andet Paahæng bort. Jeg opnaar samtidigt at fjerne lidt af den grelle Forskel paa Hærens og Flaadens Gala. Uden at efterabe Flaaden, thi Epauletterne er gamle i Hæren.

Der tales om Skærf. Altsaa en ny Mave-Gala? Lad os slippe for den! Skærf har tilmed et An-

strøg af kvindelig Pynt, der ikke svarer til Garnisonsfrakkens rette Linier, og som virker naragtigt hos den ældre Officer.

Hvem har Mod til at tale om Hatten? Den er vigtig, da den hører til Partiet om Mandens Hoved. Formodentlig kommer vi til at nøjes med Huen, skønt Marinen har trekantet Hat. Desværre er vor nuværende Huemodel ikke fornem.

Der tales i disse Sager meget om Bekostningshensyn. Mon det ikke for en Del skyldes Tvangsforestillinger? Staten skal jo ikke betale Officerens Gala. Vil Staten være hensynsfuld i det pekuniære, saa kan den — efter undtagelsesvis at have fastslaaet en fin, enkel og smagfuld Gala — stille det frit for de lavere Grader, om de vil anskaffe den, og dernæst kan Staten ophøre med sine hyppige Uniformsændringer, der umuliggør al Tradition og giver de Unge Afsmag

Den 24. Februar 1924.

E. Klein.

KONJUNKTURTILLÆGET PAANY

Efter »Ministeriernes Maanedsblad« gengiver vi nedenstaaende ang. *Konjunkturtillæget,* der jo ligervis som Søslangen har sin særlige Saison.

Guldsnorenes og Sølvsnorenes Fællesorganisationer har i disse Dage fremsendt et Andragende til Regeringen, hvori man anmoder om, at Konjunkturtillægets Nedgang maa blive standset.

Andragendet herom er saamænd hverken urimeligt eller ubeskedent. Ikke desto mindre har Samraadet, der har deltaget i fælles Overvejelser med de nævnte Organisationer om et saadant Andragende til Regeringen, for sin Del bestemt sig til at afholde sig fra Henvendelsen. Man har indtaget dette Standpunkt, dels fordi man under den nuværende politiske Konstellation neppe kunde vente sig Imødekommenhed overfor Andragendet, dels fordi man i det hele, saaledes som Statens økonomiske Forhold har udviklet sig, maatte anse Øjeblikket for mindre gunstigt.

Det er vort Haab, at Henvendelsen fra de andre Organisationer ikke vil virke uheldigt, og at ikke den ulykkelige Skæbne skal vederfares Andragendet, at det i en afvisende Regerings Haand skal blive en Valgprydelse overfor tjenestemandsfjendtlige Vælgere.

Konjunkturtillægets Skæbne er iøvrigt lærerig nok. Det fødtes i Lønningskommissionen i Dølgsmaal, skabt af den Kompromisstemning, der efterhaanden gør det umuligt i dette Land, at den rigtige Ordning nogensinde træffes. Konjunkturtillægget var tillige fra sin første Færd en Tvetydighed. Fra Tjenestemændenes Side opfattedes det i Virkeligheden som en Del af Dyrtidstillægget, blot gradueret, medens Dyrtidstillægget var ensartet. Fra anden Side hævdedes oprindelig, at dette Tillæg intet havde med Priser at gøre, men skulde rette sig efter Befolkningens Velstandsniveau, et i Sandhed luftigt Begreb. Selv denne Definition er vist nu forladt, og Vægten er lagt paa, at Konjunkturtillægget maa rette sig efter Statens økonomiske Situation. Man vil da ogsaa se, at en Henvisning til andre Befolkningslags økonomiske Forhold neppe nu vil begrunde den foregaaende Nedsættelse af Konjunkturtillægget. Arbejdernes Lønninger er ingenlunde nedadgaaende, og alle Rapporter f. Eks. fra Bankerne, der jo maa antages at have noget Kendskab til den økonomiske Tilstand herhjemme, taler om den meget gunstige Høst og om en utvivlsom Bedring i saavel Handelens som Søfartens Forhold.

Dr. Edvard Brandes, der fremsatte Lønningskommisionens Forslag paa Rigsdagen, har da ogsaa afsløret al herskende Mystik om Konjunkturtillægget, idet han i en Tale i Landstinget har erklæret, at Konjunkturtillægget intet havde med Velstandsniveauet at gøre, men fremkom, fordi Tjenestemændene maatte have noget mere i Løn, hvad man kun kunde enes om under den uheldige Konjunkturtillægsbenævnelse.

Een Ting er imidlertid givet, at Konjunkturtillægets Tvetydighed har været til Tjenestemændenes aabenbare Ulykke, saaledes som enhver tvetydig Ordning altid vil være det for den svagere Part.

Langt vigtigere end at vedblive med Diskussionen om, hvad Konjunkturtillægget egentlig er for noget, finder vi det imidlertid nu at gøre opmærksom paa de fuldstændige anarkiske Tilstande, dette Tillægs gradvise Nedsættelse har skabt indenfor Lønsystemet.

Lønsystemet er som Princip opbygget med en Grundløn, et Stedtillæg og et bevægeligt Dyrtidstillæg. Men dette System er nu fuldstændig tilintetgjort ved det vedhæftede Konjunkturtillægs Nedgang.

Ved et umaadeligt administrativt Apparat, baseret paa kvartaarlige Indberetninger fra Kommunalbestyrelserne i København, Frederiksberg og Gentofte Kommuner, samtlige Købstadkommuner og mindst 100 Landkommuner med større bymæssige Bebyggelser udregnes det to Gange om Aaret, hvor meget Tjenestemændenes Lønninger skal stige paa Grund af Dyrtiden, medens det samtidig ud-

regnes, hvor meget disse Lønninger skal afkortes paa Grund af Konjunkturtillægets Nedgang.

Resultatet af disse landsomspændende Beregninger er i Øjeblikket, at en Række af de højere Tjenestemænd faar Dyrtidens og Pristallets Velsignelse at føle ved en absolut Nedgang i den samlede Løn, medens Resten af denne Klasse Medborgere til Dyrtidens Bestridelse faar en samlet Lønforhøjelse, der ligger mellem 2 Kr. 70 Øre og 13 Kr. 50 om Aaret. Vi kalder dette for Løndelirium, og tror, at en Reform af en saadan Lønningsordning maa komme snarest.

Hvis vore Medborgere virkelig vidste, hvad der alene til Udregningerne af Tjenestemændenes Lønninger medgaar af Tid og Penge, vilde de utvivlsomt ryste paa deres Hoveder.

Samraadet gjorde sidste Aar ved en Henvendelse til Offentligheden Indsigelse mod, at Konjunkturtillægets Nedgang bestemtes to Aar frem i Tiden, uanset Priserne s Opgang eller Nedgang. Denne Ordning frembød ogsaa den alvorlige Fejl, at den skete mod Tjenestemændenes Forhandlingsret, idet der kun var forhandlet med Tjenestemændene om en Ordning af Konjunkturtillæget for Finansaaret 1923—24, ikke for Aaret 1924—25.

Denne Indsigelse fra Samraadets Side staar selvfølgelig ved Magt, saaledes at en ny Fremsættelse af den i Aar næppe vil være nødvendig.

I hvert Tilfælde finder vi det fornuftigt at afvente Valgets Resultat, førend vi paa ny aksler vort Skind.

Samraadets Medlemmer erindrer utvivlsomt endnu nøje den Behandling, de blev til Del ved Konjunkturtillægsordningen i 1923. I Dag kan Resultatet dog nærmere beskues, end det kunde den Gang.

Som bekendt brast Forhandlingerne imellem Regeringen og Tjenestemændene, fordi Flertallet af Tjenestemændenes Repræsentanter af Hensyn til det konservative Folkepartis Stilling ikke turde afslutte Forhandlingerne med et Forlig med Regeringen alene.

Senere forstod alle, hvor tragisk det var, at Tjenestemændene og Regeringen ikke fik Lov til at blive enige. Regeringen fremsatte herefter sit uafkortede oprindelige Forslag for Rigsdagen, hvorefter Konjunkturtillæget for 1923—24 nedsattes med ca. 11 Mill. Kr. Regeringens Forslag havde som bekendt meget smaa Satser for de ugifte, men Konjunkturtillæget var gjort bevægeligt efter samme Princip som Dyrtidstillæget.

Ved Forliget mellem Venstre og det konservative Folkeparti bestemtes det nu, at Konjunkturtillæget for 1923—24 skulde nedsættes med 3½ Mill. Kr., for 1924—25 med 7¼ Mill. Kr. Men samtidig bortfaldt dette Tillægs Bevægelighed.

Hvis Regeringens eget uafkortede Forslag var bleven gennemført paa Rigsdagen uden Indblanding fra nogen anden Side, vilde Tjenestemændene paa Grund af Pristallets Stigning i Finansaaret 1924—25 have faaet mellem 100 og 200 Kr. mere i Konjunkturtillæg, end de nu faar. I Sandhedens Interesse skal dog oplyses, at navnlig de ugifte til Gengæld i Finansaaret 1923—24 vilde have faaet et mindre Konjunkturtillæg. Men naar man betænker, at Tjenestemændene utvivlsomt, hvis de havde turdet slutte Forlig med Regeringen, kunde have opnaaet et Forslag, der var betydelig billigere end de 11 Millioner, vil man som det ulykkelige Forligs Resultat i hvert Fald kunne fastslaa, at Tjenestemændene ikke opnaaede en Øres Gevinst derved, men tilsatte den Betryggelse, som Konjunkturtillægets Bevægelighed fremtidig vilde have været. Vi ser i denne Forbindelse bort fra de meget sandsynlige kommende Stigninger i Pristallet og regner alene med, at det nuværende Pristal skulde holde sig næste Finansaar ud.

I den Valuta- og Valgtummel, der i disse Dage dundrer om vore Øren, lyder, som det var at vente, ogsa de kendte Toner om de danske Tjenestemænds Overflod. Vi ønsker ved denne Lejlighed at stemple disse Udtalelser som uansvarlige og bundende i fuldkommen Ukendskab til de danske Tjenestemænds Levefod.

Mere og mere Form tager Angrebene paa Pristallet og den i Forbindelse hermed staaende bevægelige Løn. Dette System, der, da man tænkte, at Priserne vilde gaa ned, af alle politiske Partier blev karakteriseret som retfærdigt og rationelt, betegnes nu, da Pristallet gaar op, som den sande Aarsag til Samfundets Ulykke. Man glemmer ganske de betydelige sociale Fordele, Beregningen af Lønnen efter Priserne har ved at afbøde Arbejdsstridigheder og ny Krav fra Tjenestemændene. Man glemmer naturligvis ogsaa den Retfærdighed, der maa have været Tanken i Systemet, nemlig at give Tjenestemændene, om end i ringe Maal, Dækning for den Dyrtid, som de producerende Klasser kan vælte over paa deres Købere.

Det synes jo, som om Spørgsmaalet om Pristallet foreløbig er gaaet ud af Valutaovervejelserne, men Tjenestemændene gør dog vel i at være forberedte paa, at Angrebet ogsaa paa Dyrtidstillæget kan komme igen efter Valget.

OVERSIGT OVER KONJUNKTURTILLÆGETS OG DYRTIDSTILLÆGETS BEVÆGELSE I FINANSAARET 1924—25.

Lønning + Alderstillæg	Nedgang i Konjunkturtillæg			Ogpang i Dyrtidstillæg		Nedgang i samlet Lønindtægt			Opgang i samlet Lønindtægt		
	Gifte	Ugifte over 35 Aar	Ugifte under 35 Aar	Gifte	Ugifte	Gifte	Ugifte over 35 Aar	Ugifte under 35 Aar	Gifte	Ugifte over 35 Aar	Ugifte under 35 Aar
Fra 10,400 og derover	72,90	72,90	48,60	54,00	36,00	18,90	36,90	12,60	0	0	0
„ 8,400 til 10,399	56,70	56,70	37,80	54,00	36,00	2,70	20,70	1,80	0	0	0
„ 6,400 „ 8,399	51,30	51,30	34,23	54,00	36,00	0	15,30	0	2,70	0	1,77
„ 4,900 „ 6,399	45,90	45,90	30,63	54,00	36,00	0	9,90	0	8,10	0	5,37
„ 3,900 „ 4,899	43,20	43,20	28,83	54,00	36,00	0	7,20	0	10,80	0	7,17
„ 2,900 „ 3,899	40,50	40,50	27,00	54,00	36,00	0	4,50	0	13,50	0	9,00
„ 2,400 „ 2,899	37,80	37,80	25,23	54,00	36,00	0	1,80	0	16,20	0	10,77
„ 1,800 „ 2,399	35,10	35,10	23,43	54,00	36,00	0	0	0	18,90	0,90	12,57
Lønning paa 1500	32,40	32,40	21,60	45,00	30,00	0	2,40	0	12,90	0	8,40
„ „ 1320	29,70	29,70	19,83	39,60	26,40	0	3,30	0	9,90	0	6,57

Konjunkturtillægets Nedgang er beregnet i Forh. til det for Tiden $^{1}/_{10}23$—$^{31}/_{8}24$ gældende.
Der regnes med, at Dyrtidstillæget forbliver uændret i Finansaaret 1924—25.

GULD- OG SØLVSNORENES ANDRAGENDE

Efter Vedtagelsen af Lov Nr. 113 af 28. Marts 1923 angaaende Konjunkturtillæg til Statens Tjenestemænd m. fl., hvorefter nævnte Lønningsdel er underkastet en gradvis Reduktion gennem Finansaarene 1923—24 og 1924—25, er Leveudgifterne indtil Januar 1924 forøget meget betydeligt, hvilket for en Del har givet sig Udslag i Forøgelsen i Dyrtidstillæget.

Af foreliggende officielle Beretninger fremgaar, at Konjunkturerne for Handel og Industri, Skibsfart og Landbrug har været i Bedring i afvigte Aar, og de i indeværende Aar reviderede Arbejdsoverenskomster forudsætter fuld Dækning for Prisstigningerne. For Statens Tjenestemænd er Forholdet derimod, at Dyrtidstillæget — ganske uanset Lønningens Størrelse — kun yder Tjenestemændene Dækning for ca. Halvdelen af den i Normalbudgettet konstaterede Stigning. Da tilmed Priserne paa Livsfornødenheder siden Tidspunktet for Pristal-Grundlagets Tilvejebringelse i Januar d. A. yderligere er stegne, medens den lovfæstede Reduktion af Konjunkturtillæget fortsættes aldeles upaavirket af Prisforholdene, er Tjenestemændenes i Forvejen utilstrækkelige Lønninger ad saavel indirekte som direkte Vej bleven saaledes forringede i det indeværende Finansaar, at en fortsat Reduktion maa betegnes som ganske urimelig.

Under disse Omstændigheder maa undertegnede Organisationer anse det for en Nødvendighed, at i det mindste den for Finansaaret 1924—25 vedtagne fortsatte Reduktion af Tjenestemandslønningerne standses, og man tillader sig derfor at andrage Ministeriet om at ville søge Lovhjemmel til Opretholdelse af den for Tidsrummet 1. Oktober 1923—31. Marts 1924 gældende Konjunkturtillægsskala ogsaa i Finansaaret 1924—25, saaledes at samme Lovs Stk. 2 ophæves.

Fællesrepræsentationen for offentlig ansatte Tjenestemænd i Danmark:
Ch. Petersen.

Statstjenestemændenes Centralorganisation II (Embedsklasserne):
A. Ohmeyer.

Svend Jørgensen.

VIN-IMPORT-KÆLDEREN

FREDERIKSBERG ALLÉ 52 ✱ KJØBENHAVN V ✱ TELEFON VESTER 328 y

har Forbindelse med de største og førende Vinhuse i Bordeaux, Oporto og Madeira
:: :: og sælger med en ringe Avance **direkte** fra **Originalfadene.** :: ::
Prøver gerne til Tjeneste • Ingen Butik • Intet Folkehold

Ordrer til Provinsen ekspederes franco.

SVEND JACOBSEN,
Kaptajn.

F. O. L.s REPRÆSENTANTSKAB OG HOVEDBESTYRELSE

Efter de i Februar foregaaede Valg af Repræsentanter og Valget til Hovedbestyrelsen paa Aarsmødet den 17. Marts er Sammensætningen følgende:

Repræsentantskabet.

I Kjøbenhavn:

Stabsofficerer:	Oberstløjtn. A. Ramm.
Fodfolket:	Kaptajn V. O. Harrel.
	Premierløjtn. N. J. Nielsen.
Rytteriet:	Ritmester A. Holbek.
	Premierløjtn. A. K. Hald.
Artilleriet:	Kaptajn A. Meyer.
	Premierløjtn. K. H. Rosenløv.
Ingeniører:	Kaptajn C. V. Deleuran.
	Premierløjtn. V. J. F. Wulff.
Forpl.korpsets Embedsmænd:	Overintend. C. H. Eggers.
Militærlægef.:	Overlæge *)
Militærdyrlægeforen:	Overdyrlæge G. Gautier.
„Officianter, udn. før 1923":	Materialforvalter O. Berg.

I Provinsen:

Helsingør:	*)
Roskilde:	Kaptajn A. M. Poulsen.
Ringsted:	Oberstløjtnant A. H. Andersen.
Holbæk:	Kaptajn C. L. Jensen-Witt.
Slagelse:	Kaptajn V. Hartnack.
Næstved:	Oberstløjtnant E. Leschly.
Vordingborg:	Kaptajn Mackeprang.
Odense:	Kaptajn O. Holbek.
Aalborg:	Oberst H. C. Hansen.
Viborg:	Kaptajn G. Gertz.
Randers:	Ritmester J. P. v. Scholten.
Aarhus:	Kaptajn Chr. Buchwald.
Fredericia:	Oberstløjtnant O. Kyhl.
Haderslev:	Premierløjtnant P. A. F. Norup.
Sønderborg:	Oberstløjtnant H. P. R. Hjort,
Tønder:	Ritmester H. L. Bjørnholm.

*) Valg endnu ikke sket.

Hovedbestyrelsen.

Oberstløjtnant A. Ramm, *Formand.*
Kaptajn V. O. Harrel.
Kaptajn A. Meyer.
Overintendant C. H. Eggers.
Premierløjtnant V. J. F. Wulff.
Premierløjtnant N. J. Nielsen.

Sekretær: Kaptajn C. F. Løkkegaard.
Kasserer: Reserveintendant Poul Helgesen.
Revisorer: Kaptajn H. Styrmer.
Intendant Th. Nielsen.

Danmarks fornemste Mineralvand
SCT. NICOLAUSKILDE' BRØNDANSTALT A/S
AARHUS

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 4 | APRIL 1924 | 3. AARGANG

OFFICERER AF LINJE OG RESERVE

EN UDVIDELSE AF DANSK OFFICERSBLAD

Det har altid været god Sæd blandt Officerer, at lige saa lidt som der dem imellem maa fires paa Kravet om tjenstlig Respekt og Subordination, lige saa lidt maa det drages i Tvivl, at Officerer af *alle* Grader af *alle* Kategorier er og føler sig som et Hele, ét Korps, forenet ved fælles Arbejde, fælles Maal, ensartet Livssyn, samme Vilje til at tænke, tale og handle som *gentlemen.*

Ganske selvfølgeligt har derfor ogsaa altid Officerer og ligestillede Embedsmænd af alle Kategorier og Grader haft til Huse i de samme kollegiale Foreninger, Klubber etc. Og ikke mindst herigennem har dagligt kammeratligt Samliv og gensidig Paavirkning kunnet gøre sin samlende, égaliserende og udviklende Indflydelse gældende.

Sociale Forhold og Civillovgivning øver jo imidlertid sin Indflydelse paa os som paa andre Borgere i vort Samfund. Da Tjenestemandsloven i 1919 lyksaliggjorde ogsaa Hærens faste Befalingsmænd o. l. med de generelle Tjenestemandsrettigheder, saasom Forhandlingsret og meget andet, blev det besluttet at danne en særlig Organisation af Officerer og ligestillede til at varetage de Rettigheder og Pligter, denne Nyordning kunde afføde. Saaledes opstod F. O. L.

Men i F. O. L. *maatte* efter Loven kun rummes de Officerer o. l., der er *Tjenestemænd,* og Adkomst til dette mere ejendommelige end smukke Hædersnavn har ifølge Lovens § 1 kun de, »der varigt og som Livsgerning har Ansættelse i Statens Tjeneste i en Stilling, for hvilken *Lønning* er fastsat ... til en fast aarlig Sum«,altsaa *Linjens* faste Officerer og ligestillede.

Reservens Officerer er nemlig ikke Tjenestemænd efter Lovens Definition. Vel har de Ansættelse i Statens Tjeneste, men ikke som Livsgerning, og de oppebærer ikke Lønning, men Honorar. Paa den anden Side staar de i et saadant tjenstligt Forhold til Staten, at Ministeriet ikke har villet nægte dem Forhandlingsret vedrørende de for dem specielle Forhold. Reservens faste Officerer besluttede derfor at danne deres særlige Forening, og denne har bestaaet omtrent lige saa længe som F. O. L.

Under den ældre Hærlov vilde Reservens Forening ikke kunne opnaa noget stort Medlemstal, men Hærloven af 1922 har jo i udpræget Grad lagt Tyngden paa Reserven, hvilket har givet sig Udslag deri, at trods Hærreduktionen er Antallet af faste Reserveofficerer omtrent fordoblet. Reserveinstitutionen har i det hele i vor nye Hærordning en Betydning, der saavel kvantitativt som kvalitativt langt overgaar Forholdene under tidligere Hærlove. Naar det nævnes, at af 140 Fodfolkskompagnier er 104 af Reserven og kun 34 (!) af Linjen, vil deraf saa temmelig indlysende fremgaa et Indtryk af de nye Forhold.

F. O. L. har fra første Færd bestræbt sig for et godt og loyalt Forhold til alle andre Organisationer — ogsaa udenfor Hæren. Men det siger sig selv, at den i Særdeleshed nærer Ønske om et snævert Samarbejde med en Organisation af *samme Art* og repræsenterende en saare betydningsfuld Fraktion af det *samme Officerskorps* som F. O. L. I Virkeligheden er det jo saa, at de to Foreningers Ressort i et overvejende Antal Tilfælde griber over hinanden og gør et Samarbejde ikke blot naturligt, men nødvendigt for at opnaa fornuftige og gode Resultater.

Ganske selvfølgeligt har det da ogsaa vist sig, at paa *alle* de Omraader, hvor de to Organisationer er traadt sammen til fælles Optræden i Sager af fælles Interesse, har Synsmaader og ønsker været kongruente. Det er ganske ligetil, men det er med afgjort Tilfredsstillelse, at vi konstaterer dette Forhold, der lover godt for Fremtiden.

Thi Fremtiden vil visselig byde de to Foreninger mangeartede Opgaver til Varetagelse af Officerskorpsets fælles Tarv. Og netop Hærens Officerer og

ligestillede maa kunne vurdere Betydningen af at løfte i Flok.

Et ikke ubetydeligt Skridt til Fordel for et godt og forstaaende Samarbejde er fornylig sket derved, at F. O. L. har imødekommet et fra F. a. R. f. O. fremsat Ønske om, at *Dansk Officersblad skulde være et for Linje og Reserve fælles Medlemsblad.* Fra og med dette Nr. udgaar D. O. ogsaa til alle Medlemmer af F. a. R. f. O., og det er vort Haab, at at Bladet i al Beskedenhed vil kunne bidrage til yderligere Styrkelse af godt Kammeratskab og sund og selvfølgelig Samdrægtighed mellem alle Hærens Officerer. Vi tjener jo den samme Sag og skal i paakommende Fald tjene den paa samme Vis under lige Vilkaar.

Ligesom F. a. R. f. O.s Bestyrelse fremtidig vil benytte D. O. som Talerør til sine Medlemmer, saaledes staar Bladets Spalter ogsaa aaben for, hvad der ligger *Medlemmerne* paa Sinde af fælles Interesse og stemmende med Foreningernes og dermed Bladets Formaal.

Vi hilser den nye Ordning med Glæde og nærer Tillid til, at den vil blive til Gavn og Tilfredsstillelse for begge Parter. Og vi gentager, hvad vi udtalte i dette Blads første Nr.:

»Det hverken kan eller bør undgaas, at der i D. O.s Spalter krydses Klinger, men vi vil bestræbe os for, at Vaabnene til enhver Tid føres ridderligt. Som Organ for F. O. L. ønsker »Dansk Officersblad« at værne alle gode Traditioner, at bevare den loyale Nidkærhed, den Pligttroskab og Offervilje, der er gaaet i Arv i det danske Officerskorps gennem Generationer trods Miskendelse paa forskellig Vis. Men lige saa frygtløs vil det ogsaa værne Standens berettigede Interesser, *fra hvilken Side de end maatte blive udsat for Angreb*«.

Den Parole har trolig været fulgt hidtil — den vil blive fulgt herefter.

LØNNINGER OG PRISTAL

FØR — UNDER — EFTER VERDENSKRIGEN

Den Tro er ved at blive til Overtro, at Statens Tjenestemænd med deres »faste« Stillinger og »faste Lønninger er en privilegeret Stand, som har sit paa det tørre, uanset hvordan det øvrige Samfund er situeret, og som kun modstræbende afleverer af deres Overflod til det Samfund, paa hvilket de ret beset snylter. Som al Overtro bunder den i *Uvidenhed*, en Uvidenhed der er saa meget mere beklagelig, som den endog har givet sig Udtryk i vor lovgivende Forsamling, skønt der dog ikke kræves Overmaal af Aandsevner, men kun god Vilje og tilpas jævn Fornuft, som begge burde kunne forudsættes til Stede hos Rigsdagsmænd, for at indse det fejlagtige i denne Vurdering.

Forholdet er jo nemlig helt enkelt dét, at den *faste Stilling* ikke er mere fast, end at man meget vel kan risikere en skøn Dag at se Stillingen »ophævet« og dens Indehaver henvist til at finde en anden Hylde. Og *Lønningens* Fasthed kommer for nemmelig kun til Orde i Opgangstider.

I »normale« Tider med nogenlunde stabile Konjunkturer, der gennem maaske flereAartier følger en svagt og jævnt stigende eller faldende Kurve, var det til en vis Grad muligt at gøre Ret og Skel ved Revision af Lønningslovene med nogle Aars (ofte dog *mange* Aars) Mellemrum. Naturligvis maatte derved i Tider med stigende Priser Lønningerne sakke agterud, og det vil ikke være vanskeligt at nævne udprægede Eksempler af den Art; men rent galt blev det dog først, naar der kom Tider med stærkt svingende Konjunkturer som dem, vi har kendt gennem Krigstiden og desværre kender saa grundigt endnu.

Der har været talt og skrevet indtil Trivialitet om Lønningsforhold gennem de senere Aar. Mindst har der været klaget fra Hærens Befalingsmænd og ligestillede; men det er ogsaa gaaet dem som de beskedne og artige Børn i Familien.Det er ikke heller med særlig Lyst vi nu fordyber os i Jammersmindet over, i hvilken Grad vi er bleven forfordelte; men der føres fra forskellig Side saa megen uvederhæftig Tale og fremsættes saa mange urigtige Paastande om vore Lønforhold under og nu efter Krigen, at vi har ment det af nogen Interesse med tørre Tal at dokumentere Bevægelsen gennem de sidste 10 Aar i Forhold til det *Pristal*, der blev opfundet som Basis for Tjenestemandslovens Satser af Grundløn og af særlige Tillæg.

Hosstaaende Oversigter

giver et ret umiddelbart Indtryk af disse Bevægelser. Skemaet rummer Lønstigningerne efter haanden som disse forekom, medens den grafiske Fremstilling sætter nogle Officersgraders Lønningskurver i Relation til Pristalskurven, idet begge Dele som Udgangspunkt tager Tallet 100 pr. 1. Juli 1914. Som det ses, ligger Lønningkurven ikke ubetydeligt under Pristalskurven for alle Grader undtagen Premierløjtnant. Nogen synderlig Aarsag til at misunde Premierløjtnantsklassen den *relativt* stærke Stigning i 1919 er der imidlertid ikke, thi Stigningen er netop kun *relativt* bemærkelsesværdig: den hidtidige Lønning (Slutlønning 2100 Kr.) var *for* elendig til, at ikke Tjenestemandsloven maatte gøre *noget* af tidligere Uret god. Som Ske-

maet viser, fik Premierløjtnanterne ikke samme Forøgelse som Korpslæger og Korpsdyrlæger, med hvem de hidtil var ligelønnede.

Saavel Skemaets Tal som Kurverne betegner for hver enkelt Grad *højeste* Lønning *(Slutlønning)*, der er valgt fordi der ved officielle statistiske Opgørelser over Lønninger i Reglen regnes med denne og ikke med *Begyndelses*lønningen. Ved Lønningerne efter Tjenestemandsloven er der regnet med *Dyrtidstillæg* for *gifte* og med *Stedtillæg* efter *Sats b.*

De forskellige Ændringer siden 1919 af Dyrtidstillæg og Konjunkturtillæg har været gengivet saa ofte her i Bladet, at der formentlig ikke er Grund til at gennemgaa dem i Detailler. Derimod er det gaaet de fleste af Minde, hvilke Tillæg der *forud for Tjenestemandsloven* blev givet til successiv og delvis Afhjælpning af den stadig øgede Lønmisère. For Tydeligheds Skyld skal vi derfor genkalde denne karrige Tids faa og blege Lysglimt i Erindringen. Kommandotillæggene (fra 6. Aug. 1914) er selvsagt *ikke* medregnede.

1915.

Lov af 30. Aug. om »Dyrtidshjælp«; K. f. H. A. 52-1915.

Dyrtidshjælpen kom til Udbetaling 1. Septbr. til Tjenestemænd med Aarsindtægt under 2000 Kr. og med varierende Takster indtil 50 Kr. for ugifte, 75 Kr. for gifte og 25 Kr. for hvert hjemmeværende Barn under 15 Aar.

Kun Premierløjtnanter, Korpslæger og Korpsdyrlæger kunde herefter komme i Betragtning og med 25 Kr. for hvert hjemmeværende Barn under 15 Aar.

1916.

1) Lov af 25. Febr. om midlertidig Løntillæg for 1916-17; K. f. H. A. 14-1916.

Denne Lov angik kun Tjenestemænd med under 1500 Kr. i aarlig Lønning og ydede altsaa *intet til Officerer o. l.*

2) Lov af 17. April 1916 om Dyrtidstillæg; K. f. H. A. 24-1916.

15 Kr. pr. Maaned fra 1. August *1915* til Udgangen af 1916 for alle, hvis Aarsløn ikke overstiger 3000 Kr., altsaa ogsaa her kun *Premierløjtnanter, Korpslæger* og *Korpsdyrlæger.* Tillægget udbetaltes med varierende Beløb i April, Juni, August og Okober 1916, men er i Oversigten fordelt jævnt paa Tiden 1. Aug. 1915—31. Decbr. 1916.

3) Lov af 2. Decbr. 1916 om Dyrtidstillæg; K. f. H. A. 74-1916.

a) Til alle, der tilkom Dyrtidstillæg efter Loven af 17. April, udbetales i Decbr. 1916 et *ekstra* Kvartals Tillæg.

b) *For Aaret 1917* udbetales til alle med Lønning indtil 5600 Kr. *100 Kr. for gifte* (62,50 for ugifte) pr. Kvartal.

1917.

1) Lov af 15. Febr. 1917 om midlertidig Løntillæg for 1917-18; K. f. H. A. 19-1917.

Til alle med samlet Lønning *under 1500 Kr.* ydes et midlertidigt Tillæg for 1917-18 paa 12% af de første 600 Kr. og 6% af de næste 400 Kr., samlet Indtægt dog ikke over 1500 Kr.

Udbetales altsaa *ikke* til Officerer o. l.

2) Lov af 13. Okbr. 1917 om Dyrtidstillæg; K. f. H. A. 70-1917.

a) Til alle, der fik Dyrtidstillæg efter Lov af 2. Decbr. 1916, udbetales 15. Novbr. 1917 *120 Kr. for gifte* og 70 Kr. for ugifte.

b) Dyrtidstillæg *for 1918,* udbetales med *600 Kr. for gifte* (400 for ugifte) med Lønning under 5,600 Kr., dog ialt ikke ud over 6000 (5800) Kr.

1918.

1) Lov af 19. Febr. 1918 om midlertidig Løntillæg for 1918-19; K. f. H. A. 12-1918.

Til alle med Lønning *under 1500 Kr.,* ganske som Lov af 15. Febr. 1917, — altsaa *ikke* til Officerer o. l.

2) Lov af 28. Septbr. 1918 om midlertidigt Løntillæg 1. April 1918—31. Decbr. 1919; K. f. H. A. 65-1918.

Alle Tjenestemænd faar et *Løn*tillæg paa 25% af den faste Pengeløn idet nævnte Tidsrum. Det var det første Tillæg, der kom Stabsofficerer o. l. tilgode.

3) Lov af 28. Septbr. 1918 om Dyrtidstillæg for Aaret 1919 m. v.; K. f. H. A. 71-1918.

a) Den 1. Decbr. udbetales til alle, som erholdt Tillæge efer Lov af 13. Oktbr. 1917 *a,* et ekstra Tillæg af *120 Kr.for gifte,* 80 Kr. for ugifte.

b)*For Aaret 1919* tilstaas et Dyrtidstillæg af *720 Kr. for gifte,* 480 Kr. for ugifte, dog at Lønning + Tillæg ikke maa udgøre mere end 6000 Kr. (altsaa *ikke* Stabsofficerer). Kvartalsvis Udbetaling som hidtil.

1919.

1) Lov af 4. Aug. 1919 om et overordentligt Løn- og Pensionstillæg; K. f. H. A. 46-1919.

Alle Tjenestemænd faar et Løntillæg, hvis Størrelse er beregnet efter en i Forhold til Grundlønnen svagt stigende Skala (fra 540 Kr. for 1000—1999 til 840 Kr. for 7,400 og derover).

OFFICERER O. L.s LØNNINGER I FORHOLD TIL PRISBEVÆGELSEN

Aar		Pristal	Gnl.major		Oberst		Oberstløjtn. Stabsintend.		Stabslæge Stabsdyrl.		Kaptajn Overint.d.		Overlæge Overdyrl.		Premier-løjtn.		Intendant		Korpslæge Korpsdyrl.	
			Aarlig Lønning	% af L. 1/7 14	Aarlig Lønning	% af L. 1/7 14	Aarlig Lønning	% af L. 1/7 14	Aarlig Lønning	% af L. 1/7 14	Aarlig Lønning	% af L. 1/7 14	Aarlig Lønning	% af L. 1/7 14	Aarlig Lønning	% af L. 1/7 14	Aarlig Lønning	% af L. 1/7 14	Aarlig Lønning	% af L. 1/7 14
1914	1/7	100	8.000	100	6.800	100	6.100	100	5.400	100	4.200	100	3.900	100	2.100	100	3.900	100	2.100	100
	1/10	–	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1915	1/1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/7	116	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.280	109	—	—	2.280	109
	1/10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1916	1/1	124	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/7	136	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2.460	117	—	—	2.460	117
1917	1/1	146	—	—	—	—	—	—	5.800	108	4.600	110	4.300	110	2.500	119	4.300	110	2.500	119
	1/4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/7	155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/10	—	—	—	—	—	—	—	5.920	110	4.720	112	4.420	113	2.620	125	4.420	113	2.620	125
1918	1/1	166	—	—	—	—	—	—	6.120	113	4.920	117	4.620	118	2.820	134	4.620	118	2.820	134
	1/4	—	10.000	125	8.500	125	7.625	125	7.350	136	5.970	142	5.595	143	3.345	159	5.595	143	3.345	159
	1/7	182	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1919	1/1	190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/7	211	10.840	135	9.310	137	8.405	138	7.980	148	6.510	155	6.135	157	3.765	179	6.135	157	3.765	179
Tjml.	1/10	—	**14.140**	**177**	**11.500**	**169**	**10.480**	**172**	**9.462**	**175**	**8.440**	**201**	**7.802**	**187**	**5.472**	**261**	**6.912**	**177**	**6.612**	**314**
1920	1/1	242	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/4	—	14.412	180	11.772	173	10.752	176	9.732	180	8.712	207	7.572	194	5.744	273	7.182	184	6.882	328
	1/7	262	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/10	—	14.572	182	11.932	175	10.912	179	9.894	183	8.872	211	7.734	198	5.904	281	7.344	188	7.044	335
1921	1/1	264	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/7	237	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/10	—	14.248	178	11.608	171	10.588	174	9.570	177	8.548	204	7.410	190	5.580	266	7.020	180	6.720	320
1922	1/1	212	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/4	—	13.500	169	10.940	161	9.960	163	8.984	166	7.980	190	6 864	176	5.060	241	6.484	166	6.184	294
	1/7	199	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/10	—	13.446	168	10.886	160	9.906	162	8.930	165	7.926	189	6.810	175	5.006	238	6.430	165	6.130	292
1923	1/1	198	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/4	—	13.392	167	10.832	159	9.852	161	8.876	164	7.872	187	6.756	173	4.952	236	6.376	164	6.076	289
	1/7	204	13.380	—	10.764	158	9.756	160	8.856	—	7.824	186	6.744	—	4.932	235	6.348	163	6.048	288
	1/10	—	13.416	168	10.800	159	9.828	161	8.928	165	7.896	188	6.816	175	5.004	238	6.420	165	6.120	291
1924	1/4	209	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1/4	–	**18.487**	—	**10.829**	—	**9.859**	**162**	**8.959**	**166**	**7.929**	**189**	**6.849**	**176**	**5.038**	**240**	**6.455**	**166**	**6.155**	**293**

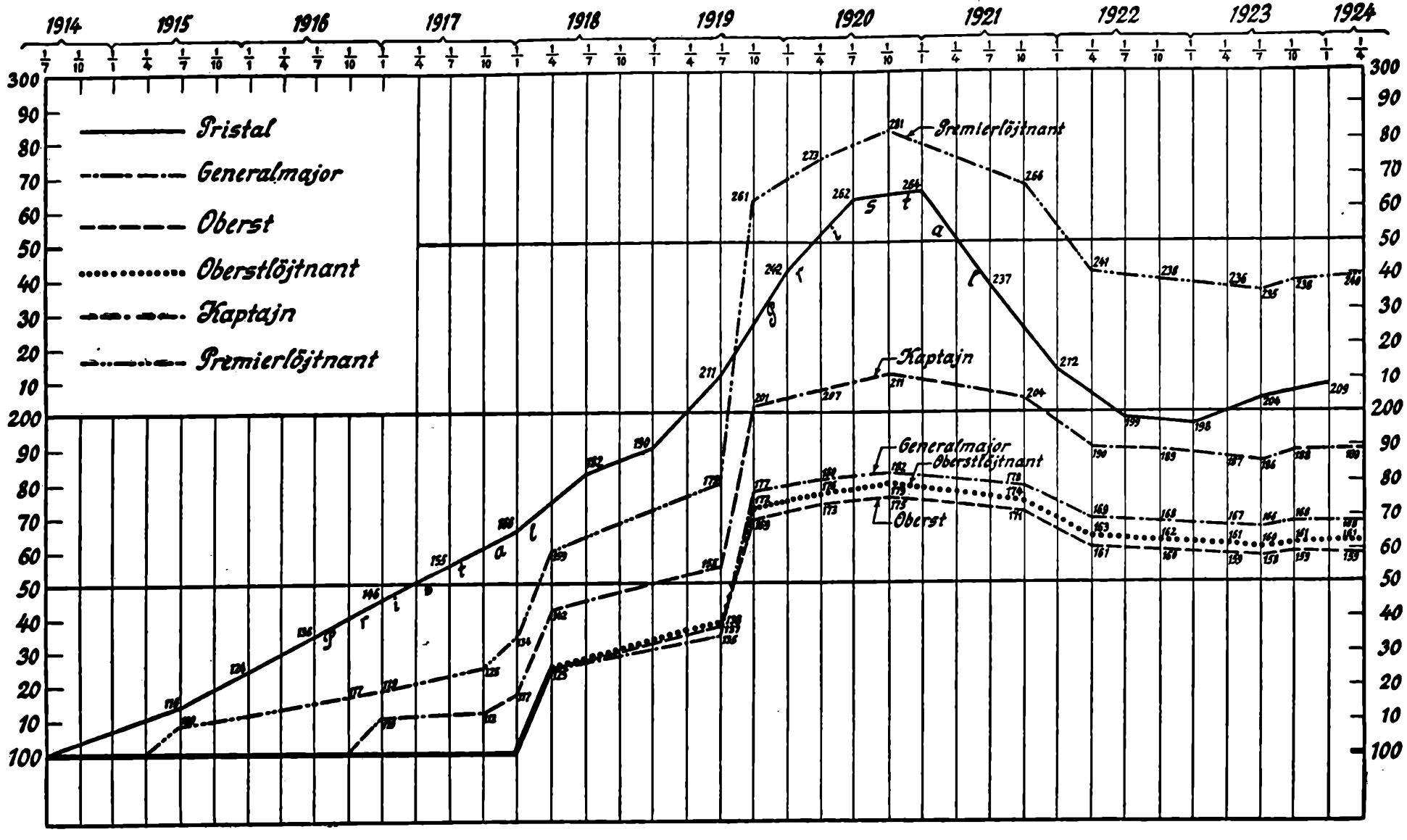

OFFICERER O. L.s LØNNINGER I FORHOLD TIL PRISTALLET

Tillæget blev udbetalt med Halvdelen i Aug. og Halvdelen iSeptbr., dog med samtidig Fradrag af, hvad der efter 1. Juli 1919 var oppebaaret i Dyrtidstillæg efter Lov af 28. Septbr. 1918.

Loven om dette Løntillæg bærer umiskendelige Præg af at stamme fra samme Fabrik som den en Maaned senere stadfæstede Tjenestemandslov. Den formelig knirker af videnskabelig Nøjagtighed og faar dens Udøvere til at rive sig i Haaret paa Grund af dens sindrige Retfærdighed. Paa det Tidspunkt havde »den jævne Mand« forlængst opgivet at hitte ud af sin Lønningskvittering, og der opstod et forbløffende Antal graahaarede Mænd blandt Regnskabsførere.

Det var dog Børneleg mod, hvad der snart skulde times dem og os. Thi 12. Septbr. 1919 kom endelig den længe ventede generelle Lov, alle Tjenestemænds *Cyprianus*.

Tjenestemandsloven,

der skulde afløse alle hidtidige og overflødiggøre fremtidige Lønningslove. Det var nemlig en Lov med *Elastik* i! Elastiken hed *»Pristallet«*, og havde der været reguladetri i de gamle Love, saa var den nye nærmest en sprænglærd aritmetisk Formularbog. Den blev da ogsaa behandlet med udpræget Ærefrygt. Lønningssystemet var nu inddelt og leddelt og rubriceret i Grundløn og Tillæg af mærkelige Arter og Benævnelser, — og saa var det udstyret med automatisk Bevægelighed. Hvad skulde da holde denne sindrige Mekanik i Gang? — Pristallet! Man tage blot to Gange aarligt et Pristal, benytter en af Lovens fortrinlige og letfattelige Trylleformler, og — hokus ... pokus — saa har man straks enhver Tjenestemands Automatlønning for det næste Halvaar.

Nu maa man ikke tro, at Lønningerne pr. 1. Oktb. 1919 svarede til Pristallet. Det vilde have været *for* enkelt, og desuden dyrt. Som det vil ses af Oversigterne, naaede Lønningerne kun for de lavest lønnede op til Pristallet, medens de saakaldte højere Lønninger holdt sig — og stadig holder sig — et artigt Stykke under det ominøse Tal.

Naa, ja, vil man maaske sige, — ganske vistnaaede vi sent frem og ikke hel t op til Pristallet, men til Gengæld har man jo gennem Tillægene og det ene af disses (Dyrtidstillægets) Bevægelighed sikret os, at vi dog følger Pristalle baade op og ned, og for Eksempel ikke kan gaa ned eller blot staa stille, medens Pristallet gaar op. — Jo, det er netop det sindrige ved Loven, at den ved at gøre flere Tillæg bevægelige (det ene med Pristallet, det andet uafhængigt af dette) har kunnet opnaa en saadan Kalamitet. Et Blik paa Skema og Kurve viser ganske tydeligt, at vi for Øjeblikket er inde i akkurat den Konstellation: *Pristal* og dermed *Dyrtidstillæg* gaar op, men *Konjunkturtillægget* gaar samtidig ned; Facit: Systemets bærende Princip (om man tør sige saa) er kompromitteret.

Pristallet er f. T. saa nogenlunde det samme som i Efteraaret 1919 (209-211); altsaa burde Lønningerne ogsaa være de samme som 1. Oktbr. 1919. *Men de er lavere!* Og Forskellen truer med at øges ved de to Tillægs stadige, og stadig modsatte, Bevægelse.

Det er ikke Tjenestemænds Ønske, og mindst er det Officerers, i en vanskelig Tid at undslaa sig for at bære en rimelig Part af Samfundets Byrder og hjælpe med til at faa Vognen op af Grøften; men Byrden fordeles gennem Skatterne, og af dem yder vi vor rundelige Part. Det er for en jævn Betragtning ikke rimeligt, at man først skærer af Lønnen og derefter beskatter os jævnsides med øvrige Borgere. Med de hosføjede Tal i Haanden skal der Dristighed til at fornægte vor rimelige Ret til i hvert Fald at bevare *status quo* — som vel at mærke *ikke* er *status quo ante bellum*.

RESERVEBEFALINGSMÆNDS TJENSTLIGE FORHOLD SOM HJEMKOMMANDEREDE

EN HENVENDELSE TIL KRIGSMINISTERIET

F. O. L. og Foreningen af Reservens faste Officerer (F. a. R. f. O.) har under 24. f. M. fremsendt følgende Fællesskrivelse til Krigsministeriet:

I Fortsættelse af, hvad der tidligere fra de to Foreningers Side i skriftlig og mundtlig Form er forebragt Ministeriet vedrørende de *Vilkaar, det kan skønnes rigtigt at byde Reservens faste Officerer*, naar Muligheden skal bevares for at vedligeholde en fuldt tilfredsstillende Tilgang til Reserven, tillader man sig at fremsætte følgende, som man beder Ministeriet tage i velvillig Betragtning ved den formentlig forestaaende Ændring af de herhen hørende reglementariske Bestemmelser paa Grundlag af de ved Hærloven af 1922 hidførte ændrede Forhold.

Hærordningen af 1922 har ved sin Omlægning af det talmæssige Forhold mellem Formationerne af Linjen og Reserven meget tydeligt gjort de sidstnævnte til en *overvejende* Bestanddel af Hæren. Af 140 Fodfolkskompagnier er saaledes kun 36 af Linjen, men 104 af Reserven og udelukkende med Officerer af Reserven.

Den samtidige kraftige Reduktion af Linjerammerne og Udvidelse af Reserverammerne har paa en lige saa tydelig som for den nye Hær karakteristisk Maade *forrykket det hidtidige talmæssige Forhold mellem de*

faste Officerer af Linje og *Reserve*, saa at det uden Overdrivelse maa hævdes, at Felthærens Værdi vil staa og falde med Lødigheden af de Emner, der i den kommende Tid ansættes i Posterne som faste Reserveofficerer af de forskellige Grader.

Forholdet vil direkte fremgaa af nedenstaaende Sammenligning:

	Af Linjen				Af Reserven		
	Ob.	Oblt.	Kapt.	Prmlt.	Oblt.	Kapt.	Løjtn.
Hærloven 1909	33	64	255	299	13	66	164
Hærloven 1922	26	44	159	222	26	170	269
Formindskelse	7	19	96	77			
Forøgelse					13	104	105

I Overensstemmelse med denne de faste Reserveofficerers øgede Betydning for Hæren har Hærloven søgt Udvej for en noget grundigere *Uddannelse* af disse Befalingsmænd, idet der kræves Gennemgang af særlige Skoler og Kursus forud for Udnævnelse til og Forfremmelse som fast Reserveofficer foruden de 30 Dages Tjenestepligt aarlig.

Dermed er efter Organisationernes Formening dog kun den ene Side af Sagen bragt i Orden. Alt afhænger stadig af, at tilstrækkelig *mange* og (ikke mindst) tilstrækkeligt *egnede* Mænd vil og kan paatage sig den Uddannelse og den Tjeneste, som jo dog er *frivillig* (Hærlovens § 173), og som alt i alt lægger saa megen Beslag paa de paagældendes Tid og Arbejde, at det nødvendigvis maa forudses, at adskillige, og vel netop ofte af de bedst kvalificerede, maa give Afkald paa at følge et Ønske om Ansættelse i Reserven, idet deres civile Livsgerning ikke tillader Fraværelse paa de Tider og i de Tidsrum, den militære Tjeneste kræver.

Det kan derfor ingenlunde anses for overflødigt at undersøge, om der efter Loven og de dertil knyttede administrative Bestemmelser bydes eller kan bydes Hærens faste Reserveofficerer personlige Vilkaar, der kunde rumme Opfordring for Landets habile Mænd til at paatage sig disse Stillinger og de dermed forbundne Pligter. Men i hvert Fald maa det formenes nødvendigt at frigøre den *hjemkommanderede* Reservebefalingsmand for enhver Ulempe eller Besværlighed, som ikke er nødvendig af militære, tjenstlige Aarsager, hvis ikke Hærledelsen skal se sig henvist til at besætte de forskellige Poster med Mænd af maadelige Kvalifikationer.

Hærloven forlener ikke Reserveposterne med andre Fordele end de ret beskedne Honorarer: Oberstløjtnanter 1800 Kr., Kaptajner 1200 Kr. og Løjtnanter 300 Kr., der ikke kan forudsættes at virke dragende i nogen fremtrædende Grad. Organisationerne er imidlertid af den Formening, at Kærlighed til Hæren og den Virksomhed, den øver i Krig og Fred, vil spore netop de bedste til at søge Ansættelse i Reserven, dersom Bestræbelserne rettes mod, at der *i den Tid, de er hjemkommanderede*, ikke paabyrdes dem fiere eller større Ulemper end tvingende nødvendigt.

I denne Henseende tillader Organisationerne sig at berøre de nedenstaaende Forhold, som de maa anse for at være af Betydning.

I. Garnisonstvang for Reservens faste Officerer.

I de endnu gældende „Almindelige Tjenestebestemmelser" tilpligtes i Punkt 90

— *Oberstløjtnanter* af Reserven at have fast Bopæl i samme Garnison som Chefen for det Regiment, ved hvilket de er ansatte.

— *Kaptajner og Løjtnanter* af Reserven at have fast Bopæl i den Landsdel, hvor deres Afdeling har Garnison.

Det kræver formentlig igen nøjere Paavisning, at Vanskeligheden ved Garnisons- (Bopæls-) tvangen som Hovedregel vil bestaa i at maatte paabyrde te relativt stort Antal Officerer at have — eller endog *tage* — fast Bopæl *udenfor Kjøbenhavn*, der stedse maa antages at rumme langt det største Antal af kvalificerede Mænd, i Særdeleshed vel til de højere Grader.

Under Hærloven af 1909 var Forholdet det, at kun de *sjællandske* Reserveafdelinger havde Chefer af Reserven, medens de *jydsk-fyenske* havde Chefer af Linjen. Samtlige Hærens *Oberstløjtnanter af Reserven* havde derfor Garnison i Kjøbenhavn (11., 12. og 13. Regiment). Endvidere var $^3/_5$ af Reserveafdelingerne dislocerede paa Sjælland og derfor $^3/_5$ af *Kaptajuer og Løjtnanter* af Reserven tilpligtede at have fast Bopæl paa Sjælland (incl. Kjøbenhavn).

Det er derfor ogsaa ganske naturligt, at den omhandlede Bestemmelse *tidligere* var praktikabel, idet det dengang for Jylland-Fyen nødvendige Faatal (udelukkende af Kaptajner og Løjtnanter) nok lod sig tilvejebringe blandt de i Landsdelene bosatte. Men det maa blive tilsvarende indlysende, at Bestemmelsen vil volde ganske anderledes Vanskeligheder og influere højst uheldigt for Tilfredstillelsen af det saavel kvalitativt som kvantitativt stærkt øgede Behov under *den nye Ordning*, der i denne Forbindelse kan siges at være karakteriseret derved,

at Forholdet med Hensyn til Afdelingernes Fordeling til Landsdelene er omvendt af tidligere: Vægten lagt Vest for Storebælt, saaledes

at 2 af 3 Reserveregimenter har Garnison i Jylland, endvidere

at hvert Linjeregiment har 1 ren *Reserve*afdeling og

at endog Halvdelen af de saakaldte Linjeafdelingers Underafdelinger er *Reserve*formationer. endelig

at alle Reserveafdelinger og -underafdelinger nu har Chefer af Reserven.

Selvom der nu i visse Henseende skulde være *Ønskelighed* for, at den hidtil gældende Bopælstvang opretholdes, saa ses der ikke at være en saadan tjenstlig *Nødvendighed* derfor, at Opretholdelsen vil kunne forsvares henset til de alvorlige Ulemper, den paalægger Reserveofficererne.

De nugældende Bestemmelser tilpligter *Oberstløjtnanter* af Reserven at bo, *ikke* i deres Afdelings Garnison, men i samme Garnison som deres Regimentschef. Dette lader formode, at det ikke saa meget har været Hensynet til Afdelingens Administration som Ønsket om, at Afdelingschefen er til Regimentschefens Raadighed, der har været bestemmende. Men den praktiske Betydning heraf vil næppe bevise Nødvendigheden eller blot Nytten af at opretholde Kravet, saa meget mindre som det ikke kan skønnes rimeligt at disponere over Reserveofficerens Person udenfor den Tid, han er indkommanderet (jfr. herom nedenfor). — Derimod er der ingen Tvivl om, at Bestemmelsen i fremtrædende Grad *virker prohibitiv*. Naar en Mand naar den Alder, da han kan

blive Oversløjtnant af Reserven, vil det i Reglen være en alvorlig Sag for ham at skifte Opholdssted. Er han forud Reserveofficer, vil han have civilt Erhverv, og afskediges han fra Linjen, vil han i Reglen være nødt til at skaffe sig et saadant for at opretholde Hjemmet, som i de fleste Tilfælde vil rumme delvis eller helt uforsørgede Børn, der er bundet til Stedet ved Virksomhed eller Skolegang. Flytning vil derhos betyde en relativt betydelig Udgift og ofte øget Skat foruden Bolig- og andre Vanskeligheder. Endelig vil Familien blive revet ud af den vante Kreds for at plantes om i nye Forhold, under hvilke de knapt kan naa at finde sig til Rette, inden den paagældende Officer naar næste Aldersgrænse. For hans personlige Vedkommende vil Stillingen eller Honoraret vanskeligt synes at være disse Ofre værd, og Resultatet maa da blive, at som Regel kun en Mand, der i Forvejen bor paa Garnisonsstedet eller en Mand, der ønsker Honoraret som Supplement til Pensionen, kan modtage Ansættelsen. Denne Begrænsning i Valget kan formentlig hverken siges at tjene Hærens eller Officerskorpsets Tarv.

Hvad *Kaptajner og Løjtnanter* angaar, da vil Organisationerne meget vel kunne indse det for Hæren „bekvemme", det ønskelige i, at de er bosiddende i samme Landsdel, hvor deres Afdelig har Garnison. Man vil maaske ogsaa nok selv under den Forudsætning kunne paaregne et tilstrækkeligt *Antal* til at fylde Pladserne, men Organisationerne anser det for en Pligt at hævde, at den Nedgang i *Kvalifikationer*, der nødvendigvis maa følge heraf, ganske utvivlsomt vil have skæbnesvangre Følger for Hærens Brugbarhed.

Med Nutidens Samfærdselsmidler skulde det iøvrigt synes fuldt forsvarligt at regne med, at Reserveofficererne kan naa deres Afdelingers Mobiliseringssted i Tide. I hvert Fald maa det formenes bedre at sikre Hæren Tilgang af vel kvalificerede Mænd, hvoraf muligvis nogle enkelte udebliver, end at sikre sig fuldtalligt Møde af lidet anvendelige Rammer. Maaske kunde man lade de Reservebefalingsmænd, der ikke bor i samme Landsdel som deres Afdelinger, give Møde allerede ved Mobiliseringsvarslet, men herom skal Organisationerne iøvrigt af formelle Aarsager afholde sig fra at give Forslag.

Ud fra foranstaaende Betragtninger tillader Organisationerne sig at indstille,

at den fornævnte, i Tjenestebestemmelsernes Punkt 90 rummende, Bestemmelse om Bopælstvang helt ophæves, eller dog *susidiært*,

at der skal kunne dispenseres fra Bestemmelsen.

II. Pligt til at søge Orlov.

I Tjenestebestemmelsernes Punkt 90 paalægges der dernæst Oberstløjtnanter og Kaptajner af Reserven Pligt til at søge *Orlov ved midlertidige Fraværelser fra den faste Bopæl.* I Fald Ministeriet helt hæver Bopælstvangen, vil Spørgsmaalet om Orlov formentlig samtidig være bragt ud af Verden — dog at det vel maa forudsættes, at enhver holder sin Afdeling underrettet om Opholdssted.

Men selv under den Forudsætning, at Bopælstvangen skulde opretholdes, maa Organisationerne anse Bestemmelsen om Orlov for Reserveofficerer for meget uheldig. Formentlig nægtes en ansøgt Orlov aldrig, — fordi den vel overhovedet ikke kan nægtes under almindelige Fredsforhold; Konsekvenserne af en saadan Nægtelse vilde i hvert Fald være *meget* ejendommelige og ganske ødelæggende for en Mands civile Virksomhed. Nu omstunder er det jo for Forretningsfolk og mange andre en dagligdags Foreteelse, at en pludselig — mere eller mindre langvarig — Rejse bliver nødvendig, og en saadan lader sig i Reglen ikke opsætte, indtil Formaliteter med Ansøgning og Tilstaaelse (eventuelt Nægtelse) af Orlov kommer i Orden. Begæringen om Orlov kommer derved i Praksis til blot at betyde *Meddelelse om Opholdssted.* Men saa maa det forekomne begrebsforstyrrende formelt at opretholde Pligt til at søge Orlov.

Organisationerne indstiller derfor,

at nævnte Bestemmelse i Tjenestebestemmelsernes Punkt 90 angaaende Orlov hæves, uanset om Boligtvangen skulde blive opretholdt ellller ej.

III. Tjenstlige Pligter som hjemkommanderet.

Uden at saadant ses at være udtrykkeligt formuleret i Hærloven eller reglementariske Bestemmelser, forudsætter Organisationerne som selvfølgeligt, at den, der modtager Ansættelse i Reserven, ogsaa i den Tid han er hjemkommanderet har Pligt til at holde sin Viden vedlige om alt, hvad der angaar hans tjenstlige Virksomhed som indkommanderet. Det er ligesaa selvfølgeligt, at den, der beklæder en Chefpost, ogsaa som hjemkommanderet holder Føling med personelle og administrative Forhold ved den Afdeling, han er Chef for. Men *hvornaar* og *hvorledes* han efterkommer saadanne Pligter vil det formentlig være nødvendigt at overlade til hans egen Afgørelse, ud fra den almindelige Betragtning, at *kun i sin Fritid kan Reserveofficeren hellige sig sine militære og Linjeofficeren hellige sig sine civile Interesser og Pligter* — begge under skyldigt Hensyn til, hvad der for dem er Livsstilling og derfor repræsenterer det først fornødne.

Hærloven formulerer (§ 173) den hjemkommanderede Reserveofficers Pligter saaledes:

„Oberstløjtnanter og Kaptajner af Reserven er desuden (ɔ: udover de 30 Dages Tjenestepligt aarlig) pligtige til at udføre den administrative Tjeneste, som deres Chefsstilling eller lignende medfører."

Denne Bestemmelse er i sin Form udpræget almindelig og kan formentlig give Rum for ret forskellig Fortolkning. Organisationerne tillader sig at udtale, at de for deres Vedkommende opfatter nævnte § saaledes:

1. at en Reservebefalingsmænd, der *ikke* er „Chef eller lignende" ikke har nogensomhelst Pligt til at udføre tjenstligt Arbejde, saalænge han er hjemkommanderet,
2. at en *Chef* (f. Eks. Kompagnichef) skal udføre den administrative Tjeneste, som hans Chefsstilling (og kun den) medfører, som kan bestrides fra det eventuelt fjerntliggende Sted, hvor han har Bopæl, og som kan præsteres med de Hjælpemidler, han der raader over, ɔ: uden Skriver og uden Kontor, altsaa: uden Hjælpemidler; anden Tjeneste kan ikke paalægges ham, uden at han indkommanderes.

Man savner nøjere Definition af Udtrykket „eller lignende", som formentlig helt bør undgaas. Efter Organisationernes Opfattelse kan dette Udtryk ikke give Rum for at *paalægge* nogen anden Art af Tjeneste, end den administrative ved egen Afdeling eller Underafdeling, f. Eks. *ikke*, at en Reservebefalingsmand skulde have Pligt til at deltage i forefal-

dende Tjeneste efter en Chefs mulige Ønske eller Ordre. At adskillige gerne efter Evne *frivilligt* vilde paatage sig Pligter og Arbejde, forandrer formentlig ikke dette Forhold i sin Almindelighed.

Det er saaledes Organisationernes Opfattelse, at den hjemkommanderede Reservebefalingsmand maa kunne *disponere suverænt over sin Tid og sin Person* og derfor ikke kan være undergivet en Chefs direkte Kommandoret. Administrative Arbejder kan vel beordres udførte (ogsaa indenfor en vis Frist), men han maa bevare Mulighed for efter eget Skøn at forlige sine militære Pligter med de civile. Eksempelvis vil en Chef formentlig ikke kunne *beordre* en Reservebefalingsmand til personligt Møde i nogen Anledning, uden at han indkommanderes.

At det maa være saaledes, følger vel direkte deraf, at de Mænd, Hæren bør have som Reservebefalingsmænd, netop er de dygtige, handlekraftige, de der fylder en Plads i det civile Samfund, som *derfor* kan forudsættes ogsaa at have værdifulde Evner og Egenskaber som Befalingsmænd, men som af samme Grund ikke *kan* underkaste sig en vilkaarlig Befalingsmyndighed i den Tid, de er hjemkommanderet.

Organisationerne ser fuldt vel, at der i denne Henseende ikke kan gives *udtømmende* Regler, og at Hæren netop med Hensyn til disse Forhold maa regne med, at der af de Mænd, der paatager sig en Stilling som fast Officer i Reserven, næres Ønske om efter Evne at virke med til Fremme af Hærens Formaal. Men man maa anse det for gavnligt, ja, nødvendigt, at der fra Ministeriets Side angives visse Retningslinier, hvorved man tillader sig at henstille det foran fremførte taget under velvillig Overvejelse.

P. Org. V.

A. Ramm. *F. Lantow.*

ET AARSREGNSKAB

Vi har modtaget følgende:

Til Dansk Officersblads Redaktion.

Det vilde formentlig interessere mange at se et *Aarsregnskab* for en Familie paa to Voksne og 2 Børn i 10—12 Aars Alderen. Der er sikkert mange, der ikke selv er i Stand til at stille et saadant tilfredsstillende op.

Der tænkes her specielt paa en Familie, hvis Overhoved er Kaptajn paa „næstældste Lønning", og som ikke raader over private Indtægter.

Hvis det ikke strider mod Bladets Program, kunde Bladet maaske formaa en af sine Læsere til at stille et Regnskab til Raadighed for dets Spalter.

Ærbødigst
Kaptajn.

„Dansk Officersblad" vil med stor Beredvillighed yde sin Medvirken i en saadan Sag, der ganske utvivlsomt er af fremtrædende Interesse i disse for regnskabsmæssig Balance saa grumme vanskelige Tider. Morskabslekture vil det jo næppe blive, men vi vil mene, at en saadan Offentliggørelse maaske kunde fremme 2 Formaal; *dels* være en Hjælp til at nytte den Hjælp, planmæssige Dispositioner og nøjagtig Regnskabsføring er, ikke mindst for det knebne Budget, og *dels* maaske bidrage til at aflive den mærkelige Doktrin, at Statens Embedsmænd" sidder paa den grønne Gren". *Hvor* beskedent der maa disponeres, fremgaar jo allerbedst af et fuldstændigt Regnskab.

Vi opfordrer derfor vore Læsere til at indsende til Redaktionen et Regnskab som foran omtalt, idet vi dog gerne vilde gøre Rammerne *noget* mere elastiske end af Indsenderen nævnt; f. Eks.: Officerer o. l. i 5.—8. Lønningsklasse (Kaptajn, Premierløjtnant og ligestillet) med 2—3 Børn. Enhver Indsendelse vil selvsagt blive behandlet med al ønskelig Diskretion.

Red.

KONJUNKTURTILLÆGET

Vi gengav i Marts-Nummeret det Andragende, som af „Guld- og Sølvsnorene" for kort Tid siden indsendtes til Regeringen om at søge Lovhjemmel til Opretholdelse af den for Tidsrummet $^{1}/_{10}$ 1923—$^{31}/_{3}$ 1924 gældende Konjunkturtillægsskala ogsaa i Finansaaret 1924—25, — en Henvendelse som Danske Statsembedsmænds Samraad for sit Vedkommende mente at burde afholde sig fra at deltage i af Aarsager, som vi ligeledes nærmere gjorde Rede for.

Som det med nogenlunde Sikkerhed kunde forudses, ilede Regeringen med saa at sige paa Faldrebet at kvittere med et blankt Afslag. I Finansministeriets Svar af $^{22}/_{3}$ hedder det kort og knapt, at Ministeriet „ikke mener overfor Rigsdagen at kunne rejse Spørgsmaalet om en Ændring i de for Finansaaret 1924—25 gældende Regler om Konjunkturtillæget".

Man behøvede vel ikke at hedde Pinstrup for at spaa den Udgang af Sagen. Det *maatte* blive spildte Ord paa Balle-Lars, og vi tiltræder ganske de Ord, Ministeriernes Maanedsblad knyttede til Indsendelsen af det egentlig saare beskedne og naturlige Andragende, der blot ikke kunde blive andet eller mere end en Gestus.

Hvor urimeligt hele Systemet virker, vil fremgaa af de andetsteds i nærv. Blad bragte Oversigter over Lønbevægelserne indenfor vore Kredse i de senere Aar.

MEDDELELSER FRA F. a. R. f. O.s BESTYRELSE

Samtidig med, at „Dansk Officersblad" første Gang udgaar ogsaa til Reservens Officerer og dermed til samtlige faste Officerer i den danske Hær, føler F. a. R. f. O.s Bestyrelse Trang til at udtale sin varmeste Tak til F. O. L.s Hovedbestyrelse for den Forstaaelse, den har mødt, og de deraf fremgaaede gode Resultater, ligesom Bestyrelsen udtaler det Haab og Ønske, at dette saa godt paabegyndte Samarbejde maa fortsættes til Hæder og Gavn for Hærens Officerskorps.

F. a. R. f. O.s Aarsmøde

afholdtes den $^{24}/_{3}$ 1924; mødt var 41 Medlemmer.

Oberstløjtnant *H. M. Hedemann* valgtes til Dirigent, hvorefter

Formanden aflagde Beretning.

Medlemstallet var den $^{1}/_{1}$ 1924 306; der har efter denne Tid været nogen Afgang paa Grund af Afskedigelser og nogle er traadt u. f. N., og endnu er ikke alle, der er udnævnt i Reserven, indtraadt i Foreningen, men Bestyrelsen haaber, at dette snart vil være Tilfældet.

Reservens faste Officerer er den $^{1}/_{1}$ 1924 følgende i de forskellige Grader, hvoraf er Medlemmer af Foreningen:

	Antal	deraf Medlem	%
Obltnt. i No. i Reserven	6	3	50
„ af „	15	12	80
Kapt. (Ritm.) i No. i Reserven	81	30	37
„ „ af „	88	70	79,5
Prmltnt. i No. i Reserven	26	7	23
Løjtnt. af „	196	161	82,1
Ialt...	412	283	68,7

Kaptajn Brock og Løjtnant Jensen er udtraadt af Bestyrelsen; Kaptajnen maatte søge Afsked, da han ikke længere kunde staa u. f. N., Løjtnant J. udtraadte paa Grund af Sygdom.

Formanden takkede begge for deres udmærkede Arbejde for Foreningen; Forsamlingen sluttede sig hertil.

Bestyrelsen har suppleret sig med Kaptajn Langkilde.

Begivenhederne i Aarets Løb er følgende:

1) Kaptajn Brocks *Rejse til Borris* for efter Anmodning fra Medlemmer ved Afdelingen Vest for St. Bælt at aflægge Beretning om Foreningens Virksomhed.
2) Foreningens Deltagelse i *Forhandlingerne om de nye Uniformer*, hvorved den har været repræsenteret af Kaptajnerne Abrahams og Langkilde, og hvis Forløb vil være kendt af de i „Dansk Officersblad" fremkomne Beretninger.
3) Forhandlingerne med F. O. L. om Fællesindstilling til Krigsministeriet i *Boligtvangssagen*, om hvis Resultat, der henvises til den andetsteds i Bladet gengivne Henvendelse til Ministeriet.
4) Endelig har Foreningen den $^{7}/_{3}$ 1924 modtaget Anmodning fra Hærens Officersskole om at sende Repræsentanter til de Forhandlinger, der efter Krigsministeriets Bestemmelser skal føres vedrørende *Løjtnantskoler og Kursus til Kaptajn og Oberstløjtnant* af Reserven.

Kaptajnerne Abrahams og Langkilde vil møde for Foreningen.

I den efterfølgende Forhandling deltog Oberstløjtnanterne Hedemann og Hermansen, Kaptajnerne Busch, Voss, Davidsen, Langkilde, Andresen, Løjtnanterne Wolff og Thomsen samt Kaptajn Abrahams, der meget stærkt fremhævede Nødvendigheden af, at alle faste Officerer af Reserven sluttede sig til Foreningen, idet Forhandlingerne for Medlemmernes Interesser kun i saa Tilfælde kunde føres med fuld Vægt, ligesom det jo er utilfredsstillende for Bestyrelsen at yde sin Tid og sit Arbejde for at varetage Reserveofficerernes Fællesinteresser, naar ikke alle støtter den med Navn og Kontingent; endelig bør vel ingen nyde Fordele, der fremgaar af et Arbejde, man ikke ønsker at støtte.

Kaptajnen udtalte det Haab, at Foreningen inden lang Tid maatte være i Stand til at meddele: „samtlige faste Officerer af Reserven er Medlemmer".

I Kassererens Fraværelse fremlagde Sekretæren det reviderede *Regnskab*, for hvilket der gaves Decharge.

Af Bestyrelsen, der nu fratraadte, havde Kaptajn Packness ikke ønsket at modtage Genvalg.

Formanden bragte med Tilslutning fra Forsamlingen Kaptajnen en varm Tak for hans energiske og dygtige Arbejde for Foreningen og beklagede, at han skulde savnes i den kommende Bestyrelse.

Til Bestyrelsen valgtes:

Oberstløjtnant F. Lantow, Formand.
Kaptajn J. Abrahams.
„ H. P. Langkilde.
„ H. I. M. Davidsen.
Prmltnt. L. T. C. H. H. Jard.
Løjtnant W. H. B. Königsfeldt.
„ J. O. V. Heje.

Som *Revisorer* valgtes:

Kaptajn J. A. F. Voss.
Løjtnant E. C. Jensen.

Formanden fremsatte derefter Bestyrelsens *Forslag om at forhøje Kontingentet* til 2,50 Kr. pr. Kvartal fra 1. April for at blive i Stand til at have et Medlemsblad, der udsendes en Gang om Maaneden. Det følte som et stort Savn ikke at have et Organ ved hvilket Medlemmerne underrettes om Foreningens Virksomhed.

Der er ført Forhandlinger med F. O. L. om, at „Dansk Officersblad" ogsaa kan blive Medlemsblad for F. a. R. f. O., og disse Forhandlinger har ført til at dette vil ske, hvis Generalforsamlingen vedtager Kontingentforhøjelsen.

Dirigenten fastslog, at Generalforsamlingen var beslutningsdygtig, da Sekretæren havde 85 Fuldmagter fra Medlemmer i Provinsen.

Ved Afstemningen afgaves 12 Stemmer *mod* medens alle andre stemte *for* Bestyrelsens Forslag, der dermed var vedtaget.

PETER BUCHS VINHANDEL

H. SCHÜBELERS SØNNER
MALERMESTRE
NORDRE FRIHAVNSGADE 19
TELEFON CENTRAL 4206

Vinhandelen OSBORNE
Lejtnant J. C. Nielsen
Telf. 8477 — VESTERBROGADE 84 — Telf. 8477
D'Hrr. Officerer 10% Rabat paa alle egne Aftapninger af Vine og Spirituosa

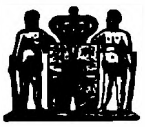
Det krigsministerielle Forlag.
Stempelpapir-Udsalg,
Christian F. Rømers Bog- & Papirhandel
Skindergade 29. Tlf. 3828, 6728. Kbhvn K.
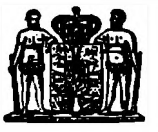
Papir og Konvolutter til Fabrikspris. Protokoller og Regnskabsbøger. Kontorartikler.
Bogtryk & Lithg. Arbejde. Universitetsbøger.

REMINGTON

Bedste og mest benyttede SKRIVEMASKINE
Eneforhandler for Danmark
L. Kristensen, Vesterg. 27. Tlf. 6033 6034 9334

Aktieselskabet
Nordiske Kabel- og Traadfabriker
København—Middelfart
Kabelværk
Traadværk
Valseværk
Hovedkontor: **København F.**

Telefon 3
Lyngby Mølle
Anbefaler sig med alt til Møllefaget henhørende - - - -
Specialitet
Sigtemel
Telefon 3

RØNNE & RØNNE
Amaliegade 3, København
Telf. 14200 - Palæ 3232
Læder og Skind en gros. - Prima Drivremme.
Leverandør til Hær og Flaade

PETER JØRGENSEN
TØMRER- OG SNEDKERFORRETNING
KONGENS LYNGBY - TELF. 56

CARLSEN & DEBOIS
NY ØSTERGADE 7. TLF. BYEN 7603
TAPETSERER & DEKORATØR

S. C. NIELSEN-JENSEN
MURERMESTER
STRANDVEJ 175 I TLF. HELLERUP 965 x

Godkendt i Henhold til Lov af 6 Maj 1921 §3
RATIN
Bedste Middel mod Rotter og Mus

CHR. NYBORG - LASSEN'S EFTF.
Bog- og Papirhandel
Gothersgade 5 - - - - Telf. 3372
Spec. TEGNEREKVISITTER
- Leverandør til Militæret -

VILH. ANDERSEN
Etabl. 1882
Weysesgade 5 :-: Tlf. Strand 54 x
Glarmester- & Forgylderetablissement
Lev. til I. Ingeniørdirektion

HANSON
2 NY ØSTERGADE
STEMPELFABRIK
MÆRKEPLADER
TELF. 354 & BYEN 324 X
Signeter - Dørplader - Haandtrykkerier
Brændejern - Numeratører - Perforérer.

RESTAURANT
BROHOLM
FREDERIKSBERG ALLE
Moderate Priser
Elegante Selskabslokaler

AXEL PRIOR
— Aktieselskab —
— BYGNINGSARTIKLER —
Bredgade 33 — København K.
Telefon Central 23

ADOLPH HOLSTEBROE & Co.'S EFTF.
(ved C. E. Skovengaard)
Telf. 1655 - - - - Telf. 11665
Isenkram & Køkkenudstyr

en gros **Chr. Schiang** en detail
1. Kl. Kolonial, Vin- & Delikatesse-Handel
St. Kongensgade 94 Tlf. 4317
Leverandør til Hær og Flaade
Varerne bringes overalt

Vilh. Madsen
Kød - Viktualier - Ost
Leverandør til Kaserner og Lejre

A. B. EGEBERG
Pilealle 15 — Telf. Ordrup 1656
Blikkenslager - Skiferdækker
- Leverandør til Militæret -

C. NIELSEN
PRINSESSEGADE 28
TELF. AMAGER 4285
VIKTUALIER
Leverandør til militære
- Husholdninger -

JOHS. RASMUSSENS EFTF.
NIELSEN & JOHANSEN
MASKINSNEDKERI
PRINSESSEGADE 18 :-: TELF. 13408

BØFFELPAP
Vesterbroes Stentagpapfabrik
Tlf. 915. Bl. Kogevej, Valby. Grundl. 1877

Johansen & Jørgensen
Statsautoriseret Elektroinstallatør
Købmagergade 11 Telf. 6465
Leverandør til Militæret.

NOTITSER

Industriens Arbejdslønninger

Til Sammenligning med de foran bragte Oversigter over Hærens Lønninger meddeler vi efter „Stat. Medd." nedenstaaende om Bevægelsen for Haandens Arbejdere.

	Gennemsnitlig Timefortjeneste			
	April Kvartal 1923	Okt. Kvartal 1922	Okt. Kvartal 1920	Aaret 1914
	Øre	Øre	Øre	Øre
København				
Fagl. Arbejdere . . .	183	193	263	67,1
Ufagl. — . . .	145	156	214	47,5
Ialt Mænd . . .	165	177	242	61,0
Kvindl. Arbejdere .	90	95	136	32,3
Samtl. Arbejdere . .	145	154	216	54,4
Provinsen				
Fagl. Arbejdere . . .	146	152	218	54,8
Ufagl. — . . .	123	132	186	40,8
Ialt Mænd . . .	132	140	200	48,2
Kvindl. Arbejdere .	78	81	122	25,7
Samtl. Arbejdere . .	124	131	190	44,9
Hele Landet				
Fagl. Arbejdere . . .	165	174	242	61,3
Ufagl. — . . .	132	141	197	45,5
Ialt Mænd . . .	147	156	219	55,0
Kvindl. Arbejdere .	85	90	131	29,6
Samtl. Arbejdere . .	134	142	203	50,2

Vi har ikke i selve vore Oversigter villet medtage Arbejdslønnens Bevægelse i Forhold til Pristallet. Her er kun givet nogle faa af de store Brudpunkter paa Kurven, men den følger iøvrigt Pristalskurven ganske anderledes „intimt" end Tjenestemandslønningerne, men vel at mærke *over* denne Kurve. Et Par Stikprøver vil let overbevise Læserne herom.

*

Danske Officerer i U. S. A.

Gennem Officersforeningen i Kjøbenhavn har vi modtaget nedenstaaende Meddelelse af 12/3 1924 fra

Danish Officers Club
245, Broadway, New York.

Maa det være os tilladt at henlede den ærede Bestyrelses Opmærksomhed paa ovennævnte Klub, stiftet den 20de Oktober sidste Aar af forhenværende Officerer i den danske Hær og Flaade.

Vort Formaal er følgende:

1. Ved kammeratlig Samvær at optriske Minderne fra vor Tjenestetid i Danmark og derved styrke Kammeratskabsfølelsen mellem herboende Officerer.
2. Ved indenfor vore Evners Rækkevidde at vejlede og støtte nyankomne Officerer, som maatte ønske at bryde sig en Bane herovre.

Klubbens Bestyrelse bestaar af:

Formand: Kapt. E. Kragh-Hansen, 7902-13, Ave. Brooklyn N. Y.
Næstformand: Kaptajn S. J. Hvidsten, 429-46, St. th., Ave. Brooklyn N. Y.
Kasserer: Premierltnt. H. W. Spange, 3721-91, St. Elmhurst N. Y.
Sekretær: Ltnt. Cornelius Larsen, 245, Broadway, New York N. Y.

Bestyrelsen vil med største Glæde optage som Gæster Medlemmer af Officersforeningen, der maatte opholde sig herovre enten paa Tjenesterejse eller som Besøgende, hvis Henvendelse i Forvejen bliver tilstillet et af Bestyrelsesmedlemmerne.

Med Højagtelse
Cornelius Larsen,
paa Danish Officers Clubs Vegne.

Det er med ganske overordentlig Glæde, at vi lader Dansk Officersblad bringe denne Meddelelse ud til vore Læsere.

Gang paa Gang bliver der fra Landsmænd, der drager ud, vist os det smukkeste Eksempel ikke blot paa indbyrdes Sammenhold, men tillige paa ubrydelig Kærlighed til Landet herhjemme, til det og dem, man forlod, da Udveen kaldte og blev fulgt. Vi føler os forvisset om, at alle Kammerater, der læser denne Meddelelse, vil anerkende den smukke kammeratlige Tanke, der ligger bag, og at det bliver en stiltiende Overenskomst, at enhver af os, der skulde komme til U. S. A. snarest vil søge Forbindelse med *Danish Officers Club* — ikke blot for at høste den umiskendelige Fordel det altid vil være at have et sikkert Tilknytningspunkt den selvsamme Dag, man gaar i Land, men fuldt saa meget for at bringe Bud herhjemme fra og gøre sit til, at Kammeraternes smukke Tanke lønnes med Fremgang."

Dansk Officersblad vil særdeles gerne efter ringe Evne være Bindeled mellem „derovre" og her, og fremtidig vil Bladet derfor blive sendt til Broadway og bringe den Smule Nyt, det formaar.

*

F. a. R. f. O.s Forhandlingsudvalg.

Efter Bestyrelsesvalget i F. a. R. f. O. er Kaptajn Davidsen tiltraadt Udvalget, der forhandler om Løjtnantsskoler og Kursus til Kaptajn og Oberstløjtnant af Reserven; Beretning om disse, der er forløbet særdeles tilfredsstillende, vil fremkomme i næste Nummer af Bladet.

*

Husk at anmelde Flytning til Postvæsenet.

*

F. a. R. f. O.s Adresser er
Formanden:
Oberstløjtnant *Lantow*, Slagelsegade 11.
Sekretæren:
Kaptajn *Abrahams*, Gl. Kongevej 102.

OLSKIND
Fineste OLIETØJ
Faas overalt

VIN-IMPORT KÆLDEREN
FREDERIKSBERG ALLÉ 52 ✱ KJØBENHAVN V ✱ TELEFON VESTER 328 y
har Forbindelse med de største og førende Vinhuse i Bordeaux, Oporto og Madeira
:: :: og sælger med en ringe Avance **direkte** fra **Originalfadene.** :: ::
Prøver gerne til Tjeneste • Ingen Butik • Intet Folkehold
Ordrer til Provinsen ekspederes franco.
SVEND JACOBSEN,
Kaptajn.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 5 | MAJ 1924 | 3. AARGANG

FINLANDS FORSVAR

Det unge, selvstændige Finland har gjort meget for at udvikle sit Forsvar. Det er ganske karakteristisk, at i de allerseneste Aar, da Ønsker og Tendenser ogsaa i de skandinaviske Lande gaar mod Indskrænkning af Forsvarsmidlerne — herhjemme toner jo allerede Afrustningsforslaget frem i Horizonten — har Finland, armt og udpint som det er efter Krigen ude og hjemme, bragt endog meget betydelige Ofre for at skabe et kraftigt Værn for den genvundne nationale Selvstændighed.

Finland er Nordens Forpost mod Øst; Skandinaviens Interesse for Finlands Forsvar er ligetil. Navnlig i Sverige følges derfor ogsaa Begivenhederne i Finland med Opmærksomhed. Men ogsaa for os Danske kan det være instruktivt at betragte den Vilje til Selvhævdelse og Tro til, at *det kan nytte,* som manifesteres gennem det finske Folks og den finske Rigsdags Holdning til Forsvaret og de Byrder, et *effektivt* Forsvar paalægger en relativt lille Nation.

Som Danmark grænser Finland til en overmægtig Nabo, om hvem det vel i Dag staar noget uklart, hvad han fører i sit Skjold, men som iKraft af sin Kapacitet maa forudsættes under alle Forhold og Regeringsformer at rumme et ikke ringe Maal af Imperialisme, og som i Kraft af denne og af historisk-politiske og økonomiske Forhold altid vil føle en ekspansiv Trang mod Grænserne fra før Krigen.

Et Indtryk af Forholdene vil faas ved at betragte en Sammenligning mellem de bevilgede Forsvarsbudgetter for de sidste 2 Aar. *)

	1923	1924	Forøgelse
Ordinært Budget i Mill. fmk.	313,5	343,8	30,3
Ekstraord. —	64,1	84,6	20,5
lalt Mill. fmk.	377,6	428,4	50,0

Det for 1924 bevilgede Beløb er 114 % af Bevillingen for 1923.

*) Gengivet her efter „Vor Hær".

Lægger man de øvrige Udgifter, som i Realiteten er af militær Art, til disse 428,4 Mill. fmk.

— Skyddskårenes ord. Bevilling	25,0	—
— „ ekstraord. do.	7,0	—
— Pensioner fra Frihedskrigen	5,5	—
— Understøt. af værnepl.s Famil.	2,0	—
— Grænsebevogtningen	28,0	—

faas som Finlands samlede Forsvarsudgifter 495,9 Mill. fmk, eller praktisk talt ½ Miliard. Da hele Landets Budget udgør knap 3½ Milliard, er altsaa Forsvarsudgifterne rundt regnet en Syvendedel heraf (nøjagtigere 14,6 %).

Tager man dertil i Betragtning de personlige Ofre, som den relativt lange *Værnepligtstid* (1 Aar for Fodfolket og 1¼ for Specialvaaben), maa det indrømmes, at Nationen gennem sine økonomiske og personlge Byrder manifesterer en klar og bestemt Vilje til at værge for sig.

Regerings og Befolknings Interesse kommer vedvarende til Orde paa forskellig Vis. Dagbladene har til Stadighed ledende Artikler om Forsvarsspørgsmaal, og alle Landets fremtrædende borgerlige Blade kræver snarlig Forstærkning af Forsvarsberedskabet, hvad enten de tilhøre det svenske Folkeparti, Samlings-, Agrar- eller Framstegspartiet. Ogsaa den socialistiske Presse maa kaldes forsvarsvenlig, selv om den sværmer for en Militsarmé og ser skævt til Skyddskårene. Landets udsatte Beliggenhed og de saa nylig overstaaede Trængsler giver ikke saa magelig og givtig Jordbund for Afrustningstanke og Forsvarsnihilisme som andre Steder.

I indeværende Aar staar en Række meget betydningsfulde Spørgsmaal saavel for Hær som Flaade foran deres Løsning. Vi skal nævne: Omorganisation af Hærens øverste Ledelse; Forbedring af Befalingsmændenes Lønninger og Bopælsforhold, hvorved man haaber at afhjælpe den nuværende store Mangel paa Befalingsmænd; Oprettelsen af

en Krigshøjskole, som Landet endnu savner (adskillige har søgt Uddannelse paa den danske Officersskole); Oprettelsen af Ammunitionsfabrik; Udvidelse af Luftstridskræfterne; Anlæg af Befæstninger og militære Etablissementer; Anskaffelse af nyt Krigsmateriel. Endvidere: Organisation af Kystforsvaret og Fastsættelse af et Flaadeprogram.

Ikke sjældent ser man i den senere Tid i Bladudtalelser Udtryk for en næsten utaalmodig Tone overfor de militære Myndigheder, som man bebrejder, at der ikke hurtigt nok, ikke iøjnefaldende nok kommer Fremskridt og haandgribelige Forbedringer i Forhold til de givne Bevillinger. Saavel Regering som Rigsdag og Hærens Ledelse opfordrer stadig til at skynde paa og faa fjernet de mest følelige Brist i Landets Forsvar. Ordet »Maskinarméen« bliver herunder benyttet ofte, idet man fremhæver, at Hærens Udstyr med moderne tekniske Hjælpemidler er altfor ringe i Forhold til Mandskabsstyrken.

Tvende Begivenheder har bidraget særligt til at understrege Viljen til at fremme et effektivt Forsvar: En *Konference* af Hærens højeste Personer og Myndigheder til Drøftelse af forskellige vigtige Forsvarsspørgsmaal, Fremlæggelse af et *Flaadeprogram* og Forsvarsministeren, General Nenonens Nedsættelse af en *Forsvarskommission*, som skal udrede forskellige vigtige Spørgsmaal.

Vi skal — stadig efter »Vor Hær« — omtale Konferencen og Kommissionen.

Generalkonferencen.

I November 1923 traadte Hærens højeste Myndigheder sammen til Konference i Helsingfors. I Møderne deltog samtlige Generalinspektører, Divisions- og Brigadechefer og Chefer for de særlige Korps, Forsvarsministeren selv og Chefen for Generalstaben, Generalmajor Enckell.

For et Par Aar siden afholdtes en lignende Sammenkomst. Hensigten med Mødet er — efter hvad Overgeneralen, Generalløjtnant Wilkarnas Stabschef, Oberst Spåre meddelte Dagspressen — først og fremmest den, at de højeste Myndigheder og Troppechefer skal faa Lejlighed til at træffe sammen, komme i Kontakt med hverandre og udveksle Meninger. Den ordinære tjenstlige Korrespondance kan selvsagt ikke erstatte mundtlige Konferencer og personlig Samvær.

I Løbet af 3 Dage diskuteredes en Række Sager, saasom Spørgsmaalet om Hærens Overgang til den saakaldte *»ordinarie fot«*, hvilken Overgang endnu ikke har fundet Sted. For Befalingsmændene vil Overgangen selvsagt være af fremtrædende Betydning, idet deres Ansættelse i Hæren da vil blive mere stabil og betrygget end under de nuværende Forhold. Endvidere diskuteredes *»militärstaterna«*. I Fjor blev der nedsat en Kommité, som skulde udrede denne Sag, og den har nu indgivet sit Forslag; men da den ingen økonomisk Ramme fik opgivet, er Forslaget fremsat udelukkende efter militære Krav uden Hensyn til økonomiske Følger. Det er derfor blevet for bekosteligt. Men Spørgsmaalets snarlige Løsning er af største Betydning, hvorfor Ministeren for Generalerne fremlagde en Løsning, som han fandt brugbar, og som dog holdt sig indenfor en rimelig økonomisk Ramme.

Paa Grund af for smaa Bevillinger er der en følelig Mangel paa *militære Fornødenheder* af forskellig Art. Mødet fandt det ønskeligt, at saavel Regeringen som Rigsdagen bliver gjort opmærksom herpaa, og at de to Faktorer personlig vilde træde i Forbindelse med de militære Myndigheder angaaende denne Sag.

Som rimeligt var ofrede Konferencen ogsaa det vanskelige Kaserne- og *Boligspørgsmaal* adskillig Opmærksomhed. De Bevillinger, som hidtil er givet til nødvendige Reparationer og Nybygninger, har været *for* knappe, og da Kasernebygningerne efter Krigen blev overtaget i den elendigste Forfatning, vil man forstaa, at Forholdene mange Steder er næsten uholdbare. Divisionscheferne betegnede Forholdene som ligefrem skandaløse, og der blev nævnt mange Eksempler paa, at Soldaterne flere Steder bor daarligere end Straffefangerne. (Det behøver man for Resten ikke at gaa til Finland for at se). Ogsaa for Befalingsmændene er Forholdene meget miserable. Ved Flyverkorpset har Underofficererne saaledes i afvigte Sommer tildels ikke faaet anden Indkvartering end de Kasser, hvori Flyvemaskiner, indkøbt i Frankrig, var indpakkede. Der var paa Mødet fuld Enighed om, at Forholdene kun kan forbedres ved et fuldstændig nyt System, der er afpasset efter Behovet. Det aarlige Budget kan ikke belastes hermed; der maa ekstraordinære Bevillinger til — om nødvendigt Laan.

Fremdeles drøftedes det stadig aktuelle Spørgsmaal: *Officersmanglen*, hvis væsentligste Aarsag er Lønforholdene. Det blev med nøjagtige Opgiver paavist, hvor stor Vakancerne er. Forsvarsministeren er iøvrigt selv fuldt opmærksom paa Forholdet og har bl. a. i sin *promemoria* til *statsutskottet* (Finansudvalget) paapeget, at der i Aarene 1920—23 fra Kadetskolen er tilgaaet Hæren 208 Officerer, mens der i samme Tidsrum er afgaaet fra Hæren 435 faste Officerer. Da der f. T. mangler ca. 400 faste Officerer, har man indtil videre maattet besætte indtil 10% af Linjeposterne med Reserveofficerer. Generalerne udtalte til Forsvarsministeren, at Lønforbedringer til Befalingsmændene er paatrængende nødvendig.

Angaaende *Bevæbningen* og *Udrustningen* blev det fremhævet, at der maa finde forøgede Anskaffelser Sted; Beholdningerne er altfor smaa. Den indenlandske Industri bør opmuntres til at kunne forsyne Hæren med det mest mulige af dens Behov.

Mødet besluttede at skride til Igangsættelse af et *Oplysningsarbejde ang. Luftforsvaret*, hvortil man ønskede og forventede Pressens Medvirken. Den nærmere Udredning af Sagen overlodes til Chefen

for Luftstridskræfterne, Major Somesalo. (Majoren er forlængst med Energi gaaet i Gang med dette Arbejde; Luftforsvarsforeninger er dannet paa forskellige Steder iLandet, Pressen har en Mængde Artikler, Biografteatrene har Fremvisning af Billeder af Luftforsvarets Materiel og Øvelser m. v.).

Et Spørgsmaal, der diskuteredes med stor Interesse, var *Militærmyndighedernes Samarbejde med Pressen.* Der var Enighed om, at et saadant Samarbejde bør finde Sted i større Udstrækning end hidtil har været Tilfældet. Militære Forslag og Spørgsmaal bør udredes i Dagspressen, saa den store Almenhed faar Kendskab til og Interesse for Landets Forsvarsanliggender. Ved de højere Stabe skal specielle Ofcerer udpeges som Pressens Vejledere og Meddelere. Til Gengæld haaber Militærmyndighederne paa Loyalitet og Forstaaelse fra Pressens Side.

Den højere Officersuddannelse og Nødvendigheden af en snarlig Oprettelse af en *Krigshøjskole* drøftedes ogsaa. Finland har som bekendt ingen Højskole, og Kadetskolen er kun 2aarig — uden at Studentereksamen er obligatorisk som Adkomst for Optagelse. Det altovervejende Antal af de optagne Kadetter er dog Studenter. Generalstabchefen, der er Formand i en tidligere nedsat Komité, som skal give Forslag til Organisation af Krigshøjskolen, gav under Mødet Oplysning om, at Planen snart er færdigudarbejdet. Men Tanken er, at man foruden Højskolen fremdeles skal fortsætte med som hidtil at sende Officerer ud paa Studierejser og til Ophold ved udenlandske Militærakademier.

Der blev behandlet nogle øvrige Spørgsmaal, som vi dog ikke her skal referere. Nyt Møde blev ikke fastsat, men vil ventelig blive afholdt inden Udgangen af 1924.

Forsvarskommissionen.

Paa Forsvarsministerens Initiativ nedsattes i November 1923 en Kommission til Behandling af flere for Forsvaret vigtige Spørgsmaal. Den bestaar af følgende Medlemmer: Rektor *Eirik Hornborg,* Formand; Generalmajor *M. Wetzer,* Oberst *L. Malmberg,* Oberstløjtnant *Øhquist,* Major *H. Martola,* cand. jur. *K. V Holma,* Gaardejer *Westerinen,* Agronom*Kontu* og Redaktør *Holtunen.*

Af de 9 Medlemmer er altsaa Majoriteten, 5, civile. Redaktør Hornborgs Udpegning til Formand har vakt Tilfredshed overalt, ogsaa i fagmilitære Kredse; han er en varm Forsvarsven, hvis Interesse for Forsvarsspørgsmaal og miltære Emner har givet sig Udslag bl. a. i krigshistoriske og militærvidenskabelige Studier, hvorved han besidder en Indsigt paa dette specielle Omraade, som langt overgaar Gennemsnitspolitikerens. Han tilhører det svenske Folkeparti og staar altsaa til højre for den Regering, der har udnævnt ham til Formand.

General Witzer er Chef for Wiborg-Divisionen og en meget anset Officer. Oberst Malmberg er skyddskårernas överbefälhavare og en fremragende Artillerist; han er skyddskårernas Repræsentant i Kommissionen. Oberstløjtnant Øhquist og Major Malmberg nyder begge megen Anseelse; Majoren har gennemgaaet den franske école superieure de guerre og er vel en af Finlands solidest uddannede Officerer.

De civile Medlemmer repræsenterer de forskellige politiske Partier fra højre Fløj til Socialisterne. Kommunisterne er ikke repræsenteret i Kommissionen — af den for sig gyldige Aarsag, at alle Partiets 27 Rigsdagsmedlemmer stadig er arresterede.

Forsvarsministeren har om Kommissionens — *»försvarsrevisionens«* — Formaal bl. a. oplyst følgende:

Det har længe været paa Tale at optage hele Landets Forsvarsproblem til grundig Undersøgelse. Ofte har en saadan vist sig ønskelig, men først i Efteraaret tog Tanken fast Form. Finlands hvide Hær blev stampet op af Jorden i 1918 som en Nødvendighed, men Frihedskrigen tillod ikke administrative Anordninger paa langt Sigt. Derfor maatte man efter Krigens Afslutning nyskabe alle militære Institutioner og Organer, og denne Nyskabning maatte ske paa Basis af de forholdsvis faa Erfaringer, man den Gang havde erhvervet.

Nu derimod er der hengaaet saa lang Tid, at man har kunnet studere Krigserfaringerne, ligesom man ved de forskellige Troppeafdelinger har høstet sine Lærdomme. Disse er af den Art, at man kan stille sig tvivlende overfor Hensigtsmæssigheden af den nuværende Organisation, som i flere Henseender kan give Grund til berettiget Kritik. Hærorganisationens Overgang til *»ordinaire fot«* er som bekendt nær forestaaende, men derfor bør man ogsaa sørge for, at den Plan, som fastsættes, virkelig er tidssvarende, bygger paa rigtig Grundvold og er afpasset saavel for en længere Fremtid som for en videre Udvikling overensstemmende med de Krav, der maatte komme.

»Revisionens« Opgave, udtaler Ministeren, bliver saaledes at *undersøge den nuværende Administration indenfor Hæren, paavise Manglerne og udarbejde nyt Forslag til Organisation,* afpasset saavel for Landets Behov som dets økonomiske Evne.

Foruden selve Hæren skal Kommissionen ogsaa behandle *skyddskårernas* Organisation. Denne er jo efterhaanden udviklet og har antaget en fastere Form. Staten bevilger aarlig ordinært 25 Mill. fmk. og som Regel ogsaa ekstraordinære Beløb (for 1924 7 Mill. fmk.) til denne Del af Forsvaret, som iøvrigt modtager Beløb fra Kommunerne, de store Industriforetagender og fra private, saaledes at skyddskårerna i 1923 ialt disponerede over ca. 65 Mill. fmk. Derfor maa man undersøge Muligheden af et mere intimt *Samarbejde imellem Hæren og disse Korps.*

Da Finlands Hærs *Freds-* og *Krigsorganisation* paa mange Maader er lidet heldigt afpasset efter

hinanden, og da Krigsberedskabet er utilfredsstillende, maa Kommissionen rette sin særlige Opmærksomhed paa disse vigtige Spørgsmaal. I Forbindelse hermed maa der indhentes nøjagtige Opgaver over Landets Muligheder for *Selvforsørgelse* under Krig og Afspærring samt over den *indenlandske Industris Produktionsevne* i militær Henseende i Almindelighed. For at lette dette Arbejde er der allerede foregaaet forberedende Drøftelser mellem militære Repræsentanter og Importindustriens Mænd. Disse har til nærmere Studium faaet Opgaver over de militære Behov.

I al Almindelighed kan det siges, at Kommissionen under sit Arbejde skal undersøge den i den seneste Tid meget anvendte og omtalte Parole: *»Maskinarméen«*, altsaa det faatallige Menneskemateriels Forstærkning med teknisk Materiel.

Forsvarsministeren har ogsaa antydet, at man foruden den her omtalte Kommission maa nedsætte én Kommission endnu, nemlig til Udarbejdelse af et *Udrustningsprogram.*

General Nenonen anfører det som en Fordel ved Kommissionen, at den ogsaa har civile Medlemmer. De fagmilitære har selv ønsket dette, idet Kommissionens Forslag da vil faa et Præg af mere Objektivitet, saa man paa afgørende Sted ikke skal tro, at forudfattede Fagmandssynspunkter har domineret. Den Mangel paa Forstaaelse af Forsvaret og dets Organisation, som hersker indenfor store Kredse af den civile Befolkning, haaber man ogsaa at faa ændret gennem de civile Medlemmers Virksomhed.

Ordet Kommission bringer let Tanken hen paa noget langvarigt og er ikke særligt i Kurs i Finland. Forsvarsministeren er opmærksom herpaa og nævner udtrykkelig, at Forsvarskommissionen ikke skal anvende mange Aar, men *arbejde hurtigt.* Man beregner, at dens Betænkning skal kunne foreligge i Forsommeren 1924, og at de Bevillinger, som Kommissionen foreslaar, skal kunne optages paa Budgettet for Kalenderaaret 1925.

Paa Forhaand at sige, hvilke Udgifter Revisionsplanen vil medføre, er naturligvis ikke muligt, men man maa, siger Ministeren, være forberedt paa mindst250 Mill. fmk. aarlige Ekstraudgifter i 7—8 Aar, da de Summer, man hidtil har bevilget, har været for smaa saavel i Forhold til f. Eks. Sverige og Schweiz som ogsaa i Forhold til Statens Totaludgifter. Medens Finlands Militærbudget for 1922 var 348,5 Mill. fmk. eller 13,65% af Statsbudgettets Udgifter, var Sveriges militære Udgifter samme Aar — overegnet i finske Mark — 2241 Mill. eller 19,20% af Statens Totaludgift. I Schweiz var det tilsvarende Tal 14,81%.

Man maa, anfører Forsvarsministeren, ikke anse de her nævnte Bevillingskrav for overdrevne. Finlands forsvarspolitiske Stilling er en saadan, at man maa vænne sig til højere Cifre paa Militærbudgettet end hidtil. Alle uheldige Faktorer indenfor Forsvarsvæsenet bør fjernes. Dyrest for Finland vil det blive, om det i militær Henseende savner effektive Kraftkilder.

LØJTNANTSKOLER OG KURSUS TIL KAPTAJN OG OBERSTLØJTNANT AF RESERVEN

FORHANDLINGER VEDR. FORSLAG TIL PROGRAM FOR DISSE

I Følge Krigsministeriets Bestemmelse skulde Officersskolen inden Udgangen af April 1924 indsende Forslag til Ordningen af de i Hærloven af 1922 nævnte Løjtnantskoler og Kursus til Kaptajn og Oberstløjtnant af Reserven. Udarbejdelsen skulde ske dels under Medvirkning af Repræsentanter for Generalinspektørerne for Vaabnene, dels efter Forhandling med Foreningen af Reservens faste Officerer.

Da Forhandlingerne med Repræsentanterne for Generalinspektørerne var tilstrækkelig fremskredne, anmodede Skolen F. a. R. f. O. om at sende Repræsentanter til et Møde den 25. Marts.

I Forhandlingerne deltog Oberst E. Rønning, Formand, Oberstløjtnanterne K. L. Lassen, C. O. R. Larssen og E. Leschly, Kaptajnerne C. Jacobsen og Rolsted samt for F. a. R. f. O.: Kaptajnerne J. Abrahams, Davidsen og H. P. Langkilde.

Oberst Rønning udtalte sin Tillid til en frugtbar Forhandling ud fra Forvisningen om, at alle Deltagerne kun vilde have det, der tjener Hærens Tarv — bedst mulig Tilgang og bedst mulig Uddannnlse af Reservens Officerer — og ikke særlige Standsinteresser for Øje. Dernæst udtalte Obersten:

Rammerne for Løjtnantskolerne er givet i Hærlovens § 101. Skolerne skal vare indtil 6 Maaneder og efterfølges af nogen Tids praktisk Tjeneste; den *praktiske* Uddannelse skal være Hovedsagen. Vi mener, det vil være rigtigt at knytte dem til Vaabnenes Kornetskoler, og at de saaledes indgaar i Vaabnenes Befalingsmandsskoler — undtagen for Fodfolket.

Maalet for Undervisningen mener vi bør være *ren militær* Uddannelse saa nær som muligt svarende til Premierløjtnantsuddannelsen.

Skolerne bør lægges paa det Tidspunkt, der vil lette Tilgang af Elever. Vi har tænkt os, at det bedste Tidspunkt maa være i umiddelbar Fortsættelse af den pligtige Tjenestetid — dog ikke for Rytteriet. Skolerne vil da blive i Vinterhalvaaret

— ogsaa for Rytteriet — og den praktiske Tjeneste ved Afdelingerne falde i Sommerhalvaaret.

Kaptajns- og Oberstløjtnantskursus tænkes oprettede ved Officersskolen med en Varighed af 3 Maaneder.

Det er Meningen, at Planen skal indgaa i Officerskolens Program.

De foreliggende Udkast til Programmer saavel for Løjtnantskolerne som for Kaptajns- og Oberstløjtnantskursus er i Hovedsagen tiltraadt af de respektive Generalinspektører.

F. a. R. f. O.s Repræsentanter udtalte deres Glæde over og Tilslutning til, at Undervisningen kun tænkes at skulle omfatte *militære* Fag. De Spørgsmaal, der væsentligst interesserede, var,

— hvorledes man kan *sikre Tilgang* af Elever, der er saavel militært som socialt egnede, og
— hvorledes man har tænkt sig at stille sig overfor de Officerer, der har forrettet den lange *Tjeneste i Sikringsperioden* og vist sig særdeles brugbare, men hvis Udsigter er blevet saa væsentlig forandrede ved Hærloven af 1922.

Repræsentanterne for F. a. R. f. O. har under de paafølgende Forhandlinger særlig haft Betingelserne for og Vanskelighederne ved at faa en tilstrækkelig god Tilgang for Øje og har for Undervisningens Vedkommende bøjet sig for de Krav, der blev stillet fra Repræsentanterne for Generalinspektørernes og Officerskolens Side.

Forhandlingerne har ført til Enighed om et Forslag, der i alt væsentligt tør betegnes som tilfredsstillende saavel for Hærens Tarv som for de paagældende Officerer, og som vi skal gøre til Genstand for en kort Omtale her, idet vi senere skal komme tilbage til denne vigtige Sag.

Løjtnantskolen.

Fra F. a. R. f. O.s Side fremsattes Forslag om Afslag i Fordringerne som Betingelse for Forfremmelse som Vederlag for udført Tjeneste i Sikringsperioden. Officerskolen udtaler, at den ikke mener, at der ved Udarbejdelsen af Programmerne bør tages Standpunkt dertil, men at det maa overlades til Ministeriet at træffe Bestemmelse derom *i det enkelte Tilfælde.*

Under Forhandlingerne fremsatte F. a. R. f. O.s Repræsentanter den Tanke, at alle Elever burde stilles ens med Kvarter og Fuldkostforplejning, dog under hyggeligere Former end hidtil almindeligt for Elever i militære Skoler — nærmest som paa en Kostskole (et engelsk College) — idet dette jo maa formenes at at ville have Betydning for Udviklingen af det kammeratlige Samliv og derved at kunne virke dragende paa de unge Mennesker. Officerskolen sluttede sig til den fremsatte Tanke. Naar den alligevel ikke har givet Udtryk for denne Tanke i Forslaget, er Grunden alene den, at den ikke føler sig helt sikker paa, at Indkvarteringerne i Praksis overalt kan ordnes som skitseret og frygter for, at Tvang vil virke hæmmende paa Tilgangen.

Der blev foreslaaet Indførelse af Undervisning i *et fremmed Sprog.* Medens man som nævnt ellers er gaaet ud fra, at disse Skoler kun skal give *militær* Uddannelse, idet Forudsætningen maa være, at Eleverne møder med et tilfredsstillende alment Dannelsesgrundlag, var man dog enige om, at det maatte formenes at fremme Tilgangen til Skolerne af de Elementer, som man ønsker at faa — energiske og fremadstræbende unge Mænd — hvis man giver Undervisning i et af Verdenssprogene, som saadanne unge Mænd kan antages at have Lyst til og Brug for, og som de ellers maa skaffe sig paa egen Bekostning.

Kursus til Kaptajn og Oberstløjtnant af Reserven.

Under Forhandlingerne kom man til det Resultat, at der bør være Adgang for Aspiranter, der ikke kan faa Tid eller Lejlighed til at gennemgaa Kursus ved Officerskolen, til at underkaste sig en Prøve, der giver Adgang til Udnævnelse til *Kaptajn* af Reserven. Man han derfor foreslaaet, at *Kursus til Kaptajn slutter med en Prøve* for alle Aspiranter, baade dem, der gennemgaar Kursus ved Skolen og dem, der paa anden Vis skaffer sig de fornødne Kundskaber. Det blev ligeledes optaget i Forslaget, at det skulde kunne tillades dem, der iøvrigt søger privat Undervisning, at deltage i Skolens Undervisning i enkelte Fag.

For Kursus til *Oberstløjtnant* bliver der ikke Prøve. De Officerer, som vil søge at naa en saadan Forfremmelse, maa ogsaa underkaste sig de Fordringer til deres Uddannelse (Kursus), som kræves.

Naar F. a. R. f. O.s Repræsentanter saa stærkt har fremhævet, at der burde gives de Løjtnanter, som har gjort lang og god Tjeneste i Sikringsstyrken, Lempelse i de Fordringer, der stilles til dem om at gennemgaa Kursus og underkaste sig Prøve, er det *dels* fordi disse Officerer nu alle sidder i Livsstillinger og ikke kan faa den fornødne Frihed dertil og *dels* fordi den ny Hærlov ganske har forrykket de Forudsætninger, hvorunder disse Mænd gik ind i Reserven.

F. a. R. f. O.s Bestyrelse har allerede søgt Forhandling med Ministeriet om denne Sag.

F. a. R. f. O.

UNIFORMSSAGEN

Saasnart F. O. L. havde modtaget den i Ministeriets Skrivelse af 25. Marts rummede Udtalelse om, at der for Befalingsmænd o. l. vil blive opretholdt en særlig Galauniform foruden den gulbrune Feltuniform, kunde det nedsatte Udvalg genoptage sit i 2 Maaneder afbrudte Arbejde.

Man besluttede at tilendebringe Arbejderne i 2 Tempi, saaledes at *Feltuniformen* først gøres færdig, medens *Galauniformen* først derefter tages op til Behandling i sine Detailler.

Hvad *Feltuniformen* angaar, har der indenfor Organisationerne hersket Enighed om, at de foreliggende af Ministeriet som Udkast fremstillede Modeller er gode og praktiske, saaledes at der fra Organisationernes Side kun vil være Anledning til at fremsætte Forslag til

— nogle for selve Uniformens Karakter mindre væsentlige Detailler og saa
— en *rationel* Løsning af Distinktionsspørgsmaalet.

Det, der maatte staa som det væsentligste af Udvalgets Arbejder, var

Distinktionsspørgsmaalet.

Udvalget lagde Vægt paa at naa et System, som
— virkelig tjener Formaalet: at særtegne Grupper og Grader,
— er enkelt, klart og konsekvent, som
— imødekommer berettigede Krav om Smagfuldhed, men som tillige tilfredsstiller feltmæssige Krav.

Af letforstaaelige Grunde kan Garnisonsuniformens Skulder- og Huedistinktioner ikke anvendes paa Feltuniformen, og det paa den hidtidige graa Feltuniform anvendte System af Stjerner, Rosetter og Bjelker er ved gentagne Ændringer og Kompromis'er blevet lidet tilfredsstillende og saa indviklet, at det for uindviede er umuligt og endog for indviede saare vanskeligt at finde ud af.

Ved en nøje Gennemgang af de Muligheder, der kan skønnes at foreligge, kom man til det Resultat, at en for alle Parter og alle Hensyn fuldt tilfredsstillende Løsning vanskeligt vilde kunne naas uden ved at forlade det hidtidige System. At adoptere et eller andet udenlandsk System lader sig ikke med Fordel gøre, fordi vor nye Befalingsmandsordning, der er ganske speciel, ogsaa kræver specielle Hensyn ved Fastsættelse af Distinktioner.

Man blev derfor staaende ved en Ordning, der i *Hovedsagen* følger lignende Linjer som dem, der ved kgl. Resolution af 5. Septbr. 1923 stadfæstedes for Søværnet, en Ordning, som maatte formenes med de *nødvendige Modifikationer* med Fordel at kunne anvendes ogsaa i Hæren, og som klart overholdt den af Ministeriet ved Forhandlingsmødet 15. Decbr. 1923 angivne eneste Retningslinie: at de nuværende Forskelligheder med Hensyn til Grader, Klasser og Grupper absolut maa fastholdes.

Distinktionerne skulde herefter være udelukkende *Ærmedistinktioner*, hvis Grundmateriale er rundtløbende vævede Galoner af *oxyderet* Metaltraad af vekslende Antal og Bredde og med et cirkulært »Øje« over øverste Galon for Officerer o. l.

Ved at vælge dette System maatte man synes, at Spørgsmaalet paa en god og tidligere prøvet Maade var naaet udover de Vanskeligheder, det paa forskellig Vis rummer. Systemet var klart og Distinktionen paa én Gang diskret og tydelig, givende en rimelig og dog lidet fremtrædende Forskel paa de to Befalingsmandsgrupper. Endelig maatte det forekomme at være en Fordel, at »Systemerne« blev om ikke kongruente saa dog ligedannede i Landets to Værn.

Efter et Par Ugers Forløb — Prøver etc. skulde jo dog fremstilles — stod Udvalget umiddelbart foran Afslutningen af Arbejdet, da det pludselig underhaanden fra Krigsministeriet blev meddelt, at en Løsning som den paatænkte rimeligvis ikke vilde kunne vente Fremme, eftersom et System med et cirkulært »Øje« var internationalt Distinktionssystem alene for Flaaderne, og Ærmedistinktioner af Lidser og Baand i det hele ikke i Ministeriet ansaas for nogen god Løsning.

Hvad nu?

Det eneste givne Direktiv var jo paa det nøjeste overholdt. Der maatte skaffes Klarhed over, om Hindringen var uovervindelig, og om der muligt kunde ventes at eksistere eller opstaa Hindringer overfor andre Muligheder, som man eventuelt vilde eller maatte undersøge.

Der var derfor intet andet at gøre end at standse og udbede sig en Forhandling med Ministeriet for at faa klaret dette. Herom tilskrev F. O. L. Ministeriet den 21. April og indvarsledes derefter til

en Konference i Ministeriet den 1/5.

Til Stede ved denne var:

for Ministeriet: Departementschef, Oberstltnt. Wilkenschildt og Kontorchef, Kaptajn Johnsen.

for F. O. L.: Formanden, Oberstltnt Ramm, Kaptajn Harrel, Premierltnt. Nielsen.

Fra F. O. L.s Side blev der gjort Rede for Situationen i det væsentlige i Overensstemmelse med foranstaaende og fremsat Ønske om nærmere Orientering fra Ministeriets Side ang. hvilke Veje der kunde ventes farbare.

Fra Ministeriets Side blev refereret Forløbet af tidligere Arbejder i Ministeriet med Hensyn til Ændringer i Distinktioner for Hærens Befalingsmænd og ligestillede.

Da Ærmedistinktionerne i 1904—05 blev fastsat for den mørkeblaa Jakke og for den graagrønne Feltuniform (med cirkulært »Øje«), vakte det en Del Utilfredshed i Marinekredse, idet man hævdede, at dette»Øje« er internationalt Marine-Mærke.

I 1912, da den enradede mørkeblaa Vaabenfrakke fik Ærmedist., blev det et »Kløverblad«, altsaa en ret væsentlig Afvigelse fra »Marine-Øjet«, og man har vel dermed anerkendt Berettigelsen af Marinens Indvendinger.

Under Krigen var Distinktionsspørgsmaalet fremme paany, foranlediget ved et Forslag fra en overordnet Myndighed, gaaende ud paa *Stjerner* paa Ærmerne. Der indgik Udtalelser fra Afdelinger m. fl. gennem Overkommandoen, hvis Hovedindhold var: Saa godt som énstemmigt Ønsket om at gaa bort fra Snore og Lidser paa Ærmerne, men gaa over til Stjerner enten paa Krave eller Ærmer. O. K. foreslog Kravedist., og derfor blev den fastsat ved den graa Feltuniforms Indførelse.

Ministeriet vil derfor nu paa Forhaand være mest tilbøjelig til at fastholde et System med Stjerner o. lign., der jo ogsaa nu anvendes i saa godt som alle fremmede Hære. Ministeriet maa finde det lidet heldigt nu atter at gaa tilbage til det en Gang forladte System med Lidser og Snore.

F. O. L. henledte Opmærksomheden paa, at hele den Situation, der betinger Distinktionssystemet, er en ganske anden *nu,* end *den Gang,* idet vi i Mellemtiden har faaet Officiantgruppen, som man jo dog ikke kan byde en Underofficersdistinktion, men som det paa den anden Side vilde være lige saa urigtigt at give *samme* Distinktioner som Officerer. *Forskel* i den nuværende Distinktion er der *praktisk* talt ikke, og Aarsagen hertil er formentlig ikke mindst, at Subalternofficerer i Fjor fik deres *Stjerne* ændret til en Mellemting mellem Stjerne og Roset. F. O. L. har søgt andre Udveje. Men det er efter dens Mening vanskeligt at naa en virkelig rationel Løsning med Stjerner og Rosetter.

F. O. L.s Repræsentanter udbad sig sluttelig — som nødvendigt Grundlag for fortsatte Arbejder og under Hensyn til det fra Officerskorpsets Side fremtrædende Ønske om at anvende »Marinesystemet« — tilkendegivet

- hvorvidt Ministeriet efter det af F. O. L. fremførte kan forventes at ville fremme et Forslag herom, i benægtende Fald de Hindringer der formenes at gøre Forslaget uigennemførligt, — og
- hvorvidt der iøvrigt, udover det af Ministeriet tidligere givne Direktiv, er afgørende Forhold til Stede, som Organisationen bør være underettet om.

For at fremme F. O. L.s Arbejder anmodede man om at maatte modtage Ministeriets Svar herpaa snarest belejligt. — Departementchefen tilsagde F. O. L. et snarligt skriftligt Svar fra Ministeriet i Overensstemmelse med det saaledes fremsatte Ønske.

Krigsministeriets Svar.

Under 13. Maj har F. O. L. modtaget Ministeriets Svar paa disse Spørgsmaal, hvorefter det *ikke* vil fremme et Forslag som det omskrevne og motiverer dette med,

- at de foreslaaede Distinktioner i alle Lande uden Undtagelse er forbeholdt Befalingsmænd af Flaaden eller — med Modifikation —de Marinebestyrelsen underlagte Institutioner (f. Eks. svensk Kystartilleri og engelsk Marineartilleri);
- at Systemet ikke harmonerer med en Feltuniform af det paatænkte Snit ; og
- at de paatænkte, rundgaaende, bronzefarvede Galoner er uskønne og upraktiske (ringe Modstandsdygtighed overfor Slid).

Efter dette er Udvalget paany gaaet i Gang, og Arbejdet vil blive fremskyndet saaledes, at der kun vil medgaa den højst fornødne Tid til Fremstilling af nye Prøver og til Forhandling med de andre Organisationer.

HUSHOLDNINGSREGNSKABER FOR AARET 1922

NY OG BREDERE BASIS FOR PRISTALLET?

Allerede paa et tidligt Tidspunkt har Forbruget her i Landet været Genstand for statistisk Undersøgelse, idet der af Det statistiske Departement *for Aaret 1897* blev foretaget en Opgørelse over Husholdningsregnskaber fra en Række Familier. Lignende Undersøgelser har flere Gange senere været iværksat, men denne Statistik har dog ikke været ført med regelmæssige Mellemrum og til Stadighed dækkende samme Omraade. Man har, naar Forholdene gjorde det ønskeligt, iværksat en Undersøgelse, der snart har omfattet alle Samfundsklasser, snart har været af speciel Natur, saaledes at den alene har taget Sigte paa en enkelt Samfundsklasse.

Det maatte ligge nær, da en Forbrugsundersøgelse første Gang skulde foretages, at vælge Forbruget i *Arbejderhusholdninger,* ikke mindst med Henblik paa den sociale Lovgivning, der da var i stærk Udvikling. Som Grundlag for den ovennævnte Undersøgelse i 1897 valgte man da at indsamle Husholdningsregnskaber fra Arbejderfamilier i By og paa Land. Det lykkedes at samle et brugbart Materiale paa 251 Regnskaber.

Den næste Undersøgelse var betydelig mere omfattende. Der indsamledes *for Aaret 1909* Regnskabsbøger baade fra Arbejderfamilier i By og paa Land og fra Gaardmands- og Husmandsfamilier, i alt 536

brugbare Regnskaber, hvoraf 310 fra Arbejdere og 226 fra Gaardmænd og Husmænd. En Samfundsklasse, hvis Betydning var i stadig Tilvækst, *Tjenestemands- og Funktionærklassen, var ikke bleven medtaget under nogen af de nævnte Undersøgelser, men i Aaret 1916 iværksattes en speciel Undersøgelse, der i særlig Grad omfattede Tjenestemandsfamilier og* dermed ligestillede, i alt 217 Familier.

Foruden de nævnte Undersøgelser, der var baserede paa et Aars Forbrug, har man under Krigen to Gange foretaget Opgørelser, hvilende paa Regnskaber for en Periode af 14 Dage. I Oktober 1915 og 1916 paatog Arbejderfamilier i By og paa Land sig at føre og indsende saadanne Regnskaber. Det var den Gang særligt Hensynet til Prisreguleringsforanstaltninger og Spørgsmaalet om Fremskaffelse af Livsfornødenheder, der gjorde disse Undersøgelser paakrævede, og Regnskaberne omfattede derfor i det væsentlige kun Udgifterne til Fødevarer.

Under de stærkt ændrede Prisforhold i Krigsaarene var det i og for sig *ønskeligt at tilvejebringe en ny fuldstændig Forbrugsstatistik*, hvilende paa Aarsregnskaber, men i Betragtning af, at Resultaterne, saa længe Prisen var i stærk Bevægelse, maatte befrygtes hurtigt at blive forældede, ansaa man det for rigtigst at udskyde dette Arbejde, til Prisforholdene var kommet i fastere Leje. *Man udsatte Undersøgelsen til Aaret 1922*, og en Betragtning af Prisforholdene viser, at der i dette Aar ikke er foregaaet Ændringer i Detailprisniveauet, der paa langt nær kan maale sig med de Svingninger, dette var underkastet i Aarene 1914—21. Fra 1914—18 steg Pristallet med 16—24 Points aarlig, i 1919 med 52 Points, og i 1920 med 22 Points, saaledes at Maksimum naaedes i Februar 1921 med et Pristal paa 264; derefter var der i 1921 en Nedgang paa 52 Points. I Begyndelsen af Aaret 1922 var Bevægelsen endnu nedadgaaende. Pristallet faldt med 13 Points fra Februar til Juli, men derefter indtræder en væsentlig langsommere Bevægelse, idet Pristallet, der i Juli 1922 var 199, i Januar 1923 var 198.

Den for 1922 foretagne Undersøgelse har haft en *almindelig* Karakter, idet den omfatter Repræsentanter for forskellige Samfundsklasser: Arbejdere, Funktionærer, selvstændige Erhvervsdrivende m. fl. Departementet udsendte i Slutningen af 1921 gennem Pressen Opfordring til Familier om at føre Regnskab for Aaret 1922 i en af Det statistiske Departement udarbejdet Regnskabsbog og ved Aarets Slutning indsende denne til Departementet.

Der blev ialt udsendt ca. 900 Bøger, hvoraf 624 er kommet tilbage. Størstedelen er ført for hele Aaret 1922, men en Del af Regnskabsførerne har dog af forskellige Grunde maattet afbryde Arbejdet, før Aaret var til Ende. Bøgerne er blevet reviderede, og for ca. en Tredjedels Vedkommende har man maattet supplere de meddelte Oplysninger ved Korrespondance med den paagældende Familie. Foreløbig er behandlet 352 Bøger, der er ført for hele Aaret, og paa Basis af disse er nedenstaaende Oplysninger udarbejdede.

Bearbejdelsen af det samlede Materiale er saaledes endnu ikke tilendebragt, men det er dog muligt allerede paa Undersøgelsens nuværende Stadium at meddele Hovedresultaterne, selv om Enkeltheder kan tænkes at blive noget ændrede ved den fuldstændige Bearbejdelse af Materialet. Naar denne Bearbejdelse er tilendebragt, og de Regnskaber, der endnu mangler, er blevet færdigbehandlede, vil de endelige Resultater blive offentliggjort i »Statistiske Meddelelser« og et Eksemplar af det paagældende Hæfte vil da blive tilstillet de Familier, som har gjort Departementet den Tjeneste at føre Regnskabsbøgerne.

Ved Uddelingen af Bøgerne har man ikke henvendt sig til nogen bestemt Husstandstype, og Regnskaber er indkommet fra Familier af forskellig Størrelse og Sammensætning. Da de repræsenterede Husholdninger saaledes ikke umiddelbart kan sammenlignes, har man for hver Familie indhentet Oplysninger om dens Sammensætning, om Antallet af Familiemedlemmer, eventuelle Pensionærer, Logerende, Tyende m. v., og om de enkelte Personers Køn og Alder; desuden har man spurgt, om disse deltog i alle Familiens Udgifter, Kost, Beklædning o. s. v. eller kun i nogle, og da hvilke og for hvor lang Tid. Paa Grundlag af disse Oplysninger er det muligt at *beregne et Udtryk for Familiestørrelsen, der giver et rigtigere Maal for Husstandens Behov end det rene Personal.* Som Enhed i denne Henseende vælges en voksen Mands Forbrug. Sættes dette lig 1, kan de øvrige Personers Forbrug beregnes i Forhold hertil. Dette er sket paa Grundlag af nedenstaaende Skala, der er udarbejdet paa Basis af ernæringsfysiologiske Forsøg, og som har været anvendt ved Departementets nærmest foregaaende forbrugsstatistiske Undersøgelser.

Børn under 4 Aar.....	= 0,15
— fra 4—6 —	= 0,40
— 7—10 —	= 0,75
— 11—14 —	= 0,90
Kvinder over 15 Aar....	= 0,90
Mænd — 15 — ...	= 1,00

Familiens Fordeling efter Størrelse (Enheder) fremgaar af nedenstaaende Oversigt:

Familierne delt efter Antal Enheder.

	Under 2	2—5	5 ell. flere	I alt
Hovedstaden.....	28	62	6	96
Provinsbyer.....	17	102	11	130
Landdistrikter.....	21	88	17	126
Hele Landet...	66	252	34	352

Det vil ses, at Tyngdepunktet ligger i Gruppen 2

—5 Enheder, d. v. s. de middelstore Familier med et Børnetal, der sjældent overstiger 5. Denne Gruppe omfatter 252 af de 352 Regnskaber, eller ca. 70 pCt.

Antal Regnskaber fordelt efter Totaludgiften pr. Enhed:

Totaludgiften pr. Enhed	Hoved-staden	Provins-byerne	Land-distrik-terne	Hele Landet
Under 800 Kr. .	„	„	6	6
800—1600 — .	19	49	62	130
1600—2400 — .	31	51	39	121
2400—3200 — .	21	25	15	61
3200 Kr. og dero.	25	5	4	34
I alt...	96	130	126	352

Som Udgangspunkt for en Inddeling af disse Familier i Budgetgrupper vilde det være naturligt at vælge Indtægten pr. Forbrugsenhed, men da man for en Del Husstande savner Oplysning om Familiens Indtægter, er man gaaet ud fra *Udgiften pr. Forbrugsenhed* og har paa Grundlag heraf delt Husstandene i nedenstaaende 5 Grupper.

Tabel 1. Gennemsnitlig Fordeling af Udgifterne pr. Familie.

	Budgetgrupper efter Udgift pr. Enhed				
	800—1600 Kr.	1600—2400 Kr.	2400—3200 Kr.	over 3200 Kr.	Samtl. Grupper
Antal Regnskaber.....	130	121	61	34	352[1])
Gsntl. Antal Enheder pr. Familie.....	3,67	2,73	2,90	2,87	3,15
Aarlig Udgift pr. Fam. til:	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Fødevarer.....	1 671	1 597	1 854	2 375	1 742
Beklædning o. l.:					
Klæder.....	398	473	704	1 020	533
Fodtøj	137	129	165	227	147
Vask.....	64	80	110	167	86
Bolig.....	452	515	808	1 345	617
Brændsel og Belysning	277	306	414	542	334
Skatter.....	230	430	908	1 276	514
Kontingenter o. l.....	221	252	363	516	284
Andre Udgifter.....	977	1 421	2 659	4 659	1 766
I alt...	4 427	5 203	7 985	12 127	6 023
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Fødevarer.....	37,7	30,7	23,2	19,6	28,9
Beklædning o. l.:					
Klæder.....	9,0	9,1	8,8	8,3	8,9
Fodtøj	3,1	2,5	2,1	1,9	2,4
Vask.....	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4
Bolig.....	10,2	9,9	10,1	11,1	10,3
Brændsel og Belysning	6,3	5,9	5,2	4,5	5,6
Skatter.....	5,2	8,3	11,4	10,5	8,5
Kontingenter o. l.....	5,1	4,8	4,5	4,3	4,7
Andre Udgifter.....	22,1	27,3	33,3	38,4	29,3
I alt...	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

[1]) I Kolonnen for samtlige Grupper er medregnet 6 Regnskaber med en Udgift pr. Enhed paa under 800 Kr., medens disse Regnskaber ikke er opført særskilt i Tabellen.

Af Oversigten ses det, at Familierne ligger ret spredt med Hensyn til økonomisk Niveau. Den Budgetgruppe, der er stærkest repræsenteret, er Gruppen 800—1 600 Kr. pr. Enhed; den omfatter en Tredjedel af Regnskaberne. For disse Husholdninger er Totaludgiften gennemsnitlig omkring 4400 Kr. Omtrent lige saa mange har en Gennemsnitsudgift pr. Enhed mellem 1600 og 2400 Kr. og en gennemsnitlig Totaludgift paa ca. 5200 Kr.

I Hovedstaden er Grupperne med højere Udgift pr. Enhed væsentlig stærkere repræsenteret end i Provinsbyerne og navnlig end i Landdistrikterne.

Ved Materialets Behandling har man fordelt Husstandens Udgifter paa følgende 9 Hovedgrupper: Fødevarer, Klæder, Fodtøj, Vask, Bolig, Brændsel og Belysning, Skatter, Kontingenter og andre Udgifter.

Det fremgaar af Tabel 1, hvorledes Udgiften fordeler sig paa disse Poster i de forskellige Budgetgrupper.

For alle Regnskaber under et var den gennemsnitlige Udgiftssum 6 023 Kr. Heraf anvendtes 1 742 Kr. til Fødevarer, 766 til Beklædning o. l. (heraf Klæder 533, Fodtøj 147 og Vask 86 Kr.), 617 til Skatter og Kontingenter og 1 766 til andre Udgifter. Gennemsnitlig medgaar saaledes ca. 30 pCt. af Udgiften til Fødevarer og ca. 30 pCt. til den blandede Gruppe »andre Udgifter«, medens de sidste 40 pCt. fordeler sig med ca. 12, 13 og 15 pCt. til henholdsvis Beklædning, Skatter og Kontingenter og Bolig, Brændsel og Belysning. Denne Fordeling er stærkt vekslende for de forskellige Klasser. Medens nogle Udgiftsposter relativt spiller omtrent samme Rolle i de forskellige Budgetter, er der andre, der vejer meget forskelligt til, eftersom Familiens Indtægt er højere eller lavere. For Fødevarernes Vedkommende er det en ved tidligere Forbrugsundersøgelser godtgjort Erfaring, at denne Udgift aftager i relativ Betydning, jo højere man kommer op i Indtægtsklasserne, og den foreliggende Undersøgelse viser samme Resultater. For Gruppen 800—1 600 Kr. udgør Fødevareudgiften ca. 38 pCt. og for de højeste Budgetter ca. 20 pCt. af Totaludgifterne. Udgifterne til Beklædning (Klæder, Fodtøj og Vask) viser ikke nogen bestemt Tendens; Forbruget ligger her for alle Grupper omkring 12—13 pCt. De enkelte Poster viser dog visse Forskelligheder. Vasken lægger Beslag paa nogenlunde samme Procentdel af Udgiften for alle Grupperne, og heller ikke for Klæder er der nogen større Forskel, men med Udgiften til Fodtøj gaar det som med Fødevareudgiften: der er en regelmæssig Aftagen i Procenterne fra de laveste Grupper til de højeste. Fodtøjet repræsenterer altsaa et temmeligt fast Forbrug, paa hvilket der vanskeligt kan spares i de mindre bemidlede Familier, hvorimod Udgiften til Klæder og Vask indskrænkes i samme Grad, som Budgettets Størrelse aftager.

Tabel 2. Udgifternes procentvise Fordeling.

	Budgetgrupper efter Udgift pr. Enhed				
	800—1600 Kr.	1600—2400 Kr	2400—3200 Kr	over 3200 Kr.	Samtl. Grupper
Hovedstaden	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Fødevarer	38,6	32,7	25,3	21,3	27,3
Beklædning o. l.:					
Klæder	7,9	8,0	9,3	8,4	8,4
Fodtøj	3,1	2,5	2,0	2,0	2,3
Vask	1,5	1,3	1,5	1,5	1,4
Bolig	11,2	10,7	11,5	10,2	10,8
Brændsel og Belysning	5,5	5,4	4,6	4,2	4,8
Skatter	7,4	8,1	8,9	11,4	9,5
Kontingenter o. l.	4,6	5,7	4,6	3,7	4,5
Andre Udgifter	20,2	25,6	32,3	37,3	31,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Provinsbyerne					
Fødevarer	36,7	30,7	21,6	17,0	28,5
Beklædning o. l.:					
Klæder	8,7	9,1	8,4	9,7	8,9
Fodtøj	3,4	2,6	2,2	1,6	2,6
Vask	1,5	1,6	1,4	1,5	1,5
Bolig	10,2	10,1	9,0	8,8	9,7
Brændsel og Belysning	6,4	6,0	5,3	4,2	5,7
Skatter	5,5	9,6	14,4	6,1	9,6
Kontingenter o. l.	6,2	4,5	4,8	8,3	5,4
Andre Udgifter	21,4	25,8	32,9	42,8	28,1
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Landdistrikterne					
Fødevarer	38,3	29,0	24,0	—	31,0
Beklædning o. l.:					
Klæder	9,6	10,0	9,0	—	9,3
Fodtøj	2,9	2,3	1,9	—	2,4
Vask	1,3	1,7	1,2	—	1,4
Bolig	9,9	8,9	10,7	—	10,4
Brændsel og Belysning	6,4	6,1	5,8	—	6,1
Skatter	4,2	6,7	7,9	—	6,3
Kontingenter o. l.	4,2	4,6	3,9	—	4,1
Andre Udgifter	23,2	30,7	35,6	—	29,0
I alt	100,0	100,0	100,0	—	100,0

For *Brændsel* og *Belysning* viser det sig, at den hertil anvendte Udgift udgør omtrent den samme Procentdel af den samlede Udgift, dog med nogen Nedgang fra lavere til højere Budgetgrupper.

For *Boligudgiftens* Vedkommende viser Tallene ligeledes omtrent samme Procentdel af hele Udgiften for de forskellige Grupper. Det kan dog bemærkes, at en særlig Undersøgelse Boligudgifterne for *smaa* og *store* Familier har vist, at Udgiften til Bolig vejer stærkere til i de samlede Udgifter for smaa Familier end for større Familier, selv om Udgiften pr. Enhed er den samme. En større Familie vil ikke normalt kræve en saa stærk Udvidelse af Boligens Størrelse, som svarer til det større Antal Personer i Familien. Forholdsvis spiller Huslejen altsaa en mindre Rolle i de større Familier.

For *Kontingenter* er den procentvise Udgift svagt dalende fra de lavere til de højere Indtægter. I de lavere Indtægtsgrupper spiller navnlig Kontingenter til Syge- og Arbejdsløshedsforsikring en ikke ringe Rolle. *Skatterne* viser, som det maatte ventes, en Stigning i Procentdel af Udgiften fra de lavere til de højere Indtægter.

Endelg viser *»Andre Udgifter«* en stærk Stigning fra de lavere til de højere Budgetgrupper, idet de herunder medregnede Udgifter for Størstedelen er stærkt elastiske i Forbruget, d. v. s. de kan indskrænkes stærkt, men ogsaa forøges betydeligt. I Gruppen 800—1 600 Kr. pr. Enhed udgør disse Udgifter 22,1 pCt. af Totaludgiften, stiger til 27,3 og 33,3 i de følgende Grupper og naar for de højeste Budgetter op til 38,4 pCt.

De hidtil fremsatte Bemærkninger angaar Gennemsnittet af samtlige Regnskaber, saaledes som Tallene fremgaar af Tabel 1. Det har dog sin særlige Interesse at undersøge Forholdet særskilt i Byerne og paa Landet; paa Grundlag af de indkomne Regnskaber fra enkelt Landsdel har man foretaget en Opgørelse over Udgifternes Fordeling i de forskellige Budgetgrupper særskilt for Hovedstaden, Provinsbyerne og Landdistrikterne. Resultatet af denne Beregning er meddelt i foranstaaende Tabel 2.

Tallene viser, at der ikke er nogen betydelig Forskel paa Hovedfordelingen af Forbruget i de forskellige Dele af Landet. Dog viser særlig Udgifterne til Skatter sig at ligge lavere i Landdistrikterne end i Byerne.

Det skal bemærkes, at den i Tabel 2 foretagne Gruppering har medført en saa stærk Deling af de enkelte Grupper, at de for disse beregnede Tal maa antages i nogen Grad at være paavirkede af Tilfældigheder.

Med Hensyn til den Gruppe af Udgifter i Husholdningsregnskaberne, der er samlede under Fællesbetegnelsen *»Andre Udgifter«*, skal man i det følgende give nogle nærmere Oplysninger.

I nedenstaaende Tabel 3 a er de under denne Udgiftsgruppe hørende Poster specificeret særskilt for Hovedstaden, Provinsbyerne og Landdistrikterne, og i Tabel 3 b er anført de samme Udgifters Fordeling paa de forskellige Budgetgrupper. Som Helhed stiger de fleste af denne Udgiftsgruppes Poster stærkt med Indtægtens Størrelse.

Den største af de enkelte Udgiftsposter er Bohave, d. v. s. Nyanskaffelser til Lejlighedens Udstyr og Vedligeholdelse af dette. Hertil medgaar gennemsnitlig 312 Kr. En Sammenligning mellem de enkelte Budgetgrupper viser, at denne Udgiftspost vejer relativt stærkest til i de højeste Budgetter.

(Fortsættes).

Vinhandelen OSBORNE

Løjtnant J. C. Nielsen

Telf. 8477 — VESTERBROGADE 84 — Telf. 8477

D'Herr. Officerer 10% Rabat paa alle egne Aftapninger af Vine og Spirituosa

---

DANSK REKYLRIFFEL SYNDIKAT

Rekylvej, Frihavnen

Telef. Centr. 10.065 — 10.045

Lette og tunge Maskingeværer.

AXEL PRIOR

— Aktieselskab —

— BYGNINGSARTIKLER —

Bredgade 33 — København K.

Telefon Central 23

ADOLPH HOLSTEBROE & Co.'S EFTF.

(ved C. E. Skovengaard)

Telf. 1855 - - - - Telf. 11665

Isenkram & Køkkenudstyr

REMINGTON

Bedste og mest benyttede SKRIVEMASKINE

Eneforhandler for Danmark

L. Kristensen, Vesterg. 27. Tlf. 6033 6034 9334

Aktieselskabet

Nordiske Kabel- og Traadfabriker

København—Middelfart

Kabelværk

Traadværk

Valseværk

Hovedkontor: **København F.**

---

en gros **Chr. Schiang** en detail

1.Kl.Kolonial, Vin- & Delikatesse-Handel

St. Kongensgade 94 Tlf. 4317

Leverandør til Hær og Flaade

Varerne bringes overalt

Vilh. Madsen

Kød - Viktualier - Ost

Leverandør til Kaserner og Lejre

Telefon 3

Lyngby Mølle

Anbefaler sig med alt til Møllefaget henhørende - - - -

Specialitet

Sigtemel

Telefon 3

RØNNE & RØNNE

Amaliegade 3, København

Telf. 14200 - Palæ 3232

Læder og Skind en gros. - Prima Drivremme.

Leverandør til Hær og Flaade

A. B. EGEBERG

Pilealle 15 — Telf. Ordrup 1656

Blikkenslager - Skiferdækker

- Leverandør til Militæret -

PETER JØRGENSEN

TØMRER- OG SNEDKERFORRETNING

KONGENS LYNGBY - TELF. 56

CARLSEN & DEBOIS

NY ØSTERGADE 7. TLF. BYEN 7603

TAPETSERER & DEKORATØR

C. NIELSEN

PRINSESSEGADE 28

TELF. AMAGER 4285

VIKTUALIER

Leverandør til militære

- Husholdninger -

CHR. NYBORG - LASSEN'S EFTF.

Bog- og Papirhandel

Gothersgade 5 - - - - Telf. 3372

Spec. TEGNEREKVISITTER

- Leverandør til Militæret -

S. C. NIELSEN-JENSEN

MURERMESTER

STRANDVEJ 175 I TLF. HELLERUP 965 x

JOHS. RASMUSSENS EFTF.

NIELSEN & JOHANSEN

MASKINSNEDKERI

PRINSESSEGADE 18 :-: TELF. 13408

VILH. ANDERSEN

Etabl. 1882

Weysesgade 5 :-: Tlf. Strand 54 x

Glarmester- & Forgylderetablissement

Lev. til I. Ingeniørdirektion

HANSON

2 NY ØSTERGADE

STEMPELFABRIK

MÆRKEPLADER

TELF. 354 & BYEN 324 X

Signeter - Dørplader - Haandtrykkerier

Brændejern - Numeratører - Perforérer.

Det krigsministerielle Forlag.

Stempelpapir-Udsalg,

Christian F. Rømers Bog- & Papirhandel

Skindergade 29. Tlf. 3828, 6728. Kbhvn. K.

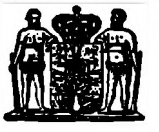

Papir og Konvolutter til Fabrikspris. Protokoller og Regnskabsbøger. Kontorartikler.

Bogtryk & Lithg. Arbejde. Universitetsbøger.

BØFFELPAP

Vesterbroes Stentagpapfabrik

Tlf. 915. Gl. Køgevej, Valby. Grundl. 1877

PETER BUCHS VINHANDEL

Johansen & Jørgensen

Statsautoriseret Elektroinstallatør

Købmagergade 11 Telf. 6466

Leverandør til Militæret.

H. SCHÜBELERS SØNNER

MALERMESTRE

NORDRE FRIHAVNSGADE 19

TELEFON CENTRAL 4206

MAANEDLIG KONJUNKTUROVERSIGT

Tallene gælder — bortset fra Handelsstatistiken — den 1. i Maaneden for Aktie- og Obligationskursernes samt Arbejdsløshedstallenes Vedkommende dog d. 1. Lørd. (Fred.) i Maaned		Dollarkurs pari 100 Dol.=373,15 Kr.	Prisniveau: Engrospriser (Finanstidende)	Prisniveau: Samlede Leveomkostn. (Stat. Dep.)	Fondsbørsen: Aktier Gnsnkurs for 33 Selskaber	Fondsbørsen: Obligationer 3½ pCt. uopsigl. Statsobl. 1886	Seddelomløb	Bankerne: Samlede Indlaansmidler (incl. Nationalb)	Bankerne: Udenl. Nettotilgodehav. (incl. Nationalb.)	Handelsbalance: Indførsel	Handelsbalance: Udførsel	Handelsbalance: Udførselsoverskud	Arbejdsløshed	
		Kr.	19 12/14 = 100	1914=100	pCt.	pCt.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Antal	pCt.
Marts	1923	519.10	199	—	—	74¼	448	2995	+ 81	172	140	÷ 32	63249	16,0
April	—	525.00	200	—	—	72¼	470	2979	÷ 8	172	122	÷ 50	40607	11,5
Maj	—	534.50	204	—	—	71½	476	3018	÷ 21	158	139	÷ 19	29373	9,1
Juni	—	542.00	202	—	106¼	69¾	456	2983	÷ 22	145	142	÷ 9	24503	8,1
Juli	—	571.50	207	204	108½	70¾	482	2970	+ 2	170	131	÷ 39	21781	7,4
August	—	556.00	207	—	110	67½	447	2987	+ 4	177	146	÷ 31	20175	7,6
September	—	547.50	202	—	115	68½	449	2967	+ 17	173	144	÷ 29	20348	7,4
Oktober	—	565.50	205	—	120¼	67	459	2983	+ 10	182	156	÷ 26	19877	7,6
November	—	585.00	207	—	125¼	67	471	2973	÷ 9	188	175	÷ 13	21257	11,4
December	—	557.00	210	—	131½	66¾	473	2949	÷ 3	185	149	÷ 36	32340	16,0
Januar	1924	569.50	210	209	134½	65½	473	2923	÷ 10	165	147	÷ 18	49022	21,0
Februar	—	615.50	223	—	130½	64	446	2909	÷ 1	168	167	÷ 1	55954	21,3
Marts	—	636.00	227	—	126¾	64	450	2883	÷ 38	196	172	÷ 23	57345	18,4
April	—	605.00	228	—	118¾	66	463	2878	—	—	—	—	31759	9,3
Maj	—	592.00	225	—	123½	66	569	—	—	—	—	—	22860	—

NOTITSER

En Rettelse.

I Artiklen i April-Heftet om „*Lønninger og Pristal*" er indløbet en Fejl. Paa Side 39, 2. Stk. fra oven staar „med Stedtillæg efter Sats **b**"; der skal staa Sats **a.**

•

Tjenestereglements-Kommissionens

Indstilling, der som saa meget andet lagdes *ad acta* i Anledning af Valget, formenes f. T. at være Genstand for Opmærksomhed fra den nye Ministers Side. En Afgørelse kan vel derfor ventes i en nærmere Fremtid.

De tyske Tjenestemænd.

Officiøst meddeles, at Tjenestemandslønningerne fra 1ste Juni vil blive forhøjet saaledes, at Grundlønnen bliver 80 pCt. af Grundlønnen i 1913. Gifte Tjenestemænd vil ved Hjælp af Tillægene til Hustruer og Børn opnaa omtrent samme Løn som i 1913. For de højeste Embedsmænds Vedkommende kommer Resultatet dog til at stille sig væsentlig ugunstigere. Regeringen erklærer imidlertid, at den hverken kan imødekomme disses eller de mere underordnede Tjenestemænds i og for sig rimelige Ønsker under Hensyn til de kastatrofale Følger, det vilde faa for den tyske Valuta.

Husk at anmelde Flytning til Postvæsenet.

•

F. a. R. f. O.s Adresser er

Formanden:
Oberstløjtnant *Lantow*, Slagelsegade 11.
Sekretæren:
Kaptajn *Abrahams*, Gl. Kongevej 102.

•

INDUSTRI-TRYKKERIET
BERNH. SCHMIDT
Tryksager af enhver Art.
LØNGANGSSTRÆDE 25
TELEFON: CENTRAL 10,580

RESTAURANT
BROHOLM
FREDERIKSBERG ALLE
Moderate Priser
Elegante Selskabslokaler

KUL- og KOKS-Bestillinger til Efteraaret.
Grundet paa billige Omkostninger leveres Kul og Koks billigst fra
JØRGEN ANDERSEN, Maaløv.
Københavns Afdeling ved Kaptajn **E. Winkelhorn,** Engtoftevej 4, Telefon Vester 1769 y eller direkte Telefon Maaløv Nr. 1 eller 117.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 6 | JUNI 1924 | 3. AARGANG

FOLKEFORBUND — NEUTRALITET — AFRUSTNING

Om kort Tid skal vi atter se Forsvarssagen herhjemme gaa *„i den store Gryde"*, som den nylig afgaaede Statsminister en Gang udtrykte sig, og hvormed han mente en Sags Indordning i Rækken af *politiske* Spørgsmaal, som er Partierne imellem, og om hvilke der derfor forhandles — og handles — ud fra politiske, ɔ: partipolitiske Synsmaader og Behov. Parlamentarisme begunstiger jo ikke *saglig* Behandling af *saglige* Spørgsmaal, vil tværtimod kunne gøre ethvert Spørgsmaal politisk og derfor ogsaa gøre det til partipolitisk Kastebold.

I den kommende Rigsdagsbehandling af det af Regeringen bebudede Afrustningsforslag — vel rettere: yderligere „Nedrustnings"forslag — vil de Ord, der staar over nærværende, blive brugt og misbrugt og stillede i Relation saavel indbyrdes som til øvrige Faktorer, der af Partierne i vekslende Grad og Styrke anses for afgørende for Sagens rette Løsning — *den Sag, der ikke mere tør hedde „Forsvarssagen"*, *saavist som Overvejelserne jo gaar ud paa at udfinde, ikke hvordan vi bør og kan forsvare os, men hvordan vi tør og kan undlade at forsvare os.*

Har noget Ord været misbrugt og misforstaaet, er det Ordet *Neutralitet.* Fra at være en ad trange Veje etableret international Retstilstand, der kunde byde visse Muligheder for i en Konflikt at blive holdt udenfor, blev Neutralitetstanken en Slags magelig militærpolitisk Sovepude, der dog under Verdenskrigen viste sig at kunne blive revet bort uden anden Skyld fra den neutrale, end at han laa „i Vejen". Og *efter* Krigen er der foregaaet en saa udpræget Forskydning i Neutralitetspolitikens Muligheder, at det vil være opportunt at underkaste de moderne Tilstande i denne Henseende en nøjere Undersøgelse.

I sidste Nr. af „Juridisk Tidsskrift" har Afdelingschef i Udenrigsministeriet *Georg Cohn* taget dette Emne op til en Behandling og Belysning, som netop Lederen af Udenrigsministeriets Folkeforbundskontor har særlige Forudsætninger for at kunne give. Nedenfor skal vi derfor med Forfatterens Tilladelse gengive den særdeles interessante og aktuelle Afhandling, der bærer Titlen

Neutralitet i Fremtid.

1. De Bestræbelser, som henimod Slutningen af Verdenskrigen 1914-18 blev gjort for at tilvejebringe en ny mellemfolkelig Retsordning, maatte egentlig som en nødvendig Følge medføre, at Neutralitet ikke mere kunde forekomme. Skulde al Krig i Fremtiden være udelukket, eller dog alene kunne tænkes som et Retsbrud, der medførte en almindelig Retsforfølgning til Straf og Erstatning, saa blev der ikke mere Spørgsmaal om udenforstaaende, neutrale Stater og om at give Regler for deres Rettigheder og Pligter overfor de krigsførende.

Selv efter at Pagten for Folkenes Forbund var bleven udformet, gik den almindelige Mening i samme Retning, og det endog i en saa afgjort Form, at selve Præsident Wilson, da han blev spurgt om, hvorfor han havde ladet sit Programpunkt om „Havets Frihed" falde, fremsatte den karakteristiske Udtalelse: „Naar vi har Folkeforbundet, vil der ikke mere blive neutrale i Krigstid. Følgelig falder Spørgsmaalet om Havets Frihed bort".[1])

Denne Opfattelse, at Neutralitet og Folkeforbund er uforenelige Retstilstande, kommer ogsaa senere stadig til Udtryk, f. Eks. i de Betænkninger,[2]) som udarbejdedes i de enkelte Lande i Anledning af deres Indtræden i Folkenes Forbund, i den offentlige Debat og i den folkeretlige Literatur. Saaledes udtaler Oppenheim-Roxburgh,[3]) at Neutralitetsinstitutionen er traadt ind i en ny Fase og fremtidig alene kan finde Anvendelse i Krige, der føres udenfor Forbundet. Hos Schücking-Wehberg[4]) hedder det, at det er principielt udelukket, at der i Fremtiden kan gives neutrale ved Anvendelsen af Forbundets Tvangsmidler. John Mabry Mathews [5]) siger: Forbundets Medlemmer kan ikke mere og bør ikke mere forblive neutrale

[1]) Anonymous, The Mirrors of Washington: New York, 1921 S. 40: „I left America thinking the freedom of the seas the most important issue of the Peace Conference. When I got here I found there was no such issue. You see the freedom of the seas concerns neutrals in time of war. But when we have the League of Nations there will be no neutrals in time of war. So, of course, there will be no question of the freedom of the seas. I hadn't thought the thing out clearly".

[2]) Se f. Eks. den danske Betænkning af Januar 1920 i Rigsdagstidende 1919—20, Tillæg A, 2. Sp. 5420.

[3]) International Law; London, 1921, II, S. 399.

[4]) Die Satzung des Völkerbundes; Berlin, 1921, S. 387.

[5]) The Conduct of American Foreign Relations; New York, 1922, S. 271.

overfor et Brud paa Verdensfreden, selv hvor de ikke er den umiddelbart eller direkte angrebne Part".

Denne Opfattelse, der er af vidtrækkende praktisk og retlig Betydning for Staternes Politik, for Afrustningsspørgsmaalet, ja for Bedømmelsen af hele den mellemfolkelige Retstilstand i Nutid og Fremtid, maa i dette Øjeblik betegnes som den herskende. Den finder en vægtig Støtte i den Omstændighed, at Forbundspagten ikke omtaler Neutralitet med et eneste Ord, skønt dens væsentligste Indhold dog drejer sig om Fremtidens Krige, deres Forebyggelse og Bekæmpelse, og om Staternes Retsstilling under saadanne Krige. Den falder i Traad med Pagtens Tendens at sætte den fredelige Afgørelse ved Forlig, Voldgift eller Retskendelse i Stedet for Krigen, med Afrustningsbestræbelserne og den tilsigtede stærke Udvikling af et snævert Interessefællesskab mellem Landene.

Imidlertid har Udviklingen i de Aar, som er forløbne siden Forbundets Oprettelse, ogsaa i dette Spørgsmaal ført til en større Klarhed. Hvad der i Virkeligheden indeholdtes — eller ikke indeholdtes — i Programpunkternes flertydige Muligheder, er bedre kommet tilsyne. Og vi vil i det følgende søge at godtgøre, hvorledes det i Virkeligheden forholder sig med Spørgsmaalet om Neutralitetsrettens Fremtid. Dette nødvendiggør først nogle kortfattede Bemærkninger om Forhistorien.

Som en Frugt af Verdenskrigen lægger Forbundspagten som bekendt en ganske overvejende Vægt paa de internationale Sanktioner, paa de Magtmidler, der skal bringes til Anvendelse over for genstridige Medlemmer. Og baade disse Magtmidlers Art og Fremgangsmaaden ved deres Anvendelse er et nøje Udtryk for de sejrende Stormagters Erfaringer under Verdenskrigen, nemlig den gensidige militære Bistand baade direkte og ved fri Passage gennem de deltagende Landes Omraade samt den til det yderste gennemførte økonomiske og moralske Boykott. Forbundspagtens Art. 16 indeholder saaledes et Miniaturebillede af de militære og økonomiske Tilstande under Verdenskrigen.

I dette Billede mangler imidlertid alligevel enkelte Træk. De ganske vist meget faa Stater, hvem det lykkedes at holde sig udenfor Verdenskrigen, har ogsaa gjort deres Erfaringer, kæmpet med maaske ikke meget ringere Vanskeligheder og opnaaet Resultater, som slet ikke har kunnet finde nogen Anvendelse indenfor Forbundspagtens Rammer. Pagten har tværtimod i denne Henseende forsøgt uden Skrupler at sætte Bom for en Udvikling, der har strakt sig over Aarhundreder og baaret meget værdifulde Frugter for Menneskeheden og for Fredens Bevaring, nemlig Neutralitetsretten og Neutralitetspolitiken.

Retten til at være neutral, til ikke at blive indblandet i andre Landes Stridigheder var i den nyere Tids Historie først bleven anerkendt efter langvarige Kampe. Paa Hugo Grotius' Tid var denne Ret endnu ikke ubetinget anerkendt og ogsaa i den følgende Tid beroede det nærmest paa de krigsførende Staters rent politiske Overvejelser, hvorvidt de vilde inddrage de neutrale i Krigsbegivenhederne, marchere gennem deres Omraade osv.[1]) I Slutningen af det 17. og i Løbet af det 18. Aarhundrede blev imidlertid denne Rets teoretiske Grundlag nærmere udformet navnlig ved Italieneren Galiani[2]) og Danskeren Hübners[3]) grundlæggende Arbejder, og den blev haandhævet praktisk gennem de væbnede Neutralitetsforbund[4]) 1780 og 1800.

I det 19. Aarhundrede kom hertil den bevidste Neutralitetspolitik, d. v. s. visse Staters konsekvente Bestræbelser for til Stadighed at holde sig udenfor internationale krigeriske Forviklinger. I Schweiz[1]) havde en saadan Udenrigspolitik allerede meget længe været det bevidste Formaal. I nyere Tid kom hertil navnlig Holland og de nordiske Lande. Denne Politik havde naturligvis sin rent materielle Begrundelse, nemlig Bevidstheden om de store Farer, der for disse Lande vilde være forbundet med Krigsførelse, og Ønsket om at bevare deres Frihed og Uafhængighed. Men den havde ogsaa sin ideelle Side. Det var en Politik, som principielt og konsekvent tilstræbte Fredens Bevaring. Den maatte føre til at lokalisere og isolere en Krigstilstand, som alligevel udbrød et eller andet Sted. Derfor fandt den i mange Tilfælde ogsaa Tilslutning hos de store Magter. Disses materielle Interesser i en Anerkendelse af Neutralitetsbegrebet var desuden navnlig at værne deres Handel og Skibsfarts Frihed under Krigsforhold.

Ved Pariser Søretsdeklarationen af 1856 og ved Haagerkonventionerne af 1899 og 1907 blev Neutralitetsretten udformet i sin moderne Skikkelse, gaaende ud paa den legitime neutrale Handel og Skibsfarts fortsatte Bestaaen under Krig, det neutrale Omraades Ukrænkelighed, Utilstedeligheden af militær Passage gennem et neutralt Land, den neutrale Magts Ret til om fornødent ved Vaabenmagt at forsvare sig mod Krænkelser af dens Neutralitet.

Ligesom Napoleonskrigene i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede saaledes medførte ogsaa Verdenskrigen 1914—18 en stærk og varig Forringelse af de neutrales Rettigheder og hele Stilling. Ikke blot maatte de bære den økonomiske og sociale Elendighed under og efter Krigen i samme, tildels i endnu højere Grad end de krigsførende. Men de mistede ogsaa den moralske Støtte, de tidligere havde haft i den almindelige Anerkendelse af Berettigelsen og Nødvendigheden af den af dem førte Politik. Den almindelige Mening efter Verdenskrigens Afslutning var ikke de neutrale gunstig. De betragtedes som dem, der havde siddet som ligeglade Tilskuere med Hænderne i Skødet, medens de andre havde ført en fortvivlet Kamp for Menneskehedens Interesser, ja, de mentes endog økonomisk at have lukreret ved de krigsførendes Tab.

2. I de store nye Idealer, som den offentlige Bevidstheds Krav: „Aldrig mere" nu førte frem, var der heller ingen Plads for Neutralitetstanken. Af Folkenes Forbund ventede den almindelige Opfattelse sig dengang fuldkommen Afrustning, Forbud mod Krigsførelse under enhver Form, tvungen fredelig Afgørelse af alle mellemfolkelige Stridigheder uden nogen Undtagelse, Afskaffelse af det hemmelige Diplomati, parlamentarisk Kontrol med Udenrigspolitiken og en fri og aaben Handelspolitik. Folkenes Forbund skulde omfatte alle Stater uden Undtagelse. I en saadan ideal Tilstand vilde der ikke mere være Brug for Neutralitetsinstitutionen, og det var naturligt, at de neutrale — selv med al Skepsis med Hensyn til Muligheden af at realisere disse store Tanker — ikke kunde og ikke vilde fremsætte deres særlige Interesser, men tværtimod maatte se deres Opgave i efter bedste Evne at medvirke til den nye Retsordnings Gennemførelse.

Dette fremgaar meget tydeligt af de Forarbejder, som blev gjort i forskellige neutrale Lande.[2]) De fremhæver de store Betænkeligheder, der vil være forbundet med helt eller delvis at prisgive Neutraliteten. Men de er tillige klar over, at dette Offer maa bringes i Sagens Interesse. Eller ogsaa undgaar de — som f. Eks. det af de tre nordiske Lande udar-

[1]) Se Jurid. Tidsskr. 1919 S. 17.

[2]) Dei doveri dei principi guerregianti verso i neutrali; Neapel, 1772.

[3]) De la saisie des bâtiments neutres; Haag, 1759.

[4]) Thorvald Boye, De væbnede Neutralitetsforbund; København, 1912.

[1]) Paul Schweizer, Geschichte der Schweizerischen Neutralität; Frauenfeld, 1895.

[2]) Se f. Eks. en Afhandling: „Internationale Sanktionen" af „Nederlandsche Anti-Oorlog Raad" i Recueil de Rapports; Haag, 1918, IV, S. 258: „Während es bisher in der Geschichte stets als allererste Regel der Staatskunst galt, einen Krieg zu „lokalisieren", während wir uns alle noch erinnern, wie es im Juli 1914 unser aller Hoffnung war, dass es glücken möchte, den Konflikt wegen des Fürstenmordes im Serajewo auf einen Krieg zwischen Oesterreich-Ungarn und Serbien

bejdede Udkast[1]) til en ny mellemfolkelig Retsordning — overhovedet at berøre Spørgsmaalet om de mellemfolkelige Tvangsmidler i Enkelthederne. Hvilken Betydning Neutralitetsbegrebet da vilde faa under den nye mellemfolkelige Retstilstand, var et aabent Spørgsmaal.

Da det første Udkast til Forbundspagten den 14. Februar 1919 fremsattes paa Fredskonferencen i Paris, viste det sig, at det langtfra virkeliggjorde de store Forventninger, som den offentlige Mening havde næret. Paa nogle Punkter var dette at forudse af dem, der kender Vilkaarene for mellemfolkelig Samvirken. I andre Henseender stod Udkastet imidlertid tilbage for de Resultater, man havde været berettiget til at vente. Og dette gælder først og fremmest med Hensyn til den stærke Fremhæven af de mellemfolkelige Tvangsmidler og Staternes vidtgaaende Forpligtelser til at tage Del deri.

3. Det viser sig da ogsaa i de højst interessante Oplysninger angaaende Forarbejderne til Forbundspagten, som er fremkomne gennem de offentliggjorte Forhandlinger i de amerikanske Forenede Staters Senats Udvalg for Udenrigsanliggender,[2]) at Præsident Wilsons oprindelige maskinskrevne Udkast[3]) netop i denne Henseende havde taget et særligt Hensyn til de mindre Staters Forhold. Dette Udkast, der fremsattes af Præsidenten den 10. Januar 1918 som Grundlag for hans Forhandling med Clemenceau, Lloyd George og Robert Cecil, bestemte i sin Art. 6, 2 Stk., der iøvrigt svarer til Art. 16, 2. Stk. i Forbundspagtens endelige Affattelse, at Forbundsraadet havde Ret til at bestemme, at de mindre Medlemmer af Forbundet skulde være fritaget for at yde noget Bidrag til de væbnede Styrker, der skulde benyttes mod den pagtbrydende Stat.[4]).

Det Wilson'ske Udkast blev efter at være trykt overgivet til det amerikanske Sagførerfirma Miller & Auchincloss, der gjorde det til Genstand for en meget indgaaende Kritik og fremsatte en Mængde Ændringsforslag, hvoraf det 2. Wilson'ske Udkast har optaget ikke saa faa. Meget interessant er Sagførerfirmaets kritiske Kommentar til det første Udkasts Art. 6, hvorefter den pagtbrydende Stat skulde anses for at være i Krigstilstand (become at war) med alle de andre Forbundsmedlemmer. Der anføres for det første, at Retten til at erklære Krig efter den amerikanske Forfatning i hvert enkelt Tilfælde tilkommer Kongressen, og at en Krigstilstand saaledes ikke ved en almindeilg Regel kan erklæres at skulle indtræde automatisk som Følge af visse Kendsgerninger. Med Hensyn til Afbrydelsen af den økonomiske og finansielle Forbindelse mellem den pagtbrydende Stat og alle andre Stater, hvad enten de er Medlemmer af Forbundet eller ej, bemærkes, at dette gaar videre, end hvad nogen af Parterne gjorde under Verdenskrigen, og vilde betyde intet mindre end at fratage

zu beschränken, wird durch die Annahme des Princips der gemeinschaftlichen Aufrechterhaltung des Friedens mittels Zwang der Lehrsatz vom Lokalisieren preisgegeben werden müssen. Denn jeder Krieg, der von einem Staat begonnen wird, ohne erst eine friedliche Lösung des Streitfalles versucht zu haben, wird ein Weltkrieg werden von noch allegemeinerer Ausdehnung als der gegenwärtige . . . Fürwahr, es ist aller Grund vorhanden, sich ernstlich zu fragen, ob ein solches System von Friedensfreunden empfohlen werden darf".

[1]) Foreløbig Beretning angaaende den til Undersøgelse af Spørgsmaal vedrørende Varetagelsen af de neutrale Staters Interesser ved og efter Krigens Slutning nedsatte danske Komités Virksomhed. København, i Februar 1919.

[2]) Hearings before the Committee on Foreign Relations, United States Senate, Sixty-sixth Congress, First Session, Washington, 1919.

[3]) Findes aftrykt i „Hearings" osv. S. 1165 ff.

[4]) It shall be the privilege and duty of the executive council of the body of delegates in such a case to recommend what effective military or naval force the members of the league of nations shall severally contribute, and to advise, if it should think best, that the smaller members of the league be excused from making any contribution to the armed forces to be used against the covenantbreaking State.

ogsaa Stater, som ikke er Medlemmer af Forbundet, Retten til at forblive neutrale under en Krig.

D'Herrer Miller & Auchincloss' Kommentar erklærer sig ikke alene imod den automatiske Indtræden af en Krigstilstand, men ogsaa mod Paatagelsen af en Forpligtelse til at erklære Krig (agreement to declare war) mod en pagtbrydende Stat. For det første vil ingen lille Stat, der har en mægtig Stat til Nabo, turde gaa ind paa en saadan Forpligtelse. Den vil desuden sikkert ikke blive opfyldt af en Stat, i hvilken den offentlige Mening ikke paa det paagældnede Tidspunkt er for en Krigserklæring. Endelig vil en Stat, der i et givet Tilfælde undslaar sig for at tage Del i en upaakrævet almindelig Tvangsanvendelse, af sig selv fremkalde det afgørende Tryk, nemlig den offentlige Mening i Verden. Det hedder derefter i denne Kommentar:[1])

„Det synes som om det mest vidtgaaende Skridt, som paa det nuværende Tidspunkt kan tages i Retning af et Tvangsmiddel, er at erklære, at enhver Magtanvendelse i Strid med Forbundets Forfatning, skal anses som en fjendtlig Handling mod alle andre Forbundsmedlemmer, og at enhver officiel Forbindelse mellem Forbundets Medlemmer og den retsbrydende Magt skal ophøre. En saadan Forskrift vilde stille Forbundsmedlemmerne overfor det Spørgsmaal, hvilke Skridt ethvert af dem vil foretage i Anledning af en saadan fjendtlig Handling. Uden Hensyn til, hvad den trykte Retsregel gaar ud paa, vil dette blive den virkelige Stilling, der foreligger i hvert enkelt Tilfælde. En Stat, hvis Befolkning anser det for rigtigt ikke at erklære Krig under saadanne Omstændigheder, vil nægte at gøre det uden Hensyn til de traktatmæssige Forpligtelser."

I Overensstemmelse hermed foreslaas Artiklen affattet saaledes, at et Brud paa Forbundspagten alene karakteriseres som en fjendtlig Handling (act hostile), hvilken Formulering som bekendt ogsaa er optaget i den endelige Redaktion af Forpundspagtens Art. 16, dog at Udtrykket blev skærpet til en „krigersk Handling" (act of war).

Paa Grundlag af d'Herrer Miller & Auchincloss' Kommentar og Forslag gennemarbejdede Præsident Wilson sit oprindelige Forslag. Art 6 i dette gennemarbejdede Forslag indeholder endnu Reglen om, at Forbundsraadet kan fritage de mindre Forbundsmedlemmer fra Deltagelse i den militære Tvangsfuldbyrdelse.

Dette Udkast blev imidlertid i Paris paa et givet Tidspunkt erstattet med et helt andet Forhandlingsgrundlag, hvori den særlige Bestemmelse om de mindre Lande var udgaaet (Art 14). Det nye Udkast, der væsentligt byggede paa engelske Forslag (General Smuts, Lord Robert Cecil), kom til at danne Grundlaget for det første Udkast til Forbundspagten, der fremsattes paa Fredskonferencen i Paris den 14. Februar 1919.

4. Udkastet af 14. Februar maatte nødvendigvis vække de største Betænkeligheder hos de neutrale, som ikke havde haft Lejlighed til at gøre deres Synspunkter gældende under Forberedelsen. Fra mange Sider mødte Udkastet skarp Kritik. Det var i Virkeligheden kun en meget ufuldkommen Gennemførelse af de store Forventninger, som den offentlige Mening havde næret.

Og særlig maatte det falde de mindre Lande stærkt for Brystet, at man slet ikke havde taget noget Hensyn til det Retsforhold. hvori de hidtil havde søgt deres vigtigste Værn under mellemfolkelige Katastrofer, nemlig Nautrelitetsretten. Samtidig tvang man dem til at tage Standpunkt til denne vidtrækkende Nyordning indenfor en ganske kort Tidsfrist. Ved en Note af 10. Marts 1919 blev disse Lande indbudt til en uofficiel Forhandling[2]) i Paris den 20. s. M., hvor nogen gennembribende Ændring af Forbundspagtens Bestemmelser dog ikke opnaaedes.

[1]) „Hearings" S. 1196.

[2]) Se nærmere Rigsdagstidende 1919—20, Till. A, 2, Sp 5395.

Da Forbundspagten i sin endelige Skikkelse undertegnedes sammen med Versaillestraktaten den 28. Juni 1919, viste det sig imidlertid snart, at dens System ingenlunde var principiel uforenelig med Neutralitetsbegrebet i sin hidtidige Skikkelse. Det første Bevis herpaa var allerede Versaillestraktatens Art. 435, der vedblivende anerkendte Gyldigheden af Schweiz' garanterede Neutralitet i Henhold til Akten af 20. November 1815. Og at man paa ingen Maade kunde slutte modsætningsvis af denne Artikel i den Retning, at der her netop var Tale om en Undtagelse, der iøvrigt skulde bekræfte en ny Regel, fremgik med al Tydelighed af den blotte Kendsgerning, at Forbundspagtens System ikke afskaffede Retten til Krigsførelse i Fremtiden, men tværtimod indirekte indeholder en Hjemmel dertil. Med Retten til Krigsførelse maatte ogsaa stiltiende være hjemlet Retten til at forblive neutral. Dertil kommer, at Schweiz i Virkeligheden slet ikke indtager nogen Særstilling indenfor Forbundet. Det har fra Begyndelsen af været almindeligt anerkendt, at Versaillestraktatens Art. 435 ikke kunde fritage Schweiz for at tage Del i de økonomiske Sanktioner efter Forbundspagtens Art. 16, 1. Stk., hvilket forøvrigt i sig selv er et Bevis for den Opfattelse, at Art. 16, 1. Stk. ikke medfører nogen Forpligtelse, der er stridende mod Neutraliteten; men der foreligger ret beset overhovedet ikke noget tilstrækkeligt Grundlag til den Antagelse, at Schweiz skulde være fritaget for de almindelige Forpligtelser efter Pagtens Art. 16, derunder til at deltage i Militæraktioner efter Art. 16, 2. Stk., eller til at lette Passagen gennem sit Omraade efter 3. Stk.[1]) Disse Forpligtelser lader sig nemlig ogsaa fortolke saaledes, at det kun drejer sig om Støtte for, et Led i de økonomiske Tvangsmidler efter 1. Stk. og at de derfor ikke behøver at være neutralitetsstridige[2]). Versaillestraktaten Art. 435 indeholder da heller ikke den mindste Antydning af, at den medfører nogen Ændring for Schweiz' Vedkommende i Forbundspagtens Bestemmelser. Hvis Schweiz skulde indtage en Særstilling, maatte den rette Plads for Hjemlen hertil ogsaa være selve Forbundspagten, der imidlertid intet indeholder herom. Schweiz har tiltraadt Forbundspagten uden Forbehold paa samme Maade som de andre i Tillæget til Pagten nævnte Stater. En saadan forbeholdsløs Tiltræden stilledes ogsaa i Pagtens Art. 1 udtrykkelig som Betingelse for Optagelse i Forbundet. Ifølge Pagtens Art. 20 anerkender desuden Forbundsmedlemmerne, at Pagten bringer alle mellem dem indgaaede Forpligtelser, som er uforenelige med dens Bestemmelser, til Ophør, og forpligter sig højtideligt til ikke i Fremtiden at indgaa nogen Aftale af denne Art. Den Omstændighed, at Schweiz uden noget Forbehold eller nogen indskrænkende Bestemmelse i Forbundspagten har kunnet blive et fuldgyldigt Forbundsmedlem, tiltrods for sin ved Versaillestraktatens Art. 435 udtrykkelig anerkendte vedvarende Neutralitet, er derfor i Virkeligheden et afgørende Bevis for, at der ikke i Forbundspagten, heller ikke i dens Art. 16, 2. og 3. Stk., indeholdes nogen Forpligtelse, der er uforenelig med Medlemmernes Stilling som neutrale.

5. Allerede saa tidligt som i den i Paris den 13. Oktober 1919 undertegnede Luftfartsoverenskomsts Art. 38, hedder det, at dens Bestemmelser i Tilfælde af Krig ikke skal gøre Indgreb i de kontraherende Staters Handlefrihed som krigsførende eller som neutrale, medens man aabenbart ikke har skænket Situationen under Pagtens Sanktionssystem en Tanke.

Art. 8 i den Statut om Transitfrihed, som vedtoges paa Barcelonakonferencen den 20. April 1921, foreskriver, at Statuten ikke giver Regler om de krigsførendes og de neutrales Rettigheder og Pligter i Krigstid; den skal dog blive bestaaende i Krigstid i det Omfang, hvori det er foreneligt med disse Rettigheder og Pligter. En tilsvarende Bestemmelse findes i Statuten vedrørende sejlbare Vandveje af mellemfolkelig Betydning, Art. 15, og i Konferencens Henstillinger angaaende Havne, der staar under internationale Retsregler, Art. 13. Desuden vedtog Konferencen paa sit Møde den 22. Marts 1921 en Henstilling gaaende ud paa, at Folkeforbundet saa snart som muligt skal opfordre sine Medlemmer til at træde sammen for at udarbejde nye Konventioner, der tilsigter at fastsætte de krigsførendes og de neutrales Rettigheder og Pligter i Krigstid med Hensyn til Transit.

I den under Folkeforbundets Ledelse i Genf den 20. Oktober 1921 undertegnede Konvention angaaende Aalandsøernes Ikke-Befæstning og Neutralisering, Art. 6, 1. Stk. hedder det, dt den i Art. 2 beskrevne Zone i Krigstid skal betragtes som neutral og hverken direkte eller indirekte maa gøres til Genstand for militære Operationer; se ogsaa Artiklens 2. Stk. og Art. 7, II.

I en Beslutning af 11. Januar 1922 har Forbundsraadet udtrykkelig erklæret disse Bestemmelser for at være fuldkommen i Overensstemmelse med Forbundspagtens Aand og med dens Maal.

I Tillæget til den Strædekonvention, som er bleven afsluttet i Forbindelse med Art. 23 i Lausanne-Traktaten af 24. Juli 1923, er der dernæst givet indgaaende Regler for det Tilfælde, at de kontraherende Stater forholder sig neutrale i fremtidige Krige. Her findes hele den ældre Krigsret og Neutralitetsret forudsat i fuldt Omfang. Er Tyrkiet i Krig, har det Ret til at visitere de neutrale Skibe og Luftfartøjer. „Der er ikke gjort Indgreb i Tyrkiets Ret til at anvende de af Folkeretten anerkendte Forholdsregler overfor fjendtlige Skibe." Er Tyrkiet neutralt, hedder det udtrykkeligt, at med Hensyn til Proviantering og Udbedring, gælder for Krigsskibe Forskrifterne i den 13. Haagerkonvention af 1907 vedrørende Neutralitet under Søkrig. Indtil der maatte blive afsluttet en mellemfolkelig Overenskomst, der giver nærmere Neutralitetsregler for Luftfartøjer, skal militære Luftfartøjer i Stræderne behandles i Analogi med de Regler, som gælder for Krigsskibe ifølge den 13. Haagerkonvention af 1907. Her er altsaa alt ved det gamle.

Ogsaa paa Washington-Konferencen 1921-22 om de sømilitære Rustningers Begrænsning vedtoges en Række Overenskomster og Beslutninger, der forudsætter Neutralitetsrettens vedblivende Betydning ogsaa i fremtidige Krige. I Indledningen til Overenskomsten om Anvendelsen af Undervandsbaade og giftige Gasarter i Krigtid erklærer de kontraherende Magter, at de ønsker at styrke de Retsregler, som er anerkendt af civiliserede Nationer til Værn for de neutrales og Privatpersoners Liv paa Havet i Krigstid og fastsætter i Overenskomsten de nærmere Regler i Overensstemmelse dermed.

Ved en Beslutning[1]) af 4. Februar 1922 vedtog Konferen-

[1]) Da Raadet i 1920 havde stillet Forslag om, at der skulde sendes et internationalt Troppekontingent til Vilna for at sikre Afstemningsfriheden i Striden mellem Polen og Litauen, nægtede Schweiz at lade disse Tropper passere gennem sit Omraade. Sagen behandledes i Raadets Møde af 26. Februar 1921 (Comte rendu de la 12ième Session du Conseil, S. 21), hvor den schweiziske Repræsentant Dunant paaberaabte sig Schweiz' stedsevarende Neutralitet og søgte at paavise, at Striden let kunde udvikle sig til en egentlig Krigstilstand, hvorved Schweiz' Stilling som neutral vilde være i Fare.

I sin Imødegaaelse af dette Standpunkt kom Frankrigs Repræsentant Bourgeois ikke nærmere ind paa det retlige Spørgsmaal, men holdt sig i det væsentlige til politiske Betragtninger. Som Fortilfælde med Hensyn til Schweiz' Forpligtelser efter Pagtens Art. 16 kan dette dog ikke paaberaabes, da der slet ikke var Spørgsmaal om Anvendelse af Forbundets Sanktionssystem, men om en særlig Foranstaltning udenfor Pagtens Rammer.

[2]) Spørgsmaalet om den nærmere Forstaaelse af Forbundspagtens Art. 16 og Kombinationen af de deri indeholdte Forpligtelser med Forbundsmedlemmernes Retsstilling som neutrale, forudsætter en særlig og indgaaende Undersøgelse, som ikke her kan tages op.

[1]) Conférence de la Limitation des Armements. Washington, 1922, p. 1641.

cen endvidere at nedsætte en international Kommission til Undersøgelse af følgende Spørgsmaal:

Giver den nugældende Folkeret fyldestgørende Regler med Hensyn til Anvendelsen af de nye Angrebs- og Forsvarsmidler, som er fremkommet ved eller har udviklet sig af nye Krigsredskaber siden Fredskonferencen af 1907?

Hvilke Ændringer i de gældende Regler bør i benægtende Fald optages som en Del af Folkeretten?

6. Kommissionen traadte sammen i Haag den 11. December 1922 og vedtog under 19. Februar 1923 et Udkast[1]) til Regler for Kontrol af traadløs Telegrafi i Krigstid og Regler for Luftkrig, der ligeledes i det væsentligste er en Tilpasning af Haagerkonventionernes Krigs- og Neutralitetsret til den siden da stedfundne Udvikling paa det tekniske Omraade. Forbundspagtens Sanktionssystem og dets mulige Kombination med Krigs- og Neutralitetsretten ignoreres ganske.

Med Hensyn til de neutrales Stilling ved Krigens Udbrud fastholdes ganske simpelt Haagerkonventionens Regler. Det hedder herom i den oficielle Kommentar S. 19: „Med Hensyn til de neutrale Magter bestemmer Konventionen (Nr. III af 1907) om Fjendtlighedernes Aabning, at Krigstilstanden skal bringes til neutrale Magters Kundskab, og at disse ikke er underkastet nogen deraf følgende Forpligtelse, forinden de har modtaget saadan Underretning. Dog kan de ikke paaberaabe sig, at Underretning ikke er givet, hvis det kan godtgøres, at de i Virkeligheden kendte Krigstilstandens Bestaaen. Denne Forskrift synes passende og fyldestgørende". Udkastet til Luftkrigsretten giver endog de krigsførende helt nye og videregaaende Rettigheder overfor de neutrale. Det bestemmes saaledes i Art. 30, at der kan gives neutrale Luftfartøjer Paalæg om at følge en bestemt Rute med den Virkning, at de kan beskydes, naar de ikke retter sig derefter.

Udkastets 6. Kapitel er helliget de krigsførendes Pligter overfor de neutrale Stater og de neutrales Pligter overfor de krigsførende Stater. Det forbydes et krigsførende, militært Luftfartøj at trænge ind i en neutral Stats Omraade. Den neutrale Magt skal anvende de Midler, som den raader over, for at forhindre saadan Indtrængen og for at tvinge Luftfartøjet til at gaa ned. Udkastet gennemfører i det hele taget Haagerkonventionernes Neutralitetsregler paa Luftkrigen.

Det eneste Spørgsmaal, som gav Anledning til en Meningsforskel af principiel Art,[2]) var, om krigsførende Luftfartøjer skulde være berettiget til at udøve den Ret til at standse, beslaglægge og konfiskere, som den tidligere Krigsret tillægger de krigsførende Krigsskibe overfor Handelsskibe. De amerikanske og britiske Forslag til Kommissionen besvarer dette Spørgsmaal bekræftende. Den nederlandske Delegation indtog derimod det Standpunkt, at der ikke var nogen Grund til en saadan Udvidelse af de krigsførendes Beføjelser. „Indenfor Folkeretten bør Bevægelsen gaa i Retning af at indrømme Privatejendommen større og ikke mindre Frihed". Kommissionens Flertal var imidlertid for en saadan Udvidelse og har udarbejdet de nærmere Regler herom i Udkastets 7. Kapitel, forsaavtdt angaar Rettens Udøvelse overfor Luftfartøjer. Derimod kunde man ikke blive enig om den nærmere Formulering af Reglerne, forsaavidt angaar deres Anvendelse overfor Handelsfartøjer, idet den analogiske Overførelse af de for Krigsskibe gældende Regler paa Luftfartøjerne støder paa praktiske Vanskeligheder af teknisk Art.

Det er meget vanskeligt at karakterisere dette Udkast uden stærk Kritik. De, der har haft Lejlighed til at anvende Haagerkonventionerne og Londonerdeklarationens Neutralitetssystem under Verdenskrigen i særlig udsatte neutrale Lande,[1]) vil sikkert være enige i, at dette System har vist sig ganske utilstrækkelig til at yde de neutrale den Beskyttelse, som de har Krav paa. Det nye Haagerudkast af 19. Februar 1923 indeholder ikke blot en fornyet udtrykkelig Godkendelse af denne Retstilstand, men har endog skærpet den til Gunst for de krigsførende og til Ugunst for de neutrale. Er den Aand der strømmer en imøde fra Forbundspagten, en Tvetydighedens og Halvhedens Aand, saa lader i hvert Fald dette Udkast intet tilbage at ønske i Retning af Tydelighed. Det er den gamle Krigens Ret i Renkultur. Ingen Sondring mellem lovlige og ulovlige Krige. Ingen Hensyntagen eller blot Omtale af Staternes Pligter som Medlemmer af Folkenes Forbund og deraf følgende Ændringer i den hidtidige Retstilstand. Intet Forsøg paa en produktiv Kombination mellem Folkeforbundets Sanktionssystem og den hidtidige Krigs- og Neutralitetsret. Kun en ren Analogiseren fra Haagerkonventionerne og Londonerdeklarationen, saaledes at de neutrales Stilling i vigtige Henseender endog forringes.

Mod saadanne Forslag, der fører til at skrue Udviklingen tilbage, maa der nedlægges bestemt Indsigelse. Stater, der er Medlemmer af Folkenes Forbund, kan ikke mere gaa med til en Nyordning af Krigs- eller Neutralitetsretten, der ganske ignorerer Forbundspagtens Forskrifter. Har Forbundspagtens Forfattere ikke haft Mod eller Vilje til klart og bestemt at karakterisere enhver Krig som en Forbrydelse mod Menneskeheden, saa har de dog heller ikke turdet legalisere den ved nogen udtrykkelig Bestemmelse. Alene modsætningsvis kan man af Pagtens Bestemmelser slutte sig til, at Retten til Krigsførelse endnu bestaar; men den er efter Pagtens System tænkt som en ren Undtagelse i yderste Tilfælde, som paa Grund af Pagtens forebyggende Foranstaltninger maatte antages at være nærmest uden nogen praktisk Betydning. Og skulde dette Undtagelsestilfælde trods alt alligevel blive praktisk, saa kan det ikke uden videre være den gamle Krigsret, der rejser sig i sit fulde Flor. Der maa i de krigsførendes Beføjelser baade over for hinanden og først og fremmest overfor de udenforstaaende Stater gøres betydelige og ganske afgørende Indskrænkninger. Forbundspagtens Art. 11, 1. Stk. erklærer udtrykkeligt, at enhver Krig eller Krigstrusel, hvad enten den umiddelbart angaar et af Forbundets Medlemmer eller ej, vedrører hele Forbundet, der skal tage saadanne Forholdsregler, som er egnede til virksomt at sikre Freden mellem Folkene. Dette lader sig ikke forene med den ældre Krigs- og Neutralitetsret, hvorefter de udenforstaaende Stater staar som passive Tilskuere, der maa finde sig i alle mulige Indskrænkninger i deres fredelige Handelsvirksomhed og Skibsfart, medens hele Aktiviteten og Retten til at gøre Indgreb er hos de krigsførende. I Forholdet mellem de krigsførende og de udenforstaaende Stater var efter den hidtidige Krigs- og Neutralitetsret hele Initiativet hos de krigsførende. Efter Forbundspagtens System er dette blevet principielt ændret. Og af denne Ændring maa ogsaa følge et helt nyt System af Retsregler.

7. Naar vi har rejst Spørgsmaalet om Neutralitetens Fremtid, er det derfor ikke Forslag af den Art, som Haagerudkastet af 1923, vi har tænkt paa. Den Slags formalistisk Analogiseren vil man kunne foretage uden Bistand af de fremragende Jurister, der har tagel Del i Udarbejdelsen, og den har selv under Verdenskrigens Kaos fundet Sted omtrent paa den Maade som i Udkastet. Spørgsmaalet om Neutralitetsrettens Fremtid er et langt dyberegaaende Spørgsmaal, der først og fremmest angaar den indre Berettigelse af de Tanker, der ligger til Grund for den hidtidige Neutralitetsret og disses Konkurrence eller Kombination med de nye Tanker, som Forbundspagten gør sig til Talsmand for.

For at forstaa Betydningen af dette Problem, er det nød-

[1]) Algemeen Verslag des Commissie van rechtsgeleerden, belast met de studie van — en het uitbrengen van bericht over de herziening van het oorlogsrecht. 'S-Gravenhage, 1923 Konferencens Resultater blev allerede offentliggjorte af „Nieuwe Rotterdamsche Courant" den 8. Juni 1923.

[2]) Algemeen Verslag, S. 37.

[1]) Se nærmere Jurid. Tidsskr. 1920 S. 33 ff.

vendigt at gøre sig klart, hvor forskellige, ja diametralt modsatte de Synspunkter er, som ligger til Grund henholdsvis for Neutralitetsretten og for Forbundspagtens System.

For det første er der en principiel Forskel i Opfattelsen af Staternes retlige Forhold til hinanden. Neutralitetsretten er et Udslag af den i ældre Folkeret hævdvundne Grundsætning om Ikke-Indblanding.[1]) De udenforstaaende Stater er ikke berettiget til at blande sig i Forholdet mellem de krigsførende, og hvis de alligevel gør det, begaar de en uvenlig eller endog en fjendtlig Handling. Ikke-Indblandings Grundsætningen er en Følge af den grundlæggende Paastand om Staternes fuldkomne indbyrdes Uafhængighed og Selvstændighed.

I direkte Modstrid hermed erklærer Forbundspagtens Art. 11 udtrykkeligt, at enhver Krig eller Krigstrusel, hvadenten den umiddelbart angaar et af Forbundets Medlemmer eller ej, vedrører hele Forbundet, og paalægger ligesom en Række andre af Pagtens Artikler, de udenforstaaende Stater en positiv Pligt til at blande sig i Sagen og tage virksomme Skridt mod en eller begge de krigsførende.

Dernæst er Opfattelsen af Krigens retlige Væsen helt forskellig efter de to Systemer. Den ældre Neutralitetsret betragter Krigen som en Retstilstand, der medfører en Række retlige Beføjelser for de krigsførende.[2]) Disse Beføjelser, saaledes som de f. Eks. er formulerede i den 4. Haagerkonvention af 1907, gælder uden Hensyn til, om selve Krigsførelsen er retmæssig eller uretmæssig. En Stat, der midt i den dybeste Fred ganske uden Grund overfalder sin Nabo, kan gøre dem gældende ganske paa samme Maade som den Stat, der fører Krig i lovligt Nødværge.

Efter den nye mellemfolkelige Retsbevidsthed, som har bragt Forbundspagten til Verden, kan Krig ikke mere under alle Omstændigheder anses for en Retstilstand. Den maa tværtimod kendetegnes som et Retsbrud. Forbundspagten har ogsaa, i alt Fald for visse Arter af Krig, anerkendt dette. Den betegner Krigen i disse Tilfælde som et Pagtbrud og foreskriver Indtræden af Straffemidler mod den pagtbrydende Stat. Men saa kan man heller ikke mere anerkende nogen Ret for den retsbrydende Stat til at paaberaabe sig den ældre Krigsrets Regler, der hviler paa den Betragtning, at Krig er en Retstilstand, ligesaalidt som Staten stiller et System af retlige Beføjelser til Raadighed for den, som overfalder en anden for at myrde eller bestjæle ham eller stikke Ild paa hans Hus. Det vilde ogsaa være ret meningsløst, om Forbundspagten, samtidig med at forpligte Staterne til de videregaaende Tvangsmidler efter Art. 16, skulde anerkende en Ret for den pagtbrydende Stat til at opbringe Handelsskibe, benytte Havne og i det hele taget udøve de omfattende Beføjelser, som den ældre Folkeret tillægger den krigsførende, og som i Tilfælde af, at der foreligger en „Krigsnødvendighed" eller „Krigsgrund" som oftest er helt ubegrænsede. Forbundspagtens System fører med indre Nødvendighed til Anerkendelse af, at Krig er et Retsbrud, der ikke kan give den krigsførende retlige Beføjelser, hverken overfor den anden krigsførende eller overfor de udenforstaaende Stater.

Med den forskellige Opfattelse af Staternes indbyrdes Retsforhold og af Krigens Væsen følger tillige en helt forskellig Stilling til de krigsførende fra de udenforstaaende Staters Side. Neutralitetsretten opstiller en skarp Sondring mellem de krigsførende og de neutrale. Den deler dem i to adskilte Verdener, der hver lever sit eget internationale Liv, den ene i Krigstilstand, den anden i en ganske normal Fredstilstand. Der er ikke noget virkeligt Sammenhæng mellem de to adskilte Retskredse, idet Neutralitetsretten egentlig kun gaar ud paa at opstille og fæstne Skillevæggen mellem dem. Saavel Krigens Udbrud som dens Ophør er i Forholdet til de udenforstaaende Stater en tilfældig Begivenhed, en Kendsgerning, som de maa regne med, men som de folkeretlig set ikke har nogen Indflydelse paa. Den økonomiske og moralske Solidaritet og indbyrdes Afhængighed, som i den moderne Tid, under normale Forhold bestaar mellem alle Stater, forsvinder som Dug for Solen ved et Krigsudbrud, og det ganske uden Hensyn til Ret eller Uret, internationale Sympatier eller praktiske Fornødenheder. Det internationale Retssamfund spaltes i to selvstændige Kredse uden indbyrdes Sammenhæng.

I Modsætning hertil understreger Forbundspagtens System Solidariteten mellem alle Stater ogsaa i Tilfælde af Krigsudbrud. Der kan ikke være Krigstilstand et Sted og en ganske normal Fredstilstand et andet Sted. En hvilkensomhelst Krig vedrører hele Forbundet (Art. 11) og de andre Stater skal tage et bestemt Standpunkt dertil. Foreligger der et Brud paa den mellemfolkelige Retsordning (Art. 16), skal alle de andre Forbundsmedlemmer deltage i dets Undertrykkelse paa en meget virksom Maade. Den fuldstændige Upartiskhed og Uinteresserethed, som var den klassiske Neutralitetsrets mest fundamentale Grundlag, kan ikke mere paaberaabes. Krigsudbrudet virker som en Sygdom, der straks smitter hele Legemet, medens den efter Neutralitetsretten kunde isoleres og begrænses til de krigsførende.

8. En Sammenligning af Neutralitetens og Forbundspagtens Systemer viser, at de hver har deres Fordele og Mangler. Den største Fordel ved Neutraliteten er den faktiske Fredstilstand, som den trods Krigens Udbrud muliggør i store Dele af Verden. Det kan ogsaa efter Omstændighederne virke ganske meningsløst, at en Krig mellem to smaa krigeriske Stater i ee urolig Verdensdel skal kunne rive hele Verden ud af sin normale Fredstilstand. Dette er en meget vægtig Betragtning i Favør af Neutralitetsretten. Dertil kommer, at den stadige Mulighed for at forstyrre hele Verdensfreden betyder en væsentlig Hindring for Sikringen og Udviklingen af den mellemfolkelige Fredsret og det mellemfolkelige Samarbejde. Retten til at forlange Krigen begrænset til de krigsførende, muliggør derimod en konsekvent og vidtskuende Neutralitetspolitik, der kan virke i høj Grad fremmende paa den mellemfolkelige Retsudvikling og det mellemfolkelige Samarbejde saavel paa det økonomiske som paa det aandelige Omraade.

Noget lignende gælder Afrustningsspørgsmaalet. I de Aar, i hvilke Forbundet nu har bestaaet, er der, langt fra at være sket virkelige Fremskridt paa Nedrustningstankens Omraade, bleven fremsat det ene Forslag efter det andet om Tilvejebringelsen af Militæralliancer og Forsvarsforbund af den gammelkendte Art.[1]) For mange Landes Vedkommende vil Deltagelsen i Forbundets Tvangsmidler ogsaa forudsætte et større Militærapparat, end de har anset det for nødvendigt under Neutralitetspolitikens Herredømme. Retten til at være neutral og Muligheden af at føre en konsekvent Neutralitetspolitik har i mange Lande været det vigtigste Argument og den mest virksomme Drivfjeder i Nedrustningsbestræbelserne. Medens disse Synspunkter gælder for alle Stater, saavel store som smaa, kommer hertil særlig for de sidstnævntes Vedkommende, de store Farer og Vanskeligheder som en Indblanding i mellemfolkelige Stridigheder mellem Stormagter altid frembyder. Mange af disse Lande anser ligefrem Neutralitetsretten og Neutralitetspolitiken for Hovedgrundlaget for deres Bestaaen og Uafhængighed.

Overfor disse Fordele staar imidlertid en Række Mangler. Disse har deres Grund først og fremmest i Neutralitetens passive og, om man vil, egoistiske Karakter. Vel savner

[1]) Franz von Liszt, Das Völkerrecht; Berlin, 1920, S. 61.
[2]) von Liszt, S. 275 ff.: „Der Krieg als völkerrechtliches Rechtsverhältnis".

[1]) Se den indgaaende Imødegaaelse af et saadant Forslag i en Redegørelse af 29. Marts 1923 fra den danske Delegation i Folkeforbundets Forsamling til det danske Udenrigsministerium, trykt i Forbundets „Journal Officiel", 4. Aarg. (1923) S 1075.

Neutraliteten ikke moralsk Berettigelse under alle Forhold. Thi Staten har, foruden sine mellemfolkelige Forpligtelser, ogsaa et Hensyn at tage til sine egne Borgere og deres Interesser. Den er ikke moralsk forpligtet eller berettiget til at sætte disse paa Spil, hvis f. Eks. dens Medvirken i den mellemfolkelige Retspleje dog kun kan blive af en saa ringe Virkning, at den ikke kan opveje Farerne og Tabene for Landets egne Borgere. Men alligevel er det en betydelig Mangel ved Neutraliteten, at den udelukkende fæstner sig ved Statens egen Interesse i at holdes udenfor Striden. Og Neutraliteten har ikke blot en passiv, men ogsaa en prekær Karakter. Initiativet er hos de krigsførende. Derved faar Krigstilstanden en naturlig Tendens til at brede sig. Ledelsen i de krigsførende Lande vil ofte være i Hænderne paa politiske va-banque Spillere, der under de fortvivlede Forhold vil kunne se deres Fordel i at inddrage de neutrale Lande og disses Omraader i deres Operationer.

Neutralitetssystemet hænger dernæst sammen med en nu forældet mellemfolkelig Retstilstand. Dens Sondring af de krigsførende og de udenforstaaende i to helt adskilte Retskredse, lader sig under Nutidens mellemfolkelige Forhold ganske simpelt ikke mere gennemføre. Allerede Haagerkonventionerne og Londoner-Søretsdeklarationen bryder gennem en Række Kompromis'er[1]) med de Synspunkter, der ligger til Grund for Neutraliteten i sin strengeste Form. De faktiske Forhold under Verdenskrigen har tilfulde bevist Umuligheden af under moderne Forhold at begrænse Krigen til de krigsførende og holde de neutrale udenfor.

Endelig lider den ældre Krigs- og Neutralitetsret ogsaa af teoretisk Svaghed. Der er en indre Meningsløshed i at betragte Krig som en Retstilstand. Enten er Krig et Retsbrud, en Forbrydelse mod Menneskeheden, og de udenforstaaende Stater kan da ikke være pligtige til at finde sig i de vidtgaaende Indgreb, hvortil den ældre Krigs- og Neutralitetsret giver den krigsførende Adgang. Eller ogsaa forellgger der for den krigsførendes Vedkommende en Nødværge- eller Nødretssituation, hvor den ifølge almindelige Retsgrundsætninger ikke er pligtig til under alle Omstændigheder at respektere den private Ejendomsret og de andre Retsregler, hvortil Krigs- og Neutralitetsretten forpligter den.

9. Mener man altsaa med Spørgsmaalet om Neutralitet i Fremtid Spørgsmaalet om, hvorvidt den klassiske Neutralitetsret har saa stor selvstændig Berettigelse, at den ogsaa bør herske i Fremtiden med Fortrængelse af de nye Tanker, som har affødt Forbundspagtens System, maa dette Spørgsmaal besvares benægtende. Neutrnlitet svarer til en forældet mellemfolkelig Samfundstilstand, medens Forbundspagten er et første — omend højst ufuldkomment — Forsøg paa at formulere de Tanker, der har Fremtiden for sig. Men dermed er det ikke sagt, at alle de Tanker, som Neutralitetsretten er Udtryk for, allerede har tabt enhver Berettigelse, navnlig saa længe det nye, som skulde sættes i Stedet, endnu er saa ufuldkomment, som det er. Neutraliteten indeholder, som ovenfor paavist, vigtige Elementer, som har deres fulde Berettigelse ogsaa under den nye Retstilstand. Det bliver følgelig Opgaven at skille disse Elementer ud fra deres tidligere Forbindelse i Neutralitetsretten og kombinere dem med de nye Retsgrundsætninger, som ligger til Grund for Forbundspagtens System.

Man kunde paa Forhaand være tilbøjelig til at anse en Kombination af Elementer fra saa diametralt modsatte Retssystemer for en Umulighed. Dette er imidlertid ikke Tilfældet. Det gælder blot om at foretage en omhyggelig Analyse af de enkelte Elementer, og at tilpasse dem efter det nye System [1]). Eksempelvis hører til de forældede Elementer i Neutralitetsretten dens passive, prekære Karakter. Levedygtig er derimod dens Tendens til at begrænse Krigstilstanden. Opgaven bliver derfor at finde Former for mellemfolkelige Tvangsmidler, der kan forene begge Hensyn: Solidariteten mellem Staterne og Krigstilstandens Begrænsning. Dette er en baade teoretisk og praktisk Opgave som enhver anden, og den kan ikke paa Forhaand betegnes som umulig.

Hvis det er muligt at fortolke Forbundspagten saaledes, at den hverken forudsætter Tilstedeværelsen af en Krigstilstand eller medfører en Forpligtelse for Forbundsmedlemmerne til at erklære Krig, samt at ogsaa de deri foreskrevne enkelte Forpligtelser lader sig forene med Medlemmernes Neutralitet — og vi mener, at en saadan Fortolkning[2]) er mulig og berettiget — kan man betragte denne Bestemmelse som som et velegnet Grundlag for en saadan Kombination. Under den nævnte Forudsætning vilde Krigstilstanden ogsaa efter Art. 16 være begrænset til de krigsførende. Paa den anden Side kommer dog ogsaa Solidariteten mellem Staterne til et fuldgyldigt Udtryk. Der vilde da indenfor Fredsrettens Rammer være skabt et økonomisk Vaaben af betydelig og efter Omstændighederne uimodstaaelig Kraft. Og i dette Tvangsmiddel er alle pligtige at deltage. Ingen kan erklære sig uinteresseret i Krigens Udbrud. Enhver er tværtimod pligtig til at tage Standpunkt efter retlige Synspunkter og deltage i Bekæmpelsen af den ulovlige Krig.

Havde Forbundspagten taget Konsekvensen af sine tilgrundliggende Principper og i al Almindelighed erklæret Krigen som et Retsbrud, vilde der udover en saadan Kombination af enkelte levedygtige Elementer ikke mere have været Brug for det hidtige Neutralitetsbegreb. Som bekendt har Pagten imidlertid ikke taget dette Standpunkt. Hvor det særlige Pagtbrud efter Art. 16 ikke foreligger, er Krig ogsaa efter det nye System lovlig. Som Følge heraf maa udenfor Art. 16 hele den ældre Neutralitetsret kombineres med Forbundspagtens System, trods de diametrale Modsætninger i hele Grundsynspunktet. Endelig har Neutralitetsretten endnu i en uoverskuelig Tid Eksistensberettigelse, fordi Forbundet endnu mangler saa meget i Universalitet, og det nye System med dets Grundpostulater om Staternes mellemfolkelige Solidaritet og om Krigens Karakter som Retsbrud saaledes endnu slet ikke er trængt igennem til almindelig Anerkendelse. Ikke blot Neutralitetsretten, men ogsaa Neutralitetpolitiken i sin traditionelle Skikkelse har derfor ogsaa fremtidig sin Berettigelse, ja er en Nødvendighed indenfor Forbundets Rammer.

Neutralitetsidéen fungerer indenfor det nye System som et Barometer. Jo mere Anerkendelsen af Staternes mellemfolkelige Solidaritet og af Krigens Karakter som et Retsbrud formaar at trænge igennem, des mindre Brug vil der være for Neutralitetsbegrebet. Og paa den anden Side, saalænge Krigen endnu anerkendes som en Retstilstand, saalænge man ikke klart og bestemt stiller sig paa det Standpunkt, at hele den ældre Krigsret er en Meningsløshed, og at en Tilstand som ifølge sin Oprindelse og hele Karakter er en Forbryelse mod Menneskeheden, ikke kan give retlig Beføjelse til vidtgaaende Indgreb i Modpartens og de udenforstaaende Staters Rettigheder, saalænge er Neutralitetsret og Neutralitetspolitik ikke blot en Nødvendighed, men har ogsaa vedblivende deres store Betydning og Berettigelse i Retsudviklingen og Fredens Tjeneste.

[1]) Se nærmere Jurisd. Tidsskr. 1920. S. 40.

[1]) Om denne Metode se nærmere Jurid. Tidsskr. 1921, S. 173 ff.

[2]) Den støttes afgørende saavel af Forarbejderne til Pagten som af en Række „Direktiver", der vedtoges af Forbundets Forsamling i 1921; se Rigsdagstidende 1921-22, Till. A, 2. Sp. 7580.

F. O. L. SKIFTER FORMAND

OBERSTLØJTNANT A. TUXEN AFLØSER OBERSTLØJTNANT A. RAMM

I disse Dage har F. O. L.s Førstemand, Oberstløjtnant *A. Ramm* truffet Beslutning om paa Grund af særlige Omstændigheder at maatte træde tilbage som Hovedbestyrelsens Formand, en Stilling, han har beklædt siden han i Foraaret 1923 ved Oberst Pagh-Hansens Afgang redebont fulgte Kammeraternes Kald til denne paa mange Maader vanskelige Post. I den Tid, som i Tiden forud, er flere betydningsfulde Spørgsmaal blevet afgjort, og Officerskorpsets Stilling har ikke været mere misundelsesværdig end tilforn. Alt har saa at sige staaet i Reduktionens Tegn, — ej blot den bogstavelige Reduktion, Hærloven af 1922 bragte, men mindst lige saa føleligt den nivellerende og reducerende Bestræbelse, der er Tidens. Saa meget af det, vi Officerer har vænnet os til at anse for nødvendigt og rigtigt, slaas ned, beskæres og beklippes. Der skal en fasttømret og ligevægtig Tænkemaade til for ikke at faa Stænk af Bitterhed i Sindet; der skal Kultur og overlegent Livssyn til for at kunne sætte Foden sikkert paa vore Dages Grund, forstaa Tidens Aand og Krav — og formaa at give Afkald paa de mange Punkter, hvor der kræves Resignation hvis man ikke vil indordnes blandt dem, der intet har lært og intet har glemt. Og der skal baade Sejghed og Bøjelighed til for at holde en Linje fast under disse Forhold, hvor det bryder og gærer baade udenfor og indenfor vore Mure. For den danske Officer, der skal bringe sig selv frelst gennem Tidens sære og grumsede Strøm kommer det ofte an paa at besidde de Egenskaber, som i det engelske Jagtsprog karakteriserer *a good looser.*

De højt betroede Stillinger, Oberstløjtnant Ramm forud har indtaget, som officiel Udsending, som Grænsekommissionens Formand o. s. v., og i hvilke han har haft Evne og Lykke til at yde sit Land betydelige Tjenester, har gjort Oberstløjtnanten til den rutinerede Forhandler, der gennem divergerende Meningers tidt vildsomme Labyrint altid har *reale* Maal for Øje, som ingenlunde dølger sin egen Mening, men som ogsaa formaar at yde andres Respekt, naar de kan sagligt begrundes.

Disse Oberstløjtnantens Evner og Egenskaber er ogsaa i den forløbne Tid kommet F. O. L. til Gode, naar Synsmaader og Meninger brødes indenfor eller udenfor Organisationen. De stejle Krav, de drøje Basketag var aldrig hans Sag; saa hellere den lette og smidige Kaarde. Ikke saaledes at forstaa, at Oberstl. Ramm ikke gerne satte Maalet højt ogsaa som Formand i F. O. L., han hyldede blot altid Henrik Ibsens Maxime: *Byg Luftslotte, men med Grundmur.*

Den Maxime er ikke uegnet for F. O. L.

Med Oberstløjtnant Ramm forlader en sjælden fin og fordomsfri Personlighed F. O. L.s Formandsplads, en god Mand, en *chevalier sans peur et sans reproche!*

ORGANISATIONER OG FORHANDLINGSRET

Det var i de sidste Aar af forrige Aarhundrede, at Tjenestemandsorganisationerne begyndte at komme frem. Nogle faa Organisationer af Funktionærer var dannede noget tidligere, men først omkring Aarhundredskiftet begyndte Embedsmændene i Civiletaterne — modstræbende — at komme med. 20 Aar senere naaede vi Officerer o. l. — endnu mere modstræbende og uvillige — til Erkendelse af det nødvendige i at danne vor Organisation, og 20 Aar senere maa vi derfor overstaa *Børnesygdommene*, dem vi burde kunne overstaa saa meget lettere som vi jo har de andres Erfaringer at drage Nytte af.

Efterhaanden som Tiden gaar, gror der ganske naturligt øget Forstaaelse op om Berettigelse, Maal og Midler for Organisationerne. I de første Aar hænger det hele noget løst sammen: Medlemmerne selv kvier sig ved at vedkende sig Organisationstanken, er derfor *lunkne* og *uinteresserede*, og Myndighederne ønsker Organisationerne hen hvor Peberet gror. Men en skøn Dag opdager Medlemmerne, at selv om en saadan Organisation jo langtfra vil kunne tilfredsstille alle Ønsker, kan den dog fremme en Del godt og hindre en Del mindre godt. Og Myndighederne gør den Opdagelse, at Organisationen kan bruges til mangt og meget *i Forstaaelse* med Myndighederne — ogsaa til at rage nogle Kastanier af Ilden, som man i Bureauerne helst ikke vil brænde Fingrene paa.

Og imens gaar Tiden; ogsaa de Mænd, der leder Organisationerne, forfremmes i Visdom og Indflydelse og vil efterhaanden befolke „Styrelsen"s Kontorer. Selv om nu enkelte helst glemmer, at de nogensinde har færdedes andre Steder, vil Hovedparten netop ved at have set Sagerne fra begge Sider have forstaaet, at de to Kræfter — Styrelse og Organisationer — *kan* bringes til at virke i *samme* Retning og derved støtte hinanden, hellere end at modvirke hinanden. Saadan vil det ogsaa ad Aare gaa F. O. L.

Det kan i denne Forbindelse paaregne Interesse at se, hvad en nuværende Minister, der tidligere har været virksomt Medlem af en Organisations Bestyrelse, mener om disse Forhold.

Efter „Vor Stand" tillader vi os at gengive

nogle Udtalelser, som *Trafikminister Friis-Skotte* har fremsat overfor dette Blad, da det i Anledning af dets 25 Aars Jubilæum forleden søgte Ministeren.

Minister Friis-Skotte udtalte bl. a. følgende, der vel tager Sigte paa Jernbaneforeningen i Særdeleshed, men iøvrigt gælder Tjenestemandsorganisationerne i Almindelighed:

„. . . . . .

Enhver Forening har jo altid den Bestyrelse, som . . . , ja, som den skal have. Kommer en Ledelse for langt forud, vil den en skønne Dag finde, at den, i Stedet for at have Medlemmerne sluttet op om sig, er omgivet af et tomt Rum — og saa bliver den slaaet ned. Forøvrigt kan heller ingen holde til at altid at løbe forud, og efterhaanden vil Forholdene sikkert ogsaa udvikle sig saadan, at Bestyrelserne snarere vil faa den Opgave at holde igen og vil faa svært nok ved at holde Trit med Medlemmernes Krav.

Men alt i alt mener jeg, at Jernbaneforeningen har røgtet sin Opgave vel, naar man tager i Betragtning de Forudsætninger, som den efter sin uensartede Sammensætning har for at optræde i Enighed og Fasthed."

„Hvilket Gode mener Ministeren, er det største Organisationerne har naaet i de 25 Aars Arbejde?"

„*Ubetinget Forhandlingsretten.* Og her maa jeg sige, at Foreningerne har forstaaet at *udnytte* denne Ret og bruge den virkningsfuldt, ikke alene i Medvind, men ogsaa i Modgang, i Bestræbelserne for at komme mindst muligt nedad. Og Organisationerne har i de sidste Aar vist, at Sammenholdet ikke alene har kunnet bære, naar man sammen skulde fremad, men ogsaa har kunnet holde til *at gaa sammen ned.* Og man har forstaaet at skaffe Sangbund for det fordelagtige i under den økonomiske Depressionsperiode hellere at tage Nedgangen i Forstaaelse, saaledes at man har holdt Forhandling vedlige og dermed haft Føling med, hvad der foregik, hellere end at bryde af og derefter ikke vide, hvor det vilde ende.

Og Forhandlingsretten bærer i sig efter min Mening hele Fremtiden for Organisationerne.

Ja, jeg husker tydeligt den første Forhandling, vi havde! Det drejede sig om Lønningsreglementet, særlig vistnok Sportler til Togpersonalet. Det var ikke muligt for os at faa sat igennem, hvad vi ønskede, og heller ikke at faa nogen Forhandling afholdt. Da det trak ud og trak ud, gik P. D. Pedersen (dengang Formand for Dansk Jernbaneforbund) og jeg — vi havde jo Togførerne i Jernbaneforeningen — til Høgsbro og forklarede ham Situationen: To Dage efter skulde Dansk Jernbaneforbund have Kongres i Odense, Ordre D 880, der jo indeholdt de første Bestemmelser om Forhandlingsretten, var tilsidesat af Administrationen, som ikke vilde forhandle med os; P. D. Pedersen kunde ikke tage Ansvaret overfor den Stemning, som Kongressen i Odense vilde besjæles af, naar den fik Sagen forelagt, og udelukket var det næppe, at der var nogen Risiko for Ministeriet forbundet med Forholdet. Ministeren blev betaget og lovede at tage Affære, og da vi gik ned ad Trappen, mødte vi Generaldirektør Ambt, som, formodentlig telefonisk tilkaldt, var for opgaaende. P. D. Pedersen gik nu hjem og jeg til Møde i Sygekassen, hvor jeg dengang var Repræsentant. Medens Kontorchef Harhoff, Charles Petersen og jeg sad der og forhandlede, kom Generaldirektør Ambt gennem Værelset, og han sagde med et hvast Blik til os: „Saa, nu skal d'Hrr. faa Forhandling!" Hvorefter Forhandlingen berammedes til en af de allernærmest følgende Dage — mens P. D. Pedersen var til Kongres i Odense. Vi kunde altsaa ikke møde. Der blev nu gjort Skridt til at indberette, at vi nægtede at møde til Forhandling, hvorpaa jeg skrev en længere Redegørelse til Ministeriet med Protest mod denne Udlæggelse af Forholdet, og der kom da til Slut ny Indkaldelse til Forhandling. Vi mødte til denne uden store Forventninger; men det viste sig, at det forløb udmærket altsammen, at Ambt var en brillant Mand! Vi fik gennemført adskilligt af, hvad vi havde ønsket, og gik glade fra Forhandlingen.

Saa kom Ordren, vi havde forhandlet om, og den var affattet ganske rigtigt i Overensstemmelse med, hvad vi var bleven enige om.

Men den var bare forsynet med en lille Fodnote, som gjorde alt det opnaaede illusorisk.

Det var den første Forhandling.

Som et meget vigtigt Resultat af Forhandlingsretten betragter jeg forøvrigt Tjenestemandsloven af 1919. Og den er, mener jeg, selv om der maaske kan være noget at indvende her og der imod Satserne, i Virkeligheden en pragtfuld Grundlov for Tjenestemændene her i Landet."

Vi spørger nu Hr. Friis-Skotte, om han mener, at Organisationerne har væsentlig Betydning for *Administrationens* Arbejde.

„Ja, det mener jeg rigtignok. Administrationen vilde savne Organisationerne, hvis de ikke var til Stede. Det er nødvendigt for Ledelsen at have Føling med Personalet, og denne nødvendige Føling faar Administrationen gennem en langt smallere Spids og paa en anderledes paalidelig Basis hos Organisationerne end ved at gaa ud til Enkeltmand. . . . "

— — —

Saaledes talede Zaratustra! Det er jo svært afstivende at vide, at Administrationen vilde savne Organisationerne, hvis de ikke var til Stede. Og der er vel ingen Aarsag til at antage, at Savnet vilde være mindre dybfølt i den militære Administration!

HUSHOLDNINGSREGNSKABER FOR AARET 1922

NY OG BREDERE BASIS FOR PRISTALLET?

(Fortsat fra Nr. 5).

Til personlig Pleje udgives gnstl. 41 Kr. pr. Familie. Forbruget varierer noget efter Indtægternes Størrelse, og der er en Del Forskel mellem By og Land, idet Hovedstaden har en Udgift, der er omtrent dobbelt saa stor som Landdistrikternes.

Til Læge og Medicin udgives gnstl. 90 Kr.; Udgiften er absolut og relativt størst i de højeste Budgetgrupper, en naturlig Følge af, at de herhen hø-

Tabel 3 a. Fordeling af »Andre Udgifter«.

Aarligt Udgift pr. Familie	Hovedstaden	Provinsbyer	Landdistrikter	Hele Landet
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Bohave	365	308	274	312
Personlig Pleje	55	41	31	41
Læge, Medicin	130	79	71	90
Bøger, Aviser o. l.	123	98	103	107
Undervisning	75	89	95	87
Porto, Telefon o. l.	90	62	63	70
Sporvogn	78	5	5	25
Bil, Jernbane o. l.	94	100	121	106
Cykleudgifter	32	33	41	35
Rejseudgifter	107	98	63	88
Teaterbilletter	70	36	25	41
Fortæring ude	80	48	41	54
Vin, Spiritus	53	32	26	36
Tobak	96	72	68	77
Fremmed Hjælp	217	163	166	179
Gaver, Velgørenhed	267	186	188	209
Diverse	264	230	146	209
Tilsammen	2196	1680	1527	1766

Tabel 3 b. Fordeling af »Andre Udgifter«.

Aarlig Udgift pr. Familie	Budgetgrupper efter Udgift pr. Enhed					
	—800 Kr.	800—1600 Kr.	1600—2400 Kr.	2400—3200 Kr.	over 3200 Kr.	I alt
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Bohave	87	195	263	438	744	312
Personlig Pleje	11	27	37	52	91	41
Læge, Medicin	21	46	68	152	236	90
Bøger, Aviser o. l.	27	75	96	142	221	107
Undervisning	„	70	50	113	256	87
Porto, Telefon o. l.	8	37	58	114	170	70
Sporvogn	„	7	21	36	92	25
Bil, Jernbane o. l.	7	66	84	161	257	106
Cykleudgifter	46	35	37	23	52	35
Rejseudgifter	6	30	62	167	275	88
Teaterbilletter	5	20	34	54	134	41
Fortæring ude,	25	25	38	99	145	54
Vin og Spiritus	2	14	23	59	126	36
Tobak	42	53	67	89	189	77
Fremmed Hjælp	3	69	130	313	563	179
Gaver, Velgørenhed	4	96	155	318	675	209
Diverse	42	112	198	329	433	209
Tilsammen	336	977	1421	2659	4659	1766

rende Familier sjældnere er sygeforsikrede. Forskellen er dog til Dels formel, da de mindre Budgetter til Gengæld har en større Udgift til Sygekassekontingenter, og denne er opført under »Kontingenter«.

Udgiften til Bøger og Aviser er gnstl. 107 Kr., lidt lavere i Provinsen (Byerne og Landdistrikterne) end i Hovedstaden.

Udgiften til Undervisning andrager gennemsnitlig 87 Kr., den er højere i Provinsen end i Hovedstaden.

Til Papir, Porto og Telefon udgives der relativt betydeligt større Beløb i Hovedstaden end i Provinsen og forholdsvis mest i de højere Budgetgrupper. Det er sandsynligvis Udgiften til fast Telefon, der vejer stærkt til i de højeste Grupper.

Udgifterne til Befordring (Sporvogn, Bil, Jernbane og Cykle) er lavest i Provinsbyerne. I Hovedstaden gaar et betydeligt Beløb, gnstl. 78 Kr., til Sporvogn. Til Gengæld anvendes i Landdistrikterne baade relativt og absolut større Beløb end i Byerne til Bil, Jernbane- og Cykleudgifter. For hele Landet er Befordringsudgifterne gnstl. 166 Kr., for Hovedstaden 204, Provinsbyerne 138 og Landdistrikterne 167.

Udgifter til Hotelophold o. l. under Rejse viser som venteligt en meget stærk Stigning fra de lavere til de højere Budgetgrupper; det samme gælder Udgiften til Fortæring ude (heri ikke indbefattet den regelmæssige Fortæring paa Arbejdsstedet o. l., der er opført under Fødevarer), samt til Teater og lignende Fornøjelser, til Vin og Spirituosa og, i knap saa høj Grad, til Tobak. Disse Udgifter er, med Undtagelse af Tobaksudgiften, baade absolut og relativt betydeligt højere i Hovedstaden end i Provinsen.

Under Udgiften til fremmed Hjælp i Hjemmet er opført Løn til fast Tyende, til Vaske- og Rengøringskone, Vinduespudser og anden huslig Hjælp. Gennemsnitlig andrager denne Udgift 179 Kr. pr. Familie og er noget højere paa Landet end i Provinsbyerne; antagelig er der for Landdistrikternes Vedkommende i en Del af Regnskaberne medregnet Udgiften til Tyende, der kun delvis er beskæftiget ved husligt Arbejde. Denne Udgift tiltager særligt stærkt med voksende Budget.

Under Gaver og Velgørenhed er kun opført Gaver til Personer, der ikke er Medlemmer af Husstanden. Gaver til Familiens Medlemmer er opført under de respektive Udgiftsposter. Gennemsnitlig er denne Udgift 209 Kr., og den er relativt størst i de højeste Budgetgrupper.

Uden iøvrigt paa nærværende Tidspunkt at komme ind paa en nærmere Sammenligning mellem Resultaterne af denne Undersøgelse og tidligere Undersøgelser skal man med Hensyn til Forandringer i Udgifternes Fordeling paa de enkelte Udgiftsposter i et Budget anføre, at denne Undersøgelses Resultater i Forhold til den Fordeling, som er konstateret ved tidligere Undersøgelser, navnlig viser en Forskydning i Retning af Gruppen »Andre Udgifter«, som andrager en større Del af den samlede Udgift end tidligere. Dette staar i Forbindelse med, at en almindelig Tendens til Udvidelse af Forbruget i særlig Grad vil gøre sig gældende med Hensyn til saadanne særlige Behov, hvis Udgiftsdækning regnskabsmæssigt gaar ind under Posten »Andre Udgifter«.

Vinhandelen OSBORNE
Lejtmand J. C. Nielsen
Telf. 8477 — VESTERBROGADE 84 — Telf. 8477
D'Hrr. Officerer 10% Rabat paa alle egne Aftapninger af Vine og Spirituosa

AXEL PRIOR
— Aktieselskab —
— BYGNINGSARTIKLER —
Bredgade 33 — København K.
Telefon Central 23

RESTAURANT
BROHOLM
FREDERIKSBERG ALLE
Moderate Priser
Elegante Selskabslokaler

Oluf Brønnum & Co.
UDSTYRSLAGER
Holbergsgade 4
Telefon 8750 — Grundlagt 1874
Leverandør til Forbrugsforeningen
for Embedsmænd og Læger -:- -:-

ADOLPH HOLSTEBROE & Co.'S EFTF.
(ved C. E. Skovengaard)
Telf. 1655 - - - - Telf. 11665
Isenkram & Køkkenudstyr

August Millech
Købmagergade 13
Telefon 4601
Artikler for
Sadelmagere og Tapetserere

BEDSTE MIDDEL MOD ROTTER OG MUS
RATIN
NY ØSTERGADE 2. KBHVN. K. TELF. 3662 & 362

en gros **Chr. Schiang** en detail
1. Kl. Kolonial, Vin- & Delikatesse-Handel
St. Kongensgade 94 Tlf. 4317
Leverandør til Hær og Flaade
Varerne bringes overalt

Johansen & Jørgensen
Statsautoriseret Elektroinstallatør
Købmagergade 11 Telf. 6465
Leverandør til Militæret.

J. PALMESEN
Cigarer - Cigaretter - Vin
Militær Rekvisitter — Leverandør til Hæren

Vilh. Madsen
Kød - Viktualier - Ost
Leverandør til Kaserner og Lejre

BØFFELPAP
Vesterbroes Stentagpapfabrik
Tlf. 915. Gl. Køgevej, Valby. Grundl. 1877

Telefon 3
Anbefaler sig med alt til Mallefaget henhørende - - -
Lyngby Mølle
Specialitet
Sigtemel
Telefon 3

RØNNE & RØNNE
Amaliegade 3, København
Telf. 14200 - Palæ 3232
Læder og Skind en gros. - Prima Drivremme.
Leverandør til Hær og Flaade

A. B. EGEBERG
Pilealle 15 — Telf. Ordrup 1656
Blikkenslager - Skiferdækker
- Leverandør til Militæret -

PETER JØRGENSEN
TØMRER- OG SNEDKERFORRETNING
KONGENS LYNGBY - TELF. 56

CARLSEN & DEBOIS
NY ØSTERGADE 7. TLF. BYEN 7603
TAPETSERER & DEKORATØR

C. NIELSEN
PRINSESSEGADE 28
TELF. AMAGER 4285
VIKTUALIER
Leverandør til militære
- Husholdninger -

CHR. NYBORG - LASSEN'S EFTF.
Bog- og Papirhandel
Gothersgade 5 - - - - Telf. 3372
Spec. TEGNEREKVISITTER
- Leverandør til Militæret -

S. C. NIELSEN-JENSEN
MURERMESTER
STRANDVEJ 175 I TLF. HELLERUP 965 x

JOHS. RASMUSSENS EFTF.
NIELSEN & JOHANSEN
MASKINSNEDKERI
PRINSESSEGADE 18 :-: TELF. 13408

VILH. ANDERSEN
Etabl. 1882
Weysesgade 5 :-: Tlf. Strand 54 x
Glarmester- & Forgylderetablissement
Lev. til I. Ingeniørdirektion

HANSON 2 NY ØSTERGADE
STEMPELFABRIK
MÆRKEPLADER
TELF. 354 & BYEN 324 X
Signeter - Dørplader - Haandtrykkerier
Brændejern - Numeratører - Perforérer.

Det krigsministerielle Forlag.
Stempelpapir-Udsalg,
Christian F. Rømers Bog- & Papirhandel
Skindergade 29. Tlf. 3828, 6728. Kbhvn. K.
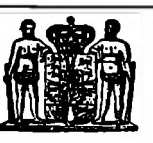
Papir og Konvolutter til Fabrikspris. Protokoller og Regnskabsbøger. Kontorartikler.
Bogtryk & Lithg. Arbejde. Universitetsbøger.

VORDINGBORG

PETER BUCHS VINHANDEL

Bladcentralen Telf. 226
Cigarer - Cigaretter - Tobak
Vordingborg Mejeri
Stort Lager af OST i alle Kvaliteter og til alle Priser
Honning - Konserves etc.
Algade 42, Tlf. 224 — Algade 70, Tlf. 301

H. SCHÜBELERS SØNNER
MALERMESTRE
NORDRE FRIHAVNSGADE 19
TELEFON CENTRAL 4206

HORSERØD HVILE- OG FERIEHJEM

Fra Komitéen for Horserødlejren har vi modtaget nedenstaaende med Anmodning om Optagelse.

I Horserød Hegn, 8 km. fra Helsingør (3 a 4 km. fra Saunte Station paa Hornbæk-Gilleleje Banen), tæt ved Gurre Sø har undertegnede Komité oprettet et Hvile- og Feriehjem, som *modtager Gæster fra Begyndelsen af Juni Maaned.*

Hjemmet, der er indrettet i Officersafdelingen af den tidligere Lazaretlejr, som er erhvervet af Komitéen, bestaar af gode, meget solide Træpavilloner grupperede om en større Træpavillon (Officerskasinoet) med Spise- og Opholdsstuer. I Pavillonerne findes kun rummelige Værelser, forsynede med Kakkelovn, elektrisk Lys m. v. og i hver Pavillon findes flere W. C. og et Badeværelse.

I hver Pavillon er der en Række 2-Sengs Værelser, alle forsynede med Sengetøj, Stole, Bord, Servante, Spejl og et lille Skab. Hvis Pladsen tillader det, kan Eneværelser faas mod Ekstrabetaling af 1 Kr. pr. Dag.

Hjemmet, *der kun er beregnet for den mindrebemidlede Klasse*, modtager

a) Kvinder, som *trænger* til Rekreation (efter nylig overstaaet Sygdom, Svækkelse eller Overanstrengelse) *for paany at kunne tiltræde deres Gerning*; men
b) ogsaa andre Kvinder samt
c) *Ægtepar* og
d) Børn, som *trænger* til Hvile, god Kost og frisk Luft; dog modtages kun Børn mellem 7 og 12 Aar; er de i Følge med Forældrene, mellem 4 og 12 Aar.

Børn, som ikke er i Følge med Forældrene, faar Ophold i en Pavillion for sig under Opsigt, ligesom Børnene spiser for sig selv.

Forældre med Børn faar saavidt muligt ogsaa Ophold i en Pavillon for sig, og det samme er Tilfældet med Rekonvalescenter.

Der modtages absolut ikke Voksne eller Børn, som *er* syge, eller Rekonvalescenter efter Tuberkulose eller anden smitsom Sygdom: ej heller Personer, som skal leve paa Diæt.

Prisen for Opholdet er 4 Kr. pr. Dag for Voksne og 3 Kr. for Børn.

For uformuende Personer, som *trænger til* Rekreation efter *nylig overstaaet Sygdom* og *godtgør dette med behørig Lægeattest*, er Betalingen, naar deres *Uformuenhed bekræftes*, dog kun henholdsvis 3 Kr. og 2 Kr. (Børn) pr. Dag.

Ved Indskrivningen betales et Forskud af 5 Kr. pr. Enkeltperson og 10 Kr. pr. Familie, medens Restbeløbet betales, naar Opholdet tiltrædes. I Tilfælde af Udeblivelse tilfalder Forskudet Hjemmet og den paagældende Plads belægges.

Forlades Hjemmet inden den fastsatte Tid, finder der som Regel ingen Tilbagebetaling Sted.

Forplejningen er saaledes:

Kl. 8½ —9	Kaffe eller Te, Havregrød, Mælk, Brød og Smør.
Kl. 12	2 Retter borgerlig Middagsmad med Kaffe.
Kl. 3½	Te eller Cacao og Brød.
Kl. 7	En varm Ret, Paalæg, Smør og Brød. Øl eller Mælk samt The.

Hjemmets Husorden, hvoraf følger at Gæsterne selv maa rede deres Senge og ordne deres Fodtøj, maa overholdes.

Komitéen forbeholder sig Ret til at forlange, at en Gæst skal forlade Hjemmet, hvis Forholdene paa Grund af Gæstens egen Optræden gør det nødvendigt, i saa Fald tilbagebetales Vederlaget for de resterende Dage.

Blanketter til Begæring om Opholdet kan *pr. Brevkort* rekvireres fra *Kontoret, Toldbodgade 19.* For Børn, der ikke er i Følge med Forældrene, findes særskilte (blaa) Blanketter.

Der modtages ikke Gæster under 8 Dage og Opholdet maa i Almindelighed paabegyndes og afsluttes omkring den 1. eller den 15. i en Maaned.

Hjemmet lukkes ca. 15. September.

København i Maj 1924.

I Komitéen for Horserødlejren:

J. Friis-Skotte. — Trafikm., M. F.
T. J. Helsted — Kapt. i Ingeniørkorpset
J. C. A. Larsen. — Smedem. Folketingsm.
J. Pitzner — Direktør, Folketingsm.
F. C. G. Schrøder. — Departementschef i Justitsministeriet. Formand.
Jens Olsen. — Grosserer, Generalkonsul. Kasserer.
H. Daniel. — Sygekasseinspektoratets Kontorchef. Tilsynsførende med Hjemmet.

EXPEDITIONEN AF DANSK OFFICERSBLAD

For at opnaa yderligere Sikkerhed ved Udbringelsen af Bladet vil Dansk Officersblad fra og med Julinumret blive besørget som „*postadresseret Blad*", et særligt Arrangement med Postvæsenet, hvorefter dette paa Forsiden øverst til venstre paa hvert enkelt Nr. paatrykkes Modtagerens Navn og Adresse, saaledes at Skriften fremtræder som den var skrevet paa Maskine.

Den nye Ordning medfører ingen Forandring i Fremgangsmaaden ved Anmeldelse af *Flytning* eller ved *Reklamationer* over udeblevne Numre, idet dette sker som hidtil *til det Postkontor, hvorfra Bladet modtages.*

Ved dette nye Middel er der forhaabentlig opnaaet den Fordel, at ogsaa de Medlemmer, der modtager Bladet gennem deres Afdeling, er sikre paa at faa det i Hænde, idet Afdelingen nu — i Modsætning til før — paa selve det enkelte Blad ser, hvem det er bestemt for.

Maalet for vore Bestræbelser har jo altid været — hver Mand sit Blad! Vi beder nu indtrængende vore Medlemmer ogsaa at gøre deres til, at Ekspeditionen kan gaa uden Friktion: **at anmelde Flytninger** *til vedk. Postkontor*, thi uden at den Side af Sagen er i Orden, nytter vore Bestræbelser ikke ret meget.

KUL- og KOKS-Bestillinger til Efteraaret.

Grundet paa billige Omkostninger leveres Kul og Koks billigst fra

JØRGEN ANDERSEN, Maaløv.

Københavns Afdeling ved Kaptajn **E. Winkelhorn,** Engtoftevej 4, Telefon Vester 1769 y eller direkte Telefon Maaløv Nr. 1 eller 117.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 7 | JULI 1924 | 3. AARGANG

UNIFORMSSAGEN

FÆLLESFORSLAG FRA ORGANISATIONERNE INDSENDT TIL KRIGSMINISTERIET

Efter Udsættelser af forskellige Aarsager, som vi tidligere har omtalt, har de 3 Befalingsmandsorganisationer under 31. Juli d. A. fremsendt et fælles og i det væsentlige enigt Forslag angaaende *Feltuniformen*, som vi gengiver nedenfor.

Efter at Organisationerne paa Forhandlingsmødet i Krigsministeriet den 15. Decbr. 1923 havde modtaget Ministeriets grundlæggende Direktiver for Arbejderne, paabegyndtes disse straks af et af F. O. L. nedsat Arbejdsudvalg, der var tiltraadt af Repræsentanter for F. a. R. f. O. Gennem dette Udvalg og det mellem F. O. L. og O. H. bestaaende Fællesudvalg er de respektive Organisationers Ønsker kommet til Orde og Forhandlinger foregaaet med det Formaal om muligt at naa til *en i Hovedsagen fælles Indstilling*, hvilket er lykkedes.

Forinden man kunde skride til Forhandling om Uniformsspørgsmaalets Detailler, maatte der for Organisationerne foreligge Afgørelse af,

om der fremtidig kun skulde reglementeres *een Uniform* (Feltuniformen), eller

om der foruden Feltuniformen vedblivende skulde opretholdes *en særlig Gala-(Garnisons-)uniform.*

Resultatet af de indenfor Organisationenre foretagne Undersøgelser, hvorefter der i F. O. L. og F. a. R. f. O. raader et saa at sige enstemmigt Ønske om at bibeholde en særlig Gala- (Garnisons-) uniform, medens et overvejende Flertal saavel af Officiantgruppen som blandt Reservens faste Underofficerer ikke nærer Ønske om en saadan,blev i Fællesskrivelse af 8. Febr. d. A. forebragt Ministeriet, der i Skr. af 23. Marts d. A. meddelte Organisationerne, at det — i Betragtning af det saaledes fremførte med videre — ikke vil modsætte sig Forslag om, *at den nuværende Garnisonsuniform, eventuelt med visse Ændringer, indtil videre bibeholds som en særlig Galauniform.*

I Besiddelse af dette Ministeriets Tilsagn, og idet man forbeholder sig i Tilslutning til nærværende at fremkomme med Forslag i saa Henseende, har Organisationerne anset det for *rigtigt først at tilendebringe Arbejderne vedrørende Feltuniformen* og forebringe Forslag herom.

Under de foregaaende Forhandlinger er der mellem de 3 Organisationer opnaaet Enighed om nedenstaaende Forslag, idet dog O. H. paa enkelte Punkter har taget Forbehold eller er fremkommet med Særforslag, der fremtræder under de respektive Afsnit, i hvilke vi for Oversigtens Skyld har delt Stoffet.

De af Ministeriet fremstillede Udkast til Feltuniform for Befalingsmænd o. l. har man overalt anset for gode og praktiske, saaledes at der straks kunne skønnes fra Organisationernes Side kun at være Anledning til at fremsætte Forslag til

A. Enkelte for *selve Uniformens* Karakter som Feltuniform mindre væsentlige Detailler.

B. En rationel Løsning af *Distinktionsspørgsmaalet.*

A. UNIFORMSGENSTANDENE.

1. Frakken.

a. Modellen.

Der raader indenfor samtlige 3 Organisationer et overvejende Ønske om at faa *Modellen med omfaldende Krave (Revers)* reglementeret. Da denne Model derhos formentlg maa anses for lige saa praktisk for Befalingsmænd o. l. til Feltbrug som Modellen med opstaaende Krave, tillader Organisationerne sig — uden her at fremkomme med en detailleret Udredning af Fordele og Mangler ved de to Modeller — at foreslaa *Revers-Modellen reglementeret.*

Af Hensyn til den for alle Befalingsmænd i Almindelighed og værnepligtige Befalingsmænd i Særdeleshed ønskelige Ret til at faa Feltuniformen udtaget af Afdelingernes Munderingsbeholdninger, maa man imidlertid anse det for rettest derhos at indstille, *at det tillades* at bære Frakke med opstaaende Krave (den anden af Ministeriet fremstillede Model for Befalingsmænd).

b. Farve, Stof og Snit.

F. O. L. og F. a. R. f. O. foreslaar, at det tillades ogsaa Sergenter af Rerserven og Kornetter (de sidstnævnte naar de anskaffer Uniform for egen Regning) at anvende Officersklæde, idet vi for Kornetternes Vedkommende ønsker at henvise til, hvad der senere under »Distinktioner« er anført om denne Klasse af Befalingsmænd. Under Hensyn hertil tillader vi os udtrykkeligt at indstille, at den foreslaaede Tilladelse ikke gives Sergenterne, uden at den ogsaa kommer Kornetterne tilgode, hvem det formentlig maa anses for rimeligt at stille saaledes, at de — om ønskes — kan anvende et Uniformssæt baade før og efter Udnævnelse til Sekondløjtnant.

O. H. tiltræder foranstaaende for *Sergentens* Vedkommende, men finder ingen Anledning til at komme ind paa *Kornettens* Forhold her, idet denne Klasse jo nu forsynes af Hærens Beholdninger og derfor ikke i denne Henseende kan jævnstilles med Sergenten, der er fast Befalingsmand. O. H. tager Afstand fra Tanken om at gøre Tilladelsen for Sergenten til at anvende Officersklæde afhængig af, at en lignende Tilladelse gives Kornetten. De to Klassers Uniformsvilkaar er som nævnt vidt forskellige, idet Sergenten modtager Udrustningshjælp og holder sig selv med Uniform, Kornetten ikke.

c. Knapper.

De meget mørke, oxyderede Knapper, hvormed Menigmodellen er forsynet, maa man formene mindre smukke og mindre harmonerende med Uniformens Farvetone end brunerede (broncefarvede) Knapper, der kan fremstilles i en Tone, velafstemt saavel med Stoffarven som med Distinktionerne.

Organisationerne *foreslaar derfor broncefarvede Knapper.*

Knapperne *paa Frakkens Ryg* foreslaar man *fjernede;* de yder ingen Støtte for den svære Livrem (Pistolrem), der jo holdes oppe med Skulderremme, men volder derimod en Del Fortræd (f. Eks. paa Møbler etc.).

Skulderstroppernes Knap foreslaas forsynet med *Regimentsmærke* (Korpsmærke). Det er Organisationernes Opfattelse, at der under den nye Hærorganisations i flere Henseender vanskelige Forhold er Brug for, hvad der med beskedne Midler kan gøres for at støtte Samfølelsen indenfor Afdelinger og Korps, og hertil bidrager i ret forbavsende Grad saadanne særlige Kendemærker. Dette Forslag stemmer med, hvad der før brugtes, og er saa meget mere naturligt, som der efter vort Forslag (jfr. nedenfor) kun bør være Fællesmærke (det danske Vaaben) i *Huens* Emblem, hvor man jo *nu* har Vaaben- (Korps-)mærke.

d. *Distinktionerne* } se Afsnit B.
Vaaben- og Korpsmærke }

2. Benklæder.

a. Model.

Hensynet til Geledtjenesten nødvendiggør kun Modellen for beredne, der maa anses for den i denne Henseende hensigtsmæssigste. Af Hensyn til den før nævnte Ønskelighed af, at Befalingsmænd o. l. skal kunne udtage Feltuniformen af Munderingsbeholdningerne, og da disse Beholdninger ikke ved Fodfolksafdelingerne rummer Benklæder for beredne, vil det dog alene af den Grund være nødvendigt at tillade lange Benklæder (Benklæder for *uberedne*). Hertil kommer, at en Del Befalingsmænd o. l. med udelukkende Kontortjeneste vil foretrække de lange Benklæder.

Man foreslaar derfor, at *begge* Modeller reglementeres, idet tilføjes, at Benklæder for beredne efter Ønske skal kunne udstyres til at *knappe* eller til at *snøre* om Benene.

b. Farve.

Der har fra flere Sider været fremsat velbegrundede Anker imod, at Frakke og Benklæder er af ganske samme *Farvenuance,* idet det derved gøres vanskeligt at kombinere ældre og yngre Uniformseffekter. At overlade en ønskelig Forskel i Farve til et tilfældigt Resultat af forskellige Indkøb eller tilfældige Ønsker maa forekomme lidet heldigt, idet man derved vil se snart lysere Benklæder til mørkere Frakke, snart modsat.

Organisationerne er afskaaret fra at foreslaa, at der *beordres* en bestemt Forskel, f. Eks. Benklæder af lysere Farve end Frakke, eftersom en saadan Forskel ikke er reglementeret for Meniguniformen, og denne skal kunne udtages til Befalingsmænd, jfr. foran. Men for at *muliggøre* en Forskel og samtidig sikre, at den gaar i *samme* Retning, foreslaar man:

at Benklæder *kan* være af en noget *lysere* Farvetone end Frakken.

3. Kappe og Regnfrakke.

a. Kappe foreslaas af en saadan Model, at den efter Ønske kan knappes helt op i Halsen eller »slaas ned«, saa den faar samme Revers som Uniformsfrakken, Kappen bør have »Wienerfold« i Ryggen. Organisationerne kan indskrænke sig til at foreslaa en Model som den, der forefindes i Hærens Besigtigelseskommissions Prøvesamling i Protokol 20 —26. Side 109, Linje 36 og Vignet Katalog 899, dog med Skulderstrop.

b. Regnfrakke af sort eller gulbrunt vandtæt Stof.

4. Garnisonshuen.

(jfr. medfølgende Model.)

a. Ændringer ved Ministeriets Model:

— noget bredere Puld
— Kakifarvet Baand af naalestribet Silke om Hueranden
— brun Læderskygge og -hagerem (Lak) i Farve svarende til Pistolremmen; Officerer o. l. af Generalklassen dog i Stedet for Hagerem en Snor i Guldtrækkerarbejde som nu.

b. Emblem (se Modellen):

Der er Enighed om at foreslaa Emblem bestaaende af: Grene af *Egeløv, broderet i mat Guld,* som paa Modellen, omsluttende en gul Metalknap med *det danske Vaaben* (lig den, der indførtes til den graagrønne Uniform; Løver og Hjerter i Emaille). Kokarde som hidtil.

Angaaende *Emblemets Graduering* (Antallet af Egegrene) for de forskellige Klasser og Grupper af Befalingsmænd er der ikke opnaaet fuld Enighed mellem F. O. L. og F. a. R. f. O. paa den ene og O. H. paa den anden Side.

F. O. L. og F. a. R. f. O.'s Forslag til Emblem:

De to Organisationer har under deres Overvejelser rettet Bestræbelserne imod at finde et Emblem, der

— præger Huen som en uomtvistelig *militær* Hue; det maa jo erindres, at Uniform og — navnlig — Hue af ganske samme Farve og Model bruges af *mange civile* Institutioner og Personer; derfor har man foreslaaet *baade* Egeløv *og* Vaaben;
— som dog er enkelt i sin Tegning og ikke ved overflødig Graduering bliver overlæsset og utydelig i Tegningen og lidet stemmende med en Feltuniform, — som
— derfor ikke kan give specielt Kendetegn for de respektive *Grader* (Distinktioner), men
— indskrænker sig til at opretholde den hidtil paabudte og rimelige Forskel mellem de forskellige *Grupper* af Befalingsmænd o. l.

Ud fra disse Betragtninger, og da man jo er nødt til atter at gaa bort fra den for faa Aar siden indførte

Huedistinktion, har F. O. L. og F. a. R. f. O. ment at finde den bedste Løsning i at foreslaa: samme Hue for alle Befalingsmænd o. l., samme Vaaben og saa Forskellen mellem Grupperne givet i *forskelligt Antal af Egegrene.* Derved vil man endvidere kunne undgaa det af Officiantgruppen formentlig lidet yndede hidtidige Gruppemærke: den røde Snor (Snor i Vaabenfarve).

F. O. L. og F. a. R. f. O. indstiller derfor, at der reglementeres:

— for *Officerer o. l.* 2 × 2 Egegrene
— for *Befalingsmænd af Officiantgruppen o. l.* 2 × 1 Egegren
— for *Sergenter af Reserven og Kornetter:* Vaabenknap uden Egeløv, men med en 4 mm bred Ring i Guldtrækkeri uden om Knappen i en Afstand af 4 mm.

O. H.s Ændringsforslag til Emblem.

Naar O. H., der iøvrigt kan tiltræde det af Officererne fremsatte angaaende den nye Garnisonshue, ikke kan tiltræde det af Officererne fremsatte Forslag til Emblem paa samme, er Aarsagen den, at O. H. ikke indser Nødvendigheden af Opretholdelsen af en Forskel paa Huen for ligestillede Grader indenfor de to Grupper

først fordi den nye Huetype er ganske uegnet til at bære egentlige Distinktioner og

sidst men ikke mindst, fordi man maa anse en særlig Udstyrelse for ganske unødvendig, saafremt man gennemfører det af begge Organisationer fremsatte Distinktionsforslag.

Som senere i nærværende Indstilling fremført, har man netop gennem Distinktioneringen søgt at naa til en rationel Løsning af dette Spørgsmaal ved at foreslaa et System, der effektivt tjener Formaalet at særtegne Grupper og Grader og ved at vælge et Sted — Frakkens Krave — for Distinktionernes Anbringelse, hvor disse er tydelige, selv ved en diskret Distinktionering.

O. H. mener derfor ikke, at der under Hensyn til ovenforomtalte *tydelige* Distinktionering er bydende Nødvendighed for, at ligestillede Grader indenfor de to Grupper ikke bærer samme Hueemblem, tilmed da en Ordning som den foreslaaede ingenlunde vil være ukendt, men i Overensstemmelse med, hvad man har gennemført indenfor Flaaden.

Anbringelse af en Officiantgruppen betegnende rød Snor e. l. findes ikke at harmonere med Feltuniformens Ide.

O. H. vil dog anse et noget afvigende Hueemblem for de øverste Officersgrader (Oberst- og Generalsklassen) for rimeligt, men maa holde for, at Skillelinjen maa ligge mellem Stabs- og de øvrige Officerer, en Praksis der ogsaa følges i Distinktionsspørgsmaalet baade tidligere og som det i nærværende Indstilling er foreslaaet. Man finder, at Korpsofficianterne i hvert Fald bør følge Kaptajnerne, idet Korpsofficianterne, særlig af 1. Grad, maa siges at rangere nærmere Kaptajn end Premierløjtnant. O. H. tillader sig herefte at foreslaa følgende Hueemblem for de forskellige Klasser:

Officerer af Generalsklassen o. l.
enten 2 × 3 Egegrene + Hagerem i Guldtrækkerarbejde
eller 2 × 2 Egegrene, Stjerne i Guldtrækkerarbejde som Underlag for Vaabenkappen + Hagerem som ovenfor.

Officerer af Oberstklassen o. l.
som ovenfor, dog uden Hagerem i Guldtrækkerarbejde.

Officerer af Kaptajns- og lavere Grader o. l. samt Befalingsmænd af Officiantgruppen o. l.
2 × 2 Egeblade.

Sergenter af Reserven og Kornetter:
som af Officererne foreslaaet.

F. O. L.s og F. a. R. f. O.s Bemærkninger til O. H.s Ændringsforslag:

For det Tilfælde, at Ministeriet skulde være sindet at fremme en Ordning i Lighed med den af O. H. foran foreslaaede, ønsker F. O. L. og F. a. R. f. O. hertil at bemærke følgende:

1) Da Hærloven fastsætter 2 *Hovedgrupper* af faste Befalingsmænd o. l., vil det formentligt være ikke alene rimeligt, men ogsaa nødvendigt, at der opretholdes en vis »Gruppeforskel« i Uniformeringen som hidtil. Officersorganisationerne maa derfor bestemt formene, at der, i Fald visse Officerer o. l. skulde have samme Emblem som Officiantgruppen, maa *indføjes et særligt Gruppemærke* (den af Ministeriet paatænkte røde Snor) for denne sidste, og vel at mærke anbragt paa et saadant Sted, at det faktisk er synligt, i hvilken Forbindelse man skal bemærke, at anbragt langs den øverste Huerand som ved Søværnet, vil det — saaledes som den foreslaaede Hue er bygget — være ganske usynligt.

2) Efter Princippet: gradmæssigt ligestillede Befalingsmænd samme Emblem, vil det ikke være rigtigt at give Kaptajnsklassen samme Emblem som Officiantgruppen; thi ingen Befalingsmand af denne Gruppe er ligestillet med Kaptajn. Ved andre Lejligheder har man skelnet mellem Befalingsmænd, der er Chefer, og saadanne, der ikke er Chefer. Ved Fastsættelsen af Huedistinktion fik saaledes kun de førstnævnte lodrette *Dobbelt*snore paa Huen. F. O. L. og F. a. R. f. O. maa derfor hævde, at ihvertfald kun *Løjtnants*klassen og Officiantgruppen bør have fælles Emblem. (Se iøvrigt F. O. L.s og F. a. R. f. O.s Bemærkninger til O. H.s Særforslag om Distinktioner for Korpsofficianter.)

3) For ikke at faa Emblemet overlæsset (jfr. foran) maa man dernæst anse det for rigtigt, at den laveste Form for Egeløv bliver 2 × 1 Gren, og ikke som af Officiantgruppen foreslaaet 2 × 2 Grene.

4) F. O. L. og F. a. R. f. O., der principielt maa fastholde sit eget foran fremsatte Forslag maa under alle Omstændigheder, for det Tilfælde, at Ministeriet skulde foretrække at følge Officiantgruppens Forslag, *indstille, at dette ændres derhen:*

— *Officerer af Generalsklassen o. l.* 2 × 2 Egegrene + »Hagerem« i Guldtrækkerarbejde.
— *Officerer af Oberst- og Kaptajnsklassen:* 2 × 2 Egegrene.
— *Officerer af Løjtnantsklassen og Befalingsmænd af Officiantgruppen:* 2 × 1 Egegren.
— *Sergenter af Reserven og Kornetter:* »Løveknap« med Ring.

5. Felthuen
(jfr. medfølgende Model).

Fællesforslag:

Organisationerne anerkender det praktiske Hensyn, der har ladet Ministeriet reglementere for Korporaler, Underkorporaler og menige en Felthue, der kan smøges ned, saa den dækker Nakken. Denne Model er imidlertid i fremtrædende Grad uklædelig, det enhver

Hue, der skal kunne smøges ned over Ører og Nakke, *maa* blive. Ønskeligheden af en Model, der kan smøges ned, er jo imidlertid ikke den samme for Befalingsmænd, der lettere end Mandskabet kan udstyre sig med særlige Hjælpemidler til særlige Situationer (Tørklæder m. v.), saa det primære praktiske Krav her nærmere bliver: at faa en Hue, der *fylder mindst muligt*, helst flad, saa den *let kan anbringes* i Lomme, Taske etc., naar Staalhjelm anlægges.

Da vi nu er saa heldige i vor gamle Rytterhue at have en Model, som paa en Gang fuldt ud tilfredsstiller de moderne praktiske Krav, er smuk og har *national Hævd*, hvilket for Organisationerne har ikke ringe Betydning, er det vort Forslag,

at der for samtlige Befalingsmænd o. l. reglementeres Felthue som medfølgende Model (Baand og Snore i samme Farve som Baandet paa Garnisonshuen).

Endvidere foreslaar:

O. H.: Ingensomhelst Grads eller Gruppemærke; kun Kokarde. Huen fremkommer som Følge af Tanken: at have en let transportabel Hovedbeklædning til Brug, naar det ikke i Øjeblikket er paakrævet at bære Staalhjelm. Den bør derfor ligesaalidt som Staalhjelmen været forsynet med Grads- eller Gruppemærke.

F. O. L. og F. a. R. f. O.:

1) Miniatur-Egeløv (Ring) omkring Kokarden i Overensstemmelse med Forslaget til Garnisonshuens Emblem.

Man skal i denne Forbindelse pege paa, at der i den franske Hær, som har Felthue af en noget lignende Model, bruges Distinktioner paa samme (jfr. Rapport fra Kaptajn Kirkebjerg).

2) Ifald O. H.s Forslag til Garnisonshuen følges: Rød Snor som Gruppemærke for Officiantgruppen (den øverste rundgaaende Snor paa Huen rød); det skal tilføjes, at der i sidstnævnte Fald maa fastsættes et Kendetegn ogsaa for Sergenter og Kornetter.

6. Fodbeklædning.

Organisationerne foreslaar, at der som nu tillades Brug af sort eller brunt (ufarvet) Fodtøj og Gamacher. Lægbind bør ligeledes tillades.

B. DISTINKTIONER.

Organisationerne har været fuldt enige om at søge opnaaet et System, som

— virkelig tjener Formaalet: at særtegne Grupper og Grader,
— er enkelt, klart og konsekvent, som
— imødekommer berettigede Krav om Smagfuldhed, men som tillige
— tilfredsstiller feltmæssige Krav.

Det var naturligt først at undersøge, om de for Tiden paa den graa Feltuniform anvendte Distinktioner tilfredsstiller disse Krav og — eventuelt med visse Modifikationer — lader sig anvende paa den nye Feltuniform. Fastsat som disse Distinktioner er i Anledning af og med Hensyntagen til den ved Hærloven af 1922 indførte nye *Officiantgruppe*, hvis Forslag herom til en vis Grad blev imødekommet, har O. H. intet principielt haft at erindre imod, at det samme System overføres til den nye Uniform (jfr. dog nedenfor med Hensyn til Korpsofficianter m. v.).

Blandt Officerer o. l. har der imidlertid raadet mindre Tilfredshed med dette System, som ved de gentagne Ændringer og Kompromis'er formenes at være blevet uklart og saa indviklet, at det er saare vanskeligt at finde ud af, og som Officersorganisationerne ikke ved Fastansættelsen eller senere Ændringer har haft Lejlighed til at tage Stilling til eller forhandle om

Ved en nøjere Gennemgang af de Muligheder, der kunde skønnes at foreligge, kom man *indenfor F. O. L. og F. a. R. f. O.* til det Resultat, at en for alle Parter og alle Hensyn fuldt tilfredsstillende Løsning vanskeligt vilde kunne naas uden ved at forlade det hidtidige System. At adoptere et eller andet udenlandsk System lader sig ikke med Fordel gøre, fordi vor nye Befalingsmandsordning, der er ganske speciel, ogsaa kræver specielle Hensyn ved Fastsættelsen af Distinktioner.

De to Officersorganisationer blev derfor staaende ved en Ordning i Lighed med den, der ved kgl. Anordning af 5. Septbr. 1923 stadfæstedes for Søværnet *(Ærmedistinktioner af Galoner, vævede af oxyderet Metaltraad)*. Organisationerne erfarede imidlertid underhaanden, at en saadan Ordning ikke kunde vente Fremme og traadte derfor i Forbindelse med Ministeriet om Sagen for ikke at arbejde videre paa et blindt Spor. Forhandlingen i Ministeriet den 1. Maj d. A. og Ministeriets paafølgende Skrivelse af 13. Maj gjorde det formaalsløst at arbejde videre paa dette Forslag og henviste praktisk talt Organisationerne til *»i Princippet at blive staaende ved det System af Stjerner og Rosetter*, som blev fastsat ved Indførelsen af den midlertidige graa Feltuniform«, selv om Forholdene (og Distinktionerne) unægtelig er en Del ændrede siden da.

F. O. L. og F. a. R. f. O. har ønsket gennem foranstaaende kortelig at gøre Rede for de Aarsager, som har ført dem til nedenfor at deltage i Fremsættelsen af Forslag til Distinktioner efter et System, som de foran har betegnet som mindre tilfredsstillende.

Forslag til Distinktioner
(jfr. medfølgende Prøver).

Efter det saaledes foreliggende har Organisationerne set deres væsentligste Opgave indskrænket til at søge *bortryddet noget af den Uklarhed*, der klæber ved det *nuværende* System.

En af de vægtigste Anker, der er rejst mod det — og formentlig med Rette — er denne: Den for Kaptajns- og Løjtnantsklassen reglementerede »Stjerne« er i sin i 1923 ændrede Form bleven en utydelig Mellemting mellem en Stjerne og en Roset. Organisationerne foreslaar derfor:

— Stjerne af *samme Konfiguration* for alle Officerer o. l., men af *forskellig Størrelse* for de respektive Klasser.

Et andet Forhold af Betydning vedrørende dette System er: anbragt paa Skulderstrop, hvor Distinktionen ses *i Profil*, er det vanskeligt endog paa kort Afstand at se Forskel mellem Stjerne og Roset. Man foreslaar derfor Distinktionen anbragt *paa Frakkens (Kappens) Krave* (umiddelbart over Reversens Udskæring), hvor den ses i *Grundrids*, og hvor derfor selv en diskret Distinktion er *tydelig*.

Endelig maa F. O. L. og F. a. R. f. O. formene, at den med K. f. H. B. 4.-1923 indførte *Forskel i Distinktioner for Oberstløjtnanter og Kaptajner* af Linjen og de tilsvarede Grader *af Reserven*, som ikke har haft samme Grad i Linjen (den 3-oddede Stjerne) virker meget uheldigt saavel af tjenstlige som personlige Aarsager, hvorfor *man foreslaar den hævet*. (Man er

paa det rene med, *at Løjtnanter* af Reserven, der har en i Hærloven særligt placeret og benævnt Grad, maa have særlig Distinktion.)

1. Officerer o. l.

Fællesforslag:

a) *6-oddede Stjerner* (Løjtnanter af Reserven dog een 4-oddet) i Guldtrækkerarbejde eller Metal som medfølgende Sæt, der dog kun er groft udført, og om hvis Detailler man tillader sig at forbeholde sig Forhandling, ifald Forslaget antages i Princippet.

b. *Antal* af Stjerner som nu; dog *alle* Oberstløjtnanter og Kaptajner af Reserven samme Antal som tilsvarende Grader af Linjen, Løjtnant af Reserven en 6-oddet + en 4-oddet.

c) *Størrelse af Stjerner:*
Generalklassen *store* Stjerner (Diam. c. 37,5mm).
Oberstklassen *mindre* » (— -30 »).
Kaptajner og Løjtnantsklassen *smaa* Stjerner (— -20 »).

d) *Særlig Distinktion* for Officerer i *Stabe:* som hidtil (Snore i mat Guld).

2. Befalingsmænd af Officiantgruppen o l.

Fællesforslag:

Der foreslaas *Rosetter* og *Bjælker* som hidtil.

Særforslag fra O. H.:

1) Rosetten foreslaas reglementeret som medfølgende Prøve (den tidligere Officers-Roset) og fremstillet i Guldtrækkerarbejde eller Metal.

2) *Korpsofficianternes* Distinktion foreslaas ændret, saa at:

Korpsofficianter I faar 3 Rosetter,
do. II » 2 do + 1 Bjlk.

Naar O. H. fremsætter dette Forslag 2), maa Aarsagen hertil søges i, at det nuværende System med Rosetternes og Bjælkernes Antal synes mindre heldigt for Distinktioneringen af Korpsofficianterne. Naar for Korpsofficiant II Distinktionerne er fastsat som 1 Roset og 2 Bjælker, maa man nærmest sige, at den paagældende distinktioneres lavere end den Grad, hvorfra han udnævnes (Stabsofficiant), hvor Distinktionen er 2 Rosetter.

Overfører man det System, der er gældende for Officiantgruppens Befalingsmænd i de lavere Grader, vil det være ganske i Overensstemmelse med Systemet, naar man giver Korpsofficiant II 1 Bjælke til de 2 Rosetter, han i Forvejen har, og ved Udnævnelse til Korpsofficiant I erstatter Bjælken med den tredie Roset.

Naar der fra Officers-Side anføres, at en saadan Distinktionering af Korpsofficiant I vilde nærme Korpsofficiantgraden for meget til Kaptajnsgraden, kan O. H. ikke anerkende dette, og ikke alene i dette, men ogsaa i andre Tilfælde har det vist sig ugørligt at faa det nye Distinktionssystem til ganske at dække for ligestillede Grader indenfor de to Grupper.

F. O. L.s og F. a. R. f. O.s Bemærkninger til foranstaaende Særforslag.

Ad 1): Tiltrædes.

Ad 2): Man kan ikke anse det for rigtigt at imødekomme dette Særforslag. Naar det her fremsatte Ønske ikke fra Ministeriets Side blev imødekommet ved Distinktionernes Fastsættelse i Fjor, maa Aarsagen antages at være, at 3 Rosetter for Korpsofficiant I *ikke* passer ind i det fastsatte System. Ligesom Stabsofficiantens 2 Rosetter svarer til den i Grad ligestillede Premierløjtnants 2 Stjerner, vilde *3 Rosetter svare til Kaptajnens* 3 Stjerner; men Korpsofficiant I er ved Hærloven *ikke* gradmæssigt ligestillet med Kaptajn, selv om saadant ønskes af Officiantgruppen, og hans Distinktion bør svare til hans Grad (jfr. iøvrigt Officersorganisationernes foranstaaende Bemærkninger vedrørende Hue-Emblem). Vil man jævnføre med *Forholdene i Flaaden,* har Dæksofficer I (lig Korpsofficiant II) 1 bred + 2 smalle Galoner (svarende til 1 Roset + 2 Bjælker). Ganske vist er i Hæren Korpsofficiantgraden tvedelt, og ganske vist maa derfor Korpsofficianter I have en »højere« Distinktion, men den nærmest højere maa blive *2 Rosetter + 1 Bjælke, saaledes som allerede fastsat.* Man skal yderligere anføre — selv om dette ikke direkte vedrører Feltuniformen — at til 3 Rosetter maatte ved en eventuel Huedistinktion til *Garnisons*uniformen svare 3 brede rundtgaaende Lidser, hvilket vil passe lige saa daarligt i Systemet.

3. Sergenter af Reserven og Kornetter.

F. O. L.s og F. a. R. f. O.s Forslag:

Det er de to Organisationers afgjorte Opfattelse, at der bør gøres noget for ogsaa med Hensyn til Uniformering og i Særdeleshed Distinktioner at knytte Sergent- og Kornetgraden til de respektive Befalingsmandsgrupper, der rekrutteres fra disse to Grader. Der bør være et dragende Moment ogsaa i den Distinktion, der gives dem, saa det direkte ses, at de har gjort et Skridt fremad paa Vejen til henholdsvis Officiant og Officer.

Man foreslaar derfor, at der fastsættes Kravedistinktioner for de to Grader saaledes:

Sergent af Reserven: Bjælken, der er *en Del* af Distinktionen for Officiantgruppen.

Kornet: Den 3-oddede Stjerne, der for Tiden er *en Del* af Distinktionen for Løjtnanter af Reserven.

O. H.s Ændringsforslag.

— For *Sergent af Reserven* som foreslaaet;

— For *Kornetter* foreslaar O. H. en Distinktionering som den, denne Befalingsmand for Tiden har, idet man efter hele hans kortvarige Uddannelse finder, at han maa dele Vilkaar med Korporalen, der ligesom Kornetten er værnepligtig Underofficer.

Naar man vil sidestille ham med Sergenten af Reserven, forekommer det O. H. ganske urimeligt, navnlig under Hensyn til den Uddannelse, sidstnævnte Befalingsmand har saavel praktisk som teoretisk, inden han opnaar Udnævnelse som Sergent.

Til Sammenligning skal man tillade sig at anføre: Kornetten gennemgaar en 6 Maaneders Rekrutskole, kommer derefter paa Kornetskolen i 6 Maaneder og udnævnes saa til Kornet. Uddannelsen har altsaa varet 1 Aar.

Sergenten af Reserven gennemgaar en 6 Maaneders Rekrutskole , kommer derefter paa Korporalskolen i 6 Maaneder, forretter saa praktisk Tjeneste ved et Rekrutkompagni i 6 Maaneder for derpaa at gennemgaa Vaabnets Sergentskole med 1 Aars praktisk og teoretisk Uddannelse. Uddannelsen har altsaa her varet 2½ Aar eller ca. 1½ Aar længere end Kornettens.

Under Hensyn til denne længere Uddannelse finder O. H., at der er meget, som taler for, at der gives Sergenten en Distinktion, der viser, at den paagældende har gennemgaaet en videre Uddannelse paa Hærens Skoler.

Naar man ikke tidligere sidestillede Sergenten af Linien med Kornetten, synes det nu i lige saa høj Grad at være ubetimeligt at ville sidestille Kornetten med Sergenten af Reserven, der under ingen Omstændigheder har faaet en ringere Uddannelse end den Befalingsmandsgrad, der før rangerede over denne værnepligtige Befalingsmand.

At O. H. paa det bestemteste maa tage Afstand fra, at der tildeles Kornetten den af Officererne foreslaaede Distinktion, er at søge i:

at den foreslaaede Distinktion ikke er et Overgangsled indenfor Officersgruppens forskellige Grader, men en ganske selvstændig Distinktion, og

at den, saafremt den indførtes, vilde kuldkaste hele det System, der nu er lagt til Grund for Officiantgruppens Uniformering.

F. O. L. og F. a. R. f. O.
anser det for urigtigt ikke for Kornettens Vedkommende at tage skyldigt Hensyn til baade den Fordannelse, der kræves af ham, til *Resultat* af den militære Uddannelse, der er givet ham, og den Hensigt Hæren organisatorisk har med ham. Den militære Uddannelse, der er givet Kornetten, kan ikke bedømmes efter den forholdsvis korte Tid, i hvilken den er givet; den maa bedømmes efter de Maal, der har kunnet naas (som Følge af Elevernes langt større forudgaaende Uddannelse). De to Organisationer maa under alle Omstændigheder holde for, at man ikke bør give Sergenten den for ham foreslaaede Distinktion, uden at Kornetten faar den for ham af os foreslaaede eller en lignende.

4. Vaaben og Korpsmærke.

Fællesforslag:

Bedst svarende til Feltuniformen anses Mærker i bruneret Metal (samme Farve som Kapperne) og fremstillet i Lighed med medfølgende ældre Prøver, maaske noget mindre. Det bemærkes, at man for Fodfolket foreslaar 2 korslagte Geværer uden Spade; de øvrige Vaaben og Korps som hidtil.

Med Hensyn til *Stedet* for Anbringelsen foreslaar: *F. O. L. og F. a. R. f. O.:* paa Skulderstroppen nærmest Ærmesømmen, idet man formener det særlig udsat for Slid og Molest af Remme m. v., hvis det anbringes paa Brystet. Ved at anbringes paa Brystet (omtrent som en Dekoration) faar det derhos paa en ikke ønskelig Maade Karakter af et Udmærkelsestegn.

O. H. foreslaar Korpsmærket anbragt paa højre Side af Brystet, idet man ikke anser det for praktisk at anbringe det paa Skulderstroppen, hvor det erfaringsmæssigt dels vil blive revet af af Kappe eller Regnfrakke, dels vil ødelægge Kappens Foer eller Regnkappen.

Saafremt man anbringer det paa Skulderen, vil man ogsaa uden Tvivl berøve det nogle af de gode Egenskaber, man tillægger det, idet det saaledes anbragt — ligesom Distinktioner — selv paa forholdsvis ganske kort Hold ikke vil ses, og dermed ikke være i Stand til at opfylde den Mission, man ønsker, det skal opfylde.

Ved Anbringelse paa Brystet vil man ogsaa følge den Retningslinie, der allerede er angivet indenfor Hæren af vort Flyverkorps, hvis Korpsmærke virker baade smukt og karakteristisk, uden at nogen vil forveksle det med en Dekoration.

Ved at fremsende foranstaaende har Organisationerne hver for sig efter bedste Skøn udtalt sin Opfattelse angaaende det foreliggende Emne og strakt sig videst muligt for at opnaa det, der her foreligger: fælles Forslag om det altovervejende Antal Detailler, medens man paa ganske enkelte Omraader har ment at have Pligt til at fremsætte og begrunde de særlige Synsmaader og Ønsker, der næres, og som man ikke har ment det forsvarligt at give Afkald paa eller undlade at fremsætte til Ministeriets Kundskab.

Sluttelig tillader man sig at gentage den tidligere udtalte Forventning om, at der maa blive Lejlighed for Organisationerne til at *udtale sig om de endelige Prøver* naar disse foreligger, efterat Ministeriet har taget Stilling til foranstaaende.

P. Org. V.

A. Tuxen	*J. Abrahams*	*J. Hinge*
Oberstløjtn.,	Kaptajn,	Overofficiant,
Fmd. for F. O. L.	fung. Fmd. for F. a. R. f. O.	Fmd. for O. H.

TJENESTEREGLEMENT OG KOMMANDOFORHOLD

HVAD TJENESTEMANDSORGANISATIONERNE BØR OG IKKE BØR FORHANDLE OM

Da F. O. L. blev dannet som forhandlingsberettiget Organisation, var det — som vi adskillige Gange har haft Anledning til at bemærke — nølende og med Fornemmelsen af, at der med denne Tjenestemandsorganisation kom ind i Hærens indre Liv et hidtil fremmed Moment, der for mange stod som et Kundskabens Træ paa godt og ondt! Det var først, da det blev klart for alle, at rent *tjenstlige* og *Kommando*-Sager selvsagt ikke kunde komme til Behandling for dette nye Forum, at *alle* Officerer o. l. efterhaanden gjorde en Dyd af Nødvendigheden og bifaldt Organisationen.

Lige saa fast F. O. L. i den forløbne Tid har holdt paa, at Sager, som i Følge Loven og de gældende Forhandlingsregler hører under dens ressort, bør komme til Behandling, lige saa klart har F. O. L.s Hovedbestyrelse stedse set sin Pligt til ikke ukaldet at blande sig i Sager, som alene bør behandles af Hærens ansvarlige Myndigheder.

Af nærværende Blads Januarhefte for i Aar vil vore Læsere have set, hvordan F. O. L. har stillet sig overfor det under Udarbejdelse værende *nye Tjenestereglement m. v.*, som lige siden Hærlovens Vedtagelse har været imødeset med megen Interesse, og som lader til at skulle komme til Verden ad mere eller mindre unaturlig Vej. Ministeriet viste F. O. L. det Hensyn at tilstille den til Udtalelse et Udkast til de *foreløbige* Ændringer til Tjenestereglementet, som udgik i Anledning af Udnævnelserne pr. 1. Februar 1923 til *den nye Officiantgruppe*. Med

al skyldig Tak for dette Hensyn mente dog F. O. L. at burde afholde sig fra at udtale sig om disse overvejende rent tjenstlige Forhold.

I et længere Indlæg af 1/12 1923 forebragte Officiantgruppen imidlertid Ministeriet en Række Ønsker m. H. t. *de Officiantgruppens tjenstlige Stilling vedrørende Bestemmelser* i det kommende Tjenestereglement og udtalte som sin Formening, at disse særlige Forhold utvivlsomt „vilde kunne gives en Affattelse, der vil tilfredsstille til alle Sider, saafremt de faar en alsidig Behandling i en Kommission, bestaaende af lige mange Befalingsmænd fra begge Befalingsmandsgrupper, udpeget efter Ministeriets Samraad med Organisationerne".

F. O. L. blev derefter af Ministeriet opfordret til at foreslaa 4 Officerer som Medlemmer af et Udvalg, som *Ministeriet* vilde nedsætte til i første Instans at behandle denne Sag. Da de paagældende Mænd skulde tjenstlig beordres af Ministeriet, og der ikke afæskedes F. O. L. nogen Udtalelse om selve Sagen, efterkom man Ministeriets Anmodning, idet der dog hverken forud for eller efter Forslaget til Ministeriet foregik Underretning fra F. O. L. til de udpegede 4 Officerer om Indstillingen.

Gennem Meddelelser fra vidt forskellig Side og oftest baseret paa saare ringe saglig Viden har Offentligheden og dermed ogsaa vore Læsere erfaret, at Udvalgets Arbejde resulterede i divergerende Indstillinger om de mere fundamentale Punkter i Reglementet (Kommandoret m. v.). Der har været bragt de mærkværdigste „Oplysninger" og Paastande til Torvs, og der har været slaaet Mønt af Sagen, netop saadan som man kunde vente det.

D. O. har ikke ønsket, og ønsker ejheller nu, at yde Bidrag til en offentlig Polemik om, hvordan Hærens indre Kommandoforhold bør ordnes, saa meget mindre som vi hidtil er gaaet ud fra, at F. O. L. ikke kunde faa andet eller mere med den Sag at gøre end den alt har haft. Imidlertid synes denne Antagelse ikke at skulle holde Stik, idet der blandt adskillig Omtale af denne Sag er offentliggjort et *Interwiew med Forsvarsminister Laust Rasmussen* (Berl. Tid. 7/7 Aften), hvor han bebuder, at naar Reglementet er udarbejdet, „vil der blive tilstillet Officererne og Officianterne ved deres Organisationer hver en Korrektur af Forslaget, og man vil forespørge begge Parter, om de har noget at indvende mod den Form, Forslaget har faaet. Er der fra nogen af Siderne Indvendinger, vil der i Krigsministeriet under Direktørens, General *Ulrichs* Forsæde finde en Forhandling Sted mellem Parterne (!), og man kan da haabe, at en Enighed vil kunne opnaas her. Sker det ikke, maa Ministeriet altsaa træffe Bestemmelsen." — Ja, saa mange var Ordene!

Overfor denne Eventualitet vilde vore Medlemmer med god Ret kunne bebrejde os vor Taushed om det betydningsfulde Emne. Vi er dog fortsat af den Mening, at der i denne Sag ikke bør polemiseres fra den ene eller den anden Side. *Det, der har Betydning er de Forslag, som de dertil udpegede ansvarlige Mænd er fremkommen med, og de fundamentale Betragtninger, hvorpaa disse Forslag hviler.* Dem bør vore Medlemmer kende nu, da Ministeren offentligt bebuder at ville lade Sagen komme til Udtalelse ved Organisationerne som saadanne.

De til Udvalget kommanderede Officerer har paataget sig at give de Forhold der betinger Afgørelserne i denne Sag en grundig og omhyggelig Undersøgelse, som er saare velegnet til en saglig og objektiv Bedømmelse. Vi skal derfor i dette og næste Nr. af Bladet tillade os at gengive disse

ALMINDELIGE BETRAGTNINGER, DER ER FREMSAT AF UDVALGETS OFFICERER.

Naar Officersgruppens Medlemmer af Kommissionen har indgivet et særligt Forslag til Affattelsen af en Række Bestemmelser i Tjenestereglementet og 14. Hefte, har dette sin Hovedaarsag i den bestemteste Afstandtagen fra den Opfattelse af Tjenestereglementets Punkt 7, som fremgaar af Officiantgruppens Hovedorganisations Skrivelse til Krigsministeriet af 1/12 1923, og som med al Tydelighed i Kommissionens Møder er fastholdt af Gruppens Repræsentanter her.

Denne Opfattelse er kortelig udtrykt:
at den militære Rang (eller Grad), som ved Hærloven af 1922 er givet Befalingsmændene af Officiantgruppen, i fuldt Omfang og uden Indskrænkning skal være bestemmende for deres Adgang til at føre Kommando samt for deres Oprykning til Kommando ved Chefers, Stabschefers, Næstkommanderendes m. fl.s Forfald.

Saa meget er vist, *at* de militære Reglementer og Bestemmelser ikke maa give Rum for Tvivl paa dette for al Kommandoføring i Stabe, ved Underafdelinger, paa Skoler m. fl. Steder saa fundamentale Punkt, samt *at* de Bestemmelser, som træffes, alene maa og skal tage Sigte paa at tjene Hærens Interesser og ikke paa at tilfredsstille Krav, som har deres Udspring i Standsinteresser eller Forfængelighedshensyn.

For at skabe den fornødne Klarhed paa disse Omraader har vi foreslaaet en ændret Affattelse af Tjenestereglementets Punkt 5 og 7 og Affattelsen af disse Punkter maa ifølge Sagens Natur faa Indflydelse paa en Række andre Punkter, spc. i Tjenestereglementet.

Vi er her ved Sagens Kerne, og vi har anset det for paakrævet nedenfor at give en — som vi haaber — udtømmende Udvikling til Belysning af de Synspunkter, som for os har været de ledende ved den Affattelse, vi har givet vort Forslag paa dette Hovedpunkt.

Finder Officiantgruppens Krav Støtte i Hærloven og dennes Tilblivelseshistorie?

At der vilde opstaa Vanskeligheder i Praksis ved at give Underofficererne Plads i den militære Rækkefølge jævnsides med de lavere Officersklasser, var man ved Tilblivelsen af Hærloven af 1922 klar over fra militær Side; de kommanderende Generaler og Chefen for Generalstaben udtalte saaledes i Fællesskrivelse til Krigsministeriet af 13/8 1922, at Forholdet (d. v. s. saaledes, som det senere blev ordnet ved Lov) næppe vilde vække varig Tilfredshed og paa flere Punkter var uforeneligt med en forsvarlig Bestridelse af Tjenesten. At ogsaa de militære Medlemmer af Forsvarskommissionen har været klar over, at der vilde opstaa Vanskeligheder, kan næppe være tvivlsomt, men de har da antagelig ment, at de

opstaaede Vanskeligheder vilde kunne overvindes administrativt ud fra Lovens Forudsætninger.

Naar der nu fra den nyskabte Officiantgruppes Side er rejst en Række meget vidtgaaende Krav og ganske særlig det, at Gruppens Befalingsmænd skal kunne have Befaling over Officerer, der er placeret lavere i den militære Rækkefølge, er det imidlertid ikke nok at sige: „Hærloven har placeret dem alle imellem hverandre i Rækkefølgen, altsaa maa de kommandere over hverandre, saaledes som Rækkefølgen angiver det." Thi hvis Lovgivningen ikke har tænkt sig denne Konsekvens, men maaske endog udtalt sig i modsat Retning, saa kan Kravet ikke støttes paa Hærloven, ja strider endog imod dens Forudsætninger, og Kravet maa da underbygges paa anden Maade og eventuelt gennemføres ved ny Lovhjemmel.

Ved Hærlovens Skabelse var Motiveringen for, at man placerede Officiantgruppens Befalingsmænd højere end de tidligere Underofficerer alene den, at man vilde imødekomme et i Underofficerskorpset længe næret Ønske om „at opnaa en bedre Stilling og Muligheden for at naa frem til noget højere Grader end nu", men samtidig blev det rigtignok ogsaa slaaet fast, at man skulde have „et Befalingsmandskorps, der i Hovedsagen har samme Tjenesteomraade som de nuværende faste Underofficerer og rekruteres fra de samme Befolkningslag", da et saadant Korps ansaas for ikke at kunne undværes ved Mandskabets Uddannelse og ved Administrationstjenesten (jfr. Hærlovsbetænkningen Side 72 og 209). Et Udvalg til Undersøgelse bl. a. af Spørgsmaalet om Befalingsmændenes Stilling siger da ogsaa i sin Betænkning af $^{19}/_{4}$ 1922 (jfr. Hærlovsbetænkningen Side 661), at „det maa anses for nødvendigt at bibeholde to Kategorier, hvis sociale og tjenstlige Vilkaar dog nærmes til hinanden" og selv Underofficerernes eget Forslag udtaler udtrykkelig, at der ikke tilsigtes nogen Sammensmeltning.

Det Tjenesteomraade, som var anvist de tidligere Underofficerer, var dels den lavere Administrationstjeneste (særlig Skrivertjeneste, Tegning, Depotarbejde, Kommandounderofficers- og Vaabenmestertjeneste), dels Tjenesten som Lærere for Mandskabet ved Afdelingerne og paa Skoler for praktisk Færdighed (Skydning, Gymnastik, Ridning) dels endelig Føringen af Kompagniets mindste Led (Sektion, Gruppe, Halvdeling). Ved Mobiliseringsbestemmelserne var Underofficeren ikke — ligesaa lidt som nu Befalingsmændene af Officiantgruppen — paaregnet anvendt som Delingsførere. Hertil vilde disse sidstes Antal da ej heller blot tilnærmelsesvis forslaa. En Oversigt over, hvorledes Forholdene i saa Henseende stiller sig ved Fodfolket, saaledes som vi har været i Stand til at opstille den, vil vise dette med fuld Tydelighed: Til Skrivere og Kommandoofficianter ved Bataillonerne og Kompagnier vil der være Brug for ca. 245 Befalingsmænd af Officiantgruppen; disponible i dette Øjemed vil det imidlertid kun være 244, d. v. s., at Mobiliseringsbehovet til nævnte Tjenestestillinger, der i første Linie bør besættes med Befalingsmænd af Officiantgruppen, hvis hele Uddannelse netop tager Sigte herpaa, end ikke er fuldt dækket. Hvorledes skulde der da blive Befalingsmænd af denne Kategori tilovers til Delingsførervirksomhed?

Til denne Tjeneste paaregnes derimod i de samme Bataillonerne og Kompagnier anvendt ca. 1100 værnepligtige Officerer samt 420 Kornetter, hvilke Tal tilfulde godtgør, at den altovervejende Stræben af Hensyn til Fodfolkets Krigsbrugbarhed maa gaa ud paa at give disse Befalingsmænd den bedst mulige Føreruddannelse, medens Befalingsmændene af Officiantgruppens Uddannelse paa dette Omraade i Forhold hertil er af ganske underordnet Betydning og i alle Tilfælde ikke kommer Hæren til direkte Nytte, naar den skal bruges efter sit Formaal, d. v. s. i Krigen.

Dette udelukker naturligvis ikke, at man — spc. af Hensyn til deres Anvendelighed som Lærere paa Rekrutskoler o. l. — tilstræber at gøre dem anvendelige som Delingsførere. Uddannelsesbestemmelserne for Eleverne paa Sergentskolerne paabyder dette, og i det endnu gældende Uddannelsesprogram for Fodfolket udtales i Punkt 65: „Naar Forholdene tillader det, skal der gives de faste Underofficerer Øvelse i at føre Deling."

Vi har foran peget paa visse Dele af Mobiliseringsordningen samt paa de — os bekendt — eneste Udtalelser i Hærlovsbetænkningen, som har Betydning ved Bedømmelsen af de Krav, som Officiantgruppen nu har rejst, og finder deri intet Holdepunkt for Tanken om, at Officiantgruppens Befalingsmænd skulde beklæde eller rykke op til Delingsfører- eller højere Førerstillinger, til Chefstillinger eller være udset til Afløsere for de Officerer, som beklæder disse Stillinger, tværtimod; deres Virksomhed er endog meget nøje betegnet som liggende paa andre Felter

I en Udarbejdelse fra Hærlovens Tilblivelseshistorie finder vi derimod Udtalelser, som paa direkte Maade tager Afstand fra ovennævnte Tanke. Vi tænker her paa den Kritik af Generalstabens Hærlovsforslag, som de tilforordnede af Hæren (Oberst Moltke, Oberstløjtnant Dahl og Stabssergent Bidstrup) fremsatte i Skrivelse til Krigsministeriet af $^{9}/_{1}$ 1921. Generalstaben havde i nævnte Hærlovsforslag skabt et Officerskorps, hvori ogsaa — som „Administrationsofficerer" — indgik de daværende faste Underofficerer. Herom siger de tilforordnede, at „Tilfredshed vil denne Ordning ikke skabe og — hvad værre er — den skaber Uklarhed og Urimelighed i Kommandoforholdene. . . . . Hvad Administrationsofficerne angaar, saa rangerer de ogsaa med de andre Officerer efter Udnævnelsesdatum til Graden. Foruden nogle specielle Stillinger som Regnskabsførere, Husholdningskaptajner m. m. skal de udføre den særlige Tjeneste, som nu paahviler de ældre Underofficerer. . . . . Men derved kommer man ind i mærkværdige Kommandoforhold som f. Eks. ved Underafdelingerne, hvor de, der udfører den nuværende Kommandounderofficers, Vaabenmesters o. s. v.'s Tjeneste, ofte vil være ældre end Premierløjtnanten og derfor vil være den, der i Chefens Forfald overtager Kommandoen over Underafdelingen. At en Ordning af denne Art rummer saa mange Friktionsmuligheder, at den maa siges næppe at være gennemførlig i Praksis, er vist umiddelbart indlysende, men hertil kommer, at den hindrer en virkelig praktisk Uddannelse til højere Stillinger af dem, der svarer til de nuværende Officerer . . . . ."

Denne Udtalelse lader dog formentlig intet tilbage at ønske i Retning af Tydelighed angaaende Bedømmelsen af den Kommandoret og Oprykningsret til Kommando, som Officiantgruppen nu kræver, og bemærkelsesværdigt er det, at den er medunderskrevet af daværende Stabssergent Bidstrup, nu Stabsofficiant Bidstrup, der er en af Officiantsgruppens Repræsentanter i nærværende Kommission.

Hærloven og dens Tilblivelseshistorie tager da tydeligt nok afgørende Afstand fra en Sammensmeltning af Officers- og Officiantgruppen, thi det er nemlig i Virkeligheden det, hvorom det her drejer sig. Hvis man nu, foruden at der er givet Officiantgruppen „en bedre Stilling", saaledes at den socialt og tjenstligt er *nærmet* til Officerskorpset, tillige vilde gennemføre, at Officerernes og Officiantgruppens Befalingsmænds Ret til at befale over hinanden indbyrdes fastsættes som en direkte *Følge* af disse sidstes nye Plads i Rækkefølgen og tillige fastsætter, at de skal have Ret til at deltage i Officerernes daglige Liv uden for Tjenesten ved af deltage i Officerernes Maaltider, saa kan det dog vel ikke nægtes, at der herved vilde være skabt en endog grundig Sammensmeltning og langt mere end en „Nærmelse".

Hvis *det* ikke er en Sammensmeltning at to Grupper har samme militære Rang, lige Ret til at kommandere over hinanden efter den Plads, som de imellem hverandre blandede

Personer af de to Grupper indbyrdes indtager, og uden for Tjenesten beordres til Samliv netop paa det Punkt, som i det borgerlige Samfund er Kriteriet for, hvem der hører sammen i Dannelse, Interesser og efter Placering i Samfundet, da er vi ikke i Stand til at angive, hvad en Sammensmeltning ellers skulde gaa ud paa. Nej, Sammensmeltningen vilde da være saa fuldkommen, at man næppe vilde kunne naa videre, før Benævnelsen „Befalingsmænd af Officiantgruppen" blev afskaffet og de paagældende benævnt Officerer. Et saadant Skridt vilde imidlertid kun være en Formalitet, der yderligere fastslog, at Sammensmeltningen allerede *havde* funden Sted.

Da denne Sammensmeltning imidlertid som ovenfor anført ikke er *ønsket* af de forhenværende Underofficerer ved Hærlovens Tilblivelse og ej heller er *tilsigtet* ved Loven, men strider mod dens Forudsætninger og altsaa ikke lovligt kan indføres som en *Følge* af denne, maa Spørgsmaalet derefter blive dette:

„Kan Kravet om den omtalte Befalingsret støttes paa saglige militære Grunde?"

og dette vil atter sige:

Er de paagældende Officerer og Befalingsmænd af Officiantgruppens Kundskaber, Evner og hele militære Anvendelighed ens, *eller* har man ved den Uddannelse, der hidtil er krævet hos eller givet til Officerer og Underofficerer, og som nu i Fremtiden skal gives Officerer og Officianter. haft forskellige Maal for Øje. Har man tænkt sig, at en Officer ifølge hele sin samlede Uddannelse skulde kunne tilfredsstille større Krav end en Underofficer (Officiant), *eller* har man tænkt sig, at Underofficerer og Befalingsmænd af Officiantgruppen i hvert Fald skulde være lige saa anvendelige til at føre Kommando som de laveste Officersgrader?"

Vi vil først betragte Forholdene, som de var før den nye Hærlov, og derefter undersøge, om denne har bragt Ændringer af Betydning i Forholdet. En saadan Deling af Stoffet har sin Betydning, dels ved at vise, hvad der hidtil er forstaaet ved Underofficerernes Tjenesteomraade, og dels fordi *de nuværende Befalingsmænd af Officiantgruppen ikke har nogensomhelst andre eller større Kvalifikationer nu end de havde som Underofficerer indtil 1923.*

Officerstjeneste — Underofficerstjeneste.

Hvad man tænkte sig i den nævnte Henseende, kan man som allerede anført se af den Virksomhed, der tilfaldt Underofficererne, nemlig den indre Tjeneste ved Underafdelingerne, den lavere Administrationstjeneste indenfor disse (herunder Tilsyn med og Reparation af Vaaben. Munderingssager m. v.) samt Skrivertjenesten ved Stabe m. fl. Steder; endvidere anvendtes de som Lærere ved den praktiske Uddannelse af Mandskabet og som Hjælpelærere paa Hærens Uddannelsesskoler for værnepligtige Befalingsmænd, ligeledes i de praktiske Fag. Fremdeles ses det af Mobiliseringsbestemmelserne, der satte Officerne til Førerere for Delinger og større Led, Underofficerer af Sektioner, Grupper og Halvdelinger, samt endelig af Uddannelsesprogrammerne. Af disse sidste ses det, at en Underofficers Uddannelse tog Sigte netop paa at lære ham at føre disse smaa Led, og som største Maal var fastsat Føringen af en Deling. Kunde en Underofficer føre en Deling, havde han naaet Maksimum af, hvad der kunde ønskes af ham. Dette Maal blev naaet efter en Aarrækkes praktisk Tjeneste, og den Rutine, denne gav. Det, som den ældre Underofficer derefter kunde, kan betegnes som en efterhaanden tillært praktisk Færdighed paa et ret begrænset Omraade og af et skarpt begrænset Omfang; hans hele Viden og Dannelsestrin svarer nøje dertil og gav ham ikke Mulighed for uden yderligere teoretisk Uddannelse at naa videre frem.

Alle Erfaringer viser dette sidste. Man har set adskillige ældre Underofficerer opnaa Løjtnantsgraden og klare sig pænt som Delingsførere; et ringe Antal naaede Kaptajnsgraden og Kompagnichefstillingen uden supplerende Uddannels; de klarede sig som Regel godt paa de Omraader, hvor deres engang tillærte Færdigheder kunde anvendes direkte, altsaa f. Eks. som Lejrkaptajner, Husholdningsledere o. l.; endvidere forstod de ofte at eksercere med et Kompagni i den rent formelle Eksercits, men saa godt som ingen har magtet noget herudover, altsaa *navnlig ikke Kompagniets Føring i Marken.*

Dette siges ikke for at udtale noget nedsættende om Underofficererne, thi det vilde være ganske urimeligt at tale nedsættende om en Mand, fordi han ikke kan mere, end man har lært ham, og har ønsket at han skulde kunne. Det siges derimod for at klarlægge, hvilket tjenstligt Omraade, der hidtil har været Underofficernes. Disse skulde tage sig af Mandskabets Detailuddannelse og ved deres praktiske Færdighed og derved, at de fremgaar af Folkets brede Lag og saaledes stod Mandskabet noget nærmere, være gode og dog forholdsvis billige Lærerkræfter for Mandskabet.

Den boglige Uddannelse.

Til de foran omhandlede Maal for Underofficernes militære Anvendelighed svarede Kravene til deres boglige Uddannelse. Disse Krav kan simplest betegnes ved, at man ved Udtagelsen af de paagældende til Uddannelse som Befalingsmænd ikke stillede bestemte Krav, men kun forlangte „de nødvendige Skolekundskaber, især Færdighed i Regning og i at udtrykke sig mundtligt og skriftligt paa Dansk". løvrigt var det overladt til Afdelingerne selv at afholde en Kundskabsprøve. Paa dette Grundlag blev deres yderligere boglige Uddannelse givet dem, først i en næsten helt praktisk Uddannelse ca. 1½ Aar paa Korporalskolen, derefter i 2 Halvaar paa Underofficersskolen, hvor man i langt overvejende Grad lagde Vægten paa Undervisningen i de Fag, som havde direkte Betydning for deres senere Anvendelse, f. Eks. i udstrakt Omfang i Dansk, Skrivning, Regning, Tegning, Bog- og Listeføring, skriftlige Udfærdigelser ved Siden af Undervisningen i de militære Reglementer for de laveste Føreres Virksomhed, samt nogen Undervisning i Historie, Geografi, Bogholderi og Matematik. Undervisningen i dette sidste Fag var yderlig minimal, fik ingen som helst Betydning, bortfaldt tilsidst paa Grund af bristende Forudsætninger hos Eleverne og efterlod intet Savn.

Det Maal, man naaede gennem denne Uddannelse, var fortræffeligt rent militært set; man fik — som almindeligt anerkendt — et dygtigt Underofficerskorps, hvis Evner svarede til de Krav, der stilledes. Men det siger sig selv, at Underofficerernes boglige Uddannelse ikke blev stor, og at den ikke kunde taale Sammenligning med den boglige Uddannelse, der karakteriserer en Premierløjtnant og ej heller med den, som forlanges af en værnepligtig Officer.

For *Premierløjtnantens* Vedkommende har Maalet for hans Uddannelse paa Officerskolen (i næstældste Klasse) været at give det teoretiske Grundlag først for hans Virksomhed som næstkommanderende ved en Underafdeling samt som Adjutant ved en Afdeling, dernæst for videregaaende militær-videnskabelig Uddannelse. Som Begyndelsesgrundlag for Uddannelsen i næstældste Klasse havde Eleverne en boglig, almen Uddannelse, der gik en Del udover Fordringerne ved den matematisk-naturvidenskabelige Studentereksamen, dels en teoretisk og praktisk militær Uddannelse, givet dem paa Kornetskolen, og som var den samme som den, der gaves den vordende Sekondløjtnant. Det ses altsaa, at enhver Premierløjtnant modtog en Uddannelse, der stod højt over den, der blev givet Underofficererne, og Forskellen blev yderligere i meget væsentlig Grad forøget for alle deres Vedkommende som modtog den senere Uddannelse i Officerskolens ældste Klasse.

Vi mener derfor at turde kalde det mildest talt ejendommeligt, at man — samtidig med at der blev givet Stabssergenter et nyt Navn (Stabsofficianter) — har sat dem i Rækkefølge jævnsides med Premierløjtnanterne, saa at Manden med den ringe Uddannelse og den snævert begrænsede Anvendelighed kan blive militært set „Overmand" for videnskabeligt uddannede Mænd i langt højere Stilling, ofte i forholdsvis betydelig Stilling. Ja, nogle af dem har man sat endnu højere ved at gøre dem til Korpsofficianter; de skal optræde som „Overmænd" overfor de Personer, for hvem de fungerer som Maskinskrivere (f. Eks. i Generalstaben, ved Generalkommandoen og i Krigsministeriet). Vilde man nu gaa et Skridt videre og give disse Skrivere Befalingsret over Premierløjtnanterne, ja saa tror vi, at den uhildede Tilskuer vilde betegne noget saadant som russiske Tilstande.

Stabsofficianterne anvendes efter Loven som Regel ved Stabene og i administrativ Tjeneste ved Regimenterne uden for Regimentskontoret. I sidste Fald vil der ikke opstaa Vanskeligheder, men er Stabsofficianten ansat paa et Kontor som Skriver, skal han udføre de Arbejder, som Adjutanten paalægger ham og bl. a. renskrive de Koncepter, Adjutanten giver ham til Renskrift; dette kan til Nød forliges med, at Skriveren er Adjutantens Overmand, men det vilde simpelthen være fornuftstridigt at give Skriveren Befalingsret over den, der leder hans Arbejde.

Rang efter Levealder?

Skriveren har nu imidlertid faaet sin relativt høje sociale Rang, vil sagtens under Hensyn til sin højere Levealder. Det er muligen et nyt Princip, der baner sig Vej fremad nu til Dags, at give Statens Tjenestemænd Rang efter Levealder; dog er det saavidt os bekendt hidtil kun prøvet i Militæretaten, men der kunde vel med det her skabte Forbillede for Øje intet være til Hinder ogsaa at give f. Eks. en gammel Skovfoged højere Rang end hans foresatte Skovrideren eller sætte en ældre Sygeplejer højere paa Rangstien end hans foresatte Lægen. Men man vil dog sikkert her som der erkende det fuldkommen uholdbare og urimelige i at gøre det næste Skridt, d. v. s., at lade Skovfogeden befale over Skovrideren og Sygeplejeren over Lægen.

Det turde formentlig hermed være tilstrækkelig paavist, at Officiantgruppens tre ældste Grader kommer til at finde sig i, at Officererne, der efter den nye Hærlov er placeret under dem i Rang, dog i en Del Tilfælde maa bevare Befalingsretten over dem. Det samme maa dernæst gælde de Overofficianter, der er Skrivere ved en Reserveafdeling, hvor en Løjtnant af Reserven er Adjutant.

Det er hermed paapeget, at man ikke uden videre kan fastslaa, at der med den højere Plads i Rækkefølgen ogsaa følger Befalingsretten, det er tværtimod paavist, at Befalingsmændene af Officiantgruppen maa gøre sig fortrolige med som noget ikke ganske ualmindeligt at være under Befaling af Officerer, som vel er af lavere Grad end de selv, men har de større Forudsætninger for at kunne befale i de foreliggende Tilfælde.

Men dette er jo ingenlunde noget, som inden for Hæren kræves alene af Officiantgruppens Befalingsmænd. Eksempelvis er i større Stabe Stabschefen foresat for de til Staben knyttede, hyppigt ældre, Officerer o. l. af Artilleriet, Ingeniørerne, Læge- og Forplejningskorpset m. v., og disse Forhold har saa vidt os bekendt ikke givet Anledning til Mislyd eller i nogen Maade været betragtet som uheldige eller uantagelige, men derimod som ganske naturlige, fordi de fremmede Tjenestens og dermed Hærens Tarv.

Tjenesten ved Underafdelingerne.
Den værnepligtige Officer.

Vi gaar nu over til at betragte Forholdet ved Tjenesten ved Underafdelingerne, hvor Spørgsmaalet omtrent udelukkende vil dreje sig om, *hvorledes Sekondløjtnanter og Officianter bør være stillet indbyrdes i Henseende til Befalingsret*, idet vi dog vil forudskikke den Bemærkning, at dette Spørgsmaal har større akademisk end rent praktisk Interesse, idet Sekondløjtnanter paa Rekrutskoler o. l. vil være relativt sjældne (bortset fra de iøvrigt faa, der har gennemgaaet Officerskolens Officersklasse, og som i Maj Maaned tilgaar Afdelingerne for i Oktober s. A. at udnævnes til Premierløjtnanter). Derimod vil man have dem i begrænset Antal i de Perider, i hvilke der finder Indkaldeler Sted til fortsat Øvelse (15—28 Dage), men i disse Perioder vil det forholdsvis ringe Antal Officianter, som haves ved Rekrutkompagnierne, blive fordelt til saa mange Underafdelinger, at Friktionsmulighederne i Hovedsagen elimineres. Ved Mobilisering forsvinder de som foran anført af sig selv.

Tanken med, at man har værnepligtige Officerer, er den, at man i det borgerlige Liv har en stor Mængde Mennesker, som gennem deres boglige Uddannelse og deres mere ledende Stillinger besidder er saadan Intelligens og Handlekraft, at de, naar de tillige har modtaget en solid militær Uddannelse, i Krig kan supplere de faste Officerer. Jo færre disse sidstes Antal er, des større Opmærksomhed maa man vise de værnepligtige Officerer samt Reserveofficererne, der i Hovedsagen udgaar fra deres Rækker, thi det er disse Mænd, som skal føre Delingerne, ja eventuelt Underafdelingerne ved Mobilisering og under Krig; det er for en meget væsentlig Del paa dem Hærens Krigsbrugbarhed hviler; deres Antal og Betydning overstiger ved Mobilisering langt Officiantgruppens Befalingsmænds. Det gaar derfor — naar Hærens Tarv da skal holdes for Øje — paa ingen Maade an at betragte dem som „une quantité négligeable", som man for at tilfredsstille visse Standsinteresser og Forfængelighedshensyn hos Officiantgruppen kan trykke ned i en Plan, hvor de ikke hører hjemme. Konsekvensen af en saadan Fremgangsmaade vil ubønhørlig melde sig: Man vil ingen Løjtnanter af Reserven faa. Man kan nemlig ved Hærlovens Hjælp tvinge en Mand til at blive Sekondløjtnant, men denne bliver kun Løjtnant af Reserven ad *frivillig* Vej.

Maalet for de værnepligtige Officerers Uddannelse *maa* af Hensyn til deres Anvendelighed under Krig være det, at de om fornødent skal kunne erstatte næstkommanderende (Premierløjtnanten) ved Underafdelingen. De skal altsaa for det første kunne føre en Deling, men dernæst skal de have en saadan Uddannelse herudover, at deres militære Horizont bliver saa meget udvidet, at de ved Hjælp af den Overlegenhed, deres civile Uddannelse og Stilling har givet dem, i Krigstid kan ikke alene fungere som Delingsførere, men, hvis det gøres nødvendigt, erstatte Premierløjtnanten. Uddannelsen gives dem dels paa Kornetskolen, dels under den fortsatte Tjeneste som Kornet, dels under Indkaldelsen til fortsat Øvelse.

Idet Premierløjtnanten er den laveste faste Officerer af Linien, maa Officerstjeneste altsaa defineres som den Tjeneste, der i det mindste bestaar i at kunne fungere som Premierløjtnant paa de Omraader, hvor der ikke forlanges militær Specialuddannelse (f. Eks. i Generalstaben, teknisk Tjeneste o. l.). Det er hertil, at man regner med, at det borgerlige Samfunds mere intelligente og oplyste Del her som i andre Lande kan afgive et passende Antal brugbare Elementer, og det vil herefter ses, at Kravene til Officerstjenesten gaar — og maa gaa — væsentlig videre end til Underofficerstjenesten og i meget høj Grad bygger paa de nævnte Elementers højere Dannelsestrin og deres i det civile Liv erhvervede Kundskaber og Betingelser for at kunne optræde som overordnet.

Eksempelvis skal nævnes, at de akademisk uddannede Klasser vil kunne afgive et meget betydeligt Kontingent; det samme gælder Polyteknikere, Fabrikanter, Direktører,

større Handelsmænd, Proprietærer, større Gaardejere, Forpagtere, Forvaltere, Embedsmænd fra de civile Etater m. fl. Og Hæren behøver som sagt et meget betydeligt Antal værnepligtige Officerer og Reserveløjtnanter. Antallet af Premierløjtnanter er saa ringe i Forhold til de Krav, Bestridelsen af Officerstjenesten i Krigstid vil stille, at der meget snart vil være store Huller at udfylde, og disse Huller vil vise sig ved Underafdelingerne. Til at fylde disse Huller er Underofficererne*) ikke paaregnede; Formaalet med Underofficersklassen er angivet foran, og man har ikke hos dem krævet de Kvalifikationer, der maa kræves i Officerstjenesten.

Naar derfor en værnepligtig er anset for egnet til Uddannelse til Officerer og *har opnaaet* denne Udnævnelse, turde det være indlysende, at hans videre Uddannelse maa bibringes ham af Officerer og ikke af Underofficerer. En Underofficerer kan lære ham meget, medens han er Rekrut og Kornetelev, mindre derimod efter at han er bleven Kornet, thi allerede her er hans Føreruddannelse langt det væsentligste. Iøvrigt maa Undervisningen gives af Officerer, saaledes som det da ogsaa sker baade paa Kornetskolen og ved Afdelingerne. Men er den paagældende saa vidt i sin Uddannelse, at han *er bleven* udnævnt til Officer, saa gaar hans videre Uddannelse ind paa Omraader, hvor alene Premierløjtnanten og de højere Officerer kan være hans Lærere. Det vilde derfor være fuldkommen i Strid med Officerstjenestens og Underofficerstjenestens Begreb, om man satte Officerer til Uddannelse under Underofficerer, d. v. s. stillede de førstnævnte under de sidstnævntes Kommando.

Hvis man nu hertil vil sige, at Erfaringen viser, at der er udnævnt mange saare lidet brugbare Officerer; at mange Sekondløjtnanter har vist sig lidet anvendelige ikke alene som Officerer, men ogsaa allerede som Delingsførere; ja, saa maa man erkende, at dette er sørgelig sandt. Men dette er kun delvis Hærens Skyld. Hovedskylden ligger i den ved tidligere Hærlove givne Bestemmelse om, at Kornet- (Sekondløjtnants-)eleverne fortrinsvis skulde udtages blandt dem, der meldte sig frivilligt.

Forholdet forværres ved Bestemmelsen om de paagældende Elevers forudgaaende civile Uddannelse; man fastsatte, at ikke alene Præliminæreksamen, men endog en god Mellemskoleeksamen skulde være tilstrækkeligt Minimum af Skoleuddannelse. Tanken herom er i og for sig god og rigtig nok; man vilde ikke afskære sig fra at gøre en Mand til Sekondløjtnant, der havde særdeles gode militære Anlæg og en passende civil Stilling (f. Eks. Forvalter), blot fordi han kun havde en Mellemskoleeksamen.

Men Bestemmelsen — i Forbindelse med den fortrinsvise Udtagelse af frivillige — førte til, at altfor mange med den ringere boglige Uddannelse og med altfor begrænset civilt Virkefelt (f. Eks. alm. Kontorister) kom til at optage Pladserne paa Kornetskolen, medens altfor mange akademisk uddannede eller i mere ledende Stillinger slap fri.

Efter at det nu ved Hærlovens § 15 er bestemt, at der til Befalingsmandselever udtages de dertil bedst egnede, er der vel grundet Haab om, at foran omskrevne Forhold vil ændre sig til det bedre.

At der har været Mangler ved den Maade, hvorpaa Sekondløjtnantsinstitutionen er ført ud i Praksis, saaledes at et betydeligt Antal af dem, der blev Sekondløjtnanter, aldrig burde have været det, kan imidlertid paa ingen Maade føre til, at Underofficerer sættes til at befale over, altsaa til at uddanne Officerer. Nej, det kan kun føre til, at man fremtidig skærper Kravene ved Udtagelsen og Uddannelsen af de værnepligtige Officerer. Hertil vil formentlig Hærens ansvarlige Myndigheder være villige til at yde deres Medhjælp, thi det er af den største Betydning for Hærens Værdi i Krig. Man kunde saaledes tænke sig en Bestemmelse om, at der paalægges Akademikere m. fl. en effektiv Værnepligt uden Muligheder for at frigøre sig for denne, og at Kravene om Kornetelevernes Skolekundskaber derefter hæves til Studentereksamen og dermed nogenlunde ligestillede Eksaminer; ligeledes kunde man tænke sig, at Sekondløjtnanten ikke udnævntes til denne Grad før ved den sidste Indkaldelse; men det er umuligt at gaa med til, at Underofficerer gøres til foresatte for Officerer.

*) Her tænkes stadig paa Forholdene før Hærloven af 1922.

Hvilke reale Ændringer bragte Hærloven af 1922?

Det staar nu kun tilbage at undersøge, om den fremtidige Officiantuddannelse bliver en saadan, at den rokker ved det foran beskrevne Forhold.

Medens Uddannelsen i de tidligere Underofficerskoler*) faldt i to paa hinanden følgende Vinterhalvaar med en Skoletid af ialt 12 Maaneder, gives Undervisningen i Sergentskolen nu uden Afbrydelse i et 11 Maaneders Kursus; selve Skoletiden er altsaa forkortet med 1 Maaned. Men hertil kommer, at Undervisningen paa Sergentskolen rent militært set staar tilbage for den, der gaves paa de tidligere Underofficersskoler.

Paa disse sidste anvendtes af den 12 Maaneders Uddannelsestid ca. 70% af Timetallet paa rent militære Fag og ca. 30% paa de humanitære Fag, medens der paa den 11 Maaneders Sergentskole efter den senest fastslaaede Plan for denne kun vil tilfalde de militære Fag ca. 60% af det samlede Timetal, medens 40% medgaar til de almene Fag.

Denne ikke uvæsentlige Forringelse af Elevernes rent militære Uddannelse er en Følge af, at Officiantgruppens Hovedorganisations Krav om en betydelig Forøgelse af Omfanget af de humanitære Fag paa de militære Fags Bekostning er bleven fulgt. Paa dette Forhold kunde der som bekendt have været raadet Bod ved en Deling af Undervisningstiden, saaledes at denne ligesom paa Underofficersskolerne faldt i 2 paa hinanden følgeude Vintre, hvorved den vilde være bleven bragt op til en Varighed af ca. 14 Maaneder; en saadan Udvidelse af Tiden vilde have muliggjort en Forøgelse af saavel de militære som de civile Fag til Gavn for den samlede Uddannelse, ligesom denne Ordning vilde have rummet den betydelige Fordel at frigøre saavel Lærere som Elever til Anvendelse paa Sommerrekrutskolen, hvor de vil blive stærkt savnet paa Grund af Knapheden paa Befalingsmænd. Naar den omtalte saa overordentlig hensigtsmæssige Ordning ikke blev gennemført, skyldes det dels Affattelsen af Hærlovens § 99, men navnlig den Modstand, som Officiantsgruppens Hovedorganisations Repræsentanter i det paagældende Udvalg gjorde derimod.

*) Der tages her direkte Sigte paa Fodfolkets Skoler, men det anførte vil i nogen Grad passe ogsaa paa de andre Vaabens Skoler. Det bemærkes, at i efterfølgende statistiske Opgivelser er Faget Gymnastik ikke medtaget, da det er rent skønsmæssigt, om det skal henregnes til de militære eller humanitære Fag.

KUL- og KOKS-Bestillinger til Efteraaret.

Grundet paa billige Omkostninger leveres Kul og Koks billigst fra

JØRGEN ANDERSEN, Maaløv.

Københavns Afdeling ved Kaptajn **E. Winkelhorn,** Engtoftevej 4, Telefon Vester 1769 y eller direkte Telefon Maaløv Nr. 1 eller 117.

De Sergenter af Reserven, der aspirerer til Officiantstillingen, skal for at opnaa denne gennemgaa et 11 Maaneders Kursus i Officiantklassen. Ogsaa her er Trykket lagt paa den humanitære Uddannelse og det i et saadant Omfang, at der af den samlede Undervisningstid medgaar kun 34 % til de militære, men derimod ca. 66 % til civile Fag, hvilke sidste kun i højst begrænset Omfang har nogen direkte Nyttevirkning med Henblik paa Elevernes senere militære Anvendelse og Anvendelighed, medens denne Del af Undervisningen naturligvis kan bidrage til en social Højnelse af Standen og det kan ikke være tvivlsomt, at det er paa dette sidste Punkt, at Underofficerernes (senere Officiantgruppens) Hovedorganisation, der som bekendt har været stærkt medvirkende ogsaa ved Fastlæggelsen af Programmet for Officiantklassen, har haft sin Opmærksomhed henvendt og det i langt højere Grad end paa Officianternes militære Uddannelse. Men det maa staa klart, at selv efter den Forøgelse af Officianternes boglige Uddannelse, som har fundet Sted, vil denne staa uhyre langt tilbage for Studentereksamen og ogsaa for Realeksamen.

Med disse Forhold paa Sergentskolen og i Officiantklassen in mente maa det da mildest talt forbavse, at oftnævnte Organisation i sin Skrivelse til Krigsministeriet af 1/12 1923 har ment at turde anføre, at Officiantgruppens Befalingsmænds fremtidige Uddannelse tager vel overvejet Sigte paa at gøre dem i Stand til *alene* efter Grad at succedere til Kommando paa lige Fod med Officerer, naar Forholdet er det, at der af Organisationens ledende Personer er gjort et maalbevidst Arbejde for at reducere den militære Uddannelse paa begge Skoler til Fordel for en humanitær Uddannelse, som vel ingen vil misunde dem, men for hvilke der i Virkeligheden er meget ringe Brug i den militære Gerning, de er kaldet til at bestride, og som derfor samfundsmæssig set er højst uøkonomisk. Thi det staar fast, at Officiantsgruppens Bestemmelse, ja hele Eksistensberettigelse, er Bestridelsen af den Tjeneste, som paahvilede de tidligere faste Underofficerer. Dette fremgaar med al Tydelighed saavel af Hærloven som af Bemærkningerne til dens enkelte §§ (jfr. Hærlovsbetænkningens Side 72 og 209).

Hvad angaar Officianternes Uddannelse til denne Gerning, da har Loven paa visse Punkter bragt dem en „Nærmelse" til Officererne, men ikke paa nogen Maade en „Sammensmeltning"; Rekruteringen af Officiantgruppen sker paa ganske samme Maade som hidtil, og Resultatet bliver derfor forhaabentlig — forudsat at Gruppen forstaar sin Begrænsning og finder sin Plads — en Klasse Befalingsmænd, der humanitært set er væsentlig bedre og militært set ligesaa godt uddannede til deres Gerning som den tidligere Underofficersstand, men det bliver ikke — kan og skal ej heller blive det — en Befalingsmandsgruppe med de Kvalifikationer, der maa kræves af Officerer.

(Fortsættes).

For at kunne bringe Indstillingen vedr. Uniformsspørgsmaalet allerede i dette Nr. har vi maattet forsinke Udsendelsen.

KØBENHAVN

BEDSTE MIDDEL MOD ROTTER OG MUS
RATIN
NY ØSTERGADE 2. KBHVN. K. TELF. 3662-14-362

J. PALMESEN
Cigarer - Cigaretter - Vin
Militær Rekvisitter — Leverandør til Hæren

BØFFELPAP
Vesterbroes Stentagpapfabrik
Tlf. 915. Gl. Køgevej, Valby. Grundl. 1877

HANSON 2 NY ØSTERGADE
STEMPELFABRIK
MÆRKEPLADER
TELF. 354 & BYEN 324 X
Signeter - Dørplader - Haandtrykkerier
Brændejern - Numeratører - Perforérer.

CARLSEN & DEBOIS
NY ØSTERGADE 7. TLF. BYEN 7603
TAPETSERER & DEKORATØR

CHR. NYBORG - LASSEN'S EFTF.
Bog- og Papirhandel
Gothersgade 5 - - - - Telf. 3372
Spec. TEGNEREKVISITTER
- Leverandør til Militæret -

VIBORG

Johs. Stensgaard
Kolonial & Urtekram
Altid 1. Klasses Varer
Lev. til Garnisonen
Vestergade 22 **Telefon 80**

St. Torv 5 **Niels Christensen** Telf. 92
Hovedoplag af militære Protokoller

Telf. 462 CHR. AARIS Telf. 462
Isenkram.

CAJUS BRUUN
Mathiasgade 29. Telf. 373.
ALT I VIKTUALIER

Vi henstiller til vore Medlemmer
at købe hos Bladets Annoncører

VORDINGBORG

Bladcentralen **Telf. 226**
Cigarer - Cigaretter - Tobak

Vordingborg Mejeri
Stort Lager af **OST** i alle
Kvaliteter og til alle Priser
Honning - Konserves etc.
Algade 42, Tlf. 224 — **Algade 70**, Tlf. 301

SLAGELSE

Telefon 976.
Aktieselskabet
Slagelse Mælkekompagni
fører kun 1. Klasses
Mejeriprodukter

L. ULRICH
ISENKRAM, VAABEN OG
AMMUNITION

A. Rosasco - Fiskehandel
Skovsøgade 2 **Telf. 230-1114**

RANDERS

Forlang altid
„THOR ØL"
Thor Øl er det bedste!

S. BERTELSEN & Co.
Kul - Koks - Tørv - Brænde
Telef. 198 Telef. 198

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 8 | AUGUST 1924 | 3. AARGANG

SVERIGES RIGSDAG OG FORSVARET

REGERINGENS OG PARTIERNES HÆRLOVSFORSLAG

Vi har tidligere (Septemberheftet i Fjor mfl.) gjort den svenske Forsvarsrevisions i Marts 1923 afgivne Betænkning til Genstand for Omtale. Værket var omfangsrigt, ikke mindst paa Grund af et betydeligt Antal Særforslag, der i den svenske Presse fremkaldte Udtrykket *mixtum compositum*. Man vil erindre, at de 4 liberale Kommissionsmedlemmers Forslag blev tiltraadt af Repræsentanter for Bondeforbundet og saaledes naaede Flertal, men det blev hurtigt klart, at intet af Forslagene vilde komme paa Rigsdagens Bord som *Regeringens försvarsproposition*.

Dette er i Løbet af Vinteren fremstillet i Forsvarsdepartementet paa Grundlag af et i Generalstaben efter Forsvarsministerens Direktion udarbejdet særligt Forslag, som i propositionen benævnes *generalstabens besparingsförslag* — betegnende nok. De almindelige Grundsætninger, propositionen er opbygget paa, findes belyst i Statsministerens Udtalelser ved propositionens Fremlæggelse i Statsraadet, hvor han udtaler: »Det er Regeringens Hensigt indenfor de Grænser, der bestemmes af Landets økonomiske og finansielle Evner, at tilvejebringe en Forsvarsorganisation, som i rent militær Henseende indebærer den mest fuldstændige Udnyttelse af de for Formaalet til Raadighed staaende Midler og samtidig giver Landet størst mulig Udsigt til i Farens Stund at udvikle den Forsvarskraft, som Rigets Sikkerhed maatte kræve.« Endvidere klargør Ministeren den Opfattelse, Regeringen nærer angaaende de to Spørgsmaal, som i den senere Tid er traadt i Forgrunden ved Overvejelser om Forsvarets Organisation og Omfang: 1) Medlemskabet af Folkeforbundet og 2) Sveriges militærpolitiske Stilling. Resultatet af Ministerens Undersøgelser i disse Henseender fremgaar af følgende Citat:

»En Forsvarskraft, saaledes som Ordningen af 1914, ændret og moderniseret efter Krigens Erfaringer, vilde yde, var visselig vel motiveret af den udenrigspolitiske Situation, som ikke indenfor overskuelig Tid kan antages at blive forbedret i nævneværdig Grad, men en saadan Organisation maatte under de nuværende økonomiske og finansielle Forhold i vort Land forudsættes at medføre Byrder, som vilde overstige vort Folks Evne til at udholde et saadant Forsvarsberedskab.«

Dermed har altsaa *Bekostningshensynet* lagt sit tungt vejende Lod i Vægtskaalen i en saadan Grad, at Regeringen har ment at maatte følge Princippet: Først Udgiftsrammen, og dernæst den mest effektive Organisation indenfor denne Ramme — en Fremgangsmaade, der jo vel er forsvarlig ved en *provisorisk* Ordning, men maa blive utilfredsstillende, naar Ordningen skal karakteriseres som *definitiv*. Den blev jo imidlertid ogsaa fulgt herhjemme i 1922, sørgelig Ihukommelse!

Propositionen fremholder, med fuld Føje, det Princip, at man — for indenfor de én Gang fikserede Udgifter at kunne tilvejeskaffe størst mulig Effektivitet — *ikke* bør bedømme de som nødvendige ansete Indskrænkninger i Forhold til Ordningen af 1914, der under Hensyn til Krigserfaringerne m. m. maa stemples som i flere Henseender utidssvarende. Man bør derimod gaa ud fra de Grundsætninger, der burde følges i Spørgsmaalet om Forsvarets Organisation, naar *ikke* økonomiske og statsfinansielle Forhold satte en bestemt Grænse for Bekostningerne og dermed fremtvang visse Nedskæringer.

I Generalstabens *besparingsförslag* er derfor ogsaa først Retningslinjerne trukket op for den Hærordning, der paa de antydede Grundsætninger nu *burde* bygges op. For en korrekt Bedømmelse af den Effektivitet, den Krigsstyrke, propositionen angiver, vilde det derfor være betimeligt først at gaa lidt nærmere ind paa Spørgsmaalet,

hvordan det burde være.

I denne Henseende har Chefen for Generalstaben gjort gældende.

Antallet af *arméfördelninger burde* fremdeles i Fredstid være 6, hver med 4 Fodfolks-, 1 Ryttere og 1 Artilleriregiment m. v. Boden burde bibeholdes som Fæstning, Norbotten burde danne et særskilt Militæromraade under sin egen højstbefalende. Til Grænseforsvaret burde afgives 1 Infanteriregiment, 1 Rytterregiment paa 2 Eskadroner samt en Artilleristyrke foruden de nødvendige Kommunikations- og Landstormstropper.

Normal-Fodfolksregimentet burde organiseres med: Regimentsstab (med særlige Signal- m. fl. Organisationer) og *3 Bataillon*er (med Stab, 4 Geværkompagnier og 1 Maskingeværkompagni, 1 Pionerafdeling m. m. samt eventuelt 1 Komp. Fodfolksartilleri). Ved de 4 Garderegimenter og Jämtelands Feltjægerregt. burde organiseres 1 fjerde Batl. med lette Kampvogne og andet særligt teknisk Materiel.

Kavalleriet burde organiseres med samme Antal Regimenter som efter Loven af 1914 (9), Skånska husarregementet dog kun paa 1 Bataillon; Kavalleriets Bataillon*er* iøvrigt efter Forsvarsrevisionens Forslag.

Fördelnings-artilleriregementet burde have 12 Batterier; Wendes artilleriregemente skulde beholde sin ridende Division. I Boden et artillerikår paa 3 Batterier. Positionsartilleriregimentet burde organiseres som Arméartilleri i 6 Divisioner, Karlsborgs artillerikår til 1 Luftværnsartilleriregiment.

Ingeniørkårernas Organisation burde bibeholdes i Hovedsagen, dog at der skulde organiseres særlige Jernbanetropper, og fälttelegrafkåren omordnes til et Felttelegrafregiment med 1 Telegraf- og 1 Radiobataillon.

Hvert *trängkår* burde organiseres med 1 Train-, 1 Auto- og 1 Sanitetskompagni. Intendanturtropperne skulde beholde den hidtidige Organisation.

Saavel ved Fodfolket som om muligt ved Specialtropperne burde der organiseres *Reserveformationer* efter samme Grundlinjer som Linjeformationerne, Kavalleriet dog undtaget. *Depoterne* skulde ligeledes organiseres kraftigere under Hensyn til Verdenskrigens Erfaringer vedrørende Erstatningsspørgsmaalet. I denne sidste Henseende bemærkes, at Sveriges Folkemængde siden 1914 er steget fra 5,6 Mill. til 6 Mill., hvilket jo i sig selv berettiger en Udvidelse af Organisationen, om hele Landets Forsvarskraft skulde komme til Anvendelse.

Propositionens Hovedlinjer.

Generalstabens besparingsförslag, der derefter følger under Hensyn til finansielle Forhold, blev i Ministeriet under Medvirken af tilkaldte sagkyndige underkastet en Omarbejdelse, hvorved besparingsförslagets Aarsbudget paa 83,3 Mill. Kr. gennem yderligere Reduktioner af den ene eller den anden Art nedbragtes til 79,9 Mill. Kr., der er propositionens Aarsbudget.

Inden vi i det følgende i meget sammentrængt Form gaar ind paa nogle Detailler, skal vi i store Træk angive *Fredsorganisationen efter propositionen* og de sammen med denne forelagte Særforslag — *motioner* — fra Partierne.

Propositionen opretholder den nuværende Fredsorganisation: 6 arméfördelninger samt Bodens og Gotlands Tropper. Inddragning af bestaaende Troppeformationer, saaledes som Revisionens Flertalsforslag og naturligvis i end højere Grad dens socialdemokratiske Forslag rummede, forekommer altsaa ikke. Dog foreslaas ophævet de to til Vaxholms og Karlskronas Kystbefæstninger bestemte to Grenaderregimenter samt de to skaanske Kavalleriregimenter og den ridende Artilleridivision. Medens saaledes *Rammen* fra 1914 er bibeholdt, foreslaar propositionen selvsagt adskillige Ændringer indenfor denne Ramme. Med Hensyn til *Værnepligten* har den dog i det væsentlige kunnet indgaa den saakaldte Kategorispaltning efter Revisionens Recept: det aarlige Rekrutkontingents Spaltning i en Del med meget kort og en anden Del med betydelig længere Tjenestetid, hvorved man i sidste Instans lader Lodtrækning træffe Afgørelsen for den enkelte. Værnepligtstiden (20.—42. Aar) opretholdes, men *Uddannelsestiderne* er, som vi senere skal vise, afkortet for alle Vaaben og i Særdeleshed for Fodfolkets Hovedmasse. Princippet om længere Uddannelsestid for Studenter og de til Underbefalingsmænd og fackmän udtagne værnepligtige opretholdes uforandret.

Partiernes motioner.

B-motionen (Bondeforbundets motion) er udarbejdet paa Grundlag af en i Maj 1923 til Statsministeren fra nævnte Parti afgiven »promotion angående försvarets organisation«, der atter i mangt og meget var baseret paa en af afdøde Oberstløjtnant Hjalmarson i 1919 forfattet Afhandling. I Modsætning til Regerings-propositionen anser Bondeforbundet den militærpolitiske Situation for saa afgjort forbedret — ikke gennem Sveriges Tilslutning til Folkeforbundet, men mere gennem Fremkomsten af de selvstændige Randstater — at Landforsvaret i Tilfælde af Krigsfare eller Krig maa kunne regne med en vis Frist, som man haaber kan strække sig over flere Maaneder. Under denne Frist skulde saa kunne repareres og kompletteres, hvad i Fredstid maatte være forsømt eller mangle. Den finansielle Side af Sagen indtager ikke i denne motion samme dominerende Stilling som i Regeringens proposition.

B-motionen karakteriseres iøvrigt vel ved Bibeholdelse af den nuværende Organisation, men dog — i Lighed med alle de andre Forslag — ved Reduktion i visse Henseender, i Særdeleshed Kadrer-

ne. Som Modvægt mod denne Reduktion af Kadrerne sætter motionen *det moderniserade indelningsverk,* gennem hvilket der skulde tilføres Hæren det nødvendige Antal Underbefalingsmænd. Med Hensyn til Værnepligten gaar motionen ud fra, at den alm. Værnepligt ikke længere kan betragtes som Forsvarets eneste Grundvold, men foreslaar den suppleret med det fornævnte indelningsværk, som formenes at kunne blive et »förenande band mellan folket i bygden och krigsmakten«. B-motionen rummer altsaa en Genoptagelse af Systemet *stam* og *beväring*. »Stammen bör vara krigsmaktens stomme och ryggrad, liksom beväringen blir det tilskott av levande kraft från den civila befolkningen, vartförutan krigsmakten ej förmår utveckla den massverkan, som alltjämt är ofrånkomlig.« Som Følge heraf foreslaas, at *alle* til egentlig Krigstjeneste duelige skal uddannes i Fredstid, og samtidig kræves — under Henvisning til, at Behovet af Befalingsmænd fuldtud tilfredsstilles gennem det nye indelningsverk — *samme (korte) Uddannelsestid for alle,* ogsaa Underbefalingsmænd og Studenter. De 90 Dages første Uddannelse med 2 Genindkaldelser a 25 Dage formenes herved at betegne Grænsen for den Nedsættelse af Uddannelsestiden, som den offentlige Mening kræver, og som skulde raade Bod paa den »Værnepligtsuvilje«, som anses for at være Roden til den konstaterede Forsvarsuvilje.

Den socialdemokratiske motion — S-motionen — er baseret paa det af Forsvarsrevisionens socialdemokratiske Fraktion afgivne Særforslag med nogle Ændringer. Med Hensyn til Grundsætningerne for Forsvarsordningen synes Partiet i nogen Maade at have modificeret sin i Revisionsforslaget udtalte Mening. I denne gjordes gældende, at de ved Mobilisering organiserede Tropper ingenlunde behøvede at være operationsdygtige straks; inden den umiddelbare Fare indtræder, formentes man at ville faa Tid til nødtørftige Forbedringer af mulige Brist, i Særdeleshed m. H. t. de værnepligtiges Uddannelse. Nu har Socialdemokratiet mere forset sig paa det ogsaa her i Landet saa velkendte, besynderlige Slagord *»Neutralitetsforsvar.«* Et saadant Forsvar formenes at stille øgede Krav til Flaade og Flyværn, men motiverer efter S-motionen en betydelig Begrænsning og Nedskæring med Hensyn til Landforsvaret. Hvad dette angaar karakteriseres motionen derfor ved Opretholdelse af kun 3 arméfördelninger samt et Norrbottens militäromraade, hvilket kort og godt vil sige Amputation af Halvdelen af den nuværende Organisation. Gotland skulde lægges forsvarsløs. Med Hensyn til Værnepligten gaar Kategorispaltningen igen, omend i noget modificeret Form; Uddannelsestiden foreslaas afkortet i Overensstemmelse med B-motionen. Alene for Studenter regnes der dog indtil videre med en noget længere Tjenestetid.

Fra *moderat Side* er der fremlagt flere motioner — i det følgende benævnt *H-motionerne,* — der dog nærmest figurerer *ikke* som selvstændige Forslag, men som »Tilbygninger« til Regeringsforslaget i forskellig Henseende. Vi skal derfor ikke i Almindelighed gaar ind paa et Referat af disse motioner, men henvise til de for dem gældende Tal i de efterfølgende skematiske Oversigter m. v.

(Fortsættes)

TJENESTEREGLEMENT OG KOMMANDOFORHOLD

HVAD TJENESTEMANDSORGANISATIONERNE BØR OG IKKE BØR FORHANDLE OM

(Fortsat fra Nr. 7).

Forholdene i Søværnet.

Officiantgruppens Repræsentanter har bestandig fastholdt, at den militære Grad altid og uden Indskrænkning skal give Kommandoordet og Oprykning til Kommando, og følgende Betragtning er i denne Forbindelse stadig bleven fremført: »Før gav man yngre Officerer Befalingsret over ældre Underofficerer; dette fandt vi uheldigt, men de var dog vore Overmænd. Nu vil man give Officerer, som er under os i Grad, Befalingsret over os i visse Tilfælde; noget saadant kan vi ikke gaa med til; det strider imod Hærlovens Forudsætninger.«

Vi maa —staaende paa Lovens og dens Tilblivelseshistories sikre Grund saaledes som paavist i det foregaaende — tage meget bestemt Afstand fra denne sidste Sætnings Rigtighed. Vi finder yderligere Bevis for vor Opfattelses Rigtighed i den Udtalelse til Krigsministeriet, som Generalauditøren desangaaende har fremsat i sin Skrivelse af 29. Jan. 1924 samt i den Omstændighed, at Flaaden i Kundgørelse for Søværnet B. 1-1923, udsendt ca. ½ Aar efter Hærlovens Vedtagelse, har ordnet sine Kommandoforhold netop efter de Linier, som Hærens øverste Myndigheder (og vi i fuld Tilslutning til disse) mener maa følges ogsaa i Hæren; ja Flaaden er endog gaaet saa vidt, at den har ladet Søkadetter af ældste Klasse, d. v. s. unge Mænd, som endnu ikke har opnaaet Løjtnantsgraden, rykke op til Kommando forud for Dæksofficererne.

Vel er Forholdene i de to Værn ikke ensartede, men er der noget Omraade, hvor de nærmer sig hinanden, saa er det paa det rent kommandomæssige, og det kan selvsagt ikke tænkes, at en Ordning, som findes nødvendig og gennemførlig i Flaaden, ikke under ganske tilsvarende Forhold skulde findes nødvendig og gennemførlig i Hæren.

Der har saavidt os bekendt ikke hævet sig nogen Røst mod nævnte Ordning af Kommandoforholdene fra Marinens Dæksofficerer, hvilket kunde tyde paa, at disse i højere Grad end Hærens Befalingsmænd af Officiantgruppen er i Stand til at have Værnets Ve og Vel for Øje og at frigøre sig for Standsinteresser og Klassekrav; som saadant maa Officiantgruppens Krav nemlig betegnes, thi de har ingen Bud til Hærens Interesser, saa vist som disse aldrig

kan tjenes ved at sætte Manden med de manglende Forudsætninger til at befale over den, som besidder Forudsætningerne, eller til i Fredstid at anvende en Befalingsmandsgruppe paa Omraader, hvor den i Følge sin Uddannelse ikke kan gøre Fyldest og ifølge sin Eksistensberettigelse ikke hører hjemme, og paa hvilke Omraader den i sidste Instans — i Krigen — overhovedet ikke vil finde Anvendelse.

Messespørgsmaalet.

Med Hensyn til *Messespørgsmaalet* staar Officersgruppens Medlemmer i Hovedsagen paa det Standpunkt, som er kommet til Orde i de to Organisationers Fællesskrivelse af 10. Febr. 1923, dog med følgende Forbehold:

A. Tilladelse til gensidige Besøg efter Ønske i de respektive Messer bortfalder.
B. Fællesmesser bør ikke kunne etableres som noget lokalt Fænomen, men kun, naar der efter en Afstemning indenfor paa den ene Side de faste Liniebefalingsmænd af Officersgruppen og paa den anden Side de faste Liniebefalingsmænd af Officiantgruppen har vist sig kvalificeret Flertal (¾) begge Steder for Indførelsen af saadanne Messer.

Indtil en saadan Afstemning maatte have fundet Sted med det angivne Resultat forbliver den gamle, paa hævdvundne Traditioner hvilende, Ordning med adskilte Spise- og Opholdsrum gældende, en Ordning om hvilken det med Sikkerhed kan udtales, at den paa nærværende Tidspunkt har Officerskorpsets ubetingede Tilslutning.

Hvad det under A. anførte angaar, betyder dette for saa vidt ikke nogen Ændring i de Principper, der ligger til Grund for nævnte Fællesskrivelse, som vi er bekendt med, at Tilladelsen til gensidige Besøg kun tog Sigte paa Samvær i festlige Anledninger, ved hvilke Officerer og Underofficerer altid forhen har dyrket Bordfællesskab, hvad Officererne selvsagt ogsaa i Fremtiden er villige til. Det af os under A. fremførte skyldes saaledes kun Ønsket om at skabe klare Linier.

Med Hensyn til Punkt B. bemærkes dog, at Forholdene paa isolerede Smaaforter og i lignende Lokaliteter kan begrunde en Afvigelse fra den almindelige Regel.

Det behøver formentlig ikke nærmere Paavisning, at det er en betydelg Gene for Officerer — som iøvrigt for andre faste Befalingsmænd — Aar efter Aar at blive fjernet fra Hjem og Familie for at udlægges ca. ½ Aar i Lejr. Paa denne Ulempe har der dog i nogen Grad været bødet derved, at Lejrlivet, saaledes som det har formet sig indtil forrige Aar, har givet Officererne Lejlighed til i det daglige selskabelige og kammeratlige Samvær i Lejren at færdes i den Omgangskreds, hvor de nu engang hører kjemme.

Saalænge Officererne ikke ønsker anden Omgangskreds, vil de som Borgere i Samfundet føle det som en Utaaleligheid og Tilsidesættelse, om der ved et Magtbud fra oven i Fritiden maatte paatvinges dem et Selskab, de selv ubetinget ikke ønsker. Os bekendt findes der da heller ikke indenfor nogen anden Del af Samfundet noget Eksempel paa et lignende Indgreb i Individets personlige Frihed.

Det er maaske i denne Forbindelse ikke helt uden Betydning at pege paa, at der ikke foreligger nogensomhelst Aarsag til, at Samfundet behandler Officerskorpset saaledes. Tværtimod! Officerskorpset har, uanset skiftende Regeringer, nye Hærlove o. s. v., altid i det hele og store været loyalt, flittigt, interesseret og trofast i Gerningen, og det tør roligt og med berettiget Solthed udtales, at Samfundet er i ikke ringe Gæld til Officerskorpset, som, trods smaa Kaar, hyppig Miskendelse og Undervurdering af dets Gerning, ikke faa ubegrundede Angreb i Pressen o. s. v. dog støt og værdigt har holdt Idealets Fane højt, saaledes at det indtager et meget højt Standpunkt i teoretisk Viden, og ved sin ufortrødne Flid bærer Hovedparten af Æren for, at Uddannelsen i vor Hær — trods den utilstrækkelige Uddannelsestid — er saa relativt god. Vi understreger fuldt bevidst dette Faktum, som enhver, der har Kendskab til Forholdene i vor Hær og i Udlandets Hære, ganske vil anerkende.

Alt taler saaledes efter vor Mening imod — ihvert Fald for Tiden — at indføre Fællesmesse, og det er vor Overbevisning, at et Forsøg paa at gennemtrumfe en saadan Ordning vil virke til lige stort Ubehag for begge de interesserede Parter og til ubodelig Skade for lange Tider for et blot fordrageligt Forhold mellem Befalingsmændene af Officersgruppen og Officiantgruppen. Og et saadant Resultat bør dog for enhver Pris undgaas.

Vi finder iøvrigt Anledning til at bemærke, at Delingslinien for Messerne næppe er den rette. Det naturligste og mest konsekvente turde være at optage Kornetter i Officersmessen, Sergenter af Reserven og eventuelt Korporaler i Officiantmessen. I saa Tilfælde vilde i de respektive Messer netop findes yderligere de Befalingsmænd, fra hvilke Officersgruppen, henholdsvis Officiantgruppen rekrutteres. Dette vilde utvivlsomt være til stor Gavn for de paagældende unge Befalingsmænds menneskelige og militære Udvikling, og Officerskorpset vilde utvivlsomt for sit Vedkommende være sympatisk stemt overfor en saadan Ordning.

Afsluttende Bemærkninger.

Den Utilfredshed, der i de sidste 30 Aar er kommet til Orde fra *Underofficersklassens* Side som Følge af, at Klassen efter sin hele Uddannelses Grad nødvendigvis maatte nøjes med en forholdsvis lav Plads i Samfundet, har man fra Ministeriets og Lovgivningsmagtens Side gjort ikke lidt for at faa fjernet. Man har ændret Underofficerernes Uniformer, saa at de i høj Grad kom til at ligne Officerernes, og man har ændret mangfoldige Bestemmelser i Tjenestereglerne. Der er gentagne Gange givet dem Lønforhøjelser; der er givet dem forøget Uddannelse. Senest har man givet dem et nyt Navn og placeret dem jævnsides med de lavere Officerer. Man har imødekommet det ene Ønske efter det andet for i det ydre at nærme dem til Officererne; men de er stadig utilfredse. Nu vil de have Befalingsret over Officererne og vil — hvorledes de end søger at camouflere Sagens Realitet — deltage i deres Liv udenfor Tjenesten ved at optages i deres Messe. De stiller Krav paa Krav; men det bør man gøre sig klart, at man kan give dem alle de Indrømmelser, man ellers vil, den virkelige Kilde til Utilfredsheden vil ikke udtørres, før Officianterne faar *ganske* den samme boglige (almene) og militære *Uddannelse* som Officererne. Saalænge Lovgivningsmagten fastholder, at der skal haves en Gruppe med højere Uddannelse og en med en lavere Uddannelse, bestemt til den tidlige Underofficerstjeneste, saalænge vil der være Mulighed for en Agitation, der udbreder Misfornøjelse over, at de, der kun har den lavere Uddannelse, ikke stilles højt nok og ikke faar mere at sige, end de har. Man kan gaa meget vidt for at tilfredsstille dem og for at højne Standen, men naar man ikke gør Skridtet fuldt ud og giver dem Uddannelse lige med Officerernes, saa vil Forholdet blive det, at en fortsat Højnelse gør Utilfredsheden større og større. I Øjeblikket er Officianterne, trods ringere Uddannelse og trods deraf følgende lavere socialt Niveau i det borgerlige Samfund og paa Trods af de ansvarlige øverste militæres Advarsler, stillet i ren militær Rækkefølge ind mellem Officererne; men det er et endnu ikke afgjort Spørgsmaal, om de ikke vil komme til at føle den fra Underofficersside saa meget omtalte (og saa vel vedligeholdte) »Kløft« endnu mere end tidligere. Thi ingen kan tvinge det borgerlige Samfund til at anerkende Officianterne som

Officerer; det borgerlige Samfund er i denne Henseende saa frit stillet, at det ikke lader sig kommandere, men følger sine egne Regler, her i Landet og i Udlandet — maaske undtaget Rusland — gælder indtil videre den Hovedregel, at de, der har den større almene eller specielle Uddannelse — det større Dannelsestrin — socialt staar over dem, der har den ringere Uddannelse (Dannelse). Lad Officiantgruppens Befalingsmænd følge Reglen om de frie Kræfters Spil, d. v. s. lad dem sige til, naar de i det borgerlige Samfund rangerer lige med Officererne; saa er de ved Vejs Ende, men heller ikke før.

Det vil være Officiantgruppen ganske umuligt at faa den omalte Kløft udfyldt med andet end den komplette Officersuddannelse (jfr. Forholdet i Akademisk Skyttekorps). Men dette vil Staten aldrig faa Raad til. En Fremtvingen ad politisk Vej imod Officerskorpsets Modstand og paa tværs af Samfundets Regler af en social Ligestilling lader sig overhovedet ikke iværksætte; befalede ydre Former, der mangler et Fundament af indre Sandhed, vil fremkalde Forhold, som vil føles pinligt af begge Parter, men mest af Officiantgruppen. Dette gælder specielt Befalingsret over dem, der er dygtigere, og Messefællesskab med Mennesker af højere Dannelsesgrad.

Der vil i Længden kun være en Vej farbar, som vil føre til Ro i Officiantklassen: Officiantgerningen bør, for saa vidt angaar Tjenesten ved Troppeafdelingerne, ikke være en Livsgerning, men en Gerning paa Aaremaal, der giver Adgang til passende Ansættelse i andre Statsstillinger eller en passende Pengepræmie ved Tjenestens Ophør. Udenfor Troppeafdelingerne (Skrivere, Tegnere, Depotbestyrere o. l.) kan Gerningen godt være en Livsgerning, men de paagældende maa ikke være Befalingsmænd, men »ligestillede«. Det er eksempelvis dog ganske urimeligt, at en Skriver eller Tegner i Generalstaben i det væsentlige bærer Uniform som Kaptajn af Generalstaben og rangeres ind som Befalingsmand i en militær Rækkefølge over Generalstabens videnskabeligt uddannede Premierløjtnanter, naar den nøgne Sandhed muligvis er den, at han paa Grund af mangeaarig Fraværelse fra Geleddet er ganske ubrugeligt i dette, og han iøvrigt uden større Ulempe kan erstattes af en veluddannet Maskinskriver med en ringe militær Uddannelse, henholdsvis af civile Tegnere.

F. O. L. OG MESSESPØRGSMAALET

I de Betragtninger fra Officershold ang. Kommandoforhold m. v., som afsluttes andet Steds i nærv. Blad, er der for *Messespørgsmaalets* Vedkommende henvist til den af F. O. L. og Underofficersforeningernes Hovedorganisation under 9. Februar 1923 til Krigsministeriet fremsendte *Fællesindstilling,* som danner Grundlaget for den Holdning, der af Kommissionens Officerer er indtaget i denne Side af Sagen. Vi skal derfor skænke den en Par Ord her paany.

Medens F. O. L., da Officiantgruppen skulde træde ud i Livet, ønskede at holde sig fjernt fra Kommandosager og andre rent tjenstlige Sager, var der jo i den særlige Anledning adskillige andre Forhold, der var velegnede til Behandling af Organisationen, og som den derfor ogsaa tog op; blandt dem Messespørgsmaalet.

I en Skrivelse af 25. Januar 1923 tog F. O. L. Initiativet og fremsatte overfor Ministeriet sit Syn paa Sagen, mundende ud i en Indstilling om, at det *ikke* ved et Magtbud om Fællesmesser vilde skabe Kiv og Uro der, hvor man for Hærens Arbejdes Skyld maatte ønske Ro og Fordragelighed, men at det indtil videre maatte *have sit Forblivende med Messer særskilt for Officerer o. l. og særskilt for Befalingsmænd af Officiantgruppen o. l.*

Ved Skrivelse af 31. Januar meddelte Krigsministeriet imidlertid F. O. L.,

at det paatænkte at bestemme, at der skulde føres en Fællesmesse for Befalingsmænd af begge Grupper, men

at hvor der var 2 Lokaler til Raadighed burde *ældre* Befalingsmænd af begge Grupper spise i det ene og yngre af begge Grupper i det andet, idet en ældre Befalingsmand skulde føre Forsædet sidstnævnte Sted (!)

og udbad sig — forinden Afgørelse — F. O. L.s Udtalelse.

Samtidig erfarede F. O. L., *dels* at der fra de militære Myndigheders Side var foreslaaet *adskilte* Messer, og dels at *Underofficersforeningernes* Hovedorganisation samme Dag som F. O. L. havde fremsat følgende Forslag:

- i *nuværende* Kaserner adskilte Messer, men med Adgang til at benytte de gensidige Messer, om ønskes,
- i *Lejre* og *nybyggede* Kaserner fælles Messer,
- i *Skoler,* hvor der er baade Officers- og Officiantelever fælles Messe,
- Sergenter af Reserven, Kornetter og Korporaler, fælles Messe,
- i Overgangstiden har faste Underofficerer, der bliver som saadanne, Adgang til Officiantmessen.

Hovedbestyrelsen var af den afgjorte Opfattelse, at det vilde være et Fejlgreb at gennemføre den af Ministeren paatænkte Ordning, uden at denne ønskedes af *begge* Parter, idet man vilde ægge til Tvedragt i Stedet for til Fordragelighed. Hovedbestyrelsen var sig endvidere bevidst, at den i Spørgsmaal angaaende Officiantgruppen stedse har handlet ud fra en udtalt Bestræbelse for at befordre et godt Forhold mellem de to Grupper. Saa meget mere maatte det ligge den paa Sinde, at man nu ikke fra Myndighedernes Side i misforstaaet Iver kom til at *sætte nye Skel i Stedet for at slette gamle Skel.*

F. O. L. indsaa, at det var dens Pligt at rette en indtrængende Henvendelse til Ministeren, og for at give denne Henvendelse størst mulig Vægt, udbad den sig hos Repræsentanterne Udtalelse ang. deres Stilling til Spørgsmaalet. Af de hurtigt indløbende Svar fremgik med al ønskelig Tydelighed, at Hovedbestyrelsen var i nøjeste Overensstemmelse med Medlemmerne Landet over i sin Holdning til Sagen.

Imidlertid maatte det forekomme af Betydning for Sagens heldige Løsning, om de to Parter, Officerer og Officianter kunde opnaa Enighed i deres Opfattelse og eventuelt stille et fælles Forslag. Der blev derfor indledet Forhandling med Officianternes Organisation, og Forhandlingerne førte hurtigt til det ønskede Resultat, den fornævnte

Fællesindstilling

fra de to Organisationer til Krigsministeriet af 9. Februar saalydende:

I Anledning af Ministeriets Skrivelser af 31. f. M. angaaende Messer og Samlingslokaler for Befalingsmænd o. l. tillader de to ovennævnte Organisationer sig at forebringe Ministeriet følgende:

1. Overfor den af Ministeriet paatænkte Bestemhold, hvor der til en for Officerer og Officianter fælles Messe benyttes 2 Lokaler: *at ældre Befalingsmænd o. l. af begge Grupper spiser i det ene Lokale og yngre af begge Grupper i det andet Lokale* under Forsæde af en ældre Befalingsmand, maa under alle Omstændigheder *forekomme Organisationerne meget uheldig.* Netop Samlivet mellem ældre og yngre og den gensidige Paavirkning, der herigennem er Lejlighed til, betinger en Befalingsmandsgruppes Homogenitet og Bevarelsen af disse gode, hævdvundne Traditioner. En Fortsættelse af det hidtidige Forhold i denne Henseende er lige betimelig for ældre og for yngre, og Organisationerne maa derfor *indtrængende indstille, at en Deling efter Alder ikke finder Sted,* uanset hvorledes Ordningen iøvrigt bestemmes.

2. Den af Ministeriet paatænkte Ordning under Formelse om, at der skal føres *een Messe for Officerer o. l. og Befalingsmænd af Officiantgruppen o. l. i Fællesskab,* ønsker Organisationerne at fremholde, at de begge anser det for rigtigt, at saadant Fællesskab etableres, *naar Forudsætningerne herfor er til Stede,* men at de maa anse det for lige saa urigtigt at etablere det ved Magtbud, før Fællesskab ønskes af *begge* Grupper ogsaa i denne Henseende. Næst at udtale, at det er Organisationernes Agt at arbejde for en sund og naturlig Udvikling med Hensyn til det kollegiale Forhold, henviser man til de i F. O. L.s Skrivelse Nr. 3 af 25. f. M. rummede *almindelige* Betragtninger, som Underofficersforeningernes Hovedorganisation ganske kan tiltræde . . . . . .

»Fællesorganisationen af Officerer o. l.« og »Underofficersforeningernes Hovedorganisation« tillader sig herefter i Fællesskab — næst at frafalde deres Indstillinger af 25. f. M. — at indstille til Ministeriet, at der i det her omhandlede Spørgsmaal bestemmes følgende:

a. I *Kaserner* og *Lejre* opretholdes indtil videre Messer og Samlingslokaler særskilt for Officerer o. l. og særskilt for Befalingsmænd af Officiantgruppen o. l., men det tillades Officerer o. l. at besøge Officiantmesserne, hvis de ønsker det, og omvendt, ligesom der kan dannes Fællesmesse, hvor det gensidigt ønskes og de lokale Forhold tillader det.

   Med Hensyn til Messeforhold i kommende *nye Kaserner* tillader Organisationerne sig at forbeholde sig Lejlighed til Forhandling, inden Afgørelse til sin Tid træffes.

b. I *Uddannelsesskoler,* hvor der er saavel Officerselever som Officiantelever, er Messer og Samlingslokaler fælles for begge Gruppers Elever.

c. *Sergenter af Reserven, Kornetter* og *Korporaler* o. l. har fælles Messer.

d. I Overgangstiden har de *faste Underofficerer,* der forbliver tjenstgørende som saadanne, Adgang til Officiantmessen.

Den Bestræbelse for at tilvejebringe og opretholde et godt Forhold mellem de to Befalingsmandsgrupper, som lod F. O. L.s Hovedbestyrelse indlede Forhandlinger med Underofficersforeningens Hovedorganisation, og som — takket være ogsaa en klog og ædruelig Adfærd fra Underofficerernes Side paa det paagældende Tidspunkt — førte til en Fællesindstilling, som bragt til Udførelse sikkert vilde have været god og hindret forskellig Misnøje, — denne Bestræbelse vil man uden Vanskelighed baade før og siden have kunnet spore i alt, hvad F. O. L. har foretaget sig overfor Underofficerskorpset og dettes moderne Aflægger, Officiantgruppen, og Officiantgruppen kan stedse regne paa den, saalænge denne Gruppe Befalingsmænd ikke skruer sig selv over Gevind.

OFFICIANTER — UNDEROFFICERER

En overvejende Part af vore Læsere vil sikkert have læst den af afskediget Stabssergent, nu Gymnastiklærer *Kjølner* for nogen Tid siden udgivne Pjece *»Den afdøde Underofficersstand — den nyfødte Officiantstand«,* i hvilken Forfatteren alvorligt, roligt og sagligt gør op med de Rørelser i det tidligere Underofficerskorps, der har ført til den ved Hærloven af 1922 indførte Nydannelse. Man vil ogsaa have bemærket den Medfart, Hr. Kjølners Person — ikke hans Argumenter — har været Genstand for i den Anledning fra hans gamle Kammeraters Side.

Dansk Officersblad har ikke bragt nogen Anmeldelse af det i mange Henseender sympatiske Skrift. Aarsagen har alene været den, at vi ikke paa noget Tidspunkt har næret eller nærer Ønske om at bære Ved til det Ufordrageligheds Baal, der aabenbart saare let flammer op, og hvor Saglighed og Objektivitet løber saa stor Fare for at blive sværtet eller helt at gaa op i Røg. Vi skal derfor ikke heller her gaa nærmere ind paa Hr. Kjølners Pjece.

Det, der nu bringer os til en Omtale af Sagen, er et Indlæg i Debatten, der for nylig er fremsat i Berlingske Tidende af Artillerimester *Rudolf Schou,* Formand i Dæksofficersforeningen, og som ganske à propos belyser den Formodning, der andetsteds i nærværende Blad er fremsat ang. Dæksofficerernes Stilling til Kommandoforholdene i Flaaden.

Artillerimester Schou udtaler her, at Hr. K. ikke er fulgt rigtig med, naar han kan paastaa, »at Dæksofficererne ikke alene er bleven ligestillet med Officererne, men ogsaa har opnaaet eller ønsker at opnaa at virke i de Stillinger, som hidtil herhjemme og overalt i Verden har været forbeholdt Officererne alene.«

Derefter fortsætter Artillerimesteren:

»Dæksofficererne gennemgaar den samme Skole som Underofficererne frekventerede; og fra den ældste Dæksofficer til den yngste Assistent udfører de fuldkomment den samme Tjeneste om Bord og i Land, som paahvilede Marinens Underofficerer; de har saaledes ikke opnaaet og tragter ikke heller efter at opnaa Stillinger, som er og har været forbeholdt Søofficererne . . . . . .«

Sømænds Ord *er* nu tit rart tydelige!

PRISTALLET OG DYRTIDSTILLÆGET

Pristallet: 214.

Ved alle de Opgørelser, der blev foretaget fra 1915 indtil Opgørelsen pr. Juli 1923 (inkl.), gik man ud fra Forbruget i en Husholdning, saaledes som dette var før Krigen, og man beregnede derefter hvad dette Forbrug vilde koste, betalt med de til de forskellige Tidspunkter gældende Priser. Det Forbrug, som herved benyttedes, var opstillet i Overensstemmelse med Statistikken over Husholdningsregnskaber for *Arbejderfamilier i Hovedstaden* paa gennemsnitlig 5 Personer, og med en samlet aarlig Udgift i Juli 1914 paa gennemsnitlig 2000 Kr.

Som omtalt i nærv. Blads Februarhefte har man fra og med Opgørelsen pr. Januar 1924 ført Pristalsberegningen over paa et Grundlag, som fremgik af den Bearbejdelse, Statistisk Departement har foretaget af de for 1922 førte Regnskabsbøger over *Udgifter i forskellige Husholdninger;* ved denne Ændring fastholdt man, at Pristalsbudgettet er et Arbejderbudget; den Begrænsning, som ved de tidligere Beregninger laa i, at Pristalsbudgettet i Hovedtrækkene var tilvejebragt paa Grundlag af københavnske Arbejderfamiliers Forbrug, mente man derimod ikke at burde opretholde ogsaa i Fremtden; det nye Budget hviler derfor paa *Gennemsnit af Arbejderbudgetter saavel fra Hovedstaden som fra Provinsbyerne og Landdistrikterne.* Denne Omstændighed medfører, at de absolute Tal i Budgettet ikke kan tages som Udtryk for Udgifterne i nogen bestemt Del af Landet, men Budgettets Formaal er jo i det hele ikke at give Udtryk for absolute Udgiftsbeløb; det er Forholdet mellem Udgifter til forskellige Tidspunkter, der skal belyses, og dette opnaas formentlig bedst ved at give Budgettet saa bred Basis som muligt. Med Hensyn til de Bemærkninger, som Ændringen af Grundlaget iøvrigt giver Anledning til, henvises til Februarheftet.

Med Hensyn til Fremskaffelse af Prisoplysninger og Beregningernes Udførelse er man gaaet frem ganske paa samme Maade som ved tidligere Beregninger. Gennemsnitspriserne for de enkelte Varer eller Varegrupper er for Fødevarer, Brændsel og Belysning og en Del andre Varer beregnet paa Grundlag af Priser, indberettede af Kommunalbestyrelserne i Hovedstaden, Provinsbyerne og noget over 100 Landkommuner. Prisbevægelsen for Beklædning, Isenkramvarer, Husholdningsartikler o. s. v., for hvilke der ikke haves direkte Prisoplysninger, er beregnet paa Grundlag af Oplysninger, som Departementet har modtaget fra forskellige Organisationer og størreHandels- og Produktionsfirmaer med særlig Sagkundskab paa disse Omraader, saavel for Hovedstaden som for det øvrige Land. Ligesom ved de tidligere Beregninger har man anvendt Gennemsnittet af Priserne for de to sidste Kvartalsundersøgelser, denne Gang altsaa for April og Juli 1924.

Resultatet af Beregningerne fremgaar af efterstaaende Oversigt, i hvilken er meddelt, hvorledes de Udgifter, der i Juli 1914 udgjorde 2000 Kr., fordeler sig paa de sædvanlig benyttede Hovedgrupper af Fornødenheder dels pr. Juli 1914 dels efter Opgørelserne pr. Januar 1924 og pr. Juli 1924.

Ved Beregningen pr. Juli 1924 var det samlede Udgiftstal for hele Budgettet altsaa 4286 Kr., medens det tilsvarende Tal pr. Januar 1924 blev opgjort til4185 Kr.

Oversigten indeholder tillige Tal for den procentvise Prisstigning for de enkelte Varegrupper, idet hver enkelt Udgiftspost efter Priserne i Juli 1914 er sat lig 100, og Udgiftstallene til de forskellige Tidspunkter er sat i Forhold hertil.

Udgifternes Fordeling paa Budgettets Hovedgrupper:

	Juli 1914 Kr.	Jan. 1924 Kr.	Juli 1924 Kr.
Fødevarer	835	1,620	1,673
Klæder, Fodtøj, Vask	225	573	601
Bolig	248	397	421
Brændsel og Belysning	81	236	241
Skatter, Kontingenter o. l.	203	516	504
Andre Udgifter	408	843	846
Ialt	2,000	4,185	4,286

Udgiften, beregnet i Procent af Udgiften i Juli 1914 (Udgiften i Juli 1914 = 100):

	Juli 1914	Juli 1920	Juli 1922	Juli 1924
Fødevarer	100	253	184	200
Klæder, Fodtøj, Vask	100	355	217	267
Bolig	100	130	155	170
Brændsel og Belysning	100	563	301	298
Skatter, Kontingenter, o. lign.	100	227	255	248
Andre Udgifter	100	247	203	207
Ialt	100	262	199	214

Herefter har Stigningen siden Juli været: for Fødevarer 100 pCt., for Klæder, Fodtøj og Vask 167 pCt., for Bolig 70 pCt., for Brændsel og Belysning 198 pCt., for Skatter, Kontingenter o. s. v. 148 pCt., for andre Udgifter 107 pCt., og den samlede Stigning for hele Budgettet udgør 114 pCt. Siden Januar 1924 er Indekstallet for Prisstigningen *(Pristallet) steget med 5 Points.*

De siden Juli 1914 beregnede Pristal fremgaar af nedenstaaende Oversigt:

Juli 1914	100	Januar 1920	242
Juli 1915	116	Juli 1920	262
Februar 1916	124	Januar 1921	264
Juli 1916	136	Juli 1921	237
Februar 1917	146	Januar 1922	212
Juli 1917	155	Juli 1922	199
Februar 1918	160	Januar 1923	198
Juli 1918	182	Juli 1923	204
Januar 1919	190	Januar 1924	209
Juli 1919	211	Juli 1924	214

(Fortsættes)

KUL- og KOKS-Bestillinger til Efteraaret.

Grundet paa billige Omkostninger leveres Kul og Koks billigst fra

JØRGEN ANDERSEN, Maaløv.

Københavns Afdeling ved Kaptajn **E. Winkelhorn,** Engtoftevej 4, Telefon Vester 1769 y eller direkte Telefon Maaløv Nr. 1 eller 117.

EN UTILFREDS

Der er vel næppe nogen blandt de Mænd indenfor Organisationen, der har arbejdet paa en Løsning af Uniformsspørgsmaalet, som ventede, at denne Opgave vilde blive særlig taknemlig. Man plejer jo at sige, at om *Smagen* kan der ikke diskuteres. Men her var Smagsspørgsmaalet kun et af mange bestemmende Faktorer. Faktisk var der jo kun saare ringe Spillerum for Opfindsomhed. Fra Ministeriets Side var det tilkendegivet, at saadan og saadan ønskede man det — men *iøvrigt* imødesaa man gerne Forslag, vel at mærke Fællesforslag. Med andre Ord, Opgaven var i visse Henseender paa utilfredsstillende Grundlag at frembringe tilfredsstillende Forslag — tilfredsstillende for Autoriteterne og for de særlige Hensyn, der drog hver i sin Retning.

Det kunde derfor heller ikke være andet, end at F. O. L. og F. a. R. f. O. nødsagedes til paa flere Punkter at fastholde sine oprindelige Forslag overfor Særforslag fra anden Side, selv om man strakte sig videst muligt for ikke unødigt at skabe Utilfredshed. Dette var f. Eks. Tilfældet med Hensyn til *Hueemblem*, ang. hvilket Officiantgruppen derfor fremsætter et Ændringsforslag, hvortil F. O. L. og F. a. R. f. O. saa knytter nogle forbeholdende Bemærkninger for det Tilfælde, at Ministeriet imod Forventning skulde være sindet at gaa ind paa dette Ændringsforslag.

Et Medlem af F. O. L. har overfor Hovedbestyrelsen fremsat nogle Bemærkninger vedrørende Forslaget til Emblem og udtaler bl. a.

F. O. L.s Forslag (D. O. Side 75) om Emblem paa Garnisonsbuen er selvfølgelig udmærket, ligesaavel som O. H.s Ændringsforslag er uacceptabelt. Derfor er det mig ganske uforstaaeligt, at F. O. L. kan gaa med til et Kompromis, saafremt O. H.s Forslag skulde blive antaget af Ministeriet. Det vil jo faktisk sige, at Løjtnantsklassen ofres for at redde Kaptajnerne . . . . . ."

Vi mener det rigtigt heroverfor at gøre opmærksom paa,

at F. O. L. jo netop *ikke* er gaaet med til noget Kompromis paa det paagældende Punkt, men har fastholdt sit oprindelige Forslag,

at de Bemærkninger, man har knyttet til O. H.s Særforslag, ikke „ofrer" nogen for at „redde" andre, og

at vi ikke ret forstaar, hvorfor Indsenderen hellere ønsker at udstrække et muligt Fællesskab m. H. t. Emblem ogsaa til den Kaptajnsgrad, han jo dog opnaar ad Aare.

Man kan vel haabe, at Ministeriet vil følge F. O. L.s og F. a. R. f. O.s Forslag, der (undskyld Ubeskedenheden!) er godt og konsekvent. Men n ogen Garanti derfor var man jo desværre ikke i Besiddelse af, og derfo r ansaas det for rigtigt at tage det Forbehold, der tilsigtede at sætte Skellet der, hvor det efter Gradsforholdene bør sættes. Heri vil sikker ogsaa Premieriøjtnanterne give os Ret.

Vi tør iøvrigt hævde, at de Vanskeligheder, den nye Ordning har rejst for Løjtnantsklassen, har været holdt klart for Øje under Udarbejdelsen af Forslagene.

•

Fra 1. September er Redaktøren, Kaptajn C. F. Løkkegaards Adresse atter: Maglekildevej 13, Kbhvn. V.

VORDINGBORG

Bladcentralen Telf. 226
Cigarer - Cigaretter - Tobak

Vordingborg Mejeri
Stort Lager af **OST** i alle Kvaliteter og til alle Priser
Honning - Konserves etc.
Algade 42, Tlf. 224 — **Algade 70**, Tlf. 301

SLAGELSE

Telefon 976.
Aktieselskabet
Slagelse Mælkekompagni
fører kun 1. Klasses
Mejeriprodukter

L. ULRICH
ISENKRAM, VAABEN OG AMMUNITION

A. Rosasco - Fiskehandel
Skovsøgade 2 **Telf. 230-1114**

RANDERS

Forlang altid
„THOR ØL"
Thor Øl er det bedste!

S. BERTELSEN & Co.
Kul - Koks - Tørv - Brænde
Telef. 198 Telef. 198

AFSKEDIGEDE OFFICERER o. l.

Der hersker aabenbart nogen Tvivl om, hvorvidt F. O. L.s Medlemmer kan vedblive at være Medlemmer af Organisationen ogsaa efter Afsked paa Ventepenge eller Pension.

Tjenestemandsloven kræver i § 22, at Organisationerne „ikke maa give Adgang til andre end *forhenværende eller nuværende* ansatte i vedkommende Etat." Altsaa kan afskedigede Officerer o. l. være Medlemmer af F. O. L., dog kan de ikke efter Afsked være Repræsentanter eller Medlemmer af F. O. L.s Hovedbestyrelse, idet Krigsministeriets Forhandlingsregler (H. f. H. B $^{5}/_{1920}$, § 1 d) kræver, at „kun *i Tjeneste værende* Statstjenestemænd har Ret til at sidde i Bestyrelserne og til at deltage i Afstemninger om Spørgsmaal, der gøres til Genstand for Forhandling med Administrationen, medens afgaaede Tjenestemænd er udelukkede herfra." *Derimod er ogsaa afskedigede Officerer o. l. stemmeberettigede ved alle andre Afstemninger indenfor Organisationen — altsaa f. Eks. ogsaa ved Valg af Tillidsmænd.*

De, der efter Afsked *ansættes i Reserven* vil jo have Adgang til Indflydelse paa de Reserven *særlig* vedrørende Spørgsmaal ved at indmelde sig som Medlemmer af Foreningen af Reservens faste Officerer (f. a. R. f. O.). Det kan maaske for mange være en „Smagssag", hvilken af de to Foreninger, de ønsker at være Medlemmer af, men vi henstiller ndtrængende til vore Medlemmer, at de efter Afsked

— *enten* forbliver i F. O. L.
— *eller* indmelder sig i F. a. R. f. O.

Lovene kræver, at Organisationerne skal „overvejende repræsentere de i paagældende Etat ansatte", men der bør blandt Officerer o. l. ikke kunne være Tvivl om, at Organisationen for at tale med Vægt bør tælle *alle* uden Undtagelse.

Vi gør sluttelig opmærksom paa, at Medlemskabet fortsættes ogsaa efter Afsked, *medmindre der udtrykkelig sker Udmelding* i Medfør af Organisationens Love, og vi beder ganske særligt Lokalforeningerne have Opmærksomheden henvendt herpaa.

•

Husk

at anmelde Flytning til Postvæsenet

•

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 9 | SEPTEMBER 1924 | 3. AARGANG

SVERIGES RIGSDAG OG FORSVARET

REGERINGENS OG PARTIERNES HÆRLOVSFORSLAG

(Fortsat fra Nr. 8).

NOGLE AF MOTIONERNES DETAILLER

Krigsstyrken.

Direkte af *Regeringspropositionen* kan man ikke læse, hvor mange arméfördelningar Forslaget anser det for muligt at opstille under Krig. Men under Rigsdagsbehandlingen udtalte Forsvarsministeren sig herom temmelig tydeligt: Stort set en Reduktion til 6 operative Enheder, altsaa Halvdelen af, hvad Ordningen af 1914 giver. »Seks operative Enheder turde være det mindste vi behøver for at kunne optage et Forsvar mod en over Landgrænsen indtrængende Fjende.« Naar Forslaget med Bibeholdelse af den nugældende Fredsorganisations 6 fördelningar kun kan opstille 6 og ikke 12 i Krig, er Aarsagen ligetil: den udprægede Udtynding af Rammerne, hvis Størrelse kun er bestemt af Hensynet til Fredsuddannelsen. Til Gengæld maa de 6 fördelningar forudsættes at være mindre feltduelige end de hidtidige 12 paa Grund af den nedsatte Uddannelsestid.

B-motionen opretholder i Teorien de 12 fördelningar i Krig, men trods det moderniserede indelningsverk kan det vel med ogsaa dette Forslags tynde Kadrer blive vanskeligt nok i Praksis. Hertil kommer, at fördelningerna ikke kan ventes at være feltdygtige straks ved Mobilisering.

S-motionen regner med 3 fördelningar i Krig + Norbottens Militæromraade, altsaa nærmest en »Neutralitetsvagt.«

H-motionerna vil opretholde Kystfæstnings-Infanteriregimenterne og en Kavalleribrigade. Derhos vil de straks ved Mobilisering oprette Reservetropper med en Styrke af ca. 50 % af Linjehæren. Endelig vil de sikre Felthæren kvalitativ Styrke med en Uddannelsestid for Hovedvaabnene paa 255 Dage (det af försvarsrevisionens Flertal foreslaaede).

Værnepligten.

Med Hensyn til *Værnepligtstid* og *Inddeling i Opbud* opretholder *Regeringspropositionen* den nugældende Tjenestetid af 25 Aar og dennes Fordeling med 15 Aar i beväringen og 8 Aar i Landstormen. Forsvarsrevisionen foreslog en Forøgelse af Antallet af Klasser i beväringen fra 15 til 16 og en tilsvarende Formindskelse af Landstormen fra 7 til 6. Generalkommissionen bifaldt den første Ændring, men mente, at der vilde tilfalde Landstormen saa betydningsfulde Opgaver, at den burde forstærkes til 10 Aargange, Værnepligtstiden altsaa udstrækkes til og med det 45. Aar.

Alle øvrige Forslag er i dette Spørgsmaal enig med Regeringspropositionen.

Med Hensyn til Udtagelsen af det *værnepligtige Aarskontingent* til den første Uddannelse hylder Revisionen den saa meget omtalte *Kategorispaltning*: en Del af Værnepligtsmassen udtages til »Linjetjeneste« med en vel nok afkortet, men dog effektiv Uddannelse og en anden Del til »Erstatningsreserven« med en ganske ringe Uddanelse, altsaa en Fjernelse fra den alm. Værnepligt. Rent militært ligger Tyngdepunktet i dette Problem i den gamle Strid mellem Kvalitet og Kvantitet.

Regeringspropositionen indgaar paa Tanken om Kategorispaltning, men iklæder denne Tanke et formummende Klædebon. Kontingentet til Linjetjeneste beregnes til 26,858 af de aarligt til Hæren udskrevne 33,207. For at undgaa Lodtrækning strammes Kravene til Vaabenførhed, ligesom der gives Lempelser for Familjeforsørgere m. fl. Et Antal af 2300 vaabenføre og 4,050 ikke vaabenføre skulde saa overføres til Arbejdstjeneste. Til Gengæld er Tallet 26,858 effektivt, idet Erstatning for Afgang kan indkaldes det følgende Aar.

B-motionen fordømmer kategorisk Kategorispalt-

ningen. Den fordeler det aarlige Kontingent saaledes:

Fuldt uddannede vaabenføre (incl. Studenter mfl.	28,000	Md.
Arbejdssoldater, mindre vaabenføre	2,900	-
Ikke uddannede, beregnet til Tjeneste bag Fronten	2,000	-
Ikke vaabenføre, som af forskellige Aarsager fritages for Uddannelse	7,327	-
Ialt	40,127	Md.

I *S-motionen* gaar Kategorispaltningen igen, men dog saaledes, at begge Kategorier faar lige lang (lige kort) Uddannelsestid.

Til militær Uddannelse beregnes 900 Studenter o. l. af c. 1150 og dertil ialt 17,112 Mand, medens Resten (9,281 Mand) skal forrette Arbejdstjeneste o. lign. For hver 2 Mand til Linjetjeneste er der 1 Mand til »Haandrækningstjeneste.«

H-motionerne foreslaar, at alt tjenstdygtigt Mandskab udtages til Linjetjeneste.

Hvad endelig angaar *Uddannelsestiden* vil de forskellige Forslags Indhold rent talmæssigt fremgaa af hosstaaende Skema. Det er selvsagt særligt paa dette Omraade, at nogle af Partierne har manifesteret deres Ulyst til at bringe Ofre. Det ligger i Sagens Natur, at Resultatet her stedse maa blive et Kompromis mellem Sagkundskabens Krav paa den for en fuldstændig Krigsuddannelse nødvendige Uddannelsestid og Bestræbelserne fra andre Sider paa at medbringe Totalantallet af Manddage og dermed de personlige og pekuniære Ofre. Som Skemaet viser er der ikke ringe Forskel paa de forsk. Forslag i denne Henseende.

I. Uddannelsestider.

	Uddannelsestid i Dage ialt for								
	de til Linjetjeneste udtagne						alle tjenstdygtige		
	Forsvarsrevisionen		Regeringsproposition	H motionen	B motionen	S motionen	Efter Hærloven 1901	Efter Hærloven 1914	Provisoriet efter Krigen
	Flertallet	Socialdemokrater							
A. Værnepligtige i Almindelighed.									
Fodfolk									
Flertallet	255	180	195 (225)	255	140	140	40	340	165 (195)
Underbef. el. fackmän	365	240	350	350	—	—	—	400	225 (255)
Kavalleriet	350	240	350	350	140	200	365	365	225 (255)
Artilleri									
Flertallet	350	240	240	255	140	200	365	365	225 (255)
Underbef. el. fackmän	—	—	350	350	—	—	—	—	—
Ingeniører									
Flertallet	350	240	240	255	140	200	365	365	225 (255)
Underbef. el. fackmän	—	—	350	350	—	—	—	—	—
Train									
Flertallet	210	180	195 (225)	195 (225)	140	140	240	240	165 (195)
Underbef. el. fackmän	325	240	325	325	—	—	—	365	225 (255)
Intendanter									
Flertallet	180	180	195 (225)	195 (225)	140	140	240	240	165 (195)
Underbef. el. fackmän	300	240	325	325	—	—	—	365	225 (255)
B. Studenter og ligestillede	365	330	350	350	140	330	240	485	330

Tallene i Paranthes gælder værnepligtige, der begynder Uddannelsen om Efteraaret.

Foreslaaede Ændringer i Fredsorganisationen.

Som nævnt rummer samtlige Forslag en Reduktion af den nu bestaaende Organisation, dog at Højre indskrænker sig til et Par enkelte Ændringer, medens Socialdemokraternes Krav i denne Henseende er meget omfattende.

Idet vi foregriber, hvad vi nedenfor oplyser ang. Forskydninger i Partiernes Stillinger under (og efter) den resultatløse Rigsdagsbehandling, hidsætter vi nedenstaaende skematiske Oversigt over Reduktionsforslagene for de forsk. Partier.

	Fodfolks-regimenter	Kavalleri-regimenter	Artilleri-regimenter	Ingeniørkårer (-regimenter)	Trainkårer	Intendantur-kompagnier	Antal fördelningar i Fred	Antal fördelningar i Krig
Ordning af 1914	28[1]	9[1]	10	5	6	4	6[2]	12[2]
Reg.proposit....	26	6	11	5	6	4	6[2]	6[2]
Besparingsförslg.	28	8	11	5	6	4	6[2]	6[2]
Utsk.s Flertal (Socialdem)..	15[1]	3	7	4	3	2[1]/[3]	3[3]	3[3]
- Højre(Lindm.)	28[1]	8	11	5	6	4	6[2]	8[2]
- Bondeforb....	28[4]	7	11	5	3	4	5[5]	5[5]
- liberale	23[1]	5	10	5	5	4	5[6]	5[6]
- frisindede ...	19[1]	4	9	5	4	3	4[6]	4[6]

1. Heraf en selvstændig Afdeling.
2. Desuden Bodens og Gotlands Tropper.
3. „ Norbottens og „ „
4. Heraf 2 selvstændige Afdelinger og en Panservognbatl.
5. Desuden 2 selvstændige Brigader og Gotlands Tropper.
6. „ Norbottens og „ „

I en følgende Artikel skal vi behandle Forslagene med særligt Henblik paa *Befalingsmandsspørgsmaal* og *Personelforhold* i det hele taget. I Stedet gør vi allerede nu Rede for de Forhold, der er opstaaet som Følge af, at Rigsdagssamlingen ikke bragte Løsning paa Forsvarsspørgsmaalet og Partiernes i visse Henseender ændrede Stillinger.

INGEN AFGØRELSE I RIGSDAGEN, MEN VALG

Med et Særforslag saa at sige fra hvert af Partierne kunde Tilliden til en snarlig eller heldig Gennemførelse i Rigsdagen af Hærordningsspørgsmaalet ikke være altfor lys, selv om der var almindelig Enighed om dette ene, at dette var saa langt den vigtigste af de Opgaver, der forelaa for Rigsdagssamlingen 1924.

Indenfor det nedsatte *försvarsutskott* gik Bølgerne højt. Resultatet af Udvalgsbehandlingen blev et Flertal for det kun lidt ændrede *socialdemokratiske* Forslag (S-motionen), som man jo ikke maa gaa hen og sammenligne med vort hjemlige Socialdemokratis *Afrustnings*forslag, men som i hele sin Tendens svarer saa temmelig til det hos os af Venstre og Konservative i 1922 gennemførte, altsaa er en *Nedrustning.*

Under Behandlingen i Kamrene viste det sig med Udgangen af Maj ugørligt at faa disses Synsmaader til at gaa op i en højere Enhed. Medens *Andetkammer* (Folketinget) gav S-motionen sin Tilslutning, accepterede *Førstekammer* det af Hr. Vennersten m. fl. fremsatte Forslag (lig Regeringsforslaget med nogle formidlende Ændringer). De partipolitiske Synsmaader traadte mere og mere i Forgrunden, og man blev Vidne til en lignende Handel med Regimenter og Materiel og Uddannelsestid, som saa altfor vel kendes her i Landet.

Rigsdagssamlingen sluttede med Forsvarssagen uløst og saa nogenlunde i Forvirringens Tegn. Et Forsøg paa Klaring blev gjort af Generalstabschefen, General Hammarskjöld, i en af ham under 13. Maj paa försvarsutskottets Foranledning afgivet Udtalelse, i hvilken han klarlægger, at intet af de i utskottet fremlagte Forslag kan hindre en Fjende i at trænge ind i Landet og occupere store Dele af svensk Landomraade.

De forskellige Partier fik travlt med at forberede de *Valg til Andetkammer*, som skulde foregaa i sidste Halvdel af September, og ved hvilke Forsvarsspørgsmaalet maatte blive det mest tungtvejende. I Partiernes offentliggjorte *Valgprogrammer* trækkes Linjerne op for, hvad der forener, og hvad der skiller i dette store Spørgsmaal.

Vi skal nedenfor gengive de mere væsentlige Punkter i disse Valgprogrammer, der jo vel maa antages at binde Partierne i den nye Rigsdag i *Hovedsagen,* selv om der ved *Detailudformningen* og Drøftelsen heraf meget vel kan blive Tale om ikke helt ringe Forskydninger i Partiernes Stilling.

Regeringen og den nye Situation.

I den i Dagspressen meget kommenterede *Tale af Statsminister Trygger i Malmø den 15. August* giver han i visse Henseender klar Besked med Hensyn til Regeringens Stilling til den nu raadende Siuation i Forsvarssagen, idet han angiver, at Regeringen vil kunne acceptere de af Hr. Vennersten m. fl. i försvarsutskottet foreslaaede Ændringer til Regeringspropositionen. Efter de foreliggende Referater udtalte Statsministeren:

»Vad därefter angår detaljerna i regeringsförslaget, sådant det från sina utgångspunkter utarbetats, är det visserligen möjligt, att ett ytterligare övervägande skulle kunna ge anledning till vissa modifikationer i ett eller annat avseende, men så vitt jag kunnat finna, har kritiken hittills icke presterat sakliga skäl av beskaffenhet att böra föranleda någon ändring av förslagets ledande principer. I vissa avseenden ha dock vägande skäl framförts för att inom den av regeringen antagna kostnadsramen göra ändring i dess förslag. Detta gäller dels flygvapnet, beträffande vilket regeringen finner särskilda utskottets förslag tilfredsställande, och dels i fråga om bibehållandet av de nuvarande truppförbanden i större utsträckning än som skett i regeringsförslaget. Detta senare ändringsyrkande är framfört i den av hr Vennersten m. fl. vid utskottets utlåtande fogade reservationen och avser kustfästningarnas förseende med ständig infanteribesättning och det självständiga kavalleriet. Då samma reservation därutöver föreslår minskning i utbildningstiden för vissa värnpliktskategorier, så att denna tid för studenter och likställda, underbefäl och fackmän samt kavalleriets linjemanskap bestämmes till sammanlagt 300 da-

gar i stället för den i kungl. propositionen föreslagna 350, resp. 325, så kan man icke komme ifrån, att ett antagande av detta ändringsförslag skulle medföra en icke obetydlig minskning i den försvarskraft, regeringens förslag innebär. I betraktande emellertid av den förstärkning av organisationen, som erhålles genom bibehållande av särskilda kustbesättningsförband och en skånsk kavalleribrigad, har regeringen funnit något avgörande skäl mot reservationen ej heller föreligga i denna del. Själva organisationens bevarande är nämligen så till vida av större betydelse än övningstiden, att i händelse vårt land en dag komme i den situationen, att det gällde försvaret av dess oberoende och självständighet, er nerskriven organisation ick kan med erforderlig snabbhet återupprättas, medan däremot en möjlighet kan finnas, att, innan det är för sent, åstadkomma en förbätring i själva utbildningen.«

Af Højres Valgprogram

Programmet indleder med at udtale, at det svenske Højre betragter Rigets Suverænitet og Fredens Opretholdelse som det ypperste Maal for Partiets politiske Omsorg. Partiet vil gerne — efterhaanden som de mellemfolkelige Tilstande gør det muligt — medvirke til at nedbringe Forsvarsbyrderne, men vil modsætte sig de voldsomle Nedskrivninger af de nationale Sikkerhedsforanstaltninger, som Socialdemokraterne og de Frisindede tilstræber, »hvorved Fredsorganisationen sønderbrydes, mange Regimenter nedlægges og Fæstninger raseres og Mulighederne for i Farens Stund at udvikle hele Værnekræften til Forsvar for Hjem og Arne vil sættes paa Spil.«

Partiet ønsker den alm. Værnepligts Princip gennemført og den nuværende Fredsorganisation opretholdt, saa at den i Krig kan optage hele Rigets Værnekraft. Spørgsmaalet om Uddannelsestidens Længde ønskes prøvet paany; Skyttebevægelsen og frivillige Landstormsøvelser bør støttes virksomt.

Man maa herefter vente, at Højre under kommende Drøftelser i Rigsdagen vil hævde sin hidtidige Holdning, saaledes som den har fundet Udtryk i de af Partiet i försvarsutskottet foreslaaede Forbedringer til Regeringspropositionen. Om Partiet som saadant vil følge det Lindman'ske Særforslag ang. en saadan Udvidelse af Kadrerne (udover Regeringsforslaget), at der i Krig kan opstilles 8 fördelningar, er ikke ganske klart.

Bondeforbundet

har i visse Henseender ændret Signaler, siden det indgav sin B-motion. Forbundet understreger som nødvendigt at opretholde et Værn, »tilstrækkeligt til at beskytte Landet mod Overfald,« men i Overensstemmelse med sin alm. Stræben efter Sparsommelighed vil det ogsaa inddrage Forsvaret under denne Stræben. Som Programpunkter, Forbundet har fremholdt i den nu afsluttede Rigsdag og ogsaa vil hævde fremtidigt, nævnes:

1. 140 Dages Uddannelsestid ialt for alle Vaaben,
2. Underbefalingsmandsspørgsmaalets Løsning uden Tvangsudtagning,
3. Underofficerer, der er egnede skal kunne forfremmes til Officerer,
4. Det frivillige Skyttevæsen støttes, og der indføres Lempelser i Værnepligtstiden for de, der bestaar en nærmere fastsat Skydeprøve,
5. Regimentsinddragninger undgaas i videst mulig Udstrækning, og særlig bestræber man sig for at opretholde »Bygderegimenterne«.

Udformingen af de saaledes skitserede Linjer overlades til Gruppens Rigsdagsmænd.

Undersøger man dette Program lidt nøjere og jævnfører det med B-motionen, synes Gruppen paa ikke uvigtige Punkter at have forladt eller dog ændret hidtidige Paastande.

Bondeforbundet vil nu nøjes med 5 arméfördelningar + 2 selvst. Brigader og Gotlandstropperne, hvorved det jo vil blive nødvendigt at inddrage eller beklippe en Del Regimenter. B-motionens Styrke laa vel imidlertid netop i Bibeholdelsen af den nuværende Organisation i det store og hele. Ogsaa m. H. t. *det moderniserede Indelningsværk* er der væsentlige Reservationer til B-motionen. Saaledes regnes der til den fulde Gennemførelse af denne Ordning nu kun 20,000 Mand *stam* mod motionens 34,000. Men denne Indskrænkning tilintetgør den i motionen udtrykte Hensigt ved Mobilisering at fordoble Organisationen. Med Hensyn til Uddannelsestid opretholdes jo nok Kravet om lige lang Tid (140 Dage) for alle Vaaben, r som en Slags Kompensation for den betydeligt reducerede *stam* har man maattet bide i det antagelig sure Æble og foreslaa længere Tjenestetid for Studenter o. l., nemlig 200 Dage (for 500 Mand endda 270 Dage).

Det liberale Partis Program

er i mange Henseender noget vagt affattet, selv om (eftersom) der anvendes mange Ord til Udformning af Standpunkterne, som i det væsentligste gaar ud paa følgende:

1. Indskrænkning i Fredsorganisationen er af Bekostningshensyn uundgaaelig.
2. Reduktion af Tjenestetiden, (til 140 Dage for Hærens Hovedmasse) bør kunne vedtages under Forudsætning af, at Tiden effektivt udnyttes udelukkende til de tjenstdygtiges militære Uddannelse.
3. Vægten lægges paa en med den moderne Krigsteknik og Sveriges ændrede militærpolitiske Stilling overensstemmende Udbygning af *Flaade* og *Flyvervæsen.*

4. Tilvejebringelse af egnet Underbefalingsmandspersonale bør ordnes paa en mere tilfredsstillende Maade. Det bør have Undervisning ogsaa i civile Fag.
5. Gennemgribende Forbedringer paakræves i Underofficerskorpsets Uddannelse, Forfremmelse og Tjenestestilling.
6. Den frivillige Skyttebevægelse støttes.

Dette Program følger i Hovedsagen en Linje, som repræsenteres ved det i Forsvarsutskottet af Hr. *Hellberg* fremsatte Forslag: 5 fördelningar med en fremtrædende Udtynding af Kadrene, Kategorispaltning omtrent elter Art og Omfang som ved Regeringsforslaget.

Det frisindede Folkeparti

udtaler sig kun lidet positivt om det Spørgsmaal, som efter Partiets eget Udsagn først og fremmest tiltrænger en Løsning. Det fremhæves aabent nok, at der maa ske en Nedskæring af Udgifter og Uddannelsestid saa langt som gørligt og mindst i det Omfang, Partiet har krævet under Rigsdagsbehandlingen, hvorved der vel er Aarsag til at bemærke det lille Ord »mindst«, der sætter Grænse opefter, men ingen nedad. De frisindedes Forslag formuleredes i Rigsdagen nærmest af Hr. *Rosén* og gaar ud paa: 4 fördelningar i Fred og Krig + Norbottens og Gotlands Tropper, altsaa en Nedskæring til $^{2}/_{3}$ af den nuværende Organisation, dog at man dermed efter Hr. Roséns Udtalelse i Rigsdagen den 23. Maj tilsigter »Beskyttelse af hver Fodsbred svensk Jord«. Forslaget har Kategorispaltning. Tjenestetiden, som Partiet i Forsvarsrevisionen foreslog til ialt 255 Dage, nedsætter det nu til 140 Dage for Fodfolket. Det mest bemærkelsesværdige i Partiets Forslag er maaske, at man ønsker at forlade Værnepligten og oprette en *hvervet* Hær.

Partiets Holdning svarer nogenlunde til det danske radikale Partis.

Det socialdemokratiske Parti

slutter sig (naturligvis) til försvarsutskottets Flertalsforslag, der atter er S-motionen med ganske ubetydelige Ændringer, og som tilstræber »at blive et Samlingspunkt for alle dem, der ønsker en virkelig Nedskrivning i Forsvarsbyrderne«.

I Programmet udtales den Overbevisning, at de direkte Krigsfarer for Sverige nu er saa reducerede, »at ingen vover at pege paa dem«, og at ogsaa de indirekte Farer stadig formindskes »gennem de militaristiske og reaktionære Elementers internationale Aftagen.«

»Det er i denne Situation, at Socialdemokratiet siger: Gør et bestemt Skridt paa Nedrustningens Vej! Fjern saa meget af Militarismen som nu overhovedet muligt i et eneste Slag! .... I Overensstemmelse med sin gamle realistiske Politik vil Socialdemokratiet dels, at Afrustning skal ske successivt, og dels at Garantierne for en ubrydelig Fredstilstand skal udbygges og fæstnes gennem en kraftig Udvidelse af Folkeforbundets Rolle i den internationale Rets Udvikling og gennem en kraftig Udvidelse af Folkeforbundets Rolle i den internationale Politik. Men ogsaa den, som vil gennemføre en radikal Nedsættelse af Militærbyrderne, har Pligt til at sørge for, at de Udgifter, som efter Nedrustningen endnu medgaar til et Militærvæsen, bliver saa vel anvendte som muligt. Nedrustning skal ikke ske i Blinde, men rationelt. Derfor rummer det socialdemokratiske Besparelsesprogram en yderst radikal Reduktion af Hæren, men kun en mindre Reduktion af Flaaden samt et moderne organiseret Flyvervæsen. Med den Nedskæring til Halvdelen, som Socialdemokratiet foreslaar, følger Inddragning af et stort Antal Regimenter. Denne Inddragning er uundgaaelig, om man overhovedet vil gennemføre et Nedrustningsforslag, men ingen er blind for, at de af Nedlægningen ramte Garnisonsbyer paa rimelig Maade bør have Erstatning for direkte Tab.

Socialdemokratiet ønsker dog ikke alene en umiddelbar Besparelse paa opimod 50 Mill. Kr., men tillige en betydelig Nedsættelse af Tjenestetiden for de værnepligtige.«

Nogle Afvigelser fra den indgivne S-motion er der opstaaet undervejs gennem Rigsdagen ogsaa her. S-motionen foreslog som tidligere nævnt en fuldstændig Afvæbning af Øen Gotland, men — antagelig paavirket af den kraftige Opposition, der rejstes herimod — har Udvalget fundet det rettest at bibeholde Gotlands Tropper, dog kun med et »Gotlands infanterikår«, som næppe kan ventes at være tilstrækkeligt til sit Formaal. Af de nuværende 56 Regimenter skulde de 25 inddrages, Fredsstyrken gaa ned til Halvdelen og Krigsstyrken til ¼ af, hvad der hidtil kunde opstilles. Man opretholder Forslaget om en Uddannelsestid paa 140 Dage for Flertallet, men gaar med til 200 Dage for Underbefalingsmænd og Specialister for til Gengæld at reducere Studenternes i S-motionen foreslaaede 330 Dage til 260 Dage.

Partistilling og Valgudsigter.

Partistillingen er saaledes, at Højre, som har Regeringen, staar med 62 Medlemmer i Andet Kammer, Socialdemokraterne med 99 Medlemmer, de to liberale Partier (der som bekendt skiltes paa Forbudsspørgsmaalet) med tilsammen 41 Medlemmer, Bondeforbundet med 21 Medlemmer og Kommunisterne med 7 Medlemmer.

Eftersom Valgkampen er skredet frem, er der et enkelt Spørgsmaal, der er traadt i Forgrunden og har skudt alle de andre aktuelle politiske Problemer tilside, ogsaa Forsvarsspørgsmaalet. Socialdemokraterne har maalbevidst lagt deres Valgagi-

tation an paa sammen med Kommunisterne at faa Flertallet i Kammeret overfor de splittede borgerlige Grupper, og Valget er efterhaanden derfor kommet til at dreje sig om de fremtidige politiske Retningslinier og Magtforhold i Sverige.

For at faa absolut Flertal i Andet Kammer skal Socialdemokraterne vinde 17 Mandater. For at faa Flertal sammen med Kommunisterne skal de i Forening med dette Parti vinde 10 Mandater. Men Kommunisterne i Sverige staar splittet. Fornylig deltes Partiet i to, og efter Ordre fra Moskva blev Høglund-Fløjen ekskluderet, og de rettroende, Ox-kommunisterne, som de kalder sig, staar nu under Kilboms Førerskab.

Det vil blive et interessant Valg og en ikke mindre interessant Rigsdagssamling i Vinter.

DE KOMMUNALE SKATTER 1924—25

For et Nomadefolk som Tjenestemandsstanden i Almindelighed og Hærens Befalingsmænd o. l. i Særdeleshed *er de stærkt varierende Skattebyrder* og andre Ydelser i de respektive Købstadskommuner af megen og tidt meget pinlig Betydning for den enkelte, ligesom de jo foraarsager en vis Uretfærdighed i ligestillede og ligelønnede Tjenestemænds Levevilkaar.

Myndighederne og Lovgivningsmagten har forlængst indset, at her er et Forhold, der retfærdigvis kræver en Udligning ved Regulering af Lønningerne. Der har ogsaa været anstillet Forsøg derpaa, saaledes som vi tidligere (Juli 1923) har omtalt dette udførligt. Lønningskommissionen af 1917 gav imidlertid, omend med behørig Beklagelse, blankt op, under sine Forsøg paa at finde den praktiske Løsning, som den selv indrømmede maatte anses for nødvendig.

Den nævnte 3 Løsninger:

1) En *Maksimalprocent* (saaledes som det til 1919 var gældende for militære Tjenestemænd). Men det Skel, en saadan Løsning sætter mellem Tjenestemænd og andre Borgere, fandtes med fuld Føje ikke at være godt.
2) *Staten betaler* til Kommunen *Forskellen* mellem en Maksimalprocent og Kommunens Skatteprocent. Om end bedre end den første Løsning forlod man den dog, fordi den vilde gøre Tjenestemændene personlig uinteresserede i den kommunale Økonomi; men dette vilde svække deres Position.
3) Der fastsættes en fast Skatteprocent (8,5 for Købstæder, 5 for Landkommuner). Betaler Tjenestemanden *mere*, skal Staten refundere *ham* ¾ af Forskellen, betaler han *mindre*, skal han betale til Staten ¾ af Forskellen. Dette Forslag fremsattes af dav.Trafikminister Hassing Jørgensen og fik i og for sig Tilslutning i Kommissionen, som dog mente at maatte afstaa fra at fremme det paa Grund af de tekniske Vanskeligheder, det efter Administrationens Udtalelser, vilde volde at praktisere en saadan Regulering (sic!).

I sin Betænkning slutter Kommissionen med om denne Sag at sige:

»Det er med Beklagelse, at Kommissionen opgiver Forsøget paa at afbøde de Ulemper, den fra Sted til Sted stærkt varierende Kommuneskat volder Tjenestemandsstanden — Ulemper, som har fundet slaaende Udtryk i Henvendelser til Kommissionen fra Statstjenestemænd i flere Provinsbyer. Kommissionen nærer dog det Haab, at denne Sag senere vil kunne finde en tilfredsstillende Løsning i Forbindelse med Skattelovgivningen.«

Haabet er lysegrønt.

I det følgende skal vi bringe nogle Oversigter over Skatteforholdene i de forskellige Købstæder, idet vi sammendrager Garnisonsbyerne for sig, og idet vi blot forudskikker,

at *Skatteprocenten* iflg. den kommunale Skattelov af 15. Maj 1903 § 8 er den Procent, som den samlede paalignede personlige Opholdskommuneskat udgør af de tilsvarende Skatteyderes *virkelige* Indkomster *uden Forhøjelse eller Nedsættelser*, og

at *Ligningprocenten* er den Procent, den samlede Sat udgør af den samlede Indkomst *efter Forhøjelse* eller *Nedsættelse* (Kommunerne har Ret til vilkaarligt at forhøje en opgiven Indkomst med indtil 40 % og nedsætte med indtil 70 %).

Det er altsaa efter Ligningsprocenten, at den enkelte Skateyders Skat beregnes, medens Skatteprocenten mere har teoretisk, skatteteknisk Betydning som Udtryk for Forholdet mellem Skattebehovet og den virkelige Indtægt.

I. **Provinsbyernes Skatteprocenter** $19^{24}/_{25}$.

Antal Byer med:	$19^{24}/_{25}$	$19^{23}/_{24}$	$19^{22}/_{23}$	$19^{21}/_{22}$	$19^{20}/_{21}$	$19^{19}/_{20}$	$19^{09}/_{10}$
3—4 pCt. .	—	—	—	1	—	1	1
4—5 — . .	4	1	1	—	2	6	17
5—6 — . .	11	4	11	6	6	19	32
6—7 — . .	7	20	18	21	21	27	17
7—8 — . .	30	22	19	19	19	15	5
8—9 — . .	16	15	11	15	15	3	1
9—10 — . .	19	11	14	6	6	3	
10 og derover	7	12	11	8	8	1	
Tilsammen	85	85	85	76	75	75	73

Efter den stærke Forskydning i Skatteprocenterne, der fandt Sted fra 1919—20 til 1920—21, foregik der ikke i det følgende Aar nogen væsentlig Forandring i Fordelingen. Fra 1922—23 til 1923—24 skete dernæst en lille Forskydning opefter, men denne er nu for 1924—25 afløst af en ret udpræget Forskydning nedefter. Medens der i 1923—24 kun var 5 Byer med en Skatteprocent under 6, er dette i 1924—25 Tilfældet for 15 Byers Vedkommende, og til Gengæld er der i 1924—25 kun 17 Byer med Skatteprocent over 9 mod i 1923—24 23. Ialt 46 Byer, eller noget over Halvdelen har nu en Skatteprocent mellem 7 og 9.

II. **Garnisonsbyernes Skatteforhold.** 1924—25.
(Efter Købstadsforeningernes Tidsskrift).

	Skatte-procent		Ligningsprocent		Kirkeskat	Samlet Indtægt før Tillæg og Fradrag	Skattepligtig Indtægt efter Tillæg og Fradrag	Kommunens samlede Gæld 31/3 1923	Det ved Ligningen udskrevne Beløb 1924/25
	1923/24	1924/25	1923/24	1924/25					
						Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Helsingør	8,8	8,9	10,0	10,0	0,5	17.176.000	15.139.810	11.163.337	1.517.511
Roskilde	4,6	4,9	5,3	5,5	0,5	16.741.615	14.707.820	4.918.216	810.000
Holbæk	8,2	7,0	11,4	9,4	43.000 Kr.	12.228.989	9.443.375	3.082.119	
Ringsted	6,8	6,7	8,7	8,5		6.581.250	5.179.550	1.728.089	436.350
Slagelse	8,3	7,2	11,5	9,9	0,48	14.618.816	10.634.932	5.110.800	1.052.878
Næstved	6,3	5,9	9,9	9,2	0,93	11.276.454	7.261.850	4.359.510	
Vordingborg	8,7	8,32	10,7	10,3	31.600 Kr.	5.057.925	4.090.275	2.301.337	421.299
Odense	6,1	5,13	7,8	6,6	0,6	63.964.200	51.728.450	17.717.776	3.414.078
Aalborg	7,5	7,12	11,2	10,3	0,7	44.600.000	31.000.000	17.487.465	3.097.768
Viborg	10,0	9,0	12,7	12,2	0,76	13.490.900	10.681.000	4.976.301	1.382.489
Randers	12,3	9,99	18,2	14,7	0,38	26.439.900	18.057.000	17.983.007	2.642.812
Aarhus	10,2		14,3						
Fredericia	6,9	7,2	9,5	9,5	0,7	18.432.000	13.068.600	3.434.613	1.213.000
Haderslev	9,6	8,3	12,1	10,5	0,7	15.524.000	12.241.000		1.297.765
Sønderborg	7,2	7,2	9,3	9,3		12.692.000	9.933.983	2.438.693	923.860
Tønder	5,4	5,6	7,0	7,2	29.932 Kr.	6.806.965	5.290 640	3.169.911	380.930

V. **Kommuneskatten 1922—23 i Forhold til den virkelige Indkomst.**

	Af virkelig Indkomst									Lign. %	Skatte-%
	2600 Kr.	3600 Kr.	4600 Kr.	5600 Kr.	6600 Kr.	8600 Kr.	10,600 Kr.	15,600 Kr.	20,600 Kr.		
Helsingør	5,12	7,45	9,13	10,27	11,36	11,63	11,80	12,02	12,14	10,00	9,62
Roskilde	2,80	3,76	4,30	4,94	4,96	5,56	6,13	6,25	6,31	5,2	4,8
Holbæk	3,86	6,14	7,39	8,41	9,06	11,40	13,09	15,73	15,92	11,8	8,8
Ringsted	2,46	3,73	4,88	5,71	6,30	6,69	6,76	7,38	8,08	6,4	5,4
Slagelse	1,03	3,78	5.64	7,76	8,63	11,10	11,48	12,60	13,38	10,5	8,4
Næstved	1,75	2,56	4,70	6,00	6,91	8,37	9,45	10,77	10,87	8,0	5,42
Vordingborg	3,70	6,20	7,64	8,57	9,09	10,42	11,94	12,40	12,55	9,3	8,31
Odense	1,66	3,53	5,78	7,08	7,84	8,42	9,44	10,13	10,26	7,6	6,52
Aalborg	2,70	5,46	8,36	11,13	11,38	13,31	14,53	16,58	17,27	12,8	8,99
Randers	4,65	8,96	10,44	12,52	14,28	17,37	18,60	19,10	20,05	16,0	12,11
Viborg	4,28	5,56	8,79	9,30	9,99	10,76	11,45	12,74	13,41	10,7	9,2
Aarhus	4,68	7,24	8,73	9,70	10.59	13,56	14,66	17,07	19,30	14,3	10,7
Fredericia	2,77	4,75	6,26	7,23	8,18	9,84	10,58	11,48	12,23	9,0	6,8
Haderslev	3,29	5,28	6,51	7,89	8,42	9,50	11,11	12,79	12,91	9,5	7,7
Sønderborg	2,29	3,60	6,06	7,83	8,32	9,87	11,72	12,00	12,14	9,0	7,4
Tønder	3,23	4,40	5,22	5,36	5,45	5,58	5,94	6,29	6,64	6,0	5,0

Skatten i Forhold til den virkelige Indkomst.

Kommuneskatten for Kjøbenhavn-Frederiksberg paalignes som bekendt efter en lovfæstet progressiv Skala (svarende til Statsskatten), der giver *Grundbeløbet*, som saa efter Kommunernes Behov kan forhøjes eller nedsættes med en for alle Skatteydere fælles Procent. I Frederiksberg har man de seneste Aar været i Stand til at indsætte med 10—20 %. I Provinskøbstæderne varierer Ligningsprocenten jo imidlertid stærkt, som det vil være fremgaaet af de foranstaaende Skemaer, og overvejende saaledes, at de større Provinsbyer har højere % end de mindre.

Betyder en høj Ligningsprocent i adskillige Tilfælde et højt Skatteniveau (f. Eks. i Byer, der tager flere Opgaver op som kommunale, har store Administrationsudgifter o. s. v.), saa giver en Opgørelse over Ligningsprocenterne i det store og hele

III. **De øvrige Købstæder.**

	Skatte-procent		Lignings-procent	
	1924/25	1923/24	1924/25	1923/24
Aabenraa	6.2	9,0	9,0	9,0
Allinge-Sandvig		14,0		23,7
Assens	7,2	6,9	10,0	9,0
Bogense	9,6	10,1	13,8	15,4
Brønderslev	9,4	10,8	16,2	16,0
Ebeltoft	11,4	11,6	13,8	14,0
Esbjerg	11,4	12,4	15,6	16,7
Faaborg	7,6	8,4	10,9	12,7
Frederikshavn	6,2	6,7	9,0	7,9
Frederikssund	7,98	8,0	9,0	9,0
Frederiksværk	8,5	9,0	10,3	11,0
Grenaa	7,5	7,7	10,3	10,5
Hasle	9,1	9,6	10,5	11,7
Herning	8,05	7,6	11,0	10,6
Hillerød	5,89	6,5	6,0	6,6
Hjørring	8,5	8,8	11,0	12,0
Hobro	9,0	8,5	15,5	15,2
Holstebro	7,7	13,2	12,0	9,1
Horsens	11,2	11,7	16,6	17,7
Kallundborg	7,7	7,8	10,3	10,5
Kerteminde	7,4	7,5	8,8	9,3
Kolding	10,6	10,9	17,7	17,9
Korsør	9,5	8,8	13,0	12,0
Køge	7,1	7,6	9,9	10,6
Lemvig	8,53	8,5	11,5	11,5
Mariager	8,3	9,4	10,0	8,0
Maribo	7,8	7,1	10,15	10,3
Marstal	7,7	6,8	9,2	8,8
Middelfart	7,9	7,7	13,0	13,0
Nakskov	8,78	9,3	13,1	11,0
Neksø	7,3	8,2	9,8	10,8
Nibe				
Nyborg	7,1	7,7	9,8	10,4
Nykjøbing p. F.	9,2	9,5	12,5	13,0
Nykjøbing p. M.	7,57	9,6	13,0	15,2
Nykjøbing p. S	8,5	9,0	13,6	12.6
Nysted	7,9	7,7	8,5	8,5
Nørresundby	7,86	8,3	10,1	10,5
Præstø	6,0	7,4	6,9	8,7
Ribe	6,56	6,8	8,2	8,4
Ringkøbing	9,1	10,0	13,0	13,8
Rudkøbing	7,7	9,5	9,7	11,9
Rødby	11,7	12,5	17,0	18,7
Rønne	9,12	9,9	12,8	14,5
Saxkøbing	7,1	7,5	10,2	10,4
Silkeborg	9,15	10,6	12,4	14,5
Skagen	7,1	7,4	8,5	9,0
Skanderborg	8,1	9,1	11,2	12,3
Skelskør	8,1	7,8	11,2	11,6
Skive	—	—	14,0	16,0
Sorø		7,0		9,0
Stege	5,0	5,3	6,3	6,8
Storehedinge	5,8	7,6	6,6	6,6
Struer	7,5	8,0	11,0	12,0
Stubbekøbing	7,92	10,2	12,4	15,0
Svaneke	8,0	7,7	11,3	10,0
Svendborg	7,8	7,8	10,7	10,7
Sæby	10,1	9,9	13,0	13,0
Thisted	7,8	8,8	9,6	10,8
Varde	6,5	6,4	8,9	8,9
Vejle	8,2	7,9	12,6	12,7
Ærøskøbing	5,8	6,3	6,0	6,5

dog ikke noget fuldgyldigt Indtryk af de virkelige Skatteforhold.

Den kommunale Skattelovgivning stiller nemlig som nævnt de enkelte Kommuner meget frit m. H. t. Forhøjelse og Nedsættelse af de virkelige Indtægter, først og fremmest gennem Forhøjelse og Nedsættelse efter Formue og Lejlighed, men desuden

IV. **Gas- og Elektricitetspriser pr. 1/4 1924.*)**
(Efter Købstadsforeningens Tidsskrift.)

	Gaspris pr. m³ til		Elektricitet pr. K. W. T. til	
	Husholdning	Drivkraft	Belysning	Drivkraft
	Øre	Øre	Øre	Øre
Helsingør	40	40	50	40
Roskilde	35	35	45	25
Holbæk	30	30	50	13—33
Ringsted	35	—	60	30
Slagelse	32	32	60	25—35
Næstved	33	33	50	25
Vordingborg	32	32	70	35
Odense	14,1	14,2	50	25
Aalborg	35	30	50	40
Randers	35	—	50	27,5
Viborg	25	20	60	30
Aarhus	30	30	50	25
Fredericia	27	27	60	30
Haderslev	27	21,6	60	21—30
Sønderborg	40	35	60	35
Tønder	40	40	70	40

*) Det bemærkes, at foranstaaende Skema *ikke* giver Mulighed for nøjagtig Sammenligning med Hensyn til Priserne paa *Gas*, da der er Forskel paa dennes Kvalitet og Brændværdi i de forskellige Byer.

ogsaa gennem Kildeartsbeskatning, som dog kun anvendes i ganske enkelte Kommuner og vistnok ikke i nogen af vore Garnisoner.

Statistisk Departement bearbejder derfor det af Indenrigsministeriet indsamlede Materiale, som giver Oplysning om de Skalaer, de enkelte Kommuner benytter med Forhøjelser og Nedsættelser, for nærmere at belyse Skatteforholdene.

I hosstaaende Skema V skal vi for Provinsgarnisonernes Vedkommende meddele Resultaterne af en saadan *Undersøgelse for 1922—23,* gaaende ud paa at vise, hvor stor en Del af den virkelige Indkomst, en gift Skatteyder med 3 Børn under 15 Aar udreder i Kommuneskat. De meddelte Procenter er fundne som Forholdet mellem de af Skatteyderen betalte Skattebeløb (saaledes som disse er beregnet af Ligningsprocenterne og de nedsatte eller forhøjede Indtægter) og de virkelige Indtægter. Vil man f. Eks. finde, hvor meget en gift Skatteyder i Horsens med 3 Børn betaler af en Indtægt paa 4,600 Kr., fradrager man først som Børnefradrag 3 × 200 Kr. og nedsætter derefter med den i Horsens anvendte Skala for Forhøjelse og Nedsættelse efter Formue og Lejlighed de 4000 Kr. til 2400 Kr.; af disse 2400 Kr. og Ligningsprocenten, som i 1922—23 var 16, beregnes Skattebeløbet 384 Kr.,

der sættes i Forhold til den virkelige Indtægt; 384 : 4600 giver Procenten 3,35.

Det vil af Oversigten for det første ses, at *Skattebyrden er højst forskellig* i Garnisonerne: For en Indtægt paa 2,600 Kr. varierer den Procent, der betales, saaledes mellem 1,03 og 5,12, for 3600 Kr. mellem 2,56 og 8,96, for 6,600 Kr. mellem 4,96 og 14,28 o. s. v. Men dernæst fremgaar det ogsaa af Tallene, at man med Fordelingen af Skatten paa Indtægter af forskellig Størrelse gaar frem paa en meget forskellig Maade, m. a. O. at *Progressionen er meget forskellig*. Den Procent, Skatteyderne betaler varierer saaledes i Slagelse fra 1,0,3 til 13,38 og i Randers fra 4,65 til 20,05, men i Tønder kun fra 3,23 til 6,64 og fra 2,80 til 6,31 i Roskilde.

Oversigten viser endvidere, at den *samme Ligningsprocent kan dække over højst uensartede* Skatteforhold. Medens saaledes Slagelse og Viborg har omtrent samme Ligningsprocent (10,5 og 10,3), betaler en Skatteyder af en Indtægt paa 4,600 Kr. i Slagelse 5,64 %, men i Viborg 8,79 %. Medens der af en Indtægt paa 6,600 svares lige meget i Helsingør og Aalborg (11,36 og 11,38 %), har de to Byer ret forskellige Ligningsprocenter (10,0 og 12,8), og medens der i Haderslev, der har Ligningsprocent 9,5 svares 6,51, 7,89 og 9,50 % af Indtægter paa henholdsvis 4,600, 5,600 og 8,600 Kr., svares der i Vordingborg, der har lavere Ligningsprocent, 7,64, 8,57 og 10,42 % af de samme Indtægter.

PRISTALLET OG DYRTIDSTILLÆGET

(Fortsat fra Nr. 8).

Med Hensyn til Prisbevægelsen indenfor de enkelte Varegrupper og Udgiftsposter siden Januar 1924 skal gøres følgende Bemærkninger.

For Fødevaregruppen som Helhed har der været en Stigning i Udgiften, nemlig fra 16,20 Kr. til 16,73 Kr. Udgiftsstigningen fremkommer som Resultat af en noget forskellig Bevægelse paa de enkelte Budgetposter. Stærkest har Stigningen været for Gruppen: Frugt og Grønsager. For Grupperne: Mælk, Ost, Æg og Margarine, Smør, Fedt er Udgiftssallene gaaet lidt ned.

For Manufakturvarer har de indsamlede Oplysninger vist Opgang i Priserne; det samme gælder Udgiften til Fodtøj, ligesom Vask (Sæbe) er blevet lidt dyrere. Som samlet Resultat af Beregningerne er man naaet til en Stigning i Udgiftstallet for Beklædning m. v. paa ca. 28 Kr.

Udgiften til Bolig er beregnet paa Grundlag af Oplysninger fra Huslejestatistiken i Slutningen af 1923 for Hovedstaden, Provinsbyerne og 110 Landkommuner. Denne sidste Undersøgelse af Huslejeniveauet viste en gennemsnitlig Stigning fra 1922 paa ca. 6 pCt. Fra 1914 er Huslejen herefter regnet at være steget gennemsnitlig 70 pCt.

For Brændsel og Belysning er Udgifterne steget fra 236 til 241 Kr.; Stigningen skyldes højere Priser paa Kul og Koks, medens Gas- og Elektricitetspriserne er gaaet lidt ned.

De samlede Udgifter til Kontingenter og Skatter er gaaet ned fra 516 til 504 Kr. Nedgangen skyldes Skattebeløbet, idet den kommunale Skat udenfor København gennemgaaende viser en mindre Nedgang for Budgetter af den her omhandlede Størrelse.

Den sidste Gruppe, Andre Udgifter, rummer en Række forskellige Poster, bl. a. Vedligeholdelse af Inventar m. m., Tobak, Fortæring udenfor Hjemmet, Aviser m. m. Der har været nogen Prisstigning paa Tobak, og dette har bevirket en ganske ringe Stigning af det samlede Udgiftsbeløb i denne Gruppe.

Dyrtidstillægget: 702 Kr. (468 Kr.)

Med Hensyn til den Beregning af Prisforskydningen, der efter Tjenestemandsloven af 12. September 1919 skal anvendes ved Fastsættelsen af Tjenestemændenes Dyrtidstillæg for Halvaaret Oktober 1924—Marts 1925, har man ikke foretaget den Omlægning af Budgettet, der som foran omtalt er foretaget med Hensyn til Beregningen af det almindelige Pristal, idet Tjenestemandslovens § 91 fastsætter, at Beregningen foretages efter »det af Det statistiske Departement ved Beregningen af Bevægelsen i Detailpriserne hidtil benyttede Normalregnskab«. Disse Beregninger foretages saaledes stadig paa Grundlag af det gamle Budget, men iøvrigt vilde Resultatet med Hensyn til Tjenestemændenes Dyrtidstillæg være blevet det samme, hvis Beregningerne var udført paa Grundlag af det nye Budget.

For den Del af det tidligere Budget, der indgaar i Beregningerne af Tjenestemændenes Dyrtidstillæg (Fødevarer, Beklædning, Brændsel og Belysning samt Bolig), d. v. s. alle Udgiftsposterne i det omhandlede Husholdningsbudget undtagen de to sidste (Skatter, Kontingenter o. s. v. og Andre Udgifter), var Udgiften i Juli 1919 3466 Kr.

Efter Tjenestemandsloven blev Dyrtidstillæget fastsat til 702 Kr. aarlig for Gifte (fra Oktober 1919), og dette Tillæg skal for hvert Halvaar pr. 1. Oktober og pr. 1. April forhøjes eller nedsættes med 54 Kr. aarlig for hver fulde 3 pCt., Udgiftstallet ændres i Forhold til Udgiftstallet i Juli 1919. Ugifte Tjenestemænd faar to Tredjedele af Dyrtidstillæget for gifte Tjenestemænd.

Siden den første Fastsættelse af Dyrtidstillæget har Udgiftstallet og dermed Dyrtidstillæget forandret sig paa følgende Maade:

	Udgiftstal	Stigning i pCt.	Dyrtidstillæg pr. Aar		
			Periode	Gifte	Ugifte
	Kr.			Kr.	Kr.
Juli 1919.....	3466	—	1/10 19—31/3 20	702	360
Januar 1920....	4020	16,0	1/4 20—30/9 20	972	648
Juli 1920.....	4302	24,1	1/10 20—31/3 21	1134	756
Januar 1921....	4363	25,9	1/4 21—30/9 21	1134	756
Juli 1921.....	3716	7,2	1/10 21—31/3 22	810	540
Januar 1922....	3220	÷7,1	1/4 22—30/9 22	594	396
Juli 1922.....	3076	÷11,2	1/10 22—31/3 23	540	360
Januar 1923....	3023	÷12,8	1/4 23—30/9 23	486	324
Juli 1923.....	3167	÷8,6	1/10 23—31/3 24	594	396
Januar 1924....	3274	÷5,5	1/4 24—30/9 24	648	432
Juli 1924.....	3393	÷2,1	1/10 24—31/3 25	702	468

Den sidste Beregning giver altsaa en Nedgang i Udgiftstallet fra Juli 1919 paa 73 Kr. eller 2,1 pCt., og Dyrtidstillæget bliver herefter for Halvaaret Oktober 1924—Marts 1925 at beregne efter et aarligt Beløb af 702 Kr. for gifte og 468 Kr. for ugifte.

LØNNINGER OG PRISTAL

1919 OG 1924.

I dette Blads Aprilhefte gjorde vi Lønningerne og deres Relation til Pristallet til Genstand for en Undersøgelse. Det fremgik af den ledsagende grafiske Oversigt temmelig tydeligt, at Tjenestemændene ikke paa noget Tidspunkt af Krigstidens voldsomme op-og-ned fik Dækning for Dyrtiden. Men det fremgik ogsaa, at Lønningskurven dog var saa nogenlunde *ligedannet* med Pristalskurven, selv om der ikke kunde være Tale om *Kongruens*.

Fra og med Aaret *1923* kommer der imidlertid ogsaa Kludder i Ligedannetheden: Medens Pristallet paany gaar op (fra 198 den 1. Jan.—204 den 1. Juli) gør Lønningerne ganske vist den paafølgende 1. Oktober Forsøg paa at følge efter, idet *Dyrtidstillægget* gaar hele 2 Portioner op, men da *Konjunkturtillægget* samtidig gaar ned, bliver den effektive Opgang ganske ringe. Endnu værre stiller det sig *1. April 1924* under Pristallets fortsatte Opgang, idet Resultanten i det forunderlige Kræfternes Paralellogram, der dannes af de to »Tillæg« paany blev Nul. Lønningen svarede nu temmelig nøje til Lønningen i 1922, men Pristallet, der da var 198—199, var vel at mærke nu paa Vej fra 209 videre opad mod det i August d. A. sidst konstaterede 214.

Fra 1. Oktober staar Tjenestemændene paany overfor en af Pristallet foraarsaget automatisk Lønstigning og en tilsvarende af politiske Forhold og Hensyn dikteret Nedskæring, Resultatet af Rigsdagsbeslutningen i 1923 om, uanset Pristal og Konjunkturer, at fortsætte Konjunkturtillægets Nedgang ogsaa gennem 1924—25. Paa Grundlag af Pristallet for August, 214, vil Dyrtidstillægget fra 1. Oktober gaa op med 1 Portion (54 Kr. for gifte og 36 Kr. for ugifte), altsaa en Stigning pr. Maaned paa 4 Kr. 50 Øre for gifte og 3 Kr. sor ugifte. Men samtidig nedsættes Konjunkturtillægget med et Beløb pr. Maaned, der efter Lønklasserne varierer mellem 1 Kr. 10 Øre og 2 Kr. 70 Øre. Resultatet er ikke videre føleligt, men det er saare mærkeligt, og i hvert Fald er det i den Grad indviklet og snørklet, at bare Udregningen Maaned efter Maaned for vore ca. 50,000 Tjenestemænd formentlig vil sluge en væsentlig Del af den af Staten opnaaede Besparelse.

Hele denne indviklede Mekanik er fra anden Side blevet benævnt *Løndelirium*, og det forekommer os, at man derved meget rammende har karakteriseret Tilstandene. Sagen har jo imidlertid foruden den groteske Side en anden, som rummer den pinligste Alvor, nemlig den, at fortsættes den divergerende Bevægelse mellem Priser og Lønninger, vil den uvægerligt tvinge Tjenestemændene ud i Tilstande, der ikke kan være i Samfundets Interesse, thi de fleste Hjems Økonomi er nu saa anstrengt, at der ikke skal nogen stor Tue til at vælte Læsset.

Prisniveauet er jo nu det samme som i Sommeren 1919, og rimeligt vilde det vel derfor være at antage, at Lønningerne pr. 1. Oktober 1924 burde være de samme som fastsattes ved Tjenestemandsloven fra 1. Oktober 1919, eftersom det jo netop var Lovens bærende Idé — om man tør bruge et saadant Udtryk —, at Lønningerne skulde sættes i nøje (og automatisk virkende) Relation til Prisniveauet.

Nedskæringen af Konjunkturtillægget har imidlertid bevirket, at en Sammenligning mellem Lønningerne til de to nævnte Tider giver en ikke ganske ringe maanedlig Nedgang pr. 1. Oktober 1924, saaledes som det vil fremgaa af hosstaaende Oversigt.

Grundløn	Konjunkturtillæg				Nedgang pr. Maaned	
	1/10 1919		fra 1/10 24 pr. Maaned			
Kr.	pr. Aar	pr. Md.	A*)	B*)	A*)	B*)
1800— 2399	810	67,50	35,10	23,40	32,40	44,10
2400 — 2899	840	70,00	37,80	25,20	32,20	44,40
2900— 3399	870	72,50	40,50	27,00	32,00	45,50
3400— 3899	900	75,00			34,50	48,00
3900— 4399	930	77,50	43,20	28,80	34,30	48,70
4400— 4899	960	80,00			36,80	51,20
4900— 5399	990	82,50	45,90	30,60	36,60	51,90
5400— 6399	1050	87,50			41,60	56,90
6400— 7399	1150	92,50	51,30	34,20	41,20	58,30
7400— 8300	1230	102,50			51,20	68,30
8400—10399	1350	112,50	56,70	37,80	55,80	74,70
10400 og derover	1590	132,50	72,90	48,60	59,60	83,90

*) A: Ugifte over 35 Aar og gifte; B: Øvrige Tjenestemænd.

TJENESTEMÆNDS PATENTRETTIGHEDER

Der er for Tiden en ny Patentlov under Forberedelse til Afløsning af den nugældende af 13. April 1894. I § 2 i det udarbejdede Udkast findes følgende Passus, for øvrigt nogenlunde enslydende med tilsvarende Bestemmelse i den gamle Lov:

Ingen kan — saa længe han er ansat i Statens Tjeneste og i et Tidsrum af 3 Aar efter Udtrædelsen deraf uden vedkommende Ministers Samtykke — faa Patent paa en Opfindelse, om hvilken det kan antages, at han helt eller delvis er naaet til den gennem sit Arbejde for Staten, naar Opfindelsen falder inden for Omraader af hans Tjenestemandsvirksomhed.

Medens en saadan Bestemmelse under de endnu i Halvfemserne herskende mere patriotiske Forhold ikke

vakte synderlig Indsigelse, maa det under vore Dages Forhold forekomme betænkeligt at paalægge en saa kategorisk og almindelig Indskrænkning i Tjenestemænds Rettigheder som Opfindere, ikke blot i den Tid de forretter Tjeneste, men i 3 Aar efter, og gøre dem afhængige af en usagkyndig og tilfældig Politikers Skøn.

Fabriksinspektør *P. Rønne* har i »Ministeriernes Maanedsblad« henledt Opmærksomheden paa dette Forhold og skriver bl. a.

»Det forekommer mig, at Staten ikke selv kan have nogen som helst Fordel af at forhindre en Tjenestemand i at udtage et Patent, da den jo ikke selv har denne Mulighed, thi den kan jo ikke forhindre Tjenestemænd i at udnytte Patentretten, og Paragraffen vil derfor kun have til Følge, at en Tjenestemand, naar han har gjort en Opfindelse, omgaar Loven, hvad han sikkert let vil kunne gøre, eller han vil gaa Glip af den økonomiske Fordel, han har fortjent for sin gode Idé. I det første Tilfælde vil han blive ført ud i et Forhold, der efter min Mening ikke er ham værdig, og i det sidste Tilfælde vil han saa paa usømmelig Maade blive berøvet sit Livs maaske eneste Chance.

Min Ret til som Statstjenestemand at udtage et Patent bør kunne indskrænkes, hvis Udnyttelsen af det bringer mig i Strid med § 44 i Lov Nr. 489 af 12. September 1919 om Statens Tjenestemænd — for mit personlige vedkommende jævnfør med § 36 i Fabrikloven af 13. April 1913 — men her findes der altid tilstrækkelig Hjemmel for Myndighederne til at gribe ind, og mere behøves der vistnok slet ikke. Statens Ret til en Part i mit Patent forekommer mig derimod omdisputabel, naar den ikke i Forvejen har sluttet en Kontrakt med mig om eventuelle Patenters Udnyttelse, men hvis denne Passus skal opfattes som et Forbehold i denne Retning — i Lighed med hvad der ofte i Privatlivet findes i Kontrakter mellem Principaler og Funktionærer — saa maa den ogsaa indeholde en Passus om, at der tilkommer Tjenestemanden en passende Godtgørelse for hans Patentret.

Ellers vil Formuleringen rumme en Fare for selve Statsmyndigheden, thi den vil virke hæmmende paa mangt et Initiativ hos Statstjenestemændene til i deres Gerning at søge Forbedringer indført, og Fornyelser skabt, hvor dette er vigtigt og værdifuldt for Staten, men netop det modsatte bør være Tilfældet.«

Der maa sikkert i al Almindelighed gives Fabriksinspektøren Medhold i de af ham fremsatte Betragtninger. Men for militære Tjenestemænds Vedkommende vil Sagen selvsagt være af en speciel Art og kræve særlige Bestemmelser med Hensyn til *Opfindelser, der har militær Interesse.*

For Hærens Vedkommende er Patentloven ved Alm. Tjenestebestemmelser, Pkt. 9, suppleret med følgende:

Uden Krigsministeriets Tilladelse maa Personer af Hæren hverken umiddelbart eller middelbart meddele fremmede Regeringer Oplysninger om Opfindelser paa Militærteknikens Omraade, selv om det er de paagældende Personer selv, der har gjort Opfindelsen. Tilladelse til at udnytte Opfindelser paa Militærteknikens Omraade i Udlandet vil kun i ganske specielle Tilfælde, hvor det endelige Resultat af Opfindelsen i væsentlig Grad er fremkommet ved Prøver og Ændringer, der er foretagne ved Militæretatens Foranstaltning og paa dens Værksteder, jfr. Patentlov Nr. 69 af 13. April 1894, § 3, sidste Stykke.

Krigsministeriet vil efter Evne søge at støtte Forsøg, som Opfindere af Ting, der mulig kan blive til Nytte for Hæren, ønsker anstillede, men vil som Regel ikke kunne afholde de med Forsøgene forbundne Udgifter.

Saadanne Bestemmelsers Nødvendighed for Hæren er jo forstaaelig nok, og man maa vistnok indrømme Krigsministeriet, at den Støtte, der i sidste Stk. er tilsagt, i mangfoldige Tilfælde er ydet, selv om der jo nok gaar en og anden skuffet Opfinder og gemmer paa et Nag.

De specielle militære Forhold kan jo imidlertid ingen Indflydelse have paa Sagen i sin Almindelighed, og det er da ogsaa »Samraadets« Agt at søge Forhandling med Erhvervsministeriet.

DE NORSKE STATSTJENESTEMÆND

LØNSITUATIONEN TILSPIDSES

De norske Statstjenestemænds Dyrtidsudvalg var sammenkaldt til Møde i Kristiania den 10. September. Paa dette Møde blev Spørgsmaalet om en samlet Pladsopsigelse drøftet. Der kan være Tale om, at Spørgsmaalet vil blive udsendt til Urafstemning blandt Medlemmerne.

Iøvrigt er Lønningssituationen blandt Tjenestemændene i Norge for Øjeblikket den, at Stortinget er rejst hjem efter at have nedstemt et Krav, rejst fra Organisationernes Side om Bevilling af et Dyrtids- og Familietillæg. Borgerpartierne, der kvalte Kravet, lod deres Ordfører udtale den største Sympati med de smaatlønnede Jernbanemænd, men derved blev det.

Før Sagens Behandling i Stortinget var dette gjort bekendt med den fortvivlede Stilling, i hvilken Tjenestemændene og deres Familier befinder sig paa Grund af Dyrtidstillægenes Inddragning og de stærke Prisstigninger, som derefter har fundet Sted. (Pristallet i Norge er nu 236).

Organisationerne har nu besluttet, at der skal fremsættes Krav om et aarligt Dyrtidstillæg paa 600 Kr. i Grundbidrag plus et Forsørgertillæg paa 150 Kr. for hver forsørget Person. Om dette Krav er der begæret optaget Forhandlinger, idet Forudsætningen er, at der foreligger et definitivt Svar inden 1. Oktober. Norge befinder sig saaledes paany i Lønkampens Tegn.

VALG OG VÆLGERE

I disse Tider, da vi har tvende Rigsdagsvalg umiddelbart bag os og andre (hvem ved hvilke) Valg og Afstemninger i Vente, kan maaske et Par *statistiske Oplysninger om Valgdeltagelsen* have Interesse. De gælder Valget den 11. April 1924, sat i Relation til de nærmest forudgaaende Valg.

Fordelt paa Valglovens 3 Omraader — Hovedstaden, Øerne og Jylland -- var *Vælgertallet* følgende:

Omraade	April 1924	Sept. 1920	Tilvækst pCt.
Hovedstaden .	376 667	352 784	6,8
Øerne	556 550	542,447	2,6
Jylland	704 347	681 485	3,4
Tilsammen	1637 564	1576 716	3,9

Stigningen, i Særdeleshed for Hovedstadens Vedkommende, finder delvis sin Forklaring deri, at Kommunerne efter Indførelse af Folkeregister bedre end tidligere har været i Stand til at faa optaget alle Vælgere paa Valglisterne.

Valgdeltagelsen i Valglovens 3 Omraader var ved de 5 sidste Valg følgende:

Omraade	April 1924	1920 Sept.	1920 Juli	1920 April	April 1918
Hovedstaden ...	76,8	74,1	67,5	78,7	76,9
Øerne	80,0	78,0	76,3	80,1	74,3
Jylland	78,5	77,7	77,7	82,2	75,7
Hele Landet	78,6	77,0	74,9	80,6	75,4
Heraf de 4 sønderjydske Amter	70,9	69,7	--	—	—

NOTITSER.

En finsk „Bønlov"

Forsøgene herhjemme paa at afskære Tjenestemænd fra privat Erhversvirksomhed udenfor deres Tjenestegerning udover den Begrænsning, der allerede er sat ved Tjenestemandslovens § 44 i dens oprindelige Affattelse, var og er fra visse Sider velmente nok, men ved den sidste Behandling i Rigsdagen i 1922 blev som bekendt det i denne Henseende af Venstreregeringen fremlagte Forslag dog ikke til Lov, væsentligst paa Basis af den Betragtning, at den nævnte allerede eksisterende Lovbestemmelse giver Staten al rimelig Adgang til at føre den Kontrol, som alle — ogsaa Tjenestemænd — er enige om bør kunne føres.

I *Finland* har man fornylig ordnet det intrikate Spørgsmaal.. En Statsraadsbeslutning af 28. Marts 1924, som vi tillader os at gengive her efter „Ministeriernes Maanedsblad", bestemmer kort og godt følgende:

1. De Tjeneste- og Embedsmænd, der falder ind under Lønningsloven af 31. Jan. 1924, maa ikke paatage sig anden lønnet Beskæftigelse, som de har Ret til at frasige sig, uden forud at indhente særlig Tilladelse.

Denne Tilladelse gives a) af det paagældende Ministerium, for saa vidt Talen er om Embedsmænd, der er tjenestehavende ved Statsraadet; Præsidenten for Højesteret; Chefer for Centraladministrationen o. a. ligestillede; b) i alle andre Tilfælde gives Tilladelse af den paagældende Embedschef (nærmeste Foresatte).

2. Ønskes der Tilladelse til at paatage sig anden lønnet Beskæftigelse, der medfører Udeblivelse fra Embedet i Tjenestetiden eller paa anden Maade optager Tjenestemanden i hans embedsmæssige Arbejdstid eller endelig hindrer den paagældende i at paatage sig Overarbejde, som eventuelt er fornødent under hans sædvanlige Tjeneste, henvises Sagens Afgørelser for de under a) nævnte Personer til Statsraadet, for de under b) nævnte Personer til det paagældende Ministerium.

3. Tjenestemænd og Embedsmænd, der allerede har saadan lønnet Beskæftigelse, maa inden 1. Maj 1924 indsende Ansøgning om Tilladelse til at beholde denne til de i Pkt. 1 angivne Myndigheder.

VIBORG

Johs. Stensgaard
Kolonial & Urtekram
Altid 1. Klasses Varer
Lev. til Garnisonen
Vestergade 22 Telefon 80

St. Torv 5 Niels Christensen Telf. 92
Hovedoplag af militære Protokoller

Telf. 462 CHR. AARIS Telf. 462
Isenkram.

CAJUS BRUUN
Mathiasgade 29. Telf. 373.
ALT I VIKTUALIER

VORDINGBORG

Bladcentralen Telf. 226
Cigarer - Cigaretter - Tobak

Vordingborg Mejeri
Stort Lager af OST i alle Kvaliteter og til alle Priser
Honning - Konserves etc.
Algade 42, Tlf. 224 — Algade 70, Tlf. 301

SLAGELSE

Telefon 976.
Aktieselskabet
Slagelse Mælkekompagni
fører kun 1. Klasses
Mejeriprodukter

L. ULRICH
ISENKRAM, VAABEN OG AMMUNITION

A. Rosasco - Fiskehandel
Skovsøgade 2 Telf. 230-1114

RANDERS

Forlang altid
„THOR ØL"
Thor Øl er det bedste!

S. BERTELSEN & Co.
Kul - Koks - Tørv - Brænde
Telef. 198 Telef. 198

KØBENHAVN

HANSON 2 NY ØSTERGADE STEMPELFABRIK
MÆRKEPLADER
TELF. 354 & BYEN 324 X
Signeter - Dørplader - Haandtrykkerier
Brændejern - Numeratører - Perforérer.

BEDSTE MIDDEL MOD ROTTER OG MUS
RATIN
NY ØSTERGADE 2. KBHVN. K. TELF. 3662-14-362

Husk

at anmelde Flytning til Postvæsenet

Telefon 3
Anbefaler sig med alt til Møllefaget henhørende - - -
Lyngby Mølle
Specialitet
Sigtemel
Telefon 3

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 10 | OKTOBER 1924 | 3. AARGANG

ET UDKAST TIL DANMARKS TESTIMONIUM PAUPERTATIS

Med en Logik, der i Klarhed og Stringens staar fuldt paa Højde med den Følgerigtighed, hvormed Erasmus Montanus beviste, at Per Degn var en Hane, har man taget sig paa at paavise, at Danmark bør afruste. Bevisførelsen er lige saa enkel som blændende: Vor nuværende Forsvarsordning er utilstrækkelig — *ergo* bør vi afruste!

Da Rigsdagen i 1922 vedtog vor nugældende Hærordning, blev det fra mange Sider, ogsaa fra vor, fremholdt, at dette Resultat af parlamentarisk Forhandlingskunst var behæftet med mange og alvorlige Mangler. Naar »Forsvarsministeren nu tager de saaledes fremsatte Udtalelser til Indtægt for sit Afrustningsforslag, vil vi ejheller lægge Skjul paa, at en saadan Argumentation dog vel forudsætter *for* ringe Maal af aandelig Evne og Vilje hos den Befolkning, den tager Sigte paa. Det store og for vort Land og Folk saa vidtrækkende Spørgsmaal, om Danmark paa sin udsatte Post ustraffet kan opgive at hævde sin Neutralitetsvilje, sin Vilje til Fred og sin Vilje til Livet om fornødent med Vaaben i Haand, eller om vi indtil videre maa bære den Byrde at vedligeholde et efter vore Forhold afpasset Værn, for at vi kan give i Arv til Efterkommere, hvad vi har modtaget fra Forfædrene, — det Spørgsmaal afgøres fornuftigvis ikke af Tilstrækkeligheden eller Utilstrækkeligheden af de Magtmidler, der i Øjeblikket er til Stede i Kraft af en tilfældig Partikonstellation. De Hovedmomenter, der betinger Svaret paa Spørgsmaalet er de trende:

1) Er et militært Forsvar stadig *nødvendigt?*
2) Er et effektivt Forsvar *muligt?*
3) *Vil* vi et nødvendigt og muligt Forsvar?

Det er disse Spørgsmaal, der maa overvejes og besvares, naar Enkeltmand og Folk vil tage Stilling til Afrustningsspørgsmaalet. Det er Svarene paa dem der har Betydning, og de rene Linjer i disse Svar maa ikke fra nogen Kant forfuskes ved at skyde uvedkommende Specialforhold frem i Forgrunden. *Nødvendigheden*, saavelsom *Muligheden* af Danmarks Forsvar er billigvis uafhængig af saa svingende og upaalidelige Faktorer som Rigsdagsmajoritet og Partiprogrammer. Med *Viljen* til Forsvar er Sagen anderledes beskaffen; i og for sig er den vel ligesaa uafhængig af Rigsdag og Partier, men dens Tilstedeværelse i det hele taget, dens Størrelse og Fasthed kan kun give sig praktiske Udslag gennem vort Lands lovgivende Forsamling.

Det vilde være godt, om alle, uanset Partier og Lag, vilde gaa ud fra, at ingen i vort Land tager Stilling til et saa dybt alvorligt, historisk og nationalt saa indgribende Spørgsmaal som Forsvarsspørgsmaalet ud fra »krigsgale« eller »antinationale« Bevæggrunde. Vi mener, at de, der kræver Forsvar, de kræver det for Landets og Fredens Skyld; vi mener ogsaa, at de herhjemme, der ønsker Afvæbning, ønsker dette for Landets og Fredens Skyld, fordi de tror, at *det* er et afgørende Skridt frem mod Afskaffelsen af Krig. Parter og Partier kunde da passende begynde med at indrømme hverandre samme Maal af Kærlighed til Fædrelandet og Kærlighed til Freden.

Hvorledes kan man da ud fra samme Bevæggrunde og fra Ønske om at fremme samme Formaal naa til de to diametralt modsatte Krav: Forsvar og Afrustning? — Ved en lige saa modsat Opfattelse af *Aarsag* og *Virkning!* Forsvarsvenner ser i Afrustning en Virkning af Fredstankens Sejr og Aftaler Nationerne imellem; Afrustningstilhængerne ser Afrustningen (ogsaa den isolerede) som den først fornødne Aarsag til Opnaaelse af almindelig Fred.

Nu er det jo ikke tilstrækkeligt, at *vi* ønsker at

holde Fred; til at enes som til at strides kræves der mindst *to*, og giver den ene Part Afkald paa sit *ultimo ratio*, er han prisgivet Modpartens Forgodtbefindende og Venners »uegennyttige« Hjælpsomhed. Med Folkeforbundet og det fælles Arbejde, der indenfor dette gøres for at vanskeliggøre krigerske Konflikter, for Voldgiftstankens Sejr, for Opnaaelsen af en sikret Fredstilstand og den deraf naturligt følgende Nedrustning med definitiv Afrustning som det attraaværdige Maal, er Europa forhaabentlig inde paa en farbar Vej frem imod dette endnu *fjerne* Maal, men man vogte sig vel for at lægge Taget paa Huset, inden Grunden er lagt og man Sten paa Sten har bygget Murene op. Udviklingen foregaar nu en Gang ikke i Spring, og den, der i ét Spring vil fare til Vejrs, faar finde sig i at falde ned og begynde forfra — men det gør ondt og hemmer mere end det fremmer.

Hidtil har man da ejheller kunnet pege paa andre Sammenligninger til Fordel for en øjeblikkelig og isoleret Afrustning end Luxemburg og — Panama! Ja, vi skal ikke brede os over denne Sammenligning, den taler for sig selv. Ingen Dansk kan vel for Alvor ønske Danmark under Kaar som dem, der bydes de to impotente Smaastater. Vor Selvrespekt, vor Agtelse og Hengivenhed for vore rige nationale Minder og de Pligter, de paalægger os, vil sikkert afholde os fra Skridt, der skal søge Sammenligning paa saadan Maade. Indtil Folkeforbundets smaa og store (navnlig de store) Magter er enedes om effektiv Nedrustning og Afrust- til Stede, er Muligheden for krigerske Forviklinger til Stede, og ilde vilde det være, om vi af egen fri Vilje gør det til et lønnende Foretagende at krænke vor Neutralitet og true vor Selvstændighed som Nation.

Men er det da ikke *umuligt* for os med vore relativt smaa Evner at stille et Værn paa Benene, der gør Angreb ude fra til en daarlig Spekulation og har rimelig Udsigt til med Held at kunne modsætte sig Angreb fra den Kant og med de Kræfter, der kan antages at forekomme?

Vi maa mene, at det ikke kræver lang Paavisning, at vi militært og økonomisk evner et saadant Forsvar. Hellere end at sammenligne vort Fædreland med Panama burde man søge Paralellen hos de Nationer der er os jævnstillede i Størrelse, Vilkaar og økonomiske Kapacitet. Vi skal blot nævne de øvrige nordiske Lande, Holland, Belgien, uden at vi for nærværende skal komme ind paa Detailler i en saadan Sammenligning. Ingen, ikke heller Forsvarsministeren, har vel heller for Alvor villet bestride, at vi *kan*, om vi *vil*.

Hvordan gaar det da til, at det kan se ud, som vi ikke *vil* et Forsvar af vort Land? Hvordan gaar det til, at det er muligt i det hele taget at fremlægge for vor Folkerepræsentation, et Forslag, der som det foreliggende vil gøre Danmark til *une quantitée négligeable* blandt jævnbyrdige?

Vi mener, at Afrustningsforslaget er et Led i den Udvikling, Forsvarssagen længe har været underkastet herhjemme. Al historisk Udvikling er konsekvent, og den Mangel paa Sympati, Forstaaelse og positiv Vilje, Forsvaret har lidt af gennem Slægtled, har naturnødvendigt maattet føre til den Bølgedal, vi nu befinder os i, og som vi kan haabe maa være *Bunden*.

Det vilde føre for vidt at prøve at udrede alle Aarsagerne til vort Forsvars Mangel paa Sympati, Forstaaelse og Vilje fra Befolkningens Side, men vi vil pege paa én af disse Aarsager.

Hver ny Hærordning herhjemme er fremstillet af en foregaaende, hjemlig eller en udenvælts, behandlet som en Opgave i *reguladetri* med den lille Tabel som fornemste Hjælpemiddel. Den samme Fejl begik man i 1922 paany, og hvor mærkeligt det end kunde lyde, saa bygger Afrustningsforslaget paa samme Grundlag. Som Afrustningsforslag sejler det under falsk Flag, thi det opretholder en *Militær*styrke, i hvis Ordning det mest opsigtsvækkende nye er visse Benævnelser. Iøvrigt giver det en Slags forvrænget, dyr, men til Gengæld ubrugelig Forsvarsordning, hvori alt lige til Geværpiber er fremkommet ved en simpel Division. Et Hovedhensyn, for ikke at sige det afgørende Hensyn har i det hele taget altid været Pengespørgsmaalet. Heraf er den aritmetiske Formel opstaaet, hvormed Regneopgaven er løst. Hvad enten man saa har multipliceret med en ægte eller uægte Brøk, er Facit hver Gang blevet temmelig uægte, det sidst udregnede over al Maade. Og hvorfor? *Jo, Opbygningen af vort Lands Værn skal hvile paa en Idé og ikke paa en den lille Tabel!*

Og den Dag, man kan stille vort Folk Ansigt til Ansigt med en bærende *dansk* Idé i Danmarks Værn, — den Dag er Forsvarssagen herhjemme løftet ud af sit hidtidige mangeaarige Leje i Grøften (og den venstre Grøft er i og for sig jo ikke at foretrække for den højre!), løftet op paa farbar Vej, hvor *alle* kan se, at der er Mening i Tingene, og hvor alle vil være med til at trække Læsset.

Vi skal afholde os fra for nærværende at komme dybere ind paa dette Emne; vi har tidligere peget paa, hvor vi mener *Idéen* i Værnets Struktur herhjemme findes, og den Mening har vi den Dag i Dag.

AFRUSTNINGSFORSLAGET

Fremsat paa nærværende Tidspunkt, et halvt Aar før der af Folkeforbundet aabnes en international Afrustningskonference, og kun to Somre efter at den danske Rigsdag vedtog en efter Flertallets Formening tidssvarende Forsvarsordning kan Forslagets hæsblæsende Fremkomst næppe tillægges andet eller større Formaal end at være partipolitisk Føde — en af de Stene, den socialdemokratiske Regering serverer sine rettroende Tilhængere i Stedet for Brød. Eller skal det mon ej en Gang være *panem*, men bare *circenses*?

Imidlertid foreligger Forslaget (Forslagene) for Danmarks lovgivende Forsamling, fremsat af den ansvarlige Regering, og maa derfor tages som ram Alvor, selv om de jo vel ikke har nogensomhelst Udsigt til at blive vedtagne. Vi skal nedenfor gengive dem i al deres afskrækkende Nøgenhed.

I. Forslag til Lov om Afrustning.

§ 1.

Den i Lov af 8. Juni 1912 paabudte Værnepligt ophæves, Føring af Lægds- og Sørullen bortfalder, og det i Rullerne indførte Mandskab udslettes.

Ud skrivningsvæsenet, Hær og Flaade samt Krigsministeriet og Marineministeriet nedlægges.

§ 2.

Samtlige Befæstningsanlæg desarmeres og nedlægges.

Det fra Hæren og Søværnet frigjorte Materiel samt Bygninger og Grundarealer overgaar til Anvendelse i andre offentlige Øjemed eller bortsælges.

§ 3.

Generalstabens topografiske Afdelings og Søkortarkivets Virksomhed opretholdes.

Hærens og Orlogsværftets Fabrikker, Værksteder, Laboratorier og lignende overgaar til Anvendelse for civile Virksomheder under Staten.

§ 4.

Der antages og udrustes et Vagtkorps til under givne Situationer at bistaa Grænsegendarmeriet, Toldvæsenet og Politiet ved Bevogtning af Landgrænse og Kyster samt ved Opretholdelse af Ro og Orden.

Til Fiskeriinspektion og Søopmaaling samt til Bevogtning m. m. af danske Farvande og til Varetagelse af danske Statsborgeres Interesser paa dansk Søterritorium udrustes og armeres det fornødne Antal Skibe m. v.

De nærmere Bestemmelser herom træffes ved Lov.

§ 5.

Private Korps, der uddannes til eller er organiseret til militær Virksomhed, maa ikke oprettes eller bestaa. De nu bestaaende frivillige Korps ophæves inden 3 Maaneder efter denne Lovs Ikrafttræden. Deres Vaaben overtages af Staten. Skytteforeninger, der uddanner i Skarpskydning, er tilladt, naar de ikke organiseres som militære Korps, ikke forsyner deres Medlemmer med Skydevaaben udover Øvelserne og ikke afholder militære Øvelser.

Om Fabrikation og Forhandling af Skydevaaben og Ammunition træffes nærmere Bestemmelse ved Lov.

§ 6.

Forsvarsministeren, efter Krigs- og Marineministeriets Nedlæggelse dog Statsministeren, træffer de til Gennemførelsen af Loven nødvendige Foranstaltninger.

Lovforslag angaaende de i §§ 2 og 3 nævnte Foranstaltninger skal forelægges Rigsdagen senest ved Begyndelsen af den ordinære Rigsdagssamling i 1926.

§ 7.

Efterhaanden som Loven gennemføres sættes efternævnte Love ud af Kraft:

.....

§ 8.

Denne Lov træder i Kraft samtidig med Lov om Oprettelse af et Vagtkorps og om Statsmarinen.

Regeringens Bemærkninger til Lovforslaget.

Forslaget svarer i det væsentlige til det af Socialdemokratiets Repræsentanter i Folketingets Hærlovsudvalg i 1922 fremsatte Forslag til Lov om Afrustning.

Den Betragtning, som den Gang blev gjort gældende, at Danmark som Medlem af »Folkenes Forbund« ikke har nogen Forpligtelse til at opretholde et Militærvæsen til krigsmæssigt Brug, er siden da yderligere bleven underbygget.

Da Verdenskrigen udbrød 1914 viste det sig, at Hærordningen af 1909 fuldstændig svigtede. Hovedopgaven ved denne Ordning var den, at København burde sikres imod at den ved Trusel om Bombardement skulde kunne bringes til Underkastelse. Men da Flaadens og Hærens øverste Ledelse i 1914 blev spurgt, erklærede man, at man fra Søsiden ikke var i Stand til at forhindre et Bombardement af København til Raadhuspladsen og fra Landsiden vilde Forsvaret kun kunne være af ganske kort Varighed.

Man var derfor ogsaa ved Verdenskrigens Slutning fra alle Sider enig om, at med de Erfaringer, vi herhjemme havde indhentet, lod Militærordningen af 1909 sig ikke opretholde, og der blev derfor i Henhold til Lov af 12. Februar 1919 nedsat en »Kommission til Undersøgelse og Overvejelse af Hærens og Flaadens fremtidige Ordning«. Denne Kommission fik bl. a. til Opgave »at udrede en samlet Plan til Hærens og Flaadens Ordning i Fremtiden, hvorved der maa tages særligt Hensyn til, at Ordningen passer til Danmarks Stilling til de øvrige Stater«.

Kommissionen afgav sin Betænkning i Foraaret 1922 og umiddelbart derefter fremsatte Regeringen Forslag til en ny Forsvarsordning. I August samme Aar vedtog Rigsdagen de Love om Ordningen af Hæren og Søværnet, som nu er de gældende.

Ved denne ny Ordning gik man fuldstændig bort fra det, som var Opgaven ved Ordningen af 1909: det direkte Forsvar af København, og man lagde i Stedet derfor for Hærens Vedkommende Hovedvægten paa Forsvaret af Jylland.

Men ogsaa her er det sikkert, at den Hær og Flaade, som fremgik af Lovene af 1922 vil være fuldkommen ude af Stand til at løse de Opgaver, de har faaet. Ogsaa de Udtalelser, som er fremkommen fra militær sagkyndig Side efter Lovenes Vedtagelse, bekræfter fuldt ud dette.

Ved Gennemførelsen af nærværende Lovforslag om Afrustning sammen med Forslagene om Oprettelse af et Vagtkorps og en Statsmarine vil Danmark være i Stand til at opfylde sine internationale Forpligtelser, og man skaber en Ordning, som ikke blot medfører betydelige Besparelser, men samtidig yder os større Betryggelse end den, som Militærordningen af 1922 yder os.

II. Forslag til Lov om Oprettelse af et Vagtkorps

§ 1.

Der antages og udrustes et Vagtkorps til under givne Situationer at bistaa Grænsegendarmeriet, Toldvæ-

senet og Politiet ved Bevogtning af Landgrænse og Kyster samt ved Opretholdelse af Ro og Orden.

§ 2.

Korpset bestaar af:

Centralledelsen og — umiddelbart under denne — Centralskolen samt

2 Distriktsledelser med ialt:

5 Fodafdelinger og

2 Skytsgrupper.

§ 3.

Korpsets Chef er Direktør.

Desuden bestaar Personellet af:

a. Overinspektører, Inspektører, Fuldmægtige, Assistenter, Overvagtmestre og Vagtmestre, der alle er Tjenestemænd;
b. Reservefuldmægtige, Reserveassistenter og Reservevagtmestre, der er honorarlønnede. De indordnes — efter Tidspunktet for deres Udnævnelse — i den tilsvarende Gruppe Tjenestemænd.
c. Overkonstabler og Konstabler, der er honorarlønnede.

Under Direktøren forestaas Læge- og Regnskabstjenesten af en Lægeinspektør og en Regnskabsinspektør (ligestillede med Inspektører) med det fornødne Hjælpepersonale.

Desuden er der ved Korpset ansat en Auditør (ligestillet med Inspektører) med det fornødne Hjælpepersonale.

Endvidere haves det til Haandværkertjenesten fornødne Antal Bøssemagere og Mekanikere (ligestillede med Overvagtmestre eller Vagtmestre).

§ 4.

Af Mænd i Alderen 18—25 Aar, der frivillig maatte melde sig, og som har dansk Indfødsret, kan aarligt antages indtil 800 Mand, for saa vidt de efter forudgaaende Undersøgelse anses for egnede til Tjeneste i Korpset.

Ved Antagelsen skal de forpligte sig til

at gennemgaa en Uddannelse som Konstabler af indtil 6 Maaneders Varighed,

at staa til Raadighed for Korpset i 12 Aar fra deres første Mødedag at regne samt til i Løbet af disse 12 Aar, foruden naar Beredskab maatte kræve det,

at møde 3 Gange til Alarmeringsøvelser, hver Gang i 10 Dage.

§ 5.

Uddannelsen ved Fodafdelingerne varer 4½ Maaned (137 Dage).

Efter 3 Maaneders Uddannelse udtages:

a. 80 Konstabler —valgt mellem dem, der frivilligt maatte melde sig — til at gennemgaa en *Overkonstabelskole* af 3 Maaneders Varighed. De af dem, der bestaar Skolen, udnævnes til Overkonstabler med Forpligtelse til at forrette Tjeneste som Hjælpelærere paa den følgende Uddannelsesskole.
b. 80 Konstabler — valgt mellem dem, der frivilligt maatte melde sig — til fortsat Uddannelse som Skytskonstabler i 3 Maaneder (Uddannelsestid ialt 183 Dage).

§ 6.

Overkonstabler, der har forrettet tilfredsstillende Tjeneste som Hjælpelærere paa en Uddannelsesskole, kan efter Ansøgning optages som Elever i *Centralskolens* Vagtmesterklasse eller Assistentklasse, hvor Undervisningen varer i 1 Aar.

De bestaaende Elever udnævnes til henholdsvis Reservevagtmestre og Reserveassistenter (jfr. § 7). Efter tilfredsstillnde Tjeneste paa en Uddannelsesskole, kan de — for saa vidt ledige Pladser haves — udnævnes til henholdsvis Vagtmestre og Assistenter.

§ 7.

Til Reservevagtmestre kan — foruden de i § 6 nævnte Overkonstabler — udnævnes Overkonstabler, der som saadanne har deltaget 2 Gange i Alarmeringsøvelser. Endvidere kan afskedigede Vagtmestre udnævnes til Reservevagtmestre.

Til Reserveassistenter kan — foruden de i § 6 nævnte Overkonstabler — udnævnes afskedigede Assistenter.

Ingen Overkonstabel kan udnævnes til Reservevagtmester eller Reserveassistent, naar han har fyldt 32 Aar.

Til Reservefuldmægtige kan udnævnes Reserveassistenter, der som saadanne har deltaget 4 Gange i Alarmeringsøvelser. Endvidere kan afskedigede Assistenter og afskedigede Fuldmægtige udnævnes til Reservefuldmægtige.

Udnævnelse til de her omhandlede Stillinger kan kun finde Sted efter de paagældendes eget Ønske.

Reservevagtmestre, -assistenter og -fuldmægtige er pligtige at forrette Tjeneste ved Korpset 14 Dage aarligt.

For saa vidt der er Pladser ledige, kan de forblive i Nummer i Korpset udover de 12 Aar, hvori de har Pligt til at staa til Raadighed. De afskediges dog senest henholdsvis med det fyldte 40., 45. og 50. Aar.

Reservepersonale og Overkonstabler kan haves til frivillig Tjeneste ved Korpset.

§ 8.

Til Stillingerne som Fuldmægtige og til højere Tjenestemandsstillinger i Korpset sker Forfremmelse ved Udvælgelse. Assistenter skal have gjort mindst 2 Aars Tjeneste som saadanne for at kunne forfremmes.

Til Overvagtmestre kan forfremmes Vagtmestre med mindst 2 Aars Tjeneste som saadanne. Forfremmelse sker ved Udvælgelse.

Afskedigelse med Pension efter Tjenestemandsloven.

af	skal finde Sted med det fyldte	kan finde Sted eller kan forlanges med det fyldte
Direktøren.....	70. Aar	65. Aar
Overinspektører og Inspektører	65. —	60. —
Fuldmægtige.....	55. —	50. —
Assistenter.....	45. —	40. —
Overvagtmestre og Vagtmestre	60. —	55. —

§ 9.

Nærmere Regler vedrørende Korpsets Organisation og Udrustning, Personellets Antagelse, Tjenstdygtighed, Uddannelse, Tjenestepligt, Forfremmelse og Afskedigelse m. m. fastsættes ved kongelig Anordning.

§ 10.

Denne Lov træder i Kraft samtidig med Lov om Afrustning.

Bemærkninger til Lovforslaget.

Korpsets Styrke, Organisation, Uddannelse og Udrustning udelukker Anvendelse overfor fjendtlige regulære Stridskræfter.

Saavel Korpsets Benævnelse som Virkeomraade (jfr. § 1) tager derfor kun Sigte paa rent politimæssige Opgaver.

Korpset er tænkt underlagt Statsministeriet.

I § 2 er Korpsets *Organisation* fastsat i Hovedtrækkene. Den nærmere Inddeling og Stationering kan eksempelvis være saaledes:

Centralledelsen	København.
Centralskolen	—
Sjællandske Distrikt	—
1. Fodafdeling	—
2. —	Vordingborg.
1. Skytsgruppe	København*).
Jydsk-fynske Distrikt	Haderslev.
3. Fodafdeling	Odense.
4. —	Haderslev.
5. —	Aarhus.
2. Skytsgruppe	— *).

Idet der henvises til medfølgende Bilag 2, Skema over *Uddannelsen** — hvoraf fremgaar, at Uddannelsen finder Sted ved 4 af de 5 Fodafdelinger med 200 Mand ved hver Afgeling fordelt i 2 lige store Hold — skal her kortelig gøres Rede for Personellets Tilvejebringelse og Uddannelse.

Forinden nogen antages til Tjeneste i Korpset, prøves og undersøges de paagældendes Tjenstdygtighed.

For saa vidt de erklæres for egnede til Korpsets Tjeneste og iøvrigt opfylder de nærmere fastsatte Betingelser, kan de antages til Tjeneste paa de i § 4 fastsatte Vilkaar.

Uddannelsestiden ved Fodafdelingerne er i § 5 fastsat til 4½ Maaned, men blandt andet for at skaffe det fornødne Antal Hjælpelærere til Konstablernes Uddannelse vil det være ønskeligt at kunne give 20 Mand af hvert Hold (ialt ca. 80 om Aaret) en noget forøget Uddannelse paa en *Overkonstabelskole* med paafølgende Tjeneste ved Fodafdelingerne i 4½ Maaned som Overkonstabler — for nogle enkelte Overkonstablers Vedkommende, der anvendes ved Skytsgrupperne, dog 6 Maaneder.

Det er Hensigten at give Eleverne en saadan Uddannelse paa Overkonstabelskolen, at de kan anvendes som Overkonstabler saavel ved Fodafdelingerne som ved Skytsgrupperne.

Som anført paa Skemaet er det Hensigten at samle alle Overkonstabeleleverne i een Skole, som oprettes ved den Fodafdeling, der det paagældende Aar ikke uddanner Konstabler.

Endvidere er det nødvendigt at give den Del af Mandskabet, der skal anvendes ved Skytsgrupperne, 20 Mand af hvert Hold (ialt ca. 80 om Aaret) en noget længere Uddannelse end Konstablerne ved Fodafdelingerne (ialt 6 Maaneder og 3 Alarmeringsøvelser a 10 Dage).

Hertil sigtende Bestemmelser er derfor optaget i Lovens § 5. a. (for Overkonstablernes Vedkommende) og § 5. b. (for Skytskonstablernes Vedkommende).

Da Størstedelen af de antagne (640 af 800) kun uddannes ved Fodafdelingerne bliver *den normale aktive Tjenestetid for Hovedmassen af Korpsets Personel* 4½ Maaned og 3 Alarmeringsøvelser a 10 Dage.

Med den her skitserede Ordning af Uddannelsen haves altid til Tjeneste mindst 260 Konstabler og Overkonstabler.

Antallet og Ansættelsen af *Korpsets Tjenestemænd* (§ 3) er eksempelvis angivet paa nedenstaaende Skema:

	Antal	Direktør	Over-inspektør	Inspektør	Fuldmægtig	Assistent	Overvagt-mester	Vagtmester	Vedtegning
Centralledelse	1	1		1 (3)	(3)	1	1	1	() 1 Læge, 1 Regnskabsfører, 1 Auditør.
Centralskole	1		1	2	2		1	2	
Distriktsledelse	2		2			2	2		
Afdeling	5			5	10	20	14 (3)	16 (4)	() Bøssemagere og Mekanikere.
Skytsgruppe	2								
ialt	....	1	3	8 (3)	12 (3)	23	18 (3)	19 (4)	

Den ved Centralledelsen ansatte Regnskabsinspektør, Lægeinspektør og Auditør (hver med en Fuldmægtig) er Direktørens faglige Raadgivere og Korpsets kontrollerende Organer henholdsvis paa Regnskabs-, Sundheds- og Retsvæsenets Omraade.

Lægetjenesten ordnes iøvrigt ved Overenskomster med de Byer, hvor Korpsets Afdelinger stationeres, saaledes at der i de Lokaliteter, hvor Korpset indkvarteres, oprettes Infirmerier og kun de alvorligere syge behandles paa Byens Sygehus.

Som Regnskabsfører ansættes ved hver Afdeling en Vagtmester. Regnskaberne indsendes til Centralledelsen, hvor de gennemgaas og sammendrages ved Regnskabsinspektørens Foranstaltning.

Til Tjeneste ved Fælleshusholdninger og paa Vaaben- og Munderingskamre samt Infirmerier antages det nødvendige civile Personale.

Da de Situationer, hvor Korpset kan komme til Anvendelse vil kunne kræve en vidtgaaende Udstykning af Styrkerne, er det nødvendigt at raade over et Supplement til de faste Tjenestemænd, hvis Antal kun er tilstrækkeligt til Mandskabets Uddannelse og Korpsets daglige Administration.

Et Antal af 175 Reservevagtmestre, 40 Reserveassistenter og 40 Reservefuldmægtige maa anses for passende.

Uddannelsen til Reservevagtmester og Reserveassistent foregaar paa en *Centralskole*, der er direkte underlagt Centralledelsen. Centralskolen har to Klasser: Vagtmesterklassen og Assistentklassen.

De bestaaende Elever udnævnes til henholdsvis Reservevagtmestre og Reserveassistenter, hvorefter de normalt hjemsendes med Pligt til at møde 14 Dage aarligt til Alarmeringsøvelser.

De af dem, der ønsker fast Ansættelse i Korpset, kan efter mindst 137 Dages tilfredsstillende Tjeneste udnævnes til henholdsvis Vagtmestre og Assistenter, for saa vidt ledige Pladser haves.

Gennemgang af Centralskolen er saaledes den normale Betingelse for at kunne blive Reservevagtmester eller Reserveassistent (og senere Reservefuldmægtig); men for at skabe Mulighed for Tilgang paa anden Vis er der i § 7

*) I den Tid, hvor Skyttegruppernes samlede Uddannelse foregaar.

* Ikke medtaget her. Red.

optaget hertil sigtende Bestemmelser, saaledes at f. Eks. flinke Overkonstabler — efter at have deltaget 2 Gange i Alarmeringsøvelser — vil kunne udnævnes til Reservevagtmestre.

Med ovenstaaende Personel vil hver af Korpsets 5 Fodafdelinger ved indtrædende Beredskab naa en Styrke af ca. 1200 Konstabler og Overkonstabler formeret i 10 Grupper, hver under en Fuldmægtig eller Reservefuldmægtig og med en Assistent eller Reserveassistent som næstkommanderende.

Af de 2 Skytsgrupper formeres ialt 5 Skytsdelinger (1 pr. Fodafdeling) paa ca. 85 Konstabler og Overkonstabler under en Assistent eller Reserveassistent.

Den samlede Beredskabsstyrke bliver — inclusive Korpsets Tjenestemænd — *ca. 7000 Mand.*

Da Korpsets Tjeneste fordrer, at dets Grupper hurtigt kan flyttes fra Sted til Sted, er en rigelig Forsyning med Automobiler og Motorcykler paakrævet, Chauffører uddannes ved Skytsgrupperne.

Korpsets forsynes i størst mulig Udstrækning med Vaaben, Ammunition og Beklædningsgenstande fra Statens Fabrikker m. v.

(De aarlige Udgifter til Vagtkorpset vil beløbe sig til ca. 5,63 Mill. Kr.) Til Anskaffelse af Skyts, Ammunition, Afkortning af Geværer udkræves en Gang for alle 1,1 Mill. Kr.

III. Forslag til Lov om Statsmarinen.

§ 1.

Statsmarinenes Opgave er at bevogte og udøve Tilsyn i de danske Farvande til Varetagelse af den danske Stats Interesser samt at udføre Fiskeriinspektion og Søopmaaling.

Statsmarinen samarbejder iøvrigt med Toldvæsenet, Politiet og andre Statsmyndigheder ved Opretholdelsen af Ro og Orden paa dansk Søterritorium og assisterer endvidere ved Udførelse af samfundsnyttige Opgaver ved dansk Kyst og i danske Farvande.

Til de nævnte Formaal udrustes, armeres og bemandes det fornødne Skibsmateriel samt Flyvemateriel.

§ 2.

Statsmarinens Personel bestaar af faste og midlertidige Befalingsmænd og dermed ligestillede samt af menige.

Antallet af Tjenestemænd m. fl. under Statsmarinen optages i Lov om Statens Tjenestemænd af 12. September 1919 med senere Ændringer.

§ 3.

Personellet faar under Landtjeneste og under Udkommando Lønning, Kvarter, Forplejning og Beklædning samt Sygepleje.

§ 4.

Der affattes hvert Aar eller efter endt Togt Forfremmelsesbedømmelser for Befalingsmænd og ligestillede samt for menige af de Myndigheder, under hvem de paagældende har forrettet Tjeneste i det forløbne Aar eller paa Togtet

§ 5.

Personellet er pligtig at forrette Tjeneste saavel om Bord som i Land samt saavel før som efter Antagelse at gennemgaa den skolemæssige Uddannelse der anses for ønskelig. Eleverne har fri Undervisning.

§ 6.

Det aarlige Behov af midlertidige Befalingsmænd og ligestillede samt af menige opføres normalt paa Finanslovforslaget sammen med Forslaget til Udrustningsplanen.

§ 7.

Der tilvejebringes ved Kjøbenhavn eller andetsteds de nødvendige Depoter med tilhørende Land- og Vandarealer til Materiellets Udrustning, Forsyning og Oplægning samt til Personellets Uddannelse, Underbringelse, Beklædning m. v.

Til Flyvemateriellets Stationering og Udrustning tilvejebringes der Flyvestationer ved København eller andetsteds.

§ 8.

Nærmere Regler vedrørende Statsmarinens Organisation, Personellets Antagelse, Tjenstdygtighed, Uddannelse, Tjenestepligt, Forfremmelse og Afskedigelse m. m. fastsættes ved kongelig Anordning.

§ 9.

Denne Lov træder i Kraft samtidig med Lov om Afrustning.

Af Bemærkningerne til Lovforslaget.

Statsmarinen er tænkt henlagt under Statsministeriet.

I Forbindelse med de egentlige Bevognings- og Inspektionsopgaver paaregnes Statsmarinens Skibe og Fartøjer at bistaa andre Statsmyndigheder og andre Virksomheder paa Søen, saaledes bl. a. Toldvæsenet ved Forhindring af Smugleri, Politiet ved Ro og Ordens Opretholdelse i Havnene og paa Søterritoriet, Skibsfarten og Fiskeriet ved indtrædende alvorlige Situationer og i Ulykkestilfælde, Fiskerikontrollen med Tilsynet, de danske Havne og Fjorde m. m. ved Isbrydning, Fyr- og Vagervæsen ved Inddragning og Udlægning af Fyrskibe, Lystønder og Vagere etc.

Til Varetagelse af disse forskellige Formaal paaregnes følgende Skibsmateriel m. m. til Raadighed:

1 Fiskeriinspektionsskib (ca. 1500 Tons) ved Grønland,
1 Fiskeriinspektionsskib (ca. 1500 Tons) ved Island,
1 Fiskeriinspektionsskib (ca. 1000 Tons) ved Færøerne,
1 Fiskeriinspektionsskib (ca. 1200 Tons) i Nordsøen og Skagerrak.
1 Fiskeriinspektionsskib (ca. 800 Tons) indenfor Skagen,
1 større Bevogtningsskib (ca. 1200 Tons) i danske Farvande,
3 Bevogtningsfartøjer (hurtiggaaende Motorfartøjer) i indre danske Farvande,
1 Opmaalingsskib til Søomaalinger og
12 Flyvebaade til Bevogtningstjeneste i danske Farvande.

Paa Grund af det danske Kystfarvands betydelige Udstrækning stilles der forholdsvis store Krav til en effektiv Bevogtning, og for i paakommende Tilfælde at sikre en rettidig Optræden paa Søterritoriet vil det derfor være formaalstjenligt at støtte sig til et fast organiseret og hurtigt virkende Efterretningsvæsen. En hertil sigtende Ordning kan paa tilsvarende Maade, som alt forefindes, hensigtsmæssigt og økonomisk tilvejebringes ved Benyttelse af Fyrvæsenets, Vagervæsenets, Lodsvæsenets og Redningsvæsenets Personel i Efterretningsøjemed, i Forbindelse med en permanent etableret Efterretningsstation i København.

For Personellets Vedkommende paaregnes dette at bestaa af en fast Stamme af Befalingsmænd og ligestillede til Tjenstgøring ved Skibs- og Fartøjsmateriellet, Depoterne og Flyvestationerne m. m., medens det i øvrigt nødvendige Personel antages til midlertidig Tjeneste for en

kortere Tid ad Gangen, afhængig af Togternes Længde, Formaal m. v. — Da man indtil videre regner med at benytte Materiel af den nuværende Organisation i Statsmarinen, og da Besætningernes Sammensætning og Antal for øvrigt er afhængigt af Skibenes Størrelse, Hastighed, Maskineri og hele Indretning samt Togternes særlige Karakter, har man ikke paa nærværende Tidspunkt anset det for muligt at trække Rammerne for stærkt op for det Personel, der kommer til Anvendelse, og har derfor i Lovforslaget indsat Bestemmelse om, at Antallet af midlertidige Befalingsmænd og ligestillede samt menige optages paa Finanslovforslaget sammen med Udrustningsplanen.

Naar hele Ordningen kommer ind i mere faste Former, vil den nødvendige Regulering kunne foretages paa de aarlige Normeringslove.

Af samme Grund er der heller ikke givet bestemte Regler for Personellets Antagelse, Forfremmelse, Afskedigelse, Uddannelse m. v., idet man har anset det for heldigere indtil videre at ordne disse Forhold ad administrativ Vej, efter forinden at have indhentet Lønningsraadets Udtalelse desangaaende. Aarlig Udgift: 5.9 Mill. Kr.

DET NYE TJENESTEREGLEMENT

I Nationaltidende for Torsdag den 23. Oktober, *Morgenudgaven*, bragtes nogle Oplysninger om Resultatet af Tjenestereglementskommissionens Arbejder, hvorefter der under et Forhandlingsmøde, som Kommissionen har afholdt i Krigsministeriet paa Ministerens Foranledning og under Tilstedeværelse af denne og Ministeriets Direktør, skulde være opnaaet Enighed om den Ordning, der om kort Tid vil blive fastsat.

Artiklen gav Anledning til en Berigtigelse, der fandtes Bladets *Aftenudgave* samme Dag, men da den endnu, da dette Blad gaar i Trykken, har været optaget i Morgenudgaven, og der saaledes er Mulighed for, at nogle har læst den første Artikel uden at have set Berigtigelsen og kan nære Tvivl om de i Kommissionen værende Officerers Standpunkt, tillader vi os nedenfor at aftrykke den i Aftenudgaven bragte Berigtigelse.

I Anledning af vor Artikel i Morges om Hærens nye Tjenesteregler, gør man os opmærksom paa, at der indenfor Kommissionen kun er opnaaet Enighed om nogle ret ligegyldige Formaliteter. I alle principielle Spørgsmaal — herunder først og fremmest Spørgsmaalet om Kommandoføring og Oprykning til Kommando efter Grad — har samtlige Officerer i Kommissionen været og er fremdeles af stik modsat Mening af Ministeren. Denne er saaledes, assisteret af Officiantgruppen, ene om at have Ansvaret for de nye Ændringer til Tjenestereglementet.

FÆLLESREPRÆSENTATIONEN AF TJENESTEMÆND OPLØSES

Paa et den 28. August d. A. afholdt Repræsentantmøde vedtoges et af Bestyrelsen for *„Fællesrepræsentationen for offentlig ansatte Tjenestemænd i Danmark"* stillet Forslag om Opløsning. Allerede for et Par Aar siden var Spørgsmaalet om Opløsning under Debat, men den Gang vedtog man at gøre endnu et Forsøg paa at samle *alle* Tjenestemandsorganisationer under én Hat. Dette Forsøg maa nu erkendes at være mislykket.

Fællesrepræsentationen dannedes under Krigen, i 1917, som et Middel til med Vægt at tale de slettere og slettere stillede Tjenestemænds Sag overfor Lovgivningsmagten. Den omfattede ved sin Start 48 af de da eksisterende Tjenestemandsforeninger med et Medlemsantal paa ca. 50,000, heri dog ikke medregnet Statsembedsmændenes Samraad. Den tog forskellige Arbejder op, navnlig forud for Valgene i 1918, hvor det maatte være af Vigtighed at kende

Revisor-Akademiet
Læreranstalt for vordende Revisorer
Forstander: H. N. WEISS
BÜLOWSVEJ 10
KØBENHAVN V.
TELEFON: CENTRAL 4234
Specialafdeling af Frederiksberg, Østerbro og Byens Handelsgymnasium.

Rigsdagsmændenes Stilling til Tjenestemandsspørgsmaalet.

Efter at Kampen for og om den nye Tjenestemandslov var ebbet ud, opstod der imidlertid indre Brydninger indenfor Fællesrepræsentationen; Tjenestemandslovens Lønsatser formentes at godtgøre; at Embedsklasserne havde haft en problematisk Fordel af Fællesskabet med Funktionærklasserne. I 1920 forlod Told- og Trafiketaternes Embedsklasser Fællesrepræsentationen og har siden gaaet deres egne Veje, Tolderne alene og Trafiketaterne i en særlig Sammenslutning, »Statstjenestemændenes Centralorganisation« *(Guldsnorene)*. Siden har andre udmeldt sig, men en Del nye (Funktionærorganisationer) tilgik, saa at Medlemsantallet stadig var oppe mod de 50,000. De mest talstærke Foreninger under Repræsentationen var Danmarks Lærerforening (10,000), Foreningen af *kommunale* Embedsmænd (2000), og Funktionærsammenslutningen »Sølvsnorene« med dens c. 25,000 Medlemmer.

Mere og mere blev det imidlertid Funktionærer alene, Fællesrepræsentationen repræsenterede, og da fornylig ogsaa Lærerne gik fra, svarede den ikke mere til sit Navn, derfor heller ikke til sit Formaal; den blev en overflødig Funktion af »Sølvsnore«, isprængt med nogle faa og smaa Foreninger af »Tjenestemænd af højere Grader.«

Af Sammenslutninger eksisterer der herefter 4:

1) Danske Statsembedsmænds Samraad.
2) »Guldsnorene« (Trafiketaternes Embedsklasser).
3) Danmarks Lærerforening.
4) »Sølvsnorene«, omfattende saa at sige alle Funktionærforeninger.

ET REVISOR-AKADEMI

Under Hensyn til at der indenfor private Virksomheder mere og mere bliver Brug for uddannet Assistance til Revisionsarbejde og til den kommende Lovgivning indenfor Revisionsvæsenet, har Forstander Weiss (Frederiksberg, Østerbro & Byens Handelsgymnasium) fra November oprettet en Læreanstalt for Uddannelsen af Revisorer. Undervisningen foregaar i Aftentimerne, og denne, som er lagt over 2 Sæsoner, vil i den praktiske Del omfatte: Regnskabsvæsen, Regnskabskritik og Statuslære og i den teoretiske Del alle Arter Handelsregning, Handelslære, Handels- og Vekselret, Handels- og Søfartslovgivning, Handels- og Toldpolitik, Penge- og Kreditvæsen.

Nærmere Oplysninger kan faas ved Henvendelse til Akademiets Kontor, Bülowsvej 10, eller Afdelings-Kontorerne, Østerbrogade 54 D og Vestervoldgade 21.

DANSK POSTFORENING SKIFTER FORMAND

Der har i nogen Tid været lidt Uro i Dansk Postforening; i et fornylig afholdt Hovedbestyrelsesmøde stillede Formanden og Redaktøren af „Dansk Postblad", Fuldmægtig i Generaldirektoratet G. S. Willemann sine Mandater til Raadighed og erstattedes ved de derefter stedfundne Valg med den hidtidige Sekretær, Assistent Skotte Hansen som Formand og Assistent Lundbjerg som Redaktør.

Hr. Willemann har været Foreningen en dygtig og nidkær Formand; hans Afgang vil betegne Afslutningen af en Epoke i Postembedsmændenes Forening, som han har præget paa en særdeles fortjenstfuld Maade, til Ære baade for sin Forening og sig selv.

INDUSTRI-TRYKKERIET
LØNGANGSTRÆDE 25 - TELEFON CENTRAL 10,580
TRYKSAGER AF ENHVER ART

SLAGELSE RANDERS

Telefon 976.
Aktieselskabet
Slagelse Mælkekompagni
fører kun 1. Klasses
Mejeriprodukter

L. ULRICH
ISENKRAM, VAABEN OG AMMUNITION

A. Rosasco - Fiskehandel
Skovsøgade 2 Telf. 230-1114

S. BERTELSEN & Co.
Kul - Koks - Tørv - Brænde
Telef. 198 Telef. 198

Støt Annoncørerne

S K 215
Aktieselskabet
Dansk Skinkekogeri
Telefoner: 9484 & 11484
Henkogt i Dåser
Billig og lækker
GULDMEDAILLE
Rio Janiero 1923
HØJESTE UDMÆRKELSE
København 1923.
Hafnia
Skinken

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 11 | NOVEMBER 1924 | 3. AARGANG

OMKRING AFRUSTNINGSFORSLAGET

FØLELSE — FORSTAND — BEGREBSFORVIRRING

Opfindsomme eller heldige i Valget af saakaldte Argumenter har „Forsvars"minister L. Rasmussen og hans Væbnere ikke været i den verserende Afrustningsdebat. Ved mere end én Lejlighed har socialdemokratiske Ordførere paatvunget Tilhørerne det Indtryk, at Regeringen nærer en saa afgjort Uvilje mod enhver Art af Forsvar, at den ej en Gang vil gøre alvorligt Forsøg paa et Eksistensforsvar for sine egne Meninger og Forslag, i den Grad har Dilletantisme og Talemaader præget dens Indlæg.

Til Gengæld har de forsvarsvenlige Partier ført en endog usædvanlig saglig og vægtig Kampagne i denne for vort Folk i Nutid og Fremtid saa alvorlige Sag. Baade fra Konservative og Venstre er der sagt og skrevet Ord, hvis Alvor, Værdighed og Vægt har givet Genlyd Landet over og manet til Samling af de Kræfter, der vil holde Danmarks Navn og Omdømme Nationer imellem fri af Eksperimenter og Uvederheftighed. Vi skal efterhaanden her i Bladet gengive — nogle af de vigtigste Udtalelser, der af Partiernes Ordførere og fremstaaende Mænd er fremsat i Folketinget, og som vi mener fortjener at kendes som de er faldne.

Trods mange Slags Forsøg fra socialdemokratisk Side paa at komplicere og tilsløre det centrale og enkle i Spørgsmaalet Forsvar eller Afrustning er det under Rigsdagsdebatten lykkedes Mænd som Brorson, Pürschel, Holger Andersen og H. P. Hansen at stille Tingene myndigt og sikkert paa Plads og afklæde det forsmædelige Forslag, saa enhver, der vil og kan kende Forskel paa hule Talemaader og klar og logisk Bevisførelse, maa se, hvor umuligt og sørgeligt et afrustet Danmark vil være stillet udadtil som indadtil.

Fra Afrustningsmændenes Side er det særlig yndet at fremholde, at Forsvarets Tilhængere lader sig lede af *Følelse* og antikveret Romantik, medens i Forsvarsspørgsmaalet kun den kolde og klare *Fornuft* bør raade. Heraf skulde man vel saa kunne slutte, at Afrustningsforslaget er Resultat af Formæling imellem isafkølede radikale Forstandsevner og den bekendte socialdemokratiske klare logiske Sans. Maaske er ogsaa Forslaget fremstaaet paa denne smukke Maade, men Krydsningen er aabenbart uheldig, thi Frugten af Forbindelsen er blevet *Begrebsforvirring*.

Det *er* nemlig Begrebsforvirring eller det der er værre at paadutte det danske Folk den Opfattelse, at vi sikrer os mod Krig og Krigens Ulykker ved at berøve os selv enhver Mulighed for Forsvar; de *er* Begrebsforvirring at tro, at vi ikke *kan*, og endmere at vi ikke *vil* vedligeholde et for vore Forhold brugeligt Værn; det *er* Begrebsforvirring at ville tage sig Folkeforbundet og de for dette gældende mellemfolkelige Retsregler til Indtægt og paa samme Tid gaa paa tværs af de mest fundamentale Forudsætninger for Medlemsskab af dette gensidige Assuranceselskab. Vi vil være saa høflige at kalde det Begrebsforvirring, thi man kan jo vel ikke forudsætte, at ansvarlige Mænd opfatter Folkeforbundet som et rent filantropisk Foretagende, hvor smaa Stater tegner billig Forsikring mod Krigsskade for saa bagefter at snyde sig fra at betale Præmien, fordi man hellere vil anvende Pengene til bedre Levemaade. I saa Fald vilde man savne parlamentariske Udtryk til passende Karakteristik af Metoden.

Før Verdenskrigen kundgjorde Socialdemokratiet at man kunde spare sig al Militarisme, Chauvinisme og andre -ismer, for det internationale Socialdemokrati havde *afskaffet* Krigen — og saaledes varslet det nye Tusindaarsrige. At gentage denne Parole i 1924, lader sig jo ikke med Held gøre. Men saa hjælper man sig med en anden klingende Bjælde: Med Folkeforbundet som Garant *sidder Retten nu ikke mere i Spydstagen*.

Det er rigtigt, at Folkeforbundspagtens Motto er *Ret og Retfærdighed* — det Motto har forøvrigt enhver Efter-Krigsforanstaltning haft lige siden det efter 30 Aarskrigen fremkomne *memoire pour rendre la paix perpétuelle en Europe*. Efter Traktaten om „den hellige Alliance" af 1815 skulde jo „Kristendommens Grundsætninger gælde som højeste Lov for Folkenes Liv" og „kun den hellige Religions Forskrifter om Retfærdighed, Menneskekærlighed og Fred, som langtfra blot at være anvendelige i det private Liv skulde have umiddelbar Indflydelse paa Fyrsternes Beslutninger som det eneste Middel til at grundlægge de menneskelige Samfundsindretninger og raade Bod paa deres Ufuldkommenhed."

Grundlaget for Folkeforbundet er i sin Oprindelse ikke mindre ophøjet. Udtrykkene er jo nu om Stunder mindre ortodokse, men Meningen er den samme. Man høre blot Forbundspagtens Indledning, i hvilken de høje kontraherende Parter bl. a. forpligter sig til:

— „at vedligeholde en aaben og ærlig Forbindelse mellem Folkene, bygget paa *Retfærdig og Hæderlighed*",

— „at hævde Retfærdighed og samvittighedsfuld Respekt for alle indgaaede Overenskomsters bindende Kraft ved den gensidige Forbindelse mellem ordnede Folkeslag",

eller Wilsons Tale i Buchingham Palace den 27. Deecmber 1918:

„ . . . . . Vi har brugt store Ord! Alle har vi brugt de store Ord om *Ret og Retfærdighed*, og nu er det, at vi skal bevise, om vi forstaar disse Ord eller ej, og hvorledes de skal bringes til at stemme med de enkelte Afgørelser, der maa ende denne Krig. Og vi maa ikke alene forstaa dem, vi maa have Mod til at handle ud fra denne vor Forstaaelse . ."

Føj hertil, at „Fred i mere end udvortes Forstand fremgaar af *humane Følelser*; den udspringer af *Menneskelighed, Medfølelse* og *Velvilje*". Føj hertil, at begge Forbundene dannes af de i en stor Krig sejrende Magter, som indvarsler til et indviet Broderskab, saa vil det ses, at Grundplanerne for de to Forbund i den Henseende er saa temmelig kongruente.

Men hvori bestaar da Fejlen i Opfattelsen af Folkeforbundets Hensigt og Indflydelse?

Jo. „Ret og Retfærdighed" er *etiske* Værdier, som aldrig var gangbar Mønt i mellemstatlige Forhold og Afgørelser, som ingenlunde vil blive det, saalænge der maa regnes med *Særinteresser*, og som ikke kan dekreteres eller forvaltes paa Grundlag af Magten. „Ret og Retfærdighed" er i denne Forbindelse urigtig Varebetegnelse for det langt haandgribeligere, *borgerlide „Lov og Ret"*, som er lettere at definere og administrere, eftersom Retten i den Forstand ej blot hviler paa *Magten*, men er Frugt af, ja identisk med Magten, der er det grundlæggende og skabende. *Magt er Ret, thi Magt skaber Ret*, — ikke religiøst eller etisk, men borgerligt, politisk og militært!

Borgeligt er ingen Retstilstand opstaaet uden gennem Magten, ingen Lov gennemført uden ved den. Overalt gennem hver enkelt Stats indre Udvikling gaar Magten som det skabende: Snart skabte den Enevælden for atter at kuldkaste den, snart Standsforskellen for atter al ophæve den, snart Ejendomsretten for maaske atter at afskaffe den. Men hvad enten den handlede klogt eller uklogt, menneskeligt eller umenneskeligt, over alt skabte den en Retstilstand, formuleret ved Love og gennem Domstole, der begge bestod og virkede nøjagtigt saa længe som Magten vilde det.

Og udadtil — *politisk og militært* — var det alle Dage Magten, som ordnede Staternes gensidige Forhold. Den skabte Forskellen mellem den stærke og og svage. Snart lagde den de svage under den stærke, snart gjorde den flere svage tilsammen stærkere end den stærke. Snart samlede den, snart spredte den, snart samlede den atter. Og enhver selvstændig Stat, den midlertidig oprettede, ordnede sig atter til Nabostaten alene gennem Magten — snart gennem Krige, der førte til Fredsslutninger, snart gennem frivillige eller tvungne Traktater til fælles eller ensidig Fordel. Men saavel Freden som Traktaten — med hvilke Ofre den end købtes, hvor højtideligt den end blev besvoret — *bestod kun saalænge Magten anerkendte den.*

Saaledes *var* det, og saaleder *er* og *bliver* det. Grundlaget for Folkenes Liv er stedse det borgerlige „Lov og Ret", formuleret og udøvet af den (de) stærkeste, af Magten. Med andre Ord, Retten sidder den Dag i Dag i Spydstagen — les gros bataillons out toujours raison.

Derfor vil Folkeforbundet ejheller blive praktiseret som politisk Filantropi, men som politisk Forretning — Parterne maa yde for i givet Fald at kunne nyde. Derfor ser man ogsaa Aar for Aar Resolutioner og Betænkninger fra Forbundets Side arbejde sig bort fra Wilsonske noget svævende Retfærdighedsdogmer henimod den Retstilstand, der hviler paa en udøvende Magt, som i givet Fald kan tvangsfuldbyrde skete Afgørelser. Senest har Genéveprotokollen fra dette Aars Møde motiveret og formuleret nøjere Bestemmelser i denne Henseende.

Hverken Enkeltmand eller Folk kan leve et frit Liv uden Evne og Vilje til i givet Fald at sætte haardt mod haardt. Jeg overlader ikke til Naboen at holde min Gaard sikret, mens jeg selv fjæler mig. Det danske Folk ønsker ikke heller at snylte paa andre. Det er saa selvfølgeligt, at der ikke burde anvendes Maaneder til at slaa det fast.

Men forøvrigt er de dagelange Debatter om Danmarks Pligt *som Medlem af Folkeforbundet* til at opretholde sit Forsvar trods deres akademiske Interesse egentlig saa temmelig ørkesløse. Thi dette ene er nok i sig selv: *Danmark skylder sig selv*, sin Ekistens, sin tusindaarige Fortid, sin Nutid og sin Fremtid som selvstændig og livskraftig Nation at værge de Værdier, der er en Nations Fundament. Derom er der ingen Tvivl, og der er lige saa ringe Tvivl om, at det famøse Afrustningsforslag vil blive aflivet og jordet i Stilhed.

Lad det blot ske snart — og lad os saa tale om noget, der er os mere værdigt!

AFRUSTNINGSFORSLAGET I FOLKETINGET

EN GOD TALE AF FOLKETINGSMAND, LANDSDOMMER V. PÜRSCHEL

Naar man betænker i hvilken Gradd det Forslag, vi i Øjeblikket behandler, fra Regeringspartiernes Side er slaaet op til et stort Forslag, maa man unægtelig forbavses over den fuldkomne Ligegyldighed, der fra Regeringens og Regeringspartiernes Side udvises overfor det. Under den første Dags Behandling var kun Forsvarsministeren til Stede — saavel Statsministeren som Udenrigsministeren glimrede ved deres Fraværelse —, og det Valg af Ordfører, man havde gjort, tydede jo heller ikke paa, at det var Partiets Ønske at sætte alt ind paa netop at faa dette Forslag ført igennem.

Den socialdemokratiske Ordfører gjorde til at begynde med nogle Bemærkninger til mig, hvis Indhold var, forekommer det mig, forbavsende. Han syntes at ville bebrejde mig, at jeg under Finanslovbehandlingen ikke havde sagt noget om dette Forslag, som han fandt Anledning til at imødegaa. Jeg maa gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at Folketingets Formand frabad sig, at man diskuterede dette Forslag under Finanslovbehandlingen. Og naar dernæst det ærede Medlem sagde, at jeg havde forsøgt at sige en Vittighed og ikke var kommet paa Højde med Forbilledet paa Nørrebro, den sørgmuntre Barber, vil

jeg sige, at dette ikke at være paa Højde med ham er en Bebrejdelse, som sikkert ingen vil rette mod det ærede Medlem: han var fuldt paa Højde.

Ved Behandlingen af denne Sag er det i øvrigt naturligt fra konservativ Side at kaste Blikket tilbage over Spørgsmaalets Historie. Intet andet politisk Spørgsmaal har staaet saa klart for konservative Vælgere som dette; derom herskede der i vore Rækker aldrig Tvivl, at de Ofre, der krævedes, økonomisk og personligt, for saa vidt Kræfterne rakte til, for at sikre Landets Eksistens, skulde ydes uden Karrighed, saa vist som den frie og uafhængige Nationalstat efter vor Opfattelse er Grundbetingelsen for en fri og lykkelig Udvikling af et Folk og dets Kultur. Men heller ikke har noget andet Spørgsmaal i vor nyere politiske Historie givet Anledning til saa bitre Kampe som dette. Fejl er blevet begaaet, store Fejl. Der er ingen Grund til at dvæle ved dem her, jeg vil kun sige, at jeg tror, Historiens Dom vil blive den, at Fejlene var ikke paa een Side, men paa begge. Der er imidlertid en Side af disse Kampe, som jeg vil dvæle et Øjeblik ved. Man kom under dem ind paa at frakende hinanden Fædrelandskærlighed. Jeg beklager dette,, fordi jeg for mit Vedkommende aldrig har næret Tvivl om, at vore Modstandere har Ret, naar de siger, at de elsker deres Fædreland lige saa højt som vi. Men jeg tror, der er Forskel paa Følelsen. Vor er mere primitiv. For os staar det saaledes, at siger man: Jeg elsker mit Land — saa er Sætningen: Jeg vil værge mit Land — en nødvendig Følge deraf. Det er altsaa anderledes for Socialdemokraterne, og jeg maa erkende, at jeg forstaar ikke dette, men jeg frakender dem ikke den Kærlighed til vort fælles Fædreland, som jeg haaber findes hos enhver dansk Mand. Men jeg kræver til Gengæld, at man ikke frakender mig Fædrelandskærlighed. Jeg har Ret til at protestere mod, at man betegner vor Kamp for denne Sag som Chauvinisme eller Militarisme. Chauvinisme, dette Ord raabes ud over Landet i Tide og Utide af en Skare Agitatorer, som vilde komme i en pinlig Forlegenhed, hvis man spurgte dem, hvad det betød; de ved kun et: at det er et virkningsfuldt Skældsord. Jeg vil altsaa gerne give vore Modstandere den Indrømmelse, at jeg ikke betvivler, at det er deres ærlige Overbevisning, at de gavner deres Land bedst ved at afruste det. *Jeg* vilde anse det for en Ulykke for Landet, om dette Forslag blev gennemført, og jeg anser det for en Skam for Landet, at det er fremsat, og jeg vil bekæmpe det med alle lovlige Midler. Men jeg sigter ikke vore Modstandere for at have fremsat dette Forslag letsindigt eller for at bringe Landet i Ulykke eller bringe Skam over det — de vil formodentlig hævde, at de gør deres Land Ære ved at fremsætte det. Jeg forekaster ikke Regeringen Mangel paa god Villie, men jeg bebrejder den, at den kaster Landet ud i et Spil, hvis Farlighed den aabenbart ikke forstaar.

Een Mand indtager dog i denne Henseende en Undtagelsesstilling. Der er i denne Regering en Mand, som forstaar Spillet, som *maa* forstaa det, som *maa* se dets Farlighed fuldt ud. Denne Mand vil for Historiens Domstol komme til at staa som den, der i første Række er ansvarlig for dette Forslag. Trods al Disciplin burde den højtærede Udenrigsminister have sagt til Statsministeren og Forsvarsministeren: Dette kan en Stat som Danmark ikke gøre. Han burde have sagt: Enten bliver dette Forslag i Skuffen, eller ogsaa gaar jeg.

Medens jeg saaledes ikke underkender Regeringens dybereliggende Motiver for Forslaget, maa jeg i dets Fremsættelse netop nu se en Handling, der væsentlig er bestemt af taktiske Grunde. Udsigterne for dets Gennemførelse, er jo saare ringe. Naar man alligevel har fremsat det, mener jejg, at det, som jeg sagde, er sket af taktiske Grunde. I Regeringens Programtale fremhæves dette Forslag jo ikke særligt, men ret hurtigt opstod Ønsket om at snakke om noget andet end Valutaen. Nu har Verdenshistorien mange Eksempler fra gamle Dage paa Regeringer, der for at aflede Opmærksomheden fra indre Forhold erklærede Krig. Denne Regering har Æren af at have fundet paa noget nyt: man har erklæret Fred. Men der er jo desværre den beklagelige Forskel, at medens man, naar man erklærer Krig, aldrig vil savne nogen at slaas med, er det jo ingenlunde saaledes, naar man erklærer Fred, at man derved er sikker paa at naa sin Hensigt. Thi et gammelt Ord siger: Ingen har Fred længere, end hans Nabo vil.

Blandt Forslagets officielle Motiver finder vi ikke økonomiske Grunde som afgørende. Ministeren har ved mange offentlige Møder udtalt, at hvis Forsvarsordningen bød nogen Sikkerhed, havde vi Raad til at ofre 60 Mill. Kr. om Aaret. I sin Forelæggelsestale sagde han, at han mener ikke, vi har Raad til at ofre disse Penge. Ministerens Udtalelser synes saaledes mere stemningsbevægede og mindre indbyrdes overensstemmende, end ønskeligt for en Mand paa en saa fremragende Plads.

Om den nuværende Ordnings Bekostning og den ventede Besparelse er der ikke Grund til at sige mange Ord. Jeg skal dog erindre om, at Finansministeren under Finanslovbehandlingen har erkendt, at Renteberegningen ikke hviicde paa et sobert Grundlag, og dermed er det jo givet, at hele den Opstilling af de militære Udgifter, som man har foretaget, ikke hviler paa et sobert Grundlag.

Ministeren, som har fremsat Forslaget, har bebudet, at hvis Forslaget ikke blev gennenført, vilde han mellem Finanslovens anden og tredie Behandling fremkomme med Forslag om betydelige Besparelser. Jeg har ved Finanslovbehandlingen spurgt, hvad Meningen er, uden at faa Svar. Jeg gentager Spørgsmaalet her: Vil man forsøge at lovgive paa Finansloven, eller vil man, som Venstres ærede Ordfører sagde, indskrænke sig til at forsøge at sabotere Ordningen af 1922?

Ministerens Standpunkt er altsaa ikke det, at vi har ikke Raad til at holde et Forsvar, men det, at det er til ingen Nytte. For at vurdere dette Standpunkt rigtigt maa man først klare sig: Hvorledes er det Samfund hvori vi lever? Man henviser saa ofte til, at i det borgerlige Samfund gaar ingen bevæbnet omkring; Adelens befæstede Borge er forsvundet, Retten er sat i Højsædet, og man siger, at saaledes vil Udviklingen ogsaa blive Folkene imellem. Ja, maaske, men der er jo saare langt frem. Et ordnet Retssamfund forudsætter i første Række tre Ting: faste Retsnormer, upartiske Domstole og en retshaandhævende Myndighed. De faste Retsnormer: Love, Vedtægter og Sædvaner findes jo kun i forholdsvis ringe Grad i Folkenes Samfund. De upartiske Domstole vil blive saare vanskelig at skaffe i dise Forhold, ikke hvor det drejer sig om en eller anden mindre Konflikt mellem smaa Stater, men hvor det drejer sig om de store Interessekonflikter, Konflikter af den Art, som fører til Verdenskrig, og selv om nu saadanne Domstole kunde skaffes, saa vilde i hvert Fald deres Opgave frembyde kolossale Vanskeligheder. I den Betænkning af 1920, der ledsagede den radikale Regerings Forslag om, at Danmark skulde indtræde i Folkenes Forbund, hedder det om dette Spørgsmaal: »Dertil kommer, at det i mange Tilfælde vil være tvivlsomt, for

ikke at sige umuligt, at afgøre, hvem af de to stridende Parter der har Ret.« Dermed er det jo meget klart sagt, at kan det ved borgerlige Domstole være vanskeligt at afgøre, hvilken af to Parter der har Ret — og det kan mange Gange være særdeles vanskeligt —, saa vil det Folkene imellem være uendelig meget vanskeligere. Jeg skal her bemærke, at denne Betænkning, som jeg i det følgende atter vil komme til at citere, som bekendt er medunderskrevet af det ærede Medlem Hr. N. Neergaard. Mange af Stridighederne Folkene imellem egner sig uden Tvivl langt bedre til Afgørelse ved Voldgift, men heller ikke denne Institutions og andre mæglende Institutioners Værdi bør overvuderes. Den højtærede Socialminister udviklede forleden paa en meget overbevisende Maade de store Vanskeligheder, der var knyttet til at gennemføre en tvungen Voldgift mellem Læger og Sygekasser, og atter her gælder det, at er Vanskelighederne paa dette Punkt store, er de mangedoblede i Forholdet Folkene imellem. Det er jo en gammel Erfaringssag, at hvor der staar to Parter overfor hinanden, som har Villien til at forliges, men blot mangler Evnen til selv at finde Forligsgrundlaget, er Voldgift udmærket; men hvor denne Villie til at forliges mangler, Villien til at bøje sig under det, der fastsættes som Resultat, dèr er Voldgift værdiløs for ikke at sige skadelig.

Alt dette forhindrer jo ikke, at man kan have den Opfattelse, som jeg har, at vi af al Evne bør stræbe efter at støtte og fremme Udviklingen i Retning af at faa en fredelig, en retlig Afgørelse af Folkenes Stridigheder. Der er utvivlsomt sket en særdeles glædelig Udvikling paa dette Omraade i de senere Aar, og man kan sikkert naa endnu videre ved taalmodigt at arbejde med paa at faa først de smaa og saa de lidt større og efterhaanden de større Konflikter afgjort ad Rettens Vej, og maaske kan man tilsidst naa til at faa afgjort selv de største Konflikter ad denne Vej. Ad denne Vej opøves Folkene langsomt i den Tankegang, at man bør gaa Rettens Vej, men man bør stedse have for Øje, at det gælder her som overalt, at intet Udviklingsled kan springes over, Sten paa Sten, taalmodigt, møjsommeligt maa denne Bygning opføres. Det er ikke nok at lægge et Fundament og at rejse nogle spinkle Bjælker og saa dèr ovenpaa begynde at bygge videre; en saadan Bygning vilde blive hvirvlet ned af det første Stormkast, og saa vil den knuse ogsaa Fundamentet. Danmark skal ikke flytte ind i et saadant ufærdigt Hus, og vi skal saa meget mindre gøre det, som der mangler det væsentlige, det væsentligste Moment, kunde jeg næsten sige, for et internationalt Retssamfund, Retshaandhævelser. Hvor der ikke er Retshaandhævelse, er der jo i Virkeligheden ingen Retssikkerhed, dèr gælder til syvende og sidst kun den stærkeres Ret. Franskmændene med deres klare og logiske Tankegang har sagt dette meget skarpt. De havde oprindelig ønsket, at Folkeforbundet skulde udvikles saaledes, at der til Raadighed for det stod en retshaandhævende Myndighed. Maaske kommer det en Gang, men det vil utvivlsomt kræve en Ændring i hele den nu gængse Opfattelse af Staternes Suverænetet, og det vil sikkert møde en vældig Modstand fra visse Staters Side. Men jeg maa sige som min personlige Opfattelse, at skal man nogen Sinde have Sikkerhed for, at Retten skal herske Folkene imellem, er denne Vej, saa vidt jeg kan se, den eneste.

Jeg vil herefter slaa fast som det første Holdepunkt for Afgørelsen, at vi lever i et Folkesamfund, hvor hvert enkelt Individ selv maa sørge for efter Evne, ved egne Kræfter at værne og hævde sin Plads. Det er ikke blot en *Ret,* men det er ogsaa en *Pligt;* og det er en Pligt, der særlig klart træder frem i den Situation, hvor den har Interesse for andre Stater, hvor disse er i indbyrdes Konflikt og er interesserede i, at Forholdene ligger klare, saa de hver for sig ved, hvor de har deres Modstandere; hver for sig er de interesseret i, at kun de erklærede, aabenlyse Modstanderes Magtmidler og Territorier benyttes imod dem. Derfor er Retten til at undlade at tage Parti nøje forbundet med Pligten til at anvende hele sin Magt paa at gennemføre denne Undladelse. Den gamle folkeretlige Udvikling i denne Henseende blev fæstnet i de berømte Haagerkonventioner, og særlig Interesse har her Artikel 25 i den 13de Konvention, der siger, at en neutral Magt er i Forhold til de Midler, hvorover den raader, pligtig at udøve det fornødne Opsyn for at forhindre enhver Krænkelse af de foregaaende Bestemmelser. Om Forstaaelsen af denne Bestemmelse har der jo herhjemme hersket en Del Strid. Man har benægtet, at Bestemmelsen paalægger andet end rent politimæssige Pligter. Denne hjemmegjorte Folkeret har dog neppe større Interesse; for Danmarks Stilling i Forhold til Udlandet vil Udlandets Opfattelse være afgørende, og denne gaar med en sjælden Enstemmighed ud paa, at den neutrale Stat har en Pligt til efter Evne med Magt at modsætte sig Neutralitetskrænkelser. De danske delegerede ved Haagerkonferencen rapporterer officielt: Der er paa Konferencen ikke fremkommet nogen Udtalelse til Forsvar for den i Danmark ikke helt ualmindelige Opfattelse, at et militært Forsvar for Neutraliteten ikke kan forlanges. Denne Opfattelse kom overhovedet ikke frem nede paa Haagerkonferencen, den almindelige Mening gik ud paa, at den neutrale Stat skal gøre, hvad der under Hensyn til dens Styrke og Hjælpekilder med Rimelighed kan forlanges af den, for at haandhæve Konventionen paa dens Territorium. Saaledes var Opfattelsen den Gang. Angaaende Opfattelsen ved Verdenskrigens Begyndelse haves der jo de klareste Eksempler gennem de Udtalelser, der navnlig fra engelsk Side lød til den belgiske Regering, og hvori man aldeles ubetinget forlangte, at Belgien skulde modsætte sig Neutralitetskrænkelsen med Magt. Om Opfattelsen kort efter Verdenskrigens Slutning giver Ålandskonventionen af 1921, den, som vi har været med til at ratificere, og som paalægger os visse Forpligtelser, et overordentligt klart Begreb. Artikel 7, 2det Stykke, paalægger Finland i Tilfælde af Angreb paa Øernes Neutralitet »at tage de fornødne Forholdsregler for at opholde og tilbagekaste Angriberne, indtil de høje kontraherende Parter i Overensstemmelse med Bestemmelserne i nærværende Konvention vil være i Stand til at gribe ind for at skaffe Neutraliteten respekteret«. Klarere og tydeligere kan det dog ikke siges, at man har Pligt til at tilbagekaste Angriberen, men det gør man ikke ved Hjælp af Politikonstabler, selv om de er forsynet med Minekastere.

Nu forsøger man fra Regeringens Side at læse Haagerkonventionen paa en Maade, der i Virkeligheden kan udtrykkes saaledes, at man vil læse den, som om der stod i den, at Staten er i Forhold til de Militærmidler, hvorover den raader, pligtig at hindre Krænkelsen. Der staar imidlertid kun: i Forhold til de Midler. Saa siger man: Naar vi ingen Militærmidler har, har vi heller ikke nogen Pligt. Ja, alt er jo saare simpelt og let, naar blot de rigtige Folk kommer til! Opfattelsen er imidlertid desværre uholdbar, Konventionen gaar ud fra som en Selvfølge, at en Stat har militære Magtmidler, der svarer til dens hele Forhold, til dens fysiske og økonomiske Evne. Og spørger man nu: Hvem afgør, om den har et saadant forholdsmæssigt Militærvæsen? Saa er Svaret det, som naturligvis er til Støtte for vore Modstandere: Dette afgøres i første Række af Staten selv. Man vil selvfølgelig fra andre Staters Side være varsom med at sige til en Stat: Det

er ikke nok! Men der kommer en Grænse. Naar man naar til Nulpunktet, kan enhver se, at dette er ikke forholdsmæssigt, thi saa svagt er Danmark ikke, at man kan sige: Nul. Vi er intet Nul, og vi kan ikke selv gøre os til det; og saa vil man sige: Her foreligger ikke nogen oprindelig Umulighed, her foreligger en af Staten selv skabt Umulighed, og den fritager selvfølgelig lige saa lidt i dette Forhold som i noget andet retligt Forhold for Opfyldelsen af Forpligtelser.

Som mit andet Holdepunkt slaar jeg saa fast, at det for Danmark er nødvendigt at have en efter Stilling, Befolkningstal og økonomisk Evne afpasset Militærstyrke til Opfyldelse af de Pligter, som efter almindelig Opfattelse folkeretligt paahviler Landet. Forpligtelserne i en given Neutralitetssituation er ikke ændret ved Folkeforbundspagtens Oprettelse, det er sagt meget klart i den før nævnte Betænkning af 1920 og følger af, at der dels foreligger Mulighed for Krig indenfor Folkeforbundet, og dels af, at adskillige og meget betydningsfulde Stater staar udenfor Folkeforbundet. Men naturligvis har Pagten faktisk indsnævret Omraadet for Neutraliteten, og underskrives Genève-Protokollen, og indtræder de udenfor staaende Magter i Folkeforbundet, saa vil Neutralitetsbegrebet ganske forsvinde, i alt Fald i sin gammeldtgs Form. Om der saa, som nogle mener, vil udvikle sig et nyt Neutralitetsbegreb, skal jeg ikke ved denne Lejlighed komme nærmere ind paa. Rent faktisk maa jeg erkende tror jeg ikke paa, ikke *tilstrækkeligt* paa, at det i fremtidige Krige i Europa vil være muligt for noget Folkeforbundsmedlem at forblive neutralt, i alt Fald ikke hvis de krigerske Begivenheder tager et nogenlunde stort Omfang eller kommer til at ligge i Nærheden af det Land, som der er Tale om. Forpligtelse til at have en Militærstyrke forringes efter min Mening ikke derved.

Man har under Forhandlingerne her beskæftiget sig en Del med Udsigterne for Genève-Protokollen. Jeg finder ingen Anledning til at gaa ind paa denne Drøftelse, thi det er min faste Overbegisning, at selv om man fik en Afrustningskonference, vilde ingen vove helt at afruste et Europa, hvori der findes et Sovjetrusland, og som har Asien til Nabo. Det tror jeg, man skal gøre sig ganske klart, at de afgørende Faktorer ude i Europa begaar ikke en saa uforsvarlig Handling, som det vilde være at lægge hele Europa aabent for bolschevikiske Angrebstendenser eller for Muligheder for Angreb af halvciviliserede Stater.

Vore Pligter som Medlem af Folkenes Forbund har jeg allerede berørt; saa vidt de rækker, er, som nævnt, allerede Neutralitet udelukket; der er jo Enighed om, at vi har Pligt til at deltage i de økonomiske Tvangsforholdsregler, og at vi har Pligt til at stille vort Søterritorium til Raadoghed. Om vi har Pligt til at gøre det samme for Landterritoriets Vedkommende, er maaske teoretisk mere tvivlsomt, i Praksis neppe — stiller man fra Folkeforbundet Krav om Ret til at passere gennem et Folkeforbundslands Territorium, gad jeg se den Magt, der turde modsætte sig det. Nogen Pligt til at stille Tropper til Raadighed har vi vel ikke, men lad mig minde om, hvad det ærede Medlem Hr. P. Munch har sagt en Gang: at en Opfordring vil kunne have en svært tyngende Vægt. Ja, det er rigtigt og nøternt vurderet, og det er ogsaa bekendt, at vi en Gang *har* været rede til at deltage med en lille Styrke i en saadan Forbundsekspedition. Altsaa principielt *har* vi betraadt Vejen: vi har erklæret os rede til at deltage i den saakaldte Vilna-Ekspedition i sin Tid. Det var den Gang de radikale Hjerter sank ned under Livremmen, og det ærede Medlem Hr. Klaus Berntsen forsikrede de Radikale, at de Soldater, der skulde sendes derover, ikke skulde udrustes med Patteflasker — ærede Medlemmer vil sikkert huske hele Forhandlingen den Gang. I Betænkningen af 1920 diskuterer man et Spørgsmaal, som har Interesse i denne Forbindelse. Det hedder dèr: det Spørgsmaal frembyder sig, om en Undladelse af at deltage i militære Foranstaltninger ikke kunde frembyde samme Fordele som en fuldstændig Neutralitet. Dette Spørgsmaal maa besvares benægtende. Det udvikles saa, at Passageretten gennem Landterritoriet er det afgørende, og derefter siges det: »den blotte Forpligtelse og deraf følgende Mulighed for, at Passage finder Sted, inddrager umiddelbart det neutrale Omraade i de krigsførendes strategiske Overvejelser og berøver saaledes det neutrale Omraade den Immunitet, som ..... har været af allerstørst Betydning for de neutrale«. Jeg beder disse Ord, som er undertegnet af det ærede Medlem Hr. P. Munch, vel bemærket. De fremhæver rigtigt og klart den Risiko, et lille Land løber ved at være Medlem af Folkenes Forbund, og de faar saa meget mere Interesse, som den højtærede Socialminister den Gang i sin Egenskab af Ordfører for Socialdemokratiet gjorde hele Betænkningen og dermed disse Ord til sine, til Partiets. Det er umiddelbart indlysende, at Faren for at blive, som det saa smukt hedder »inddraget under de strategiske Overvejelser«, er betydelig større for et forsvarsløst Land end for et, der er i Stand til at yde nogen Modstand. Men man henviser saa til Pagtens Bestemmelse om Nedsættelse af Rustnigsbyrden, og det ærede Medlem Hr. Rode har særlig henvist til Tyskland og Østrig. Jeg vil dertil sige, at vi er paa dette Omraade i Spidsen, vi kom det i 1922. Hvis alle Lande i Europa vilde nedsætte deres Forsvarsudgifter lige saa stærkt, som Danmark gjorde det i 1922, vilde man sikkert naa videre, end Pagtens Forfattere nogen Sinde har tænkt sig, thi vel indeholder Pagten ikke nogen absolut Grænse nedad, men det er saa vel forstaaeligt, thi det, Pagtens Forfattere ventede at møde, var Modstand mod at blive trykket for langt ned. Man regnede ikke med, at et Land frivilligt skulde opgive sig selv, saaledes som Tilfældet vilde være, hvis det foreliggende Forslag blev gennemført. Man har sikkert Lov til at sige, at det ligger fuldstændig udenfor Folkeforbundspagtens Forudsætninger, at et Land skulde gaa til en fuldstændig Afrustning.

Hvad nu særlig Tyskland og Østrig angaar er dette Forhold omtalt i Betænkningen af 1920, og der siges dèr: »Muligvis kan man tillægge det en vis Betydning .... fordi dette skal danne Indledningen til Rustningernes Begrænsning ogsaa i andre Lande — om end man neppe derved har tænkt paa en Begrænsning i samme Grad —«. Disse Ord er jo meget interessante, fordi de staar i saa afgjort Strid med det, som det ærede Medlem Hr. Rohde sagde forleden Dag; disse Ord er skrevet af det ærede Medlem Hr. P. Munch og tiltraadt paa Socialdemokratiets Vegne af den højtærede Socialminister og forelagt af en Regering, hvori den nuværende Statsminister og det ærede Medlem Hr. Rohde sad. Altsaa, alle Hovedaktørerne har i 1920 erkendt, at Folkeforbundspagten neppe regnede med en Begrænsning i samme Omfang som for Tysklands og Østrigs Vedkommende. Hvilken er da denne Begrænsning, der har fundet Sted for Tysklands og Østrigs Vedkommende? Det er belyst ganske interessant af Kaptajn Styrmer i Generalstaben i »Berlingske Tidende« for 9. August dette Aar. Østrig har 6 Millioner Indbyggere og maa have 30,000 Mand. For Danmark vilde det blive det halve, altsaa 15,000 Mand. Man skal i Østrig hverves paa 12 Aar og tjene 6 Aar under Fanerne. Den tjenestegørende Styrke maa altsaa udgøre mindst 15,000 Mand, det vil sige, at Danmark maatte have 7—8000 Mand. Og saa opstilles der en Beregning, hvorefter

en Styrke svarende til den, som Østrig har, vil kræve en aarlig Udgift af 42 Mill. Kr. mod den paa Finanslovforslaget for 1924—25 optagne Udgift paa 32,6 Mill. Kr. — det vilde altsaa blive en Merudgift paa 9,4 Mill. Kr. Mon det egentlig var det, som det ærede Medlem Hr. Rode havde tænkt sig, da han fremholdt Østrig som et straalende Eksempel for os?

Hvorledes vilde nu et afrustet Danmark være stillet? I Klasse med Luxembourg, Costa Rica og Panama — navnlig det sidste er hædrende! Hvis det danske Folk i sin Helhed kunde have hørt den Latter, der lød i Genève, da »Panama« stod op og tog Danmark under Armene, saa vidt jeg har faaet dette Optrin refereret, vilde vist dette Forslags Skæbne være beseglet. Men det er jo skildret saa udførligt ved Finanslovforslagets første Behandling, at jeg skal give Afkald paa at komme nærmere ind derpaa og kun sige, at »halvsuveræn« vilde være en smigrende Betegnelse for et Danmark, der var stillet saaledes.

I sin Tid havde de smaa Stater en Værner i det internationale Socialdemokrati. Vi husker alle de fede Ord paa de internationale Kongresser i Stuttgart, Kristiania og andre Steder, jeg minder om Betænkningen af 1909 fra Forsvarskommissionen, hvori Socialdemokraterne skriver: »Socialdemokraternes internationale Karakter og stærke Vækst i alle Kulturlande og da særlig i Tyskland er den sikreste Borgen for Fredens Bevarelse«. I Øjeblikket er det jo ikke saa fristende at tale om Socialdemokratiets stærke Vækst i Tyskland (Afbrydelse: Naa-h). Nej, det kan jeg ikke tænke mig, det kan være. Men saa fortsættes der i denne Betænkning, at af de 4 Mill. tyske Soldater er de 2 Mill. Socialdemokrater, og at det vil være saare tvivlsomt, hvilken Vej Bøsserne vil blive vendt. Ja, hvad denne Garanti var værd — for man gav jo en Garanti, men sagde jo disse Kongresser, at de smaa Stater havde ingen bedre Garanti end det internationale Socialdemokrati —, det saa vi i 1914, man kan læse det i Belgien, Ruinerne og Gravene i Belgien taler derom, og den højtærede Udenrigsminister vil kunne give en malende Skildring af, hvilket Indtryk det tyske Folk gjorde i Augustdagene i 1914. Nu tales der ikke mere om Socialdemokratiet som Garant, og det er forstaaeligt. Hvorledes vil man ude i Verden ganske nøgternt vurdere en saadan Afrustning? Ja, Beretningerne fra Genève lærer det. Man forstaar ikke, at en Stat forsætlig opgiver sig selv, der maa ligge noget bagved, siger man, og man er ikke længe om at finde det. Vi kan dementere, men Udlandets Diplomater og Statsmænd er vant til at vurdere Dementier, og det vil ikke være vanskeligt at finde Eksempler fra Danmarks Historie i de seneste Aar, som viser, hvad vore Dementier er værd. Man vil tvivle om vor Oprigtighed, men vil frygte, at Modparten har faaet første Prioritet. Det Grundlag, som vort mobiliserede Værn i 1914 dannede for en Overbevisning hos begge Parter om, at vi virkelig alvorlig ønskede at blive udenfor, det vil mangle. I en kritisk Situation vilde vi blive mistænkt og være udsat for at blive dømt paa Mistanke, og Dommen vilde blive eksekveret omgaaende.

Men vil et saaledes overvældet Danmark da ikke være lige sat godt stillet, vil man spørge, som et, der overvindes efter at have forsøgt Modstand? Dette Spørgsmaal maa efter min Mening besvares med nej, og jeg staar ikke ene her. Det fremgaar af de Referater, vi under Finanslovforslagets første Behandling fik af Forhandlingerne i Genève, hvorledes Opfattelsen i 1ste Kommission dernede var. Ganske klart var det den, at man ventede, at den angrebne Stat forsvarede sig imod Angrebet. Man ser det jo af den af Politis afgivne Rapport, hvori der staar, at uden at vente Hjælp kan og skal den angrebne Stat straks forsvare sig med sine egne Kræfter. Det sidste Ord »skal« blev staaende netop efter en Debat; det blev sat ind igen, efter at man i og for sig havde været ved at tage det ud. Det er et klart Udtryk for Opfattelsen i denne Kommission, hvori jo alle Folkeforbundets Medlemmer var repræsenteret. Jeg fremhæver det særlig, fordi mange maaske vilde være tilbøjelige til at slaa sig til Ro med Pagtens Artikel 10 og mene, at vor fremtidige territoriale Integritet vil være sikret igennem denne Paragraf uden Hensyn til vor egen Optræden. Det fremgaar imidlertid ganske klart af en Række Udtalelser, der er faldet i Genève, og som kan sammenfattes i Slagordet: Hjælp dig selv, saa hjælper Folkeforbundet dig, at en saadan Opfattelse vilde være ganske urigtig. Det fremgaar endvidere af de Forhandlinger, der gik forud for Pagten, og hvorom det hedsagde, at en Tilslutning til Forbundet medfører ikke blot Mednydelse af Rettigheder, men ogsaa Deltagelse i Byrden. Det er altsaa sagt meget klart af den daværende Regering og tiltraadt af Socialdemokratiet.

Nu kunde maaske alt dette gaa hen over Hovederne paa vore hjemlige Fredsforkæmpere og Fredsfanatikere, men selve Betænkningen af 1920 erkender dog, at ydre Modstand, som det hedder, vil kunne faa Betydning igennem diplomatisk Bistand under Fredsforhandlingen. Det er netop rigtigt, at dèr viser sig i første Række Værdien. Omverdenens Villie til at genrejse et oversvømmet Land og til at gengive et overvundet Folk Friheden vil netop staa i ligefremt Forhold til den Villie, Folket selv har vist til at hævde sig. Ogsaa Branting har jo fremhævet en ganske tilsvarende Betragtning. Og en anden Betragtning, som fører til det samme Resultat, er den, at jo stærkere en Magt, saaledes som Danmark gør det i Øjeblikket, vil søge sin eneste Tilflugt i Retten, jo ivrigere maa den stræbe efter at opfylde de foreliggende, retlige Aftaler, ikke blot efter deres Bogstav, men efter deres Aand, efter deres Forudsætninger. Et afvæbnet Danmark vil betyde en forøget Usikkerhed for dets Nabostater. De vil derfor efterhaanden føre til at betragte os med Uvillie, og vi vil have mistet Evnen til at give en positiv Indsats i et skandinavisk Samarbejde, hvad jeg for mit Vedkommende i meget høj Grad vilde beklage. Det vil ikke blive opfattet som et godt Eksempel paa Villie til Fred, men det vil blive opfattet som et saare slet Eksempel paa Villie til at smyge sine Forpligtelser af sig og dække sig bag andres mere hæderlige Opfyldelse af deres Pligter.

Dernæst kunde man spørge: Byder dette Forslag nogen Fredsgaranti? sikrer det Danmark mod at blive Krigsskueplads? Nej, og atter nej. Det forøger Faren derfor. Ministeren erkender jo i Virkeligheden, at nogen Garanti giver det ikke. Derfor var det ikke blot en ganske usømmelig, men ogsaa en overordentlig uklar og uklog — Vælgermødevending, skal jeg være saa høflig at kalde det, med hvilken den socialdemokratiske Ordfører sluttede. Den lød jo omtrent saaledes: Forbandet være Krigen, og Skam faa den, der rækker Haanden til dens Fortsættelse! Vi kan for vort Vedkommende særdeles vel være med til at forbande Krigen. Der er ingen Forskel paa os paa dette Punkt. Vi erkender lige saa fuldt som det ærede Medlem, at Krigen er en Ulykke; vi erkender lige saa fuldt som det ærede Medlem, at det maa være al ansvarlig dansk Politiks Opgave at holde Danmark udenfor Krigen, saa vidt det er muligt. Men vi maa frabede os at blive beskyldt for i højere Grad at række Haanden til Krigens Fortsættelse end en Regering, hvis Handling Verden over vil blive bedømt som en Handling, der er egnet til i givne Situationer at forøge Usikkerheden omkring os, og at forøge Usikkerheden betyder at forøge Krigsfaren.

Jeg skal henvise det ærede Medlem til at læse en Udtalelse af en fremragende finsk Socialdemokrat, Partiets Generalsekretær Hr. Tainio, der under en Forsvarsdebat udtalte: Hvis vi modsætter os en saadan Foranstaltning, udsætter vi under Indflydelse af et kortsynet, dumt antimilitaristisk Synspunkt vort Lands Ungdom for Ødelæggelse uden saa meget som at give den Chance for at forsvare sig selv eller Landet. Deri indeholdes en Vurdering af det ærede Medlems Udtalelser. Mangfoldige Socialdemokrater, betydende Socialdemokrater, altsaa ikke danske Socialdemokrater, har udtalt sig paa tilsvarende Maade, paa chauvinistisk Maade altsaa, for at bruge de Herrers Talefigurer, men vor hjemlige socialdemokratiske Presse drager jo omhyggelig Omsorg for, at Partifællerne ikke faar Kendskab til den Slags skadelige Meninger.

Jeg har under det, jeg hidtil har sagt, ganske set bort fra den mere følelsesmæssige Side af Sagen, fordi jeg forstaar, at denne kan ikke være afgørende for dette Spørgsmaal. Men jeg kan ikke forlade dette Afsnit, før jeg har faaet sagt det, som man efter min Mening ganske undervurderer: Den for al dansk Aand, for al dansk Fremtid undergravende Virkning, det vil have, om det danske Folk overfor Omverdenen skulde komme til at staa som et Folk, der siger: Vi kan intet; vi vil intet; vi elsker vort Land, men vi vil intet ofre for at forsvare det!

Jeg skal dernæst gaa over til at gøre nogle Bemærkninger til Forslagene og til den i mange Henseender saa mærkelige Tale, hvormed Forsvarsministeren — ja, undskyld, jeg dèr brugte det traditionelle Udtryk —, hvormed den højtrede Minister forelagde disse Forslag. Dette Foredrag vrimlede jo af Unøjagtigheder og Urigtigheder. Dets Hovedpunkt var, at Danmark er i militær Henseende det mest afmægtige Land i Europa. Det magter intet at udrette overfor nogen som helst Hær eller overfor noget Lands Flaade i Retning af at stille et effektivt Forsvar paa Benene. Dette er en overordentlig uklog Overdrivelse fra den højtærede Forsvarsministers Side, overordentlig uklog. Der findes jo ikke ved Østersøen noget Land, der har en Flaade, overfor hvilken den danske Flaade i Øjeblikket vilde være i en haabløs Situation, hvis den skulde tage en Kamp op med den, og det er dog det Sted, hvor Danmarks Opgaver historisk altid har ligget. Selv overfor større Flaader vil det ingenlunde være umuligt at tage en Kamp op i de danske Farvande. Naar man ved, hvor snævert afgrænset de Render er, i hvilke store Skibe kan bevæge sig i disse Farvande, vil enhver kunne forstaa, hvilke udmærkede naturlige Betingelser der netop dèr er for at benytte et Vaaben som f. Eks. Undervandsbaadene til at gøre Opholdet her til en overordentlig vanskelig og betænkelig Sag for en fjendtlig Flaade.

Jeg skal dernæst gaa over til de Bemærkninger, der ledsager Forslaget til Lov om Afrustning. Der staar i disse, at »da Verdenskrigen udbrød i 1914, viste det sig, at Hærordningen af 1909 fuldstændig svigtede.« Dette er efter min Opfattelse ganske urigtigt. Forsvarsordningen af 1909 løste under Verdenskrigen sin Opgave. Den bidrog efter min Mening ikke uvæsentlig til, at det lykkedes at holde Danmark udenfor Krigen, og bedre kan ingen dansk Forsvarsordning løse sin Opgave. Naar det ærede Medlem Hr. J. P. Larsen sagde de mærkelige Ord, at jo mere vi udviklede vort Forsvar, jo farligere blev det, saa indeholder dette den mest knusende Fordømmelsesdom over hele den Politik, der fra radikal Side med Socialdemokratiets Støtte blev ført under hele Krigen for at udvikle vort Forsvarsvæsen. Jeg taler ikke om Motiverne derfor, dem kan man jo tvistes om; men Kendsgerningen er, at vort Forsvarsvæsen udvikledes, det kan ikke benægtes.

Man siger endvidere i Bemærkningerne, at Flaaden »ikke var i Stand til at forhindre et Bombardement af København til Raadhuspladsen.« Ja, det kommer dog noget an paa, hvorledes Flaaden vilde optræde i den givne Situation. Hvis man havde fyldt Køge Bugt med Miner, vilde det neppe have været noget behageligt Opholdssted for en fjendtlig Flaade, og der kan jo som Parallel henvises til Kampene ved Dardanellerne, hvor nogle faa tyske Undervandsbaade ved Hjælp af Torpedoer og Miner blot paa een Dag sænkede tre store Krigsskibe ved Miner og senere paa to Dage to store Krigsskibe ved Torpedoer. Og det er vel at mærke i et Farvand, der sikkert har givet adskilligt større Bevægelsesfrihed for de store Skibe, end de danske Farvande vilde gøre, og som altsaa for saa vidt har stillet Forsvaret ugunstigere.

Og naar man citerer Udtalelserne af den kommanderende General, at fra Landsiden vilde Forsvaret kun kunne være af ganske kort Varighed, saa forekommer det mig, at det simpleste Krav til loyal Gengivelse af, hvad der er sagt ved den Lejlighed, maatte føre til, at man supplerede denne Udtalelse med, hvad General Gørtz senere har sagt i Forsvarskommissionen, nemlig at Fæstningens svage Tilstand for en stor Del beroede paa, at den radikale Regering havde modsat sig, at de nødvendige Armeringsarbejder blev udført, og han tilføjede udtrykkelig, at for hver Dag, der gik, vilde Fæstningens Modstandsevne vokse. Men herom findes intet i Bemærkningerne til det vigtigste Forslag, som den socialdemokratiske Regering har fremsat. Saa er der Bemærkningen om, at det direkte Forsvar af København er man gaaet fuldstændig bort fra. Det er jo Meningen, at dette Ord »direkte« skal fortone sig saaledes, at det skal se ud, som om man havde opgivet Tanken, og saa siges det, at Hovedvægten lægges paa Forsvaret af Jylland. Det er ikke rigtigt, Forsvarsordningen af 1922 lægger ikke Vægten paa noget enkelt Punkt; den har ladet Grupperingen af Styrkerne falde til Ro i det naturlige Leje, saaledes at hver enkelt Landsdel henter sit Mandskab fra den nærmest liggende Omegn; og derigennem kommer man ganske naturligt til, at i Øjeblikket ligger den største Del af Mandskabet i Jylland. Men det er ikke rigtigt derfor at sige, at Hovedvægten er lagt paa Forsvaret af Jylland. Derimod er det rigtigt, at Ordningen af 1909 lagde Hovedvægten paa Forsvaret af Sjælland, idet man byggede en Ordning, der skulde sikre, at man ved Krigens Udbrud havde tilstrækkelige Styrker paa Sjælland; og denne Ordning var ganske naturligt begrundet i Hensynet til hele den Magttilstand, man havde den Gang, hvor Danmark praktisk talt laa under Kiels Kanoner.

I Afrustningsforslagets § 1 hedder det, at »Den i Lov af 1912 paabudte Værnepligt ophæves« — atter en fuldkommen urigtig og illoyal Udtryksmaade — ja, illoyal er maasse for stærkt en Udtryk, jeg skal sige et ikke helt loyalt Udtryk. Det er jo nemlig ikke Loven af 1912, der paabyder Værnepligt her i Landet; det er Grundloven, der paabyder det, Grundlovens § 88, der siger, at enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar efter de nærmere Bestemmelser, som Loven foreskriver. Nu ser jeg enkelte socialdemokratiske Medlemmers Øjne straale fanatisk ved disse Ord: som Loven paabyder; thi deri finder man jo det Halmstraa, man vil klynge sig til. Det vidner dog kun om, hvor ringe Respekten for Grundloven er, thi der er ingen Tvivl om, at det, Grundloven mener, er, at Danmark skal have en Hær, og at det overlades til den almindelige Lovgivning at bestemme, hvorledes Ordningen heraf nærmere skal gennemføres; det er det, der staar i denne Grundlovsparagraf. Jeg nærer nu ingen Tvivl om, at hvis *vi* for-

søgte at hævde en tilsvarende Opfattelse paa et andet Omraade, vilde man ikke tage med Silkehandsker paa os fra Socialdemokraternes Side; man vilde raabe Grundlovsbrydere. Jeg skal dog ikke bruge disse stærke Ord, men indskrænke mig til at slaa fast, at ligesom man er udenfor Folkeforbundspagtens Forudsætninger, saaledes er man ganske udenfor Grundlovens Forudsætninger med dette Forslag.

I sin Forelæggelsestale gør Ministeren nogle Bemærkninger om, at han forudsætter, at hvis man nedlægger de militære Værksteder, skal der betales Ventepenge til Arbejderne ved Orlogsværftet og Hærens Værksteder. Det vilde interessere mig meget at høre, med hvilken Hjemmel den højtærede Minister vilde udbetale disse Ventepenge. Jeg gaar ud fra, at naar det særlig nævnes, er det, fordi Ministeren ønsker at gaa ud over Tjenestemændenes Kreds. Hvis det kun er Tjenestemændene, der er Tale om, følger det af Tjenestemandslovens almindelige Regler, at hvis man ophæver en Stilling, maa man give den Mand, der beklæder den, Ventepenge; men jeg afventer en Erklæring om, hvad Ministeren har tænkt paa. Jeg kan dog ikke nægte, at jeg har Ministeren en lille Smule mistænkt paa dette Omraade, men jeg skal afvente den nærmere Udvikling.

I Lovforslaget om Afrustning findes der i § 5 en Bestemmelse om, at frivillige Korps skal ophæves. Det er en Bestemmelse, som kan siges at have et Forbillede, nemlig i et russisk Ukas, som forbød Finland at have saadanne frivillige Korps. Dèr har man et Paradigma paa dette Forbud. Jeg vil i denne Forbindelse bede den højtærede Minister om at nævne os nogle Eksempler paa det, han sagde, at frivillige Korps har mange Steder voldt ikke faa Vanskeligheder; jeg vil gerne have nogle Eksempler derpaa. *Jeg* skal nævne nogle Eksempler paa, hvad frivillige Korps herhjemme har betydet. Jeg skal saaledes minde om Studenterkorpset ved Københavns Belejring i 1659 og 1801 og 1807, jeg skal minde om Herregaardsskytterne i 1848 og Aarøes Frikorps i 1864. Det maa i Sandhed være et rigt Land, som kan tillade sig at give Afkald paa den Idealitet, der faar Landets Ungdom til at sige: Vi er villige til at yde noget mere til Forsvar for vort Land end det, vort Land kræver af os. Det er et rigt Land, der har Raad til at slaa en saadan Bevægelse ned. Naar man saa taler om, at disse Korps skulde kunne bruges under indre Uroligheder, kan jeg berolige Korpsenes Modstandere; det er min faste Overbevisning, at det aldrig vil ske, disse Korps er ikke fascistiske Korps, det er strengt upolitiske Korps, jeg kan blot eævne, at den højtærede Socialminister i sin Tid har været Overskytte i Akademisk Skyttekorps, og jeg skal nævne som et andet Eksempel paa, hvorledes man har stillet sig til disse Korps, at Dr. Georg Brandes meldte sig ind i Akademisk Skytteforening, da denne blev oprettet i 1861, og da Korpset blev oprettet 1866 meldte Dr. Brandes, som da var udtraadt, sig paa ny ind. Jeg skal nævne, at under de bitreste Provisoriekampe var Chresten Bergs Sønner Medlemmer af Akademisk Skyttekorps, den tidligere Indenrigsminister Sigurd Berg var saaledes Medlem af Akademisk Skyttekorps. Nu sagde det ærede Medlem H. J. P. Larsen, at ved Krigens Begyndelse var der sket en Afgang fra disse Korps, fordi man vilde salvere sig. Denne Udtalelse er saa urigtig og saa uklog, netop saa uklog, som man maatte vente af det ærede Medlem. Akademisk Skyttekorps — for at tage det Korps, jeg kender bedst — havde ved Krigens Begyndelse en Ordning, hvorefter det forpligtede sig til at stille 355 Mand til Mobilisering; straks efter at Krigen var udbrudt i 1914, lavede man denne Ordning om, saaledes at man forpligtede sig til at stille 835 Mand plus et Depot, hvoraf man vilde udvikle et Par Kompagnier, og at dette ikke var hen i Vejret fremgik deraf, at man om Foraaret havde 1100 Mand uddannet. Akademisk Skyttekorps gik med andre Ord i Krigens Begyndelse fra at være en Styrke paa ca. 300 Mand op til at udgøre ca. 1100 Mand, og naar det ikke gik mangedobbelt op, var det, fordi der ikke blev Brug for det. Københavns Amts Skyttekorps var ogsaa i rivende Vækst, men jeg har ikke noget Tal fra dette Korps. Derimod har jeg nogle Tal fra Livjægerkorpset; det talte i August Maaned, da Krigen udbrød, 150 Mand, og fik i August Maaned en Tilgang paa 200 Mand, altsaa mere end en Fordobling. I 1918, da Krigen var forbi, men først da Krigen var forbi, fik det en Nedgang. Et Medlem af dette høje Ting forsøgte i 1914 at samle nogle frivillige Maskinister til Tjeneste ved Landbefæstningen; han havde Brug for 60, der meldte sig i Løbet af faa Dage 300. Jeg nævner disse Tal for at vise, hvor bunduvederhæftig den Beskyldning var, som det ærede Medlem rettede mod de frivillige Korps, at de havde søgt at salvere sig.

Med Hensyn til Lovforslaget om Vagtkorps skal jeg endnu gøre nogle Bemærkninger. § 9 henskyder i Virkeligheden alt til en kongelig Anordning — ja, det er maaske meget demokratisk, jeg ved det ikke, men jeg vilde dog sætte Pris paa her i Rigsdagen at faa gjort Rede for, hvilke Principper man agter at lægge til Grund for Antagelse af disse Politikonstabler, skal det være gode Socialdemokrater, eller hvilke andre Egenskaber vil man i særlig Grad kræve af dem, og hvilken Uddannelse skal disse Folk have? De skal jo ligge omtrent lige saa længe som vore Infanterister nu, og det vil være interessant at vide, hvad det er, de skal lære. Skal de have Strejkeret, og skal 8 Timers Arbejdsdagen gennemføres ved dette Korps, skal de have Lov til at oprette Bedriftsraad — Soldaterraad mener jeg?

Med Hensyn til Bevæbningen har den højtærede Minister jo udtalt, at Minekastere er et Vaaben, der af Politiet anvendes adskillige Steder i Udlandet — jeg er meget nysgerrig efter at vide hvor —, men ikke et Vaaben, der anvendes i nogen Hær, det er ikke et Militærvaaben, men et Politivaaben. Ja, jeg maa sige, at den, der har fortalt den højtærede Minister denne Historie, har virkelig gjort de godt, for var der noget, man atter og atter hørte om under Verdenskrigen, var det netop om Minekasterne og deres frygtelige Virkning, det var det, man atter og atter hørte om, og saa kommer den højtærede Minister og fortæller os, at det er ikke noget krigsmæssigt Vaaben, men et politimæssigt Vaaben, han har nærmere udviklet det i »Politiken«, at det er saadant et fortræffeligt Vaaben, det gaar op i Luften og saa ned i Hovedet netop paa den, man ønsker at ramme. Ja, det lyder jo meget lovende. Nu er det imidlertid saaledes, at selv om man er saa human, som den højtærede Minister er, kan man dog ikke, hvis man staar og skal forsvare sin Grænse, have nogle blødsødne Betænkeligheder ved at ramme dem, der enten staar foran eller bagved. Dèr vil man formentlig kunne skyde med de korte Bøsser, uden at det kan anfægte ens Ro i nogen særlig Grad. Men der er jo Situationer, hvor det kan være ønskeligt at ramme paa en anden Maade, f. Eks. hvis man fik en Gentagelse af Grønttorvsspektaklerne i 1920. Det er jo en Kendsgerning, at ved saadanne Lejligheder ledsages de egentlige Urostiftere ofte af meget fredelige Folk, som bare vil se, hvad der gaar for sig, og dèr kan man naturligvis ønske at have et Vaaben, der ikke virker paa for lang Afstand. Derfor tager jeg hele denne Udtalelse som Bevis for at disse Minekastere er, om jeg saa maa sige, Piller til indvortes Brug.

Det viser sig ganske klart og tydeligt, at dette Forslags sværeste Vaaben er beregnet paa Anvendelse i en bestemt Situation: til indre Uroligheder.

Nu siger den højtærede Minister, at efter de Erfaringer, han har gjort, er der ingen Brug for noget saadant herhjemme, det vil man aldrig faa Brug for. Ja, det er jo et Forsøg paa at etablere nogen Lighed med Linien af 1909. Ligheden er ikke stor, men det er dog et Forsøg paa at bjærge den. I 1909 stod den socialdemokratiske Ordfører og rasede mod den Mulighed, at Hæren, den af den almindelige Værnepligt udgaaede Hær, kunde anvendes mod Folket. Men nu, nu har vi en socialdemokratisk Regering, som aabent erkender, at den vil anvende et hvervet Korps mod det, den selv i 1909 — Ordene er ikke mine — kaldte for »Folket«. Saaledes ændres Tiderne, og vi ændres gennem dem, som et gammelt latinsk Ordsprog siger. Har Ministeren virkelig glemt Ranregeringerne? Har Ministeren glemt Randers? Har Ministeren glemt Paaskedagene 1920?

Naar man fra vor Side fremhæver, at dette Korps frembyder Fare for Misbrug, ved at det lægger hele den faktiske Statsmagt i Hænderne paa en lille hvervet Skare, saa siger Ministeren dertil, at for det første er der kun 200 Mand, det er det højeste, der er inde, og dernæst siger han, at efter Hjemsendelsen er de jo ikke i Besiddelse af Vaaben og ikke i Forbindelse med hinanden, og det vil være den parlamentariske Regering, der bestemmer deres Anvendelse. O hellige Enfold! Ja i Sandhed, har den højtærede Minister ikke naaet andet ved den Tale, saa har han ført et uimodsigeligt Bevis for, at man gennem et langt Liv kan deltage i Politik her i Landet og dog bevare sin Enfoldighed ubeskaaret. Der er selvfølgelig ingen Tvivl om, at under normale Situationer vil det blive den parlamentariske Regering, der bestemmer over dette Korps, men det, hvori Faren ligger, er: hvorledes gaar det i de unormale Situationer, naar dette Korps købes enten ved klingende Mønt eller ved klingende Løfter? Det er dèr, Faren er. Denne Fare har man særlig fremhævet, siger den højtærede Minister, fra konservativ Side og fra kommunistisk Side, og, siger han, de to Ting ophæver hinanden. Paa ingen Maade. De forstærker hinanden, thi de siger begge det samme, at der kan være en Fare for, at dette Korps driver ud. Vi tror altsaa, at det vil drive ud til Venstre; vi nærer ingen Tvivl om, at med det udmærket organiserede Socialdemokrati, vi har herhjemme, Verdens stærkest organiserede Socialdemokrati, vil disse Folk meget hurtigt blive socialdemokratisk organiserede, og saa kender vi jo den videre Udvikling fra Udlandet. Naar Ministeren sagde, at det højeste, der nogen Sinde var inde, var 200 Mand, maa jeg sige, at saa er det paa den anden Side her lykkedes den højtærede Minister at føre Bevis for en mindre god Side af det politiske Liv, nemlig den, at Folk taler om Ting uden rigtig at have sat sig ind i dem. Højest 200, siger den højtærede Minister. Men den Tavle, han har vedhæftet sit Forslag, siger: mindst 260 og højest 440. Altsaa en Fejl paa fra 30 til et Par Hundrede Procent. Det er ganske interessant at lægge Mærke til.

Ser man lidt nærmere paa dette Skema, vil man i øvrigt finde, at i Perioden fra 20. Februar fremefter — i et Par Maaneder omtrent, fordi man ikke kan medregne en Styrke, der lige er indkaldt til Uddannelse — vil der i Haderslev være 20 Mand hvert 3die Aar. Men de to andre Aar vil der ingen være, og da vil den Styrke, der er nærmest for Grænsegendarmeriet, naar det skal have Hjælp dernede, ligge i Odense. Det er altsaa en meget værdifuld Hjælp for Grænsegendarmeriet. Man forstaar, at det kun er i givne Situationer, det skal anvendes, som der staar i Forslaget. Ogsaa en henrivende Vending: det er kun i givne Situationer det skal anvendes. Og i København vil der til Tider overhovedet ikke findes nogen. Saa vil det altsaa sige, at Københavns Politi under kritiske Situationer skal afgive Mandskab til Bevogtning af Depoterne. Saa langt fra at faa en Styrkelse vil det altsaa faa en Svækkelse ved denne Ordning.

Det er ogsaa ganske karakteristisk, at dette Forslag har en aarlig Udgift af 5,6 Millioner til Uddannelse af 800 Mand, medens Ordningen af 1922 for det 5-dobbelte Beløb uddanner ikke 4000, men 10,000 Mand aarlig. Det er ogsaa værd at lægge Mærke til.

Jeg beder den højtærede Minister gøre nærmere Rede for Overgangstiden. Hvorledes vil han faa Mandskabet, og hvilken tidligere Uddannelse skal det have, hvor mange vil han have, hvorfra vil han faa Pengene til det, hvor meget vil det koste?

Om Statsmarinen skal jeg fatte mig i Korthed. Jeg synes blot, at den i betænkelig Grad er præget af militaristisk Aand. Der tales om »Befalingsmænd, Kaptajner« og den Slags Ting, som dog maa vække Forargelse hos enhver rettroende Socialdemokrat. Der tales om, at man vil udruste de fornødne Skibe. Ja, dette ser jo særdeles godt ud paa Papiret, men byder Forslaget nogen som helst Mulighed for at skaffe de fornødne Skibe? Tre af dem: Inspektionsskibene ved Grønland, Island og Færøerne vil man ikke kunne paaregne med Sikkerhed, de vil efter al Sandsynlighed være fraværende. I alt Fald er Chancen lige saa stor for, at de er borte, som at de er hjemme. Tilbage er tre Skibe og tre Baade plus nogle Flyvebaade. Det er jo interessant at se ved Sammenligning, at man under Verdenskrigen brugte, saa vidt jeg husker, var det ca. 76 Fartøjer. Jeg tror altsaa, man har Lov til at sige, at hvis dette Forslag nogen Sinde skal bruges, vil det vise sig at være ganske utilstrækkeligt.

Imidlertid er der jo heller ikke stor Udsigt til, at det vil blive disse Forslag, der gennemføres. Vi ved jo alle, at det radikale Parti sidder inde med den afgørende Styrke, og det maa altsaa ventes, at det, der kommer ud af Forhandlingerne, vil blive en Mellemproportional mellem det Forslag, som »Politiken« i sin Tid kaldte for et Paradeforslag, nemlig Socialdemokratiets Forslag, og det, som man fra »Social-Demokraten«s Side betegnede som et Forslag, der var blottet for Logik, manglede Hoved og Hale og var en halv Indrømmelse til Sandheden og en halv Indrømmelse til Valget. Jeg forstaar særdeles godt, at de to Partier er stolte over at skulle ud og præsentere en Mellemproportional mellem disse to Ting som det, der skal højne Danmarks Ære. »Politiken« har jo sagt, at det, der skal ud, er noget i Omegnen af det Afrustningsforslag, der er fremlagt. Men »Omegnen« kan jo være et vidt Begreb. Nogle regner Københavns Omegn som gaaende et Stykke Nord for Helsingør, og hvis der skal anlægges en tilsvarende Betragtning her, er der jo en vid Mark.

Jeg skal slutte med at sige, at vi vil modsætte os disse Forslag, vi vil sige nej, nej og atter nej til dem. Og ønsker man at tage et Valg paa dette Spørgsmaal, er vi for vort Vedkommende rede hellere i Dag end i Morgen. Vi vil modsætte os disse Forslag, fordi de er udenfor Grundlovens Forudsætninger, gør Danmark til en halvsuveræn Stat, er i Strid med vore almindelige folkeretlige Forpligtelser, er udenfor Folkeforbundets Forudsætninger, forringer Muligheden for et nordisk Samarbejde, byder ingen Fredsgaranti, forøger Faren for, at Danmark skal blive gjort til Krigsskueplads. Det er et Spring ud i det uvisse, en Eventyrpolitik, en for Landet uværdig Politik.

DE NYE TJENESTEREGLER KRITISERES I FOLKETINGET

Den her i Bladet offentliggjorte Undersøgelse vedrørende forskellige Krav fra Officiantgruppens Side med Hensyn til de nye Tjenestebestemmelser har vakt en Del Opmærksomhed. Under den nu afsluttede Finanslovdebat fremdrog Folketingsmand, Overretssagfører *H. F. Ulrichsen* disse Forhold, idet han herom bl. a. udtalte følgende:

En anden lille Ting, som efter mit Skøn betyder overordentlig meget i Retning af at forringe Organisationen af vore Værn, er den Bestemmelse, der for nylig er truffet af den højtærede Forsvarsminister om Kommandofølgen i Hæren. Jeg kan ikke se andet, end at denne Bestemmelse er af en overordentlig farlig Karakter — hvis man da ikke kommer ind paa en Gennemførelse af Afrustningsforslaget; saa spiller det jo ingen Rolle. Men skal man bibeholde en Hær, vil denne Bestemmelses Gennemførelse skabe overordentlige Vanskeligheder for Hæren, hvor Kommandoforholdene er af saa overordentlig stor Betydning. I sin Tid var Eksperimentet med Officianternes Rang og Uniformer i hvert Fald et Eksperiment, man maaske kunde forstaa, selv om det jo er noget mærkeligt, at dette nye at tage en Klasse med en bestemt Uddannelse op paa Højde med en Uddannelse, der har et helt andet Sigte, kun er gennemført for et militært Ministeriums Vedkommende — man kunde akkurat lige saa godt have gennemført det for et andet Ministeriums Vedkommende; hvorfor skulde man ikke give Kontorassistenter og Bude i de forskellige Ministerier Rang med Fuldmægtige og Kontorchefer? Det var der ikke Spor i Vejen for. Men det gale for de militære Ministeriers Vedkommende er, om man lader Kommandofølgen følge denne Rang; Rangen er i og for sig ligegyldig, men det, der bliver farligt og bliver forkert, er, om man lader den Forholdsregel, som man har truffet ved Ordningen af 1922, indvirke paa selve Kommandoen i Hæren.

Allerede den Gang Forsvarslovene af 1922 diskuteredes, fremkom der en Skrivelse fra Chefen for Generalstaben og de kommanderende Generaler, der udtalte, at Ordningen ikke vilde vække Tilfredshed, og at den sikkert paa flere Punkter vilde være uforenelig med en forsvarlig Ordning af Militæret. Sagen er jo den, at Hærens Officianter er stadig væk akkurat de samme som de tidligere Underofficerer, og deres Uddannelse er ikke baseret paa det, de nu skal til at udføre, naar den nye Kommandofølge er traadt i Kraft. Hærens tidligere Underofficerer, nu Officianter, er uddannet med det Formaal dels at optræde som Førere af de ganske smaa Enheder, Sektioner og Halvdelinger, og dels at optræde som Administratorer i de ringeste Led; det vil sige som Kommandounderofficerer, som Skrivere paa de forskellige Kontorer og, for de Officianters Vedkommende, der faar en speciel Uddannelse, som Lærere i de forskellige praktiske Fag, f. Eks. som Skydelærere og Gymnastiklærere.

Med andre Ord,Uddannelsen gaar slet ikke ud paa at uddanne de paagældende til Førere f. Eks. af Delinger eller til Førere af større Enheder. Det er slet ikke Meningen med Uddannelsen, og derfor er det ganske forkasteligt at forsøge gennem Kommandofølgen at sætte disse Folk til at udrette et Arbejde, som deres Uddannelse ikke kvalificerer dem til at udføre. Jeg kan f. Eks. meget vel fra min Soldatertid huske, at Underofficerer, der var fortrinlige Kommandounderofficerer, Vaabenmestre o. s. v., ikke var i Stand til, naar de en enkelt Gang skulde forsøge sig med Felttjeneste, at føre en Deling tilnærmelsesvis saa godt som en ung Kornet. Jeg tror, det er et Bevis paa, at det er rigtigt, hvad der hævdes fra Officerernes Side, at Underofficerernes og Officianternes Uddannelse tager Sigte paa helt andre Formaal end det, man vil sætte dem til efter de nye Bestemmelser, og det samme gælder i Virkeligheden, naar man sammenligner dem med de værnepligtige Officerer. De værnepligtige Officerer har nu en Gang en vis Foruddannelse, og deres kortvarige militære Uddannelse er ogsaa beregnet netop paa, at de skal optræde som Delingsførere, saa der er ikke Spor af Grund til at tro andet, end at akkurat de samme Argumenter kan anvendes for de værnepligtige Officerers Vedkommende som for faste Officerers.

AF ADMINISTRATIONSKOMMISSIONENS 2. BETÆNKNING

Lønnings- og Tjenestemandsordning.

Grundlaget for Statens nuværende Tjenestemands- og Lønningsordning er givet ved Tjenestemandsloven af 12. September 1919. Kommissionen har overvejet hvorvidt det i nævnte Lov hjemlede System, hvis mest udprægede Princip er den faste Ansættelse og den dermed samhørende Adgang til Pension, maa anses for at virke paa en tilfredsstillende Maade. Det maa efter Kommissionens Opfattelse indrømmes, at de private Erhvervs Opsigelsesfrister og lettere Adgang til Afskedigelse af mindre velegnet Personale indirekte kan fremme den for al god Administration nødvendige Udvælgelse af det bedst mulige Personale og direkte kan virke som et Incitament overfor Personer, der maatte have Tilbøjelighed til at præstere et mindre intensivt Arbejde. Men selv om Staten kunde opnaa visse Fordele ved at gaa over til tidsbegrænsede Lønoverenskomster og Enkeltmandskontrakter, er det dog Kommissionens Opfattelse, at dette ikke kan anbefales som almindelig Regel, idet Ulemperne vilde være større end Fordelene. For det første vilde Staten blive nødt til at betale højere Lønninger end nu, hvis den gik bort fra Efterlønssystemet og den stærkere betryggede Stilling. For det andet vilde man risikere, at de fra Privaterhvervene kendte Lønkampe ogsaa gjorde sig gældende paa Statsstyrelsens Omraade, hvor de vilde virke særlig skadeligt, fordi Statsfunktionerne hører til Samfundets mest vitale. For det tredie maa man betvivle, at Staten paa Grund af den særlige Stilling, som dennes Administration har overfor Offentligheden, vilde være i Stand til paa tilfredsstillende Maade at udnytte de Fordele, der skulde opnaas ved at indføre en Personaleordning som den fra de frie Erhverv kendte. Iøvrigt skal man henvise til de i Kommissionens 1. Betænkning fremsatte Udtalelser vedrørende Personaleforholdene i Statens Erhvervsvirksomheder.

Udmaaling af Lønnen.

I Forbindelse med Spørgsmaalet om Tjenestemandslovens System har der indenfor Kommissionen været rejst det Spørgsmaal, om de i samme Lov anvendte Principper for Udmaaling af Tjenestemandens samlede Vederlag maa anses for heldige set fra et administrativt Synspunkt. Selve den pensionsgivende Lønning bestaar af en Grundløn og et eller flere Alderstillæg, idet dog Lønnen i Chefstillinger og andre højere Avancementsstillinger som Regel kun udgøres af selve Grundlønnen. Der er paa dette Omraade ved den nugældende Tjenestemandslov foretaget en ikke ringe Simplificering, idet der i de forskellige, iøvrigt meget uensartede Lønningslove før 1919 var opført mange flere Alderstillæg end i den nugældende Lønningslov. En yderligere Forenkling af dette Forhold kan i hvert Fald paa nærværende Tidspunkt absolut ikke lade sig realisere.

Foruden den pensionsgivende Løn ydes der 3 ikke pensionsgivende Tillæg, Sted-, Dyrtids- og Konjunkturtillæg. Ud fra et administrativt Synspunkt vilde det selvfølgelig være ønskeligt, at disse Tillæg kunde blive saa faa og enkle som muligt.

Stedtillæget.

Forsaavidt angaar *Stedtillæget* kan der imidlertid — efter Kommissionens Mening — næppe være Tale om nogen Ændring, da en vis Parallelitet er nødvendig mellem de frie Erhvervs Lønninger og Statens, og da der i de frie Erhverv er en betydelig Forskel paa Aflønningen i København, de større Købstæder, de mindre Købstæder m. v. og paa Landet, maa den nævnte Lønningsdel (Stedtillæget) anses som et nødvendigt Led af vor Lønningsordning; endvidere bemærkes, at det fastsættes for et helt Finansaar ad Gangen, og at Beløbene (450,330 og 240 Kr.), der iøvrigt ikke er blevet ændrede siden Tjenestemandslovens Ikrafttræden, er delelige med 12, saa at de ved Maanedsbeløbet Udregning ikke giver brudte Tal. Stedtillægsbestemmelserne synes derfor hensigtsmæssige.*)

Dyrtidstillæget.

Med Hensyn til *Dyrtidstillæget* bemærkes, at det principielt maa anses som særdeles praktisk ved et automatisk reguleret Tillæg at supplere den paa Basis af et bestemt Prisniveau (Prisniveauet af 1916) fastsatte Grundløn m. v. Mod dette Tillægs Lønteknik synes der heller ikke at kunne rettes Indvendinger men Kommissionen skal henlede Opmærksomheden paa, at det vilde betyde en Arbejdsbesparelse i Lønnings- og Revisionskontorer, dersom dette Tillæg, der nu varierer pr. Halvaar, kunde fastsættes for et helt Finansaar ad Gangen. Det maatte da være det Pristal, der fastsættes i Februar Maaned, som blev lagt til Grund for Dyrtidstillægets Beregning, og da Svingningerne i Prisniveauet nu er blevet mindre, end de var, dengang Bestemmelsen om en halvaarlig Beregning blev fastsat, kan det næppe være betænkeligt at gaa til en saadan Ændring. Kommissionen skal derfor foreslaa, at der foretages de dertil svarende Ændringer i Tjenestemandslovens 1. Del, Kapitel 5.

Konjunkturtillæget.

Hvad angaar det tredie af de nævnte særlige Tillæg, nemlig *Konjunkturtillæget*, skal Kommissionen bemærke, at det ud fra administrative Synspunkter maa anses for meget heldigt, om der kunde finde en Sammendragning Sted mellem dette Tillæg og Dyrtidstillæget. Forholdet maatte da formentlig blive, at det saaledes sammendragne Tillæg reguleredes med Pristallet, men der maatte ved denne Regulering tages Hensyn til, at Konjunkturtillægets nuværende Beløb i nogen Grad er sat i Forhold til Størrelsen af den pensionsgivende Lønning. Kommissionen skal henstille, at dette Spørgsmaal overvejes, naar der atter skal foretages Ændringer i Bestemmelserne om Konjunkturtillæget. Men hvad enten det nævnte Tillæg sammendrages med Dyrtidstillæget til eet samlet Tillæg eller ej, maa man henlede Opmærksomheden paa, at det udfra administrative Synspunkter maa betragtes som meget ønskeligt, om man kunde komme bort fra, at Tillægets Beløb ændres endog flere Gange i Løbet af et Finansaar, da et saadant Skifte paafører Administrations- og Revisionskontorerne et overordentlig følelig Merarbejde. Man maa henstille, at alle Satser saavidt muligt bliver delelige med 12, ligesom Tilfældet er for Sted- og Dyrtidstillægets Vedkommende. I øvrigt bemærkes, at dersom Dyrtids- og Konjunkturtillæget sammendrages til eet Tillæg, maa man ved Gennemførelsen af en hertil sigtende Lovændring have Opmærksomheden henvendt paa, at adskillige Kommuner og visse Institutioner af forskellig Art har indført en Lønningsordning, der delvis er i Overensstemmelse med Statens, men som f. Eks. afviger fra dennes derved, at man af de 3 særlige Tillæg kun yder Dyrtidstillæget. Hvis en Sammendragning blev foretaget som foran nævnt, maatte det dog af Hensyn til de her omtalte Lønningsordninger anses for praktisk, om man ved Fastsættelsen af og Ændringer i det samlede Tillæg gennem en officiel Meddelelse blev sat i Stand til at afgøre, hvilken Del af det samlede Tillæg der svarede til det hidtidige Dyrtidstillæg.

*) Ja, maaske administrativt set, men lønningsteknisk set aldeles ikke (jfr. ogsaa Lønningskomm.s Betænkning, der kun vedkender sig Stedtillæget, *fordi man ikke kunde hitte* paa noget bedre til Dækning af Differencen). *Red.*

DETAILPRISER FØR OG EFTER KRIGEN

		Gsnt. for hele Landet		
		Juli 1914	Oktbr. 1920	Oktbr. 1924
		Øre	Øre	Øre
Rugbrød	4 kg.	56	102	129
Sigtebrød	kg.	26	59	65
Franskbrød	—	36	144	94
Flormel	—	24	95	57
Byggryn, danske	—	25	82	59
Havregryn, danske	—	39	147	95
Semoulegryn	—	34	101	74
Kartoffelmel	—	31	121	70
Risengryn	—	45	214	95
Sagogryn	—	41	145	110
Gule Ærter	—	34	121	108
Hugget Melis Nr. 1	—	46	75	102
Farin, lyst, Nr. 1	—	33	64	89
Kaffe	—	246	563	528
Te, alm. Kongo	—	476	912	959
Tørrede Æbler	—	108	351	261
Tørrede Abrikoser	—	135	457	321
Svedsker m. Sten	—	82	340	164
Rosiner, Valencia	—	82	351	218
Fiskeboller, færøiske	1/2 kg.	45	123	86
Henkogte Ærter, grove	—	65	115	91
Hvidtøl, Nr. 1	1/1 Fl.	9	27	25
Bayersk Øl	1/2 -	13	32	30
Smør, lurmærket	kg	232	771	631
Margarine (animalsk)	—	126	362	264
Plantefedt (Palmin)	—	126	360	201
Vegetabilmargarine	—	119	325	195
Mejeri Ost	—	66	269	212
Æg, nylagte, danske	Snes	170	887	473
Sødmælk	Liter	16	59	42
Helskummet Mælk	—	5	23	14
Kærnemælk	—	12	28	18
Oksekød (Forkød)	kg.	112	343	232
— (skært Kød)	—	128	492	331
Kalvekød (Forkød)	—	116	352	229
Fersk Svinebov	—	138	459	270
Svine-Rygben, fra Slagteri	—	—	116	71
Mørbrad	—	190	753	467
Saltet Brystflæsk	—	143	535	331
Røget, benløs Skinke	—	177	738	487
Svinefedt, krydret, dansk	—	124	471	285
Spegepølse	—	206	805	514
Ferske Sild	—	69	123	87
Torsk	—	48	109	87
Rødspætter	—	96	239	206
Klipfisk	—	76	253	167
Hvidkaal	—	—	19	17
Gulerødder	—	—	28	25
Kartofler	—	5	24	22
Køkkensalt	—	8	26	19
Amerikansk Vaskesoda	—	7	38	17
Brun Sæbe, prima	—	41	230	93
Petroleum, Water white	Liter	16	73	28
Skotske Nøddekul	hl.	192	1914	462
Knuste Koks, leveret	--	144	1502	413
Elektricitet	kwt.	35[1])	87	60
Gas	m^3	12[1])	64	31
Optændingsbrænde	kg.	—	16	11
Herrestøvler, Boxcalf	Par	1340	4397	2539
Forsaaling og Bagfl. af do.	—	375	1157	825

[1]) I Københavns Kommune; i det øvrige Land var Priserne sandsynligvis lidt højere.

STEDTILLÆGET

Købstadforeningens Bestyrelse har ifølge Dagspressen for en Tid siden indsendt Andragende til Regeringen om, at Reglerne for Stedtillæg maatte blive ændret saaledes, at det afgørende for Tillægets Størrelse blev Tjenestemændenes *Bopæl* og ikke som nu deres *Tjenestested* eller Arbejdsplads. Ministeriet har nu svaret, at det hidtil anvendte Princip, hvorefter Stedtillæget bestemmes af Tjenestestedet, der er fast knyttet til vedkommendes Stilling og bestemt af Administrationen, baade maa anses for det mest naturlige og i det store og hele virker tilfredsstillende, medens en Ændring som den foreslaaede vilde medføre store administrative Vanskeligheder. Lønningsraadet, som er bleven spurgt, har derfor fraraadet en saadan Ændring, og Ministeriet har i Henhold hertil afvist Købstadforeningens Andragende.

Husk at anmelde
Flytning til Postvæsenet.

Gør Deres
Jule-Indkøb
hos de i
Dansk Officersblad
averterende Firmaer

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. FOL AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 12 | DECEMBER 1924 | 3. AARGANG

STOL PAA GUD — MEN BIND KAMELEN!

Det maa utvivlsomt fastslaas, at Forelæggelsen og Drøftelsen af det socialdemokratiske Afrustningsforslag har haft en betydningsfuld Virkning — maaske flere, men i hvert Fald én, som sagtens ikke har været tilsigtet: Forslaget er kommet for Skade at underbygge Forsvarssagen herhjemme kraftigere end nogen anden Begivenhed gennem flere Aar.

»Saa er man den Erfaring rigere«, som Udenrigsministeren udtrykte sig. Maatte blot Regeringen gøre mange af den Slags Erfaringer! Ansigt til Ansigt med Prisgivelse, Beskæmmelse og Ydmygelse, med Udsigt til en »Statsmarine« + et klassepræget, karrikeret »Vagtkorps« som eneste Værn for Hjem og Land og Velfærd, er det danske Folks Flertal i Færd med at gøre Status i Forsvarsspørgsmaalet, og der er nu ikke mere nogensomhelst Tvivl om, at H. P. Hanssens alvorlige og kraftige *Nej* til Tanken om selvvalgt militær Afmagt har givet Genlyd og vil genlyde Landet over. Landet som Helhed er virkelig en Erfaring *rigere!* Lad den saa have kostet nogen Forbauselse udadtil, vel ogsaa et Skuldertræk; det forvindes vel uden varigt Mén, naar man i Udlandet bliver den samme Erfaring rigere: Nu som altid før og altid fremdeles vil Danske hævde og værne, hvad dansk er.

Saa støt og ubrydeligt som sjældent er set har de forsvarsvenlige Partier paa Rigsdagen staaet sammen mod Tanken om *Afrustning, før Forudsætningerne derfor er til Stede.* Og dygtigt og myndigt er det fra samme Side paavist, at Forudsætningerne *er* ikke til Stede, med mindre man frivilligt og unødigt ønsker at prisgive Landet eller indskrænke sig til at stole paa, at andre, d. v. s. *Folkeforbundet,* vil sikre os det, vi ikke selv vil røre en Finger for at værge.

Socialdemokratiet er ikke alene om at nære Tillid til Folkeforbundet. Alle, der nærer Haab om lysere Tider for vor mishandlede Verdensdel, *ønsker,* at Folkeforbundet Aar for Aar maa vokse i Evne til at sikre Landene mod Krig, og alle, der har set Forbundets Vækst i de seneste Aar og dets Bevægelse henimod Autoritet støttet paa Magtfaktorer, *haaber,* at den Tid ikke skal være altfor fjern, da Forbundet kan røgte den store Opgave, der er dets Hensigt og Formaal.

Men indtil da — og der vil løbe noget Vand i Stranden indtil da — maa Nationerne med al deres Tillid til og Tro paa det nye mellemfolkelige Forsyn, anvende deres egne Kræfter saa langt de rækker og saa vente, at Folkeforbundet vil formaa Resten. Fra Forbundets og dets ledende Mænds egen Side har dette jo ogsaa ofte nok og med al ønskelig Tydelighed fundet Udtryk i Maximen: *Hjælp dig selv, saa hjælper Folkeforbundet dig.* Og den Leveregel passer egentlig ganske godt ogsaa for dansk Moral!

Frem for alle har Araberne haft en Evne til at iklæde deres Moralbud en billedrig og letfattelig Form. Et arabisk Sagn fortæller, at Mohamed en Aften paa Rejse med en Tjener standsede for at overnatte under aaben Himmel. Tjeneren vilde vise den Guds Mand sin Sikkerhed i Troen og udtalte, at han vilde stole paa Gud og lade sin Kamel gaa frit omkring for Natten. Hvad mente nu Profeten om saa grundfæstet en Tro? Han sagde til sin Tjener: *Stol paa Gud, min Søn — men bind Kamelen!*

Mændene og deres Ord var arabiske, men Moralen har almen Gyldighed. Og i et mindre flagrende Klædebon har vi den — paa Jydsk.

Der er i den danske Natur en kraftig og sejg Vilje til at klare sig selv saa langt man formaar, og der er tillige en udtalt Inerti imod utidig Eksperimentering. Begge Dele vil tilsammenlagt bevirke, at Afrustningsforslaget ikke naar videre i sin Udvikling end det allerede er.

FHV. FORSVARSMINISTER BRORSENS TALE SOM VENSTRES ORDFØRER I AFRUSTNINGSDEBATTEN

Forsvarssagen har baade en udenrigspolitisk og en indenrigspolitisk Side og er i det hele et vigtigt Spørgsmaal, saa man forstaar, at man stadig ser et saadant Spørgsmaal behandlet i Landenes Folkerepræsentationer, Landenes Rigsdage. Men jeg tvivler om, at der er nogen Rigsdag, nogen Folkerepræsentation, hvor man saa tidt, ja, man kan sige ustandselig behandler Forsvarssagen som her i den danske Rigsdag. Strid og Kamp har der været, naar vi gaar tilbage i Tiden, og nogen stor Sandsynlighed er der neppe for, at vi kan enes om den i Fredelighed paa et saadant Grundlag som det, der her foreligger fra den nuværende Regerings Side.

Jeg skal ikke gøre ret mange historiske Bemærkninger, og jeg skal ikke gaa langt tilbage til Fortiden; men der er dog et Par enkelte Ting, som jeg nødes til at fremføre, idet jeg paa Venstres Vegne gerne her vil tegne, om det er mig muligt, *et Helhedsbillede af Venstres Stilling i de sidste Tider, 1909 og 1922, overfor Spørgsmaalet om Landets Forsvar.* *)

Det er naturligt, at der *i Begyndelsen af dette Aarhundrede* blev nedsat en *Forsvarskommission,* og vi ved, at denne Kommission arbejdede gennem flere Aar. Resultatet kom saa frem her i Rigsdagen, og *Forsvarslovene af 1909* blev vedtaget. Og der var een Ting, man var enig om, og det var, at det Værn, vi skulde have, det Forsvar, vi skulde have her i Danmark, det skulde være et *Neutralitetsværn;* der var ingen, der spekulerede paa, at man skulde bruge det udenfor Landets Grænser, at vi skulde tænke paa Revanche eller Alliancer af den ene eller den anden Slags, men det, der var Tale om, var et Neutralitetsværn for den danske Jord. Derom var man altsaa enig, men om Midlerne var man i allerhøjeste Grad uenig, og det, der i særlig Grad var fremme paa det Tidspunkt — og som for Resten har megen Lighed med det, vi navnlig maa tage i Betragtning i dette Øjeblik — var de bekendte *Haagerkonventioner,* som blev vedtaget i 1907. Hvis man læser de lange Forhandlinger og Betænkninger her fra Rigsdagen, vil man se, at ganske enkelte Paragraffer i særlig Grad har spillet en Rolle i Forhandlingerne paa den danske Rigsdag, og de blev fortolket paa vidt forskellig Vis. Jeg skal blot erindre om *Artikel 25 i XIII Konvention,* hvor der staar, at en neutral Magt *i Forhold til de Midler, hvorover den raader, er pligtig at forhindre enhver Krænkelse af de forskellige Bestemmelser, som findes i Konventionerne.* Og de Partier, der i 1909 gennemførte Ordningen, hævdede efter vor Opfattelse den Gang som nu med soleklar Ret, at naar en neutral Stat med de Midler, hvorover den raader, havde og har Pligt til at værge sig mod Neutralitetskrænkelser, ligger heri en alvorlig Opfordring til at paatage sig betydelige Byrder baade af personel og finansiel Art for at kunne løse sine Forpligtelser. Og der er mange saadanne. Jeg nævner eksempelvis, at et Land som Svejts i 1870 maatte internere en meget stor fremmed Troppestyrke, og vi har under Verdenskrigen set, at f. Eks. Holland har maattet internere betydelige Troppekontigenter, og det er en given Sag, at skal *det* være muligt for en neutral Magt, maa den være i Besiddelse af visse Magtmidler. Jeg tror i det hele taget, at man kan udtrykke vort Standpunkt ved at citere en gammel Politiker, som oven i Købet ogsaa er anerkendt i radikale Kredse; han sagde, at i 9 af 10 Tilfælde vil Tilværelsen af en væbnet Magt, afpasset efter Landets Forhold, forebygge ellers opstaaede Tanker om at benytte vort Land i Krigsøjemed. Det er udtrykt i disse faa kraftige Linier, og det er i Virkeligheden ogsaa det, som er vort Værns Hovedopgave. Det er en given Sag — i den Henseende staar vi aldeles ikke tilbage for Socialdemokraterne, at vi afskyer Krig mellem Landene, vi afskyer enhver Borgerkrig, enhver Krig indenfor Landets egne Grænser mellem de forskellige Befolkningsklasser. De kan være overbevist om, at der er ingen Venstremands Hjerte, som bæver af Begejstring, naar man tænker paa Revolution i de andre Lande. Nej, vi afskyer Krig baade i den ene og den anden Form; noget ganske andet er, hvad det er vor Pligt til enhver Tid at gøre, og det er netop at værne om vor Neutralitet og hele vor internationale Stilling; det er derpaa, det kommer an. Det er ogsaa en given Sag — og det gjorde vi saavel i 1909 som senere —, at man tager noget Hensyn til, hvorledes de store Folkeretslærere, der har Verdensnavn, har fortolket de forskellige Bestemmelser, som findes i Konventionerne, og jeg gad vide, om — eller rettere sagt, jeg er aldeles overbevist om, at de Herrer fra Regeringsbænken ikke kan fremføre en eneste Autoritet, de kan tage til Indtægt for saadanne Forslag, som de stiller frem her og ønsker vedtaget i den danske Rigsdag. Jeg skal ikke citere ret mange af disse Folkeretslærere; der er en af dem, der har udtalt, at *man opnaar ikke evig Neutralitet ved blot at gøre Krav paa den, man maa ogsaa ville Vilkaarene for den.* Her har man netop i faa Linier det, der i Virkeligheden er Kvintessensen af det hele Spørgsmaal, og vi ved, hvorledes den tidligere Konseilspræsident Deuntzer i sin Tid har udtalt, at det vilde være et klart Brud paa Neutraliteten, om man nøjes med en blot og bar Protest. Det er altid saaledes her i Livet — det gælder ogsaa disse Forhold —, at har vi gjort vor Pligt — ogsaa internationalt set, idet vi jo i dette Øjeblik er Medlem af Folkeforbundet —, kan vi med saa meget større Tillid vente, at vi til enhver Tid kan faa vor Ret anerkendt.

Naar jeg nu et Øjeblik skaal dvæle ved Ordningen af 1909 og ser, hvad Oppositionen, det vil sige de nuværende Regeringspartier, havde at udtale, da vi gennemførte denne Ordning, er det akkurat det samme, som blev sagt om Ordningen af 1922. Ingen i Befolkningen havde Tillid til den, den var en store Fare for Danmark, den kunde bringe vort Land i Ulykke — akkurat de samme Toner, akkurat de samme Udtryk, som vi har hørt nu, efter at Ordningen af 1922 er blevet gennemført. Verden var paa det Tidspunkt i høj Grad i Uro, og vi havde den ene udenrigspolitiske Affære efter den anden; der var naturligvis ogsaa mange andre Ting at lægge Mærke til paa det Tidspunkt, f. Eks. den tyske Kejsers Taler, alene deri havde man et levende Vidnesbyrd om den Nervøsitet, der prægede Tiden storpolitisk. Vore ledende Mænd paapegede netop i 1909, da Forslaget kom frem for den danske Rigsdag, hvilke Farer der eventuelt i de kommende Tider kunde opstaa, hele den internationale Atmosfære var i høj Grad lummer, og fra de Pladser, hvorpaa de stod, kunde de se adskillige Ting. Vi blev haanet for disse Udtalelser. Jeg vil minde om, at af det nuværende Regeringsparti blev der sagt: Maa vi faa noget bestemt at vide! Det var naturligvis umuligt baade for den daværende Konseilspræsident og for Udenrigsministeren at paapege ganske bestemte Ting, hele Atmosfæren var i Virkeligheden af den Beskaffenhed, at det til Tider saa meget truende ud for Verdens Fremtid. Det vilde de Herrer imidlertid ikke høre noget om den Gang, de var meget overlegne og fortalte os den ene Gang efter den anden, at vi ingenting kunde se, og jeg nævner, at 14 Dage før Verdenskrigen

*) Fremhævelserne af D. O.

udbrød, udtalte den radikale Statsminister i sin Valgkreds, at der var ingen Sandsynlighed for Verdenskrig, Nationerne kom hinanden nærmere og nærmere — ja, jeg retter ingen Bebrejdelse mod det ærede Medlem Hr. Zahle, men vi kan altsaa se, hvorledes disse Herrer, som mente, at de var de bedst orienterede, dog tog fejl. Derfor er det, vi mener, at vi maa anmode om, at de to Regeringspartier viser lidt Beskedenhed, for de har taget saa grundigt fejl som nogen, da de netop vilde vise os Vej og stille Horoskoper med Hensyn til Fremtiden. Det er kun det, vi forlanger af dem. Vi kan sige, at desværre tog de fejl, men de skal blot være en lille Smule beskednere og ikke tro, at de er — og det kommer saa tidt frem — de eneste, der i Virkeligheden kan vise Vejen og sige noget om, hvorledes Fremtiden vil komme til at ligge. Nej, vi er fælles om dette, at ingen af os kan løfte en eneste Flig af det Forhæng, der fører ind til Fremtidens Land. Men det var i alt Fald vore Folk, det var vore Førere, der desværre havde Ret i deres Opfattelse af, at det saa truende ud i Europa i Aarene omkring 1909.

I 1914 ved Verdenskrigens Udbrud havde vi altsaa Ordningen af 1909, og denne Ordning har staaet sin Prøve, vi havde det, vi havde Brug for. Jeg nævner her f. Eks. Miner og Skibe til at føre Kontrol med vore Farvande. Der var visse Mangler — det er særlig blevet fremhævet af den tidligere radikaale Forsvarsminister Hr. P. Munch —, da vi stod ved Verdenskrigens Udbrud i 1914. Ja, hvilken Ordning har ikke Mangler, og særlig naar der er Tale om en Forsvarsordning i et Land, hvor vi kun har den ene Opgave at værge vor Neutralitet? Der er jo ikke Tale om, at vi spekulerer paa at gaa udenfor Landets Grænser. Mon der saa ikke overalt vilde vise sig visse Mangler, som altsaa Tilfældet var i 1914, da der manglede forskellige Ting, Materiel, Geværer og Ammunition? Det ærede Medlem Hr. P. Munch har i den Henseende rettet Bebrejdelser imod os, men hvis nu disse Forslag ikke bliver vedtaget af denne Rigsdag, hvad jeg for mit Vedkommende er aldeles overbevist om, har vi jo allerede faaet at vide af Forsvarsministeren, at der skal fremsættes Forslag paa Finansloven. Jeg ved ikke, hvad disse Forslag skal gaa ud paa, men mon de ikke skal gaa i Retning af at *sabotere Lovene af 1922?* Man staar nu her og bebrejder os, at der var Mangler ved Ordningen i 1914, og saa stiller man i Udsigt, at man, hvis man ikke kan faa sin Villie igennem paa regulær Vis igennem Lovgivning, vil sabotere Ordningen af 1922, saaledes at den paa den Maade kan blive aldeles ubrugelig i det Øjeblik, den, hvad jeg naturligvis ikke haaber, eventuelt skulde bruges. De Herrer maa være lidt logiske, det er det, vi forlanger af dem. Naar de kritiserer os, fordi der var Mangler i 1914, kan de ikke nu begynde at sabotere Lovene af 1922, saa de bliver fuldstændig umulige.

Det var altsaa heldigt, at vi fik den Ordning gennemført i 1909, at vi havde Skibe og Miner. Jeg skal ikke komme ind paa den store Debat, vi havde om Minespørgsmaalet, da Forsvarslovene af 1922 var til Behandling, men det er i alt Fald givet, at hvis vi paa det Tidspunkt havde været afrustet, havde haft den Ordning, som de Herrer nu vil søge at gennemføre, vilde vi ingen Miner have haft, og da har vi næsten Vished for, at vor Neutralitet vilde være blevet krænket, at Danmark med andre Ord var draget med ind i Krigen. Det maa de Herrer huske. Vi har fra forskellig Side, saaledes fra den tyske Militærledelses Side, Udtalelser, der gaar i Retning af, at hvis Danmark ikke havde udlagt Miner, og i det hele ikke havde haft et Forsvar, havde man fra tysk Side været nødt til selv at foretage denne Aktion. Der er den allerstørste Sandsynlighed for, at vor Neutralitet paa det Tidspunkt var blevet krænket, hvis vi havde afrustet. Og jeg tror, at hvis vor Neutralitet var blevet krænket, vilde det have været et meget stort Spørgsmaal, om vi overhovedet havde faaet Sønderjylland tilbage. Tror man, at der hos de Magter, der maatte lide og bløde, hvis unge Mænd i Millionvis var segnet eller blevet Invalider netop for at bekæmpe den tyske Militarisme, vilde have været stor Medlidenhed for et Folk og et Land, der ikke havde gjort det fjerneste for at værne sin neutrale Stilling?

Det ærede Medlem Hr. P. Munch har, som jeg allerede har sagt, udtalt sig om de *forskellige Mangler ved Ordningen i 1914,* men som Forsvarsminister, som den Mand, der havde Ansvaret i Alvorens Stund, udbyggede han Ordningen af 1909, han gik bort fra Teorien »de Midler, hvorover vi raader«. Det er ellers stadig det, vi hører fremført. Man siger: Vi har ikke nogen anden Pligt end at anvende de Midler, vi raader over, de være smaa eller saa godt som ingenting, det spiller ingen Rolle, det er blot de Midler, vi raader over. Det gik det ærede Medlem bort fra i 1914 og udbyggede Forsvarsordningen af 1909. Store og betydningsfulde Armeringsarbejder blev sat i Gang, alle Skibe blev naturligvis udrustet, og vi ved, at det var Snese, ja, Hundreder af Millioner, der under Verdenskrigen gik med til denne Udbygning af Forsvarsordningen af 1909. Mange Hundrede Miner blev udlagt, ikke alene i Store Bælt, men omkring ved vore Kyster.

Der er en Udtalelse, der fremsættes i Forbindelse med dette, at Ordningen af 1909 var ubrugelig — Socialdemokraternes Ordfører var inde paa det, og Forsvarsministeren har ogsaa været inde paa det i sin Forelæggelsestale —, nemlig at de øvertskommanderende, *den kommanderende Admiral og den kommanderende General,* ved Krigens Udbrud har erklæret, at Ordningen var af den Beskaffenhed, at vi ikke kunde værne vor Neutralitet, fremmede Skibe kunde lægge sig i Køge Bugt og beskyde Hovedstaden, vi kunde i det hele taget kun i ganske kort Tid sætte os til Modværge overfor Landgang af fremmede Styrker paa vore Kyster. Den højtærede Forsvarsminister er med Hensyn til disse Udtalelser paa det stærskete og skarpeste blevet tilbagevist af den militære Sagkundskab. Vi maa nemlig forstaa de Udtalelser, som de øverste Officerer fremsatte paa den Tid, paa den Maade, at de jo havde mange forskellige Ting, de maatte kræve gjort, for at vi kunde yde et saa effektivt Forsvar som muligt, vi maatte have Miner udlagt i Køge Bugt, vi maatte sætte Kraft paa, for at vore Undervandsbaade kunde blive parate til Brug. Og vi ved fra den kommanderende General, at han var af den Anskuelse, at den Sikringsstyrke, vi paa det Tidspunkt havde, ikke var tilstrækkelig, naar vi virkelig skulde afværge en Landgang paa vore Kyster. Det maa man dog tage med for at give disse Folk en *fair* Behandling og for rigtig at forstaa, hvad de har ment med deres Udtalelser. De mente altsaa, at der skulde sættes flere forskellige Ting i Værk, for at vi overhovedet kunde baade forsvare Hovedstaden og hindre en Landgang paa vore Kyster, særlig her paa Sjælland.

Hvis man ikke havde den Opfattelse, at der, efterhaanden som vi fik disse Miner lagt ud i Køge Bugt, og fik de forskellige Forhold bragt i Orden, var Betingelser for et Forsvar ikke alene af Hovedstaden, men ogsaa af Terrænet her omkring, hvad Mening var der saa i *Tune Stillingen?* Hvis det ærede Medlem Hr. P. Munch som Forsvarsminister havde den Opfattelse, at Skibe under hele Krigsperioden kunde ligge i Køge Bugt og beskyde Hovedstaden, uden at vi kunde gøre noget, hvad Mening var der saa i at komme her til Rigsdagen og anmode om denne Tune Stilling, som gik fra Køge Bugt til Roskilde Fjord, og som skulde være et Støttepunkt for Hæren?

Nej, saa blev det hele jo komplet meningsløst. Det har netop været Meningen fra de kommanderendes Side, at der var Mulighed for et Forsvar, naar alle Midler blev taget i Brug.

Det, der særlig kom frem fra Ordførerens Side her og fra Forsvarsministerens Side i hans Forelæggelsestale, og som overalt kommer frem, hvor Socialdemokrater taler om vort Forsvar, er det, at vi ingen Verdens Ting kan gøre, vi magter intet, vi er ganske afmægtige. Jeg vil heroverfor gerne bl. a. henvise til Udtalelser, der er kommet frem i Folketingsmand *H. P. Hanssens Dagbøger.* Jeg vil antage, at baade Forsvarsministeren og adskillige andre har sat sig ind i disse fortræffelige Dagbøger, og hvis man læser disse Bøger omhyggeligt igennem, vil man den ene Gang efter den anden faa det Indtryk, at det har ingenlunde været Tyskland ligegyldigt, om det fik de skandinaviske Lande, om det fik Danmark, om det fik Holland til Fjender. Det har ingenlunde været Tyskland ligegyldigt, det havde nok at gøre, og det vilde nødig have en Front her mod Nord, mod de skandinaviske Lande, mod Holland.

Jeg skal citere en Udtalelse af den daværende Statssekretær Zimmermann. Han siger et Sted: Det er ikke ønskeligt, at vi gør de neutrale Stater Indrømmelser, men vi har mere end Fjender nok, og han siger et andet Sted: Vi maa søge at holde de neutrale Stater i god Stemning, hvis jeg ikke kunde det, vilde jeg ikke staa her, vi taaler ikke flere Fjender. Det viser sig altsaa, at denne Mand netop ser, at der alligevel er nogen Risiko, noget ubehageligt med alle de Fjender, Tyskland havde, at udvide Kredsen af dets Fjender, saa at den kom til at omfatte ogsaa de skandinaviske Lande eller Holland. Det er altsaa det stik modsatte af det, de Herrer docerer. Et afrustet Danmark kunde man trygt have behandlet, som man havde Lyst til, og det er, som sagt, saaledes, at et Land, der svigter sine neutrale Pligter, har overhovedet ingen Venner.

Naar jeg gennemgaar alt dette, har jeg Lov til at paastaa, at Forsvarslovene af 1909 har staaet deres Prøve under Verdenskrigen.

Efter de dybe Saar, som Krigen havde slaaet, haabede vi alle — det var ikke alene et Haab, der var fremme i de krigsførende Lande, det var ogsaa fremme i de neutrale Lande, ogsaa her i Danmark — paa en ny verdenspolitisk Tankegang hos de Mænd, der nu skulde føre an i Tiden efter Krigen. Og Forløsningen kom i særlig Grad ved de Udtalelser, der blev fremsat, og de Taler, der blev holdt af de amerikanske Fristaters Præsident Wilson. Han tolkede de Følelser og Stemninger, der besjælede Millioner af Mennesker, ikke alene i de krigsførende Lande, men i lige høj Grad i de neutrale, ogsaa her i Danmark. Det var Udtalelser, som enhver sundttænkende Mand og Kvinde kunde forstaa, og man havde Indtrykket af, at det var et nyt Statsmandssynspunkt, der her fremstod. Jeg ved udmærket godt, at Hr. Wilson maatte døje uhyre meget, da han var her i Europa og skulde forhandle, og senere, da han kom tilbage til Amerika; men jeg tror for mit Vedkommende, at han, ikke mindst naar vi har fjernet os noget fra den Tid, hvori vi har levet de sidste Aar, vil komme til at staa som en stor og lysende Skikkelse i Verdenshistorien, netop fordi han fremsatte de Tanker, som vi alle sammen nærede i det store, menige Folk Landene over, at det var en ny Verden, vi maatte ind i, og nye Teorier, vi maatte hylde i Stedet for de gamle.

Og i alt Fald hans Kongstanke om en Forening af Staterne blev jo virkeliggjort, da *Nationernes Forbund* blev dannet. Det var i Sandhed et nyt Arbejde, som nu skulde tages op, hvor Fællesfølelsen mellem Staterne i stedse mere udpræget Grad maatte gøre sig gældende. *Ubrydelig Solidaritet* — husk det, højtærede Forsvarsminister og højtærede Regering! —, ubrydelig Solidaritet maa der være mellem de Magter, som tilsammen udgør Folkenes Forbund, om Arbejdet indenfor denne Forening skal lykkes, det kan ikke nytte, at en enkelt Stat mener at kunne gaa sine egne Veje uden Hensyn til de andre. Det maa være nogenlunde paa Linie og nogenlunde i Fællesskab og helst i saa høj Grad som muligt, om dette Arbejde dernede virkelig skal kunne lykkes.

Efter at vi nu efter Verdenskrigen havde faaet en ny udenrigspolitisk Verdenssituation med Dannelsen af Folkenes Forbund, og efter at hele Spørgsmaalet om Forsvarssagen var behandlet i en Forsvarskommission, var det, at man *i 1922 gennemførte en Nyordning,* og det, der var retningsgivende for os, der stod i Venstre, var naturligvis, som i 1909, Haagerkonventionens forskellige Bestemmelser og Folkeforbundspagtens forskellige Bestemmelser, som vi maatte tage Hensyn til. Det var en betydelig Nedgang i Udgifterne, der blev Resultatet af de Forhandlinger, som førte til Loven af 1922. Jeg behøver ikke at repetere for det høje Ting, hvad der gentagende er kommet frem om Ordningen af 1922 i Sammenligning med den tidligere. Man kan næsten sige, at netop for at faa den mest økonomiske Ordning gennemførte man en Ordning, hvorved i alt Fald over en Trediedel, næsten Halvdelen, af Liniebefalingsmændene erstattedes med Reservebefalingsmænd, og vi lettede ogsaa de personlige Byrder, idet der er Tale om en Nedgang i det Antal Dage, de værnepligtige skal tjene, med ca. 1 Million. Vi behøver altsaa ikke her at staa og manøvrere med Tal i det uendelige, enhver vil efter disse faa Oplysninger kunne forstaa, at der er en meget betydelig Forskel paa Ordningen af 1909 og Ordningen af 1922. Men samtidig dermed — og det var naturligvis ogsaa noget, vi i høj Grad havde Opmærksomheden henvendt paa — maatte vi ogsaa ved den nye Ordning tage Hensyn til de Erfaringer, der var gjort under Verdenskrigen, og det var det, der resulterede i, at f. Eks. Artilleriet blev betydeligt udvidet, og at vi fik Maskingeværer — og i det hele taget vil blive saa godt forsynet med Maskingeværer, som nogen Hær overhovedet er —, at vi tog et Spørgsmaal som Flyvevæsenet op og fik afsat en Bevilling til et Flyverkorps.

Jeg maa derfor bestemt protestere, naar man her fra radikal og socialdemokratisk Side stadig fremsætter Udtalelser om, at Ordningen af 1922 er en ren Karikatur. Det er den aldeles ikke, men den er *en mere tidssvarende og samtidig billigere Ordning,* end den lemlæstede Ordning, vi gik bort fra. Jeg er sikker paa, at den kommanderende General og Generalstabschefen vil underskrive disse Udtalelser.

Danmark er et af de Lande, ja, jeg vil antage, man kan sige, at *Danmark er det Land, der under den nye udenrigspolitiske Situation er gaaet i Spidsen med nogen Reduktion af Forsvarsudgifterne.* Naar man ser paa de andre Lande — og det er naturligvis i særlig Grad de smaa Lande, man her maa drage Sammenligning med —, saa er der kun eet Land, nemlig Norge, der har en billigere Ordning. Lad os tage Norge, Sverige, Finland, Holland og Svejts, det kan maaske have nogen Interesse blot at høre nogle enkelte Tal for den Rekrutstyrke, der uddannes i disse Landes Hære. I Danmark er det efter den nye Ordning ca. 8,500, i Sverige er det 26,000 — det er ogsaa et større Land, men forholdsvis er det en meget større Styrke —, i Norge 17,000 — naar Ordningen i Norge dog er billigere end Danmarks, er det paa Grund af den meget korte Tjenestetid, de har indført —, i Fin-

land, et Land med Danmarks Indbyggerantal, 21,000, i Holland 19,500 og i Svejts 21,000. Man kan ogsaa stille det op paa en anden Maade og se, hvor meget Militærudgifterne andrager i Forhold til hele Budgettet i de forskellige Lande, og dèr viser det sig, at kun eet af disse Lande, Norge, er under Danmark, ellers har de andre forholdsvis meget større Militærudgifter end vi.

Vi har altsaa Lov til at sige, at af de smaa Lande er Danmark gaaet i Spidsen med Nedsættelse af Militærudgifter. Det, vi har naaet ved den Ordning, er det, man nu skal til at begynde paa i de andre smaa Lande. Spørgsmaalet er brændende rundt omkring. Forsvarssagen er et af de Spørgsmaal vel det vigtigste Spørgsmaal, den nuværende socialdemokratiske Regering i Sverige skal tage op til Løsning, og vi ved, at den nuværende Regering i Sverige, der har Hjalmar Branting til Chef, har stillet i Udsigt, at man vil yde 100 Millioner svenske Kroner, eller 150 Millioner danske Kroner, til det svenske Forsvar. Om de faar en Ordning paa det Grundlag, ved man selvfølgelig ikke, men det er jo meget betydelige Militærudgifter, der bliver Tale om derovre, selv efter at det socialdemokratiske Forslag maatte være blevet ført igennem.

Der er saa tidt blevet citeret *Udtalelser af Hjalmar Branting,* ganske naturligt, fordi han er ikke alene svensk Statsminister, men en Politiker med et Verdensnavn, fordi han sidder som Medlem af Folkenes Forbundsraad og i det hele er en Mand, hvis Ord man lytter til rundt omkring i hele Verden — det har man vist Lov at sige. Vi ved jo, hvorledes han den ene Gang efter den anden, naar han som svensk socialdemokratisk delegeret har talt om Forsvarssagen ved de nordiske interparlamentariske Møder, har sammenfattet sine Udtalelser i — jeg vil antage ikke mindst vendt mod Socialdemokraterne her i Danmark, idet vi har det Særsyn, at ved disse Møder, i nogle af hvilke ogsaa jeg har deltaget, er det danske Venstre og det svenske Socialdemokrati for det meste enige —, at det er aldeles ikke ligegyldigt, om vi forsvarer os eller ej. Han har stadig fremhævet, at det var et internationalt Problem, og sagt, at det gaa ikke an for et Folk at indtage denne bekvemme Stilling at staa udenfor. Nej, hele Grundtanken, ogsaa Grundtanken i Nationernes Forbund, er i Virkeligheden det, at vi skal bort fra Isoleringen, hvori de forskellige Folk tidligere har staaet, og at vi netop skal have Solidariteten frem. Det kan ikke siges ofte nok, at det er det, vi stadig maa huske paa, hvis Arbejdet indenfor Folkenes Forbund skal lykkes.

Maa jeg citere *en Udtalelse af den nuværende svenske socialdemokratiske Forsvarsminister Hr. Per Albin Hansson,* som temmelig sikkert hører til de mere radikale indenfor det svenske Socialdemokrati. Han har netop med Hensyn til Forsvarsspørgsmaalet udtalt, at Neutralitetsværnet maa ikke være et saadant, at det rent ud lokker en fremmed Magt til at krænke Neutraliteten — ja, vor højstærede Forsvarsminister har godt af at høre disse Udtalelser, thi mon ikke netop det, man her vil stille op, disse Konstabler, som man vil stille op nede ved Grænsen, og som jeg om et Øjeblik skal komme til at tale en lille Smule om, kunde i høj Grad friste, ja, rent ud lokke en fremmed Magt til at krænke Neutraliteten —, men det maa være saa alvorligt, at det gør et Neutralitetsbrud til en alvorlig Sag. Det er netop det Syn, vi fra det danske Venstres Side har paa hele dette Spørgsmaal.

Altsaa, vi skal være i forreste Linie, men ikke fjerne os saa meget fra de andre, at Solidariteten faktisk brydes. Vi har — men jeg vil ikke antage, det kommer frem her fra socialdemokratisk Side — hørt, at der er enkelte Lande, der er gaaet til Afrustning, Luxembourg og Panama. Jeg skal ikke komme ind paa, hvad der i saa Henseende blev udtalt, da vi havde Finanslovforslaget til første Behandling, men jeg vil ikke antage, at disse Lande paany bliver nævnt hverken fra radikal eller socialdemokratisk Side.

Vi har, da vi gennemførte Ordningen af 1922, stadig hævdet, at vi med stor Agtpaagivenhed vilde følge, hvad der sker ude i den store Verden; skulde Situationen udvikle sig saaledes, at vi kan gaa yderligere ned, er det selvfølgelig noget, vi i allerhøjeste Grad kunde ønske. Det er jo en given Sag, at denne Ordning af 1922 ikke skal staa for Tid og Evighed. Men det var altsaa den Ordning, som kunde gennemføres i 1922 og var nogenlunde afpasset til hele den udenrigspolitiske Situation paa det Tidspunkt.

Vi er altsaa i forreste Linie med Hensyn til en Nedrustning, vi har gennemført en Ordning, som de nu først skal til at tage fat paa i de andre smaa Lande. Vi har naturligvis fra vor Side med den største Interesse fulgt *Forhandlingerne i Genève i Aar.* Vi har fulgt dem med ualmindelig Opmærksomhed og temmelig sikkert alle været glade ved, at da Konferencen dernede var færdig, var det bestemt, at der i Forsommeren 1925 skulde afholdes en *Nedrustningskonference.* Det var særlig de to Statsministre fra Frankrig og England, som førte an dernede, og vi ved — det skal jeg slet ikke komme ind paa, men kun lige i Forbigaaende nævne —, at det, som i særlig Grad skulde behandles paa denne Nedrustningskonference, var Voldgift, Sikkerhed, og at derefter skulde der tales om Nedrustning. Det var disse Spørgsmaal, der skulde behandles i Forsommeren 1925, altsaa om nogle ganske faa Maaneder. Men i dette Øjeblik er Regeringen her i Danmark saa forhippet paa at komme frem med sit Afrustningsforslag, at den ikke en Gang kan vente den Tid, vente de faa Maaneder, hvorefter det var Meningen, at denne Nedrustningskonference skulde finde Sted.

Ja, Regeringen har haft et saadant Hastværk, at det ikke en Gang har været muligt at faa et Referat for os, som ikke var dernede og det var jo de fleste; der var kun fire Repræsentanter fra den danske Rigsdag i Genève. Det har ikke været muligt gennem Udenrigsministeriet at faa et Referat af de Forhandlinger, der er ført dernede, og faa frem de Udtalelser, som er fremsat af de forskellige Landes Repræsentanter, i den Grad har det haft Hastværk. Heller ikke i dette Øjeblik har vi faaet et saadant Referat. Da jeg mødte her i Oktober Maaned, skrev jeg privat til Udenrigsministeriet, idet jeg vidste, at Forslaget om Afrustning hurtigt vilde blive fremsat, om der ikke var Mulighed for, at vi meget hurtigt kunde faa et Referat, og et udførligt Referat af de Forhandlinger, der er ført i Genève. Jeg har ikke faaet noget i dette Øjeblik, og der er antagelig heller ikke andre Medlemmer, der har faaet noget. Saa stort Hastværk har det haft med dette Forslag, at man ikke en Gang kunde afvente, at man fik Tid til at læse Udtalelserne fra Genève. Det kunde dog have nogen Interesse, og er der ikke andre ,der vil, vil jeg, hvis Sagen gaar i Udvalg, sørge for, at dette Referat snarest muligt kommer til Udvalgsmedlemmernes Kundskab.

Altsaa, umiddelbart forinden disse store Spørgsmaal skal forhandles i Solidaritetens Aand, møder Regeringen her med sine Forslag. Hvis den nu faar disse Forslag gennemført, saa forekommer det mig, at det ligger ret nær at tænke, at naar vore delegerede møder paa denne Nedrustningskonference, kunde man med en vis Ret sige til os: Hvad vil I egentlig her? I har jo taget jeres Beslutning ganske paa egen Haand udenom os, uden at afvente de Forhandlinger, der skal finde Sted hernede. Det var jo dog i Solidaritetens Aand, de skulde forhandles,

i Fællesskab, men det har I aldeles ikke villet afvente, I har handlet fuldstændig paa egen Haand.

Det forekommer mig derfor, at uanset Lovforslagenes Indhold i det hele taget, *er det et ganske mærkeligt Tidspunkt, et ganske uforsvarligt Tidspunkt,* at fremsætte saadanne Forslag paa, nogle faa Maaneder før vi ogsaa her fra Danmark skulde sende delegerede til Nedrustningskonferencen. Det er bl. a. derfor, det afgjort er og betragtes for at være en skadelig Handling, at den nuværende Regering har fremsat disse Forslag. Og det er min bestemte Overbevisning, at hvis en Række Lande indenfor Folkeforbundet — og vi maa jo huske paa, at de fleste af de Lande, der er Medlemmer af Folkeforbundet, er mindre Magter — vilde følge Danmarks Eksempel, er Folkeforbundet faktisk sprængt. Jeg tror i alt Fald ikke paa, hvis der kun er nogle faa store Lande tilbage i Folkeforbundet, at de da vil have saa stor Interesse for de smaa Lande, hvor man ikke selv vil gøre noget som helst for at værne sin Jord, at de vilde ile til i det Øjeblik, der var Tale om Neutralitetsbrud det ene eller det andet Sted indenfor de smaa Landes Kreds. Det er en given Sag, at med Gennemførelsen af en Ordning som den her foreslaaede forøges Risikoen for Forbundets øvrige Medlemmer, og man har antagelig lagt Mærke til, at ikke mindst i den nordiske Presse er hele dette Spørgsmaal blevet grundigt behandlet; for Resten har Spørgsmaalet været og er fremdeles Genstand for Debat i hele Verdenspressen. Vi maa huske, at vi ligger paa Alfarvej, vi ligger ved Indgangen til Østersøen.

Der er fremkommet en Udtalelse fra en Mand, som ogsaa har et Navn i den store Verden, og som særlig er blevet bekendt ved de Møder, der har været afholdt i Genève i de senere Aar, nemlig *den svejtsiske Udenrigsminister Motta.* Han har med Hensyn til, hvad der er en neutral Stats Forpligtelser, udtalt: »Den Stat, som giver Afkald paa Midler til at forsvare sig, forbereder maaske ubevidst for sine Borgere en Fremtid i Nød og Vanære og i politisk Trældom«. Og der kunde nævnes en Række andre Udtalelser baade fra Blade og Politikere, som gaar akkurat i samme Retning. Jeg mener ogsaa, at naar man ser paa disse Forslag i Forbindelse med hele vort Lands internationale Stilling, saa *maa vi før eller senere, have en Udtalelse af Udenrigsministeren, vi maa have at vide, om han virkelig kan billige disse Forslag,* om han virkelig mener, de kan forsvares efter hele vor Stilling, hele vor internationale Stilling og vor Stilling indenfor Folkenes Forbund.

I *Norge* har der for kort Tid siden været nedsat en Kommission, og akkurat det samme gaar igennem de Betænkninger, som er skrevet af det store Flertal i den norske Forsvarskommission, idet de siger: Gaar vi til en ensidig Afrustning, da er Frihedsarven Indsatsen i det uprøvede Vovespil.

Men det kan jo være, at de Herrer stadig har Raad til fuldstændig at ignorere, hvad der kommer frem i store betydende udenlandske Blade, fra fremragende udenlandske Politikere, men vi skal i alt Fald gøre, hvad vi formaar med Hensyn til det Oplysningsarbejde, der nu staar for med Hensyn til denne Sag, vi skal være ved de Herrers Side, det kan de være overbevist om. Saa maa vi naturligvis afvente, hvilket Standpunkt det danske Vælgerfolk vil tage.

Naar man læser, hvad *den danske førstedelegerede, Zahle,* udtalte i Genève paa den danske Regerings Vegne, og man sammenligner det med de Udtalelser, der er kommet frem indenfor vort Lands egne Grænser, saa forekommer det mig, at der er en meget stor Forskel. Der blev udtalt af den førstedelegerede i Genève paa Regeringens Vegne — det er et Referat, som har staaet i adskillige Blade, jeg haaber, Formanden tillader, at jeg citerer et Par Linier: Danmark ventede ikke en pludselig Opgivelse at hele det militære System, men det haabede, at Konferencen i alt Fald maatte indføre Bestemmelser om en gradvis Indskrænkning af Militærvæsenet, indtil dette var afløst af en stærkt reduceret Styrke, udelukkende bestemt til at opretholde Orden og overholde internationale Aftaler. Jeg synes for mit Vedkommende ikke, at disse Udtalelser er i Overensstemmelse hverken med disse Forslag eller med Udtalelser, som kommer frem fra socialdemokratiske Politikere, naar de kommer ud og taler til Vælgerfolket.

Det er rigtigt, at i Pagten er der *ikke fastsat bestemte Regler for vor Neutralitetsvagts Størrelse;* med Hensyn til *militære* Spørgsmaal, militære Sanktioner har vi ingen *juridisk* Forpligtelse. Men jeg vil citere en stor Politiker, der angaaende Definitionen: juridiske eller moralske Forpligtelser, har sagt, at de *moralske* Forpligtelser for ham var dem, man i særlig Grad maatte tænke paa og føle sig bundet af.

Vi har jo forpligtet os til *loyalt og effektivt at haandhæve Forbundspagten.* Jeg skal i denne min Tale ikke citere andet, end hvad der staar i Artikel 10 i Forbundspagten. Artiklerne 8 og 16 har stadig været Genstand for Omtale her, men i Artikel 10 staar der: »Forbundsmedlemmerne forpligter sig til at anerkende og beskytte mod Angreb udefra alle Forbundsmedlemmers territoriale Integritet og bestaaende politiske Uafhængighed. I Tilfælde af et saadant Angreb eller i Tilfælde af nogen Trusel eler Fare for et saadant Angreb skal Raadet overveje de Midler, med hvilke den heromhandlede Forpligtelse kan opfyldes«.

Den nuværende Regering har skrevet under paa, at vi *loyalt og effektivt* vil haandhæve Forbundspagten, og samtidig fremsætter man disse Afrustningsforslag, der i Virkeligheden betyder, at man ingen Verdens Ting val gøre. Det er mig ubegribeligt, at Regeringen kan paatage sig Ansvaret for en saadan Handlemaade. Det bliver stadig fremhævet, at hvad det økonomiske angaar, dèr vil man være med, man vil nok betale, men eventuelt sætte Livet ind for vor Selvstændighed, det overlader vi til andre. Det er jo Meningen med disse Forslag, og jeg forstaar ikke, at man overhovedet kan fremsætte saadanne Forslag her for dette høje Ting.

Som jeg allerede har udtalt, har vi med den største Glæde modtaget Budskabet om, at der skulde afholdes en Nedrustningskonference i 1925, og det var meget naturligt, at Udtalelserne af de to Statsministre Mac Donald og Herriot, blev refereret i Verdenspressen. Man var næsten ved at drive Afguderi med Mac Donalds Navn. Det var en socialdemokratisk Statsminister. Men i dette Øjeblik er han gaaet af, og vi har faaet en konservativ Regering i England. Hvor hurtigt kan Verdensbilledet ikke skifte!

Skal det blive til noget med Freden, med Folkeforsoningen, med det internationale Samarbejde, saa maa det ikke være enkelte Partier, men det maa være de betydende Partier i alle Nationer, som er gennemsyret af Fredsvillie, af Trangen til Folkeforsoning og til at gøre det internationale Samarbejde mere og mere intimt under de mest solidariske Former. Derfor er det rigtigt — og jeg vil antage og haabe, at det fremdeles maa blive Coutume —, at der, naar vi sender delegerede til Folkeforbundsmøderne i Genève, sendes delegerede fra alle de store Partier, saaledes at vi er orienteret fra alle Partiers Side.

Hele Verdensbilledet er paa en Maade skiftet ved, at der er foregaaet dette Regeringsskifte i England. Man ved ikke, om Konferencen vil blive afholdt. Man ved ikke paa

det nuværende Tidspunkt, om den nuværende engelske konservative Regering vil være med til Nedrustningskonferencen. Men selv om der kommer en saadan i Stand, og selv om der kommer Resultater af en saadan, kan vi dog ikke vente eller tro, at der saa er Fred og ingen Fare.

Man maa huske paa, at der er store Lande, som staar udenfor Folkeforbundet. *Tænker man sig nu, at der udbryder en Konflikt, efter at vi har afvæbnet* — vi tænker os altsaa, at Forsvarsministeren har faaet sin Villie og har faaet sine Forslag gennemført, og Landet altsaa ligger aabent —, saa er det jo Meningen, at man, naar en Forbundsstat angribes af en Magt, der staar udenfor, øjeblikkelig skal afbryde den *økonomiske* Forbindelse med den paagældende Magt. Det sker ganske automatisk, og det er alle, ogsaa Radikale og Socialdemokrater, villige til at gaa med til. Men hvad vil det sige? *Det vil sige, at der i Virkeligheden er indtraadt Krigstilstand* med det samme. Jeg tror ikke, det vil blive taalt, at en ensidig Begunstigelse med Hensyn til Varer vil blive taalt, i alt Fald har vi fra Verdenskrigen Erfaring for, hvorledes de to Stormagter, Tyskland og England vaagede over, at Varerne ikke ensidigt blev sendt til det enkelte Land, men krævede, at man foretog en passende Fordeling mellem de to Lande, hvad vi ogsaa gjorde. I det Øjeblik vi — hvad vi er forpligtet til som Medlemmer af Folkeforbundet — fuldstændig afbryder den kommercielle og finansielle Forbindelse med et Land, i samme Øjeblik er vi temmelig sikkert inde i en Krigssituation; thi det kan ikke ventes, at den paagældende Magt vil finde sig i dette. Der kan saaledes fremkomme stor Fare for, at vor Neutralitet vil blive krænket.

Jeg vil i denne Forbindelse stille *et direkte Spørgsmaal til Regeringen.* Regeringen vil jo ikke kunne nægte, at der kan komme til at foreligge en saadan Situation, at vor Neutralitet kan blive krænket. Jeg gaar altsaa ud fra — saa elskværdig er jeg i dette Øjeblik —, at den højtærede Forsvarsminister har faaet sine Afrustningsforslag gennemført. Kan vi da fra dansk Side anmode de andre Magter indenfor Folkeforbundet om Militærhjælp, naar vi samtidig maa meddele, hvad de naturligvis for øvrigt ved i Forvejen, at vi ikke har gjort det fjerneste for overhovedet at værne vor Grænse og vort Landomraade? Kan man gøre det? Vil det ikke blive en stor Plet paa vor Ære, i det Øjeblik noget saadant virkelig skulde passere? *Nej, ved et saadant Forslag sætter vi os selv udenfor, og det gør vi altsaa paa en Tid, da vi har faaet gammelt dansk Land i vort Værge;* uden at vi har været med i Kampen, er Sønderjylland kommet tilbage, efter at det var blevet frarøvet os i 1864. Det er en given Sag, det maa Regeringen være overbevist om, at ved det Forslag, her stilles, sættes Lidenskaberne i Bevægelse, baade i Sønderjylland og heroppe.

Det er jo heller ikke lutter Fredstoner man hører, hvad enten man nu gaar *mod Syd eller mod Øst.* Vi ved ikke, hvilket Udfald de næste *tyske* Valg vil faa, men ved de sidste Valg var det jo de yderliggaaende Partier, de tysknationale og Kommunisterne, som gik voldsomt frem. Maaske vil denne Linie blive fortsat, det ved man intet om, men uanset dette kan der uhyre let efter alt, hvad der er foregaaet i vort sydlige Naboland, komme en Gnist og tænde Ild, saa at Landet kommer ud i Revolution, og hvis vi saa ligger fuldstændig afrustede, fuldstændig værgeløse, kan en lille Flok Oprørere feje den Hær til Side, som den højtærede Minister vil stille op; der skal antagelig nogle ganske faa Hundrede Mand til, ja, maaske kan hundrede Mand med fire Maskingeværer besørge det. Jeg forstaar ikke, det kan være en forsvarlig Handlemaade fra Regeringens Side at lade Adgangen til Landet være fuldstændig aaben.

Og naar vi vender os mod Øst, mod de forenede socialistiske *Sovjetrepublikker,* saa er der her en frygtelig Terror indadtil, og udadtil er dette Land en stadig Trusel mod Nabolandene, mod Verdensfreden, det lægges der ingen Skjul paa. Over hele Verden skal jo Borgerskabet knuses, om nødvendigt med Vaaben i Haand, og hvis det øvrige Europa da vilde følge den danske Regerings Eksempel og afruste Landene fuldstændigt, saa vilde de Herrer derovre mod Øst have let Spil. Vi har jo set et Eksempel paa, hvorledes det er gaaet i et Land, hvor Repræsentanter for den Nation, jeg her taler om, forenede sig med de mest yderliggaaende Kommunister og førte Landet ud i Borgerkrig. Jeg tænker naturligvis paa *Finland.* Vi ved, hvorledes der blev hærget og plyndret i dette Land, de har faaet Anskuelsesundervisning deroppe. I 1917 var det vist, anmodede en Deputation fra det finske Folk om at faa Foretræde for den danske Rigsdag, jeg tror, der var 18 i alt, og deres Ordfører, Redaktør Colianders Skildring af Revolutionen gjorde et gribende Indtryk paa mig. Mange af dem havde ikke hørt fra deres Hjem i Maaneder. Det var de røde, russiske Matroser og den røde Armé i Finland, der havde forenet sig, og frygtelige Ting maatte det finske Folk opleve. Jeg synes, det vil jeg gerne sige i denne Forbindelse, at det er et mørkt Kapitel i det danske Socialdemokratis Historie, da de fra Kongressen i Odense sendte et Slags Hyldningstelegram til den røde Garde baade i Finland og i Rusland.

Jo, de har faaet Anskuelsesundervisning deroppe, for ellers kunde man næsten sige, at der var større Grund for dem til at udtale, at det var ganske haabløst at forsvare sig, da de ligger ved Siden af den store Kolos med de 150 Millioner Mennesker. Men det er ikke den Tone, man hører fra Regeringsbænken i Finland. Det er et meget fattigere Folk end det danske, men de mener, at de ikke alene har Raad, men ogsaa Pligt til at bringe Ofre for at værne om deres Neutralitet og holde deres Land udenfor krigeriske Forviklinger. Fra Regeringsbænken i Finland lyder der Udtalelser som denne: Vi maa forsvare Finlands blodvundne Selvstændighed, vi maa ikke gennem en Tilintetgørelse af vort Forsvar vække Tvivl om, hvorvidt vi ogsaa lægger nogen Vægt paa at bevare vor Selvstændighed og Frihed, og viser vi ikke selv Forsvarsvillie, saa vil ikke noget andet Land bringe Ofre for vor Skyld. *Det var heldigt, om den højtærede Forsvarsminister vilde studere de Udtalelser, som kommer fra et Land som Finland,* et Land af Danmarks Størrelse, et Land, der har gennemgaaet saa uhyre meget ved den Revolution, der gik over det.

Af hvad jeg allerede nu har udtalt, vil man forstaa, at *jeg ikke kan tiltræde Regeringens Forslag. Det ligger saa langt fra, hvad vi mener, der bør gøres i Øjeblikket, at en Forhandling er ørkesløs.*

Den højtærede Forsvarsminister har jo i Sommer ligesom de andre Ministre udtalt sig i Interviews baade paa det ene og det andet Tidspunkt, og det skinnede igennem disse Udtalelser, at hvis Regeringen ikke kunde faa sit Forslag vedtaget, maatte vi have Valg. Ja, det maa Regeringen afgøre, det forandrer ikke en Tøddel i vor Holdning, det kan de Herrer være ganske overbevist om. Og jeg vil gerne have Lov til at sige med det samme, i Anledning af at man har nævnt Spørgsmaalet om Folkeafstemning, at *den Folkeafstemning, vi kan tænke os, er et Valg.* Saa overlader vi til Regeringen at bestemme, om vi skal ud til dette Valg eller ikke. Det vilde være af Interesse at høre, om Forsvarsministeren fremdeles holder fast ved, at hvis vi ikke makker Ret med Hensyn til dette Forslag, saa:

ud til Vælgerne. Ja, vi er parate! Den højtærede Forsvarsminister og Regeringen maa naturligvis selv afgøre, om vi skal have Valg paa dette Spørgsmaal eller ej, men det er altsaa den eneste Form for Folkeafstemning, som vi for vort Vedkommende kan tiltræde.

Jeg skal ikke gaa i *Enkeltheder med Hensyn til disse Forslag*. Det var for Resten meget pudsigt at lægge Mærke til, at den socialdemokratiske Ordfører — man kan for at blive i de enkelte Billeder, han oprullede, næsten sige »sørgmuntre« Ordfører — saa godt som ikke havde en eneste Udtalelse om Lovforslagene eller Enkelthederne i dem. Han begyndte med at ville fortælle Historier, og jeg er ked af, at vi ikke fik dem, for jeg antager, de vilde have været adskilligt morsommere end den Tale, han holdt paa Socialdemokratiets Vegne. I den Tale fik vi ikke meget at vide om Forslagene, i alt Fald ikke det fjerneste om Enkelthederne. Jeg kan i og for sig godt forstaa det, for det er ikke saa rart at tale om disse Forslag, især naar man skal gaa i Enkeltheder.

Jeg skal, som sagt, heller ikke gaa stærkt i Enkeltheder, og for mig er der den Grund til ikke at gøre det, at vi altsaa ikke kan tiltræde Lovforslagene. Jeg venter, at det ærede Medlem Hr. P. Munch som det radikale Partis Ordfører vil gaa noget i Enkeltheder. Der er for nogen Tid siden i Bladet »Politiken« blevet fremsat den Udtalelse, som jeg fuldt ud kan billige, at disse Forslag er fuldstændig dilettantiske. Men da det nu har forlydt, at man fra radikal Side kan tiltræde Hovedprincippet, saa venter jeg, at det ærede Medlem Hr. P. Munch nærmere vil forklare os — og det vil da blive rart at høre —, hvori dette dilettantiske bestaar.

Efer Lovforslagene skal der uddannes en Styrke paa ca. 7000 Mand, og disse skal da heller ikke optræde fuldstændig pacifistisk, de skal udrustes med Geværer og skal, om det bliver fornødent skyde. Det maa da altsaa være Meningen, at der kan komme til at flyde Blod. Men der findes en saadan Bestemmelse i Lovforslaget, at man, naar de saa endelig skyder, kan være saa nogenlunde sikker paa, at de skyder saa daarligt som muligt. Her oplever man det tragikomiske, at Staten faar en betydelig Udgift for at omdanne gode Geværer paa en saadan Maade, at de kan komme til at skyde saa daarligt, som det er muligt, for at Modstanderne altsaa kan faa saa meget lettere Bugt med dette Vagtkorps. Jeg vil antage, at naar disse Forslag forlængst er blevet Makulatur, saa vil man huske de korte Bøsser, og at man længe efter den højtærede Forsvarsministers Afgang en Gang i hans Eftermæle vil erindre om, at det var ham, der foreslog en stor og ret betydelig Statsudgift, for at disse Bøsser kunde blive saa daarlige at skyde med, som det overhovedet var muligt.

Vi skal have Minekastere, altsaa et ret morderisk Vaaben i Nærkamp. Dette er naturligvis faldet forskellige Socialdemokrater for Brystet. Jeg deltog for nogle Maaneder siden sammen med det ærede Medlem Hr. Pürschel i et Møde i Grenaa, hvor den lokale Redaktør var til Stede som Socialdemokratiets Repræsentant — han er for øvrigt senere blevet Landstingsmand —, og han var fuldstændig desorienteret med Hensyn til den højtærede Forsvarsministers Forslag. Han havde ikke set det store Interview i »Politiken«, hvor Forsvarsministeren gør Rede for, hvad hans Forslag til sin Tid vil komme til at indeholde, og i alt Fald var han særlig desorienteret med Hensyn til Minekasterne; han kunde overhovedet slet ikke tro paa Muligheden af saadanne Vaaben i et socialdemokratisk Afrustningsforslag. Jeg vil antage, han efterhaanden har forligt sig med dem — det vil jo vise sig, naar Forslagene en Gang kommer til Landstinget. Myrderi kan altsaa finde Sted efter disse Forslag, men vi udstyrer vore Folk med de daarligst mulige Forsvarsmidler — jeg tænker naturligvis her særlig paa de korte Geværer.

Endvidere indeholder Forslagene Bestemmelse om en hvervet Hær; for en bestemt Sum skal altsaa de hvervede udføre et bestemt Arbejde. Jeg skal ikke komme dybt ind paa hele dette Problem, men henvise til de Udtalelser, der blev fremsat fra vor Side i 1922, hvoraf det fremgaar, at vi er absolutte Modstandere af en hvervet Hær. Tidligere var Socialdemokratiet enigt med os paa dette Punkt. Der blev i sin Tid afleveret smaa Venligheder angaaende Forsvarssagen mellem de Radikale og Socialdemokrater; fra socialdemokratisk Side kaldte man de Radikales Forsvar for en Paradehær, og fra radikal Side brugte man ret haanlige Udtryk om Socialdemokraternes Forslag, idet man kaldte det for en Skueret og intet som helst andet. Jeg skal minde om, at man fra socialdemokratisk Side i sin Tid har udtalt saadan noget som: Hvad forstaar man ved en hvervet Hær, om ikke just en Skare, der mod Betaling melder sig frivilligt? Og paa en smagfuld Maade, som det saa tidt sker i »Social-Demokraten«, faa man at vide, at det, de paa det Tidspunkt var bange for, var, at »Westenholzere«, Militæridioterne og hele Slænget af Chauvinister skulde melde sig til en saadan Hær.

Nu er de altsaa blevet omvendt i den Henseende og er sammen med de Radikale enige om, at vi skal have en hvervet Hær. Men det er vi for vort Vedkommende Modstandere af, det kan vi aldeles ikke tiltræde. Saa længe vi skal have et Forsvar, maa det bygges paa almindelig Værnepligt, og det ikke mindst i vore Dage, hvor der prædikes Had mellem Samfundsklasserne, og hvor der idelig opfordres til Revolution. Det kan medføre de største Farer at have en hvervet Hær, thi man maa huske paa, at der i en saadan Hær — det kan ikke undgaas — i særlig Grad vil komme saadanne Samfundselementer, som man med Rette kan frygte for i urolige Tider vil lytte til de Røster, der opfvrdrer til Omvæltning og Revolution. Ved den almindelige Værnepligt bliver Hæren et Tværsnit af Befolkningen, og vi maa, som sagt, holde fast paa, at saa længe vi skal have et Værn, maa det bygges paa den almindelige Værnepligt. Vi har ogsaa lagt Mærke til, hvorledes der i den senere Tid fra yderliggaaende Side er udkastet den Tanke, at man i Tilfælde af, at den dèr foreslaaede Ordning gennemføres, gennem Fagforeningerne skal søge at faa unge Mennesker til at melde sig ind i dette Vagtkorps.

Det samme Synspunkt, som vi har, nærer Flertallet indenfor den norske Forsvarskommission, som jeg allerede har citeret. De kommer netop ogsaa ind paa det Spørgsmaal og siger: I vanskelige Tider kan Hæren opkaste sig til Samfundets Herrer i Stedet for at være dets Tjener.

Lovforslaget indeholder en Bestemmelse om, at det fremtidig skal forbydes at oprette frivillige Korps, og *de frivillige Korps, vi har for Øjeblikket, skal opløses*. Disse frivillige Korps holder Skydeøvelser, Felttjeneste, Gymnastikøvelser o. s. v. For mig staar det som noget ganske udmærket, at f. Eks. de unge Mennesker, der er Medlemmer af »Akademisk Skyttekorps«, faar en fysisk Træning i den Tid, de er henvist til alvorlige Studier, og man hører da ogsaa baade fra den ene og den anden, der har været Medlem af dette Korps, at de kun har gode Minder fra den Tid, de tjente dèr. Det, at vi i vanskelige Situationer kan faa Brug for saadanne Korps og have Nytte af dem, kan dog ikke begrunde, at vi nu forbyder deres Eksistens. Jeg vil antage, at Skytteforeningerne bliver de næste, der skal holde for. Under Krigen — det har vi i frisk Erindring — kom disse frivillige Korps, særlig »Akademisk Skytteforening«, »Livjægerkorpset« og »Københavns Amts Skyttekorps«, til god Nytte. De var med

til forskellige Armeringsarbejder og til Organisation af Luftforsvaret. Jeg ved ikke bedre end, at det netop var i det ærede Medlems Hr. P. Munchs Ministertid, der blev udsendt en Skrivelse fra Ministeriet til de frivillige Korps, hvori man siger: »Ministeriet kan overfor alle frivillige Korps kun anerkende, at der af dem alle er ydet et stort og værdifuldt Arbejde, der vilde være blevet til væsentlig Gavn for Forsvaret under alvorlige Forhold.« Disse frivillige Korps udgjorde i 1914, da de stillede sig til Raadighed, 133 Officerer, 337 Underofficerer og 2,264 menige og havde 230 Rekylgeværer. Saa var der naturligvis ogsaa de mange frivillige Jernbanebevogtningskorps ude i Landet, men dem skal jeg ikke gaa nærmere ind paa.

Vi maa altsaa, baade hvad Hovedpunktet og Enkelthederne i Lovforslagene angaar, gaa imod. Vi skal ikke udsætte os for Udlandets Haan eller Latter, og jeg tror, at begge Dele vil blive Tilfældet. Jeg har allerede udtalt, og det er vor Overbevisning, at hvis alle smaa og mindre Lande vilde foretage et lignende Skridt og altsaa overlade det militære Forsvar til ganske enkelte Magter, *vilde Folkeforbundet faktisk være sprængt.* Det er jo skrøbeligt sammentømret, og kun ved Solidaritet og ved loyalt og effektivt Arbejde kan vi vente, at det vil leve og efterhaanden vokse sig stort og stærkt.

Med Hensyn til det, at vi ingenting kan gøre, ikke kan forsvare os, vil jeg endnu kun gerne anføre, at *det, der i særlig Grad er Fare for, er irregulære Tropper,* og netop overfor dem er der ingen Tvivl om, at vi virkelig kan gøre noget med den Ordning, vi har, efter Forsvarslovene af 1922. Men i det Øjeblik vi er værgeløse, kan den første bedste Bande skalte og valte, som de har Lyst til indenfor vort Lands Grænser. Det er meget betegnende, hvad der et Sted er sagt, at Bevidstheden om, at Retten ikke uden Risiko kan krænkes, er det, som holder Røvere og Mordere borte. Man siger endvidere, at det har altid været Tegn paa Forfald i et Folkesamfund, at dets Villie og Evne til at haandhæve Retten svækkes.

Vi fra Venstres Side ser ganske nøgternt paa Forsvarssagen. Der er ingen Begejstring for Militærvæsenet i og for sig, men det, vi vil indskærpe Befolkningen, er, at vi til enhver Tid, ogsaa i 1924, *maa gøre vor Pligt.* Skal Folkestyret vare ved og blive til Velsignelse, maa vi forstaa, at det mindre behagelige maa tages med. Bliver Hovedindholdet af Rigsdagsmændenes Taler kun Løfter om Guld og grønne Skove og om, at der ingen Byrder, ingen Pligter skal være, ligger der deri Spirer til Folkestyrets Ødelæggelse; og da vi, for at citere en stor Politiker, »elsker Friheden hensynsløst«, vil vi staa paa Vagt mod disse Udskejelser.

Jeg skal rekapitulere, hvad jeg har sagt med Hensyn til vor Holdning. Vi har været i forreste Række af de smaa Lande med Nedsættelse af Militærudgifterne; vi er agtpaagivende overfor, hvad der yderligere sker i den store Verden; og i det Øjeblik der foreligger en ny udenrigspolitisk Situation, hvis Nedrustningskonferencen, naar den bliver afholdt, kommer til et Resultat og der kommer mere bestemte Direktiver for smaa Lande, er der Mulighed for at tage hele Spørgsmaalet op til fornyet Overvejelse.

Vi ønsker anvendt den størst mulige Økonomi; det var i alt Fald min Bestræbelse som Forsvarsminister, at der skulde anvendes den størst mulige Økonomi ved Gennemførelsen af Forsvarslovene af 1922. Det økonomiske — det er udtalt gentagne Gange fra Socialdemokraternes Side — spiller jo iøvrigt ikke Hovedrollen, ved disse Lovforslags Fremsættelse. Det er altsaa andre Ting, der spiller Hovedrollen, og jeg vil ogsaa sige, at det, der eventuelt kan spares her, naar man ser paa det udelukkende ud fra økonomiske Grunde, jo i Virkeligheden kun vil kunne dække en lille Del af de mægtige Udgifter, man stiller i Udsigt ved de Forslag, som vil komme frem paa Rigsdagen, og som vil paaføre Staten ganske uhyre Udgifter.

Forudsat, at de Herrer nu kunde gennemføre deres Forslag, skulde jo næsten alle de Tjenestemænd, vi har, afskediges med Ventepenge eller med Pension. Naar vi saa om nogle Aar maaske fik et nyt Flertal — for De kan være aldeles overbevist om, at der vil komme en voldsom Agitation ud over Landet, og Lidenskaberne vil blive sat i Bevægelse —, et Flertal, der var af den Anskuelse, at vi maatte have en effektiv Ordning i Stedet for dette, som her foreslaas fra socialdemokratisk Side, saa skulde vi til at ansætte nye Tjenestemænd. Den højtærede Forsvarsminister og Regeringen burde forstaa, at der i disse Forhold maa være en Kontinuitet, en Fortsættelse, saa at man ikke gaar fra det ene over til lige det stik modsatte.

Den højtærede Forsvarsminister har for Skik i særlig Grad, naar han kommer ud og taler ved politiske Møder i Landet, at fortælle om sørgelige Tildragelser; det kom for Resten ogsaa frem fra den socialdemokratiske Ordførers Side, da han fortalte om det store Tog af Invalider, der for nogle faa Dage siden gik gennem Paris' Gader for at hilse paa Førsteministeren Herriot. Han fortæller adskillige sørgelige Ting fra Krigen, og der er i Sandhed her nok at tage af. Men han skulde ogsaa, hvad der er lige saa sørgeligt, og jeg antager endnu mere sørgeligt, fortælle om Revolutionen i Finland og i Rusland. Jeg antager„ at det er endnu større Tragedier, der er udspillet paa de Steder. Vi maa være taknemmelige for, at vi her i Landet er blevet skaanet.

Vi fra Venstres Side hader Krig, og af al Krig mest Borgerkrig — det maa man heller ikke fra socialdemokratisk Side forsømme at tale om. Og vi ved, at der er betydelige Fraktioner, om ikke her i Landet, saa næsten overalt, der netop proklamerer Borgerkrig, vil have Samfundsklasserne sat op imod hinanden. Det er en alvorlig Opgave at værne om vort Land, at værne om vor internationale Stilling; men først og sidst maa vi passe paa ikke at løbe fra, hvad der er vor moralske Pligt.

KONJUNKTURTILLÆGET

EN FORESTAAENDE FORNYET REVISION

Dette ulyksalige Tillæg, hvorom der har staaet saa megen Strid de seneste Aar, er jo, reverenter talt, hverken Skidt eller Kanel — i hvert Fald ikke Kanel. Det er ikke Del af den faste, pensionsgivende Løning, og dets Fædre har ikke heller villet vedkende sig det som Dyrtidstillæg. Under Rigsdagsbehandlingen af Tjenestemandsloven i 1919 røbede Dr. Brandes dog lidt om hvad det var: et ret ubestemmeligt *noget,* en Slags Surrogat, som man i Lønningskommissionen havde grebet til, da man ikke kunde enes om nogen anden Form, under hvilken man kunde forsvare at sætte den faste Løn, Grundlønnen saa lavt som det skete. Men selv med denne Plet paa sin Oprindelse skulde Barnet jo helst have et pænt, et klingende Navn, og saa kaldte man det: Konjunkturtillæg. Ikke sandt, det lyder da af noget! Det smagte nærmest af

Andel i det, man i disse Aar forstod ved Konjunkturer, nemlig: *Krigs*konjunkturer. Det blev egentlig Sukkeret om Pillen; for en lidt bitter Pille var det jo ret beset, man i 1919 — trods al Opgang — bød visse Tjenestemandsklasser, i Særdeleshed den højere Embedsstand, der aldrig naaede blot tilnærmelsesvis op i Niveau med Priser — og Konjunkturer.

Det er troligt nok, at Tjenestemændene burde *have haft* et virkeligt Konjunktur- eller Velstandstillæg for at naa saa højt op i aarlig Indkomst, at de kunde siges at have Del i den da gældende almindelige Velstand, at have Mulighed for i nogenlunde rimeligt Omfang at kunne holde Trit med de Samfundslag, de efter deres Placering burde være jævnbyrdige. Det er troligt, men *det* var der jo aldeles ikke Tale om. Nej, det der døbtes Konjunkturtillæg, var bare Differencen mellem Partiernes Lønningssatser, det sidste Plus, som der ikke kunde opnaas Enighed om, uden at der skulde findes en Form (og et Navn), der tillod efter Ønske paany at inddrage det. Kort sagt: Konjunkturtillægget, burde hedde *Kompromistillæg,* men det lød jo knap saa godt.

Der var da heller ikke forløbet 2 Aar, før man paa visse Steder syntes, at Konjunkturerne jo egentlig ikke var saa gode, som de havde været, og at Tjenestemændene ret beset var de eneste her i Kongeriget, der sad paa den grønne Gren. Man saa sig gal paa dette Konjunktur-, dette Velstandstillæg, som for visse Folk blev intet mindre end de grønne Briller, gennem hvilke Tjenestemændenes fattige Pind tog sig ud som en grøn Gren.

Da der saa opstod udpræget Nødvendighed for at spare i Statshusholdningen, var der ingen Vej uden om: Angrebene paa Konjunkturtillægget begyndte, samtidig med, at Skatteskruen drejede adskillige Omgange. Det var ikke med Glæde, Tjenestemændene gik til Forhandlinger om Nedsættelse af deres Løn, men de gjorde det, og de fremsatte et Tilbud, der med fuld Føje hjembragte dem det Prædikat af gode Borgere, som Stats- og Finansminister Neergaard gav dem senere under Forhandlingerne i Rigsdagen. Det var mod Udgangen af Finansaaret 1922—23, at den første Beskæring fandt Sted, Aaret efter fulgt af en ny og en mere dybtgaaende, som oven i Købet greb saa langt frem i Tiden som til nu, Finansaaret 1924—25, og paa tværs af alle Forhandlingsregler.

Der er ganske vist ringe Opbyggelse ved at dvæle ved Emnets Detailler, og vi skulde ganske have afstaaet derfra, hvis ikke Forholdet var det, at vi paany staar overfor den Nødvendighed at skulle drøfte det ominøse Tillæg og dets fremtidige Størrelse og Bestaaen.

Ved den sidste Amputation, den i Foraaret 1923, var Regeringen jo som nævnt saa forsynlig at skære bort for 2 Aar, idet det samtidig blev paalagt Finansministeren inden 1. Marts 1925 at forelægge Forslag til Lov om Revision af Bestemmelserne om Konjunkturtillæg. Om kort Tid kan der altsaa ventes nye Forhandlinger med dertil hørende lidet lystelige Aabenbarelser om den Armod, der hersker, *maa* herske i Tjenestemandshjem, for uden ny Lov *bortfalder* Tillægget ganske simpelt med Finansaarets Udgang.

De forskellige Organisationer forbereder sig allerede paa disse Forhandlinger. Fra flere af dem, bl. a. ogsaa fra »Danske Statsembedsmænds Samraad« er der fremsendt Andragender, i hvilke man fremsætter og motiverer de Krav, som maa anses for endog meget rimelige, naar nye Bestemmelser skal forelægges Rigsdagen. Naar henses til, at Prisforholdene f. T. er lig med eller endog noget over Forholdene i 1919 ved Tjenestelovens Vedtagelse, kunde det synes rimeligt at foreslaa Satserne ført tilbage til de oprindelige, men nu som før ønsker Tjenestemændene at vise godt Borgersind ved kun at fremsætte yderlig modererede Krav.

Det er jo ikke saa ligetil at fastholde i Erindringen de underligt trekantede Tal, Tillægget til forskellige Tider har budt paa. Vi skal derfor kortelig rekapitulere.

Konjunkturtillægets første Satser,

saaledes som Tjenestemandsloven gav dem, og saaledes som de nedsattes ved Lov af $^{23}/_{5}$ 1922, var følgende:

Grundløn og Alderstillæg	Till. til $^{31}/_{3}$ 22	Aaret $19^{22}/_{23}$
indtil 1499 Kr.	50 %	33 %
fra 1500— 1599 Kr.	750 Kr.	500 Kr.
- 1600— 1799 -	780 -	520 -
- 1800— 2399 -	810 -	540 -
- 2400— 2899 -	840 -	560 -
- 2900— 3399 -	870 -	580 -
- 3400— 3899 -	900 -	600 -
- 3900— 4399 -	930 -	620 -
- 4400— 4799 -	960 -	640 -
- 4900— 5399 -	990 -	660 -
- 5400— 6399 -	1050 -	700 -
- 6400— 7399 -	1110 -	740 -
- 7400— 8399 -	1230 -	820 -
- 8400—10399 -	1350 -	900 -
10400 Kr. eller derover.....	1590 -	1060 -

I 1922 nedbragtes Konjunkturtillægget med $^{1}/_{3}$ til *66 % af dets oprindelige Størrelse,* og dermed skulde man jo tro, at der var skaaret saa bred en Rem af Tjenestemændenes Ryg, at de kunde faa Tid til at sunde sig paa det.

Det skulde dog ikke gaa saadan.

Den næste Nedskæring, 1923.

I Slutningen af Januar 1923 indkaldte Finansministeren paany til Forhandling. Ministeren ønskede denne Gang sparet 34 Millioner, og af den Sum skulde Tjenestemændene præstere henad Halvdelen, nemlig 14 Millioner — foruden at de naturligvis som gode Borgere skulde deltage efter Evne i de resterende Millioner, som nemlig skulde indgaa gennem Skatter. Det var Ministerens Mening, at Konjunkturtillægget skulde helt bortfalde for ugifte og nedsættes med ¼ for gifte.

Under de paafølgende Forhandlinger blev der fra Regeringens Side fremsat et *ændret Forslag,* gaaende ud paa at bringe Tillægget ind paa en *glidende Skala* efter Pristallet efter lignende Regler som Dyrtidstillægget, men stadig saaledes, at i hvert Fald 12 Mill. Kr. sikredes Regeringen. Denne Sum skulde sikres ved,

1) straks for *gifte* at gaa ned til 50 % og for *ugifte* at gaa ned til 16 % } af det oprindelige Tillæg.
2) *derefter* at reducere Beløbene med $^{1}/_{10}$ for hver

Portion (a 54 Kr.), hvormed Dyrtidstillægget for gifte afviger fra det daværende (540 Kr.). Altsaa: Tillægget skulde straks »glide« ned til 50 % og derfra (ligeledes straks) glide videre, efter det Pristal, der i de samme Dage berøvede Dyrtidstillægget 1 Portion — i Sandhed *glidende Skala.*

Organisationerne stillede sig meget beredvilligt til

at forstaa Situationen og kunde bifalde en glidende Skala, men maatte stille som Betingelser:

at Udgangspunktet blev de da tilbageværende 66 %, og

at der ikke blev gjort Forskel for gifte og ugifte.

Dette Tilbud vil give Regeringen en Besparelse af 7 Mill.

Det var ikke muligt at opnaa Forstaaelse om Sagen, og efterat Forhandlingerne var brustede, fremsatte Regeringen den $^{21}/_{2}$ 1923 sit Forslag i Rigsdagen, overensstemmende med det Forslag, der var givet Organisationerne, dog at der var indført 3 Satser, 1) gifte, 2) gifte over 35 Aar og 3) ugifte under 35 Aar. Den glidende Skala var opretholdt.

I Rigsdagen maatte Forslaget vente Modstand hos Socialdemokrater og Radikale, ligesom man efter utvetydige Forhaandsudtalelser under Finanslovdebatten maatte antage, at de Konservative vilde gaa imod.

Det gik dog anderledes. Statsministeren havde, da Forhandlingerne med Organisationerne ikke førte til det af Regeringen ønskede Resultat, udtalt, at nu vilde Spørgsmaalet komme med i *den store Gryde*, d. v. s. blive indrangeret mellem de *politiske* Spørgsmaal, der skulde søges løst ad *politisk* Vej af Venstre og Konservative i Forening.

Og de fandt hinanden, d. v. s. Det konservative Folkeparti bøjede sig. Den $^{15}/_{3}$ sluttedes

det politiske Forlig,

gaaende ud paa følgende:

— man nøjedes for 1923—34 med en Nedskæring paa de tilbudte 3½ Mill. Kr.,

— til Gengæld forlod man skyndsomst den glidende Skala,

— fastsatte straks en Nedgang ogsaa for 1924—25 paa 7¼ Mill. og

— opretholdt Forskellen for 1) gifte og ugifte over 35 Aar og 2) ugifte under 35 Aar.

Der blev gjort en Del fornyede Anstrengelser for i Folketingsudvalget at opnaa Tilnærmelse mellem dette Forslag og Tjenestemandsorganisationerne, men ingen af de sidstes Repræsentanter kunde frivilligt indgaa paa saa vidtrækkende og saa ændrede Krav.

Loven af $^{28}/_{3}$ 1923

rummede derefter Regler for Beregningen af Tillægget i de respektive Kvartaler fra og med Juli Kvartal, der i udregnet Stand blev følgende, i det forudskikkes at Sats A er for gifte og for ugifte over 35 Aar, Sats B for alle andre Tjenestemænd.

Grundløn og Alderstillæg	Tillægget beregnet pr. Maaned									
	fra 1. Juli 1923		fra 1. Okt. 1923		fra 1. April 1924		fra 1. Juli 1924		fra 1. Okt. 1924	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Under 1200 Kr.	33 %	22 %	30 %	20 %	29 %	19⅓ %	28 %	18⅔ %	27 %	18 %
	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø.	Kr. Ø
Fra 1200—1499 Kr.....	36,00	24,00	33,00	22,00	31,90	21,26	30,80	20,53	29,70	19,80
„ 1500—1799 —	39,00	26,00	36,00	24,00	34,80	23,20	33,60	22,40	32,40	21,60
„ 1800—2399 —	42,00	28,00	39,00	26,00	37,70	25,13	36,40	24,26	35,10	23,40
„ 2400—2899 —	45,00	30,00	42,00	28,00	40,60	27,96	39,20	26,13	37,80	25,20
„ 2900—3899 —	48,00	32,00	45,00	30,00	43,50	29,00	42,00	28,00	40,50	27,00
„ 3900—4899 —	51,00	34,00	48,00	32,00	46,40	30,93	44,80	29,86	43,20	28,80
„ 4900—6399 —	54,00	36,00	51,00	34,00	49,30	32,86	47,60	31,73	45,90	30,60
„ 6400—8399 —	60,00	40,00	57,00	38,00	55,10	36,73	53,20	35,46	51,30	34,20
„ 8400—10399—	69,00	46,00	63,00	42,00	60,90	40,60	58,80	39,20	56,70	37,80
„ 10400 eller derover..	87,00	58,00	81,00	54,00	78,30	52,20	75,60	50,40	72,90	48,60

Tilbage er altsaa for Tiden af det oprindelige Tillæg 54 % for Gruppe A og 36 % for Gruppe B.

Er dette da rimeligt?

Nej, det er det ikke. Hverken under Hensyn til Prisstigningen, eller under Hensyn til den for Tiden foregaaende almindelige Stigning i alle øvrige Samfundsklassers Indtægter. Det sidste Forhold vil paa en særdeles anskuelig Maade fremgaa af nedenstaaende Statistik, der af Københavns Skattevæsen er opstillet over Indtægtsforskydningen indenfor de forskellige Erhvervsklasser i Hovedstaden i Aarene 1923—24 til 1924—25.

	Antal Skatteydere		Ansat Indtægt		Fremgang (+) eller Tilbagegang (÷)
	1923—24	1924—25	1923—24	1924—25	1924—25
			Mill Kr	Mill Kr	Mill Kr.
Arbejdere	106219	107471	292,5	302,4	+ 9,9
Privat ansatte	52485	53710	202,8	205,4	+ 2,6
Tjenestemænd	20302	20291	98,4	97,6	÷ 0,8
Erhvervsdrivende	26263	27604	199,1	220,3	+ 21,2
Andre Skatteydere	34801	37666	89.4	98.5	+ 9,1
Ialt...	240070	246742	882,2	924,2	+ 42,0

Som det ses, er Tjenestemandsklassen den *eneste* Gruppe, der er gaaet tilbage, medens alle andre Grupper er gaaet frem.

Organisationernes Forslag til Revision.

De forskellige Organisationer anser det for nødvendigt, at man vender tilbage i hvert Fald til det for 1922—23 gældende Konjunkturtillæg, som for at undgaa fremtidig Vilkaarlighed og Usikkerhed gøres bevægeligt paa samme Maade som Dyrtidstillægget og ikke gør Forskel paa gifte og ugifte.

Eftersom dette er nøjagtigt det samme Forslag, som Socialdemokraterne og Radikale i Folketingsudvalget af 1923 fremsatte som Mindretal, tør der vel ogsaa denne Gang regnes med Stemning for det fra den Kant, og vi skulde tro, at baade det konservative Folkeparti og Venstre nu er tilbøjelige til at reparere noget af den Skade, der skete i 1923.

FORSVARSSAGEN I NORGE

Siden Forsvarskommissionen af 1920 i Fjor afgav den sidste af sine successive Indstillinger (IV B: Befalsuddannelsen), har der i Norge hersket Stilhed om Sagen, der væsentlig kun er diskuteret videre i militære Organer.

I Juni Maaned 1924 afholdtes, som tidligere omtalt, et Møde af Hærens Generaler, om hvis Resultat der imidlertid intet officielt foreligger endnu. Men der er fra Forsvarsdepartementets Side afæsket den kommanderende General og Generalstaben Udtalelser om de foreliggende Forslag, og naar disse Udtalelser indgaar, kan det vel ventes, at Spørgsmaalet vil naa frem til afgørende Behandling i Stortinget.

Hvilken Skæbne der da vil overgaa det, er ikke let at spaa, men at det store Flertal ønsker at opretholde et Forsvar er vistnok ganske utvivlsomt.

Ang. Partiernes Stilling efter Partiprogrammerne bringer »Vor Hær« en sammentrængt Oversigt, som vi tillader os at gengive.

Det norske Arbejderparti (kommunistisk farvet): »Da den borgerlige Stats Militærvæsen benyttes som en Klassehær i Kampen mod Arbejderklassen, maa Bevillingerne til Militærvæsenet stryges som unyttige og skadelige. De indsparede Millioner anvendes til Bedring af Folkets Kaar. Militære Virksomheder og militært Materiel udnyttes til samfundsgavnlige Formaal. De Straffe, der er idømt paa Grund af Kampen mod Militærvæsenet og paa Grund af Deltagelse paa Arbejdernes Side i den sociale Kamp ophæves.«

Norges socialdemokratiske Arbejderparti: »Militærvæsenets fuldstændige Afvikling. Alle mellemfolkelige Tvistigheder undergives retslig Afgørelse.«

Frisindet Venstre: »Den forestaaende Omorganisation af vort Forvsar bør paaskyndes, saa det snarest kan komme i faste og betryggende Former.«

Norges Bondelag: »Fortsat Arbejde for Fred og Forstaaelse mellem Folkene. Vort Forsvar, bygget paa alm. Værnepligt, opretholdes i den Udstrækning Landets Sikkerhed kræver. Befalet knyttes til dets Distrikter. Idet man mest muligt bygger paa Traditionen og de Uddannelsesanstalter man har, indrettes Forfremmelsesforholdene saaledes, at enhver Befalingsmand ved militær Duelighed og aflagte Prøver kan tjene sig op til en overordnet Stilling. Den som offentligt, eller som Medlem af en Organisation vedkender sig revolutionære Anskuelser, kan ikke staa som militær Befalingsmand. Erhvervsdygtige, som ikke er tjenstdygtige, skal betale Værneskat.«

Venstre: »Vort Forsvar reformeres i demokratisk Retning med Sigte paa Forenkling. Udgifterne nedbringes saa langt som foreneligt med Landets Sikkerhed.«

Højre: »Højre vil opretholde et effektivt Forsvar til Værn om Landets Selvstændighed og støtte Arbejdet for Fred og Ret mellem Folkene!«

Statsraad *Jacobsen*, der er norsk Forsvarsminister siden Juli 1924, da han afløste Statsraad Wefring har fornylig udtalt overfor »Vor Hær«, at det er Regeringens Hensigt at søge Forsvarsspørgsmaalet løst snarest muligt. Den kommanderende Generals og Generalstabens Udtalelser ventes at foreligge i Januar 1925, og derefter vil Ministeren skride til Handling for at faa en Proposition færdig saa betids, at Stortingets Militærkomité kan behandle den i Tiden mellem 1. og 2. Stortingssamling (Juli 1925).

Fornylig er der iøvrigt indtraadt et nyt Moment i Forsvarsspørgsmaalet, idet der fra uofficiel Side, af en Major *Hægland*, er indleveret direkte til Regeringen et Hærordningsforslag, der bærer Etiketten »billig og demokratisk«. Om det desuden er sagligt forsvarligt, vil den kommanderende General og Generalstaben, der har faaet det til Udtalelse, ventelig afsige Dom om samtidig med de øvrige mere officielle Forslag.

At dømme efter forefaldne Udtalelser er Major Hægstads Forslag i militære Kredse blevet modtaget med Beklagelse, idet det bryder den Enhedsfront, som Sagkundskaben hidtil paa en meget prisværdig Maade har vidst at holde.

FINLANDS OFFICERSFORBUND

Allerede i 1919 dannedes denne finske Landsforening *(Suomen Upseeriliitto)*. I Lovene angives dens Formaal saaledes:.

- at opretholde og udvikle Loyalitets-, Ære- og Pligtfølelse,
- hæve Officerernes militære og almindelige Dannelse,
- samle Medlemmerne til et ensartet, fast nationalt Officerskorps, besjælet af Fædrelandskærlighed,
- skaffe Officersstanden en secial Stilling, som svarer til dens ansvarsfulde Kald.

Det finske Officerskorps var og er jo endnu lidet homogent, idet det bestaar af 4 Grupper med helt forskellig Uddannelse, nemlig:

- Officerer fra den tidligere finske Hær,
- Finskfødte Officerer fra den russiske Hær,
- Jægerofficerer, og endelig
- de i de senere Aar regulært uddannede Officerer.

Forbundet udgiver »Finsk militært Tidsskrift«. Dens Formand er f. T. Chefen for 2. Division, *General Wetzer*.

(Efter »Vor Hær«).

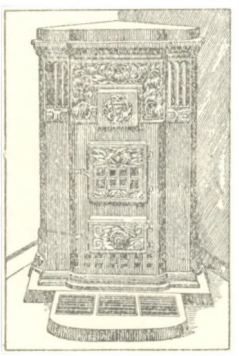

ANKER HEEGAARD A/S

Kaminer
Ovne
Komfurer

Alt
Bygnings-
Støbegods

Ny Østergade 23, Kjøbenhavn K.
Tlf. Central 13098—11398.

Støt
Annoncørerne

NOTITSER.

Foreningen af Reservens faste Officerer (F. a. R. f. O.)
som Krigsministeriet har indrømmet *Forhandlingsret* for de Reservens Officerer særligt vedrørende Forhold, anmoder os om at oplyse, at Indmeldelse af Medlemmer modtages ved:

Formanden: Oberstløjtnant *F. Lantow*, Slagelsegade 11.

Fung. Sekretær: Kaptajn *J. Abrahams*, Gl. Kongevej 102.

*

Afdrag i Skatteindtægt for Uniformer.

Efter Landsoverskatteraadets Oplysninger, kan der i Almindelighed fradrages Udgiften til den Uniform, Tjenestens Bestridelse kræver.

For *Gala-Uniformen*, der jo forudsættes at vare i mange Aar, kan Anskaffelsesprisen afskrives i en *passende* Aarrække, uden at man dog i Skatteraadet har villet fiksere nogen Sum aarlig som passende.

For *daglig* Uniform kan fradrages den paabyrdede Udgift *udover*, hvad civil Paaklædning vil koste, idet følgende Maksimalgrænse danner Reglen:

Stabsofficerer o. l..... 500 Kr.
Kaptajner, Løjtnanter o. l..... 400 -

*

De to Films,
som den franske Militær-Attaché velvilligst har stillet til Raadighed for Officersforeningen, nemlig:

A l'assaut de la Montagne rebelle
(Militær-Film fra Kampene i Marokko, hvor bl. Kaptajn i Fremmedlegionen Hs. Højhed Prins Aage ses) og

Coutumes et paysages berbères
(Natur og Befolkning i de franske Kolonier i Nordafrika og fransk Kulturarbejde i disse Egne), som den 12. Januar fremvistes i Officersforeningen i Overværelse af Hs. Maj. Kongen, vil kunne faas til Laans af *militære Afdelinger, Foreninger og Soldaterforeninger m, fl.* baade i og *udenfor* Kjøbenhavn ved Henvendelse til Officersforeningens Foredragsudvalg, Ritmester Suhr-Hansen, Skjoldsgade 11, Kjøbenhavn Ø. Fremvisningen varer ca. 1½ Time.

*

NOTITSER.

F. O. L. og F. a. R. f. O.

Fra Foreningen af Reservens faste Officerer (F. a. R. f. O.) har der været fremsat Ønske om, at Dansk Officersblad ogsaa skulde være Medlemsblad for dennc Forenings Medlemmer. Som naturligt er, har F. O. L. meget gerne set en saadan Ordning, og Forhandlingerne herom vil formentlig være ført til Ende saaledes, at Bladet fra og med April-Nummeret vil tilgaa ogsaa Rervens Officerer.

*

F. O. L.s nye Love
blev paa Aarsmødet den 17. d. M. enstemmigt vedtaget og opnaaede dermed øjeblikkelig Lovkraft. Naar de er færdigtrykte, vil der blive tilsendt hver Forning under F. O. L. et Antal Exemplarer til Uddeling efter Ønske.

I Kjøbenhavn vil Lovene kunne faas hos Officersforeningens Forvalter.

*

En misundelsesværdig By.

Skatteyderne i *Haderslev* er misundelsesværdige! I de sidste Par Aar har der nemlig været Overskud paa Byens Regnskab, saaledes at der nu foreligger en Kassebeholdning paa 1,4 Mill. Kr. Hertil kommer et forventet Overskud fra det indeværende Aar.

Denne Pengerigelighed har ført til, at Byraadet har vedtaget at eftergive et halvt Kvartals Skat for 1923—24. Der overføres godt 400,000 Kr. til 1924—25 til Dækning af Udgifter, hvortil der ellers skulde optages Laan, Resten af Overskudet vil blive anvendt som Driftskapital til Byens Styrelse.

Fra 1923—24 er Skatteprocenten 9,6, Ligningsprocenten 12,1.

*

Stedtillæget fra 1. April 1924.

Lønningsraadet har nu indgivet Indstilling til Ministeriet vedrørende Forandringer i Stedtillægssatserne for det kommende Finansaar. En af de vigtigste Forandringer er, at Horsens By, hvor Skatteprocenten er meget høj, kommer op i Sats A 450 Kr. Det indstilles endvidere, at Tjenestemændene i Allinge-Sandvig og Rødby faar udbetalt Stedtillæg efter højeste Sats. Det er første Gang, at mindre Købstæder rykker op i den oprindeligt alene for København beregnede Stedtillægssats. Endvidere rykker *Viborg op i Sats B 330 Kr.* De to Grænsebyer Krusaa og Kollund, hvor Tjenestemændene hidtil intet Stedtillæg har faaet, rykkes op i Sats C. Endvidere har Raadet indstillet, at *det særlige sønderjydske Tillæg* paa 120 Kr. til alle Tjenestemænd, der er ansat i denne Landsdel, *opretholdes et Aar endnu*, da Overgangstiden ikke kan betragtes som afsluttet.

NOTITSER.

Folkelighed og Fællesspisning.

Et af vore demokratiske Blade giver følgende lille Hændelse til bedste:

Bjørnstjerne Bjørnson var en Gang Gæst paa en af vore Højskoler. Da der skulde spises til Middag, blev han sammen med de andre bænket ved et langt Bord, paa hvilket der stod en Række Fade med Grød, medens der ved hver enkelts Plads laa en Træske.

Bjørnson blev mægtig begejstret, rejste sig og holdt en Tale, hvori han priste denne Maade at sidde til Bords paa. Det var Folkets Sæd og Skik, der holdtes i Ære. Saadan skulde det være.

De andre var imidlertid gaaet løs paa Fadene og fyldte Munden med Grød. Bjørnson sad lidt med Skeen i Haanden og saa paa det. Saa lagde han den stille og sagde:

— Nej, jeg kan ikke!

Nej, Teori er et — Praksis sommetider noget andet.

*

Dansk Skatteborgerforening.

Paa et nylig i „Dansk Skatteborgerforening" afholdt Bestyrelsesmøde valgtes fhv. Handelsminister, Direktør *Tyge Rothe*, De samvirkende Købmandsforeningers Formand, Købmand *J. G. Schjær* og Redaktør af „Finanstidende", cand. polit. *C. Thalbitzer* til Medlemmer af Bestyrelsen, som derefter valgte Redaktør Thalbitzer til Foreningens Næstformand.

Bestyrelsen bestaar iøvrigt af Foreningens Formand, Professor, Dr. jur. Knud Berlin, Ingeniør, cand. polyt. N. P. Andersen, Direktør Gunnar Gregersen, Gaardejer Hans Hansen, Lønholt, Fru Karen Hessel, Ingeniør Orla Jacobsen, Arbejdsformand Carl Jensen, Landsdommer Axel Rasmussen, Frk. Wilhelmine Rerup, Arkitekt Strøm-Teisen, Oberstløjtnant O. H. Winkel, Ingeniør A. Brøchner Larsen, Fru A. Frydensberg, Ingeniør, cand. polyt. I. E. Snog Christensen og Vævermester H. P. Hansen, Aalborg.

Foreningen har et stadigt og hastigt voksende Antal af Medlemmer.

*

Finland.

I det den 31. Maj udnævnte nye Samlingsministerium med Professor *Ingman* som Statsminister har *skyddskårernas* Chef, *Oberst Malmberg* overtaget Forsvarsministeriet efter General Nenonen.

*

Juni 1924

MEDDELELSE

FRA

F. O. L.s HOVEDBESTYRELSE

ANGAAENDE AFSTEMNING OM VISSE PRINCIPPER I UNIFORMSSPØRGSMAALET

Idet Hovedbestyrelsen henviser til den Omtale af Uniformsspørgsmaalet, der findes i foregaaende og nærværende Nr. af Dansk Officersblad, og til den netop tilendebragte Fremvisning i Garnisionsbyerne af de som Udkast forfærdigede Prøver af Feltuniform for Befalingsmænd o. l., ønsker den — inden videre foretages til Udarbejdelse af de Forslag, Krigsministeriet har afæsket Organisationerne — ved en *Afstemning* at erfare Medlemmernes Ønsker med Hensyn til visse grundlæggende Spørgsmaal.

I første Række maa afgøres:

1) *Om* den gulbrune *Feltuniform* foruden til al Tjeneste tillige — eventuelt med særligt Udstyr — ønskes anvendt til *Gala — eller*
2) *om* man ved Siden af den gulbrune Feltuniform ønsker en *særlig Galauniform*, ved hvilken sidste der — uden at der paa nærværende Tidspunkt kan angives Detailler — tænkes paa den hidtidige Garnisonsuniform med visse nødvendige Ændringer, der paa en enkel og smagfuld Maade kan karakterisere den som Festdragt.

I Fald en særlig Galauniform bibeholdes, vil Hovedbestyrelsen arbejde hen til, at denne Uniform uden det specielle Galaudstyr vedvarende kan anvendes efter Behag til Garnisonsbrug, *men kun udenfor Tjeneste.*

Bestemmelserne angaaende en særlig Gala- (Garnisons)uniforms Detailler og Anvendelse vil det formentlig være ej blot forsvarlig, men ganske rimeligt at udsætte, indtil Arbejderne med Fastsættelse af Feltuniformer er tilendebragte, saa meget mere som mange Grunde taler for, at sidstnævnte Arbejder fremskyndes.

Med Hensyn til *Feltuniformen* udbedes ligeledes ved Afstemning Svar paa det Hovedspørgsmaal:

3) *om* Frakken ønskes med *opstaaende Krave eller Revers (omfaldende Krave).*

Hvert enkelt Medlem anmodes om at besvare Spørgsmaalene paa *nedenstaaende Stemmeseddel (Ja* eller *Nej)* og den $^{28}/_{1}$ at indsende denne, forsynet med Underskrift (Grad, Navn og Afdeling) direkte til:

F. O. L.s Hovedbestyrelse,
Maglekildevej 13,
København V.

Opmærksomheden henledes udtrykkelig paa Betydningen af, at **alle** afgiver deres Stemme. Et Antal Stemmesedler vil blive udsendt til Repræsentanterne i Provinsen, ligesom Stemmeseddel paa Forlangende kan faas i Officersforeningen og hos F. O. L.s Sekretær.

Ikke underskrevne Stemmesedler er ugyldige.

Angaaende Detailler i de Forslag, der til sin Tid skal indsendes til Krigsministeriet, vil *Repræsentanterne* blive afæsket Udtalelser.

Kjøbenhavn, den $^{18}/_{1}$ 1924.

Ramm.
Formand for F. O. L.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER
OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

REDAKTØR:
KAPTAJN C. F. LØKKEGAARD

4DE AARGANG
1925

KØBENHAVN
INDUSTRI-TRYKKERIET — BERNH. SCHMIDT
1926

INDHOLD

FORSVARSSAGEN

Side

Sværdtid eller Plovtid? ... 1
Udenrigsminister Grev Moltkes Tale i Folketinget ... 3
Flaade eller Søpoliti? Søløjtnantselskabets Pjece ... 6
„Sandheden" om Danmarks Forsvar. S. E. & O. ... 19
„Hæderlig Omtale" ... 29
Afrustningsforslaget in memoriam. Udvalgsberetning ... 31
Lurerne kalder for sidste Gang ... 39
Det radikale Afrustningsforslag. Udvalgsberetning ... 41
Hvad er denne Brydningstime? ... 67
Forsorg og Forsvar ... 68
Omkring Folkenes Forbund ... 69
Det omdøbte Afrustningsforslag ... 91

LØNNINGSVÆSEN

Konjunkturtillægets Revision 1925 ... 7, 13, 23, 34
Stedtillægets nye Satser ... 46
Flyttegodtgørelse. Et lille Skridt frem ad Vejen ... 51
Reglerne for Dagpenge m. v. Forslag om Ændring ... 75
Sygefradragsbestemmelserne ... 94

UNIFORMSSPØRGSMAALET

Uniformsspørgsmaalet ... 9
Den nye Uniform ... 27
Uniform — ensartet ... 58

F. O. L.s YDRE OG INDRE FORHOLD

Hvad F. O. L. er, og hvad den kan være ... 11
Beretning om F. O. L.s Virksomhed i Aaret 1924 ... 14
F. O. L.s Aarsmøde den 7. April ... 35

F. a. R. f. O.

Meddelelse angaaende Generalforsamling, Stemmeseddel m. v. ... 18
F. a. R. f. O.s Aarsmøde 23. Marts ... 37
— Love ... 38
Reserveofficerernes Uddannelse ... 44, 47, 90, 92
Forfremmelserne i Reserven ... 51
Reserveofficerernes Opgave ... 61

PRISER, SKATTER ETC.

Prisbevægelsen i Danmark og andre Lande ... 7, 28
Selvangivelse til Skat ... 9
Prisniveauet og Dyrtidstillæget ... 17, 28, 73, 81
Detailpriser ... 45, 90
Enhedsskat ... 49, 72
De kommunale Skatter ... 56

FRA UDLANDET

Officersuddannelsen i Finland ... 40, 52
Den norske militære Højskole som militært Universitet ... 58
Norges Krigsskole jubilerer ... 99

FORSKELLIGT

Frirejser til Hjemmet ... 9
Dansk militært Idrætsforbunds 7. Landsstævne ... 45, 64
Det nye Nord ... 46
Hæderstegnet for god Tjeneste ved Søetaten ... 53
Nordisk Entente ... 53, 59
Tjenesteboliger og Kvarter. Et Boligudvalg ... 63, 81
Kompagnichefens Kasseansvar. En Landsretsdom ... 79
Loven og Profeterne ... 83
Skal Krigsm. omorganiseres? ... 85, 95

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 1 | JANUAR 1925 | 4. AARGANG

SVÆRDTID ELLER PLOVTID?

NOGLE SOLHVERVSBETRAGTNINGER

1924 vil gaa over i Historien som i mere end én Henseende af de magre Aar. Dyrtid var Aarets Hovedpræg — ikke blot, ikke navnlig, Dyrtid paa Livets materielle Fornødenheder, men først og fremmest Dyrtid paa Livsens Glæde og Lykke, paa store Tanker og Handlinger af Mænd, der i Evne og Vilje ragede deres Hoved op over alt Folket som Høvdinge af Navn og Gavn. Paa store *Ord* har Dyrtiden derimod været adskilligt mindre mærkbar; med Brøl og Brask og Bram har herhjemme Parlamentarismens seneste Velsignelse, den nye socialdemokratiske Regering, indvarslet det socialistiske Tusindaarsriges Begyndelse — — Systemskiftet fra den fæle konservative Antikrist til den rare, socialdemokratiske Bettefanden, der forstaar at hytte sine.

I denne sidste Henseende vil 1924 altsaa i Socialdemokratiets Historie vel blive noteret som et fedt og godt Mærkeaar. Med Begivenheden noget mere paa Afstand vil dens Betydning dog maaske nok afbleges en Kende. — Her som andre Steder har i Seklernes Løb det ene »System« afløst det andet uden at dette i sig selv har givet nogen ny Skillelinje i Tidsregningen; og fremtidig vil Samfundslivets Udvikling og Svingninger ventelig diktere nye Systemskifter eller Tilbagevenden til gamle Systemer, uden at saadanne for vort gamle Land vil blive andet eller mere end Stadier paa Livets Vej gennem Aartusinder.

Men i en eneste Henseende vil Eftertidens Danske se tilbage paa 1924 som et Mærkeaar, saa ejendommeligt, at Danmarks Historie til nu ikke har rummet noget lignende: *Det Aar, da den ansvarlige Regering for ramme Alvor, stillede Forslag om at lægge Landet forsvarsløst og aabent.* Vi skal tilbage til den dunkleste Sagntid for at finde en Epoke, der taler samme triste Sprog som Krøniken om Afrustningsforslaget vil tale til vore Efterkommere, nemlig til Sagnet om Skjold, da »de gode græd og de onde lo« og Folket uden Fører var endt i Splid og Kævl og Afmagt.

Nu er det jo ikke netop Hensigten med disse Linjer at skille Faarene fra Bukkene saadan, at de »onde«, det er Afrustningsmændene, og de »gode« Forsvarsvennerne, eller at antage, at Hr. L. Rasmussen i et Anfald af Galskab har forelagt Rigsdagen Afrustningsforslaget. Vi tror gerne, at Motivet er det redeligst mulige, og heri ligger netop det ynkeligste ved Affæren. Enhver, der kan og vil se vor Tids haarde Virkelighed lige i Øjnene og gøre sin Pligt overfor den Slægt der lever og den der kommer, maa spørge: *Hvor tør man foreslaa os sligt?* Hvordan kan Mænd, der er ved deres fulde fem og er sig deres og vort Ansvar bevidst gaa hen og gøre sligt?

Aaret 1924 slukkede jo dog ikke de Emmer, der rundt om gløder i Verdenskrigens Ruin- og Askedynger. Tværtimod. Snart her, snart der blusser det op. Freden efter Verdenskrigen er ikke blevet nogen Verdensfred med Ro og Ligevægt, men en Tilstand af ustadig Balance, der kan forstyrres naarsomhelst og af en ganske ringe Aarsag. Og sker det, da faar saavist enhver nok med at redde sit eget, og den faar Spot til Skaden, som selvopgivende lagde Hænderne i Skødet og lod de andre raade for Liv og Velfærd, mens man selv sparede Pengene til saakaldte sociale — »produktive« — Formaal.

Vel sandt, at efter Krigen og dens Ulykker er det nødvendigt, at Kræfter og Evner anspændes for at faa Samfundene i Lave igen og de Hjul, der Aar igennem snurrede i Krigens Tjeneste, omstillet til fredelig Produklion, om ikke vor Verdensdel skal opløses og Kulturen skrues tilbage. Og vel sandt, at man *maa* haabe paa Fremgang og fredelig Trivsel paany for ikke at fortvivle, men man faar tage det onde med det gode, ikke glemme Sværdet, mens Plovjernet skærpes.

Sværdtid svandt, det blev Plovtid paany,
Vennetid, Frændetid, Grotid og Gry,

saaledes gav paa det efter Verdenskrigens Slutning i 1919 prægede Fredsmærke en Digter Ord til de Tanker og Haab og Krav, der bevægede Menneskesind overalt paa Jorden efter den skrækkelige Krigstid. Man var træt indtil Lede af Krig og Tilintetgørelse, man *vilde* finde Udvej for at sikre os der er, og dem der kommer, mod Gentagelser. Nogle saa i selve de af Nationerne med uhyre Bekostninger opretholdte og øgede Værn selve Ondets Arnested eller dog Basis for dets Mulighed — og Kravet om Afrustning genopstod med den Styrke, de udstaaede Lidelser gav. Krigen endte med andre Ord som enhver større Krig hidtil er endt: med Ønske og Beslutning om at denne Krig *maa* være den sidste — og med Spiren til den næste Krig gemt i selve Fredstraktaten.

Trods alle gode Bestræbelser, trods Folkeforbund og Krigslede er det jo imidlertid 5 Aar efter Krigen blevet saa som saa med Sværdtidens Ophør. Overalt holder man efter Evne Sværdet skarpt, medens hver Nation for sig ønsker Afrustning — af de andre. Men samtidig maa alligevel Ploven i Gang og paany bringe den Jord i Grøde, som Sværdet gennem 4 lange Aar lagde øde. Det kan alle let være enige om, at efterat Nationers fleste og bedste Kræfter har været koncentreret paa at finde og bruge Tilintetgørelsesmidler, maa de samles mod et anspændt Genopbygningsarbejde. Altfor mange af Samfundets Agre har ligget brak og baaret Ukrudt; nu kræver Folk, at alle Samfundsfaktorers Agt og Evne sættes ind paa at avle samfundsnyttig Frugt. Og det Krav stilles med Rette.

Men ét er fornødent fremfor alt:

At sikre dette Genrejsningsarbejde! Og det lader sig ikke i Dag mere end tilforn gøre, uden at der bringes Ofre til en fornuftig Forberedelse og Tilrettelægning af det Forsvar, som vi jo dog alle — uden Hensyn til Partier og Lag — vil yde, om Freden en Dag brydes og Hjem og Velfærd trues.

Ingen tør nære Tvivl om, at alle danske vil møde Mand af Hus den Dag, da Fædrelandets Frihed og Selvstændighed trues, men det staar ikke i tilstrækkelig Grad klart, at selvom Raabet: *Hannibal ante portas*, der i en Haandevending bragte et splidagtigt romersk Senat til Enighed ogsaa i vore Dage vil bringe slumrende Heroisme og bunden Offervilje frem til Overfladen, saa vil disse Dyder ikke i Nutiden kunne bringe et Folk over Vanskelighederne uden systematisk Forberedelse og tilstrækkelig Organisation af Værnets Magtmidler.

Det er i Manglen paa klar og redelig Opfattelse heraf mere end i egentlige Afrustningsønsker, at Faren ligger i den øjeblikkelige Situation. Det er ikke Afrustning, men utidig Nedrustning, vi har at frygte.

Ulysten til at bringe de store personlige og økonomiske Ofre paa Vedligeholdelsen af en tidssvarende og betryggende Forsvarskraft, som man jo i potenseret Grad har mærket under Efter-Krigstidens vanskelige Kaar og den sociale og politiske Udvikling, som fulgte i Krigens Kølvand, *behøver* ikke netop at bunde i manglende Forsvarsvilje, men har oftere sin Aarsag i svigtende Vilje eller Evne til at indse Nødvendigheden af *Forberedelse* — og vel tillige i en god Del Magelighed.

Materiel og »praktisk« som vor Tid er, nydende mere end ydende dens Tendens, er de saakaldte *uproduktive Udgifter* upopulære og maa blive det i stedse højere Grad, jo mere vanskeligt de økonomiske Forhold arter sig. Og Befolkningen har vænnet sig til at opføre Forsvarsudgifterne (i Fredstid!) under uproduktive Udgifter. Der er endnu dem, der helst ikke afser Udgiften til Brandassurance, — »for *hvis* Huset nu ikke brænder, saa er de Penge jo smidt ud af Vinduet.« Og det er en ganske vist sørgelig, men hyppigt konstateret Sandhed, at Landsbyens Sprøjte viser sig uanvendelig af Mangel paa Røgt og Vedligeholdelse. Sprøjten er der, bevares, men dermed har man vel ogsaa gjort, hvad der med Billighed kan ventes. At gaa saa vidt, at man koster Vedligeholdelse eller endog »leger Ildebrand«, holder Øvelse i Betjeningen — nej, la' os ikke skabe os! Vi har da noget fornuftigt at bruge vor Tid til; sove til Middag f. Eks.

Ja, det ser jo ikke saa godt ud paa Tryk; men nægt Rigtigheden, hvo der vil og tør.

I Øjeblikket er Afrustningsforslaget til Behandling i Folketingsudvalg. Hvad sker der mon der? Afrustning bliver der ikke noget af, naturligvis; thi det Standpunkt i den forelagte Form er *Socialdemokratiet* alene om og kan altsaa ikke en Gang gennemføre i Folketinget — har saavist heller ikke noget Øjeblik troet at kunne det.

Men saa en *radikal Ned*rustning — en Slags Mellemproportional mellem Hærloven af 1922 (uden Materielanskaffelser) og Afrustningsforslaget —, vil fhv. *Krigs*minister P. Munch maaske sige, altsaa til en Pris af de bekendte radikale 30 Mill., var det ikke noget? Det hedder jo da ikke *Af*rustning, og Venstre vil jo nok *ned*ruste. Maaske kunde vi (de radikale og Socialisterne) strække os endnu lidt videre som Tak for Villigheden i Valutaspørgsmaalet og som Basis for en god bred demokratisk Politik.

Hvad siger *Venstre* til det Frieri?

Den er let at lokke, som gerne vil hoppe. Og der kunde jo nok tænkes det Medlem, som kunde føle Lyst til at — hoppe. Men vi har den Tro til Partiet Venstre, at det ikke af saadanne falske Fløjtetoner lader sig lokke paa Afveje, vi tror, at hverken Venstremænd paa Rigsdagen eller Venstremænd derude i de mange Hjem ønsker at handle sig til Rette i det

Spørgsmaal, hvis Afgørelse Partiet prægede i 1922 ved — som Partiets Ordfører udtalte i Folketinget — at gaa i Spidsen i Retning af Nedrustning saa langt som kan skønnes forsvarligt, saalænge de omboende Nationer ikke er fulgt efter.

Venstre har i kraftige, klare Ord udtalt at ville modarbejde Tanken om *Afrustning* med alle til Raadighed staaende Midler. Men deraf følger, at et Forslag, der vejer mindre end, hvad Venstre selv i 1922 har angivet som det lavest forsvarlige, vil Venstre ikke antage, eftersom den udenrigspolitiske Situation jo ikke er ændret siden da. En Ordning, der er under det Minimum, der kan antages at have Mulighed for at løse den sandsynlige Forsvarsopgave og altsaa paa Forhaand umuliggør en heldig Udgang, *er jo faktisk en Afrustning, uanset om man af politiske Grunde skulde foretrække at benævne den Nedrustning.*

At det konservative Folkeparti ikke gaar med til en yderligere Nedbringelse, ligger jo lige for — men ingen har vel heller tænkt at indbyde dette Parti til det foran skitserede Arrangement, som jo netop skulde tjene til at danne en stor Blok mod de konservative.

Udviklingen kan blive interessant nok at følge, men ingen bør tvivle om, at Venstre vil fortsætte sin historiske Linje som et forsvarsvenligt Parti af Gavn som af Navn og tage den *redelige* Konsekvens heraf.

For de svage i Aanden anbefaler vi at søge Styrke i Nehemias' Bog:

»*Og de, som byggede, havde hver sit Sværd bundet ved sine Lænder og byggede saa.*

C. F. L.

UDENRIGSMINISTER GREV MOLTKES TALE I FOLKETINGET OM AFRUSTNINGSFORSLAGET

Det foreliggende Lovforslag vedrørende Afrustning er *en naturlig Følge af den politiske Udvikling* *) her i Landet, som den særlig har vist sig ved den socialdemokratiske Regerngs Tilblivelse. For enhver, der har gjort sig bekendt med det socialdemokratiske Partis Stilling til Forsvarsspørgsmaalet i de forløbne Aar, maatte det staa klart, at dette Parti vilde stræbe hen til Afrustning. Paa lignende Maade staar det med det radikale Parti, og vælgermæssigt staar Sagen som bekendt saaledes, at de to Partier ved det sidste Valg til Folketinget erholdt meget nær Halvdelen af samtlige afgivne Stemmer. Dermed er altsaa givet, at denne Del af Vælgerne, en meget betydelig Del, tenderede imod Afrustning, for at bruge et forsigtigt Udtryk. At ville kneble eller kvæle en Bevægelse af denne Styrke og dette Omfang, og som er grundet paa ubestridelige Idealer og lige saa faste Overbevisninger som Modstandernes, tror jeg ikke anbefaler sig efter hidtil fulgte danske indenrigspolitiske Metoder, i alt Fald ikke efter dem, som er fulgt af liberalt tænkende Mænd. Nej, denne Bevægelse har Ret til at blive hørt og til at staa sin Prøve. Modstanderne har den samme Ret, men det hele maa ske ad Forhandlingens og Stemmeafgivningens Vej paa de Steder, som dertil vil komme i Betragtning, efter som denne Sags Udvikling skrider frem.

For nu at komme til en Løsning af det meget vanskelige Problem, som vor Militærordning frembyder, et Problem, som under de nuværende politiske Partiforhold ikke paa Forhaand kunde lægges til Side af den nuværende Regering, bør man efter min Formening *i første Linie se at komme til Klarhed over, hvad Folket vil,* og i dette Øjemed kan man da meget vel tage sit Udgangspunkt i den fuldstændige Afrustning og se, hvor langt man kan naa med den. Viser det sig saa, at denne Vej ikke er farbar, og der ikke kan naas nogen Løsning i denne Retning, *ja, saa er man den Erfaring rigere.* Viser det sig derimod, at man ad Forhandlingens Vej, med Hensyn til hvilken min ærede Kollega Forsvarsministeren har tilsagt en vis Beredvillighed, kan naa frem til en antagelig Løsning, er derved naaet den væsentlige Fordel, at man har taget de afrustningsvenlige Partiers Program til Udgangspunkt og ikke blot, som hidtil, som Modargument i Diskussionen. Derved mener jeg, at der kan opnaas en indrepolitisk set langt solidere Ordning med Fremtiden for Øje, end dersom man, som hidtil, gaar ud fra det bestaaende og tilstræber Omformning deraf, en Fremgangsmaade, som i alt Fald indtil nu ikke synes at have kunnet tilfredsstille nogen Lejr fuldt ud. Her maa det maaske være mig tilladt at minde om, at Regeringen har erklæret sig rede til først at lade eventuelt vedtagne Love træde i Kraft, naar en Folkeafstemning har fundet Sted. Der er altsaa ingenlunde Tale om nogen forhastet Fremgangsmaade. I særlig Grad er det mit Haab, at der, om Forhandlingens Vej viser sig farbar, maa kunne naas det Resultat, at der indenfor eventuelt beskedne Rammer for de paagældende Styrker vil kunne skabes saa *fuldt ud betryggende Forhold for den enkelte medvirkende fremtidig,* at han med større Ro i Sindet end under de nuværende Forhold og med Indsats af sin fulde Energi kan kaste sig over de Opgaver, som bliver stillet ham, og som han da vil vide er godkendt i deres begrænsede Omfang af Folket, naar dette har talt sit Ord med i Sagen.

Der er talt saa meget *om Prestigetab ved det fremsatte Lovforslag,* og det er af det ærede Medlem Hr. N. Neergaard endog blevet udtalt, at et saadant Prestigetab allerede havde fundet Sted. Det er ikke udelukket, at et saadant Prestigetab har fundet Sted, men hos hvem og i Kraft af hvilke Informationer har et saadant Tab kunnet konstateres? Verdenspressen vil man henvise til. Nu vel, men hvem betjenes den af? Af Folk, som i første Linie maa tjene de Partiinteresser, som det paagældende Blad repræsenterer. Ud fra saadanne Interesser behandles da ogsaa i stadig stærkere Grad Tilstande og Udviklinger i andre Lande. Passer disse Tilstande og Udviklinger ind i vedkommende fremmede Blads Partitendens, saa roses det andet Land, i modsat Fald dadles det. Jeg tror, det vilde være berettiget at nære nogen Tvivl om, at der af Tilkendegivelser, der er bygget op paa det nævnte Grundlag, kan uddrages noget værdifuldt Direktiv for os. Ja,

*) Fremhævelserne af D. O. (Red).

jeg mener egentlig, at Spørgsmaalet maa besvares benægtende, hvad enten det drejer sig om Ros eller Dadel. Danmarks virkelige Interesser varetages ikke fra Udlandet, det tror jeg, man kan sige uden at træde nogen for nær. Saa vidt er det ikke kommet med Altruismen. Hertil kommer, at en stor Del af den offentlige Mening i Verden ifølge Inertiens Lov hænger fast ved Førkrigstidene Forestillinger — til Trods for det almindelige Stigma, som nu er sat paa fremtidige Fredsforstyrrere — og maaske ikke er kommet til helt tidssvarende Anskuelser om, hvad der virkeligt er grundlæggende for en Stats Anseelse i Udlandet; medens en anden Del af Verdensopinionen, der efter min Mening rummer de bedste Elementer, er i Bevægelse for at rydde saadanne Forestillinger bort og sætte noget bedre i Stedet for.

Naar dette tages i Betragtning, vil man forstaa, hvor usikker en Basis vi kommer ind paa, *naar vi vil give os af med at konsultere Udlandet.* Jeg mener, at vi i denne Sag vel kan iagttage, hvad der desangaaende kommer til Orde i Udlandet med det altid noget usmageligt virkende Spørgsmaal: Hvad mener I om os? Vi vil neppe herved styrke det, som dog alle herhjemme har paa Hjerte, nemlig Landets Selvstændighed. Denne varetages bedst derved, at *vi udkæmper denne Sag indenfor vore egne Døre* og uden at hente Hjælpetropper ind hertil udenlands fra; og fra Oppositionens Side behøves det ikke en Gang i denne Diskussion, thi det ærede Medlem Hr. N. Neergaard har jo erklæret, at disse Lovforslag ikke bliver til Love, og naar denne Paastand rejses, maa det vel være paa Grundlag af Bevidstheden om det faktiske Styrkeforhold Partierne imellem og Partiernes egen Mening om, hvad der bedst gavner Landet, men ikke ud fra Hensynet til, hvad Udlandet mener og tænker om denne Sag.

Jeg skal ikke komme nærmere ind paa Omtalen, saaledes som den har fundet Sted her i dette høje Ting, af *de mindre Stater, som Danmark ikke ønsker at regnes i Klasse med,* men vil bede om, at der under den yderligere Diskussion ikke bruges Udtryk eller fremsættes Udtalelser, der kan virke saarende paa disse Stater, som ikke har gjort os nogen Fortræd, og som, da de er selvstændige Stater, meget vel kunde have været repræsenteret her ved Gesandter, for hvem de faldne Ord ikke havde været særlig behagelige.

Jeg vender mig nu til *Sagens retlige Side.* Man kan og bør forsøge at gøre sig klart, hvorvidt det nu ogsaa rent juridisk, rent folkeretligt set gaar an, at en Stat afklæder sig enhver krigsmæssig Rustning, eller om der muligvis i den almindelige Folkeret eller i særlige traktatmæssige Bestemmelser — eller ogsaa i ganske særlige Tilfælde — maaske bestaar en retlig Forpligtelse for en Stat til at være i Besiddelse af et Militærvæsen i egentlig Forstand.

Dette er naturligvis et ret omfattende Problem at binde an med. Den kan neppe være Tale om fra dette Sted at udrede det i alle sine Enkeltheder eller give en Oversigt over de forskellige Betragtninger, der kan gøres gældende i saa Henseende. Paa den anden Side vil jeg dog gerne imødekomme de Ønsker, som er blevet fremsat fra Medlemmer af det høje Ting, om at høre, hvorledes jeg selv ser paa denne Side af Sagen og de Overvejelser, der i saa Henseende har været ledende for Regeringen ved Fremsættelsen af det foreliggende Forslag.

Man kunde maaske i denne Forbindelse lade sig nøje med at tage den nye Retstilstand i Betragtning, som er skabt ved Folkenes Forbund, og i hvilken Afrustningsbestræbelserne spiller en saa afgørende Rolle, navnlig ogsaa fordi denne nye Folkeret i saa mange Henseender har ændret den ældre Folkerets almindelige Grundsætninger. Imidlertid er under Forhandlingerne i det høje Ting ogsaa særlig *Afrustningsforslagets Forhold til Haagerkonventionernes* Neutralitetssystem blevet rejst, og det vil derfor være naturligt, at jeg i Korthed ogsaa gør nogle Bemærkninger om Tilstanden forinden Folkeforbundets Oprettelse og bortset fra denne.

Lad os da rejse Spørgsmaalet i al Almindelighed: *Bestaar der nogen retlig Pligt af egentlig juridisk Art for en Stat til at være i Besiddelse af et Militærvæsen,* der kan anvendes til krigsmæssig Brug? Man kunde tænke sig, at allerede den Omstændighed, at en Stat overhovedet gør Krav paa at være et anerkendt Medlem af Staternes Samfund, forudsatte, at den havde et Militærvæsen, men saaledes forholder det sig ikke. Der gives ingen international Lov, som foreskriver en Stat at være militært rustet, og noget saadant kan der heller ikke lægges ind i Statsmagtens Begreb. Hvad der i saa Henseende kræves, er alene, at Statsmagten formaar at gøre sin Villie gældende gennem Administration, Retshaandhævelse og et politimæssigt Værn mod uberettiget Indblanding; men dertil er en egentlig Militærrustning ikke fornøden. Selve den Kendsgerning, at der gives endog traktatmæssigt afrustede Lande samt ganske smaa Lande, som notorisk ikke er i Besiddelse af noget virkeligt Militærvæsen, men som ikke desto mindre anerkendes som fuldt ud ligeberettigede og uafhængige Medlemmer af Staternes Samfund, godtgør, at man ikke kan stille en saadan Betingelse.

Pligten til at være militært rustet kunde imidlertid tænkes alligevel at opstaa i visse særlige Situationer, f. Eks. naar en Stat ønsker at bevare sin Neutralitet i Tilfælde af Krigsudbrud eller ønsker at gøre visse Rettigheder gældende, som forudsætter et vist Militærvæsen. Jeg skal nævne et enkelt Eksempel. I den internationale Overenskomst om Fiskeripolitiet i Nordsøen af 6. Maj 1882 er der ligesom i visse andre tilsvarende Overenskomster givet Staternes Krigsskibe forskellige Beføjelser. Saaledes er f. Eks. ifølge den nævnte Overenskomsts Artikel 28 enhver af de kontraherende Parters Krydsere berettiget til at forvisse sig om, hvorvidt der er begaaet Brud paa nogle af Overenskomstens Regler, uden Hensyn til, til hvilken Nation de Fiskere henhører, som begaar Overtrædelsen. Man kan selvsagt ikke i denne Overenskomst finde indeholdt en egentlig Pligt for de kontraherende Stater til at være i Besiddelse af Krydsere. Forholdet *er* blot det, at man, da Overenskomsten blev udarbejdet, havde Skibe af denne Art i de kontraherende Lande. Hvis dette Forhold ændres, bliver det alene Opgaven at faa truffet Aftale med de andre kontraherende Stater, hvorefter de samme Beføjelser f. Eks. kan tillægges Statens Inspektionsfartøjer af ikke militær Art. En saadan Ordning var nemlig allerede i Overenskomstens Artikel 26 truffet for Belgiens Vedkommende.

Paa lignende Maade er det en Selvfølge, at der findes talrige Tilfælde, hvor der er knyttet Retsvirkninger til den da gældende Tilstand, hvorefter Staterne faktisk var i Besiddelse af et Militærvæsen. Men heraf kan man paa ingen Maade uden videre slutte, at det ogsaa er en Pligt at vedligeholde et krigerisk udrustet Værn. En saadan Forpligtelse maatte i saa Fald være udtrykt paa en ganske anderledes direkte og positiv Maade, men Forskrifter af denne Art findes netop ikke.

I Virkeligheden forholder det sig ikke meget anderledes med Haagerkonventionernes Neutralitetsregler. Jeg skal i Korthed gengive nogle af de vigtigere Forskrifter, der her kommer i Betragtning. Det drejer sig om den femte Haagerkonvention af 18. Oktober 1907 om neutrale Magters og Personers Rettigheder og Pligter i Tilfælde af Krig til Lands, og den trettende Haagerkonvention af samme

Dato om neutrale Magters Rettigheder og Pligter under Søkrig.

Den femte Haagerkonventions Artikler 2—4 forbyder de krigsførende at lade Tropper passere gennem neutralt Omraade, oprette Station for Radiotelegrafi dèr m. m., og det hedder saa i Konventionens Artikel 5, at en neutral Magt ikke maa finde sig i, at nogen af disse Handlinger finder Sted paa dens Territorium. Dette vil sige, at den neutrale Magt ikke maa tolerere noget saadant, at den ikke, hvis den vil kræve Anerkendelse for sin Neutralitet, kan forholde sig passiv overfor den Slags Overgreb, men tværtimod *skal gøre Modstand imod dem.* Derimod er det *paa ingen Maade foreskrevet, at den neutrale Stat i denne Anledning skal oprette eller vedligeholde en Hær og Flaade af en vis Størrelse.* Det ses ogsaa af 2det Stykke i denne Artikel, at der ikke har været tænkt paa noget saadant, idet det dèr foreskrives, at den neutrale Magt kun er pligtig at straffe neutralitetskrænkende Handlinger, hvis disse er begaaet paa dens eget Territorium. Der er her altsaa fortrinsvis tænkt paa Skridt af almindelig retshaandhævende Art. Heller ikke forudsætter de i samme Konventions Artikel 11 indeholdte Forskrifter om Internering af Tropper, som den neutrale Stat modtager paa sit Omraade, at den er i Besiddelse af et egentligt Militærvæsen. For det første er den berettiget til at nægte at modtage saadanne krigsførende Tropper. Men dernæst er Interneringspligten i enhver Henseende fyldestgjort, naar der blot finder en effektiv Bevogtning Sted, og der er ikke det mindste til Hinder for, at dette kan ske ved Politikorps eller civile Myndigheder.

Den trettende Haagerkonvention paalægger ligeledes den neutrale Stat forskellige Pligter overfor uretmæssige Indgreb fra de krigsførendes Side. Men ogsaa her drejer det sig alene om at gøre en virkelig Modstand med de Midler, hvorover der raades, medens der ikke foreskrives en Pligt til at være militært rustet, end sige til at have militære Rustninger, der skulde være tilstrækkelige til at modstaa eller tilbagevise enhver Neutralitetskrænkelse. Saavel i Artikel 3 som i Artikel 8 er der *alene Tale om de Midler, der staar til Statens Raadighed,* og paa samme Maade foreskriver Artikel 25 generelt, at en neutral Magt i Forhold til de Midler, hvorover den raader, er pligtig at udøve det fornødne Opsyn for at forhindre enhver Krænkelse af de foregaaende Bestemmelser i sine Havne, paa sine Rede og sit Søterritorium. Dette er det afgørende. Pligten er ikke sat i Forhold til Neutralitetskrænkelsens sandsynlige Omfang, men derimod i Forhold til de Midler, hvorover der raades. Det er Tanken, at en ren Skinmodstand ikke skal være nok. Men Modstand kan ogsaa ydes paa mange andre Maader end gennem Militærvæsen.

Nu vil man maaske spørge, om en Neutralitet, der kun er værnet paa denne Maade, i paakommende Tilfælde vil blive respekteret af de krigsførende. Men dette er et helt andet Spørgsmaal, som ogsaa noget afhænger af de krigsførendes Interesse i at respektere de gældende Regler og den almindelige politiske Situation. Dette forandrér imidlertid ikke den Kendsgerning, at de egentlige retlige Pligter, som indeholdes i Haagerkonventionerne, kun gaar saa vidt, som jeg har omtalt.

Tilbage staar alene Spørgsmaalet om, *hvorvidt Folkeforbundspagten har forandret noget i disse Forhold* og for de enkelte Forbundsmedlemmer har skabt nye Forpligtelser til at tilvejebringe eller vedligeholde militære Rustninger, som ikke paahvilede dem efter de tidligere Regler. Her kan jeg fatte mig i Korthed, da Spørgsmaalet allerede saa ofte har været gjort til Genstand for Overvejelser og Forhandlinger. Jeg skal kun henvise til den i Januar 1920 afgivne Betænkning angaaende Danmarks Tiltræden af Folkenes Forbund, som blandt andet er underskrevet af de ærede Medlemmer Hr. N. Neergaard og Hr. P. Munch, og hvori det udtrykkelig hedder, at der »ikke er tillagt Forbundsraadet nogen Myndighed til at fastsætte et Mindstemaal, hvorunder Rustningerne ikke maa indskrænkes«. Naar det i den daværende Regerings Bemærkninger til Forslaget til Rigsdagsbeslutning hedder, at »Forbundspagten dog forudsætter som et Faktum, at der hos de enkelte Stater findes en vis Militærstyrke«, saa maa dette ikke forstaas saaledes, at der her er Tale om nogen retlig Forudsætning, der medfører nogen retlig Forpligtelse for de enkelte Medlemmer. Der er alene, saaledes som det jo ogsaa udtrykkelig er sagt, Tale om noget rent faktisk, nemlig at der paa det Tidspunkt, da Forbundet blev oprettet, fandtes et Militærvæsen hos Medlemmerne.

Heller ikke Pagtens Artikel 10 paalægger Medlemmerne militære Forpligtelser, og i Artikel 16, 2det Stykke, er der alene givet Raadet Ret til at stille Forslag om, hvorledes de internationale Militærstyrker, der skal benyttes overfor en pagtbrydende Stat, skal tilvejebringes. Men det er en Selvfølge og ogsaa Gang paa Gang hævdet fra forskellig Side, at Raadet derved maa tage Hensyn til de særlige militære Forhold hos de enkelte Forbundsmedlemmer.

I det hele taget turde det sikkert være at betegne som en mærkelig Tankegang, at Forbundspagten skulde tilsigte at paalægge Medlemmerne nye Forpligtelser til at tilvejebringe eller vedligeholde militære Rustninger. Tværtimod bæres hele Forbundspagten af den stik modsatte Idé. Den knæsætter Afrustningstanken som et af de allervigtigste internationale Principper, som der bør arbejdes hen paa af al Kraft. Man tør sikkert roligt hævde, at Afrustningsbestræbelserne i de enkelte Lande ikke vil møde nogen Modstand fra Folkeforbundet, men tværtimod vil blive paaskønnet fra samme. Noget andet er, at Pagten under de faktiske Forhold har været nødsaget til at gøre visse Lempelser med Hensyn til Afrustningstankens hele og fulde Gennemførelse.

Andre Talere har lagt helt andre Ting ind i disse Bestemmelser. Heller ikke jeg er ukendt med daværende *Udenrigsminister Deuntzers og Professor Matzens Udtalelser* om det paagældende Spørgsmaal — Udtalelser og Betragtninger, som dog nu paa Grund af den i Mellemtiden stedfundne Udvikling af Folkeretten maa betragtes som forældede.

Som en afsluttende Bemærkning vil jeg gerne tilføje, at man naturligvis maa være klar over, at hele det foreliggende Spørgsmaal staar i en vis Forbindelse med, *hvorledes de almindelige Udsigter for Afrustningstankens* internationale og endelige Gennemførelse nu og i Fremtiden stiller sig ude i Verden. Her er et Punkt, hvor vi aldrig kan naa til en Løsning en Gang for alle, og hvor vi stadig maa være forberedte paa at have et aabent Blik for Udviklingens Tendens. Men denne Tendens gaar i Øjeblikket i den rigtige Retning, saa at vi har al Grund til baade at støtte den udadtil, saa meget som vi formaar, og ogsaa indadtil at lade den faa den Betydning for Ordningen af det foreliggende Spørgsmaal, som tilkommer den. Jeg mener derfor, at vi har Lov til at haabe paa, at det af Regeringen fremsatte Forslag, ligesom det vil bidrage til at skabe Klarhed her i Landet, ogsaa vil blive et om end nok saa beskedent Bidrag til, at ogsaa Spørgsmaalets internationale Behandling føres i den Retning, som vi anser for den rigtige.

Jeg ønsker hertil at føje, at dersom nye Momenter maatte komme til at foreligge, vil Ministeriet overveje, hvilken Indflydelse disse kan øve paa Sagen under dens videre Behandling, og vil ogsaa være villig til at give

Rigsdagen Oplysning om saadanne nye Momenter, for saa vidt de maatte anses for at være af tilstrækkelig Betydning i saa Henseende.

Hermed kunde jeg i Grunden afslutte mine Bemærkninger, men maaske maa det være mig tilladt endnu at *tilføje en mere personlig Bemærkning*. For mig staar det saaledes, at der mellem de forskellige Standpunkter her i Salen, selv om det teoretisk set maaske kan tage sig ud som helt uovervindelige Modsætninger, dog, naar Sagen betragtes fra større, internationale, politiske og folkeretlige Synspunkter, kun er en Gradsforskel, saa at en Løsning maaske dog, naar alt kommer til alt, ikke er helt udelukket, naar der fra alle Sider vises en god Villie til at naa til et Resultat.

Det radikale Venstre har jo stillet Forslag om en vis Magtudfoldelse, som det nu foretrækker at kalde et Vagtværn, til Varetagelse af vore internationale Forpligtelser i Henhold til Haagerkonventionerne, Forbundspagten m. m.. men saaledes, at egentlig krigsmæssige Opgaver skal betragtes som udelukkede. Paa den anden Side har *de to tidligere Regeringspartier* sammen gennemført en Forsvarsordning, der lader sig anvende til Varetagelsen af de samme Forpligtelser, men om hvilken det, saa vidt jeg kan skønne — og det siges mig, at en stor Del af den militære Sagkundskab er af samme Mening —, lader sig paavise, at den trods Anvendelsen af et betydeligt militært Apparat ikke frembyder Midler til Løsning af egentlig krigsmæssige Opgaver, vel at mærke, hvis man ved krigsmæssige Opgaver mener virkelig haardnakket og langvarig Kamp. Hvis det da skulde være saadan, at det i det væsentlige kun er Teorier, der staar som Hindringer paa Vejen for denne Sags Løsning, da forekommer det mig rigtignok paa Tide, at vi lægger dem paa Hylden og med dem den lange Kæde af politiske Fejltagelser, der har hindret det danske Folk i at samles om dette Spørgsmaal, i hvilket ethvert Folk burde kunne staa enigt.

Jeg har tidligere nævnt *det uheldige i at skæve til Udlandet* og afæske de fremmede deres Opfattelse af vor Stilling i denne Sag. Det er min Tro, at det, at Regeringen har fremsat dette Forslag for en Gang at faa Sagen diskuteret til Bunds, at faa Klarhed over, hvad det danske Folk vil i denne Sag, hvor det kan og maa bestemme suverænt, ikke kan og ikke vil skade Landets Omdømme ude, naar Sagen blot drøftes aabent og med ærlig Villie til at naa frem til Klarhed og stabile Forhold, uden hvilke ingen Institution, vi kalde den Politikorps, Vagtværn eller som nu Hær og Flaade, vil undgaa den Opløsning og Demoralisation, der i hvert Fald vil skade ikke alene Landets Anseelse, men dets hele udenrigspolitiske Stilling. Ogsaa af denne Grund anser jeg Fremsættelsen af dette Lovforslag for rigtig og mener, at det vil kunne faa en heldig Indflydelse.

Vi skal i et følgende Hefte gengive Bemærkninger, der fra forskellig Side blev fremsat i Anledning af Ministerens foranstaaende ejendommelige diplomatiske Svendestykke.

FLAADE ELLER SØPOLITI

SØLØJTNANTSELSKABETS PJECE

Flaadens krigsvidenskabelige Selskab, der kan underbygge sine Ord med, at det som Medlemmer tæller samtlige tjenstgørende og de fleste afskedigede Søofficerer har set en naturlig Opgave i at fremkomme med et Indlæg i den standende Afrustningsdebat, en Opgave som er løst paa en ganske fortrinlig Maade gennem den nylig udsendte Pjece med ovenstaaende Titel.

Vi skal ikke her komme ind paa en egentlig Anmeldelse af det instruktive lille Hefte, eftersom Søløjtnantselskabet har vist F. O. L. og F. a. R. f. O. den kammeratlige Venlighed at stille et saa stort Antal Eksemplarer til Raadighed, at hver enkelt Officer og ligestillet af Linje og Reserve har kunnet faa et saadant tilsendt. Pjecen er af os alle blevet læst med den store Interesse, den *af mere end én Aarsag* fortjener.

Afhandlingen har jo Bud til alle i vort Land i den Situation, vi befinder os; den er utvivlsomt blevet læst Landet over og vil lige utvivlsomt faa sin Betydning som oplysende Dokument. Hertil virker ikke mindst det, at den er skrevet jævnt, kort og fyndigt som det sømmer sig gode og kloge Sømænd. Det er ikke nogen lærd »krigsvidenskabelig« Afhandling; som der direkte udtales i Indledningen, har man bestræbt sig for at gøre Affattelsen saa sammentrængt og letfattelig som muligt, saa enhver kan forstaa Indholdet, uden at dertil kræves saglige Forudsætninger i nogensomhelst Henseender.

Denne Bestræbelse er absolut lykkedes. Klart og fast trækkes Hovedlinjerne i de grundlæggende *Neutralitets-* og *Folkeforbundspligter* og *-rettigheder* op, og med enkle Ord, der hamrer sig ind i Erindringen, fremholdes, hvilken Situation man vilde bringe Danmark i ved *Afrustning* eller *utidig Nedrustning*.

Efter disse Oplysninger af saa almindelig Art, at de gælder begge Værn, vender Forfatterne sig specielt til Søværnet og afliver den Tanke, at Danmark paa fuldgyldig Maade skulde kunne varetage de maritime Neutralitetsforpligtelser med den i Afrustningsforslaget proponerede »Statsmarine«. Flaaden har her synderlig gode Kort paa Haanden; den kan ganske simpelt henvise til *vor Flaades Virksomhed under Verdenskrigen*, og det er det den gør.

Pjecen klarlægger paa en saare overskuelig Maade hele denne Virksomhed. Uden Pral, men ogsaa uigendriveligt gør den Rede for Opgaverne der forelaa fra Krigens Udbrud og frembød sig, efterhaanden som Krigens Faser vekslede. Den opreg-

ner de over 100 Tilfælde paa Forsøg paa Neutralitetsovertrædelser, der i Krigens Løb forefaldt, den omtaler Konvoyeringen af Handelsskibene, og den nævner Uskadeliggørelsen af de ca. 10,000 drivende Miner under og efter Krigen, foruden adskillige andre nødvendige Ærinder.

Der er ikke Rum for Paastand om, at Flaaden ikke gjorde god Nytte; der er ejheller Plads for at hævde, at Opgaverne kunde være løst tilfredsstillende med et Skibsantal mindre end vort daværende, og det lægges klart for Dagen, at *vil* vi i det hele taget paa loyal og effektiv Maade udfylde vore Neutralitetsforpligtelser, da har vi ikke Lov til at besluttet noget i Retning af »Statsmarinen«.

Afhandlingen er i sig selv ikke polemisk, og den trækker naturligt kun de *store Linjer* op. Men det er jo netop ogsaa dem, Befolkningen bør — og for den overvejende Dels Vedkommende ogsaa gerne vil — stilles Ansigt til Ansigt med uden partipolitiske Løvefødder og Gesvejsninger.

Derfor vil Pjecen ogsaa gøre sin Nytte som almenoplysende Aktstykke. Ganske vist staar som Forfatter ikke nogen autoriseret sagkyndig eller tjenstlig Myndighed, men den Vægt, der følger af en enig og samlet Udtalelse, der i sin Knaphed ikke giver Mulighed for Udlægninger, og som har et Værns Officerskorps samlet bag sig, vil altid gøre sig gældende. Det er jo dog Folk, der ved Besked med, hvad de taler om, og de taler saaledes, at man forstaar dem.

Men om nu nogen i Morgen fandt paa at spørge: *Hvad siger Hærens Officerskorps?* Hvem giver da Svaret?

Ja, det gør jo billigvis de dertil indrettede militære Myndigheder i en fortrolig Skrivelse til Krigsministeriet.

C. F. L.

KONJUNKTURTILLÆGET

Som nævnt i December-Heftet, er der ogsaa af Danske Statsembedsmænds Samraad til Regeringen indbragt Andragende med Hensyn til kommende Regulering af Konjunkturtillæget. Medens vi sidst gjorde Rede for Tillægets Bevægelse hidtil og for selve Forslagets Indhold, skal vi nedenfor efter »Ministeriernes Maanedsblad« gengive nogle af Samraadet i Andragendets Motivering fremsatte *Beregninger over visse Tjenestemandslønninger*, saaledes som de med eller uden Konjunkturtillæget skulde være, hvis Tjenestemandslovens Forudsætning, Bevarelsen af Niveauet i 1916, skulde være opretholdt.

Tjenestemandslønninger pr. December 1924 i Sammenligning med Tjenestemandslønninger efter Loven af 1919 under et Prisniveau uden Dyrtidstillæg (d. v. s. efter Prisniveauet i 1916).

Beregningerne gælder for gifte Tjenestemænd uden Alderstillæg; der er set bort fra Stedtillæget.

	Løn efter Prisniveauet i 1916	Nuværende faktisk Aarsløn	Efter Prisudligningen 1918-24 burde Lønnen være	Lønnen er for lav
a) med *Konjunkturtillæg* i 1916.				
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Sekretær	3990	4308	6280	1972
Docent ved Universitetet	5460	5720	8594	2874
Fuldmægtig, Kaptajn	5460	6020	9066	3046
Byretsdommer, Kontorchef, Professor	9030	9118	14213	5095
Amtmand, Departementschef, Højesteretsdommer	12990	12977	20446	7469
b) Uden Konjunkturtillæg i 1916.				
Sekretær	3120	4308	4911	603
Docent ved Universitetet	4500	5720	7083	1363
Fuldmægtig, Kaptajn	4800	6020	7555	1535
Byretsdommer Kontorchef, Professor	7800	9118	12277	3159
Amtmand, Departementschef Højesteretsdommer	11400	12977	17944	4967

I denne Forbindelse maa endda tages i Betragtning, at det nuværende Pristal er udregnet paa en for de højere og højeste Tjenestemænd væsentlig ugunstig Basis.

Som en af Hovedgrundene til, at Tjenestemandsloven saaledes har svigtet, maa som nævnt foran anses det Forhold, at Løntillægene for de behandlede Klassers Vedkommende saa langt fra giver Dækning for Prisstigningen.

I denne Forbindelse maa da ogsaa anføres, at de nugældende Dyrtidstillæg og Konjunkturtillæg for de fornævnte Tjenestemænds Vedkommende kun andrager henholdsvis 13,08 pCt., 16,9 pCt., 25,4 pCt. 27,1 pCt. 38,1 pCt. af Grundlønnen, medens Tillægene for Postbude, Portører o. l. udgør 62,4 pCt. af Grundlønnen.

Før Konjunkturtillægets Nedsættelse var Forskellen mellem Tillægenes Betydning for de lavere Klasser og de højere og højeste Klasser endda langt betydeligere.

Under disse Forhold vil det forstaas, at de højere og højestes Tjenestemandsklasser maa kræve, at hele Lønordningen snarest tages op til en egentlig Revision, idet en Fortsættelse af den nuværende Tilstand betyder en alvorlig Deklassering af disse Tjenestemænd.

PRISBEVÆGELSEN I DANMARK OG ANDRE LANDE

I de tre skandinaviske Lande og Finland er Grundlaget for Beregningen af Pristallene bragt i saa nær Overensstemmelse, som de særlige Forhold i hvert enkelt Land muliggør. Beregningen hviler i alle 4 Lande paa de samlede Udgifter i et Normal-Husholdningsbudget, og Udgangspunktet er Udgiften i 1914.

Nedenfor gives en Sammenligning af Prisbevægelsen i Danmark, Norge, Sverige og Finland fra Sommeren 1923 til Sommeren 1924, idet Prisstigningen

til de forskellige Tidspunkter og for de forskellige Hovedudgiftsposter i Budgettet er angivet i Procent af Udgiften i 1914.

DANMARK	Prisstigning fra Juli 1914		
	Juli 1924	Jan. 1924	Juli 1923
	pCt.	pCt.	pCt.
Fødevarer	100	94	88
Klæder, Fodtøj, Vask	167	154	139
Bolig	70	60	60
Brændsel og Belysning	198	188	182
Skatter, Kontingenter o. l.	148	154	154
Andre Udgifter	107	107	106
Ialt	114	109	104

SVERIGE	Prisstigning fra Juli 1914		
	Juli 1924	Jan. 1924	Juli 1923
	pCt.	pCt.	pCt.
Føde- og Nydelsesmidler	55	62	58
Beklædning	92	92	96
Bolig	78	78	63
Brændsel og Belysning	82	81	85
Skatter	73	101	111
Øvrige Udgifter	83	87	88
I alt	71	76	74

NORGE	Prisstigning fra Juli 1914		
	Juni 1924	Des. 1923	Juni 1923
	pCt.	pCt.	pCt.
Madvarer	140	126	113
Beklædning	141	129	130
Husleje	76	73	73
Brændsel og Belysning	174	158	142
Skatter [1]	—	—	—
Øvrige Udgifter	152	146	144
I alt	145	134	136

[1]) Skatter er medtaget ved Beregningen af det samlede Stigningstal.

FINLAND	Prisstigning fra Juli 1914		
	Juli 1924	Jan. 1924	Juli 1923
	pCt.	pCt.	pCt.
Fødevarer	952	989	902
Beklædning	936	938	965
Husleje	1063	881	874
Brændsel	1363	1406	1401
Skatter	2284	2284	2426
I alt	1054	1055	1011

Prisniveauet er i første Halvdel af 1924 steget med godt 2 pCt. i *Danmark* og 4—5 pCt. i *Norge*, men er i *Sverige* faldet med ca. 3 pCt. I sidste Halvdel af 1923 steg Prisniveauet i Danmark ligeledes med ca. 2 pCt.; i Sverige var der en mindre Stigning der dog næsten udelukkende skyldtes Stigningen i Huslejen efter Huslejereguleringens Ophør; i Norge faldt Pristallet lidt fra Sommeren 1923 til Nytaar 1924, hvilket udelukkende skyldtes en Nedgang i Skattebeløbet, idet de andre Poster i Budgettet viste Opgang fra Juni til December 1923.

Naar disse specielle Forhold for Husleje og Skatter henholdsvis i Sverige og Norge lades ude af Betragtning, har Prisbevægelsen indenfor hvert enkelt af de tre Lande været ens igennem hele det sidste Aar: Prisstigning i Danmark og Norge, Prisfald i Sverige.

I Forhold til Priserne i 1914 viser Norge en betydelig stærkere Prisstigning end de to andre skandinaviske Lande, nemlig i Juni 1924: 136 pCt. Stigning fra 1914, medens Danmark paa samme Tidspunkt havde en Stigning paa 114 pCt. og Sverige en Stigning paa 71 pCt. Den største Hovedgruppe i Budgetterne, Fødevarer, er i Norge steget med 140 pCt., i Danmark med 100 pCt. og i Sverige med 55 pCt.

I *Finland* har Prisniveauet i de senere Aar ligget ret uforandret, ca. 10 Gange saa højt som i 1914.

Prisstigningen siden 1914.

	Sidste Opgørelse		Jan. 1924	Juli 1923
	Mdr.	pCt.		
			pCt.	pCt.
Lande i Europa.				
England	Juli	70	77	69
Frankrig	Maj	266	245	234
Belgien	Juli	393	380	329
Holland	Marts	79	78	73
Schweiz	Juli	69	68	65
Italien	Juli	412	410	387
Czeckoslovakiet [1])	Juni	823	817	821
Østrig [2])	Juli	1239	1174	1090
Tyskland	Juli	16	10	—
Finlasd	Juli	1054	1055	1011
Norge	Juni	145	134	136
Sverige	Juli	71	76	74
Danmark	Juli	114	109	104
Lande udenfor Europa.				
Forenede Stater i Amerika	Marts	70	73	70
Kanada	Juli	44	50	45
Australien	Febr.	50	48	48
New Zealand	Febr.	51	50	46
Indien	Juli	56	58	53
Syd-Afrika	Juli	32	33	30

[1]) Kun Fødevarer. [2]) I Tosinder.

Medens Pristallene for de tre skandinaviske Lande og Finland paa Grund af det ensartede Beregningsgrundlag tillader en direkte Sammenligning fra Land til Land, kan en Sammenligning af Pristallene i andre Lande kun foretages med Forbehold, idet Grundlaget for Beregningerne varierer noget fra Land til Land. Selv om en direkte Sammenligning af selve Prisniveau-Tallene for de enkelte Lande saaledes kun er mulig med visse Forbehold, vil Tallene paa den anden Side afgive et godt Grundlag for en Vurdering af de i de enkelte Lande indtraadte Forskydninger i Priserne.

Paa Grundlag af de i forskellige udenlandske Tidsskrifter (bl. a. i det af Det internationale Arbejdsbureau i Genf udgivne Maanedsskrift »International Labour Review«) publicerede Beretninger meddeles nedenfor Oplysninger om Prisstigningen siden 1914 for et almindeligt Husholdningsbudget.

Som Helhed har der i Sammenligning med de tidligere Opgørelser kun været forholdsvis smaa Forandringer i Prisforholdene i de forskellige Lande i Løbet af det sidste Aar.

I *England* og *Sverige* har der været en mindre Nedgang i Priserne i det sidste halve Aar. I *Holland* og *Schweitz* har Prisniveauet været uforandret. I alle disse 4 Lande har Prisstigningen siden 1914 været ca. 70 pCt., og Prisforskydningen i Løbet af hele det sidste Aar har for Budgettet som Helhed været ret uvæsentlig. I *Finland* og *Czeckoslovakiet*, i hvilke Lande Priserne rundt regnet er 10-doblede siden 1914, har Prisniveauet ligeledes været ret uforandret i det sidste Aar. I *Italien* steg Prisniveauet i sidste Halvdel af 1923, men har i første Halvdel af 1924 været uforandret. Naar der bortses fra den Indflydelse, Nedgangen i Skatterne har øvet paa det norske Pristal, har Priserne i *Danmark* og *Norge*, som allerede nævnt, været stigende gennem hele det sidste Aar. Det samme gælder *Frankrig* og *Belgien*, hvor Prisstigningen i Løbet af det sidste Aars Tid har udgjort henholdsvis ca. 10 pCt. og ca. 15 pCt. I *Østrig* er Prisniveauet i det sidste Aar kun steget forholdsvis lidt. Ogsaa i *Tyskland* og *Polen* har man efter

Stabiliseringen af disse Landes Valuta i den senere Tid haft et ret fast Prisniveau.

I de oversøiske Lande har Priserne ligesom i de nærmest foregaaende Halvaar været næsten uforandrede. Specielt kan det for *De forenede Stater* i Nordamerika anføres, at Pristallet nu i mere end 2 Aar har ligget meget nær ved 170.

UNIFORMSSAGEN

Forsvarsministeren har jo i den senere Tid haft adskilligt andet at gøre end at spekulere paa Uniformer til den Hær, han vil afskaffe. Men for det Tilfælde, at Afrustningsforslaget skulde falde igennem, har man jo paa den anden Side i Ministeriet fortsat alle »normale« Arbejder, hvortil ogsaa hører *Uniformsagen*, der trænger sig mere og mere paa, jo nærmere Befalingsmændene naar Bunden af et ikke altfor vel forsynet Klædeskab.

I den allernærmeste Fremtid kan man nu vente Bestemmelserne om *Feltuniformen*. Den 25. Novbr. var Befalingsmandsorganisationerne tilsagt til et Møde i Krigsministeriets 2. Departement, ved hvilket man blev gjort bekendt med de Arbejder, der paa Grundlag af Indstillingen af $^{31}/_{7}$ er foregaaede i Ministeriet. Endnu den $^{25}/_{11}$ havde dog intet været forelagt Ministeren, idet man forinden ønskede at høre Organisationernes Udtalelser til de foreliggende Udkast.

Organisationerne tog Meddelelserne til Efterretning og indsendte senere skriftligt deres Stilling til de forelagte Detailler.

Da der endnu intet foreligger officielt om disse skal vi for nærværende indskrænke os til at oplyse, at Krigsministeriet i Hovedsagen har fulgt Indstillingen m. H. til selve Uniformsgenstandene, medens der for Hueemblems og Distinktioners Vedkommende foreligger i nogen Grad ændrede Udkast, der tilstræber et konsekvent og korresponderende System af Emblemer og Distinktioner.

Hvad enten nu Resultatet bliver efter vore Ønsker eller i nogle Henseender *ikke* efter vore Ønsker, haaber vi, at Bestemmelserne snarest maa komme — at man dog kan naa til Vejs Ende med dette »udvendige« Spørgsmaal, og vel at mærke saaledes til Ende at vi ikke saa at sige hvert Aar skal tale om »Toiletter«. Det bliver let noget kostbart i Længden.

SELVANGIVELSE TIL SKAT

Den aarligt tilbagevendende Anspændelse, der hedder Udfyldelse af Skemaet til Selvangivelse staar for Døren; vi skal i den Anledning henlede Opmærksomheden paa et Par Fakta, som maa paaregne Betydning.

I den skattepligtige Indkomst skal medregnes af *tjenstlig* Indkomst:

Lønning (Grundløn med Alderstillæg + Dyrtids-, Konjunktur- og Stedtillæg) samt personlige Tillæg, men *ikke* Kommandotillæg, Time- og Dagpenge.

I 1924 har *Dyrtidstillæget* udgjort: for gifte 649 Kr., for ugifte 432 Kr.

Konjunkturtillæget findes opgjort i dette Blads Decemberhefte, Side 135, hvortil vi henviser.

Fradrages maa:

1. Det Beløb, der er svaret i *Skat* i Kalenderaaret
2. 2½ % af Grundløn og Alderstillæg, der svarer til *Pensionskassen* samt *Forsikringspræmier og* Sygekassekontingenter, dog ikke udover ialt 400 Kr. for 1 Aar.
3. Udgifter til *Uniform*, dog ikke udover:
   for Stabsofficerer o. l. 500 Kr. aarlig
   for andre Officerer o. l. 400 Kr. aarlig.
4. *Renter* (ikke Afdrag) af Gæld.

Vi skal i samme Forbindelse henlede Opmærksomheden paa en særdeles nem og praktisk *Vejledning* til Udfyldning af Selvangivelsesskemaet, udsendt af *Dansk Skatteborgerforening*. Den udsendes gratis til Foreningens Medlemmer og kan i Boghandelen faas for 50 Øre.

FRIREJSER TIL HJEMMET

Det vil være i frisk Minde, at F. O. L. i Fjor søgte tilvejebragt en Ændring i de da gældende Bestemmelser for Frirejser til Hjemmet under Bortkommando fra Garnisonen og Forsættelse til anden Garnison. Det lykkedes ganske vist at opnaa, at alle fik Frirejse; ogsaa de i Lejre etc. udkommanderede, men til Gengæld kunde Ministeriet ikke strække sig videre end til en Rejse for hver 6 Uger.

I Efteraaret har *Dansk Postforening* for sine Medlemmer opnaaet en Frirejse *hver Maaned* under tilsvarende Forhold. Generaldirektoratet har herom tilskrevet Foreningen saaledes:

»I Anledning af Dansk Postforenings Skrivelse af 29. September d. A. Nr. 431, hvori Foreningen har andraget om, at der under de herskende vanskelige Boligforhold, hvor der ofte hengaar lang Tid, forinden en forflyttet Tjenestemand kan faa Lejlighed paa det nye Tjenestested, maa blive givet den forflyttede gifte Tjenestemand en gratis Rejse pr. Maaned til Besøg hos Familien i den Tid, der maatte hengaa, førend han kan skaffe Lejlighed paa Tilflytningsstedet, og i hvilken han derfor maa have Husførelse 2 Steder, skal man herved meddele, at man har opnaaet Finansudvalgets Tilslutning til, at der paa Tillægsbevillingsloven for indeværende Aar søges Hjemmel til, at saadanne Frirejser gives, hvorhos Finansudvalget har tiltraadt, at Bestemmelsen allerede nu anvendes paa foreliggende Tilfælde.

Under Hensyn til, at de Regler, der i Tilfælde af denne Art følges indenfor Statens forskellige Administrationsgrene, jo retfærdigvis bør være ens, er F. O. L. under $^{31}/_{12}$ indgaaet til Krigsministeriet med Indstilling om, at de Regler, der blev fastsat for Hærens Personale ved Ministeriets Skrivelser af $^{8}/_{1}$ og $^{10}/_{1}$ 1924 (1 Frirejse til Hjemmet for hver 6 Ugers Fraværelse), maa blive ændret saaledes, at der gives 1 Frirejse for hver 4 Uger.

Der bør jo ikke kunne være Tvivl om, at hvad man har skønnet rimeligt for Postvæsenet, har tilsvarende Rimelighed for Hæren.

NOTITSER

I Udsalgstiden.

I danske Kredse i Hamburg taler man om, at en Græker ved Navn Politopoulos til Generalkonsulatet dèr i Byen har indgivet skriftligt Tilbud paa Køb af den danske Flaade og Hærens Krigsmateriel ved en eventuel Afrustning.

Generalkonsul *Yde* udtaler til »Politiken« sin Forbavselse over, at Sagen er kommen frem; men iøvrigt er det rigtigt nok med Grækerens Tilbud. Generalkonsulen henviste ham til Hr. Laust Rasmussen selv.

Flagkalenderen.

For 13. Gang udsender Det krigsministerielle Forlag, Chr. F. Rømers Boghandel sin løvkransede og for Hærens Institutioner og Enkeltpersoner: meget praktiske Flagkalender, der — udover hvad i al Almindelighed ventes af en Kalender lader Flagdagene — de Dage, da der skal flages fra Hærens Bygninger og alle gode Borgere ogsaa lader Flaget gaa til Tops — fremtræde med røde Typer. I Tilgift faar man yderligere Posttakster, der jo ikke er indrettede til at „have i Hovedet" At anbefale den er altsaa ganske overflødigt.

Konjunkturtillægets Revision

skal forhandles mellem Regeringen og Repræsentanter for de store Tjenestemandsorganisationer ved et Møde, hvortil disse er indvarslede, den 30. Januar, og hvor ogsaa F. O. L. vil være repræsenteret.

Reservens faste Underofficerer

har under 19. Januar 1925 af Krigsministeriet erholdt Anerkendelse som forhandlingsberettiget Organisation i H. t. Kundgørelse f. H. B. 5/1920.

Sønderjydsk Stedtillæg.

Det for 1924/25 ved Finansloven bevilgede særlige — midlertidige — Løntillæg paa 120 Kr. til Tjenestemænd i sønderjydske Landsdele udløber jo med Finansaaret. Fra forskellige Organisationer er der imidlertid indsendt Andragende om, at Tillægget maa blive bevilget igen for det kommende Finansaar.

Andragendet motiveres med, at de særlige Forhold med Hensyn til *Skat* og *Husleje* fremdeles er til Stede og gør at de paagældende Tjenestemænd indtager en Særstilling endnu.

Tillæg til de gamle Pensionister.

Den 19. December fremsattes i Folketinget Forslag om personligt Tillæg til de Pensionister, hvis Understøttelse er fastsat i Henhold til de før 1. Oktober 1919 gældende Love. Tillægget kan ydes i Tilfælde, hvor der skønnes at bestaa et Misforhold mellem den af Tjenestemanden ydede Tjeneste og hans eller de efterladtes Pension med Tillæg, og hvor Forholdene iøvrigt ikke taler imod Ydelsen. Tillægget kan i Almindelighed udgøre mellem 108 og 600 Kr. aarlig, men kan under ganske særlige Forhold stige til 1008 Kr. aarlig. Det udbetales maanedlig sammen med Pensionen.

De norske Tjenestemænds

Organisationer har overfor den norske Regering fremsat Krav om Hjælp under den Nødstilstand, der hersker blandt Tjenestemændene. Der foreslaas nu en Bevilling paa 4 Millioner Kr. som Forskud paa Dyrtidstillægget. Det udbetaltes til Jul f. A. med indtil 200 Kr. til hver Tjenestemand som Forskud paa Gage for 1925, men kun til Tjenestemænd, hvis Gage ikke overstiger 6000 Kr. om Aaret. Det er Meningen, at Forskudet senere skal afvikles ved eventuelle Dyrtids- eller Løntillæg.

Generalforsamling og Valg.

Torsdag den 26. Februar Kl. 8 Eftm. afholdes den ordinære Generalforsamling i Officersforeningens A-Afdeling, Kjøbenhavn.

Vi understreger den store Betydning, det har, at Repræsentanter og Bestyrelse er valgt af et overvejende Antal Medlemmer og dermed kan føle sig i Besiddelse af et solidt Mandat. Medlemmerne her i Byen, som overalt i Landet, maa yde F. O. L. og dens Arbejde den Støtte, som fuldtallig Deltagelse i Valgene faktisk er, og ikke overlade til nogle faa tilfældigt fremmødte at vælge de Mænd, der rimeligvis i det kommende Aar vil blive stillet overfor Spørgsmaal af vidtrækkende Betydning.

Nærmere Bekendtgørelse om Valgene vil senere udgaa.

F. O. L.s Aarsberetning vil være henlagt i Officersforeningens Lokaler fra 8. Februar.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 2 | FEBRUAR 1925 | 4. AARGANG

HVAD F. O. L. ER, OG HVAD DEN KAN VÆRE

Da Tjenestemandsloven i 1919 legaliserede Tjenestemandsorganisationer som Forhandlingsorganer indenfor visse nøjere fastsatte Omraader og dermed ogsaa Hærens Officerer o. l. saa at sige blev tvunget til for deres Vedkommende at danne et saadant Special-Parlament, hvis ikke man vilde lade »de andre« om at bestemme Vilkaar og Former for Livet udenfor det egentlig tjenstlige Omraade, var Tilbøjeligheden til at reagere overfor dette nye jo ikke fremtrædende hos os. Vi har tidligere haft Anledning til at fremholde den Inerti, hvormed man tog Stilling til det uvante at skulle tale med om sine egne Anliggender, som den af Forsynet indsatte Øvrighed og Styrelse jo hidtil alene havde taget sig af. Det var sent og modstræbende, at F. O. L. blev dannet — saa sent, at den først langt hen i den 11. Time kunde gøre Forsøg paa at arbejde med paa de Sider af den nye Hærordning, som Loven hjemler Ret og dermed Pligt til at forhandle om. Og der sporedes en ikke ringe Ængstelse for, at der af en saadan Organisation skulde blive taget Opgaver op og i det hele foretaget Skridt, som en Hærs særlige Struktur vilde være slet tjent med at faa behandlet og »forhandlet« af et uansvarligt Organ som denne nye Forening i saadan Forbindelse jo maatte blive.

Tiden har imidlertid vist, at en saadan Ængstelse var og er overflødig. Vi tror, at *alle* vil indrømme F. O. L., at den i den forløbne første og i mange Henseender vanskelige Tid har forstaaet og formaaet at holde sin Sti ren. Efter Evne har den taget de Spørgsmaal op, som Tid og Begivenheder rejste, og som maatte forudsættes at ligge indenfor dens ressort. Den har ikke skyet at tale og paatale, hvor Pligt og Ret saas dertil. Men lige saa betydningsfuld en Pligt har den set i at afholde sig fra Indblanden i Sager, som ene bør behandles og afgøres af Hærens Kommandomyndigheder.

Det var ikke altid nogen særlig udpræget Lystsejlads, men Kursen blev holdt. Store og vidtrækkende Spørgsmaal væltede ind over Organisationen, inden den endnu rigtig havde faaet tættet sine Fuger og var klar til at tage en Tørn. Resultaterne vil altid være relativt smaa for en Organisation, hvis eneste farbare Vej er Forhandlingens trange Sti, medens andre Organisationer naar frem tit og ofte ved »slaaende« Argumenter, som F. O. L. hverken har Ønske om eller Mulighed for at anvende. Og store Resultater har F. O. L. ingenlunde at prange med. Vi vil dog i denne Forbindelse eksempelvis pege paa de Pensionsvilkaar, der opnaaedes for de som Følge af Reduktionen afgaaende, og som især for det yngre Personale maatte betragtes som relativt meget gunstige.

Men i mange andre Spørgsmaal blev Resultatet beskedent nok — og *Resultater*, det er jo netop det, en Organisation har Pligt til at fremskaffe! I den første Tid blev en Henvendelse til de faa, som ikke straks blev Medlem af Organisationen, jævnlig mødt med: »Ja, men hvad opnaar Organisationen, hvad kan den opnaa, naar den ikke har kraftigere Middel til Raadighed end Ordet, — Forhandlingen? Lad os se, hvad den er i Stand til, saa skal vi nok blive Medlemmer«. At det er et saa temmelig bagvendt Resonnement, ligger jo lige for; thi Resultaterne opnaas i bedste Fald først, naar *alle* staar bag Organisationens Tillidsmænd.

F. O. L. er hurtigt naaet dertil, at praktisk talt alle Officerer o. l. er Medlemmer, men det er i og for sig ikke nok. Den enkelte Repræsentant skal som Rygstød for sin Virksomhed have den Bevidsthed, at *alle* af hans Gruppe staar bag ham, og *det ved han kun derigennem, at han har faaet deres Stemme den Dag han blev valgt.*

Det enkelte Medlem af et Samfund af parlamentarisk Opbygning har jo kun Mulighed for Indflydelse ved at afgive sin Stemme og derved søge

at faa valgt den Mand, der har hans Tillid. Men det er netop ogsaa af afgørende Betydning, at den, der vælges, er valgt ved saa mange Stemmer, at det ligger klart for Dagen, at han kan tale paa alles Vegne, fordi de alle ved deres Stemme har givet ham Mandat.

Det *maa* ikke ske, at Repræsentanter i F. O. L. vælges paa nogle faa, tilfældige Stemmer. Blandt Repræsentanterne vælges *Hovedbestyrelsen*, og dens Handlekraft er saa absolut afhængig af, at den har sin Basis i Orden. Ingen ved, hvilke Spørgsmaal der kan forefalde; netop det kommende Aar kan blive skæbnesvangert paa forskellig Vis, men hvad der end maatte komme, saa maa F. O. L. kunne tage Stilling dertil, om det falder ind under dens Kompetence, og derfor maa hver enkelt Gruppe for sig sørge for at finde den Mand, som den med Tryghed tør overlade at tale dens Sag — og saa følge ham saa langt og saa længe hans Mandat rækker. Gør han ikke Fyldest, eller følger han ikke den Linje, Gruppen ønsker, saa smid ham ud, for at tale tydeligt. Men lad ham, lad hele Hovedbestyrelsen indtil da vide fuldt og fast: Vi har vore Kammerater bag os i Flok og Følge! Thi først og kun da formaar den noget. Kan F. O. L.s Arbejde ikke afvinde saa megen Interesse, at man møder fuldtallig paa den Generalforsamling, hvor Valgene foregaar, da er hele Historien ikke en Bønne værd, og Pokker skulde lade sig vælge til Repræsentant og Hovedbestyrelse paa de Vilkaar.

Det F. O. L. skal løfte, skal løftes i Flok. Tiden Tiden er kollektiv og betjener sig af kollektive Midler og Metoder. *Det* kan være Tidens Fejl, men det bliver *vor* Fejl, om vi ikke ser det og handler derefter. Vi kan ikke *bryde* Tidens Strøm men vi kan *bruge* den, vi kan i bedste Fald *lede* den ad de Baner og mod de Maal, *vi* sætter. Det kan vi maaske, men vi kan det i dette som i andre Forhold i hvert Fald kun, om vi vedkender os Sagen og positivt tager Stilling til den, og ikke nøjes med surt og negativt at sidde ved Bredden og bebrejde Tiden og hvem der gider høre derpaa, at Strømmen gaar i den gale Retning.

Udadtil, overfor Myndighederne, er det efterhaanden lykkedes for F. O. L. at slaa sig fast i Bevidstheden som en brugelig og villig Hjælp ved mange Spørgsmaals Løsning. Ogsaa (maaske ikke mindst) her var der Inerti at overvinde, og den er vel næppe overvunden endnu, men den bliver det nok; F. O. L. skal i hvert Fald fremdeles gøre sit bedste derfor.

I hvilket Omfang F. O. L. kan tages med paa Raad, fastsætter Tjenestemandsloven og Krigsministeriets Forhandlingsregler temmelig nøje, og uden for den Ramme har F. O. L. som nævnt intet Øjeblik bevæget sig eller ønsket at bevæge sig *med Krav om Forhandling*. Men et helt andet Spørgsmaal er, om ikke F. O. L. foruden denne særlige Forhandlingsvirksomhed kan — og bør *tage andre Opgaver op*. At »forhandle« om trivielle Lønspørgsmaal og Uniformsspørgsmaal og andet sligt giver ikke megen Luft under Vingerne. Det skal gøres, javel — det skal *ogsaa* gøres, men derudover er der jo adskilligt andet, der kunde være mindst lige saa megen Anledning til at tage op, og som *enhver* Forening, altsaa *ogsaa F. O. L.* særdeles passende kunde tage op, da den nu en Gang bestaar som *den Forening, der rummer samtlige Hærens faste Officerer og ligestillede*.

Vi skal senere nærmere uddybe denne vor Anskuelse. For nærværende har vi blot villet pege derpaa i al Almindelighed. Men vi vil udtrykkelig tilføje: De Mænd, der for Øjeblikket er valgt som Repræsentanter, er valgt paa Tjenestemandslovens Grund og kan vanskeligt uden udtrykkelig Tilkendegivelse udvide deres Mandater udover det, Organisationen hidtil har praktiseret. F. O. L.s Love angiver imidlertid i § 1 som Organisationens Formaal:

1. at repræsentere Officerer o. l. overfor Styrelsen,
2. iøvrigt at varetage Hærens Officerer og ligestilledes Interesser i kollegial, social og økonomisk Henseende.

Punkt 2 giver i og for sig Mandat nok, men Repræsentanterne bør udtrykkelig være valgt med saadanne videregaaende Formaal for Øje.

Ikke mindst af Hensyn til Muligheden for at tage ogsaa andre almindelige eller specielle Opgaver op, hvor F. O. L. paa naturlig Maade kunde repræsentere Hærens faste Officerskorps som Helhed, opfordrer vi indtrængende Medlemmerne til paa Generalforsamlingerne at møde op, at høre, hvad Hovedbestyrelsen har at sige, at bringe frem, hvad de selv har paa Hjerte og at finde netop de Mænd, som de med Tillid vil se repræsentere dem under *alle* Forhold, hvor F. O. L. med Ret og Rimelighed tager Affære paa Officerer o. l.s Vegne.

C. F. L.

KONJUNKTURTILLÆGET

„FORHANDLING" OG FORHANDLING ER TO TING

Røsten er Jakobs, men Haanden er immer Esaus, var den Tanke, der naturligt paatrængte sig de Repræsentanter for Tjenestemandsorganisationerne, som den 30. Januar var mødt til de genopstaaede Forhandlinger (1923 sørgelig Ihukommelse!) ang. Tjenestemandslovens sorte Faar, Konjunkturtillæget — *Kompromistillægget.* Forhandlingerne indlededes med den traditionelle Oversigt over, at Pengene egentlig forlængst var brugt til andre Formaal, men der lod sig temmelig hurtigt til Syne en i disse Forhandlinger hidtil ikke bemærket Foreteelse. Hvilken end Drivfjederen maatte være, saa røbede Regeringen Vilje til at indrømme, at der — af »de andre« — var begaaet en Uret, og til i nogen Maade at gøre denne god, selv om det straks maatte staa klart, at en fuldstændig Imødekommen af Organisationernes i og for sig rimelige Krav ikke kunde ventes.

Som det vil erindres, gik disse Krav ud paa en Tilbageføring af Tillægget til Satserne *før* »Forliget« af Marts 1923 og derfra glidende Skala med $^1/_{10}$ for hver Portion paa 54 Kr., Dyrtidstillægget afviger fra det *da gældende* Dyrtidstillæg 540 Kr. for gifte.

Af Dagspressen vil vore Læsere have set, at *Ministerens første* Tilbud lød paa 2 Portioner *Dyrtidstillæg* (108 Kr.), altsaa et lige stort Tillæg til alle uanset Lønningsklasser. Man fatter uden Vanskelighed, at en socialdemokratisk stiller et saadant Forslag — det var jo hans lille Hasan med de skæve Ben, der skulde begunstiges. Men man forstaar ogsaa, at ingen Repræsentant for de Tjenestemandsgrupper, der saa træffende benævnes »de lidt højere lønnede« kunde tænke sig at sige Ja til det Forslag; Finansministeren forstod det ogsaa.

Under de Forhandlinger, som et nedsat snævrere Udvalg førte med Ministeren de følgende Dage, fremkom der saa fra Ministerens Side et *nyt Forslag,* der i nogen Maade gik ind paa de fra Organisationerne fremsatte Hovedønsker og i det væsentlige rummer følgende:

1. *Konjunkturtillægget* faar de af Organisationerne foreslaaede Satser og gøres *glidende* med 10 % for hver 2 *Portioner* (108 Kr.), Dyrtidstillægget afviger fra det *nugældende* (702 Kr.).
2. Desuden reguleres *Stedtillægget* saaledes:
   a. Storkjøbenhavn alene... 588 Kr., nu 450
   b. De *store* Købstæder „og ligestillede" (tidligere Sats a og en Del af Sats b). 480 Kr., nu 450 / 330
   c. *mellemstore* Købstæder (tidl. af b og c)..... 360 Kr., nu 330 / 240
   d. *øvrige* Købstæder m. m. (Rest af c)..... 176 Kr., nu 240
   e. Muligt en 5. Sats for Landkommuner med *særlig* høje Skatter m. m.

Dette Forslag byder ganske vist i Penge kun ca. Halvdelen af, hvad Organisationerne begærer, men det gør dog et virkeligt Forsøg paa at komme bort fra de øjeblikkelige ganske uholdbare Tilstande, hvor Staten giver med den ene Haand og tager med den anden, alt imens Priserne stiger fra Maaned til Maaned. Det gør dernæst et første Forsøg paa at stabilisere det omtumlede Tillæg ved at gøre det glidende, ganske vist kun med hver 2 Portioner og ganske vist med det nugældende Dyrtidstill[illegible] 702 Kr. og ikke det i 1923 gældende, 594 Kr., som Udgangspunkt, men dog glidende. Ganske vist maa det siges, at Forslaget ved at lægge en Del af de i Betragtning kommende 9—10 Mill. paa *Stedtillægget* gør Reparationen af den i 1923 skete Skade mindre rationel; men alt i alt stod det Organisationerne klart, at der alene i Forslagets Tendens laa en Befrielse for den hidtidige Tilstand, hvor man bare tog uden smaaligt Hensyn til, om Ret og Billighed talte derimod.

I det hele har den evindelige Tovtrækning om ganske minimale Tillæg praktisk saa sørgelig lidt at sige for de Klasser, der i Forvejen har ikke 100 eller 200 eller 300 Kr. for lidt i aarlig Løn, men, som vi omtalte i det sidste Nr. af Bladet, har mindst lige saa mange Tusind Kroner for lidt. Den er saa meget mindre tiltalende som Tjenestemandslønninger og dermed Tjenestemændene selv gennem disse Partiforlig og Byttehandler ang. Tillæg af den ene eller anden Art bliver partipolitisk Kastebold og af den Grund løber Fare for at lide samme kranke Skæbne som forlængst er overgaaet Hæren: at blive ugleset af store Dele af Befolkningen.

Thi Pengene, der skal ydes Tjenestemændene, skal jo, hvad enten det drejer sig om 2 eller 9 eller 18 Millioner, »spares« eller fremskaffes paa anden Maade, for i Statskassen findes de ikke. Og denne Maade er jo lidt speciel for hvert enkelt Parti. Det svirrer jo allerede med Rygter om, hvordan de 9 Mill., der nu skal bruges, skal fremskaffes: »spares« paa de militære Bevillinger. Med a. O.: det er — naturligvis — ikke bare for Tjenestemændenes blaa Øjnes Skyld, at man nu yder dem Retfærdighed; Venligheden skal rimeligvis bruges som Løftestang for videregaaende Planer, set med vore Øjne, nok tør kaldes mindre venlige.

Ak ja — mit Späck fängt man Mäuse. Men det *er* jo dog heldigvis ikke alle, for hvem Spækket er alt.

BERETNING OM F. O. L.s VIRKSOMHED I AARET 1924

I det forløbne Aar har det kunnet mærkes, at Arbejdet med administrativt at gennemføre Hærloven af 1922 har gjort store Skridt fremad. For F. O. L.s Vedkommende har et af Udslagene været, at vi med Beklagelse har maattet se vort Medlemstal synke med henimod 100.

F. O. L.s Hovedbestyrelse har i det forløbne Aar fortsat Arbejdet med at styrke Sammenholdet i Organisationen, saaledes at den dels kan optræde med Vægt som Medlemmernes Talsmand i Anledning af frekommende Ønsker og Forslag, dels kan udgøre en betydende Hjælp for Myndighederne ved disses Afgørelse af foreliggende Sager, alt indenfor *og kun indenfor* den Ramme, Forhandlingsreglerne har angivet.

Hovedbestyrelsen udtaler Haabet om, at de meget faa Officerer o. l., der endnu ikke er Medlemmer af Organisationen, nu vil indtræde i denne.

Idet der henvises til den Omtale, de i Aarets Løb forefaldne Begivenheder og Sager har været Genstand for i Dansk Officersblad, og idet det bemærkes, at Fremsættelsen af Afrustningsforslaget ikke hidtil har foranlediget Hovedbestyrelsen til at foretage noget Skridt, skal Hovedbestyrelsen i det følgende ganske kort anføre de væsentligste Sager, der har været behandlede i det forløbne Aar.

Antallet af disse har, i Sammenligning med de to foregaaende Aar, været noget formindsket, men der er dog stadig fuldt op af Spørgsmaal, der skal afgøres, og som det er magtpaaliggende at bringe til en god Løsning.

I. F. O. L. INDADTIL OG UDADTIL.

1. Repræsentantskabet.

Sammensætning efter Valgene 1924.

I Kjøbenhavn		Valgt
Stabsofficerer:	Oberstl. A. Ramm	1923
Fodfolket:	Kaptajn V. O. Harrel	1924
	Premierlt. N. J. Nielsen	1923
Rytteriet:	Ritmester A. Holbek	1923
	Premierlt. A. K. Hald	1924
Artilleriet:	Kaptajn A. Meyer	1923
	Prmlt. K. H. Rosenløv.	1924
Ingeniørkorpset:	Kaptajn C. V. Deleuran	1924
	Prmlt. V. J. F. Wulff.	1923
Forpl.k. Embedsm.	Overint. C. H. Eggers.	1923
Militærlægeforening.	Stabslæge A. Marner.	1924
— dyrlægeforen.	Overdyrlæge G. Gautier	1923
Officianter, udn. før 1923	Materialf. O. Berg.	1923

I Provinsen:		Valgt
Helsingør:		
Roskilde:	Kapt. A. M. Poulsen	1923
Ringsted:	Oblt. A. H. Andersen	1923
Holbæk:	Kapt. C. L. Jensen-Witt	1924
Slagelse:	- V. Hartnack	1924
Næstved:	Oblt. E. Leschly	1923
Vordingborg:	Kapt. Mackeprang	1924
Odense:	- O. Holbek	1924
Aalborg:	Ob. H. C. Hansen	1923
Randers:	Ritm. J. P. v. Scholten	1923
Viborg:	Kapt. G. Gertz	1924
Aarhus:	- E. Buchwald	1923
Fredericia:	Oblt. O. Kyhl	1924
Haderslev:	Prmlt. P. A. F. Norup	1924
Sønderborg:	Oblt. H. P. R. Hjort	1924
Tønder:	Ritm. H. L. Bjørnholm	1924

Ændringer i Aarets Løb:
Oberstl. A. Ramm afløst af Oberstl. A. Tuxen
Ritm. J. V. Scholten afløst af Prmlt. Alten.
Ritm. A. Holbek afløst af Ritm. Hauschild.

2. Hovedbestyrelsen.

Sammensætning efter Valgene 1924	Valgt
Oberstløjtnant A. Ramm, Juni 24 afløst af — A. Tuxen	1923
Kaptajn V. O. Harrel	1924
— A. Meyer	1924
Overint. C. H. Eggers	1923
Overdyrlæge G. Gautier	1924
Prmlt. V. J. F. Wulff	
— N. J. Nielsen	1923

Kaptajn H. Styrmer, Intend. Th. Nielsen } Revisorer, vælges hvert Aar.

3. Samarbejdet med F. a. R. f. O.

er gennem 1924 fortsat og udvidet. F. O. L. konstaterer med udpræget Tilfredshed, at Linjens og Reservens Officerer i de Sager, der har været Genstand for Arbejde i Fællesskab, har kunnet anlægge ganske samme Synsmaade med det Resultat, at Henvendelser til Myndighederne i saadanne Sager er foregaaet i Fællesskrivelser.

Til Fremme for fortsat godt Samarbejde er der i Aarets Løb truffet Aftale om, at »Dansk Officersblad« fremtidig ogsaa er Medlemsblad for F. a. R. f. O.

4. Med Officiantgruppens Hovedorg.

har der i F. O. L.s Side været forhandlet i Uniformssagen. Andre Sager har ikke ligget for i det forløbne Aar.

5. I Danske Statsembedsmænds Samraad

er F. O. L. vedvarende optaget og repræsenteret i dets Bestyrelse og Forretningsudvalg.

6. F. O. L.s Love

foreligger i nyt Optryk, efterat de af Hovedbestyrelsen foreslaaede Ændringer var blevet vedtaget paa Aarsmødet og senere opproberet af Krigsm.

II. LØNNINGSFORHOLD

7. Konjunkturtillæget.

Da det nuvær. Tillæg kun gælder til Udgangen af Marts 1925, er der af Danske Statsembedsmænds Samraad ved Udgangen af 1924 fremsendt Andr. om en Forhøjelse (se D. O. Decbr. og Januar). Der verserer f. T. Forhandlinger mellem Finansministeren og Organisationerne, der alle har krævet Tillæget ført tilbage til Forholdene før Nedskæringen i 1923.

8. Militærlægernes Lønninger.

Indstillingen i 1923 om, at hidtidige Korpslæger skal kunne medtage den i denne Grad opnaaede Tjenestealder ved Udnævnelse til Overlæge, har ikke kunnet gennemføres.

9. Honorar til visse Embedsm. af Forpl.k.

Ved Normeringsloven for 1294—25 blev Indstillingerne gennem F. O. L. om, at visse Embedsmænd erholder Vederlag for Bestridelse af Kasernekommandantsforretninger i de Etablissementer, hvor de forretter Tjeneste, *imødekommet,* dog ikke for alle de af Indstillingerne omfattede.

10. Flyttegodtgørelse.

Henvendelsen fra F. O. L. til Krigsm. om at faa ændret Bestemmelserne i Tjm.lovens § 1290, saa at der ved *uansøgt* Forflyttelse kan opnaas en *større Godtgørelse efter nævnte § Stk. 3* (»8 eller 4 %« i St. for »4 eller 2 %«), har ikke i Aarets Løb kunnet opnaa at komme til Behandling hos Bevillingsmyndighederne.

Opmærksomheden er rettet mod at søge Henvendelsen fremmet, saasnart der øjnes Lejlighed dertil.

11. Time- og Dagpenge.

Af Samraadet er nedsat et Udvalg, i hvilket F. O. L. er repræsenteret, til Udarbejdelse af et motiveret *Forslag til Ændring* af Bestemmelserne om disse Ydelser, der f. T. maa anses for ganske utilstrækkelige. Det er Hensigten at fremkomme med Forslag saa betids, at det kan behandles i indeværende Rigsdagssamling.

12. Frirejse under Udkommando.

Ved Skrivelser af 8. og 12. Jan. 1924 traf Minist. foranlediget ved Andragende fra F. O. L. Bestemmelse om, at der fremtidig kan gives Frirejse til Hjemmet for *alle* gifte, der er udkommanderede, men indskrænkede samtidig Antallet af Rejser til 1 for hver 6 Uger.

Efter at have bragt i Erfaring, at det i Efteraaret er lykkedes Postvæsenets Tjenestemænd at opnaa en Frirejse for hver Maaneds Fraværelse under tilsvarende Forhold, er F. O. L. 13. Decbr. 24 indgaaet til Minist. med Indstilling om, at der søges opnaaet en Udvidelse af Bestemmelserne svarende til det af Postvæsenet opnaaede.

Svar foreligger ikke.

III. ANDRE FORHOLD

13. Ændringer til Tjenestereglementet. Messeforhold.

Ved Ministeriets Beslutning om Nedsættelse af et Udvalg til Udarbejdelse af Forslag vedr. disse Forhold blev Messespørgsmaalet og Ændringerne til Tjenestereglementet m. v. kædet sammen.

Efter Anmodning fra Ministeriet bragte F. O. L. i Skriv. af 5. Jan. 1924 4 Officerer i Forslag til at beordres af Ministeriet til at tiltræde det nævnte Udvalg; de blev senere beordrede dertil af Minist. Hovedbestyrelsen har iøvrigt ikke ment at have Beføjelse til at tage Stilling til eller forhandle om de Spørgsmaal, Tjenestereglementet vedrørende, der var Genstand for Udvalgets Arbejde, og de omhandlede 4 Officerer fremtraadte derfor heller ikke som Repræsentanter for F. O. L.

14. Reservebefalingsmænd.

Som refereret i D. O. Aprilhefte, er der fra F. O. L. og F. a. R. f. O. i Fællesskab fremsendt en motiveret Indstilling til Ministeriet vedr. disse Befalingsmænds Forhold som hjemkommanderede.

Man har ikke modtaget Svar fra Minist. paa denne Henvendelse.

15. Uniformssagen.

Straks efter Aarmødet i Marts 1924 tilgik der F. O. L. Tilkendegivelse fra Minist., at dette, i Betragtning af de fremkomne saa at sige enstemmige Ønsker, ikke vil modsætte sig Bibeholdelse af *særlig Galauniform.* I Løbet af Forsommeren tilendebragte F. O. L. derefter sine Arbejder med Forslag vedr. *Feltuniformen* samt de Forhandlinger, der efter Ministeriets Ønske skulde foregaa med det Formaal at naa til en Fællesindstilling fra de 3 Befalingsmandsorganisationer. Det viste sig ikke muligt at komme til fuld Enighed med Officiantgruppen, saaledes at der vel 31. Juli 1924 blev fremsendt en Fællesindstilling, men med afvigende Forslag m. Hens. til forskellige Enkeltheder (se D. O. Julihefte).

Ved et Møde 25. Novbr. forhandlede Ministeriet med Organisationerne om de i Ministeriet fremstillede Udkast, til hvilke F. O. L. tog Stilling i Skr. af 9. Decbr.

Formentlig vil Bestemmelserne ang. Feltuniformen udgaa i en meget nær Fremtid, og formentlig vil Organisationerne derefter faa Spørgsmaalet om Galauniform til Behandling.

16. Aug. Aarsregnskabet, der findes nedenfor, finder Hovedb. Anledning til at bemærke:

Reduktionen har i 1914 haft ikke helt ringe Indflydelse paa F. O. L.s Økonomi. Fra 8772 i 1923 er Medlemsbidraget i 1924 gaaet ned til 7965 Kr. Ved Aarsskiftet staar Organisationen med 640 Medlemmer, men maa jo regne med yderligere *nogen* Nedgang i 1925, ventelig dog *adskilligt* mindre end 1924.

Desværre har det ikke kunnet undgaas, at den sammensparede Formue er reduceret med Kr. 627,94.

F. O. L.s Hovedbestyrelse.
Kjøbenhavn, den 7. Febr. 1925.

P. H. V.
A. TUXEN,
Oberstløjtnant, Formand.

LØKKEGAARD,
Kaptajn, Sekretær.

F. O. L.s REGNSKAB FOR 1924

INDTÆGT	Beløb		UDGIFT	Beløb	
Beholdning fra forrige Aar	4346	46	a. *Befordring, Dagpenge, Repræsentation*	1603	77
Aarets Medlemsbidrag	7965	00			
Renter	19	25	b. *Honorarer* til Sekretær, Kasserer, Kontorhjælp	2818	00
			c. *Kontorhold, Skrivemateriale etc.*	680	07
			d. *Porto, Telefon, Telegrammer*	265	10
			e. *Forskellige Udgifter*	245	25
			f. *Tilskud til Dansk Officersblad*	3000	00
				8612	19
			Saldo ved Aarets Slutning	3718	52
Sum	12330	71	Sum	12330	71

Kjøbenhavn, i Januar 1925.

O. STORM,
Overintendant, Kasserer.

Ovenstaaende Regnskab er revideret og befundet rigtigt.

Kjøbenhavn den 4. Februar 1925.

HOTHER STYRMER, Kaptajn. TH. NIELSEN. Intendant.

ORDINÆR GENERALFORSAMLING
I A-AFDELINGEN AF OFFICERSFORENINGEN I KØBENHAVN

Torsdag den 26. Februar 1925 Kl. 8 Aften.

DAGSORDEN O. F.s Love § 37.

1. *F. O. L.s Aarsberetning og Regnskab* forelægges af Repræsentantskabets Formand.
2. *Valg af Repræsentanter og Suppleanter* i følgende Grupper:
   Stabsofficerer,
   Fodfolkets Premierløjtnanter,
   Rytteriets Ritmestre,
   Artilleriets Kaptajner,
   Ingeniørkorpsets Premierløjtnanter.
3. *Eventuelt.*

Aarsberetningen henligger til Gennemsyn i Foreningens Lokaler og findes optrykt i nærværende Nr. af Bladet.

NB. Medlemmer, der ønsker **Smørrebrød** efter Generalforsamlingen, bedes *inden* denne bestille det hos Tjeneren.

PRISNIVEAUET OG DYRTIDSTILLÆGET

Prisniveauet.

Ved Opgørelsen pr. Januar 1925 er man — ligesom ved de nærmest foregaaende Opgørelser — gaaet ud fra *Forbruget* i en Husholdning, *saaledes som dette var i 1922,* og man har derefter beregnet, hvad dette Forbrug vilde koste, betalt *med de i Januar 1925 gældende Priser.* Det Forbrug, der er benyttet, er opstillet i Overensstemmelse med Statistiken over Husholdningsregnskaber for Arbejderfamilier saavel i Hovedstaden som i Provinsbyerne og i Landdistrikterne og med en samlet aarlig Udgift, beregnet efter de i Juli 1914 gældende Priser, paa gennemsnitlig 2000 Kr.

Med Hensyn til Fremskaffelse af Prisoplysninger og Beregningernes Udførelse er man gaaet frem ganske paa samme Maade som ved tidligere Beregninger. Gennemsnitspriserne for de enkelte Varer eller Varegrupper er for Fødevarer, Brændsel og Belysning og en Del andre Varer beregnet paa Grundlag af Priser, indberettet af Kommunalbestyrelserne i Hovedstaden, Provinsbyerne og noget over 100 Landkommuner. Prisbevægelsen for Beklædning, Isenkramvarer, Husholdningsartikler osv., for hvilke der ikke haves direkte Prisoplysninger, er beregnet paa Grundlag af Oplysninger, som Statistisk Departement har modtaget fra forskellige Organisationer og større Handels- og Produktionsfirmaer med særlig Sagkundskab paa disse Omraader, saavel for Hovedstaden som for det øvrige Land. Ligesom ved de tidligere Beregninger har man anvendt Gennemsnittet af Priserne for de to sidste Kvartalsundersøgelser, denne Gang altsaa for Oktober 1924 og Januar 1925.

Resultatet af Beregningerne fremgaar af nedenstaaende Oversigt, i hvilken er meddelt, hvorledes de Udgifter, der i Juli 1914 udgjorde 2000 Kr., fordeler sig paa de sædvanlig benyttede Hovedgrupper af For-

Udgifternes Fordeling paa Budgettets Hovedgrupper:

	Juli 1914	Juli 1924	Jan. 1925
	Kr.	Kr.	Kr.
Fødevarer	835	1673	1794
Klæder, Fodtøj, Vask	225	601	623
Bolig	248	421	421
Brændsel og Belysning	81	241	224
Skatter, Kontingenter o. l.	203	504	504
Andre Udgifter	408	846	846
Ialt	2000	4286	4412

Udgiften, beregnet i Procent af Udgiften i Juli 1914 (Udgiften i Juli 1914 = 100):

	Juli 1914	Juli 1920	Juli 1922	Juli 1924	Juli 1925
Fødevarer	100	253	184	200	215
Klæder, Fodtøj. Vask	100	355	217	267	277
Bolig	100	130	155	170	179
Brændsel og Belysning	100	563	301	298	277
Skatter, Kontingenter o. lign.	100	227	255	248	248
Andre Udgifter	100	247	203	207	207
Ialt	100	262	199	214	221

nødenheder dels pr. Juli 1914 dels efter Opgørelserne pr. Juli 1924 og Januar 1925.

Ved Beregningerne pr. Januar 1925 var det samlede Udgiftstal for hele Budgettet altsaa 4,412 Kr., medens det tilsvarende Tal pr. Juli 1924 blev opgjort til 4,286 Kr.

Oversigten indeholder tillige Tal for den procentvise Prisstigning for de enkelte Varegrupper, idet hver enkelt Udgiftspost efter Priserne i Juli 1914 er sat lig 100, og Udgiftstallene til de forskellige Tidspunkter er sat i Forhold hertil.

Herefter har Stigningen siden Juli 1914 været: for Fødevarer 115 pCt., for Klæder, Fodtøj og Vask 177 pCt. for Bolig 70 pCt., for Brændsel og Belysning 177 pCt., for Skatter, Kontingenter o. s. v. 148 pCt., for andre Udgifter 107 pCt., og *den samlede Stigning for hele Budgettet udgør 121 pCt. Indekstallet for Prisstigningen (Pristallet) er saaledes pr. Januar 1925 221, hvilket Tal siden Juli 1924 er steget med 7 Points.*

De siden Juli 1914 beregnede Pristal fremgaar af nedenstaaende Oversigt:

Juli 1914	100	Juli 1920	262
Juli 1915	116	Januar 1921	264
Februar 1916	124	Juli 1921	237
Juli 1916	136	Januar 1922	212
Februar 1917	146	Juli 1922	199
Juli 1916	155	Januar 1923	198
Februar 1918	166	Juli 1923	204
Juli 1918	182	Januar 1924	209
Januar 1919	190	Juli 1924	214
Juli 1919	211	Januar 1925	221
Januar 1920	242		

(Fortsættes).

Juridisk Manuduktion.

Løjtn. af Res., Student fra 1910, som i Januar har opt. jur. Studium, søger Deltagere til Manuduktion.

Dygtig Manuduktør haves.

Aftentimer paa Fredb. 25 Kr. mdl.

Billet mrk. „Jura" til Dansk Officersblads Expedition.

FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER
F. a. R. f. O.

afholder sin *aarlige Generalforsamling* i Handels- og Kontoristforeningen — Nørregade 9 Opgang A. 3. Sal — *Mandag den 23. Marts Kl. 8 Eftm.* med følgende Dagsorden (se Lovenes § 4):

1. Den fratrædende Bestyrelse aflægger Beretning.
2. Decharge for Regnskabet.
3. Valg af Bestyrelse.
4. Valg af Revisorer.
5. Eventuelt. Herunder Drøftelse af et vigtigt Spørgsmaal, indledes af et Medlem af Bestyrelsen.

F. Lantow.

F. a. R. f. O.s BESTYRELSE

TIL MEDLEMMERNE

Paa forrige Aars Generalforsamling fremkom blandt andet Udtalelser om det heldige i, at der gaves udenbys Medlemmer Lejlighed til at være repræsenteret. Bestyrelsen lovede at overveje Sagen, eventuelt at fremkomme med et Forslag til Ændring af Lovene i denne Retning.

Paa Grund af, at der paany er Mulighed for en Omordning af Hæren, har Bestyrelsen imidlertid ikke ment, at det i Øjeblikket vilde være heldigt ved en fast Lovændring at søge ovennævnte Forhold ordnet, men har besluttet forsøgsvis i Aar at indbyde 3 Repræsentanter for de udenfor Sjælland boende Reserveofficerer — 2 fra Jylland, 1 fra Fyn.

Bestyrelsen anmoder Medlemmer boende i Jylland og paa Fyn om at udpege disse 3 Repræsentanter ved at indsende nedenstaaende Stemmeseddel til Secretairen — Kaptajn Abrahams, Gl. Kongevej 102[B], V. inden den 8. Marts 1925. De tre Medlemmer — 2 fra Jylland, 1 fra Fyn — som ved Optælling af de indsendte Stemmesedler har faaet de fleste Stemmer, vil Bestyrelsen indbyde til at overvære Generalforsamlingen. (Rejse- og Dagpenge udbetales efter de for Tjenesterejser gældende Bestemmelser.)

P. B. V.
F. LANTOW
OBERSTLØJTNANT, FORMAND

F. a. R. f. O.

STEMMESEDDEL

Som *Repræsentant for Fyn* (udfyldes af de paa Fyn boende) foreslaas Hr. _____

Som *Repræsentant for Jylland* (udfyldes af de i Jylland boende) foreslaas Hr. _____

Hr. _____

_____/3 1925

UNDERSKRIFT _____

STILLING SOM OFFICER _____

BOPÆL _____

Bedes indsendt inden den 8. Marts til Secretairen.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 3 | MARTS 1925 | 4. AARGANG

„SANDHEDEN" OM DANMARKS FORSVAR

S. E. & O.

Einar Krenchel: *Sandheden om Danmarks Forsvar*, 106 S., Henrik Koppels Forlag 1925.

Sandheden har gennem Tiderne været meget efterlyst, men ikke derfor meget benyttet. »Hvad er Sandhed«, har mangen redelig Mand og Kvinde forgæves maattet spørge, thi Sandheden er en blufærdig Dame, som ikke holder af at vise sig *nøgen*, og som i tilsløret Skikkelse ikke er saa lige til at taksere, selv for et søgende radikalt Gemyt som Forfatteren til den nævnte Pjece.

Naar Overretssagfører Krenchel har følt sig kaldet til Gang paa Gang i Skrift og Tale at gøre sin Indsats for at overbevise Danmarks Befolkning om det umulige, det unyttige i vedvarende at opretholde en Militærmagt til Forsvar af Land og Hjem og nationale Værdier, saa *tror* jeg, at det er ud fra en redelig Trang til selv at naa til en velfunderet Overbevisning — og til at delagtiggøre andre i de Opdagelser han gør paa dette jo ikke helt udyrkede Omraade, paa hvilket allerede Overretssagførerens aandelige Stamfader, Viggo Hørup, gjorde sin Indsats med Opfindelsen af et Refrain: *Hvad kan det nytte!* Om Hørup udtalte i sin Tid en Partifælle: Han er *meget* sandhedskærlig — inden for hensigtsmæssige Grænser. Jeg formaar ikke at afgøre, om denne Form for Sandhedssøgen blev Hørups politiske Arv til sit Parti, men jeg vilde overhovedet ikke have fremdraget Hr. Krenchels Skrift paa dette Sted, om jeg ikke var fuldt overbevist om, at han har *villet* Sandheden — endogsaa *udover* hensigtsmæssige Grænser.

Forfatteren udtaler selv i et Forord Haabet om, at man ikke vil frakende ham en Ting: at Bogen er skrevet ud fra en dyb Overbevisning. Nej, det vil man vistnok ikke, aaben og »kæk« som den er, selv der, hvor den tilstræber at være Apotheose for Frygtagtighed, Selvopgivelse og national Fallit.

Men naar Forfatteren anvender en saa udfordrende Titel for sin Redegørelse, og naar denne ovenikøbet ved sit tredelte Indhold pretenderer at sige Sandheden om *Fortid, Nutid* og *Fremtid*, — ja saa gaber han reverenter talt saa højt, at han ikke ved egen Hjælp formaar at lukke Munden igen, fordi den nødvendigvis maa være gaaet af Led under denne anstrengende Øvelse. Det er formentlig en af Aarsagerne til, at han har slugt raa en overvejende Part af de mange »Bøger og Blade i Indland og Udland«, som han paaberaaber sig. Og Fordøjelsen har ikke været tilstrækkelig robust til at omsætte det saaledes modtagne til et organisk afklaret Produkt; det afgives som det er modtaget — som »Sandheder«, ja mere endnu: som *Sandheden.*

I en ordentlig Forretning hører det jo til, at udsendte Opgørelser — fordi det nu en Gang er menneskeligt at fejle — under Regningens Facit, der skal være »Sandheden« i Mellemværendet, tilføjer: *S. E. & O.* Eftersom en Jurist ogsaa behersker Bogholderiteknik, er disse Bogstavers Betydning næppe ukendt for Skriftets Forfatter, men det er beklageligt, at han ved sin Opgørelse af Facit for Danmarks Forsvar i Fortid, Nutid og Fremtid har undladt det lille Forbehold med Hensyn til Fejl og Undladelser. Det er saa meget mere beklageligt som Opgørelsen egentligt har udeladt alle Forsvarets Kreditposter og kun sammentalt en Del Debetposter, som ovenikøbet er forkert udregnede, fordi Bogholderen trods al Ihærdighed ikke har kendt Værdien af de Varer, han her vilde handle med.

Nej, Hr. Overretssagfører, det er med en mild Bedømmelse sjusket Bogholderi, dette her! Selv vilde De antagelig under andre Forhold karakterisere en tilsvarende Præstation efter en slem § i Straffeloven. *Saa* billigt naar man visselig ikke frem til *Sandheden.*

»Sandheden« om Fortiden!

Ja, om den er der allerede skrevet mange Bøger, baade værre og bedre en Hr. Krenchels. Men det er jo vort Lands og Folks *Fremtid*, det nu gæl-

der, ikke en Optrævlen af de Fejl, vore Fædre og Forfædre begik. *Nødvendigheden, Muligheden* af at hævde Danmarks Selvstændighed er jo dog — heldigvis — uafhængig af, hvad der gennem politiske Kampaar blev forbrudt. Det burde ved Lov forbydes at grave disse gamle Lig op. Det Forsvar, der af *Folket* skulde bæres frem, lige mod Maalet, det blev af *Partierne* trukket og slæbt fra den ene Vejgrøft i den anden, og det er vel ikke *i Dag* nogen Livssag at faa gjort op, om Grøften til venstre skulde være at foretrække for Grøften til højre eller omvendt. Lad os dog lægge Bringen til og holde den Vogn paa ret Køl i Stedet for at slænge den i Grøften og sætte os paa Kanten og skændes som fattige Børn om, hvem der har Skylden for det kummerlige Resultat. Det skal ikke nægtes, at Hr. K. siger og lader andre sige en Del Sandheder om den nedadgaaende Kurve i dansk Forsvarspolitik, som begyndte allerede før 64, fortsattes gennem Provisorieaarene og efter Systemskiftet for nu at true med at afsluttes med en sirlig Krølle af L. Rasmussens eller P. Munchs Mesterhaand. Men *Sandheden!* Den fremgaar ikke ved at opsummere saa og saa mange Sandheder og udelade andre.

Sjældent har vel et Folk misrøgtet sin nyerhvervede Frihed som det danske i Aarene omkring 1864. Under Paakaldelse af Vorherre, Asathor og Brødrefolkene stillede vort Folk sig i Heltepositur paa vor tusindaarige Grænsevold, hvis lødigste Værdi vel var de Tusind Aar. Soldaten knugede Næven om den gamle Skyder, Vælgeren knugede sin om Daleren i Lommen. Soldaten gjorde sin Pligt, Vælgeren løb fra sin og lod Hæren liste sig ind af Bagdøren, da den vendte hjem fra Dybbøls Grushobe med *Udlandets* Anerkendelse som Trøst.

Og i Aarene derpaa! Man fik saa travlt, saa travlt med »indad at vinde, hvad udad tabtes«, i det hele taget med at *vinde*. Og alt imens blev Forsvarssagen grebet af Partipolitiken og er siden blevet fast »Programpunkt«. Striden om *Fæstning eller ikke Fæstning* aad sig ind i Værnets og Folkets Marv og gennemløb Stadier, som »Sandheden«s Forfatter har set gennem sine rødtfarvede Briller, men som i Dag ikke har andet end politisk Interesse og *derfor* ikke mere har Betydning for det Formaal, som Pjecen skulde have: Klarlæggelse af Danmarks Forsvarsbetingelser nu og fremtidig.

Af Dybbøls Nederlag og Graad i 1864 randt jo dog Dybbøls Oprejsning og Fest i 1920 og Løfterne om fremtidig at værne den indviede Jord. Saa kan vel Spørgsmaalet om, hvem der bar Skylden for Nederlaget, graves ned.

Og Estrups og Bahnsons provisoriske Fæstning er forsvundet i Finansministeriets slunkne Kasse. Der kan vel ogsaa den rimeligt glemmes af ærede Vælgere og Partier, naar den ikke netop vedvarende skal bruges som Nummer paa den *parti*politiske Lirekasse.

Og lad saa Fortiden beholde sine døde! Lad os, Hr. Overretssagfører, sige med Molière:

Les anciens sont les anciens, mais *nous*, nous sommes les gens de maintenant!

»Sandheden« om Nutiden og Fremtiden!

Forfatteren stiller sig her ved Udviklingens Sporskifte. Men det er en farlig Post, thi bare en ganske ringe Fejl, og vi ender et helt andet Sted end vi skulde og burde!

Erfaringerne fra Verdenskrigen gøres op. Ved en letbenet springende og saare ukritisk Opremsning af Citater søger Forfatteren at vise, hvor rædselsfuld en Ulykke Krigen og dens moderne Virkemidler er. Nu er Krigen og dens daglige Svælgen i Rædselsbulletiner jo paa saa kort Afstand, at den nulevende Generation har Indtrykket heraf i frisk Minde ogsaa uden Repetitionskursus. Og »den tænksomme Læser« vil vel snarest udfra dette Indtryk sige: »Ja, men saa gælder det jo netop om, koste hvad det vil, at forberede sig saadan, at vi *enten* kan blive holdt udenfor disse Rædsler, *eller* i hvert Fald bruge den gammeltestamentlige men stadig paakrævede Forholdsregel: Øje for Øje og Tand for Tand og derved undgaa at blive prisgivet.

Ogsaa i disse Kapitler, som vi her foretrækker at behandle under et, fordi de jo selvsagt er uløseligt forbundne, anvender Forfatteren meget Sværte paa at paavise *Spliden* i Forsvarsopfattelsen og derigennem paavise, at den nugældende Ordning ikke er brugelig til sit Formaal.

Det er sørgelig rigtigt, at Spliden endnu stadig er til Stede Partierne imellem. Det er lige saa rigtigt, at der er adskilligt at indvende mod den bestaaende Ordning. Det mest anerkendende, der fra ansvarligt militært Sted er sagt om den, er sagt fornylig. Det var i al Beskedenhed. Men det kan ikke siges tidt nok og klart nok: Det, det drejer sig om, er *ikke*, om der er Uenighed i Opfattelsen af ét og andet, endnu mindre, *om* den nugældende Ordning er god, endsige den bedste. Det afgørende er:

1) Er det *nødvendigt* at opretholde et Forsvar?
2) Er det *muligt* at opretholde et virkeligt Forsvar?
3) *Vil* vi opretholde et *nødvendigt* og *muligt* Forsvar?

Forfatteren nøjes med at besvare det andet Spørgsmaal.

Til den Ende afliver han først enhver Berettigelse af *Fæstninger i Nutiden*. Som Bevis herfor anføres det hurtige Sammenbrud af belgiske og nordfranske Fæstninger mfl. Nuvel, de belgiske holdt ikke længe, men dog længe nok til at betinge Slaget ved Marne, og forøvrigt havde Belgiens Forsvar forud for 1914 kendt lignende Kaar som

herhjemme, saa at der var adskilligt at komplettere, da Krigen med Timers Varsel brød ud. De nordfranske Fæstninger var jo uden Undtagelse holdt udenfor den franske Forsvarsplan og derfor ikke holdt »a jour«. Men hvorfor omtaler Forfatteren ikke den østlige, den *virkelige* franske Fæstningsfront Belfort—Verdun? Hvorfor omtales ikke Przemysl, Dardanellerne mfl.? Hvorfor omtales ikke de ugendrevne og ugendrivelige sagkyndige Udtalelser om Fæstningers Betydning ogsaa i Nutiden?

Dernæst anvender Hr. K. adskillige Sider paa at forklare, at: »Verdenskrigen har vist, at det var *de tekniske* Frembringelser, som det moderne *svære Artilleri, Tanks, Panserautomobiler, Flyvemaskiner* og *Giftgas*, der spillede Hovedrollen under en Krig.«

Ingen vil finde paa at nægte, at disse »Frembringelser« spillede en stor Rolle under Krigen og vil spille en tilsvarende stor Rolle under en kommende Krig — saaledes som de *Vaaben*, og *Modvaaben*, enhver Tidsalder har frembragt, har spillet en vekslende Rolle, alt eftersom Angrebsvaabnene eller Forsvarsvaabnene momentvis har haft Overtaget i det stadig, aldrig hvilende Kapløb mellem disse to Grupper af Vaaben og Midler, som imidlertid i det store og hele hidtil har holdt Trit med hinanden, og som efter alle sagkyndiges Skøn ogsaa fremtidig vil holde hinanden i Skak. Vist komplicerer disse mangeartede Vaaben Krigsførelsen for en mindre Stat med relativt begrænset økonomisk Evne, men at det skulde umuliggøre Krigsførelse for Danmarks Vedkommende mere end for Stater af tilsvarende Størrelse og Kapacitet, er jo ikke umiddelbart indlysende.

Ønskeligheden eller *Nødvendigheden* af at have et Forsvar i den nutidige Situation benægter Hr. K. ikke, altsaa man maa vel forudsætte, at han indrømmer den. Det er *Muligheden* af at præstere et Forsvar han benægter ud fra sine maleriske Beskrivelser af Rædslerne specielt ved Fremtidens *Gaskrig*. D. v. s. han benægter i og for sig ikke denne Mulighed absolut, men han bestrider, at Opgaverne kan løses med den Hær, Ordningen af 1922 bragte os, og han bestrider Muligheden for, at Landet skulde kunne bære de økonomiske Byrder, et virkeligt Værn vilde paalægge det, henset til den i alle Henseender overmægtige Stormagtshær, han paastaar, vi vil faa overfor os.

Jeg nægter som sagt ikke, at Ordningen af 1922 har Mangler. Det nægter vel ikke heller Venstre, siden det lader sin Ordfører sige, at Danmark er gaaet *længere* i Retning af Nedrustning end noget andet Land. Men den Tro, som er ved at blive til Overtro, at Danmark for at have et brugeligt Værn skal have en Stormagtshær, maa aflives, og man skulde egentlig tro, at Hr. K., der saa ivrigt har studeret Verdenskrigs- og Efterkrigslitteraturen, ogsaa havde fundet den Sandhed, at den danske Krigsskueplads højst usandsynligt, ja *umuligt*, kan blive Hovedskueplads, men at denne maa ligge helt andre Steder, medens der kun kan afses de for en Nebenabsicht højst fornødne Tropper til Brug mod Danmark. Under Verdenskrigen var der paa intet Tidspunkt beregnet mere end ca. 4 Divisioner (som Tyskland endda meget daarligt kunde undvære) til eventuel Anvendelse mod Danmark. Formaalet med Danmarks Forsvar og Maalestokken for dets Omfang maa nu som før og fremtidig være at tvinge en Modstander til at skulle afse saa stor en Part af *sin* væbnede Magt til Angreb paa os, at det ikke bliver »zweckmässigt, — at man undlader Angrebet, fordi det ikke kan betale sig.

Hvor meget dertil kræves af dansk Militærmagt, vil hverken være overkommeligt eller rigtigt at angive i faa Ord i en Bladartikel. Men lad det være 3, 4 eller 5 Divisioner, lad det kræve et Flyverværn, lad det kræve visse, endog relativt omfattende industrielle Foretagender og Forberedelser! Hvis vi *vil*, saa er der selvsagt ingen Tvivl om, at vi *kan*. Men Overretssagføreren har Ret, naar han siger: vi maa forlange at se Regningen! Javist! Men samtidig maa vel fremholdes Udsigterne for et afvæbnet, forsvarsløst Land, ogsaa omsat i materielle Værdier! Jeg tror, at det danske Folk den Dag i Dag vil sige: Af to Onder vælger vi det mindste — vi betaler Regningen, og vi betaler hellere en større Regning for at faa et Redskab, vi har Tillid til, end den mindre Regning for et Redskab, som ser antageligt ud i Kataloget, men gaar i Brokkassen den Dag, det skal bruges.

Ja, Befolkningen har Krav paa at faa Besked — ikke Besked om alle de tusind Enkeltheder, hvorom der altid kan tvistes, men Besked om den eller de enkelte klare Linjer, der maa danne Basis for Beslutning om Forsvar eller Afvæbning, om hæderlig Fortsættelse af vort Folks hæderlige Liv gennem Tiderne eller svigagtig, national Fallit. Det er paa Tide, oven i Købet, og alle Parter vilde staa sig derved. For vi vil jo trods al Uenighed det samme: det, der tjener vort Land og Folk bedst — vel ogsaa om det saa skulde gaa ud over et og andet Partiprogram.

Det er jo heldigvis ikke saadan, at de, der vil et Forsvar, vil et saadant efter Formlen jo mere jo bedre, ud fra en »militaristisk« Umættelighed. Det er ejheller saa, at de der vil det modsatte, vil det *bare* af partipolitiske Grunde eller *bare* for at spare Penge.

Men lad os saa være fri for den barnlige Slaaen Katten af Tønden, »Kampen mod Militarismen«! Militarismen er ikke nogen Kat, der har forputtet sig i den danske Smørdrittel, og som ved tilstrækkelige Anstrængelser kan bankes ud af den som en forpint Sjæl, der farer til Helvede. Militarismen er en vældig Rovfugl, hvis Hjemsted er Syd for Ejderen! Vel har vi mærket Sus af dens Vinger og Saar

af dens Klør, men den har aldrig ruget indenfor Danmarks Grænser. I Øjeblikket har Begivenhederne drevet den paa Jagt *østover*, til Proletariatets Paradis, hvor den ogsaa har fundet sit; den har vokset sig stor og mægtig, og dens Vingefang naar fra Stillehavet til Østersøen.

Spørg bare Borgbjerg; han har jo været der!

Eller maaske sikrere: Spørg Finland, spørg Randstaterne og Polen, spørg Sverige!

Er *vi* da mindregyldige som Folk!

Vejer vor Fædrelandskærlighed, vor Vilje til Livet, vor Evne og vor Stolthed mindre end disse Landes? Er vore Muligheder fattigere?

Ingenlunde!

Men saa skal det i hvert Fald heller ikke lykkes ved 30 Siders Gift og journalistiske Feberdrømme om Sennepsgas og Djævelskab at overbevise det danske Folk om, at vi bør lægge Hænderne i Skødet og lade »de andre« handle med os efter Tykke!

Danmark kan forsvare sig, og Danmark vil forsvare sig.

Vi nærer ingen Tvivl om, at Forfatteren til Pjecen, der slutter med et: »Lad os gaa i Spidsen for de civiliserede Folk ved at nægte at deltage i Raahederne«, vilde møde med os andre den Dag Krigen var over os. Den, der har oplevet 1. August 1914, ved det. Men »hvad kan det nytte« at møde Mand af Hus den Dag, naar vi forud har forsømt Forberedelsen.

Det er en yndet Sport blandt Forsvarets Modstandere at bebrejde dem, der vil et Forsvar, at deres Standpunkt er dikteret af Følelserne paa Forstandens Bekostning. Hr. K. har ikke heller kunnet modstaa dette billige Argument.

Vi ønsker ingenlunde at svæve bort paa en overpatriotisk-romantisk Sky, men vi vil lige saalidt lade os skræmme af grønne Giftskyer. Men eliminerer nu ikke saa let Følelsesmomentet af et Folks Liv, man bør ikke forsøge derpaa, for man kan det ikke. Derimod kan man jo nok forrette nogen Skade under Forsøget. Nøjere betragtet viser det sig jo ogsaa, at det egentlig er Forsvarsmodstanderne der lader Følelserne løbe af med sig og glemmer Tidens haarde Virkelighed under Ønsket om at naa visse paradisiske Tilstande. Alle Parter vil utvivlsomt staa sig ved at efterleve et »Tempo« som er at finde over et af Beethovens bedste Værker: Nel cor piu, non mi sento — frit oversat: hverken for lidt eller for megen Følelse!

Byg blot Luftslotte — men byg dem med Grundmur! Den Regel er ligesaa god for et Folk som for en Mand. Og dertil er det vel ikke kommet endnu i Danmark, at Ordet Fædreland og Fædrelandskærlighed ikke kan nævnes i offentlige Forsamlinger. Det Land, vi har arvet, er vel endnu Kampen værd, om vi tager den som frie Mænd og ikke i Modløshed lader os skræmme af det fortærskede »hvad kan det nytte«.

Den Dag, Kong Albert af Belgien efter 4 Aars Fravær mødtes med sin Rigsdag i Bruxelles, gav han Alverdens Hørupper Svar paa deres »hvad kan det nytte«. Han hilste sit Folk med de Ord:

»Jeg bringer en Hilsen fra Hæren, vi kommer fra Yser«. Ja, jeg tilstaar aabent, at jeg den Dag i Dag ikke uden Bevægelse kan læse disse enkle, kongelige Ord, og at jeg vilde have givet meget af det lidet jeg har, for at have hørt dem. Med de Ord holdt en ædel Mand et genfødt Folk over Daaben.

Naar man har læst om de Krigs-Rædsler, der udmales i Pjecen, ligger det for det første nær at gøre sig klart, at det alle Dage har været forbundet med nogen Livsfare at føre Krig, men dernæst vilde Hr. K. ved at læse lidt videre i de sagkyndige Værker, han selv citerer, kunne have overbevist sig om, at hans Rædselsmaleri er fuldstændig futuristisk fortegnet. I samme Forbindelse kan det vel have sin Interesse at høre lidt om, hvad Godtfolk, der har oplevet Verdenskrigens Rædsler og bundløse Sorg, har at sige.

En dansk Familie rejste faa Aar efter Krigen i Belgien og rystedes ved Synet af dens Spor, rædd edes ved dens Sagn. De besøgte en gammel belgisk Bonde, og Talen drejede sig naturligvis om Krigen. En gammel Kone sad taus i Krogen, mens Danskerne fortabte sig i Deltagelse under hyppig Brug af Udtryk som: »un grand malheur!« Pludselig rejser den gamle Kone sig, strækker en knoklet Haand mod den Himmel, hvor hendes kære venter hende, og raaber:

»Oui — un malheur! Mais nous les vainqueurs!«

En Ulykke! Javel, men Sejren blev vor!

Nu De, Hr. Krenchel!

En ny Krig i Europa vil blive en ubeskrivelig Ulykke — endog langt udover Hr. K.s Beskrivelse. For vort Folks Skyld vil jeg haabe, at det bagefter kan sige som den belgiske Kone.

Men vil Nationen ikke sikre sig selv den Udgang af Ulykken, ja da kan det saavist være lige meget, om man vælger Hr. L. Rasmussens pralende Uanstændighed eller Hr. P. Munchs latterlige »Anstændighed«, thi Uanstændigheden eller Anstændigheden dækker over det samme — ingen Ting.

Og da vil det i hvert Fald ikke blive os, der siger: »Mais nous les vainqueurs«!

(Det lyder ikke nær saa godt paa Tysk!)

Overretssagfører K. har — efter de radikale Aviser at dømme — gjort sig fortjent af sit *Parti* ved Udsendelsen af sin Pjece. Men jeg tror ikke, at det danske *Folk* er ham Tak skyldig! Dertil er hans Opgørelse *for* langt fra det, han har døbt den: Sandheden om Danmarks Forsvar! Uanset, hvor redelig hans Hensigt end har været. Mon ikke den langt bedre vilde passe ind i en ny og gennemset Udgave af Statsminister Staunings *»Livets Løgne«?*.

C. F. Løkkegaard.

KONJUNKTURTILLÆGET I RIGSDAGEN

Partiernes Udtalelser i Folketinget ved 1. Behandling.

Valdemar Olsen (S.)

anbefalede Forslaget til uændret Vedtagelse ud fra en Begrundelse, der var saa temmelig parallel med det i Organisationernes Andragende om Revision fremsatte. I Særdeleshed pegede han paa de to Hovedfaktorer: det stigende Prisniveau og den Paavisning af stigende Indtægter for de private Erhverv (ɔ: alle Klasser undtagen Tjenestemændene), som den sidst opgjorte Skatteligning for Hovedstaden udviser.*) Ordføreren udtalte sin Anerkendelse af den Resignation, der fra Tjenestemændenes Side var vist ved at gaa ind paa Regeringens Forslag.

Søren Svendsen (V.)

repeterede Nedskæringen i 1923 og udtalte derefter, at det nu forelagte Forslag om at føre Tillæget tilbage til Størrelsen før denne Nedskæring, kunde Venstre ikke anbefale, idet der efter Partiets Mening »ikke er tilstrækkelig Grund til at forlade Konjunkturtillæget i dets nuværende Skikkelse«. Derimod vilde Venstre være villig til at forhandle om at gøre Tillæget glidende — indenfor de finansielle Rammer af det nuværende Tillæg, selv om Taleren for sit Vedkommende maatte mene, at det er en forkert Vej at gaa, ud fra den Betragtning, at Konjunkturer (og dermed Konjunkturtillæg) og Dyrtid absolut ikke staar i Relation til hinanden.

Heller ikke Forhøjelsen af *Stedtillæget* kunde Venstre indlade sig paa Forhandlinger om.

»Der kan selvfølgelig nok siges adskilligt til Begrundelse for, at Tillægene bliver mere forskellige for Tjenestemænd, men jeg mener ikke, at det i saa høj Grad er Tilfældet, at det kan begrunde en Forhøjelse af det Beløb, der nu udgives til Stedtillæg.«

Vi maa derfor modsætte os det foreliggende Lovforslag, idet mange forskellige Forhold taler for, at man ikke kan gaa til en Forhøjelse af Konjunkturtillæget. Vi mener ikke, atK onjunkturerne i al Almindelighed begrunder det. Derimod vil vi, som jeg nævnte før, hvis der er Stemning for at foretage en Forandring med Hensyn til Konjunkturtillægets Bevægelighed i Forhold til Prisstigning eller Prisfald, være villige til at optage en Forhandling derom, naar ikke derved Udgiften bringes op over det, den er i Øjeblikket. Der kan saa være Tale om, hvordan Stillingen skal være i Fremtiden, men vi maa i Øjeblikket holde os paa det nuværende Beløb, og, hvis der er Stemning derfor, eventuelt gaa til en Forhandling om at gøre Konjunkturtillæget foranderligt fra det nuværende Tidspunkt efter Prisernes Stigen og Falden.

Parkov (K.)

Den af Finansministeren saa stærkt understregede Betydning af Tjenestemændenes Tilslutning til Forslaget kunde Taleren *til en vis Grad* bifalde, men »jeg er dog ikke ukendt med, at der udenfor den Kreds, der har deltaget i Forhandlingerne, ingenlunde kan siges at være en saa almindelig Tilfredshed som man skulde gaa ud fra«. Han tilraadede derfor Udvalgsbehandling for at »give Tjenestemændsorganisationerne, deres Talsmænd i det hele taget, Lejlighed til at gøre deres Bemærkninger til Lovforslaget i den Skikkelse, det nu har faaet.«

Efter at have udtalt sin Enighed i at opretholde Forskellen mellem Konjunkturtillæget for gifte og ugifte og udtalt Ønsket om Revision af Tillæget paany om 2 Aar og ikke som foreslaaet 3 Aar, kom Ordføreren ind paa Omtale af Kravet om en *Revision af hele Tjenestemandsloven.*

Det, som imidlertid for mit Vedkommende er det afgørende med Hensyn til hele dette overordentlig vigtige Spørgsmaal om Lønninger til Tjenestemændene, er, at Lønningerne bliver af en saadan Størrelse, at vi har Ret til at kræve et godt og interesseret Arbejde af Tjenestemændene indenfor alle de forskellige Grader ,som nu Tjenestemanden indtager. Betingelsen derfor er, at de hver paa sin Plads er lønnet paa en til Stillingens Betydning svarende Maade. Det kan man ikke sige er Tilfældet nu, det har ikke været Tilfældet, siden vi fik Tjenestemandsloven af 1919. Der er mangfoldige af de Tjenestemænd, der sidder i Middelklassen, for ikke at tale om dem, der sidder i de højere Klasser, der er ringe, jeg havde nær sagt uanstændigt ringe stillede. Det er de allerlaveste Klasser af Tjenestemænd, som opnaaede en meget betydelig Lønforbedring i 1919, men man havde ikke Øje for, at man samtidig ogsaa burde tænke paa de Tjenestemænd, der sad i højere Stillinger. Men jeg tror, at de allerdaarligst stillede er de Tjenestemænd, der beklæder Middelstillingerne indenfor Tjenestemandsklasserne.

Det er derfor vort Ønske at faa en Revision af Tjenestemandsloven — dette er sagt mange Gange, men det har ganske vist ikke ført til noget Resultat endnu —, men naar det nu bliver sagt ogsaa ved denne Lejlighed, skulde jeg tro, at vi havde Anledning til at vente, at der vil ske noget i den Retning, som vi ønsker. Nu har vi haft Loven fra 1919 til 1925 og kommer naturligvil ikke til at beskæftige os med en Revision før tidligst til næste Samling; men jeg vil da haabe, at det maa være lykkedes gennem Forarbejder, som naturligvis er nødvendige, at naa til et Lovforslag, som kan revidere selve Tjenestemandsloven. Da vil det være Kravet fra vor Side, at Revisionen kommer til at gaa i den Retning, som jeg her har nævnt, at man tager et rimeligt Hensyn til de Forudsætninger, man stiller til en Tjenestemand, til den Gerning, man forlanger af ham, og at man honorerer disse Krav. Hvis man ikke gør det nu, vil man Tid efter anden i Middelstanden komme til en forarmet og forhutlet Tjenestemandsstand og i de højere Stillinger en Tjenestemandsstand, som ikke vil kunne opfylde de Krav, man med Rette kan stille til dem.

Hr. Parkov luftede derefter den noksom bekendte Paastand om, hvad Tjenestemændene *kunde* have opnaaet ved de Konservatives Hjælp i 1923, om de havde været fiffige nok (det Lou'ske Forslag) og erklærede, at »da man nu altsaa er kommet til det, der fra vor Side og for saa vidt ogsaa med Tilslutning fra Venstres Side, den Gang blev tilbudt Tjenestemændene, kan vi i det store og hele ikke have noget væ-

*) D. O. 1924, Pag. 135.

sentligt at indvende mod det foreliggende Lovforslag, hvad Konjunkturtillæget angaar.«

Hvad *Stedtillæget* angaar, er Principet efter Talerens Mening uretfærdigt, fordi det giver lige meget til alle Lønklasser paa samme Sted. Han kunde derfor ike være med til at videreføre dette Princip ved nu at forhøje Stedtillæget.

Efter den — beherskede — Tilslutning til Forslaget rettede Ordføreren det Spørgsmaal til Ministeren: *Hvorledes skal disse 10 Mill. Kroner aarlig skaffes til Veje?* Thi uden Oplysning herom og Sikkerhed for, at der trods denne Udgift opnaas Balance paa Statsregnskabet kunde de Konservative *ikke* være med til at gennemføre Lovforslaget.

Jeg antager, at man af disse Udtalelser vil have faaet det Indtryk, at vi for Konjunkturtillægets Vedkommende stiller os velvilligt, og at vi er rede til ogsaa at træde i Forhandling med Hensyn til Stedtillæget, naar vi kan faa saadanne Ændringer i det tidligere Princip, som jeg her har nævnt, men at en Forudsætning for vor Tilslutning er, at vi faar Sikkerhed for, at der ikke derved skabet en daarlig Balance for vort Statsregnskab; thi det tror jeg, at vi fra alle Sider, ogsaa fra Tjenestemændenes, skal være enige om at undgaa.

A. M. Hansen (R.)
polemiserede først med Venstre om deres mærkelige Stilling til et Lovforslag, hvis Konsekvenser ligger betydeligt under, hvad der vilde være blevet Resultatet af det af Venstre i 1923 først stillede Forslag, som jo ogsaa indeholdt den glidende Skala.

Dernæst erklærede Taleren, at det radikale Parti kunde slutte sig til Lovforslaget — især hvad angik Konjunkturtillæget.

Pürschel (K.)
ønskede at tage Ordet, »fordi han med Egenskaben Folketingsmand forener den Egenskab at høre til den lille Skare af vanvittig højt lønnede Tjenestemænd, Tjenestemandsskarens øverste 400 Medlemmer, som har en Grundløn af 9600 Kr. og derover.«

Naar den socialdemokratiske Ordfører roste Finansministerens heldige Haand, saa kunde denne Ros kun være af rent partimæssig Art. Thi dette Forslag betyder en Fortsættelse af den Lønpolitik, man slog ind paa i 1919 med en Lønskala, der indeholdt et vist Forhold mellem Skalaens forskellige Trin og samtidig vedtog en Række Tillæg, som ganske forvanskede dette Forhold. Medens Forholdet mellem højeste og laveste Grundløn var 7 : 1, blev det gennem de nivellerende Tillæg reduceret til 4 : 1. Medens de laveste Lønninger kan faa Dyrtidstillæg og Konjunkturtillæg, der tilsammen udgør 62 % af Grundlønnen og Stedtillæg, der ikke maa overstige 40 %, altsaa ialt et Tillæg af indtil 102 % af Grundlønnen, udgør de samme Tillæg for en Departementschef — 20 % til en Grundløn, der forud er bragt ned til et Minimum. Naar man forsøger at gøre saadanne Tilstande permanente, maa man spørge de Partier, der i første Række ønsker at opretholde dem: »Er det de Herrers Ønske, at Forskellen mellem højeste og laveste Lønning skal udtrykkes ved Tallene 4 : 1, saa lad os faa det at vide, saa ved vi Tjenestemænd, hvad vi har at rette os efter.

De højest lønnede Embedsmandsklasser er naturligvis ikke stillet i en Nødsituation, det er ganske klart. Men hvis et Samfund tror, at det i Længden kan tillade sig at byde sine højere Tjenestemænd de Lønninger, som det danske Samfund i Øjeblikket byder disse Tjenestemænd, saa tager dette Samfund fejl. Det kan ikke undgaas, at dette i det lange Løb paavirker Tilgangen: man faar ikke de dygtige unge Mænd til at give sig ind paa en Embedsbane med det Resultat, som nu staar dem klart for Øje.

Her vil jeg minde om, at jævnsides med denne Bestræbelse i Lønningsloven for at deklassere Tjenestemændene gaar et stadig stærkere Krav om, at Tjenestemændene skal have rene Hænder: de maa ikke have Biindtægter. Disse to Ting stilles op parallelt med hinanden; i Stedet for, at der til Kravet om, at Embedsmændene ikke maa have Bierhverv, skulde høre dette: Ja vel, men saa lønner vi jer, saa siger man: Bort med Bierhvervene og nedad, Deklassering. Det er en Udvikling, om hvilken jeg anser det for min Pligt at gøre opmærksom paa, at den i det lange Løb vil være skæbnesvanger.

Og nu er det jo saaledes, at hvis jeg gaar rundt til den Side af Salen her og spørger hver enkelt: Hvad mener De om de Lønninger, man nu byder de øverste Tjenestemænd? saa faar jeg fra den ene og den anden det Svar: Vi erkender, at Lønningerne er for smaa. Det Svar har jeg faaet af mange. Men naar det drejer sig om at føre dette Synspunkt ud i Livet, saa er de Herrer ikke hjemme, for det ligger jo selvfølgelig nærmere for de Herrer til den Side at tage Hensyn til dem, der i gamle Dage hed Bestillingsmændene, og saa faar jo de andre vente. Men naar man ynder at pynte sig med dette, at man er Forsvarer for Retfærdighed, saa bør man jo ikke begrænse denne Retfærdighed saaledes, at naar man naar til en vis Indtægt, saa hører Retfærdighedsfølelsen op. Og naar man nu i dette Forslag anfører som et Moment for at fremsætte det bl. a. dette Motiv, at Lønningerne i de private Erhverv her i København ligger højere end Tjenestemandslønningerne, saa er dette jo et udmærket Princip, hvis man vil gennemføre det helt igennem, et ganske udmærket Princip. Ikke mindst for de højere Embedsmænd vilde det være i høj Grad ønskeligt at faa ført dette Princip ud i Livet. Men det er formodentlig med dette Princip som med Retfærdigheden, at der findes ogsaa dér en vis Højde, som det ikke kan naa op over.

Dette er de Bemærkninger, jeg har fundet det ønskeligt at gøre ved denne Lejlighed fordi det er min faste Overbevisning, at det danske Samfund i Længden gør sig selv en daarlig Tjeneste ved at deklassere sine høje Embedsmænd, og dér tænker jeg altsaa paa alle dem, der i gamle Dage hed Embedsmændene. Det gaar ikke. Og det skal man vide, og jeg har ment, det var rigtigt at sige det ved denne Lejlighed, hvor man for saa vidt staar overfor en principiel Ændring, som Forslaget jo gaar ud paa, at Konjunkturtillæget skal hvile paa den glidende Skala, hvorved dette Tillæg gaar over til at blive af mere permanent Karakter, end det tidligere har været, saaledes at alle Lønningstillægene bliver af mere permanent Karakter. Derfor staar vi her ved det Punkt, hvor det er rigtigt at

sige dette, at gennem alle disse Tillæg har man fuldkommen forvansket Grundlaget for den Tjenestemandslov, man gennemførte med Tilslutning fra alle Sider i 1919.

Det, der i denne Debat maatte paadrage sig Interessen, blev nu som i 1923: Det Konservative Folkepartis Stilling. Og nu som i 1923 var denne Stilling: Velvillig ... *men!* Ingen vil laste den Mand eller det Parti, der i disse Tider holder igen paa en altfor villig Rundhaandethed fra Statens Side, men Tjenestemændene *kan* nu en Gang ikke vedvarende deltage i Samfundsomskiftningerne med *dobbelt* Ration: *dels* gennem reducerede Lønninger, og *dels* gennem fuld Skattebyrde. Hvad der fra konservativ Side blev fremholdt om den ganske uholdbare nivellerende Tendens i Lønsystemet, var selvfølgelig fuldt ud rigtigt, men Tjenestemandsorganisationerne (Samraadet) havde jo forud renonceret paa at faa en alm. Revision i Aar og holdt sig til det ene, der foreligger: Revision af *Konjunkturtillæget*, til hvilket der ved Tidens Ugunst og Finansministerens Opfindsomhed var blevet hægtet en Ændring af *Stedtillæget*, som man saa har maattet sluge med, uden at det derfor var nogen Lækkerbidsken.

Udvalgsbetænkning.

Efter en Række Møder, under hvilke det ikke lykkedes at opnaa Enighed, afgav det nedsatte Folketingsudvalg den 21. Marts sin Betænkning, i hvilken

— *Flertallet* (Socialdemokrater og Radikale) indstiller Lovforslaget til uændret Vedtagelse.
— *Det konservative Folkeparti* foreslaar de 2½ Mill., der var tiltænkt Stedtillæget, lagt paa de højere Lønningers Satser for Konjunkturtillæget, medens Stedtillæget altsaa skulde blive uændret.
— *Venstre* foreslaar Stedtillæget uforandret og Konjunkturtillæget fastsat med de nuværende Satser, dog at de ugifte under 35 afkortes yderligere 1/3 til Fordel for de gifte. Endelig skulde Tillæget gøres glidende (fra den nuværende Størrelse).

Vi skal hidsætte nogle *Uddrag*.

Flertallet
erkender, at Tjenestemændene har et berettiget Krav paa en Lønforbedring, idet Konjunkturtillæget ved Lov Nr. 97 af 23. Marts 1922 og Lov Nr. 113 af 28. Marts 1923 er nedsat med meget betydelige Beløb. Da det sidste Lovforslag om Konjunkturtillægets Nedskæring var til Behandling i Rigsdagen, forsvarede man fra flere Sider denne Nedskæring med Udsigten til snarligt Prisfald. Dette er ikke alene udeblevet, men Priserne har tværtimod været stigende. Udgiftstallet, der er beregnet efter Normalbudgettet paa 2000 Kr., er saaledes siden 1. April 1923 steget med 516 Kr. fra 3023 Kr. til 3539 Kr. I samme Tidsrum er Pristallet steget fra 198 til 221. Man begrundede ligeledes Nedskæringen med de daarlige Konjunkturer, der havde medført en Forringelse af de øvrige Befolkningsklassers Indtægter, men denne Begrundelse har lige saa lidt som Henvisningen til det ventede Prisfald været berettiget, idet den sidste Skatteligning overalt har vist en Indtægtsstigning for alle andre Erhvervsklasser, men ikke for Tjenestemændenes Vedkommende.

Det var derfor rimeligt og naturligt, at Tjenestemændene i god Tid forinden den nugældende Lovs Udløb søgte en Forhandling med Regeringen om en for begge Parter tilfredsstillende Ordning. Ved Resignation fra Tjenestemændenes Side og ved Imødekommenhed fra Regeringen er det lykkedes at naa en Overenskomst.

Regeringen har ud fra en Vurdering af den finansielle Situation stillet et Beløb paa 9,7 Mill. Kr. til Raadighed for en Lønforbedring til Tjenestemændene. Indenfor den saaledes givne finansielle Ramme har man ved Forhandling med de anerkendte Tjenestemandsorganisationers Tillidsmænd opnaaet at skabe en af disse anerkendt Fordeling at det saaledes til Raadighed stillede Beløb.

Lige saa uheldigt det var, at en saadan Forstaaelse ikke opnaaedes mellem Regeringen og Tjenestemændene forud for Vedtagelsen af Loven af 28. Marts 1923, lige saa heldigt maa det siges at være, at det nu forelagte Lovforslag er Resultatet af en Overenskomst mellem de interesserede Parter.

Med Hensyn til de højerelønnede Tjenestemandsgruppers Stilling til Lovforslaget har Udvalget modtaget en Skrivelse fra »Danske Statsembedsmænds Samraad«, hvori der udtales Ønske om, at Forslaget maa blive gennemført i den forelagte Form. Denne Skrivelse vedføjes Betænkningen som Bilag.

Ikke mindst af disse Grunde kan Flertallet tiltræde Lovforslaget, som det foreligger, og indstiller det *uforandret til Vedtagelse.*

Venstremindretallet
kan ikke tiltræde det foreliggende Lovforslag, som forøger Statens Udgifter til Konjunktur- og Stedtillæg med ca. 9¾ Mill. Kr., hvorved den finansielle Balance i høj Grad forrykkes og Betingelserne for den vedtagne Valutaordnings gode Virkninger forringes.

Mindretallet mener, at man ved Revision af Loven om Konjunkturtillæget hovedsagelig bør holde sig indenfor den nuværende finansielle Ramme, og ud fra denne Betragtning er Mindretallets Ændringsforslag udarbejdet. Som sagt i Udvalget var det dog ikke noget Ultimatum; Mindretallet var villigt til Forhandling om Forandringer i Forslaget og til at gøre Indrømmelser, saafremt der var Mulighed for at opnaa Enighed. En Forhandling derom blev pure afvist af Udvalgets øvrige Medlemmer.

Angaaende Fordelingen af Konjunkturtillæget foreslaas der i Ændringsforslaget en Tredeling, hvoraf den sidste Del (vedrørende de ugifte Tjenestemænd under 35 Aar afkortes yderligere 1/3 til Fordel for de ældre. Tillige foreslaas det, at Konjunkturtillæget gøres bevægeligt efter Dyrtidstillæget, stiger eller falder og eventuelt helt forsvinder sammen med dette.

Venstres Ændringsforslag.

Stk. 1. For de Tjenestemænd, der oppebærer Dyrtidstillæg i Henhold til § 92, Stk. 3 a. (gifte Mænd og dermed ligestillede), fastsættes Konjunkturtillæget til de nedenfor nævnte Beløb, for andre Tjenestemænd, der er fyldt 35 Aar, og som Staten ikke yder Ophold med fuld Forplejning, fastsattes Konjunktur-

tillæget til $^2/_3$ af de nævnte Beløb. For alle øvrige Tjenestemænd fastsættes Konjunkturtillæget med $^1/_3$ af de nævnte Beløb.

Grundløn og Alderstillæg

Under 1200 Kr. 30 pCt. af Grundløn og Alderstillæg tilsammen.

Fra 1200— 1499	Kr.	372	Kr.	aarlig.
„ 1500— 1799	„	396	„	„
„ 1800— 2399	„	432	„	„
„ 2400— 2899	„	468	„	„
„ 2900— 3899	„	504	„	„
„ 3900— 4899	„	540	„	„
„ 4900— 6399	„	576	„	„
„ 6400— 9399	„	624	„	„
„ 8400—10399	„	696	„	„
10400 Kr. eller derover		900	„	„

Stk. 3. For hver 54 Kr., hvormed Dyrtidstillæget for gifte Mænd og dermed ligestillede stiger over 756 Kr. eller falder under 648 Kr., forhøjes, henholdsvis nedsættes, de fornævnte Beløb med $^1/_{12}$.

Det konservative Mindretal

anser det for paatrængende nødvendigt, at Tjenestemandsloven af 1919 snarest undergives en Revision med det Formaal at fjerne den ved de forskellige Tillæg skete Forrykkelse af Forholdet mellem Lønklasserne, saaledes som dette med alle Partiers Tilslutning er fastslaaet ved Grundlønssatserne. Jo mere man maa opgive Haabet om, at disse Tillæg skulde være midlertidige, des stærkere maa Kravet om en betydende Lønforbedring, som er rejst fra de Tjenestemandsklasser, til hvilke der stilles særlige Krav, og som i en Aarrække har levet paa Lønninger, der ikke — for nogle Klassers Vedkommende saare langt fra — har givet Dækning for Dyrtiden. Det er efter Mindretallets Skøn i Samfundets velforstaaede Interesse, at dette Krav imødekommes samtidig med, at Tjenestemændenes Antal begrænses det mest mulige. Maalet maa være for hele Tjenestemandsklassen: faa, men vellønnede Tjenestemænd.

Under Hensyn hertil har Mindretallet stillet Ændringsforslag om, at Revisionsbestemmelserne i Tjenestemandslovens §§ 88 og 101 bortfalder, for at disse Bestemmelser ikke skulde være til Hinder for en snarlig, almindelig Revision af Tjenestemandslovens Lønninger.

Mindretallet har ikke kunnet genfremsætte det i 1923 i Udvalget stillede Ændringsforslag, fordi Udgiften derved vilde beløbe sig til 11,6 Mill. Kr., og Mindretallet har anset det for nødvendigt nu at begrænse Udgiften til det i Lovforslaget angivne Beløb paa 9,7 Mill. Kr. Allerede under Lovforslagets 1ste Behandling udtalte Mindretallet, at det fandt en Forbedring af i hvert Fald visse Klasser af Tjenestemændenes Løn for paakrævet, og at det derfor, for saa vidt fornøden finansiel Dækning fandtes, kunde gaa med til en Forhøjelse af Konjunkturtillæget. Da den i 1923 fastlagte Nedgang alene ramte Konjunkturtillæget, har Mindretallet ment, at Forhøjelsen ligeledes bør ligge alene paa dette Tillæg og ikke delvis paa Stedtillæget, hvorved den nivellerende Tendens fra Tjenestemandslovens Løntillæg forstærkes. Mindretallet foreslaar derfor det Beløb, der i Lovforslaget er foreslaaet anvendt til Forhøjelse af Stedtillæget, overført til Konjunkturtillæget for de mellemste og højere Lønninger.

Det Konservative Partis Satser.

Under 1500 Kr. $^1/_3$ af det samlede Beløb.

Fra 1500— 1599	Kr.	495	Kr.	(501)
„ 1600— 1799	„	510	„	(510)
„ 1800— 2399	„	540	„	(540)
„ 2400— 2899	„	650	„	(555)
„ 2900— 3399	„	670	„	(570)
„ 3400— 3899	„	700	„	(600)
„ 3900— 4399	„	720	„	(615)
„ 4400— 4899	„	750	„	(630)
„ 4900— 5399	„	790	„	(660)
„ 5400— 6399	„	840	„	(690)
„ 6400— 7399	„	905	„	(735)
„ 7400— 8399	„	1000	„	(810)
„ 8400—10399	„	1120	„	(900)
„ 10400—eller derover		1290	„	(1050)

Tallene i ( ) er Lovforslagets.

Ved 2. Behandling

erklærede Finansminister Bramsnæs ikke at kunne modtage noget af Mindretalsforslagene. Den paafølgende Afstemning forkastede Venstres Forslag med 74 mod 36 (de fleste Konservative stemte ikke) og forkastede ligeledes det konservative Forslag med 109 mod 27.

I Landstinget.

fik Lovforslaget en saare mærkelig Skæbne. Ved en Udvalgsbehandling naaede Partierne samme Resultater som i Folketinget, og om disse Resultater foregik der saa en *stykkevis Afstemning*.

Konservative og Venstre foreslog, at Lovforslagets Forøgelse af *Stedtillæget* skulde bortfalde, hvilket vedtoges med 39 St. mod 31.

Dernæst nedstemtes det konservative Forslag om samtlige 9,7 Mill. til øget Konjunkturtillæg (jfr. foran) med 58 St. mod 9.

Tilbage var altsaa kun 7,5 Mill. Konjunkturtillæg, der vedtoges med 40 St. mod Venstres 24.

Tilbage til Folketinget.

Her kom det saaledes omtumlede Forslag til en sidste Behandling i et Aftenmøde 31. Marts, altsaa i den 12. Time. Da Landstinget ikke var holdt inde samtidig og Afstemning *skulde* ske, var der jo kun en Mulighed: *at vedtage i den fra Landstinget modtagne Skikkelse,* altsaa uden Stedtillæget.

Dette skete, idet først de Konservatives Forslag paa 9,7 Mill. paany forkastedes og det til 7,5 Mill. reducerede Forslag derefter vedtoges med 90 St. (K., R. og S.) mod 32 (V., undt. Grønbæk).

Kl. 10 Aften fremsatte Finansministeren Særforslag om Bevilling af 2½ Mill. Stedtillæg. Det behandles 1. April — men dets Skæbne har vi ikke kunnet naa at faa med i dette Nr.

DEN NYE UNIFORM

Ingen vil formentlig tage os det ilde op, at det har været med nogen Overvindelse, naar vi i disse for Hæren og dens Befalingsmænd i mange Henseender saa alvorlige og trange Tider har beskæftiget os med saa »udvendigt« et Spørgsmaal som Uniformsspørgsmaalet. Der foregaar og forestaar Afgørelser af saa vidtrækkende og skæbnesvanger Art, at det giver rigeligt Stof til at optage Sind og Tanker; men trods alt skal jo ogsaa det daglige Liv indenfor Hæren gaa sin Gang, og Skæbnen har nu maget det saa, at sammen med saa mange andre Forhold, som Krigen og dens Erfaringer har krævet nyordnede, har ogsaa Uniformsspørgsmaalet meldt sig og krævet en definitiv Udgang af alle de aarelange og altfor talrige Forsøg og Ændringer, den nulevende Generation har været udsat for.

For F.O. L. og F. a. R. f. O. har det været magtpaaliggende at gøre deres til, at Resultatet kunde blive saa varigt tilfredsstillende og stemmende med Krigens og Tjenestens Tarv som muligt, og at de Hensyn, der meldte sig, honoreredes uden at utjenstlige Forhold blev skudt i Forgrunden.

Ved Kundgørelse for Hæren B. 4 af 27. Februar 1925 har Krigsministeriet nu udsendt Bestemmelser, der for det første reglementerer den ved K. f. H. B. 31/1923 for det menige Mandskab indførte *gulbrune Feltuniform* ogsaa for Befalingsmænd o. l., og dernæst godkender Prøver for en Del Uniformsgenstande, der forbeholdes Befalingsmænd o. l., hvoriblandt:

— Frakke 1923 med Revers
— Garnisonshue 1923 (= den gl. Rytterhue)
— Garnisonshue 1923 for Officerer mfl.
(fladpuldet Hue med Skygge)

foruden Distinktioner og Emblemer til den nye Uniform.

Hvad selve Uniformsgenstandene angaar, har Ministeriet kunnet følge Organisationernes Indstilling af 31. Juli f. A., men for *Destinktioners og Emblemers* Vedkommende er der foretaget en Del Ændringer fra det foreslaaede.

Hvad Distinktionerne angaar har Ministeriet villet forbeholde sig en endelig Løsning af Spørgsmaalet som Helhed, indtil der træffes Bestemmelse om en fremtidig Galauniform. Indtil da opretholdes i det store og hele de hidtige Feltdistinktioner, dog at de ikke anbringes paa Kraven, men paa *Skulderstroppen.* Der er dog for Reservens Vedkommende sket den Forbedring, at den i 1923 indførte særlige Distinktion for Oberstløjtnanter og Kaptajner af Reserven, der ikke har haft samme Grad i Linjen, atter er strøget, saa at de nu atter har samme Distinktioner som de tilsvarende Grader af Linjen. Af flere Grunde er denne Tilbageføring til de traditionelle Tilstande god, og vi tror, den vil blive paaskønnet af Reservens Officerer.

Distinktionerne suppleres med særlige paa *Kraven* anbragte *Gruppemærker* for Befalingsmændene, nemlig:

1 fireoddet Stjerne for Officerer og
1 Roset for Befm. af Officiantgruppen,
og *Korps- (Fag)mærke* for Tjenestemændene af de særlige Korps.

Det to nævnte Gruppemærker er ganske gode og tydelige, men vi maa holde for, at det derved klarlagte System i fremtrædende Grad utydeliggøres ved, at det ikke er gennemført med

Stjerne for alle Officerer *og ligestillede*
Roset for alle Bef.m. af Officiantgruppen *og ligestillede,*

thi medens to Slags Mærker markerer en Forskel paa letfattelig Maade, er det samme jo ikke Tilfældet, naar de varieres med en halv Snes andre Mærker, komponerede af Hamre og Stave og Mikrotelefoner, Snoge og Piske og Tandhjul, Skydeskiver, Fukssvanse, og Zig-Zaglyn o. s. v. o. s. v. i livlig og broget Blanding, saa fint nuancerede og sindrigt udregnede, at man skal være mindst Kontorchef for at begribe dem, og risikerer Kassation efter Sessionsregulativets Afsnit A. III 5, om man med normalt Hjerneudstyr forsøger at lære dem udenad.

Naa, nu er der jo, i hvert Fald af de med Officerer ligestillede Embedsmænd, ikke flere, end at noget nær hver Mand kan faa sit særlige Mærke, og *det* kan *han* jo forhaabentlig huske. Saa det gaar jo nok.

Som yderligere Kendetegn for Grupperne er der reglementeret *farvenuancerende Baand* paa Skulderstroppen og omkring Huen: lysere end Uniformsfarven for Officerer o. l. Det er egentlig en ganske snild, diskret og dog ret tydelig Gruppeforskel — *hvis* Nuancerne kan holde sig mod Tidens og Forfængelighedens Tand.

Hvad *Emblemerne til Garnisonshuen* angaar, maa vi formene, at *naar* man endelig ikke vilde gennemføre de af F. O. L. foreslaaede: Kun to Slags Emblemer, et for hver af de to Befalingsmandsgrupper, som var enkelt og klart, er den af Ministeriet bestemte Graduering konsekvent og smuk.

Alt ialt har vi det Indtryk, at Ministeriet i *Hovedsagen* har haft en heldig Haand ved Fastsættelsen af den nye Feltuniform. Skulde der være en Detaille at rette, f. Eks. ved Distinktionerne, vilde det vel ikke være umuligt, om Praksis viser, at det er ønskeligt. Vi vil ønske denne Uniform et længere og bedre Liv end dens Forgængere, og vi vil fremfor alt haabe, at den gennem Aarene maa bæres med Hæder, saa den en Gang maa blive lige saa fortjent et ydre Symbol som vor gamle, smukke blaa, der er uden Plet, selv om den er slidt.

C. F. L.

PRISNIVEAUET OG DYRTIDSTILLÆGET

(Fortsat fra Nr. 2).

Dyrtidstillægget.

Beregningen af den Prisforskydning, der efter Tjenestemandsloven af 12. September 1919 skal anvendes ved Fastsættelsen af *Tjenestemændenes* Dyrtidstillæg for Halvaaret April—September 1925, har man foretaget paa Grundlag af det til Beregning af Pristallet tidligere anvendte Budget fra Tiden før Krigen, idet Tjenestemandslovens § 91 fastsætter, at Beregningen foretages efter »det af Det statistiske Departement ved Beregningen af Bevægelsen i Detailpriserne *hidtil* benyttede Normalregnskab«; iøvrigt vilde Resultatet med Hensyn til Tjenestemændenes Dyrtidstillæg være blevet det samme, hvis Beregningen var udført paa Grundlag af Budgettet fra 1922.

For *den Del* af det tidligere Budget, der indgaar i Beregningen af Tjenestemændenes Dyrtidstillæg (Fødevarer, Beklædning, Brændsel og Belysning samt Bolig), d. v. s. alle Udgiftsposterne i det omhandlede Husholdningsbudget undtagen de to sidste (Skatter, Kontingenter o. s. v. og Andre Udgifter), var Udgiften i Juli 1919 3466 Kr.

Efter Tjenestemandsloven blev Dyrtidstillægget fastsat til 702 Kr. aarlig for Gifte (fra Oktober 1919), og dette Tillæg skal for hvert Halvaar pr. 1. April og fra 1. Oktober forhøjes eller nedsættes med 54 Kr. aarlig *for hver fulde 3 pCt., Udgiftstallet ændres i Forhold til Udgiftstallet i Juli 1919.* Ugifte Tjenestemænd faar to Tredjedele af Dyrtidstillægget for gifte Tjenestemænd.

Siden den første Fastsættelse af Dyrtidstillægget har Udgiftstallet og dermed Dyrtidstillægget forandret sig paa følgende Maade:

Fastsat	Udgiftstal	Stigning i pCt.	Dyrtidstillæg pr. Aar		
			For Tiden	Gifte	Ugifte
	Kr.			Kr.	Kr.
Juli 1919.....	3466	—	1/10 19—31/8 20	702	360
Januar 1920....	4020	16,0	1/4 20—30/9 20	972	648
Juli 1920.....	4302	24,1	1/10 20—31/8 21	1134	756
Januar 1921....	4363	25,9	1/4 21—30/9 21	1134	756
Juli 1921.....	3716	7,2	1/10 21—31/8 22	810	540
Januar 1922....	3220	÷ 7,1	1/4 22—30/9 22	594	396
Juli 1922.....	3076	÷11,2	1/10 22—31/8 23	540	360
Januar 1923....	3023	÷12,8	1/4 23—30/9 23	486	324
Juli 1923.....	3167	÷ 8,6	1/10 23—31/8 24	594	396
Januar 1924....	3274	÷ 5,5	1/4 24—30/9 24	648	432
Juli 1924.....	3393	÷ 2,1	1/10 24—31/8 25	702	468
Januar 1925....	3539	2,1	1/4 25—30/9 25	702	468

Den sidste Beregning giver altsaa en Stigning i Udgiftstallet fra Juli 1919 paa 73 Kr. eller 2,1 pCt., og Dyrtidstillægget vil herefter i Henhold til den gældende Lov ogsaa for Halvaaret April—September 1925 være at beregne efter et aarligt Beløb af 702 Kr. for gifte og 468 Kr. for ugifte.

Hvorfor bevirkede de højere Priser ikke højere Dyrtidstillæg?

Udpræget enkle er jo Tjenestemandslovens Lønbestemmelser ikke, og det har nok hos adskillige vakt Forundring, at det »automatiske« glidende Dyrtidstillæg re forblevet ganske upaavirket af en Prisstigning som den, det nye Pristal markerer.

Som foran angivet er Kriteriet for Dyrtidstillægets Bevægelse jo imidlertid *ikke* selve *Pristallet*, men *Udgiftstallet* for Normalbudgettets Livsfornødenheder (Fødevarer, Beklædning, Brændsel og Belysning samt Bolig), det der i *Juli 1919 beregnedes til 3466.* For hver *fulde 3 %* (104 Points) Udgiftstallet afviger fra Udgangspunktet vil det til dette svarende Dyrtidstillæg (702 Kr. aarlig) være at forøge eller formindske med 1 Portion (54 Kr.) Men altsaa paavirkes »Normaltillægget« 702 Kr. (det har vi f. T.) ikke af Bevægelser indenfor fulde 6 % (3 % op og 3 % ned) og altsaa kan det forekomme, at Tillægget 702 Kr. ikke paavirkes selv af en Bevægelse af Udgiftstallet fra Juli til Januar paa 146 Points (3393—3539) Dette er imidlertid kun muligt paa begge Sider af »Normal-Udgiftstallet, saaledes som det, bedre end af de mange Ord vil fremgaa af hosstaaende Diagram.

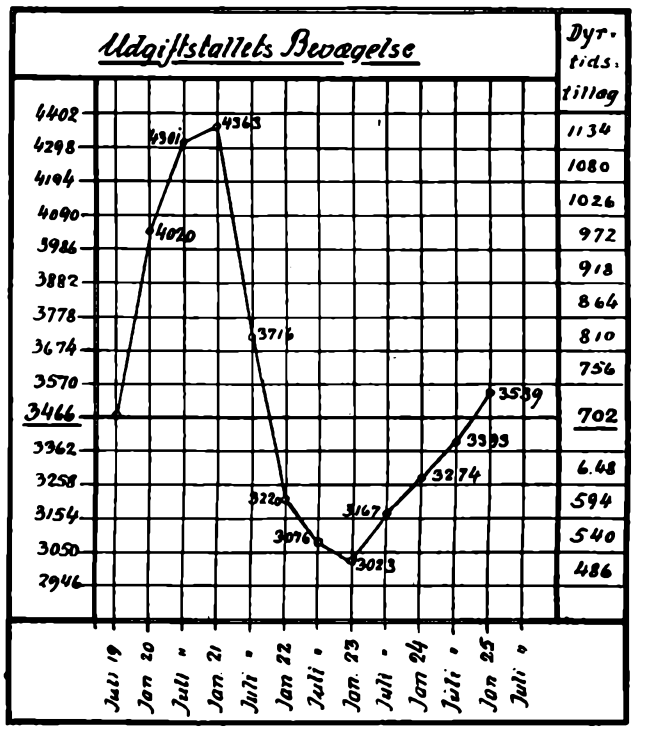

I indeværende Halvaar oppebærer Tjenestemændene altsaa samme Tillæg som om Udgiftstallet pr. Juli 1924 havde været 3466, og da det pr. Januar 1925 beregnede Udgiftstal ikke naar op over den næst højere 3 % Grænse, 3570, kan der ikke gives nogen ny Portion. Det er noget indviklet, men det er ret og rigtigt, saaledes som alle Tjenestemænds Cyprianus bestemmer det, og som de hosføjede grafiske Linjer viser det.

PRISBEVÆGELSEN I DANMAK OG ANDRE LANDE

I de tre skandinaviske Lande og Finland er Grundlaget for Beregningen af Pristallene bragt i saa nær Overensstemmelse, som de særlige Forhold i hvert enkelt Land muliggør. Beregningen hviler i alle 4 Lande paa de samlede Udgifter i et Normal-Husholdningsbudget, og Udgangspunktet er Udgiften i 1914.

Nedenfor gives en Sammenstilling af Prisbevægelsen i Danmark, Norge, Sverige og Finland i 1924, idet *Prisstigningen* til de forskellige Tidspunkter og for de forskellige Hovedudgiftsposter i Budgettet er angivet i Procent af Udgiften i 1914.

DANMARK	Prisstigning fra Juli 1914		
	Jan. 1925	Juli 1924	Jan. 1924
	pCt.	pCt.	pCt.
Fødevarer	115	100	94
Klæder, Fodtøj. Vask	177	167	154
Bolig	70	70	60
Brændsel og Belysning	177	198	188
Skatter, Kontingenter o. l.	148	148	154
Andre Udgifter	107	107	107
I alt.	121	114	109

SVERIGE	Prisstigning fra Juli 1914		
	Jan. 1925	Juli 1924	Jan. 1924
	pCt.	pCt.	pCt.
Føde og Nydelsesmidler	71	55	62
Beklædning	92	92	92
Bolig	86	78	78
Brændsel og Belysning	81	82	81
Skatter	70	73	101
Øvrige Udgifter	83	83	87
I alt.	78	71	76

NORGE	Prisstigning fra Juli 1914		
	Dec. 1924	Juni 1924	Dec. 1923
	pCt.	pCt.	pCt.
Madvarer	174	140	126
Beklædning	157	141	129
Husleje	76	76	73
Brændsel og Belysning	161	174	158
Skatter [1]	—	—	—
Øvrige Udgifter	161	152	146
I alt.	166	145	134

[1]) Skatter er medtaget ved Beregningen af det samlede Stigningstal.

FINLAND	Prisstigning fra Juli 1914		
	Jan. 1925	Juli 1924	Jan. 1924
	pCt.	pCt.	pCt.
Fødevarer	1030	952	989
Beklædning	944	936	938
Husleje	1065	1063	881
Brændsel	1331	1363	1406
Skatter	2214	2284	2284
I alt.	1099	1054	1055

I første Halvdel af 1924 steg Prisniveauet i Danmark med 2 a 3 pCt. og i Norge med 4 a 5 pCt.; i Sverige faldt det med ca. 3 pCt., medens det i Finland var omtrent uforandret. I anden Halvdel af 1924 var der derimod Stigning i Prisniveauet i alle Landene, men Stigningen var noget forskellig. I Norge, hvor den var størst, udgjorde den 8 a 9 pCt., i Sverige og Finland ca. 4 pCt. og i Danmark godt 3 pCt. Prisstigningen for hele Aaret 1924 udgjorde herefter i Sverige ca. 1 pCt., i Finland ca. 4 pCt., i Danmark ca. 6 pCt. og i Norge 13 a 14 pCt.

Fælles for alle Landene var en forholdsvis stærk Prisstigning i Løbet af Aaret for Fødevarer og en Nedgang for Skatter; for Beklædning var der Stigning i Danmark og Norge, og for Bolig temmelig stærk Stigning i Danmark og Sverige, men kun en mindre Stigning for Norge og særlig Finland. For Brændsel og Belysning var der endelig Nedgang i Danmark og Finland, medens Priserne herfor var uforandrede i Sverige og lidt stigende i Norge.

Medens Pristallet for de tre skandinaviske Lande og Finland paa Grund af det ensartede Beregningsgrundlag tillader en direkte Sammenligning fra Land til Land, kan en Sammenligning af Pristallene i andre Lande kun foretages med Forbehold, idet Grundlaget for Beregningerne varierer noget fra Land til Land. Selv om en direkte Sammenligning af selve Prisniveau-Tallene for de enkelte Lande saaledes kun er mulig med visse Forbehold, vil Tallene paa den anden Side afgive et godt Grundlag for en Vurdering af de i de enkelte Lande indtraadte Forskydninger i Priserne.

Paa Grundlag af de i forskellige udenlandske Tidsskrifter (bl. a. i det af Det internationale Arbejdsbureau i Genf udgivne Maanedsskrift »International Labour Review«) publicerede Beretninger meddeles hosstaaende Oplysninger om Prisstigningen siden 1914 for et almindeligt Husholdningsbudget.

Prisstigningen siden 1914.

	Sidste Opgørelse		Juli 1924	Jan. 1924
	Mdr.	pCt.		
Lande i Europa.			pCt.	pCt.
England	Jan. 25	79	70	77
Frankrig	Sept. 24	267	266	245
Belgien	Jan. 25	421	393	380
Holland	Sept. 24	76	73	78
Schweiz	Dec. 24	70	69	68
Italien	Dec. 24	473	412	410
Czeckoslovakiet [1])	Nov. 24	822	809	817
Østrig [2])	Jan. 25	1376	1239	1174
Tyskland	Jan. 25	24	16	10
Finland	Dec. 24	1099	1054	1055
Norge	Dec. 24	166	145	134
Sverige	Jan. 25	78	71	76
Danmark	Jan. 25	121	114	109
Lande udenfor Europa.				
Forenede Stater i Amerika	Sept. 24	71	69	73
Kanada	Jan. 25	49	45	50
Australien	Sept. 24	46	46	48
New Zealand	Dec. 24	50	54	50
Indien	Jan. 24	57	56	58
Syd-Afrika	Dec. 24	33	32	33

[1]) Kun Fødevarer. [2]) I Tusinder.

I *De forenede Stater* og de øvrige oversøiske Lande var Prisniveauet omtrent det samme ved Begyndelsen som ved Slutningen af Aaret; i Amerika var der i første Halvaar en Prisnedgang, som opvejedes af en Prisstigning i andet Halvaar. Dette var ogsaa Tilfældet for *England, Holland* og — som foran anført — *Sverige*. Derimod var der Prisstigning saavel i første som i andet Halvaar i *Frankrig, Belgien, Østrig, Tyskland, Norge* og *Danmark*. I *Schweiz* var Prisniveauet omtrent uforandret hele Aaret, medens det i *Italien* og *Finland* var omtrent uforandret i første Halvaar, men stigende i andet Halvaar.

Den største Prisstigning i Løbet af Aaret blandt de Tabellen anførte Lande fandt Sted i Østrig, Norge, Tyskland og Italien, i hvilke Lande Prisstigningen udgjorde mellem 12 og 16 pCt.

„HÆDERLIG OMTALE"

Den svenske Forsvarsforenings Tidsskrift »Vårt Försvar« omtaler i sit første Nr. for 1925 den danske socialdemokratiske Regerings *Afrustningsforslag* paa en Maade, som ikke lader Tvivl tilbage om dets Bedømmelse paa den anden Side Sundet. Vi hidsætter:

»Om den Mentalitet, som udmærker Forslagsstillerne, faar man et Begreb ved at gennemlæse Forslagets Motivering, »Bemærkninger til Lovforslaget«. Det tager ikke lang Tid: Paa 67 Spaltelinjer har man ment at kunne sammentrænge de Grunde, som formentlig udgør Forslagets Basis. I Hovedsagen indskrænker denne Motivering sig til en blot og bar Paastand, »at den Hær og Flaade, som fremgik af Lovene af 1922, vil være fuldkommen ude af Stand til at løse de Opgaver, de har faaet.«

Maal og Veje er tydelige nok: *Først* en »Løsning«, saadan som man nu efterhaanden ogsaa forbereder hos os; *dernæst* — 2 Aar senere — en Henvisning til, at det besluttede er ubrugeligt. Det er paa den Maade den danske Regering tror, at man »skaber en Ordning, som ikke blot medfører betydelige Besparelser, men samtidig yder os større Betryggelse end den, som Militærordningen af 1922 yder os« (!)«

Hvad selve Forslagets Indhold angaar, nøjes det svenske Tidsskrift med at citere de to første §§ uden Kommentarer, blot med Fremhæven af »den skapareglädje, med vilken man uppenbarligen skridit till verket att utforma de många negativa verben:

§ 1.

»Den i Lov af 8. Juni 1912 paabudte Værnepligt *ophæves*, Føring af Længde- og Sørullen *bortfalder*, og det i Rullerne indførte Manskab *udslettes*.

Udskrivningsvæsenet, Hær, Flaade samt Krigsministeriet og Marineministeriet *nedlægges*.

§ 2.

Samtlige Befæstningsanlæg *desarmeres* og *nedlægges*.

Det fra Hæren og Søværnet frigjorte Materiel samt Bygninger og Grundarealer overgaar til Anvendelse i andre offentlige Øjemed eller *bortsælges*.

Det er med dyb Beskæmmelse, at man læser de efterhaanden mange af den Slags Omtaler, her oven i Købet under Overskriften »Et yndigt Land«.

FORENINGEN AF FORPLEJNINGS-KORPSETS EMBEDSMÆND

Efter at de i Lovenes § 6 foreskrevne Valg nu er afsluttede, er Bestyrelsens Sammensætning for Aaret 1925 som følger:

Formand: Overintendant E. F. C. H. Eggers (Medlem af F. O. L.s Repræsentantskab).
Suppleant for Formanden: Intendant Holmberg.
Repræsentant for Gruppe A: Overintendant C. J. Svane. Suppleant: Overintendant West.
Repræsentant for Gruppe B: Intendant Holmberg. Suppleant: Intendant Lehmann.
Repræsentant for Gruppe C: Intendant Bertelsen. Suppleant: Intendant Helgesen.

I Medfør af Lovens § 8 har Intendant Holmberg overtaget Forretningerne som Foreningens Kasserer.

Kjøbenhavn, den $^{11}/_{8}$ 1925.

P. B. V.
Eggers,
Overintendant, p. T. Formand.

Statskontor søger Medhjælp.

Pensioneret *regnskabs- og revisionskyndig* Officer (under 60 Aar) kan faa midlertidig Beskæftigelse fra Kl. 1—5. Arbejdet vil antagelig vare nogle Maaneder og muligvis ogsaa kunde tilbydes i kommende Aar.

Oplysning om Alder og andre Kvalifikationer bedes i Billet mrk. „Statskontor" tilsendt Officersbladets Kontor.

L. LEVISON JUNR.
AKTIESELSKAB
GRUNDLAGT 1850
KØBMAGERGADE
50
KØBENHAVN, K.

PAPIRFORRETNING
PAPIRVAREFABRIK

Landbrugslotteriet.
Den ny Serie begynder nu.
$^{1}/_{1}$ Seddel Kr. 1,30, $^{1}/_{2}$ Seddel Kr. 0,80
Største Gevinst i Serien
80.000 Kr.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 4 | APRIL 1925 | 4. AARGANG

AFRUSTNINGSFORSLAGET IN MEMORIAM

I den oldgræske Mytologi berettes om Kampens og Visdommens, Kraftens og Snillets herlige Gudinde, Pallas Athene, at hun fuldt rustet sprang frem af Zeus' Pande, hjulpet af Hefaistos' forløsende Øksehug. Det skal være en Del Aar siden. I vore senere Dage er Danmarks Forsvarsminister paa lignende hovedkulds Maade nedkommet med et — Afrustningsforslag. Lidt Forskel har der jo nok, som Følge af vor mere fremskredne Oplysning og Kultur, været saavel paa Forløsningen som ogsaa paa Resultatet. Noget saa brutalt som et Øksehug mod Ministerens knudrede Pandebrask er selvsagt ikke forekommet (hvem der har repræsenteret Hefaistos ved Begivenheden faar vi lade staa hen). Og saa forsynlig som Zeus har Hr. L. Rasmussen jo nok heller ikke været. Zeus slugte nemlig Metis, der var svanger med Athene; vore Dages Zeus har saavidt vides ikke slugt Metis. Derfor blev Resultatet ogsaa en elendig Skifting, undfanget i Fornedrelse, født i Jammerlighed og baaret frem for Folkets Aasyn klædt ikke i Pallas Athenes gyldne Rustning, men i en slet valgt socialdemokratisk Ordførers Pjalter. Helt kongruente er de to Tilfælde altsaa ikke, men bevæbnede var begge de nyfødte, Hr. L. Rasmussens dog kun med halverede Vaaben.

Det kan derfor heller ikke undre, at hverken Folket eller dets Repræsentanter vilde vedkende sig Hr. L. Rasmussens Afkom. Folkets Redelighed og Selvrespekt har gjort Oprør mod at ofre til Guddomme af en saadan Støbning, og var det ikke netop saadan, at politiske Partier holder sammen ved Partiprogrammer som gamle Huse hænger sammen af Vane, var der vel ikke blevet gjort Forsøg paa at holde Liv i Vantrivningen saa længe som sket er eller gjort saa mange Anstrengelser for at hugge en Hæl og klippe en Taa og faa Foden ned i den demokratiske danske Træsko.

Trods alle Anstrengelser blev det imidlertid hurtigt klart, at Afrustningsforslaget var uigennemførligt. Det danske Folk vil ikke frivilligt gøre sig selv vaaben- og modstandsløst. Men naar den socialdemokratiske Nød er størst, er en radikal Hjælp nærmest. Blandt den betrængte „Forsvarsministers" Aandsfæller fremstod Mænd, der maaske mere end han har været i Forbindelse med baade den klassiske og den moderne Mites, og som var af den Formening, at naar bare Forslaget ikke *hedder* „Afrustning" ,men „Nedrustning", saa gør det mindre, at det realiter *er* Afrustning. Anch io sono pittore (d. e. udlagt: ogsaa jeg har jo været Forsvarsminister), tænkte Dr. P. Munch; og saa gik det Rasmussen'ske Forslag i *Udvalg* for der at komme under Hr. Munchs kyndige og tilpassende Behandling.

Det skal dog siges til de to forsvarsvenlige Partiers Ros, at de ikke lod sig drage bort fra Dydens Vej af Hr. Munch og Konsorters Fløjtetoner, omend et Par ærede Medlemmer, ligervis som salig Jeppe paa Bjerget, var i alvorlig Uoverensstemmelse med deres egne Ben. Af Dagspressen vil man have set, at der i Folketingsudvalget er foregaaet en Slags Legering mellem Socialdemokratiets og det radikale Partis Opfattelser, saaledes at det fremsatte „Afrustningsforslag" med vedhængende tvende Forslag om Oprettelse af et Vagtkorps og af en Statsmarine erstattes af et samlet Forslag om „*Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgave*". Ikke sandt, kære Vælgere, her staar jo intet som helst om *Afrustning,* og vi taler jo smukt om „Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver", saa her er skam intet anstødeligt. Det hele koster kun 17 Millioner aarlig (??) og tilfredsstiller ethvert Krav i Retning af Ubrugelighed. Det maa da være noget for et oplyst Vælgerfolk!

Forstaaeligt nok kunde man ikke inden Rigsdagssamlingens Slutning 7. April naa til Afslut-

ning med et saa grundlæggende Arbejde. Udvalget har derfor ikke kunnet afgive *Betænkning*, men har umiddelbart før Hjemsendelsen afgivet en „Situationsmelding" til Rigsdagen, formet som en

Beretning fra Udvalget,

som i mange Henseender er et saare interessant Aktstykke, og som vi derfor (for selve Beretningens Vedkommende) skal tillade os at gengive.

Udvalget har ikke kunnet afslutte sin Behandling af Lovforslagene, da nogle af de konservative Medlemmer ønskede Udtalelser af militære Myndigheder om Flertallets Forslag, ikke har kunnet tilvejebringes før Samlingens Slutning.

Udvalget har fra Forsvarsministeren modtaget Oplysninger om, hvorledes den foreslaaede Ordning var tænkt udført, samt fra Udenrigsministeren en Række Meddelelser om Opfattelsen i Udlandet.

Det radikale Venstres Repræsentanter i Udvalget har indenfor dette fremsat Forslag i Overensstemmelse med de fra radikal Side fremsatte Udtalelser. Paa Grundlag af disse Forslag er der opnaaet Enighed mellem Repræsentanterne for Socialdemokratiet og det radikale Venstre, selv om de socialdemokratiske Medlemmer af Udvalget vedblivende er af den Opfattelse, at den af Regeringen foreslaaede Ordning havde været at foretrække. Dette Flertals Forslag er tiltraadt af Ministeren.

Socialdemokrater og Radikale.

Udvalgets Flertal (J. P. Larsen, A. C. Meyer, P. Munch, Gerhard Nielsen, Niels Petersen, Vilhelm Rasmussen, Sundbo og Weygaard) stiller da Forslag om, at der i Stedet for de tre forelagte Forslag sættes et samlet Forslag om: »Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver.«

Forslaget er Udtryk for den Opfattelse, at det er umuligt at skabe Danmark et Værn, der kan betrygge Landet overfor et krigsmæssigt Angreb, men at der er Brug for en væbnet Vagtstyrke til Lands og til Søs til Løsning af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver, ligesom der er Brug for Statsmarinen til Fiskeriinspektion ved Grønland, Island og Færøerne og i de nærmere Farvande.

Det foreslaas at nedlægge de tilbageværende Fæstningsanlæg og at lade Hærens og Orlogsværftets Værksteder blive almindelige Statsinstitutioner, beregnede ikke blot paa Vagtkorpsets og Statsmarinens Forsyninger, men ogsaa paa andet Arbejde for Staten. Opretholdelse af private militære Korps foreslaas forbudt.

Den bestaaende tvangsmæssige Uddannelse foreslaas erstattet af en frivillig Uddannelse. Den alsidige Sammensætning af Mandskabet tænkes sikret derved at der foretages Lodtrækning mellem alle de tjenstdygtige, der ikke har erklæret, at de ikke ønsker at uddannes. Lønningsvilkaarene foreslaas ordnet paa en saadan Vis, at de, der uddannes til Vagtkorps og Statsmarine, faar fuldt Vederlag for den Tid, de er i Statens Tjeneste. Fra socialdemokratisk Side har man, i Tilslutning til Regeringsforslagets Motiver, ønsket, at der skulde ydes de uddannede et aarligt Vederlag i de 11 Aar, i hvilke Indkaldelse kan finde Sted, selv om ingen saadan Indkaldelse foregaar. Fra radikal Side har man foretrukket, at der i Stedet ydes et højere Vederlag for den Tid, de paagældende gør Tjeneste. Det foreslaas, at det Beløb, der skal ydes udover fuldt Ophold og Beklædning, skal fastsættes paa de aarlige Finanslove. Ved Udarbejdelsen af Budgettet er for Vagtkorpsets Vedkommende regnet med 8 Kr. pr. Dag under de 4 Maaneders Uddannelse, 9 Kr. for dem, der har længere Tjeneste, 10 Kr. for Overkonstabler og endelig 12 Kr. pr. Dag for Indkaldelserne til fortsat Tjeneste. For Statsmarinens Vedkommende er Vederlaget regnet til 4 Kr. udover den under Tjenestetiden udbetalte Løn, idet Indkaldelse til fortsat Øvelse ikke finder Sted, og der ikke kan ventes at blive Brug for Indkaldelser udover første Aargang.

Der foreslaas en aarlig Uddannelse af 1600 Mand til Vagtkorpset. Man er gaaet ud fra, at der da vil være to Hold uddannet Mandskab til Raadighed, saaledes at det vil være muligt at foretage en Ombytning, hvis Vagttjenesten bliver af længere Varighed. Skulde Forholdene blive af en saadan Beskaffenhed, at et større Antal anses for fornødent til Vagtholdet, vil det være muligt at anvende hele den uddannede Styrke, idet der er beregnet det fornødne Antal af Befalingsmænd.

I Stedet for de i Regeringsforslaget foreslaaede Skytsgrupper, der tænktes udstyret med Minekastere, er sat Artillerigrupper, hvis Mandskab tænkes uddannet i Betjening af lettere Artilleriskyts, som forudsættes transporteret med Motorkøretøjer. Til Vagtkorpset er foreslaaet knyttet et Flyvekorps, ligesom et saadant af Regeringen var foreslaaet knyttet til Statsmarinen.

Fra radikal Side er foreslaaet, at den første Uddannelse kun skulde vare 4 Maaneder, og dette Forslag er tiltraadt af de socialdemokratiske Medlemmer. Efter disses Ønske er til delvis Imødegaaelse af den ved Vederlagets Forøgelse fremkaldte Merudgift foreslaaet, at der kun foregaar 2 Indkaldelser til fortsat Øvelse, men at disses Varighed sættes til 12 Dage hver.

I § 31 er givet Regler til Sikring af, at der er Mandskab til Raadighed i den Overgangstid, da der endnu ikke i fuldt Omfang er foregaaet Uddannelse efter de nye Regler.

Med Hensyn til Statsmarinen har man fra radikal Side været af den Opfattelse, at medens Antallet af Vagt- og Inspektionsskibe var ansat tilfredsstillende i Regeringsforslaget, vilde et Antal af 3 mindre Bevogtningsfartøjer under urolige Forhold være ganske utilstrækeligt. Man har derfor foreslaaet i Stedet at sætte 24 mindre Bevogtningsfartøjer og har opnaaet Tilslutning til dette Forslag. Radikale og socialdemokratiske Udvalgsmedlemmer er enige om, at dertil maa foreløbig benyttes til Raadighed værende Torpedo- og Undervandsbaade, da der nu haves et mere end tilstrækkeligt Antal saadanne, som er brugbare i en betydelig Aarrække. Deri ligger ikke, at man gaar ud fra, at det vil være hensigtsmæssigt stadig at benytte Bevogtningsfartøjer netop af denne Art; naar Nybygning af Bevogtningsfartøjer bliver nødvendig, maa disses Art bestemmes under Hensyn til de til den Tid bestaaende Forhold.

Det radikale Venstres Repræsentanter har anset det for rigtigt at opretholde et Minevæsen, da Afspærring ved Miner af indre Farvande i givet Til-

fælde kan lette Bevogtningstjenesten, og Udgiften dertil er ringe i Forhold til den Udgift, det vilde medføre at have et større Antal Bevogtningsfartøjer. De socialdemokratiske Medlemmer har, trods deres Betænkeligheder overfor Minevæsenet, tiltraadt Forslaget om dets Opretholdelse for derved at opnaa Overenskomst.

Med Hensyn til de forskellige Grupper af Befalingsmænd har Udvalgets Flertal fulgt det i Regeringens Forslag indeholdte System, saaledes at der bliver to Hovedgrupper ved Vagtkorpset med forskelligartet Uddannelse, medens der ved Statsmarinen kun bliver een Gruppe med ensartet Uddannelse. Flertallet er ikke principielt mod, at der for Marinen anvendes en lignende Ordning som foreslaaet for Vagtkorpset, men har overfor de Vanskeligheder, dette medfører for Skoleordningen, ment at maatte blive staaende ved Regeringsforslaget.

Udgifterne ved Flertallets Forslag er beregnet for Vagtkorpsets Vedkommende til 7,272,816 Kr. aarlig, for Statsmarinen til10,354,113 Kr. Efter de oprindelig fra radikal Side stillede Forslag var Udgiften til Vagtkorpset beregnet til 6,870,736 Kr. Udgiftens Forøgelse beror paa den ved Overenskomsten mellem de to Partier aftalte Forøgelse af Mandskabets Vederlag, der ikke helt har kunnet opvejes ved den foreslaaede Begrænsning af de fortsatte Øvelser.

Den af Regeringen foreslaaede Udgift en Gang for alle paa 1,100,000 Kr. til Anskaffelse af Skyts, Motorkøretøjer og Ammunition og til Afkortning af Geværer bortfalder, idet der til den af Udvalgets Flertal foreslaaede Ordning vil findes det fornødne Materiel.

I Regeringsforslaget var ikke Bestemmelser om Ordningen i Overgangstiden. Efter Udvalgsflertallets Forslag skal der til de 13,000 af de nuværende værnepligtige, der efter Forslaget tænkes antaget som hjemsendte Konstabler, ydes et Vederlag ved Antagelsen. Sættes dette Beløb til 150 Kr., vil det medføre en samlet Udgift paa 1,950,000 Kr. een Gang for alle.

I Overensstemmelse med tidligere Udtalelser er fra radikal Side stillet og af Socialdemokraterne tiltraadt Forslag om, at Lovforslagets Ikrafttræden gøres Afhængig af, at det godkendes ved en Folkeafstemning.

Ved Forelæggelsen i Udvalget er fra radikal Side udtalt, at de stillede Forslag var at betragte som Forhandlingsgrundlag ikke blot overfor Socialdemokraterne, men ogsaa overfor de andre Partier, og Socialdemokraterne har ligeledes været villige til Forhandling med disse. Saadan Forhandling har imidlertid ikke kunnet komme i Gang. Udvalgets Flertal anbefaler da Tinget at vedtage det ovenfor omtalte Forslag.

Udvalgets Venstre.

Et Mindretal (S. Brorsen, H. P. Hanssen (Nørremølle), Kragh og Moltesen) maa modsætte sig saavel Regeringens Forslag om Afrustning som de af et Flertal stillede Ændringsforslag. Mindretallet henviser til de Forhandlinger, der blev ført, og de Beslutninger, der blev taget i 1922, da en Nyordning paa det militær-politiske Omraade gennemførtes i Rigsdagen. Den verdenspolitiske Situation er siden da ikke ændret saaledes, at Tiden er inde til nye Overvejelser, der fører bort fra de Principper, hvorpaa nævnte Ordning hviler.

Efter Forsvarslovene af 1922 vil der efterhaanden opnaas en bedre Udrustning for vort Værn, og samtidig medførte de en betydelig Nedsættelse af de militære Udgifter.

Statsregnskabets Tal udviser, at Udgifterne paa Krigs- og Marineministeriets Budgetter i 1922—23 beløb sig til — og vel at mærke da Lovens af 1909 fastsatte Rammer var betydelig indsnævret — i alt ca. 55 Mill. Kr. Udgifterne til de samme Formaal er paa Finansloven for 1924—25 ca. 48 Mill. Kr.

Danmark er blandt de smaa Stater i forreste Række hvad Nedrustning angaar. Følgende Tal, som er oversendt til Udvalget viser det.

		Befolkningstal 1924	Udgifter til Hæren	
Danmark	(almindelig Værnepligt)	3,26 Mill.	ca. 33 Mill. Kr.	
Sverige	(almindelig Værnepligt)	6 Mill.	134 Mill. danske Kr.	(1 svensk Kr. = 1,52 danske Kr.)
Norge	(almindelig Værnepligt)	2,64 Mill.	29 Mill. danske Kr.	(1 norsk Kr. = 0,86 danske Kr.)
Finland	(almindelig Værnepligt)	3,4 Mill.	63 Mill. danske Kr.	(1 finsk Mk. = 0,14 danske Kr.)
Holland	(almindelig Værnepligt)	6,8 Mill.	135 Mill. danske Kr.	(1 Gylden = 2,29 danske Kr.)
Svejts	(almindelig Værnepligt)	3,9 Mill.	89 Mill. danske Kr.	(1 schweiz. Fr. = 1,10 danske Kr.)

Mens vi altsaa hører til de Stater, der først har optaget Tanken om Nedrustning, gaar det imidlertid ikke an, at vi ved vor Lovgivning erklærer, at vi overhovedet ikke vil gøre noget alvorligt for at værge vort Landomraade. Dette bliver efter vor Opfattelse Tilfældet, hvis Flertallets Forslag gennemføres; det er derfor uværdigt og farligt og vil bidrage til at nedsætte os blandt de Nationer, vi staar i Forening med indenfor Folkenes Forbund. Ledende Politikere indenfor Forbundet har udtrykkelig betonet, at den enkelte Nation har Pligt til Selvforsvar — selvfølgelig maa det være saaledes. I Beretningen fra Mødet i Geneve 1924 udtaler Ordføreren for 1ste Udvalg *(Politis)* Pag. 56 og 57): »Uden at afvente den Hjælp, som den enkelte Stat er berettiget til at modtage fra det mellemfolkelige Samfund, *kan* og *bør* den straks forsvarer sig selv med sine egne Midler. Dens Interesser falder sammen med den almindelige Interesse. Om dette Punkt kan der ikke herske Tvivl«. Ordføreren for 3die Udvalg *(Benes)* udtaler Side 74 i Beretningen): »Jeg vil gerne tilføje, at de Forpligtelser, jeg hentyder til, er ufuldstændige Forpligtelser i den Forstand, at der ikke er givet Bestemmelser om Tvangsmidler mod den Stat, som ikke *loyalt* og *effektivt* har medvirket til at beskytte Pagten og modsætte sig *enhver Angrebshandling. Det bør imidlertid understreges, at en saadan Stat ikke har opfyldt sine Pligter og gør sig skyldig i Krænkelse af paatagne Forpligtelser*«. Hr. Benes tilføjer senere: »Hver Stat afgør selv, hvad den vil gøre, men ikke, *hvad den bør*

gøre«. Disse Udtalelser kunde suppleres med mange flere, der alle gaar i samme Retning og tilstrækkelig tydeligt tilkendegiver, at indtager vi en fuldstændig isoleret Holdning, kan en saadan eventuelt faa skæbnesvangre Følger. Ogsaa Førere indenfor det internationale Socialdemokrati (Branting f. Eks.) har bestemt udtalt sig imod, at det enkelte Land her gaar paa egen Haand.

Hverken Regeringens eller Flertallets Forslag, der opstiller et Vagtkorps af ganske ringe Størrelse og yderst svagt udrustet, kan løse nogensomhelst Opgave, hvor det gælder Værn om vore Grænser, og Statsmarinen vil ligeledes være utilstrækkelig overfor vort Lands maritime Opgaver. Mandskabet udtages paa en Maade, vi ikke kan billige; det har altid været hævdet fra Venstres Side — ja, indtil for nylig ogsaa fra socialdemokratisk Side —, at saa længe vi skulde have en Hær, maatte den almindelige Værnepligt bevares, saa Rigmandens saavel som Smaamandens Søn havde de samme Pligter overfor Fædrelandet. Dette Princip gaar man bort fra og opstiller et System, hvorefter man for en vis Betaling vil formaa unge Mænd til at gaa ind i Korpset. Vi frygter for, at det vil blive en klassepræget Hær, der kan komme til at rumme alt for mange Elementer, som i urolige Tider er modtagelige for Planer om Omvæltning og Revolution, at der, med andre Ord, kan være Fare for i visse Situationer, *at en saadan Hær bliver Landets Herre i Stedet for dets Tjener*. Den Styrke, der efter Flertallets Forslag opstilles vil uvægerligt blive tilintetgjort i det Øjeblik den sætter sig til Modværge overfor velbevæbnede Skarer, der skulde forsøge paa at bryde ind over vore Grænser. Udgifterne vil, efter det Overslag, der ledsager Flertallets Forslag, beløbe sig til 17—18 Mill. Kr. aarlig. Denne Beregning hviler imidlertid paa et yderst usikkert Grundlag, idet det maa erindres, at der er Tale om Soldater, der skal lejes til Arbejdet. Om derfor den Dagløn, der regnes med, er tilstrækkelig, ved man intet om; maaske Lønnen skal fordobles, for at man overhovedet kan faa det nødvendige Antal. I Regeringens Forslag fandtes en Bestemmelse om en aarlig Godtgørelse paa 300 Kr. til hver af Mandskabet i den Periode (12 Aar), de stiller sig til Raadighed. Denne Bestemmelse er strøget i Flertallets Forslag, hvorved Udgifterne bringes ned fra 22—23 Mill. Kr. til 17—18 Mill. Kr. Det er i det hele taget en saa usikker Sandsynligheds-Beregning, der er foretaget, at den antagelig slet ikke vil holde, hvis Ordningen skulde føres ud i det praktiske Liv.

I Henhold til foranstaaende vil Mindretallet modsætte sig Gennemførelsen saavel af Lovforslaget som det af et Flertal stillede Ændringsforslag.

De Konservative.

Et *andet Mindretal* (Holger Andersen, Axel Møller og Pürschel) anser baade Regeringens oprindelige Afrustningsforslag, der nu er forladt af de socialdemokratiske Medlemmer af Udvalget, og de af Flertallet stillede Ændringsforslag for ganske ubrugelige som Forhandlingsgrundlag. Disse Forslag er efter Mindretallets Anskuelse ikke blot militært værdiløse, men i høj Grad farlige for Landet, idet de er ganske uforenelige med Hensyn til den nationale Sikkerhed og med de folkeretlige Forpligtelser, der paahviler Danmark som neutral Stat og som Medlem af Folkenes Forbund.

Med Hensyn til Forslagenes folkeretlige og udenrigspolitiske Side skal Mindretallet henvise til sin ved Sagens første Behandling i Folketinget fremsatte Kritik, der kun yderligere har kunnet styrkes ved de under Udvalgsbehandlingen fremkomne Oplysninger. Om Forslagenes tekniske og militære Mangler skal Mindretallet ikke paa nærværende Tidspunkt udtale sig nærmere, da de fra Udvalget hos de militære Myndigheder begærede Oplysninger endnu ikke foreligger.

Det tilføjes, at disse Spørgsmaal er afsendt umiddelbart efter, at Udvalgets Flertal i Udvalget havde forelagt det Forslag, hvorom Flertallet ved Forhandlinger udenfor Udvalget var naaet til Enighed, og at Ansvaret for, at Forslaget end ikke har kunnet fremmes saa vidt, at Betænkning har kunnet afgives, derfor paahviler Flertallet.

KONJUNKTURTILLÆGETS REVISION

ELLER „DIE FRIKTIONEN IM KRIEGE"

For den, der ikke er nøje bevandret i den parlamentariske Idræt, der efter Behag kan kaldes Lovtrækkeri eller Tovtrækkeri, byder den besynderlige Skæbne, som blev Regeringsforslaget om Revision af Konjunkturtillæget m. v. til Del, adskilligt belærende.

Efter at Partiernes Stilling til Forslaget var blevet trukket op ved Behandling i begge Ting med tilhørende Udvalgsbehandling, hvorefter Regeringspartierne anbefalende uændret Vedtagelse, det konservative Parti anbefalede samtlige 9,7 Millioner lagt paa Konjunkturtillæget og intet foretaget med Stedtillæget, medens Venstre behagelig tydeligt sagde Nej til begge Dele, lykkedes det i bogstaveligste Forstand i den 11. Time, nemlig ud paa Aftenen den 31. Marts at faa vedtaget Regeringsforslaget *forsaavidt Konjunkturtillæget angik*, medens den Del af Forslaget (og af Pengene) som angik *Stedtillæget* jo var nedstemt i Landstinget. Situationen var derefter den, at skønt $^2/_3$ af Rigsdagens Medlemmer i begge Ting gerne undte Tjenestemændene 9,7 Millioner, fik de kun godt 7 Millioner.

To Timer før Finansaarets Udgang fremsatte saa Finansminister Bramsnæs i Folketinget nyt selvstændigt Forslag om Bevilling af de 2,6 Mill. Stedtillæg, som $^1/_2$ Time forud af formelle Grunde ikke kunde vedtages, fordi det ikke rummedes i det fra Landstinget tilbagesendte Forslag.

Dette Særforforslag indeholdt jo i og for sig ikke nogetsomhelst nyt, men maatte tværtimod betragtes som Udtryk for en tiltalende „stædig" Vedhængen fra Finansministerens Side overfor den Overenskomst, han nu en Gang havde indgaaet med Tjenestemændenes Organisationer, og hvorefter der var lovet disse en „Gevinst" paa ialt 9,7 Millioner. Vi skal være de sidste til at bebrejde Ministeren en saadan Respekt for en truffen Aftale.

Behandlingen paa Tinge af Stedtillægsforslaget in-

deholdt da ejheller meget nyt. Partiernes principielle Stillinger var givet: 3 Partier var stadig enige om at unde Tjenestemændene ogsaa disse sidste 2,6 Mill., men stadig uenige om, under hvilken Form Beløbet skulde fordeles. Det konservative Folkeparti hævdede med en Standhaftighed, som det — rent principielt — ogsaa er vanskeligt at lægge Partiet til Last, at ogsaa disse sidste Millioner ubeskaaret burde gives dér, hvor de oprindeligt er taget: paa det graduerede Konjunkturtillæg og ikke paa det (med Hensyn til Lønningsklasser) ens Stedtillæg.

Det saa en Overgang ud, som om Forslaget skulde strande paa de stridende Parters Standhaftighed overfor Principper og Idealer, men det lykkedes dog at finde Udvej for et Forlig, ved hvilket man kom det konservative Folkeparti i Møde og fordelte de 2 Mill. Kr. paa det netop ændrede Konjunkturtillæg, hvis Satser derved forhøjedes med 6 %, medens kun 600,000 Kr. fik Anvendelse paa Stedtillægget og da dels til en Forhøjelse af Satsen for Hovedstaden med 45 Kr. og dels til Indførelse af den nye særlige Sats for Landkommuner med særlig høj Skat.

Efter dette sidste Kompromis, der efter mange Anstrengelser opnaaedes den 7. April som sidste Sag før Rigsdagens Hjemsendelse, efter at Lovfabriken havde gaaet for Døgndrift under hele Samlingen, og som under 18. April ophøjedes til Lov, fastsættes følgende

Satser for Konjunkturtillægget.

For Grundløn og Alderstillæg:

Under 1500 Kr. 35 pCt. af det samlede Beløb (33 %)					
Fra 1500—	1599 Kr.	531 Kr.	aarlig.	(501 Kr.)
— 1600—	1799 —	540 —	—	(510 —)
— 1800—	2399 —	573 —	—	(540 —)
— 2400—	2899 —	588 —	—	(555 —)
— 2900—	3399 —	606 —	—	(570 —)
— 3400—	3899 —	636 —	—	(600 —)
— 3900—	4399 —	651 —	—	(615 —)
— 4400—	4899 —	669 —	—	(630 —)
— 4900—	5399 —	702 —	—	(660 —)
— 5400—	6399 —	732 —	—	(699 —)
— 6400—	7399 —	777 —	—	(735 —)
— 7400—	8399 —	858 —	—	(810 —)
— 8400—	10399 —	954 —	—	(900 —)
— 10400—	eller derover	1113 —	—	(1050 —)

De i Parantes anførte Tal er de først (1. April) lovfæstede Satser.

Tillægget bliver „glidende", nemlig saaledes at for hver fulde 2 Portioner (2×54 Kr.), hvormed Dyrtidstillægget stiger over eller falder under Dyrtidstillægget 702 Kr. (det nuværende) til gifte, forhøjes eller nedsættes Konjunkturtillægget med 10 % beregnet af ovennævnte aarlige Beløb.

Forslag om *Revision* skal fremsættes senest 1. Marts 1928.

Stedtillægets

nye Satser blev følgende:

a. 495 Kr., dog ikke over 32 % af Grundlønnen: Kjøbenhavn, Frederiksberg og Gjentofte Kommuner.

b. 450 Kr., dog ikke over 30 % af Grundlønnen: de store Købstæder samt de i Henhold til de efterfølgende Bestemmslser dermed i Klasse stillede Byer.

c. 330 Kr., dog ikke over 20 % af Grundlønnen: de mellemstore Købstæder samt de i Henhold til de efterfølgende Bestemmelser dermed i Klasse stillede Byer.

d. 240 Kr., dog ikke over 15 % af Grundlønnen: alle øvrige Byer og dermed i Klasse stillede Byer.

e. 120 Kr., dog ikke over 8 % af Grundlønnen: Byer og Landkommuner, som ikke kan henføres under d., men som dog ved Bedømmelsen af de i § 86, Stk. 3. nævnte Forhold, navnlig vedr. Udgifterne til kommunal Skat, indtager en Særstilling i Forhold til alm. Landkommuner.

Forsaavidt angaar Finansaaret 1925—26, fastsætter Finansministeren, efter Indstilling fra Lønningsraadet, hvilke Byer der vil være at henføre under Satserne b., c., d. eller e. Fremtidig kan der ved Bevilling paa Finansloven *hvert 3. Aar*, første Gang dog paa Finansloven for 1926—27, foretages Forskydninger i Klassificeringen af Byerne eller optages hidtil ikke optagne (udskydes hidtil optagne) Byer af Klassificeringen.

Klassificeringen sker „efter Indstilling af Lønningsraadet og efter dettes Skøn over de foreliggende Oplysninger om Udgifterne til [1]) *Husleje*, [2]) *kommunal Skat* samt over [3]) saadanne ganske *særlige Forhold* for Levevilkaarene, der maatte kunne begrunde en Forandring."

Bestemmelserne om Stedtillæg skal revideres samtidig med Bestemmelserne over Konjunkturtillæg.

Saa er der da Fred saalænge for den lidet tiltalende, men meget omfangsrige Drøftelse, som Ændringerne i disse relativt smaa Tillæg stedse giver Anledning til. Det maa haabes, at et Flertal i vor lovgivende Forsamling i hvert Fald har faaet det ud af den nu afsluttede Behandling af „Konjunkturtillægget", at man er inderlig overtydet om Nødvendigheden af en Revision — ikke af et eller andet „Tillæg", men af hele Tjenestemandsloven. Saa er dog ikke alle de skønne Kræfter spildte, thi i alt øvrigt har det været *viel Geschrei und wenig Wolle!*

F. O. L.s AARSMØDE DEN 7. APRIL

For femte Gang holdt Fællesorganisationen den 7. April sit aarlige Repræsentantskabsmøde. Helt let at finde en Dag, da Lovenes Paabud om, at Mødet skal være *fuldtalligt*, kunde ske Fyldest, havde det ikke været, thi i Marts, der er den Maaned, Lovene udpeger til Mødets Afholdelse, var der i Aar ikke én Dag, da der ikke et eller andet Sted holdtes Øvelser — man vidste jo ikke den Gang, hvad det næste Finansaar kunde bringe i denne Henseende.

Der var mødt Repræsentanter for samtlige Garnisoner, undtagen Helsingør, hvorhos den udpegede Suppleant for Formanden, Oberst J. C. Lund, efter Indbydelse var kommet til Stede.

Repræsentantskabet

har efter de i Februar Maaned afholdte Valg følgende Sammensætning:

København:

Stabsofficerer:	Oberstløjtnant A. Tuxen
Fodfolket:	Kaptajn V. O. Harrel
	Premierløjtn. C. O. Schlichtkrull
Rytteriet:	Ritmester V. Greve Sponneck
	Premierløjtnant A. K. Hald
Artilleriet:	Kaptajn A. Meyer
	Premierløjtnant K. H. Rosenløv
Ingeniørkorpset:	Kaptajn C. V. Deleuran
	Premierløjtn. Stener Jørgensen
Forplejningskorpsets Embedsmænd:	Overintendant C. H. Eggers
Militærlægeforen:	Stabslæge A. Marner
Militærdyrlægeforen:	Overdyrlæge G. Gautier
Officianter, udnævnt før 1923:	Tegner J. P. A. Lander

Provinsgarnisonerne.

Helsingør:	Kaptajn O. Berg
Roskilde:	— A. M. Poulsen
Holbæk:	— C. L. Jensen-Witt
Rungsted:	Oberstløjtnant A. H. Andersen
Slagelse:	Kaptajn V. Hartnack
Næstved:	Oberstløjtnant E. Leschly
Vordingborg:	Kaptajn C. H. Mackeprang
Odense:	— O. Holbek
Aalborg:	Oberstløjtnant J. W. Jantzen
Randers:	Ritmester K. C. Zeilau
Viborg:	Kaptajn G. W. Gertz
Aarhus:	— Chr. Buchwald
Fredericia:	Oberstløjtnant O. Kyhl
Haderslev:	Premierløjtnant P. A. F. Norup
Sønderborg:	Oberstløjtnant H. P. R. Hjort
Tønder:	Ritmester H. L. Bjørnholm

Hovedbestyrelsens Sammensætning

er efter Valgene paa Aarsmødet saaledes:

Oberstløjtnant A. Tuxen, Formand
Kaptajn V. O. Harrel
— A. Meyer
Overintendant C. H. Eggers
Premierløjtnant A. K. Hald
— C. O. Schlichtkrull
— Stener Jørgensen

Revisorer: Kaptajn H. Styrmer
Overintendant Th. Nielsen
Kasserer: Overintendant O. Storm
Sekretær og Redaktør: Kaptajn C. F. Løkkegaard

Aarsmødets Dagsorden

er fastsat i Lovene:

1. Formanden aflægger Beretning
2. Regnskab for det afsluttede Regnskabsaar forelægges til Godkendelse
3. Valg til Hovedbestyrelsen
4. Fastsættelse af Rejsediæter for indeværende Aar
5. Eventuelt.

Beretning og Regnskab

vil være bekendt fra nærværende Blads Februarhefte. Formanden gennemgik hvert enkelt af Beretningens Punkter, samt de Sager, der siden Beretningens Udsendelse er kommet til Behandling i Hovedbestyrelsen, og supplerede herved Beretningens kortfattede Ordlyd med nærmere Detailler efter Nødvendighed. For hvert Punkt fremsatte derefter de Repræsentanter, der havde noget paa Hjerte, deres Bemærkninger, saa at den — jo desværre eneste — Lejlighed til mundtlig Meningsudveksling mellem Repræsentanterne og mellem disse og Hovedbestyrelsen blev ganske godt udnyttet.

Som det ogsaa blev fremhævet paa Aarsmødet, vilde det være særdeles ønskeligt, om der kunde holdes mere end dette ene Repræsentantskabsmøde, saa der kunde vedligeholdes snævrere Føling mellem Repræsentantskab og Hovedbestyrelse; men med saa omfattende en Repræsentation som F. O. L. har lader dette sig jo ikke gøre alene af pekuniære Grunde. Af saa meget des større Betydning er det derfor, at der den ene Gang tales ud fra begge Sider, — at Hovedbestyrelsen fyldigt orienterer sig om, hvad der er foregaaet, og at de Ønsker og Opfattelser, der næres blandt Medlemmerne, kommer til Hovedbestyrelsens Kundskab gennem Repræsentanterne. Kun derved faar Hovedbestyrelsen den for sikker Optræden nødvendige Ballast og de Tilkendegivelser, der kan tjene den til Rettesnor under dens Arbejde.

Det blev af Formanden i denne Forbindelse fremhævet, hvilken Betydning det har, at der ogsaa *udenfor* Repræsentantskabsmødet høres fra Repræsentanterne, naar der i den ene eller den anden Lokalafdeling rører sig noget af Interesse. Hovedbestyrelsen beflitter sig jo paa, at Dansk Officersblad i Aarets Løb, saa fyldigt som forskelligartede Hensyn tillader, refererer, hvad der foregaar, men foruden Meddelelserne *fra* Hovedbestyrelsen er det af Vigtighed, at der successivt gaar Meddelelser *til* Hovedbestyrelsen, og at man ikke oplagrer det hele til Fremsættelse paa Aarsmødet.

Fra forskellig Side udtaltes der Ønske om, at Repræsentanterne i mere vigtige Sager kunde holdes fyldigere underrettet end det i mange Tilfælde er muligt gennem det officielle, for Offentligheden tilgængelige Blad, hvilket Ønske Formanden lovede at søge imødekommet, idet han dog gjorde opmærksom paa, at det ikke vil være muligt at referere alt, hvad der fra Hovedbestyrelsens Side foretages, eller at holde Repræsentanterne underrettet om den enkelte Sags forskellige Stadier paa Vejen frem mod en Løsning.

Et egentligt Referat af Mødet lader det sig ikke gøre at bringe her i Bladet, men Referat vil blive tilstillet Repræsentanterne til Efterretning for Medlemmerne (i Kjøbenhavn vil det blive fremlagt i Officersforeningen).

F. a. R. f. O.'s AARSMØDE

AFHOLDTES DEN 23. MARTS 1925

Formanden bød Velkommen idet han særlig vendte sig til det udenbys Medlem Kaptajn Linto og beklagede, at de fra Jylland indbudte Medlemmer var forhindrede i at komme. Formanden haabede, at man snart kunde naa til en Kredsinddeling, og at hver Kreds derefter valgte sin Repræsentant, som mødte ved Aarsmødet.

Paa Formandens Forslag valgtes Oberstløjtnant H. M. Hedemann til Dirigent.

Dirigenten fastslog, at Aarsmødet var lovlig indvarslet, og gav Ordet til Formanden, der aflagde

Beretning.

1. Tilgangen af nye Medlemmer har ikke været saa stor, som man kunde vente efter den Forøgelse Reserven har faaet ved Hærloven 1922. Det bør være saaledes, at enhver Officer, der fast ansættes i Reserven, melder sig ind i F. a. R. f. O.; jo større Medlemstal des mere Indflydelse kan Organisationen opnaa.

Bestyrelsen vil atter henvende sig til dem, der endnu staa udenfor Foreningen, og opfordre dem til at melde sig ind, ligesom vi anmoder de tilstedeværende Medlemmer om at søge at formaa helst alle faste Officerer af Reserven til at melde sig ind.

Reservens faste Officerer er den $^{1}/_{1}$ 1525 følgende i de forskellige Grader, hvoraf er Medlemmer af Foreningen.

	Antal	deraf Medl.	%
Oberstløjtn. i No. i Reserven	5	4	80
— af Reserven	16	12	75
Kapt. (Ritm.) i No. i Reserven	98	25	25
— af Reserven	82	64	78
Prmlt. i No. i Reserven	43	9	21
Løjtnt. af Reserven	209	152	73
	453	266	59

Den ved forrige Aarsmøde trufne Bestemmelse, at Dansk Officersblad blev fælles Medlemsblad for F. O. L. og F. a. R. f. O. har vist sig at være meget heldig. Alle Meddelelser bringes nu let til Medlemmernes Kundskab; alle faste Officerer faar Lejlighed til at følge begge Organisationernes Arbejde, og det fælles Medlemsblad har bidraget til at knytte de 2 Officersorganisationer saaledes sammen, at der er opnaaet et godt Samarbejde i alle hidtil foreliggende Sager.

3. *Som refereret* i D. O. har de to Officersorganisationer i Fællesskab fremsendt en motiveret Indstilling til Ministeriet vedrørende Reservebefalingsmændenes Forhold som hjemkommanderede.

Der er ikke modtaget Svar fra Ministeriet paa denne Henvendelse.

4. *Uniformsspørgsmaalet* har givet Anledning til Forhandlinger gennem hele 1924 og vore Repræsentanter, Kaptajnerne Abrahams og Langkilde har stadig deltaget i disse, hvis Resultat nu foreligger ved K. f. H. B $^{4}/_{1924}$; Spørgsmaalet om Gallauniform er endnu ikke forhandlet færdig, men vil komme til Behandling.

5. *Løjtnantsskoler og Kursus til Kaptajn og Oberstløjtnant af Reserven.* Foreningens Repræsentanter — Kaptajnerne Abrahams, Langkilde og Davidsen — deltog i Forhandlingerne i den Kommission som var nedsat med Officerskolens Chef, Oberst Rønning som Formand.

Resultatet af Forhandlingerne har været optaget i D. O.

Foreningen har i en Skrivelse til Ministeriet stærkt peget paa de ældre Løjtnanters Vanskeligheder ved at skulle gennemgaa Kursus og fremhævet, at disse Officerer dels i deres lange Tjenestetid dels ved de i de senere Aar afholdte Kursus formentlig havde den fornødne Uddannelse. Ligeledes blev det foreslaaet at søge gennemført at alle faste Officerer af Reserven, ogsaa Løjtnanterne, fik kgl. Udnævnelse.

Endelig havde Bestyrelsen henvendt sig til Ministeriet angaaende Løjtnanternes daarlige Avancementsforhold — særlig Fodfolket — og opnaaet et meget tilfredsstillende Svar, og selv om Antallet af Avancementer paa Grund af Omorganiseringen ikke for Tiden kan blive stort, maa det dog siges, at i Løbet af faa Aar vil Forholdene stille sig ret gunstigt for Reservens Løjtnanter.

F. a. R. f. O. har i disse Dage fra Generalstaben modtaget Udkast til Uddannelsesprogrammer for de forskellige Vaaben med Anmodning om at fremsætte de Bemærkninger, som de giver Anledning til.

Regnskab

for

1924. **Foreningen af Reservens faste Officerer.**

INDTÆGT	Kr.	Øre	UDGIFT	Kr.	Øre
Kassebeholdning $^{1}/_{1}$ 1924	254	—	Kontorudgifter og Porto	780	70
Kontingent for 1924	2469	50	Agitation	175	—
Indskud ved Indmeldelse	188	—	Generalforsamling og Møder	188	92
Restancer	306	—	Dansk Officersblad	841	—
Refunderet Porto	61	50	Kassererens og Sekretærens Honorar	400	—
Renter	15	10	Diverse	12	50
			Beholdning	895	98
Sa	3294	10	Sa	3294	10

Kjøbenhavn, den $^{16}/_{3}$ 1925. *F. Lantow*

Regnskabet er revideret og befundet i overensstemmende med Foreningens Kassebog, Medlemsbog og foreviste Bilag. Banksaldi er afstemt.

Johs. Voss. *Emil Jensen.*

Bestyrelsen har som Retningslinje haft at arbejde for Reserveofficerernes Standsinteresser og har fortsat det Samarbejde, der for et Aar siden kom i Gang med F. O. L. i alle Spørgsmaal, hvor de to Organisationer havde sammenfaldende Interesser.

Vort Formaal har været at værne vor Stand mod alle Angreb, hvorfra de saa maatte komme, og heri gaar vi ud fra, at vi har Støtte fra alle Medlemmer.

Kaptajn Linto takkede, fordi der var givet ham Lejlighed til at overvære Aarsmødet og fremhævede stærkt, at det vilde være heldigt, om der dannedes en Kredsinddeling for Landet og valgtes Repræsentanter, der ogsaa kunde sørge for at ny tiltrædende Reserveofficerer indmeldtes i Foreningen.

Beretningen fremkaldte ikke yderligere Diskussion, hvorefter Formanden fremlagde Regnskabet, for hvilket der gaves Decharge.

Bestyrelsen fratraadte, og genvalgtes enstemmigt; den bestaar af:

Oberstløjtnant F. Lantow, Formand.
Kaptajn J. Abrahams.
„ H. P. Langkilde.
„ M. H. Davidsen.
Prmltnt. L. T. C. H. H Jard.
Løjtnant W. H. B. Kønigsfeldt.
„ J. O. V. Heje.

Som *Revisorer* valgtes:

Kaptajn J. A. F. Voss.
„ E. C. Jensen.

Kaptajn Abrahams fremhævede, at der burde gøres et energisk Arbejde for alle Reserveofficerer blev Medlemmer af Foreningen.

Kaptajnen fremdrog Spørgsmaalet om Indførelse af Forfremmelsesraad i Hæren og udtalte, at han mente, at Foreningen burde have sin Opmærksomhed henvendt paa denne Sag.

Kaptajn Davidsen, gav en Fremstilling af de Ændringer, som Hærloven af 1922 har medført i Tjenestereglementet, navnlig med Hensyn til Kommandofølgen. I de Forhandlinger, som i den Anledning blev ført i et af Krigsministeriet nedsat Udvalg, bestaaende af Officerer og Officianter, har Foreningen af Reservens faste Officerer ikke faaet Lejlighed til at deltage, og vor Organisation har saaledes heller ikke kunnet øve nogen Indflydelse paa det endelige Resultat, skønt dette i høj Grad har berørt de faste Løjtnanter af Reservens faglige Interesser. Kaptajnen udtalte derfor det ønskelige i, om man for Fremtiden vilde tage noget mere Hensyn til F. a. R. f. O. som en selvstændig Organisation, der har sine ganske udprægede Særinteresser — ikke mindst i Betragtning af, at vor Forening har sin Tilgang saa vel fra Officers- som fra Officiantgruppen og derfor er interesseret i, at der opnaas en bedre Forstaaelse mellem disse to Grupper af Befalingsmænd.

Kaptajnens Udtalelser hilstes med Bifald.

Da ingen yderligere ønskede Ordet hævedes Mødet.

LOVE FOR „FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER"

1. Foreningens Navn er „Foreningen af Reservens faste Officerer", dens Formaal at styrke Landets Forsvar og at varetage de faste Reserveofficerers faglige Interesser.

2. Kun Reservens faste Officer kan være Medlemmer. — Indmeldelse sker skriftlig til Formanden. — Ved Afgang fra Hærens Reserve ophører Medlemsforholdet, der iøvrigt kun kan ophæves 1) ved skriftlig Udmeldelse til Formanden senest den 1. December med Gyldighed fra paafølgende 1. Januar eller 2) ved Eksklusion vedtaget af en Generalforsamling og stadfæstet ved Urafstemning med mindst 60 % af samtlige Stemmer. — Medlemsbidraget er Kr. 2.50 pr. Kvartal samt Kr. 2.00 ved Indmeldelsen.

3. Bestyrelsen, der bestaar af en Oberst eller Oberstløjtnant som Formand, 2 Kaptajner, hvoraf een tidligere fast Officer af Linien, og 2 Løjtnanter af Fodfolket, samt 1 Kaptajn og 1 Løjtnant af Specialvaabnene, repræsenterer Foreningen og kan forhandle paa dennes Vegne.

Bestyrelsen fratræder aarlig den 1. April; intet Medlem er pligtig at modtage Genvalg mere end en Gang. — Indtræder der i Aarets Løb Vacance, supplerer Bestyrelsen sig for den resterende Periode med 1 Medlem af samme Charge og Vaaben som den afgaaedes. — Bestyrelsen fordeler selv Forretningerne og fastsætter selv sin Forretningsorden.

4. I hvert Aars Marts Maaned afholdes den ordinære Generalforsamling med Dagsorden: 1) Den fratrædende Bestyrelse aflægger Beretning og Regnskab. *2) Meddelelse af Decharge for Regnskabet. 3) Valg af* en ny *Bestyrelse. 4) Valg af 2 Revisorer. 5) Eventuelt.*

5. Indkaldelse til Generalforsamlinger, ordinære og extraordinære, skal indeholde Dagsordenen og indrykkes med 14 Dages Varsel i Berlingske Tidende, hvor ogsaa Foreningens andre Bekendtgørelser optages, eventuelt tillige gennem Rundsendelse eller Henvendelse til hvert enkelt Medlem.

Bestyrelsen er pligtig til at indkalde til extraordinær Generalforsamling naar midst 20 Medlemmefremsætter Begæring derom med Angivelse af Dagsorden og Forhandlingsemner.

En Generalforsamling er beslutningsdygtig, naar mindst 50 % af Medlemmerne er repræsenterede være sig ved personlig Nærværelse eller ved skriftlig Fuldmagt til navngivet tilstedeværende Medlem dog skal den ordinære Generalforsamling i alle Tilfælde være beslutningsdygtig med Hensyn til de 4 første Punkter paa Dagsordenen samt iøvrigt naar 25 % er repræsenterede som ovenfor.

Over Forhandlingerne paa Generalforsamlingen optages en Protokol, der underskrives af Dirigenten og Formanden.

6. Formanden vælges ved simpel Stemmeflerhed. Til Repræsentanter for Fodfolkskaptajner, Fodfolksløjtnanter og Specialvaabnene foreslaa disse tre Klasser hver mindst 3 Kandidater, af hvilke samtlige repræsenterede Stemmer ved Anvendelse af Forholdstalsmetoden vælger de 2 af hver Klasse.

L. LEVISON JUNR.
AKTIESELSKAB
GRUNDLAGT 1850
KØBMAGERGADE
50
KØBENHAVN, K.

PAPIRFORRETNING
PAPIRVAREFABRIK

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 5 | MAJ 1925 | 4. AARGANG

LURERNE KALDER FOR SIDSTE GANG

To Begivenheder, der tilsyneladende ikke har saa overmaade meget med hinanden at gøre, foregik fornylig paa selvsamme Tid, midt i den aarlige og evige Manifestation af vort Lands Livskraft og Fornyelsesevne, i selve det danske Foraars Kulmination.

Vore dyreste Fortidsminder, *Lurerne talte og kaldte for sidste Gang*, inden de forvitres og smuldrer ved Klangen af deres egne Toner; de sidste Budbringere fra en kraftig og daadrig Fortid gjaldede deres samlende og manende Raab ud over os — til Optagelse paa en Gramofonvalse for at opbevares paa et Museum til Underholdning og Undren for kommende Slægter i et afrustet, oplyst og vindskibeligt Danmark, hvor ellers kun høres Klangen af Hammer og Plovjern som Akompagnement til den sidste Revyvise og „Internationale", — og saa ved særlig festlige Lejligheder vel nok en Fødelandssang, maaske endog „Jeg vil værge mit Land" og (med særlig undervisningsministeriel Tilladelse) Nationalsangen.

Paa samme Tid, i det samme fredelige Danmark, under de samme lysgrønne, ærværdige Bøge, som har skygget over vore krigerske Forfædres Stævner, samlede en af vore Dages folkekaarne Førere, Arbejdernes fredsæle Tillids- og Talsmand, sin tusindtallige Arbejderskare til Mønstring og gratis Uddeling af Mælk og Fastelavnsboller, Stjerneøl og fede Taler, til Vedtagelse af standhaftig Udholden i den *Borgerkrig*, de samme Førere har sluppet løs, men som den menige Mand formentlig ikke har Rede paa Aarsag til og Formaal med, men som truer med at ødelægge større Værdier end nogen fortidig Fejde har formaaet.

Er det tilfældigt at disse 2 Begivenheder foregaar saa at sige i samme Stund? Eller er det Udviklingens ubønhørlige Konsekvens, der sætter dem op mod hinanden, at de kan se, som har Øjne at se med?

Lurerne har lydt for sidste Gang! Det sprøde Malm kunde sprænges af de Fortidsklange, det selv gav Liv, og derfor maa de tie, efter at man dog først ved moderne Mekanik har søgt at rane deres Sjæl for senere at kunne servere den for Godtfolk sammen med Mælk og Boller og hvad ellers Nutidens og Fremtidens danske Mænd og Kvinder kan ønske at nyde.

Det er ingenlunde vor Hensigt at ville underkende den Omhu, hvormed kyndige Mænd værner om de uerstattelige Værdier, vore Oldtidsminder rummer. Tværtimod. Men Begivenheden frister til Sammenligning mellem før og nu, og det kan ikke undgaas, at en saadan i nogle Henseender virker forstemmende. Den direkte Anledning til, at Lurerne netop nu blev aktuelle, var Bevægelsen for at rejse Vilje og Midler til Værn om de Skatte, der gemmes i vort Nationalmusæum, de Minder om Forfædrenes Liv og Færden, som ingen Nation har rigere, men som ejheller nogen Nation omgaas saa skødesløst.

Det synes, at Lurerne forsaavidt ikke forgæves har talt Fortidens Sprog ind i de mange Hjem. De har rusket op og faaet Offerviljen frem, saa der er grundet Haab om, at frivillig Indsamling skal kunne muliggøre, hvad Bevillingsmagten forlængst burde have bragt i Orden. Begivenheden har vist, at det danske Folk ikke just mangler Selvfølelse og Nationalfølelse, Kærlighed til Hjemstavn og Fædreland, Samhørighed med Fortiden og Tillid til Fremtiden; disse Følelser er blot latente, bundne og overgroede af Dagliglivets Krav og Kævl, som der skal ydre Begivenheder til at frigøre; en national Dvaskhed, som der skal om ikke Dommedagsbasuner, saa Lurer med gjaldende Fortidsmæle til at vække os af.

Vi befinder os i en Brydningstime, og ingen af os kan sige, om den betyder Skumring eller Gry for vort Folk. Vi kan *haabe,* at den Vilje til Handling, Lurerne har vakt, ogsaa kan faa almindelig Betydning for os i national Henseende, saa vi rejser os fra Afrustnings og Selvopgivelses

uværdige Sovepude og ser, at vi *skal* og *kan* og *vil* værne ikke blot vor Fortid, sat paa Pulterkammer og Museum, men. ogsaa vor Nutid og Fremtid, som er groet frem af denne Fortid og de dyre Minder, den har bevaret til os.

Deri ligger vel den største Værdi af store og gode Minder for en Mand som for et Folk: at de ægger til Daad, maner til stadig at være paa Højde med den daadrige Fortid. Minder er en Arv, som ikke maa forødes, men som forpligter Arvingen til at bevare og værne med Omhu og Nidkærhed, hvad han har modtaget, at det ubeskaaret kan gaa videre til Efterkommerne.

Det er Lurernes Tale til os! Maatte vi blot med redebont Sind modtage den Tale og handle derefter i Arbejde, Kamp og Stræben mod de høje Maal, der ene kan gøre os værdige til, naar vi bliver „Fortid", at være Forbillede for de ufødte Slægter, der skal danne Fremtiden.

Har vi optaget Lurernes sidste klingende Maningsraab saaledes, da er de bevaret nok saa godt som paa en fonografisk Valse. Og kunde de ved at lyde endnu en Gang samle de splittede Kræfter i vort Folk til ubrydelig Enighed nu og tusind Aar frem som tusind Aar tilforn, ja, da maatte de gerne briste midt i et saadant Raab, blive til Støv og Smuler, mens deres frigjorte Toner lever videre i vort Folk, i dets Sagn og Sange til sene Slægter. Da vil Lurerne ikke have mistet deres Sjæl, men være blevet ét med selve Folkesjælen.

Og da vil der være blæst til Daad i Danmark!

C. F. L.

OFFICERSUDDANNELSEN I FINLAND

Efter at det fundamentale Spørgsmaal i den finske Hærordning, Officersuddannelsen, lige siden det selvstændige Finlands Hær skabtes, har maattet staa hen, og finske Officerer delvis søge Uddannelse ved udenlandske Anstalter, har Finlands Præsident i Fjor stadfæstet Loven om „Læreanstalter for Officerer". Efter den — som vi her tillader os at referere efter „Vor Hær" — faar Finland 3 Officerskoler, nemlig:

Reserveofficerskolen,
Kadetskolen og
Krigshøjskolen.

Kun den sidste er helt ny, men i de to første, der har bestaaet 4—5 Aar, er der foretaget en Række Ændringer.

Krigshøjskolen var af Regeringen foreslaaet oprettet som en permanent Institution, men dette gik Rigsdagen ikke med til; der er kun givet en foreløbig Bemyndigelse til dens Oprettelse for Aarene 1925—30, — vel nærmest for at indhøste Erfaringer, inden endelig Ordning fastsættes.

At Finland ikke har ladet sig blænde af Dogmerne i Udlandets Hære, og at der arbejdes efter sunde og gode Principper, fremgaar af det i Regeringsforslaget bl. a. om Krigshøjskolen udtalte:

„Enär krigsföringsprinciperna och planerna i särskilda länder tillämpas och uppgöres på olika sätt, beroende på olikheter i terräng och klimatförhållanden, krigsmaktens styrke och beväpning, folkets skaplynne och bildningsnivå samt mångahande andra olike faktorer, och sålunde en för våra förhållanden lämpad högre militärvetenskaplig utbildning ikke står att erhålla vid utländska krigsskolor, har hos oss såsom i andre länder avsetts et med försvarsväsendets i det egna landet behov och uppgifter i ögnasikte ordna denne undervisningen inom landet".

Til Krigshøjskolen er indkaldt en Del fremmede Officerer som Lærere, da man ikke mener *endnu* at have tilstrækkelig kompetente Kræfter indenfor Landets eget Officerskorps. Af disse Lærere er 3 svenske, 1 fransk og 1 italiensk.

I Tilslutning til selve Loven er der udarbejdet Planer for de 3 Skoler, stadfæstet Oktober 1924. Vi skal nedenfor omtale dels den hidtidige Ordning, dels den ved Planerne nyindførte.

1. Reserveofficerskolen.

Til at gennemgaa denne beordredes værnepligtige med „nødvendig Almendannelse" — i Praksis som Regel artium — efter 6 Maaneders Rekrutuddannelse. Skolen varede 6 Maaneder og gav saavel praktisk som teoretisk Undervisning med afsluttende Eksamen, efter hvilken Eleverne beordredes tilbage til Afdelingerne til 3 Maaneders Tjeneste som Underofficerer. Dermed var deres første Uddannelse og Tjenestepligt afsluttet og Udnævnelse til Reserveofficer paafulgte.

I det store og hele var man veltilfreds med denne Skole og dens Resultater; men en meget væsentlig Mangel var, at den kun gav *Fodfolks*uddannelse. Desuden var Elevantallet saa ringe, at Behovet ikke paa langt nær kunde dækkes. Dette bliver nu rettet. Elevantallet øges betydeligt, og man opretter saavel en Artilleriklasse som en teknisk Klasse (Ingeniørklasse).

I Planens § 1 angives Skolens *Opgave* at være: „at uddanne i aktiv Tjeneste værende menige og Underofficerer til Reserveofficerer ved Krigsmagten ved at bibringe dem de for Reserveofficerer nødvendige praktiske og teoretiske Færdigheder og desuden i andre Henseender at uddanne dem til Officerstjenesten".

Skolens Virksomhed er militært ordnet, og Skolens Elever danner et Kompagni. I Kommando- og Uddannelsesspørgsmaal staar Skolen under Overgeneralen, i administrativ Henseende er den underlagt en Division.

Det faste Personale bestaar af:

1 Oberstløjtnant, Chef,
1 Løjtnant, Adjutant,
1 Major, Kompagnichef,
1 Intendant, samt

Lærerpersonale (Officerer og Underofficerer) og øvrigt Personale efter Behov.

Udtagelsen af Eleverne til Reserveofficerskolen foretages af Chefen for vedkommende selvstændige Troppeafdeling indenfor de af Forsvarsministeren fastsatte Grænser. De, der aspirerer til faste Officerer, skal gives Fortrinsret.

Skolen afholder aarlig 2 Kursus af højst 6 Maaneders Varighed. Den garnisonerer i Fredrikshamn, i den gamle finske Kadetskoles Bygninger.

2. Kadetskolen.

Denne oprettedes i 1919 med 2-aarige Kursus og optog værnepligtige med „lärdomsskolekurs" (artium) efter 6 Maaneders Rekruttjeneste. Efter bestaaet Eksamen udnævntes Kadetterne straks til faste Officerer og beordredes straks til Tjeneste ved en Afdeling. Den teoretiske Uddannelse, de tilgaaende Officerer hidtil har faaet, har efter den almindelige Opfattelse været tilfredsstillende. Derimod fandt man den praktiske Uddannelse, som kun bestod i de 6 Maaneders Rekrutuddannelse, utilstrækkelig. Denne Fejl er rettet ved den nye Ordning.

Planens § 1 siger: „Kadetskolens Formaal er at meddele egentlig Faguddannelse til Personer, som har Forudsætninger for at uddanne sig til Officerer i den aktive Hær, ved at give dem den for Officertjeneste nødvendige teoretiske og praktiske Undervisning, ved at udvikle deres Fagkundskaber og ved ogsaa i andre Henseender at opdrage dem til deres fremtidige Kald".

Ogsaa denne Skoles Virksomhed er helt militært ordnet med Eleverne dannende et Kompagni. Kadetterne bor paa Kasernen.

Kadetskolen er delt i 2 Afdelinger, en alm. Afdeling og en Kystforsvarsafdelnng, som igen har en Marine- og en Kystartillerilinje. Ligesom Reserveofficerskolen er den i Kommando- og Uddannelsesspørgsmaal underlagt befällhavaren för krigsmakten, men i administrativ Henseende en Division.

Skolens faste Personale bestaar af:

1 Oberst, Chef,
1 Kaptajn, Adjutant,
1 Major, Kompagnichef,
1 Intendant,
1 Kasserer, samt
Lærere m. v. efter Behov.

Som Afdelingschefer — baade ved den alm. Afdeling og Kystforsvarsafdelingen — kan udnævnes en af Lærerne. I denne Egenskab har vedkommende Lærer at assistere Chefen med alt vedrørende Undervisning og Uddannelse af sin Afdeling.

Antallet af Elever fastsættes hvert Aar af Ministeren. Eleverne antages af Overgeneralen efter Indstilling af Skolens Chef. For at kunne antages som Elev kræves, at Ansøgeren er ustraffet, har gennemgaaet næsthøjeste Klasse i Skoler med Demisionsret til Universitetet (eller tilsvarende Kundskaber), samt at han er sund og legemligt udviklet. Endvidere kræves, at en Ansøger til den alm. Afdeling og Kystartillerilinjen har aflagt Reserveofficerseksamen og forrettet Tjeneste som Reserveofficer mindst 3 Maaneder ved en Afdeling. Han maa derhos ikke være over 25 Aar gl. Til Optagelse paa Marinelinjen kræves 6 Maaneders Tjeneste som Matros, samt at Ansøgeren ikke er over 21 Aar.

Enhver der har gennemgaaet Kadetskolen, er forpligtet til at blive staaende i Forsvarets Tjeneste i et Tidsrum mindst dobbelt saa langt som Studietiden ved Skolen.

Som det vil ses kræver Finland ikke artium som Adgangsprøve til Kadetskolen, men lader Kadetterne slippe ud af Skolen et Aar før.

Paa Kadetskolens *alm. Afdeling* omfatter Uddannelsestiden 2 Vinterhalvaar med Teori; de mellemliggende Maaneder anvendes til praktiske Øvelser. — Paa *Marinelinjen* er Kursus 3aarigt, af hvert Aar anvendes en Del til praktiske Øvelser ved Hæren, Flaaden og Kystartilleriet. — *Kystartillerilinjen* er 2aarig. En Del af hvert Aar anvendes til praktiske Øvelser ved Hæren, Flaaden og Kystartilleriet.

Den samlede Uddannelsestid for samtlige faste Officerer bliver ca. 3 Aar, naar man for den alm. Afdeling og Kystartillerilinjen medregner Rekruttiden og Uddannelsen paa Reserveofficersskolen.

Ved denne Ordning kommer Officerseleven til at forrette praktisk Tjeneste som menig, som Underofficer og yngre Officer. Naar han kommmer ind paa Kadetskolen har han altsaa adskillig praktisk Rutine og Erfaring og vil derfor have lettere ved at tilegne sig Kadetskolens teoretiske Undervisning.

En vigtig Ændring i Programmet er jo, at man har forladt den tidligere Fællesuddannelse og delt Skolen i forskellige Linjer.

(Vi skal i næste Nr. omtale Krigshøjskolen).

DET RADIKALE AFRUSTNINGSFORSLAG

Vi fortsætter nedenfor vor Gengivelse af Folketingsudvalgets Beretning med det „Forslag til Lov om Omdannelse af Hær og Flaade til Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets og Folkeforbundsopgaver", som af det radikale Parti — med Socialdemokraternes Tilslutning — er bestemt til at skulle erstatte Hr. L. Rasmussens noget *for* tydelige Afrustningsplan.

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

§ 1.

Hæren og Flaaden omdannes til et Vagtkorps og en Statsmarine, hvis Opgave bliver at varetage Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver i Overensstemmelse med gældende mellemfolkelige Regler og Aftaler, derunder at udføre Grænsebevogtning og at udøve Tilsyn paa Søterritoriet under urolige Forhold. Statsmarinens Opgave er endvidere at udføre Fiskeriinspektion og Søopmaaling samt at vise Flaget i Udlandet, naar det skønnes ønskeligt til Støtte for Handelsinteresser eller i særligt Statsøjemed. Krigs- og Marineministeriet ophæves; Vagtkorps og Statsmarine henlægges under Statsministeren.

§ 2.

De bestaaende Fæstningsanlæg nedlægges. De paagældende Anlæg og Arealer, saavel som andre af Hær eller Flaade hidtil anvendte Arealer eller Bygninger, samt det til Hær og Flaade knyttede Materiel, der ved

denne Lovs Gennemførelse maatte blive frigjort, overgaar til Anvendelse i andre Statsøjemed eller bortsælges.

Hærens og Orlorgsværftets Fabriker, Værksteder, Laboratorier og lignende bliver selvbærende Statsvirksomheder, der anvendes dels til Vagtkorpsets og Statsmarinens Forsyning, dels til andre Statsformaal. Generalstabens topografiske Afdelings og Søkortarkivets Virksomhed opretholdes.

§ 3.

Den i Lov af 8. Juni 1912 paabudte Værnepligt ophæves. Uddannelsen til Tjeneste i Vagtkorps og Statsmarine bliver frivillig. Paa Grundlag af Folkeregisteret optages aarlig Lister over Mænd, der har dansk Indfødsret, og som det paagældende Aar, naar en Alder af 20 Aar. Paa Listen kan endvidere optages Mænd med Indfødsret, der har naaet en Alder af 18 Aar og ikke er over 24 Aar, naar de derom fremsætter Begæring. Mænd, der har naaet Tyveaarsalderen, men som ikke ønsker at uddannes til Vagtkorps eller Statsmarine, giver Meddelelse derom efter Regler, fastsatte af Statsministeren. For det øvrige paa Listen optagne Mandskab foretages en Bedømmelse af dets Tjenstdygtighed, hvorved det deles i ubetinget tjenstdygtige og tjenstudygtige. Blandt dem, der erklæres for tjenstdygtige (ubetinget eller betinget), foretages Lodtrækning. De, der har trukket de laveste Numre, antages, indtil det fastsatte Tal er naaet, idet dog ubetinget tjenstdygtige antages forud for betinget tjenstdygtige. Det antagne Mandskab forpligter sig til at underkaste sig den lovbestemte Uddannelse og møde ved de lovbestemte Indkaldelser. Ekstraordinær Indkaldelse kan kun ske, naar Beslutning derom er taget ved Lov, og den kan kun finde Sted af Mandskab, der er antaget indenfor et Tidsrum af 12 Aar før Indkaldelsen. Nærmere Bestemmelse om Antagelse til og Afgang fra Vagtkorpset træffes ved særlig Lov.

§ 4.

Private Korps, der uddannes til eller er organiseret til militær Virksomhed, maa ikke oprettes eller bestaa. De nu bestaaende frivillige Korps ophæves inden 3 Maaneder efter denne Lovs Ikrafttræden. Deres Vaaben overtages af Staten. Skytteforeninger, der uddanner i Skarpskydning, er tilladt, naar de ikke er organiserede som militære Korps, ikke forsyner deres Medlemmer med Skydevaaben udover Øvelserne og ikke afholder militære Øvelser.

Om Fabrikation og Forhandling af Skydevaaben og Ammunition træffes nærmere Bestemmelse ved Lov.

VAGTKORPSET

Korpsets Bestanddele.

§ 5.

Korpset bestaar af:

Centralledelsen og, umiddelbart under denne,

2 Distriktskorps, hvert paa sin Side af Store Bælt.

Distriktskorpset Øst for Store Bælt bestaar af *2 Afdelinger* og *Flyverkorpset.*

Distriktskorpset Vest for Store Bælt bestaar af *3 Afdelinger.*

Hver Afdeling omfatter *10 Fodfolksgrupper* og *1 Artillerigruppe.*

§ 6.

I fornødent Fald kan de 5 Afdelinger udvikles til 10.

Personellets Inddeling.

§ 7.

Korpsets Personel bestaar af:

a. Faste Befalingsmænd, der alle er Tjenestemænd, nemlig: Korpsets Chef, der er Direktør, Overinspektører, Inspektører, Fuldmægtige, Assistenter, Overvagtmestre og Vagtmestre samt dermed ligestillede;
b. Reservebefalingsmænd, der er honorarlønnede, nemlig: Reservefuldmægtige, Reserveassistenter og Reservevagtmestre. De indordnes — efter Tidspunktet for deres Udnævnelse — i den tilsvarende Gruppe Tjenestemænd;
c. Overkonstabler og Konstabler, der er til midlertidig Tjeneste.

§ 8.

Ved *Centralledelsen* er ansat: 1 Inspektør, 3 Fuldmægtige, 2 Assistenter, 1 Overvagtmester, 1 Vagtmester, 1 Lægeinspektør, 1 Regnskabsfører, 1 Auditør.

Ved *Lægeskolen* er ansat: 1 Overinspektør, 2 Inspektører, 2 Fuldmægtige, 2 Assistenter, 3 Overvagtmestre, 2 Vagtmestre.

Ved hvert af *Distriktskorpsenes* Ledelse er ansat: 1 Overinspektør, 1 Fuldmægtig, 1 Assistent, 1 Overvagtmester, 1 Vagtmester.

§ 9.

Chefen for en Afdeling er Inspektør, Chefen for en Gruppe Fuldmægtig eller Assistent. Udvikles 10 Afdelinger, kan som Chefer for Afdelingerne anvendes Fuldmægtige, som Chefer for Grupperne Reservefuldmægtige eller Reserveassistenter.

§ 10.

Ved de 5 Afdelinger er i alt ansat: 5 Inspektører, 20 Fuldmægtige, 40 Assistenter, 23 Overvagtmestre, 27 Vagtmestre, 7 Haandværkere (Bøssemagere og Mekanikere). Til de 5 Afdelinger er i alt knyttet 90 Reservefuldmægtige, 85 Reserveassistenter, 375 Reservevagtmestre.

§ 11.

Ved Flyverkorpset er ansat 1 Inspektør, 2 Fuldmægtige, 2 Assistenter, 1 Overvagtmester og 1 Vagtmester samt to Mekanikere.

§ 12.

Der antages fornødent Hjælpepersonale for Lægeinspektør, Regnskabsfører og Auditør. Lægetjenesten ordnes ved Aftale med Byraad og Læger i de Byer, hvor Afdelingerne faar Kvarter. Til Tjeneste ved Fælleshusholdninger, paa Depoter og ved Sygeafdelinger antages Personale efter Behov.

§ 13.

Af det Mandskab, der i Henhold til § 3 i nærværende Lov er erklæret for tjenstdygtigt til Vagtkorpset, og som er i Alderen mellem 18 og 25 Aar, antages aarlig til Uddannelse som Konstabler indtil 1600 Mand.

Uddannelsen.

§ 14.

Uddannelsen ved Fodfolksafdelingerne varer 4 Maaneder (120 Dage). Den omfatter Uddannelse i Betjening af tilsvarende Vaaben som ved det hidtidige Fodfolk.

Efter $2^1/_2$ Maaneds Uddannelse udtages blandt dem, der frivillig maatte melde sig:

a. 160 Konstabler til at gennemgaa en *Overkonstabelskole* af $3^1/_2$ Maaneders Varighed. De af dem, der bestaar Skolens Afgangseksamen, udnævnes til Overkonstabler med Forpligtelse til at forrette Tjeneste som Hjælpelærere paa den følgende Uddannelsesskole.

b. 160 Konstabler til fortsat Uddannelse som Artillerister i 3 Maaneder (i alt 165 Dage). Uddannelsen omfatter dels Betjening af lettere Artilleriskyts, dels Uddannelse som Motorvognførere.

Fortsat Øvelse.

§ 15.

Der afholdes aarlig fortsat Øvelse i 12 Dage. Til disse Øvelser indkaldes de uddannede Konstabler og Overkonstabler 2 Gange i Løbet af de 12 Aar, deres Forpligtelse gælder.

Godtgørelsen til Mandskabet.

§ 16.

De til Uddannelse antagne Konstabler faar Kvarter, fuld Forplejning og Beklædning samt Sygepleje. Desuden udbetales i Tjenestetiden et Lønningsbeløb fastsat pr. Dag, samt efter Tjenestetidens Slutning et samlet Beløb beregnet efter Tjenestetidens Varighed. Disse Beløbs Størrelse fastsættes paa de aarlige Finanslove.

§ 17.

Konstabler, der er til Tjeneste udover 4 Maaneder, modtager foruden det sædvanlige Vederlag et Tillæg baade til den daglige Godtgørelse og til det efter Hjemsendelsen udbetalte Beløb. Tillægets Størrelse bestemmes paa de aarlige Finanslove. Overkonstabler erholder tilsvarende et yderligere Tillæg for den Tid, de forretter Tjeneste i Korpset.

§ 18.

For Indkaldelserne til fortsat Øvelse modtager de indkaldte en Godtgørelse, der pr. Dag udgør halvanden Gang det Vederlag, der udbetales under og efter første Uddannelse.

Centralskolen.

§ 19.

Centralskolens Opgave er at uddanne Befalingsmændene. Den har to Klasser: Vagtmesterklassen og Assistentklassen. Undervisningen varer 1 Aar. Som Elev enten i Vagtmesterklassen eller i Assistentklassen kan efter Ansøgning optages Overkonstabler, der har forrettet tilfredsstillende Tjeneste som Hjælpelærere paa en Uddannelsesskole. Elever, der har bestaaet Afgangseksamen ved Vagtmesterklassen, kan udnævnes til Reservevagtmestre, Elever, der har bestaaet Afgangseksamen ved Assistentklassen, kan udnævnes til Reserveassistenter Efter tilfredsstillende Tjeneste paa en Uddannelsesskole kan de, for saa vidt ledige Pladser haves, udnævnes til henholdsvis Vagtmestre og Assistenter.

Til Skolens almindelige Undervisning kan knyttes en videregaaende Uddannelse i specielle Fag for Elever, der har bestaaet Afgangsprøven.

Tilgang, Afgang og Forfremmelser.

§ 20.

Til Reservevagtmeste kan foruden de i § 19 nævnte Overkonstabler udnævnes Overkonstabler, der som saadanne har deltaget 2 Gange i fortsat Øvelse. Endvidere kan afskedigede Vagtmestre udnævnes til Reservevagtmestre.

Til Reserveassistenter kan foruden de i § 19 nævnte Overkonstabler udnævnes afskedigede Assistenter.

Ingen Overkonstabel kan udnævnes til Reservevagtmester eller Reserveassistent, naar han har fyldt 32 Aar.

§ 21.

Til Reservefuldmægtige kan udnævnes Reserveassistenter, der som saadanne har deltaget 4 Gange i fortsat Øvelse. Endvidere kan afskedigede Assistenter og afskedigede Fuldmægtige udnævnes til Reservefuldmægtige.

§ 22.

Udnævnelse til de i §§ 20 og 21 omhandlede Stillinger kan kun finde Sted efter de paagældendes eget Ønske.

Reservevagtmestre, -assistenter og -fuldmægtige er pligtige at forrette Tjeneste ved Korpset indtil 16 Dage aarlig. De modtager et aarligt Honorar, hvis Størrelse fastsættes paa Tjenestemandsloven.

For saa vidt der er Pladser ledige, kan de forblive i Nummer i Korpset ud over de 12 Aar, for hvilke de har forpligtet sig. De afskediges dog senest henholdsvis med det fyldte 40de, 45de og 50de Aar.

Reservepersonale og Overkonstabler kan haves til frivillig Tjeneste ved Korpset.

§ 23.

Til Stillingerne som Fuldmægtige og til højere Tjenestemandsstillinger i Korpset sker Forfremmelse ved Udvælgelse. Assistenter skal have gjort mindst 2 Aars Tjeneste som saadanne for at kunne forfremmes.

§ 24.

Til Overvagtmestre kan forfremmes Vagtmestre med mindst 2 Aars Tjeneste som saadanne. Forfremmelse sker ved Udvælgelse.

§ 25.

Der affattes hvert Aar Forfremmelsesbedømmelser for Befalingsmændene af de vedkommende foresatte Myndigheder; nærmere Regler derfor gives ved kongelig Anordning.

§ 26.

Til Lægeinspektør og Auditør kan udnævnes Kandidater, der har bestaaet henholdsvis medicinsk eller juridisk Eksamen med bedste Karakter.

§ 27.

Afskedigelse med Pension efter Tjenestemandsloven kan finde Sted eller kan forlanges af Direktøren med det fyldte 65de, Overinspektører og Inspektører med det fyldte 60de, Fuldmægtige med det fyldte 50de, Assistenter med det fyldte 40de, Overvagtmeste og Vagtmestre med det fyldte 55de Aar; den skal finde Sted for de tilsvarende Grupper henholdsvis med det fyldte 70de, 65de, 55de, 45de og 60de Aar.

Overgangsbestemmelser.

§ 28.

De af denne Lov følgende Forandringer i det bestaaende foretages saa snart Forholdene gør det muligt. Med de Undtagelser, der er en nødvendig Følge af Lovens Bestemmelser, skal de være fuldført inden 3 Aars Forløb.

§ 29.

Som Befalingsmænd kan efter Ansøgning antages nuværende Befalingsmænd eller ligestillede, der har beklædt tilsvarende Stillinger.

§ 30.

Som Befalingsmænd af Reserven kan efter Ansøgning antages nuværende Befalingsmænd af Reserven eller afskedigede Liniebefalingsmænd i tilsvarende Stillinger.

§ 31.

Samtidig med Antagelsen af første Hold Konstabler efter den nye Ordning antages blandt de til Hæren uddannede ca. 13,000 Mand som hjemsendte Konstabler. Antagelsen sker med lagttagelse af de i nærværende Lovs § 3 fastsatte Regler: den gælder et Tidsrum af indtil 11 Aar, i hvilket de paagældende deltager i 2 Indkaldelser til fortsat Øvelse, medmindre de allerede tidligere har været indkaldt til fortsat Øvelse, i hvilket Tilfælde Indkaldelserne bortfalder eller

indskrænkes under Hensyn til de tidligere Indkaldelser. De modtager ved Ansættelsen et særligt Vederlag, hvis Størrelse fastsættes paa Finansloven. Dersom det fulde Antal ikke naas, udtages blandt de nuyærende ved et af Vaabnene uddannede værnepligtige det fornødne Antal efter Lodtrækningsnummer af de yngste Aargange, idet det paa Sessionen trukne Nummer lægges til Grund og de laveste Numre fortrinsvis udtages. I den Styrke, der antages, skal der dog mindst indgaa 1300 Feltartillerister. Forpligtelsen ophører, efterhaanden som Uddannelse har fundet Sted i Henhold til nærværende Lov. Hvis der mellem de 13000 saaledes antagne findes Mænd, der ikke har meldt sig frivillig, ophører Forpligtelsen først for disse. Nærmere Regler for Overgangen gives af Statsministeren.

Forslaget rummer Bestemmelse om *Folkeafstemning* inden 3 Maaneder efter Lovens Vedtagelse i Rigsdagen.

Udgiften er beregnet til 7,3 Mill. Kr. aarlig for Vagtkorpset og 10,35 Mill. Kr. for Statsmarinen.

RESERVEOFFICERERNES UDDANNELSE

AF KAPTAJN AF RESERVEN M. H. DAVIDSEN

„Lidt men godt" bør være Parolen for Danmarks Forsvarsordning, saa at den Indsats, vi eventuelt engang skal gøre, kan blive saa effektiv som muligt i den korte Tid, den antagelig vil komme til at vare.

Derfor vil en mindre Hær med rutinerede Befalingsmænd og udrustet saavel med tidssvarende Materiel som med fornøden Ammunition selvfølgelig være mere værd i Krigstid end en større Hærstyrke med talrige Reserveformationer, men uden tilsvarende Mængde af Ammunition eller af moderne tekniske Hjælpemidler.

Krigerhaandværket er jo i civiliserede Stater ikke mere „Haandværk", men snarere „Maskindrift", og Krigsmaskinernas Fortrin vejer i vore Dage langt mere til end Personellets numeriske Overlegenhed. Desuden er Fordringerne til Personellets Uddannelse og Rutine blevet meget større, saa at den Betydning, man hidindtil har tillagt Reserveformationerne, sikkert i Fremtiden vil blive stærkt reduceret.

Imidlertid gør Hærloven af 1922 de mange Reserveformationer til en væsentlig Bestanddel af den mobiliserede Hær, og saa længe denne Lov er gældende, vil det være nærliggende at at rejse Spørgsmaalet om, hvorvidt Reservens faste Befalingsmænd med kun indtil 30 Dages aarlig Indkaldelse kan siges til enhver Tid at være i Besiddelse af den fornødne Rutine.

Jeg skal her ikke udtale mig om Fodfolket, men kun om det Vaaben, som jeg selv tilhører, nemlig *Reservefeltartilleriet.*

Er der noget Vaaben, hvis Brugbarhed beror paa Befalingsmændenes Rutine, da er det netop Feltartilleriet, et Vaaben som ifølge sin Anvendelse altid er feltmæssig beredt, og for hvilket Overgangen fra Fredsforhold til Krigsfod ikke er nogen stor Forandring. Derfor lyder Sammenstillingen af de to Ord Reserve og Feltartilleri nærmest som en Anomali og vil næppe vække Forestillingen om et Artiileri, som er særlig brugbart i Felten, med mindre der ud over den normerede 30 Dages aarlige Indkaldelse træffes yderligere Foranstaltninger til, at Reservens faste Officerer kan opnaa og vedligeholde den Rutine, hvorpaa Reservefeltbatteriernes Brugbarhed i Mobiliseringstilfælde beror.

Bortset fra, at mange af de Reserveofficerer, som blev overførte til Feltartilleriet fra Kyst- og Fæstningsartilleriet, vil have meget vanskeligt ved nogensinde at faa et saadant Kendskab til Feltartilleriet, at de kan gøre Fyldest paa deres nuværende Pladser, vil selv de „fødte" Feltartillerister blandt Reservens faste Officerer være ilde stedte, saafremt de ikke er i stadig Føling med det Vaaben, hvori de under alvorsfulde Forhold skal bestride ansvarsfulde Hverv. En Undtagelse herfra danner muligvis de Befalingsmænd, som ved Reduktionen blev overførte fra Linien til Reserven og foreløbig kan føle sig tilstrækkelig vel rutinerede.

Men iøvrigt har Reserveofficererne i Feltartilleriet en klar Forstaaelse af Manglerne ved deres Brugbarhed i Øjeblikket, og de har da ogsaa selv taget Initiativet til et Forsøg paa ad frivillig Vej at raade nogen Bod herpaa.

Saaledes mødtes forrige Vinter de fleste af de i København bosiddende Batterichefer af Reserven hver anden Søndag Formiddag til Instruktion paa Artilleriskydeskolen, hvis Chef velvilligst havde stillet Lokale og Materiel til Raadighed, medens nogle Officerer af Linien frivilligt ofrede deres Søndag Formiddag for at kunne vejlede som Instruktører.

Atter i Aar finder disse Instruktionssammenkomster Sted under forøget Tilslutning af saavel Oberstløjtnanter som Løjtnanter af Reserven — et Tegn paa, at Feltartilleriets Reserveofficerer føler Trang til at være i stadig Kontakt med deres Vaaben for ikke at miste Tilliden til egen Brugbarhed.

Ganske vist er Forholdene i København gunstigere for saadanne Instruktionssammenkomster end i mange andre af Feltartilleriets Garnisonsbyer,

hvor de paagældende Reserveofficerer ofte har deres Bopæl langt borte fra vedkommende By og derfor ikke uden særlige Rejseudgifter kan deltage i den Slags militære Sammenkomster. Men det var jo muligt, at der fra de afgørende Myndigheders Side ogsaa med Hensyn til Dækningen af Rejseudgifter kunde findes en Udvej for at støtte en saadan frivillig Bevægelse, saafremt der i andre Garnisonsbyer viser sig tilstrækkelig Tilslutning til Tanken.

Disse Forsøg paa ad frivillig Vej at raade nogen Bod paa Reserveofficerens Mangel paa Rutine antyder, med hvilken Alvor og Ansvarsbevidsthed Reservene faste Officerer opfatter deres militære Stilling, og det var ønskeligt, om det, som nu foregaar frivilligt, efterhaanden kunde blive fast Norm og Regel.

Foreløbig Meddelelse

om Dansk militært Idrætsforbunds 7. militære Lands-Idrætsstævne.

Stævnet afholdes i Dagene 24., 25. og 26. Juli 1925 i *Randers* og omfatter følgende Konkurrencer:

Fægtning: Sabel, Kaarde og Bajonet.

Haandgranatkastning.

Løb: 100 m, 1500 m, 4000 m og 4 × 300 m Relaisløb.

Skydning: Pistol: Præcisionsskydning, Duelskydning.
Gevær: Præcisionsskydning, Feltskydning.

Spring: Højde- og Længdespring.

Svømning: 100 m, 500 m, Bjergning og Holdkapsvømning.

Feltkonkurrence: Sammensat af: Løb (eventuelt indlagt Forhindringer), Skydning med Gevær, Haandgranatkastning.

Militær Femkamp I: bestaaende af Sabelfægtning, Haandgranatkastning, 4000 m Løb, Duelskydning med Pistol og 100 m Svømning.

Militær Femkamp II: bestaaende af Bajonetfægtning, Haandgranatkastning, 1500 m Løb, Præcisionsskydning med Gevær og Længdespring.

I Stævnet kan deltage:

a) Alle Medlemmer af Idrætsforeninger under D. m. I.

b) Faste (i Nummer værende) Befalingsmænd o. l. af Linien og Reserven samt tjenstgørende Sekondløjtnanter, Kornetter, Korporaler o. l., der ikke kan være Medlem af en eksisterende Forening under D. m. I., men som er ekstraordinære Medlemmer direkte under Forbundet.

(Anmodning om Optagelse som ekstraordinært Medlem af D. m. I. sker skriftligt til Forbundet (Materialgaarden, Kastellet, Kjøbenhavn Ø) Aarskontingent 5 Kr.)

I hver af de 21 Konkurrencer udsættes 1—3 Præmier.

Udførlige Bestemmelser for Stævnet vil senere udgaa til D. m. I.s Foreninger samt til samtlige Afdelinger og Underafdelinger.

DETAILPRISER FOR APRIL 1925

		Gsnt. for hele Landet				
		April 1925	Januar 1925	Oktober 1924	Juli 1924	April 1924
		Øre	Øre	Øre	Øre	Øre
Rugbrød	4 kg.	145	141	129	110	111
Sigtebrød	kg.	74	72	65	59	59
Franskbrød	—	103	101	94	87	87
Flormel	—	66	62	57	48	49
Byggryn, danske	—	65	63	59	52	52
Havregryn, danske	—	97	98	95	89	93
Semoulegryn	—	84	79	74	70	70
Kartoffelmel	—	72	71	70	70	70
Risengryn	—	98	97	95	91	90
Sagogryn	—	102	108	110	111	120
Gule Ærter	—	104	108	108	112	113
Hugget Melis Nr. 1	—	85	84	102	97	115
Farin, lyst, Nr. 1	—	71	70	89	83	102
Kaffe	—	585	573	528	488	467
Te, alm. Kongo	—	982	979	959	943	940
Tørrede Æbler	—	255	258	261	271	287
Tørrede Abrikoser	—	342	331	321	327	349
Svedsker m. Sten	—	170	170	164	178	194
Rosiner, Valencia	—	201	210	218	234	251
Fiskeboller, færøiske	1/2 kg.	84	85	86	86	86
Henkogte Ærter, grove	—	90	91	91	92	92
Hvidtøl, Nr. 1	1/1 Fl.	26	26	25	25	25
Bayersk Øl	1/2 -	30	30	30	30	30
Smør, lurmærket	kg	554	598	631	546	482
Margarine (animalsk)	—	253	276	264	245	252
Plantefedt (Palmin)	—	202	205	201	190	201
Vegetabilmargarine	—	197	199	195	183	197
Mejeri Ost	—	206	218	212	191	199
Æg, nylagte, danske	Snes	295	514	473	356	288
—, præserverede	—	—	396	364	—	—
Sødmælk	Liter	40	42	42	37	36
Helskummet Mælk	—	13	14	14	13	12
Kærnemælk	—	18	18	18	16	16
Oksekød (Forkød)	kg.	219	223	232	233	219
— (skært Kød)	—	322	326	331	340	314
Kalvekød (Forkød)	—	221	223	229	231	213
Fersk Svinebov	—	272	272	270	244	235
Svine-Rygben, fra Slagteri	—	60	61	71	49	51
Mørbrad	—	427	418	467	462	389
Saltet Brystflæsk	—	336	336	331	295	287
Islandsk Lammekød, Forbov	—	233	228	217	187	185
Røget, benløs Skinke	—	491	489	487	472	452
Svinefedt, krydret, dansk	—	297	301	285	242	260
Spegepølse	—	523	521	514	507	495
Ferske Sild	—	92	110	87	108	100
Torsk	—	80	100	87	73	82
Rødspætter	—	199	234	206	209	195
Klipfisk	—	193	188	167	160	157
Hvidkaal	—	21	17	17	—	30
Gulerødder[1]	—	26	25	25	157	30
Kartofler, i større Partier	50 kg	979	930	874	1073	1095
— i mindre —[2]	kg	24	23	22	27-63	26
Køkkensalt	—	19	19	19	18	18
Amerikansk Vaskesoda	—	17	17	17	16	16
Brun Sæbe, prima	—	91	92	93	93	102
Petroleum, Water white	Liter	28	28	28	30	30
Skotske Nøddekul	hl.	412	445	462	467	538
Knuste Koks, leveret	—	342	395	413	416	480
Elektricitet	kwt.	59	59	60	60	60
Gas	m^3	31	31	31	33	35
Optændingsbrænde	kg.	11	11	11	11	10
Herrestøvler, Boxcalf	Par	2539	2559	2539	2525	2520
Forsaaling og Bagfl. af do.	—	825	825	825	824	823

[1]) Juli-Prisen gælder nye Gulerødder.

[2]) Det første Tal i Kolonnen med Juli-Priserne angiver Prisen for gl. Kartofler, det sidste Tal Prisen for nye Kartofler.

DET NYE NORD

I Januar 1918 udkom 1. Nummer af dette nye interskandinaviske Tidsskrift, som bebudede at ville være Talsmand for Nordens Samfundsinteresser og gav Løfte om et baade afvekslende og lødigt Indhold, og det skal straks siges, at dette Løfte blev holdt. Gennem de Aar; der fulgte paa Verdenskrigen med de mange Samfundsspørgsmaal, som har trængt og stadig trænger sig paa til Debat og til Løsning, har „Det nye Nord„ ved sit Valg og sin Behandling af Problemerne indtaget en smuk Stilling, som ikke ændredes, da Bladet fra at være Ugeskrift senere gik over til kun at udkomme 1 Gang maanedligt.

Ikke mindst ved det redelige Oplysningsarbejde, „Det nye Nord" har udrettet paa Omraader, der berører de nordiske Rigers Forsvar og indbyrdes Forhold saavel i denne som i dermed beslægtet politisk Henseende, har det rummet megen Interesse ogsaa for os Officerer, og Bladets Redaktør kom tilmed Officerer o. l. i Møde ved at tilbyde Abonnement til halv Pris, et Tilbud som ikke faa benyttede sig af, men som endnu flere burde have modtaget.

Nu er det jo — desværre — saaledes, at et Organ, der saa at sige udelukkende skulde bæres af Læserne og ikke af Annoncer, ikke er let at holde oppe i de vanskelige Tider, som fulgte paa Krigen. „Det nye Nord" har vistnok heller ikke været nogen Guldgrube for Udgiverne, og med Udgangen af 1924 bebudede Bladet et interregnum paa $^1/_2$ Aar, indtil det havde forvisset sig om, at saa mange interesserer sig for det, at det i sit fremtidige Liv kan være selvbærende.

Der er nu skabt nødvendig Basis i saa Henseende, og i det Program, Bladet har givet for kommende Tider, er den hidtidige Linje fortsat. Med vort Kendskab til Redaktøren vil den blive holdt.

Det tidligere Tilbud om, at Officerer kan faa Bladet for halv Pris (6 Kr. aarlig) er gentaget og vi tager af Begivenhederne Anledning til stærkt at opfordre vore Læsere til at gøre Brug af dette Tilbud. Vi Officerer har i vore Dage Brug nok for at kigge udenfor vore egne Vinduer og følge de Rørelser, der foregaar. Tiden kræver mere end nogensinde god og overlegen Oplysning om Samfundsforholdene og Sammenhold mellem de Kredse, som danner de centripetale Kræfter i Samfundene.

Vi anbefaler trøstigt „Det nye Nord" til vore Læsere.

C. F. L.

STEDTILLÆGETS NYE SATSER

Efter de under adskillige Vanskeligheder langt om længe vedtagne nye Regler ang. Stedtillæg skal (§ 86) Finansministeren efter Indstilling fra Lønningraadet fastsætte, hvilke Byer der vil være at henføre under Satserne b—e. Klassificeringen er derefter *for Garnisonsbyernes Vedkommende* følgende:

Sats a (495 Kr.): Kjøbenhavn, Frederiksberg og Gentofte.
Sats b (450 Kr.): Aalborg, Aarhus og Randers.
Sats c (330 Kr.): Fredericia, Haderslev, Helsingør, Odense, Roskilde, Sønderborg, Tønder, Viborg, Vordingborg.
Sats d (240 Kr.): Holbæk, Næstved, Ringsted, Slagelse (Frederiksværk).
(*Sats e* omfatter kun Landkommuner).

L. LEVISON JUNR.
AKTIESELSKAB
GRUNDLAGT 1850
KØBMAGERGADE
50
KØBENHAVN, K.

PAPIRFORRETNING
PAPIRVAREFABRIK

MUNDERINGS-MAGASINET
aabnes 16. Juni

Telefon 10.909 LANDEMÆRKET 3 (vis a vis Rundetaarn)
I Ledelsen: Kaptajn K. V. HØYER

Hærens ny Feltuniform

Et Parti Officersuniformer af prima engelsk Khaki leveres til Kr. **144.00**
pr. Sæt i 12 maanedlige Afdrag. Ved kontant Betaling Kr. **135.00.**

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 6 | JUNI 1925 | 4. AARGANG

RESERVEOFFICERERNES UDDANNELSE

Ved sin Artikel i Maj-Heftet om dette Emne har Kaptajn M. H. Davidsen rørt ved noget ikke blot interessant og for den enkelte Reserveofficer vigtigt, men noget, der er af afgørende Betydning for Kampværdien af den Hær, Ordningen af 1922 byggede op — netop paa Reserveofficerer.

Dette sidste kunde synes overdrevent sagt, men alene en Opgørelse af Hærens Antal af Reserveformationer i Forhold til Antallet af tilsvarende Linjeformationer viser Paastandens Rigtighed. Og undersøger man den mobiliserede Hær, ja, da er Linjeafdelingernes Antal mildest talt meget beskedent. Ganske vist camoufleres dette Forhold i nogen Maade derved, at Afdelinger med Halvdelen Reserve og Halvdelen Linje *benævnes* Linjeafdelinger, men med Navnet alene bliver Afdelingens reelle Art ikke stort anderledes.

Saa dominerende, som Reserven altsaa er indenfor den danske Hær, bliver Kvaliteten af Reservens Officerer — Delingsførere, Underafdelings- og Afdelingschefer — rent ud afgørende for Hærens Brugbarhed, og det er derfor ikke uden Føje, at det Spørgsmaal rejses: Er det muligt alene med de lovmæssige „indtil 30 Dages" aarlig Indkaldelse at holde Reserveofficerernes teoretiske og praktiske Kunnen paa tilstrækkelig Højde?

Kaptajn Davidsen besvarer dette Spørgsmaal for sit eget Vaaben med et Nej og anviser i Konsekvens af dette Nej frivillig Uddannelse som eneste Middel til at raade Bod paa Manglerne.

Saa ligetil Spørgsmaalet — og Svaret derpaa — kan synes, vil det alligevel ved nøjere Eftersyn vise sig at være temmelig mangeartet. Ogsaa bortset fra Enighed om, at de 30 Dage giver for lidt.

Forholdene er jo ikke saa lidt *forskellige for de forskellige Vaaben.* Medens der f. Eks. ved *Feltartilleriet* kræves saa megen rent teoretisk Viden, at Teorien alene kunde byde rigeligt Stof for de af Kaptajn D. omtalte frivillige Kursus (hvor jeg iøvrigt gaar ud fra, at man har dyrket ogsaa applikatoriske Øvelser), saa stiller Forholdene sig f. Eks. ved *Fodfolket* adskilligt anderledes. Den rene Teori kan jo nok dyrkes og give et vist Udbytte, men ren Reglementslæsning uden „Øvelsesapparat" vil, navnlig for Delingsføreres Vedkommende, være af relativt ringe Værdi. Der maa Mandskab til for at Øvelserne kan give rimeligt Resultat. De hidtidige „Reservekursus" har vistnok bevist Sandheden heraf; skal der ofres Tid, Kræfter og Penge paa Kursus, hvad enten de er frivillige eller ej, maa de jo kunne give noget for det, der ofres paa dem. For Kompagnichefers Vedkommende vil der jo nok kunne indhøstes en Del alene ved teoretisk Gennemgang af forskelltge Emner af administrativ, teknisk og taktisk Art. Og at enhver Afstivning af en Kompagnichefs Viden vil være tiltrængt, derom kan der fornuftigvis ikke herske Tvivl, naar man gør sig klart, at han ved sit Kompagni skal være „her og der og Straalemester tillige." Det skal han jo nemlig.

For *Landsdelene* bliver Forholdene i Henseende til saadanne frivillige Kursus atter forskellige. Medens der her i Kjøbenhavn saa nogenlunde let lader sig arrangere Kursus, ved hvilke man kunde regne med saavel gode Lærerkræfter som rimelig Tilslutning og Adang til paa de respektive Vaabens Skoler at gøre Undervisningen tilpas alsidig, vil det i og om Provinsgarnisonerne stille sig ret vanskeligt — for ikke at tale om den stakkels Løjtnant eller Kaptajn, der til daglig tjener Samfundet som Postmand i Herning eller Skjern eller lignende Steder, og som jo vilde være ganske hors de concours i en saadan Sag, og trods mulig baade Vilje og Evne maatte staa tilbage for mere heldige Kammerater. Hertil kan ganske vist indvendes, at det for Hæren dog vilde være af Betydning at faa de omtalte Kursus gennemført, hvor der er Mulighed derfor, og at man saa kun kunde beklage, at det ikke er gørligt at faa *alle* med. Men

det er nu alligevel, set med *Hærens* Øjne, af overvejende Betydning, at det der gennemføres, kan gennemføres praktisk talt for *alle*.

Dernæst *Bekostningen*, Urimeligt vilde det jo være, om ikke Staten refunderer de direkte Udgifter. Her vil *maaske* ingen større Vanskelighed værre. Der foreligger jo allerede Bemyndigelse for Divisionerne til at gøre Bestemmelserne i „Love og Bestemmelser, 9. Hefte", Pkt. 97, for Honorering af frivillig Tjeneste i Anledning af Divisionskommandoøvelser gældende overfor „lignende kortvarige Øvelser som Krigsspil, Instruktionsøvelser og Kadreøvelser forsaavidt angaar de faste Befalingsmænd af Reserven". Herfra og til at honorere de her omtalte frivillige Kursus med Hensyn til direkte Udlæg vil der jo ikke være længere Skridt, end at den Side af Sagen kunde overkommes.

Nej, Vanskelighederne ligger nærmest i

1) at faa organiseret Kursus, der kan give *rationelt* Udbytte og ikke blot bliver „Sammenkomst",
2) at skaffe Mulighed for tilpas ligelig Adgang til disse Kursus.

Kan disse to Vanskeligheder overvindes, tror jeg, at den 3. Faktor i dette Regnestykke: Viljen fra Befalingsmændenenes Side trygt kan regnes at være til Stede.

Og dog maa man vare sig for at tro at kunne erstatte, hvad Hærordningen har forsømt, ved uden videre at regne med, at Befalingsmændene nok sørger for at dygtiggøre sig for egen Regning og paatage sig det nødvendige Arbejde udenfor Indkaldelser og Tjenestetid, saa at Hærens Værdi og Renommé ikke kompromitteres. Der trækkes f. T. store Veksler paa Linjebefalingsmændenes gode Vilje, Evner og Arbejdskraft for at faa Uddannelsen til at „løbe rundt". Og ingen har Ret til at mistænke Reservens Befalingsmænd for ikke efter Evne at ville følge Trop; Reservens Indsats i Sikringsperioden vidner dette tydeligt nok. *Men* Hærens Organisation skal hvile solidt, i et Fundament, i hvilket de væsentlige Dele ikke maa gøres til en „privat" Sag. Enhver dansk Mand har Ret (og Pligt) til at regne med Befalingsmændenes redelige Vilje til at gøre ogsaa *mere* end deres Skyldighed, men saasnart man „regner" med sligt ved en Lovs Vedtagelse, er der noget galt. En daarlig Hærlov bliver ikke god, om Befalingsmændene end ydede det overmenneskelige.

Man maa nu engang holde sig dette klart: Udenfor den Tid, Reservebefalingsmanden er indkommanderet til Tjeneste, er han civil Mand og maa først og fremmest honorere sine civile Pligter, om han skal fylde sin Plads. Den „fødte" Reserveofficer sidder oftest i en Stilling, der lægger kraftigt Beslag paa hans Tid og hans Kræfter. Og den tidligere Linjeofficer, der efter at have tjent Hæren gennem sine bedste Aar, er afskediget og gaaet over i Reserven, maa lægge sig kraftigt i Selen for at kunne konkurrere paa et nyt Arbejdsfelt, hvor hans *specielle* Kunnen og Viden jo ikke kommer ham til megen Nytte. For begge Parter gælder det ganske vist lige saa selvfølgeligt, at har man paataget sig en Befalingsmandsstilling i Reserven, maa deraf følge Pligt til at holde Viden og Rutine vedlige, saa man kan gøre Fyldest. Og deraf følger atter, at Reserveofficererne sikkert gerne vilde frekventere frivillige Kursus som de af Kaptajn D. skitserede,

— saavidt deres Tid tillader,
— hvis man kan paaregne at faa noget fornuftigt ud af det, og
— forudsat at der ikke paabyrdes Udgifter, som jo aldrig vilde være lige store for de enkelte Befalingsmænd.

Vi maa gøre os klart, at den danske Hær „har en militsagtig Karakter", som det hedder i den officielle Meddelelse, den danske Regering lod tilflyde Folkeforbundet efter Vedtægten af Hærloven af 1922, og vi maa ikke tro, at de Mangler, der naturligt flyder heraf, kan *fjernes* ved saa relativt nemt et Husraad som frivillige Kursus for det store Gros af Befalingsmænd, der hedder Reservebefalingsmænd. Paa den anden Side har netop *Frivilligbevægelsen* saa stor Betydning herhjemme, at den Tanke er baade sund og berettiget, at naar Tusinder af Medborgere ofrer Tid og Flid indenfor vore frivillige Korps, skal heller ikke Hærens egne Befalingsmænd, det være sig af Linjen eller Reserven, holde sig tilbage, om de ved at ofre af deres Fritid kan opnaa Dygtiggørelse til god Bestridelse af den Stilling, de frivilligt har modtaget, til Fremme af den Sag, der ligger os alle varmt paa Sinde: Hele Hærens Opøvelse til at fylde sin Opgave, Danmarks Forsvar.

Jeg har overfor Kaptajn Davidsens anerkendelsesværdige Idé, som jo har den Fordel, at den allerede paa en smuk og tiltalende Maade er realiseret indenfor Artilleriet, fremholdt visse, jeg vil gerne sige *negative* Momenter. Jeg beder om Lov til at sige, at jeg egentlig ikke har fremholdt disse Sider af Sagen efter Temparament eller personlig Lyst (Ulyst), men fordi jeg har ment, at ogsaa *de* hører hjemme i en Drøftelse om et saa betydningsfuldt Emne — og saa fordi ingen andre har ytret Lyst til netop at fremholde dem.

Det vilde være *meget* ønskeligt om andre, ogsaa fra formaaende Side, vilde bidrage til en frugtbar Drøftelse af Sagen. I Bladets følgende Numre er Spalterne aaben herfor, og der foreligger Løfte om Indlæg fra forskellig Side. *C. F. L.*

ENHEDS-SKAT

Vi har gentagne Gange gjort Rede for den højst uensartede Skattebyrde i de forskellige Kommuner med deraf følgende ulige Lønningsforhold for Tjenestemænd, der som de militære hyppigt og uansøgt forflyttes fra en By til en anden. Vi har ligeledes omtalt, at f. Eks. Lønningskommissionen af 1917 gav blankt op under Forsøget paa at finde en lønningsmæssig Modvægt mod denne Uretfærdighed, men gav Anvisning paa at søge Forholdene ordnet, naar en Gang Skattelovgivningen kommer til Revision. Fornylig har Skatteinspektøren i Nykøbing F., Dr. phil. *J. Davidsohn*, i »Socialvirke« holdt et Foredrag om en interessant Udvej til en retfærdigere Skattefordeling, nemlig ved »Enhedsskat«, og har derefter i en Artikel i »Skatteborgeren« trukket visse Hovedlinier op, som vi tillader os nedenfor at gengive.

Da Ligningskommissionerne i Danmarks *Købstæder* først paa Aaret 1922 havde afsluttet deres møjsommelige Arbejde med Ansættelsen af Skatteydernes Indkomster i det forløbne Regnskabsaar, var de naaet til et samlet Resultat af 800 Millioner Kroner. Saa meget var der altsaa tjent af alle Købstadsborgere, og af dette Beløb skulde de nu svare Skat for det kommende Skatteaar, baade til Stat og Kommune. Staten var forholdsvis beskeden og nøjedes med 2 pCt. af hele Beløbet, ialt 16 Millioner Kroner. Kommunerne tog ikke mindre end fire Gange saa meget, eller godt 64 Millioner, 8 pCt. af Indkomsten. Til det offentlige, taget under et, svaredes der altsaa i Købstæderne *10 pCt.* af Indkomsten.

Hvorledes stillede de samme Forhold sig i *Landkommunerne?* Den samlede Indkomst var her væsentlig større, ialt 1250 Millioner Kroner. Men her nøjedes Kommunerne med 50 Millioner, altsaa kun 4 pCt., medens Staten tog 21 Millioner eller godt 1½ pCt. Ialt svaredes der paa Landet til det offentlige godt 5½ pCt. af Indkomsten.

Man kunde nu stille følgende Opgave: *Hvis alle offentlige Udgifter* i By og paa Land — her er foreløbig set bort fra Hovedstaden —*sloges sammen og paalignedes hele Landets Befolkning under eet*, altsaa uden Hensyn til, hvor hver enkelt har sin Bopæl, hvor meget vilde Skattebyrden saa komme til at veje?

Det er let nok med de foreliggende Tal at give Svaret. der skulde bruges 16 + 64 + 50 + 21 = 151 Millioner, at fordele paa en samlet Indkomst af 800 + 1250 = 2050 Millioner. Det bliver knapt 7½ *pCt.*

Med andre Ord: *Hvis Staten opkrævede al Indkomstskat og ud af det indkomne Beløb dækkede det manglende paa Kommunernes Budget* i Stedet for som nu at lade disse selv foretage særskilt Ligning paa Beboerne, saa vilde man over hele Landet have haft at svare en *Enheds-Indkomstskat til Stat og Kommune under eet paa knapt 7½ pCt. af Indkomsten* i Gennemsnit. Naturligvis kunde man ligefuldt gennem en progressiv Skala lette Skatten for de mindst bemidlede mod et tilsvarende Paalæg for de bedst stillede.

For *Staten* vilde Forholdet forsaavidt være uden større Interesse: den vilde hverken faa mere eller mindre for det. Men tænker man sig nu, at Staten kom i den Situation at skulle bruge flere Penge — og sligt *kan* jo tænkes — vilde Enhedsskattesystemet dog faa sin store Betydning ogsaa, ja netop for Staten.

Lod man f. Eks. hele Landet betale en Skat som den, der 1922—23 *gennemsnitlig* betaltes i Købstæderne, d. v. s. forhøjede Enhedsskatteprocenten fra knapt 7½ til 10, vilde der indkomme godt 2½ pCt. af 2050 Millioner Kroner eller nøjagtigere 55 Millioner Kroner *mere,* som Staten vilde kunne raade over, f. Eks. til Stabilisering af Valutaen. Og alligevel vilde ingen have at svare en saadan Skat som den, vi nu kender i de virkelige *dyre* Købstæder!

Med andre Ord: *Man kan lette Skattebyrden, hvor den er allertungest, føleligt og endda tilføre Staten et halvt Hundrede Millioner aarligt.* Skulde derimod disse Penge skaffes paa den nuværende Maade, maatte Købstadborgerne *gennemsnitlig* afgive over 13 pCt. af deres Indtægter. Og i de dyre Kommuner vilde man komme op paa uhyrlige Beløb.

Hvor tilfredsstillende det end i teknisk Henseende kunde være at indføre en saadan Reform, vilde den ikke kunne forsvares, medmindre der findes tungt vejende Grunde til at gøre det.

I det store og hele vil Enhedsskatten jo være ensbetydende med en Forøgelse af Landbefolkningens Skatteydelse til Fordel for Købstadbeboerne. Eller om man vil: en delvis Ophævelse af Sondringen mellem Stats- og kommunale Udgifter, hvad Midlernes Tilvejebringelse angaar. Hvilke Grunde kan der nu anføres til Fordel for en saadan Ophævelse?

Det kan først fremhæves, at Sondringen i Forvejen er meget tilfældig og vilkaarlig. Tager man den meget store Udgiftspost »sociale Udgifter«, er de Regler, der gælder for Statens, Kommunernes og de paagældende Personers egen Deltagelse i disse Udgifter jo ganske frit valgte, saaledes som Partierne har kunnet blive enige om det.

Det er Staten, der ved Lov har bestemt Fordelingen,, altsaa ligefrem paalagt Kommunerne at yde de dem paahvilende Bidrag, ligesom det jo overhovedet er Staten der fastsætter, hvad der er Stats- og hvad der er kommunale *Opgaver,* en Grænse, der ogsaa i høj Grad er præget af Tilfældighed. Og ganske det samme Forhold gør sig gældende for Kommunernes Udgifter til Skole, Rets- og Hospitalsvæsen samt til Afskrivning og Forrentning af Gæld, der maa henføres til disse Udgifter. Saa er der tilbage af større Udgiftsposter: Gader og Veje og deres Belysning og Renholdning, Brandvæsen og endelig Byens Administration i det hele. Man kan f. Eks. sige, at Vejvæsenet saa udelukkende er til Købstadens egne Beboeres Brug, at det vilde være ganske uberettiget at paaligne Oplandets Landbeboere et Bidrag hertil? De har dog i meget høj Grad Ærinde der: til Slagteri og Sukkerfabrik, til Sygehus og Apothek, til Købmændene og Torvet, baade til Afsætning af Produkter og Indkøb af Varer, til Bank og Sagfører og alskens »Kulturgoder«. Og er der mere Rimelighed i at lade Beboerne paa Strandvejen bidrage til kommunale Skoler og Veje i Sundby paa Amager end i at lade en Købstads Opland —

og i Bilernes Tid er Opland et vidt Begreb — bidrage til Købstadens Veje eller til dens Brandvæsen?

Men langt væsentligere end denne Betragtning er følgende: hvem er det, der lægger Beslag paa Købstadens Understøttelsesvæsen, dens Skoler og øvrige Institutioner? Er det ikke for en stor Del Indvandrere fra Landet, hvis Befolkningsoverskud regelmæssigt søger til Købstaden? Kender man en Smule til de personlige Forhold i en Købstad, vil man ikke mindst i disse Aar se, hvorledes Familier, der i de gyldne Krigsaar, da der var Arbejde nok at faa i Byerne, har slaaet sig ned der, nu stiller Krav til dens forskellige sociale Institutioner og Kasser. Og Bolignøden har gjort, at det nu ogsaa paahviler Købstaden at sørge for Hus til dem! Som man har sagt om København, at det er Danmarks største jydske By, gælder det jo om enhver Købstad, at den er Opsamlingssted for Omegnens Overskudsbefolkning, i Reglen ikke dens mest skatteydende, snarere dens mest krævende.

Ganske grelt fremtræder Forholdet, hvor en Landkommune i Byens umiddelbare Nærhed afgiver Ly for en stor Befolkning, der lever i og af Byen, men unddrager sig Bidragspligten ved at tage Ophold udenfor Bygrænsen. Hvad der er forsøgt for at komme denne Skade til Livs, er forblevet virkningsløst. Den florerer og udøver sine økonomisk og moralsk ødelæggende Virkninger, der vokser automatisk Thi jo større Forskellen er mellem Byens og Omegnens Skatebyrde, desto flere flytter ud. Og jo flere der flytter ud, desto større bliver Forskellen. Dette Onde truer nu, da snart enhver større Skatteyder holder Bil, med at blive ganske universelt. Ja, man kan jo holde Bilen, og undertiden bo husfrit ogsaa, for det, man sparer i Skat. Og i saa Fald kommer det jo ikke an paa en Mil mere eller mindre. Det er næppe for meget sagt, at Bilerne vil medføre en delvis Opgivelse af Byerne som Beboelsessted og en jævnere Fordeling af Befolkningen, som man allerede for Nodsjællans Vedkommende kan se ret tydelige Spor af. Dette er sikkert baade nødvendigt og godt. Men Forudsætningen er en Omorganisation af de offentlige Udgifters Tilvejebringelse.

For Øjeblikket synes Enhedsskattens Betydning mig dog størst, naar den betragtes som Valutaforanstaltning. At Forbruget bør nedsættes synes man jo næsten at være enig om. Og hvad man skulde have forsværget: kraftige Røster har forlangt Forbrugsindskrænkningen gennemført gennem direkte Beskatning. Det er naturligvis en Forudsætning, at denne ikke udnyttes til offentligt Forbrug, men f. Eks. til extraordinær Amortisation af Statsgæld el. desl. Dette kan, som allerede vist, kun gennemføres, saafremt Indkomstskatten nedsættes, hvor den er højest, d. v. s. Skatebyrden fordeles over hele Befolkningen.

At man gennem Enhedsskatten for en stor Del kan ophæve Virkningen af den sikkert lidet effektive Ligning paa Landet, er sikkert. Det bør blot fremhæves, at Arbejdet for denne Lignings Fobedring ingenlunde derfor mister sin Betydning.

Selve Skatteværsenets Administration simplificeres naturligvis umaadeligt, hvis Enhedsskat indføres. Mellemkommunal Beskatning, Skattefordeling mellem Kommuner, den særlige Udregning, Bogføring, Opkrævning af den kommunale Skat, Tillægsligninger med tilhørende Korrespondance, alle Skattepligtsspøgsmaal i Forhold til Kommuner, Unddragelse af Skattepligten ved stadig Flytning o. m. a. bortfalder, og dermed ogsaa Centraladministrationens Arbejde med Sager af den Art.

Det er en Selvfølge, at Enhedsskatten forudsætter en vis Kontrol med Kommunernes Økonomi, saa at ingen enkelt Kommune flotter sig paa hele Landets Bekostning. Nu er i Forvejen den kommunale Administration i meget høj Grad bunden. En By kan ikke afstaa en Kvadratmeter Jord uden højere Samtykke. Og Udgifterne til en Række af de vigtigste og dyreste Formaal er som allerede nævt foreskrevet ved Lov. Det Spillerum, der er overladt det frie Skøn, er i Virkeligheden saare snævert. I hvert Fald vil det næppe volde synderlig Vanskelighed gennem Indførelse af et *»Normalbudget«* at formulere de supplerende Regler, der maatte blive nødvendige for at hindre Misbrug. Iøvrigt burde man sikkert bestræbe sig for at lade et vist Spillerum staa aabent og til Gengæld overlade visse Skatteformer, der egner sig dertil (Restaurations-, Forlystelsesskat, visse Omsætningsafgifter), og som Kommunens Beboere selv bærer Byrden af, til dens mere eller mindre fri Raadighed *(»Lokalbudget«)* sammen med de hertil bestaaende kommunale Skatter og Afgifter, der ikke vedrører Indkomsten.

Det vil ses, at *Hovedstaden* er holdt udenfor de her opstillede Beregninger. Københavns samlede Indkomst ligger i disse Aar omkring 1000 Millioner, hvoraf der for 1922—23 svaredes 10 pCt. eller 100 Millioner il det offentlige, saa at Københavns Kommune simpelthen kan lægges til de øvrige Byer, uden at Gennemsnitten forrykkes. Derimod svaredes der paa Frederiksberg af en Indkomstmasse paa ca. 240 Millioner omkring 10½ til Kommunen og 8½ til Staten, ialt 19 Millioner eller 8 pCt. af Indkomsten. Lægger man nu Hovedstadens 1000 + 240 = 1240 Millioers Indkomst til det øvrige Lands 2050, kommer vi op imod 3300 Millioner, hvoraf der skal udredes 119 + 151 = 270 Millioner Kroner i Skat, d. e. godt 8 pCt., eller omtrent hvad Frederiksbergerne betaler nu.

Resultatet af Undersøgelserne bliver da i Korthed dette: *Paalignes Indkomst-Skatten til Dækning af samtlige offentlige Udgifter hele Landets Befolkning under eet, kommer vi alle til at svare saa meget Skat, som der nu betales paa Frederiksberg.* Samtidig vil *alle de Onder være afhjulpne, der knytter sig til den enorme Uensartethed i Skattebyrden* fra By til By og fra Købstad til Land, og der bliver et Spillerum for den offentlige Økonomi, der sætter den i Stand til at *imødekomme de Krav, en extraordinær finansiel Situation stiller.*

FLYTTEGODTGØRELSE

ET LILLE SKRIDT FREM AD VEJEN

Under 25. Aug. 1923 fremsendte F. O. L. til Ministeriet en Indstilling om at foranledige Tjenestemandslovens Bestemmelser i § 1290 om Flyttegodtgørelse ændrede, saa at det bliver muligt for en Tjenestemand, der uden eget Ønske beordres til den ene Flytning efter den anden, at slippe skadesløst fra disse. Det kunde jo synes nærliggende kort og godt at indstille, at Flytningsudgifterne refunderedes efter Regning, saa at der derigennem var Sikkerhed for fuld Skadesløsholdelse, men overfor Myndighedernes Fremholden af det nødvendige i at opretholde en effektiv Kontrol overfor overdrevne Krav paa Statskassen, afstod man paa Forhaand fra at indstille om Refusion af samtlige Udgifter efter Regning, men søgte Klarhed over, hvor store de Udgifter i Reglen er, som en uansøgt Forflyttelse foraarsager vedkommende Tjenestemand *udover* den Godtgørelse Loven i sin nuværende Affattelse hjemler ham.

Man kom til det Resultat, at denne *Merudgift* gennemsnitlig svarer til de i § 1290, *Stk. 3* hjemlede Godtgørelser, *hvis Satser man derfor foreslog forhøjede fra »4 eller 2 pCt.« til »8 eller 4 pCt.«* (af Grundløn og Alderstillæg, Dyrtids- og Konjunkturtillæg).

Da man derhos maatte finde det konsekvent og rigtigt, at der ved Indflytning i eller Udflytning af anvist Tjenestebolig (§ 1290, Stk. 7) ydes Godtgørelse efter samme Regler, som gælder for uansøgte Forflyttelser, foreslog man i Stk. 7 Udtrykket »Stk. 1« rettet til »Stk. 3«, hvorved den fornævnte Forhøjelse til »4 eller 8 %- af Lønningen altaa ogsaa vilde komme til Udbetaling i saadanne Tilfælde.

Der var saavel i Ministerium som i Lønningsraad i og for sig Lydhørhed for det berettigede i de stillede Krav, — *men* man skønnede ikke Mulighed for Gennemførelse foreløbig. Først naar Tjenestemandsloven kommer til Revision, mente man det muligt og gav man Løfte om at medtage de fremsatte Ønsker.

Et Skridt fremad er man dog naaet ved Normeringsloven for indeværende Finansaar (se K. f. H. B. 9-1925), idet Rigsdagen her har imødekommet det sidste af Kravene: at ligestille Ind- og Udflytning af Tjenesteboliger med anden uansøgt Forflyttelse. Der fastsættes nemlig følgende Tilføjelse til § 1290, Stk. 7: »samt 4 eller 2 % af Lønningen i Overensstemmelse med Reglen i Stk. 3.«

Man maa haabe, at Resten ikke vil lade vente alt for længe paa sig.

FORFREMMELSERNE I RESERVEN

Vi har modtaget følgende:

Ved vor Udtrædelse af Hærens Linie blev det meddelt os, at vi ikke kunde forvente at blive udnævnt til Kaptajner af Reserven saaledes som det var vort Ønske, før vore samtidige Kammerater i Linien var blevet udnævnt til Kaptajner i Linien. Dette er nu sket for langt de fleste af undertegnedes vedkommende; men ved ledigblevne Pladser i Reserven forbeholdes et Antal, der ofte staar vacant maanedsvis for de Liniekaptajner, som afskediges og som ønsker at gaa over i Reserven, medens Resten synes at skulle deles ligeligt mellem Løjtnanter af Reserven og os Premierløjtnanter.

Ved denne Udnævnelsesmaade kommer »fødte« Reserveløjtnanter, der kun har faa Maaneders Forsring for os i Udnævnelse til faste Officerer (henholdsvis Premierløjtnant og Løjtnant af Reserven), til at gaa forud for os, der har været i uafbrudt Tjeneste i 10—12 Aar, medens de selv kun lejlighedsvis har gjort Tjeneste. Vor langt grundigere Uddannelse og større Rutine regnes os saaledes ikke tilgode, skønt det vil være ganske ekstraordinære Tilfælde — for ikke at sige umulige — hvor en Løjtnant bedre vil kunne bestride Stillingen som Kaptajn af Reserven.

Dertil kommer, at de Premierløjtnanter, der har gennemgaaet Sekondløjtnantskolen, vil komme til at staa tilbage for de af deres Klasse paa denne Skole, der har bestaaet den efter dem, ja for langt yngre Sekondløjtnanter. Som Eksempel skal nævnes, at den sidst udnævnte Kaptajn af Reserven er et Aar yngre Sekondløjtnant end Holstein-Rathlou, der dog allerede er forbigaaet af sine Kammerater i Linien. Endvidere tyder det paa, at Premierløjtnant J. C. O. Hansen, der er udnævnt til Sekondløjtnant den 10. Juni 1908, vil blive udnævnt fem Numre efter Løjtnant af Reserven L. P. Andersen, der først er udnævnt til Sekondløjtnant den 14. Septbr. samme Aar. Men for øvrigt kan Løjtnanternes Tjenestetid som Sekondløjtnanter vel ikke tages med i Betragtning, da den svarer til den Tid, vi andre maatte studere for at skaffe os en langt større militær Viden.

Som det staar i Øjeblikket, maa vi ikke udnævnes til Kaptajn før vore foranstaaende Kammerater i Linien, men de af dem, der stod efter os maa gerne springe os forbi, og det samme kan endogsaa gøres af saadanne, der langtfra har den samme Uddannelse som vi. Vor Afgangseksamen fra næstældste Klasse er altsaa kun bestemmende for at stoppe vor Udnævnelse, ikke for at fremme den.

Vil man hævde, at det er nødvendigt, at man ikke tager Modet og Lysten helt fra Reservens Løjtnanter, maa vi henvise til, at der meget hurtigt vil komme Perioder, hvor tidligere Premierløjtnanter — hvis Antal kun er ringe — ikke vil staa i Vejen for Løjtnanternes Avancement, idet de jo skal vente

til deres Kammerater i Linien er udnævnt. I disse Perioder vil Udnævnelserne altsaa udelukkende falde paa Løjtnanter af Reserven. Af hvilke Grunde kan dette da ikke ske periodevis for Premierløjtnanterne, naar disse har opfyldt alle Betingelser? Desuden kan Modet og Lysten under de nugældende Forhold lige saa vel tages fra os!

Vi var af den Formening, at Foreningen af Reservens faste Officerer efter Opfordring paa sidste Generalforsamling, havde taget sig af dette Forhold; men da dette ikke er sket, har vi fornyet Henvendelsen, og flere af Bestyrelsens Medlemmer har udtalt deres fulde Tilslutning til de her fremsatte Tanker.

Da man fra flere Sider har udtalt Forbløffelse over de omtalte bestaaende Udnævnelsesforhold for tidligere Premierløjtnanter, har vi fundet det rigtigst samtidig her i Bladet at klarlægge hele Stillingen, der sikkert vil finde Forstaaelse hos de fleste af vore Kammerater baade i Linien og i Reserven.

Den 19. Juni 1925.

Branner. Otto Smith. R. v. Holstein-Rathlau
Blixenkrone-Møller. Oscar Hansen.
G. R. v. Scholten.

I det vi forudskikker, at det jo selvsagt maa ligge udenfor Orgaisationernes Kompetenceomraade og derfor ogsaa udenfor nærværende Blads naturlige Rammer at drøfte *navngivne Officerers* Forfremmelsesforhold, hvad enten saadan gøres absolut eller komparativt, men at Afgørelsen heraf maa overlades til de tjenstlige Myndigheder, og idet vi udtrykkelig gaar ud fra, at saadant ogsaa er forudsat af Indsenderne af foranstaaende, har vi ikke villet nægte dette Optagelse, eftersom de *almindelige Linjer*, der paa bestemmende Sted følges eller bør følges, jo meget vel kan lade sig diskutere, og det gamle Ord vel ogsaa her har Gyldighed, at den mærker bedst, hvor Skoen trykker, som har den paa.

Vi har spurgt F. a. R. f. O's Bestyrelse, om den ønsker at udtale sig med den givne Foranledning, der jo i visse Henseender former sig som en Bebrejdelse mod Foreningens Ledelse for ikke i tilstrækkelig Grad at have varetaget den paagældende Gruppes Interesser. Bestyrelsen ønsker kun at udtale, at den omtalte Henvendelse af Foreningen er fremsendt til Krigsministeriet i sikker Fortrøstning til, at dette vil behandle denne Sag paa samme loyale Maade, hvorpaa det stedse har behandlet de Sager, Foreningen har haft Lejlighed til at forhandle med Ministeriet om. Paa Spørgsmaal om Bestyrelsens Opfattelse ang. den formentlige Forfordeling af de tidligere Premierløjtnanter til Fordel for Løjtnanter af Reserven udtaler Foreningens Sekretær, Kaptajn Abrahams som sin Opfattelse, at der ikke ved de hidtil foregaaede Udnævnelser til Kaptajn af Reserven kan paavises nogen Uretfærdighed i Fremgangsmaaden. Der er jo mere end et Hensyn at tilfredsstille i det nævnte Forhold, saaledes som den gældende Hærlov nu en Gang er beskaffen, og Kaptajn A. er af den Opfattelse, at F. a. R. f. O. med Tillid kan forvente, at de bestemmende Myndigheder vil formaa at dele Sol og Vind lige for de to Kategorier, der her er Tale om.

OFFICERSUDDANNELSEN I FINLAND

(Fortsat fra Nr. 5)

Krigshøjskolen.

Den højere militærvidenskabelige Uddannelse har Finlands faste Officerer hidtil maattet erhverve ved at studere ved fremmede Skoler og gøre Tjeneste i Udlandets Hære. Ogsaa paa den danske Officerskole har jo adskillige finske Officerer gennemgaaet „ældste Klasse". Af mange Grunde kunde en saadan Ordning jo imidlertid ikke i Længden virke tilfredsstillende; en militær Højskole er et betydningsfuldt, ja et nødvendigt Led i enhver Hærs Organisation.

Den nu foreliggende Plan for Finlands Krigshøjskole anviser denne som Opgave „at give Officerer i aktiv Tjeneste højere militærvidenskabelig Uddannelse og øget Indsigt i Almenfag, som er af Betydning for Officersstillingen".

Skolen deles i 2 Afdelinger, en almindelig og en krigsteknisk. I Kommando- og Undervisningsspørgsmaal er den underlagt befälhavaren för krigsmakten, i administrative Henseende Forsvarsministeriet.

Af fast Personel skal Skolen have:

Chef med Adjutant.
Lærere efter Behov.

Ved Chefens Forfald udføres hans Pligter af den ældste af de militære Lærere, naar intet andet bestemmes. For Tiden fungerer befälhavaren för krigsmakten, Generel Neuonen selv som Chef, medens den ansatte Chef, Oberst Sihvo er paa Studierejse i Udlandet.

Højskolens Kursus er 2-aarige ved begge Afdelinger. Eleverne ved den krigstekniske Afdeling skal paa Forhaand have gennemgaaet et Kursus ved den civile tekniske Højskole. Undervisningen er saavel teoretisk som praktisk.

Foruden de ordinære Kursus afholdes ved Højskolen ogsaa Specialkursus af forskellig Art. I Januar d. A. paabegyndtes saaledes et Kursus for Regimentchefer.

Eleverne er dels *ordinære*, der deltager i Undervisningen i samtlige Fag, dels *ekstraordinære*, der kun følger Undervisningen i enkelte Fag — ganske svarende til Ordningen herhjemme. Forud for Optagelsen maa Eleven underkaste sig en Optagelsesprøve; de Elever, der har gennemgaaet det før nævnte Kursus ved den civil-tekniske Højskole, skal dog ingen anden Optagelsesprøve bestaa. Elevantallet retter sig efter Behov og fastsættes hvert Aar af Forsvarsministeren.

For Højskolen gælder samme Regel som for Ka-

detskolen, at Eleverne er forpligtede til at forblive i Forsvarets Tjeneste i et Tidsrum mindst dobbelt saa langt som Studietiden ved Skolen.

Betragter man Planerne for de 3 Skoler nærmere, vil det ses, at de hver for sig og i Relation til hverandre ikke ligger de tilsvarende danske Skoler fjernt. En ikke uvigtig Forskel — og vel nok en i det lange Løb ikke uvigtig Mangel ved den finske Ordning — er, at man har givet Afkald paa artium som nødvendig Foruddannelse for at blive Officer. Men der arbejdes i den finske Hær, og Aar for Aar føjes der nye Led til den Kæde, der allerede nu er stærk nok til at binde den finske Hær sammen til et solidt Værn for den nylig erhvervede og altid truede Selvstændighed. Alle der kommer i Berøring med Officerer af den finske Hær, beundrer den Alvor og Energi, hvormed de tager deres Gerning op, og den strenge Pligtfølelse der besjæler dem. Der ligger baade Følelse og Vilje bag.

HÆDERSTEGNET FOR GOD TJENESTE VED SØETATEN

Efter den ved Forsvarsordningen af 1922 skete Ændring i Underofficersstandens Benævnelse og gradmæssige Placering er der i flere Henseender kommet til Orde en bemærkelsesværdig Ulyst til at vedkende sig de ydre Tegn paa Anerkendelse for lang og god Tjeneste, og paa særlig Uddannelse, som gennem Aarene blevet tildelt Underofficerer.

Under 1. April d. A. har Kongen stadfæstet nye »Bestemmelser om Tildeling af *Hæderstegnet for god Tjeneste ved Søetaten*«, hvorefter dette mere end 100 Aar gamle Hæderstegn, der blev stiftet 29. Januar 1801 som *Holmens Hæderstegn* og tildelt Flaadens Underofficerer og ligestillede, fremtidig kan gives enhver Mand, som har forrettet Tjeneste ved Søetaten eller i dennes Administration i 25 Aar, og iøvrigt har gjort sig fortjent dertil efter de nærmere Bestemmelser i den kgl. Resolution, der i § 4 kræver, at den paagældende af sine foresatte skal »være kendt som en brav Mand, der ved Troskab, Dueligheed og Flid og iøvrigt god Opførsel i Tjenesten samt ved ulastelig Vandel i sit private Liv har gjort sig værdig til at bære et offentligt Vidnesbyrd for god Tjeneste ved Søetaten.

Hæderstegnet tildeles ved kgl. Resolution efter Marineministeriets Indstilling. Tildelingen sker som hidtil aarlig paa Stiftelsesdagen, den 29. Januar.

PARITZ GOTTSCHALCK
Fagforretning for
BOG- & STENTRYKKERE
KONGENS NYTORV 8 - KØBENHAVN K.
TELEFON 3378
Lev. til Generalstabens topogr. Afdeling

I. G. A. EICKHOFF
BOGTRYK-, STENTRYK-,
BOGBINDERI- & KARTON-
NAGEMASKINER
ELEKTROMOTORER
VALSEOVERTRÆK M. M.

BØFFELPAP
Vesterbroes Stentagpapfabrik
Tlf. 915. Bl. Kegevej, Valby. Grundl. 1877

CARLSEN & DEBOIS
NY ØSTERGADE 7. TLF. BYEN 7603
TAPETSERER & DEKORATØR

H. SCHÜBELERS SØNNER
MALERMESTRE
NORDRE FRIHAVNSGADE 19
TELEFON CENTRAL 4206

Chr. Jørgensen - Glarmester
Wilh Andersens Eftf.
Tlf. Str. 54 x - WEYSESGADE 5 - Etabl. 1882
Lev. til I. Ingeniørdirektion.

L. LEVISON JUNR.
AKTIESELSKAB
GRUNDLAGT 1850
KØBMAGERGADE
50
KØBENHAVN, K.

PAPIRFORRETNING
PAPIRVAREFABRIK

SPEJDER
MUNDERINGS MAGASINET A/S
Tlf. 10.909 Landemærket 3 Tlf. 10.909
(vis a vis Rundetaarn)
I Ledelsen: Kaptajn K. V. Høyer
Hærens ny Feltuniform
Et Parti Officersuniformer af prima engelsk Khaki leveres til Kr. **144,00** pr. Sæt i 12 maanedlige Afdrag.
Ved Kontant Betaling Kr. **135,00**
SKJORTER • LÆDERTØJ • FRAKKER

Oluf Brønnum & Co.

Holbergsgade 8.

Telefon 8750 Grundlagt 1874

KØKKENUDSTYR

Leverandør til Forbrugsforeningen

for Embedsmænd og Læger -:- -:-

RESTAURANT

BROHOLM

FREDERIKSBERG ALLE

Moderate Priser

Elegante Selskabslokaler

Byens nye lste Kl. Frokost og Middagskøkken

Købmagerg. Nr. 52

(vis a vis Rundetaarn)

Hyggelige nye stilfulde Lokaler, udm.: *Frokostretter* fra 75 Øre til 1 Kr. 50 Øre Kl. 10-1. 2 Retter ekstra *Middag* a 1 Kr. 50 Øre Kl. 1—6½.

Frokost koldt Bord med varm Ret og Kaffe 50 Kr. pr. Maaned. Middag 3 Retter Kaffe 55 Kr. pr Maaned.

Bestill. paa Selskabsm. og Snitter modt.

Delicate Frokostpakker og Middage kan afhentes efter Aftale.

Servering ved smaa Borde

Ingen Statsskat — kun Abonnement

Søn- og Helligdage Middag fra Kl. 12—2

Fru E. HANSEN

KOLONIAL-LAGERET

BORUPS ALLÉ 116

TELEFON TAGA 359

anbefaler

1. Kl.s Kolonialvarer, Delikatesser & Vine

til billigste Priser

Specialiteter:

Fineste Java-Kaffe og J. F. Schalburgs Vine, Cognac og Whisky i originale Mærker. Stort Udvalg i Cigarer og Cigaretter.

— Varerne bringes omg. overalt —

Kul & Koks,

Bøg & Optændings Brænde

leveres overalt

til billigste Dagspriser

Forlang Tilbud

Hørkramforretningen

Lipkesgade 22

Telf. Øbro 5075 A. Jensen

ADOLPH HOLSTEBROE & Co.'S EFTF.

(ved C. E. Skovengaard)

Telf. 1655 - - - - Telf. 11665

Isenkram & Køkkenudstyr

FLYTTEFORRETNINGEN

HELGOLAND

HELGOLANDSG. 21

TELEF. CENTRAL

15.401

Paatager sig saavel større som mindre *Flytninger* samt *Opbevaringer.*

Indhent Tilbud! - - Garanti stilles!

Smørrebrødskælderen

Købmagergade 13

Telefon Byen 1074 x.

Smørrebrød, Øl, Mælk, Æg, Fløde

Til Selskaber leveres ekstra belagt Smørrebrød à 30 Øre pr. Stk., bringes overalt i lukket Kasse uden Papirindpakning

Frokostpakker bringes gratis i den indre By.

Til Udflugt leveres Smørrebrødet indpakket i Papæsker.

JOHS. RASMUSSENS EFTF.

NIELSEN & JOHANSEN

MASKINSNEDKERI

PRINSESSEGADE 18 :-: TELF. 13408

Johansen & Jørgensen

Statsautoriseret Elektroinstallatør

Købmagergade 11 Telf. 6465

Leverandør til Militæret.

Paalægsforretningen Esbjerg

Esbjerggade 7

Første Klasses Varer

men

billigste Dagspriser

Friske *røgede* Varer altid paa Lager.

Ferske Varer føres kun i bedste Kval.

Stort Udvalg i Konserves

Righoldigt Ostelager

Lækre vcltillavede Salater

I Saisonen føres alt Fjerkræ

Forretningen aabnes Kl. 7 Morgen

CHR. H. TINGBERG

KAFFEFORRETNINGEN

„HELGOLAND"

HELGOLANDSGADE 16

TELEFON VESTER 3770

Java og Mokka Blanding Nr. 1
⅛ kg 0,77, ¼ kg 1,54, ¾ kg 3,04

Java og Mokka Blanding Nr. 2
⅛ kg 0,73, ¼ kg 1,44, ¾ kg 2,90

Java Blanding Nr. 3
⅛ kg 0,65, ¼ kg 1,30, ¾ kg 2,54

Java Blanding Nr. 4
⅛ kg 0,56, ¼ kg 1,12. ⅜ kg 2,20

Sukker til en gros Priser

Varerne bringes overalt.

Prøv, og De bliver tilfreds

Mit Forretningsprincip er smaa Priser, stor Omsætning.

AXEL PRIOR

— Aktieselskab —

— BYGNINGSARTIKLER —

Bredgade 33 — København K.

Telefon Central 23

en gros **Chr. Schiang** en detail

1.Kl.Kolonial, Vin- & Delikatesse-Handel

St. Kongensgade 94 Tlf. 4317

Leverandør til Hær og Flaade

Varerne bringes overalt

August Millech

Købmagergade 13

Telefon 4601

Artikler for

Sadelmagere og Tapetserere

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 7 | JULI 1925 | 4. AARGANG

NORDISK ENTENTE

Hellere den bageste ad Vejen til Kalmar end den forreste ad Vejen til Berlin.

I de seneste, bevægede Aar, da Efterkrigs-Udviklingen har bragt Forsvarsordningerne ogsaa i de nordiske Lande i Smeltedigelen, har fremstaaende Mænd af alle Partifarver Gang paa Gang, ogsaa for ansvarligt Hold, peget paa den saa at sige organiske Samhørighed og indbyrdes Afhængighed, der bestaar mellem de nordiske Riger i Relation til det Forsvar, de hver for sig og tilsammenlagt kan opstille. Man har peget paa de Pligter, de enkelte nordiske Lande har til ikke at prisgive sig selv og deres hæderlige og berømmelige Fortid til en opgivende og forsmædelig Fremtid, og man har — med samme Ret — paavist det Ansvar overfor de andre nordiske Folk, det af Nordens Lande paatager sig, som afruster eller nedruster under den Grænse, som ogsaa vederhæftigt Naboskab sætter.

I denne Forbindelse har man kredset, i forsigtige, oh, saa forsigtige Vendinger om de Muligheder, Fordele og Farer, som et nordisk Forsvarsforbund kunde rumme. Efter at have sagt det ominøse Ord har man skyndsomt holdt sig for Munden: „Om Forladelse! Jeg mente vel ikke just Forbund, men . . .“ Man vil jo nødig støde nogen; og, ikke sandt, i vor materielle Tidsalder, hvor enhver tænker først (kun) paa sig selv, er der ikke Plads for lyriske Misforstaaelser i Retning af Følelses-Skandinavisme. Nej, vist ikke, men saa meget mere Grundlag er der vel — trods lidt Brødnid og andet Nid gennem Hverdagens Dagligkost — for, at netop den *sunde* Egoisme bringer det til Samhør og Sammenhold, som set i Forhold til Omverdenen har parallelle, i hvert Fald ikke reelt modstridende Interesser.

Vi ønsker ikke i dette Blad at komme ind paa politiske eller interskandinaviske Kandestøberier, men lige saa vist som Forsvarsordningen for det enkelte Land er en grumme alvorlig Sag, lige saa vist er det under de forhaandenværende Konstellationer af overvejende Interesse, hvorledes de nordiske Lande Side om Side stiller sig til de *almindelige* Linjer i *Nordens* Forsvar.

Om Spørgsmaalet skrev undertegnede i Maj 1921 i Tidsskriftet „Det nye Nord“ nedenstaaende Opsats, som vi tillader os her at gengive i den Formening, at Tiden siden da ikke har afkræftet, hvad der den Gang blev skrevet, selv om senere Begivenheder meget vel kan give Grund til Uddybning og Supplering.

I.

Hvad Fortiden lærer.

I sin til urtima riksdagen i 1909 indgivne motion skriver C. A. Lindhagen bl. a. følgende:

„Udviklingen gaar mere og mere i den Retning, at Folkene til egen Fordel og i det store Heles Interesse frivilligt sammenslutter sig for at arbejde paa fælles Formaal, Nærmest for Haanden ligger det da, at et saadant Samarbejde begynder mellem nærbeslægtede Folk som Svenskere, Danskere og Nordmænd, *Skandinavismen er en gammel Idé. Den kan som alle Fremtidstanker mislykkes i sine første famlende Bestræbelser. Men den kan ikke dø, bestandig staar den op igen, thi den er en naturlig og rigtig Sag*“.

Siden disse Ord blev skrevet, er der gaaet en halv Menneskealder, og Verdenskrigen, med alt hvad der fulgte i dens Spor, har vendt op og ned paa saa mange Forhold, bekræftet nogle og afkræftet end flere „Sandheder“. Lindhagens Ord hører til dem, som Verdenskrigens Lære har trukket op saa tydeligt, at alle maa se dem. Som altid i Ufredstider rykker Folk tættere sammen, alt som Slægts- og Hjemstavnsforhold, som fælles Tanker og fælles Maal byder dem.

Skandinavismen er en gammel Idé. Javist! Kun har dens Livsytringer været forskellige gennem Tiderne, og jævnlig har ydre Forhold og Ufor-

stand drevet en Kile ind og løsnet Baandene, selv naar de syntes fastest knyttede, men stedse har det vist sig, at i trange Tider var de 3 nordiske Riger hverandre nærmest.

Om Kalmarunionen

udtalte Gejer en Gang, at den var „en händelse, som ser ut som en tanke." Jeg vil gaa videre og med Troels Lund hævde, at den var en stor og dyb Tanke, der bundede i selve de tre Folks Natur og historiske Forudsætning. Den var det første bevidste Udslag af nordisk Enhedstrang, fremtvunget af det mægtige Hanseforbunds snærende Net, hvis Masker var for solide til, at noget af Landene enkeltvis kunde sprænge dem. For Unionen lykkedes det. Men den led af en indre, afgørende Modsigelse, som blev dens Bane.

Det var nemlig — for stadig at tale med Troels Lund — vel en national Bevægelse, men kun i sin Fødsel, ikke i sin Gennemførelse. Uovervindelig, hvis den havde været et blivende Udtryk for de tre Folks nationale Trang, et fælles Maal for unge, ligestillede Brødre, sank den ned til at blive et blot Middel i fremmede Herskeres Haand. Prøvestenen for, at den svigtede sit oprindelige, ægte nationale Væsen blev, at den, da den misbrugtes, fremkaldte en ny og renere Rejsning, der døbtes i Blod, men i Kraft af sin indre Sandhed endte med Sejr.

Enhedstanken var, som Dronning Margrethe selv, barnløs inden den blev gennemført. Den kunde kun hævdes af en, der odelsbaaren dertil med Folkene forstod, at ét var dem helligt og dyrebart fremfor alt: Uafhængighed. Enheden kunde kun flettes af trestrenget Enighed, aldrig vindes ved Vold og Erobring. Fremmedfødte Konger i de enkelte Lande har forsøgt derpaa uden Held. Hvert af Folkene har i de forløbne 500 Aar med sit Blod givet Svar: Svenskerne 1523, Danskerne 1659 og Nordmændene 1814. Sidst har Nordmændene paany i 1906 sat deres Segl paa Nordens fælles Frihedsbrev: alle 3 lige.

Forsvarsforbund og Stormagtsdrømme.

Lange Tider hengik med Efterdønninger fra den søndrede Kalmarunion, alt imens Sverige og Danmark-Norge hver for sig udformede sin Plan for Fremtid og Storhed.

Danmark-Norges var en Søplan: Herredømme over Nabohavene, Østersøen som dansk Indsø med Sluseværk ved Kronborg-Helsingborg. Men i selve denne Plan, der fik sit Symbol i Christian den IV's Opdragelse til Sømand, laa der en stor Fare: Ønsket udefra om at sprænge Slusen bort førte til, at Sundprovinserne overlodes i svensk Eje.

Sveriges store Plan, der fremmedes ved dets kortvarige Forbindelse med Polen, gik ud paa intet mindre end en Erobring af hele Østersøens Sydkyst. I over hundrede Aar kæmpede Sverige, ofte med Held, altid med forbavsende Mod og Udholdenhed, paa at smede denne uhyre Ring. Ringen brast i Slaget ved Pultava 1709.

De to Kæmpeplaner var som sagt uafhængige af hinanden og behøvede ingenlunde at støde sammen. Tværtimod var der Mulighed for, at de ved at realiseres i Enighed kunde lykkes. En saadan Enighed kunde dog efter de mange Krige om Kalmarunionen næppe bygges paa „Broderfølelser" alene. Der kræves en anden samlende Magt tillige.

En saadan Magt fandtes i den fælles religiøse Tro. Paany stilledes der de 3 nordiske Folk den Mulighed at vokse sammen, denne Gang ikke blot i Kraft af ydre Slægtsskab, men tillige i Kraft af fælles aandelig Udvikling. Som Lutherdommens Forkæmpere mod Kejser og Pave, vilde de tre have hatt en politisk Opgave, der med Nødvendighed vilde have knyttet dem nøje til hverandre.

Det var Gustav Adolf, der fattede Planen om et saadant nordisk Forsvarsforbund til Værn for Lutherdommen. Meget vilde have været anderledes, hvis Christian den IV havde fulgt hans Opfordring, og de i Forening havde ført en nordisk Hær mod Syd. Men desværre afslog den danske Konge Tilbudet, ledet af Mistænksomhed. Gensidig Mistillid saaede da igen sin onde Sæd mellem de tre Brødrefolk. Hvad der skulde have været Fællesopgaver, Fremgang i Kampen mod Kejseren, blev i sig selv Kilde til Tvedragt. Og ganske som i Kalmarunionens Dage voksede der Fællestanken Lyst til gensidig Erobring. Som Christian den I og Christian den II i sin Tid havde ligget som Fjender udenfor Stockholm, laa i Vinteren 1658—59 Carl Gustav udenfor København. Men her som der rejste der sig en levende Nationalfølelse og hindrede Fuldbringelsen af en Daad, der, nordisk set, vilde have været en Udaad.

Den væbnede Neutralitet.

Atter gik Tiderne, og de nordiske Storplaner brast. Den sidste Viking red blødende fra Pultava mod Syd. De tre Folk, der i tusind Aar havde stormet ud, fulde af overstrømmende Kraft, holdt sig nu hjemme. Efter Flod fulgte Ebbe.

Stormen, der før havde staaet fra Norden mod Syd, udover Europa, vendte sig. Mens de nordiske Land voksede i aandelig Henseende, i indre Værdi og Selvforstaaelse, var de gaaet tilbage i ydre Betydning. Tyngdepunktet i Europas Magtfordeling havde forskudt sig til Mellemeuropa, Kraftudfoldelsen i England, Frankrig, Tyskland, Rusland, truede med at ville overskylle det militært svækkede Skandinavien,

Under disse Forhold fandt endelig de 3 nordiske Brødrefolk hinanden. Fælles Nød og fælles

Fare bragte dem atter til Forstaaelse af den gamle Regel, at Enighed gør stærk.

Da England under den nordamerikanske Frihedskrig kom i Ufred med det meste af Europa, og Havene blev usikre, sluttede de nordiske Folk sig for Alvor sammen i en „væbnet Nautralitet". Siden, under Napoleonskrigene, gentog det samme sig. Dansk-norske og svenske Flaader krydsede sammen, skiftevis under Kommando af dansk-norsk og svensk Admiral, og Samraad fandt Sted mellem Regeringerne i Stockholm og København. Tvunget til Ledtog med Rusland saa de nordiske Riger sig ved Aar 1800 i Krig med England. Den nordiske Enighed stod overfor sin Bloddaab, og nøjagtige Aftaler blev trufne for det fælles Forsvar: Den kampklare Del af den svenske Flaade skulde fra Karlskrøna slutte sig til den dansk-norske, der laa rede til at optage Kampen. Det senere Forløb af Slaget paa Københavns Red viste, hvor afgørende den Sammenslutning vilde have været, som jo imidlertid ikke kom i Stand.

Hvorfor?

Med Sikkerhed bliver det vel aldrig opklaret, hvorfor Admiral Cronstedt ikke adlød sin Konges Ordre, men blev liggende med den svenske Flaade i Karlskrona. Overgivelsen 7 Aar senere af Sveaborg for lumpent russisk Guld, giver rigeligt Rum for at gætte.

Bitterhed og Frygt, Mistillid og Skadefryd blev Frugten af det skete. Danmarks Beskæmmelse i 1807 hilstes med Fest i Helsingborg; inden Aaret var omme, var der Krigstilstand mellem de nordiske Folk. Saa sindssvagt forvirret var Forholdet blevet, at Russernes Erobring af Finland kunde menes at ligge i Danmark-Norges Interesse.

Den svensk-norske Union.

Hvor modstridende de Følelser var, der var oppe i Tiden 1807—14, ses bedst af, at midt under Ufreden drømte man for Alvor om Enighed og Enhed. Tre Gange var det, som skulde Norden paany fredeligt samles under ét Scepter. Christian August, Frederik d. VI og Christian Frederik nærede skiftevis de samme sikre Forhaabninger.

Men Stormen ude fra Europa hvirvlede ogsaa Norden med. Frederik d. VI maatte bøde for sin Vedhængen til Frankrig med at afstaa Norge til Sverige, der paa den Vis skulde slaa sig til Taals med Tabet af Finland. Men denne Handel vakte det norske Folk til Selvhævdelse. Vel var det kun en stakket Tid Christian Frederik var Norges Konge, men det blev som et selvstændigt Rige, at Norge gik til Foreningen med Sverige under samme Konge.

Forbavsende hurtigt tabte sig Efterdønningerne af de tre Folks Sammenstød 1813—14. Skønt Danmark tvunget ved Krig havde maattet afstaa Norge til Sverige, og skønt Svenske og Nordmænd derpaa havde baaret Vaaben imod hinanden, var den hjertelige Stemning mellem Folkene genoprettet allerede efter en halv Snes Aars Forløb. Paa venskabelige Møder skabtes af Digtere og studerende Ungdom den lyriske Skandinavisme, som gennem adskillige Aartier i Tale og Sang gav gyldne Løfter for Nordens Fremtid. Men Bevægelsen var ikke naaet ned i Folkehavenes Dyb. Denne „Studenterskandinavisme", der i sin Idealitet virkede saa opløftende, havde jo nok for meget af Festdragtens Kolorit til, at den lod sig bruge som Hverdagskofte i det daglige, slidsomme Liv. Fyrrernes og Halvtredsernes lyriske Skaaler mistede vel en Del af deres berusende Evne ved at nydes i Nipdrag til Hverdagens grove Kost. Men vor Tids „kolde Hjerner" vogte sig vel for at underkende denne skandinavistiske Strømnings Betydning. Dens Rødder gaar dybere end mange aner.

Det voldte Mistemning i Danmark, at Sverige-Norge ikke hjalp det i den drøje Kamp i 1864. Man vidste, at Carl d. XV og Frederik d. VII havde aftalt et nordisk Forsvarsforbund. Men meget synes at tyde paa, at denne Misstemning var uberettiget, at Sverig-Norges Tilbageholdenhed ikke blot var nødtvungen, men i det samlede Nordens Interesse. Bismarck havde næppe for intet bevæget Rusland til roligt at se paa, at dets hidtidige Politik blev krænket, og at Prøjsen kom i Besiddelse af Kielerhavn. Efter al Sandsynlighed var det en hemmelig Aftale, at hvis Sverig-Norge sluttede sig til Danmark, skulde Rusland angribe disse, og som Vederlag bemægtige sig den nordlige Del af begge Riger med den for Rusland saa ønskelige isfri Havn ved Verdenshavet. Kun paa Grund af Sverige-Norges fuldstændige Tilbageholdenhed blev dette undgaaet. — Ruslands eneste Udbytte blev kun det, at se Østersøen domineret af en nybagt, overlegen tysk Flaade.

Det tyske Kejserriges Opstaaen og dets efter Berlinerkongressen mere og mere spændte Forhold til Rusland kom til at virke bestemmende paa de nordiske Rigers Optræden baade udadtil og indadtil. Fra hver sin Kant truede de to overmægtige Kejserriger Norden med Undergang, og forskellige blev derfor de Midler, Danmark og Norge-Sverig udadtil greb til. For Danmark blev Kongehusets Familieforbindelse med Czaren (og Prinsen af Wales) Vejen til at skabe Modvægt mod mulige tyske ildesindede Planer og at sikre Danmarks politiske Eksistens. Omvendt søgte Sverige-Norge ganske naturligt Støtte i Tyskland og hos den tyske Kejser mod den Magt, der for det var Arvefjenden: Rusland.

Hvert af de to nordiske Kongedømmer nødtes

saaledes til at søge Læ hos den anden Parts naturlige Fjende, — et upaalideligt og ret usikkert Værn. Forbavsende nok bevirkede disse utrygge Forhold ikke, at de to Riger hver for sig organiserede et efter Evne kraftigt Forsvar. Det skyldes Nordens gode Lykke, at Aarene gik, uden at det truende Uvejr udladede sig, og at det til syvende og sidst trak Sønden om os.

Fra 1905 til Verdenkrigen.

Medens Forholdene udadtil udviklede sig paa den foran i korte Omrids skildrede Maade, var der indadtil mellem Sverige og Norge opstaaet de Rivninger, der i 1905 førte til Ophævelse af Unionen. Som ved de fleste Skilsmisser var der vel „Fejl paa begge Sider", og det var ikke til at undgaa, at Søndringen af de næsten hundredaarige Baand efterlod Spor af Bitterhed. Men de Rørelser, Opløsningen gav Anledning til, var kun Overfladekrusninger, der som en talløs Sum af skiftende Stemninger gik henover de samtidiges Sind.

Begivenhederne i 1905 stillede de tre nordiske Brødrefolk paany som for 500 Aar siden: Hvert af dem selvstændigt og frit. Paany rettedes Spørgsmaalet til dem: Hvorledes vil I indrette Eders Samliv, og hvad vil I gøre for at bevare Eders Selvstændighed mod ydre Fjender.

Erfaringen gennem de 500 Aar har vist, at de tre Folk har et og samme Særpræg, der overskygger enhver anden Slægtlighed: Trangen til Frihed og Selvstændighed. Hvor højt end Blodets Røst taler, hvor stærkt end fælles tusindaarige Minder banker, saa glemmes alt, Brødre bliver til Fjender, naar denne Frihedstrang krænkes. Og de er ømtaalelige i saa Henseende. Fra Arilds Tid har hver Bonde krævet at sidde i Ære og Fred paa sin Gaard, *kendt sin Ret og hævdet den* paa Tinge og med Værge i Haand.

Men lige saa sikkert er det, at Fred og venskabeligt Naboskab er Grundbetingelsen for et lykkeligt Samliv mellem de tre Folk. Lige frihedskære, af fælles Rod, med fælles Minder, hinanden jævnbyrdige i Tankesæt og Evner er de af Naturen henvist til at holde sammen. Det Løsen der skaber deres Samliv, er *ikke Enhed, men Enighed.* De nordiske Folks Forening skal bestaa i enigt Samvirke mellem frie, af hinanden uafhængige Folk, der stræber mod samme Maal.

Der er nok at tage fat i, hvor tre mægter mere end én og Sammenholdet giver Kræfter, ikke alene paa rent materielle Omraader. Fællesskab i Lovgivning, Samfundsliv og Aandsliv er ikke alene Fremgang i gensidig Bekvemmelighed, men Vækst i Selvfølelse, Vækst i Kraft. Thi det er nu en Gang saaledes, at materielt og aandeligt deler samme Kaar.

De Ord af Lindhagen, jeg indledede med, vidner, at selv i Adskillelsens bitre Øjeblikke havde det svenske Folk Blikket aabent for Nødvendigheden af, at Nordens Folk staar enigt sammen, selv om Enheden brødes. Som Kong Oscar ved sit Højsind hindrede, at der kom nyt Blod mellem norsk og svensk, saaledes er det Kong Gustafs uvisnelige Hæder, at han gennem Verdenskrigens skæbnetunge Tider har givet Impulsen til ny Samling i Nord, en Impuls, som villigt er fulgt af Brødrekongerne og alle tre Folk.

(Fortsættes)

DE KOMMUNALE SKATTER

I det vi henviser til Artiklerne Juli 1923 og Septbr. 1924 og de Betragtninger og Oplysninger disse indeholder om disse mere interessante end egentlig opløftende Forhold og til den Artikel om Enheds-Skat, som findes andet Steds i nærværende Blad, bringer vi nedenfor efter Købstadsforeningernes Tidsskrift de sædvanlige Oversigter over Skatteprocenter og Ligningsprocenter m. v. for det nu paabegyndte Skatteaar. Vi har opført Garnisonsbyerne for sig og de øvrige Købstæder for sig og forudskikker til Oplysning om de to Enheder, Skatteprocenten og Ligningsprocenten,

at *Skatteprocenten* iflg. den kommunale Skattelov af 15. Maj 1903 § 8 er den Procent, som den samlede paalignede personlige Opholdskommuneskat udgør af de tilsvarende Skatteyderes *virkelige* Indkomster *uden Forhøjelse eller Nedsættelser*, og

at *Ligningsprocenten* er den Procent, den samlede Skat udgør af den samlede Indkomst *efter Forhøjelse* eller *Nedsættelse* (Kommunerne har Ret til vilkaarligt at forhøje en opgiven Indkomst med indtil 40% og nedsætte med indtil 70%).

Det er altsaa efter Ligningsprocenten, at den enkelte Skatteyders Skat beregnes, medens Skatteprocenten mere har teoretisk, skatteteknisk Betydning som Udtryk for Forholdet mellem Skattebehovet og den virkelige Indtægt.

Kommuneskatten for *Kjøbenhavn-Frederiksberg* paalignes som bekendt efter en lovfæstet progressiv Skala (svarende til Statsskatten), der giver *Grundbeløbet, som* saa efter Kommunernes Behov kan forhøjes eller nedsættes med en for alle Skatteydere fælles Procent. I Frederiksberg har man de seneste Aar været i Stand til at nedsætte med 10—20%. I *Provinskøbstæderne* varierer Ligningsprocenten jo imidlertid stærkt, saaledes som det vil fremgaa af de hosstaaende Skemaer, og overvejede saaledes, at de større Provinsbyer har højere % end de mindre.

Selv om det nok i mange Tilfælde kan siges, at en høj Ligningsprocent betyder et højt Skatteniveau (f. Eks. i Byer, der tager flere Opgaver op som kommunale, har store Administrationsudgifter, Gæld o. s. v.), saa giver Opgørelse over Ligningsprocenterne i det store og hele dog ikke noget fuldgyldigt Indtryk af de virkelige Skatteforhold. Den kommunale Skattelovgivning stiller nemlig som nævnt de enkelte Kommuner meget frit med Hensyn til Forhøjelse og Nedsættelse af de virkelige Indtægter, først og fremmest gennem Forhøjelse af Formue- og Lejlighed, men desuden ogsaa gennem Kildeartsbeskatning, som dog vistnok ikke anvendes i nogen af vore Garnisoner.

Statistisk Departement bearbejder derfor det af Indenrigsministeriet indsamlede Materiale, som giver Oplysning om de Skalaer, de enkelte Kommuner benytter med Forhøjelser og Nedsættelser, for nærmere at belyse Skatteforholdene. Disse Bearbejdelser kommer jo imidlertid først et Aarstid efter Afslutningen af vedkommende Skatteaar.

III. **Gas- og Elektricitetspriser pr. 1/4 1925.*)**

	Gaspris pr. m³ til		Elektricitetspris pr. KWT. til	
	Husholdningsbr.	Drivkraft	Belysning	Drivkraft
Aalborg	30	20	50	40—36
Aarhus	25	25	50	27
Fredericia	25	25	60	30
Frederiksværk	40		75	40
Haderslev	27	21,6	60	30
Helsingør	25	25	50	40
Holbæk	28	28	50	32—12
Næstved	30	30	50	25
Odense	13	13	50	25
Randers	25		50	25
Ringsted	32	32	60	30
Roskilde	30		45	25
Slagelse	30	30	60	35
Sønderborg	35	30	60	35
Tønder	35	35	70	35
Viborg	25	20	60	30
Vordingborg	30	30	60	30

*) Sammenligning mellem Priserne kan ikke drages, da Gassens Kvalitet og Brændværdi ikke er oplyst.

II. **De øvrige Købstæder.**

	Skatteprocent		Ligningsprocent	
	1924/25	1925/26	1924/25	1925/26
Aabenraa	6.2	9,0	9,0	7,2
Allinge-Sandvig	—	9,9	—	14,6
Assens	7,2	9,2	10,0	6,3
Bogense	9,6	8,5	13,8	11,9
Brønderslev	9,4	8,7	16,2	15,0
Ebeltoft	11,4	10,0	13,8	13,3
Esbjerg	11,4	10,4	15,6	14,4
Faaborg	7,6	7,3	10,9	10,5
Frederikshavn	6,2	6,06	9,0	6,9
Frederikssund	7,98	7,8	9,0	8,8
Grenaa	7,5	7,5	10,3	9,9
Hasle	9,1	8,3	10,5	10,3
Herning	8,05	7,93	11,0	10,8
Hillerød	5,89	5,88	6,0	6,0
Hjørring	8,5	7,5	11,0	9,5
Hobro	9,0	8,6	15,5	14,4
Holstebro	7,7	8,4	12,0	13,0
Horsens	11,2	10,8	16,6	15,6
Kallundborg	7,7	6,7	10,3	8,8
Kerteminde	7,4	7,4	8,8	8,3
Kolding	10,6	10,5	17,7	16,9
Korsør	9,5	8,4	13,0	11,2
Køge	7,1	8,4	9,9	12,0
Lemvig	8,53	8,4	11,5	11,0
Mariager	8,3	8,3	10,0	10,5
Maribo	7,8	7,02	10,15	8,6
Marstal	7,7	7,1	9,2	9,0
Middelfart	7,9	7,9	13,0	13,5
Nakskov	8,78	7,32	13,1	12,0
Neksø	7,3	7,0	9,8	9,0
Nyborg	7,1	6,9	9,8	9,2
Nykjøbing p. F.	9,2	8,0	12,5	10,6
Nykjøbing p. M.	7,57	7,0	13,0	12,0
Nykjøbing p. S.	8,5	7,8	13,6	12,0
Nysted	7,9	8,3	8,5	9,5
Nørresundby	7,86	6,96	10,1	9,6
Præstø	6,0	6,1	6,9	7,0
Ribe	6,56	6,89	8,2	8,6
Ringkøbing	9,1	8,5	13,0	12,2
Rudkøbing	7,7	7,9	9,7	9,7
Rødby	11,7	—	17,0	—
Rønne	9,12	9,6	12,8	13,0
Saxkøbing	7,1	6,8	10,2	9,0
Silkeborg	9,15	8,73	12,4	11,7
Skagen	7,1	7,2	8,5	8,2
Skanderborg	8,1	8,7	11,2	11,9
Skelskør	8,1	8,4	11,2	11,4
Skive	—	—	14,0	12,6
Stege	5,0	4,7	6,3	6,1
Storehedinge	5,8	—	6,6	—
Struer	7,5	8,2	11,0	12,0
Stubbekøbing	7,92	7,28	12,4	10,8
Svaneke	8,0	7,7	11,3	10,0
Svendborg	7,8	6,9	10,7	9,2
Sæby	10,1	10,0	13,0	12,7
Thisted	7,8	8,1	9,6	9,6
Varde	6,5	6,7	8,9	8,9
Vejle	8,2	8,3	12,6	12,6
Ærøskøbing	5,8	5,6	6,0	5,7

I. **Garnisonsbyerne.**

	Skatte-procent		Ligninga-procent		Kirkeskat	Skatteydernes saml. Indtægt før Fradrag og Tillæg ved Ligningen	Den skattepligtige Indtægt efter Fradrag og Tillæg ved Ligningen	Kommunens samlede Gæld pr. 31/3 1924 (Heri ikke medregnet Havnens Gæld el. Kommunens Kautionsforpl.)	Det ved Ligningen 1925/26 udskrevne Kommune-skattebeløb
	1924/25	1925/26	1924/25	1925/26	1925/26	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Aalborg	7,12	6,78	10,3	9,8	0,6	46,400,000	33,000,000	17,407,613,88	2,862,203,00
Aarhus		8,3		11,3	0,6	85,720,291	62,956,350	25,578,753,62	7,492,258,65
Fredericia	7,2	6,4	9,5	9,5	0,7	20,479,000	13,825,000		1,305,794,00
Frederiksværk	8,5	8,0	10,3	9,6	1,0	2,124,300	1,779,200	598,160,66	170,803,20
Haderslev	8,3	9,09	10,5	12,2	1,0	16,530,800	11,901,600	4,235,784,00	1,502,106,00
Helsingør	8,9	10,5	10,0	11,9	76,425,75 Kr.	17,756,710	15,700,010	10,689,500,21	1,871,653,19
Holbæk	7,0	7,3	9,4	9,4	10,670 Kr.	13,333,132	10,633,495	2,914,545,35	970,500,00
Næstved	5,9	5,9	9,2	8,9	0,89	12,395,478	8,243,629	4,359,510,16	733,682,98
Odense	5.13	4,3	6,6	5,4	0,6	67,839,050	55,374,275	18,277,389,46	2,930,394,00
Randers	9,99	8,95	14,7	12,7	0,5	27,484,000	19,440,650	17,615,309,99	2,468,962,55
Ringsted	6,7	6,6	8,5	8,2		6,831,525	5,509,475	*) 1,797,994,96	442,420,69
Roskilde	4,9	5,1	5,5	5,8	0,4	17,647,886	15,408,000	3,104,163,73	850,000,00
Slagelse	7,2	7,5	9,9	8,6	0,48	15,714,796	11,852,660	5,284,150,33	1,019,521,12
Sønderborg	7,2	7,2	9,3	9,0	0,6	13,925,000	11,142,932	4,877,080,82	1,002,863,00
Tønder	5,6	6,4	7,2	8,0	7% af Skatten	6,860,860	5,532,940	3,219,911,97	443,310,00
Viborg	9,0	9,1	12,2	11,2	88,036,05 Kr.	14,580,600	11,739,700	5,746,085,60	1,314,846,40
Vordingborg	8.3	7,88	10,3	9,6		5,334,900	4,381,755	2,133,659,89	420,648,48

*) Ringsted Kloster 1,493,516,07.

UNIFORM — ENSARTET

Ordet *uniform* har vundet Hævd som international Benævnelse; det er blevet naturaliseret af saa at sige alle Nationer og Sprog. Hos os er det groet i den Grad sammen med vort Sprog, at det egentlig har mistet sin oprindelige Betydning: ensartet og bare er et andet — et „pænere" — Ord for „Mundering", uden at der derved forstaas noget, der nødvendigvis skal være uniformt. Og det var Synd at sige, at vor Uniform i Øjeblikket er *uniform*. Naa, vi lever i en Overgangstid, og i en saadan maa man finde sig i en Del Sammenblanding; bedrøveligt blot, at hele den nulevende Generation ikke erindrer andet end „Overgangstid" og „Forsøgstid" i denne Henseende med den deraf følgende rent ud babelske Forvirring.

Vi skal spare vore Læsere for en Opgørelse over, *hvor* meget *forskelligt* vi har af Uniform, men kun lige pege paa et lille Omraade, hvor der vistnok paa en nem Maade kunde opnaas en Ensartethed, som ikke mindst af tjenstlige Grunde vilde virke velgørende — vi tænker paa de nye reglementerede *Distinktioner* til den *nye* Feltuniform.

Ved den Lejlighed blev Distinktionen for Officerer og Officianter mfl. flyttet fra Kraven til Skulderstroppen, mens Kraven kun beholdt Gruppemærket. Udmærket! Men det varer endnu nogle Aar, inden den hidtidige *graa* Feltuniform forsvinder, og indtil da skal man altsaa opretholde 2 Systemer foruden det for Garnisonsuniformen specielle, bortset fra, at man indtil videre kan anvende 2 Slags Elementer (Stjerner etc.) til Distinktionen. Udpræget enkelt kan det jo ikke siges at være, naar man yderligere tager i Betragtning den Forskel, der skal kendetegne Befalingsmandsgrupperne, og som jo ikke er altfor udpræget.

Ubegribeligt, hvordan man banker alt dette ind i en Rekruthjerne, som i denne Sommers Tropetemperatur vel maa være saa temmelig flydende, og som alligevel i Løbet af kort Tid skal præpareres med mange andre sære og nye Ting, der i nogen Maade gaar paa tværs af Mandens normala Hjernevindinger. Nu kan man jo indvende, at det ikke er af saa megen Vigtighed, om Manden husker disse Distinktioner, men den Indvending gælder ikke. For det første har man jo dog bestemt visse Distinktioner for de forskellige Grader netop for at gøre det muligt at kende disse Grader, og under den praktiske Tjeneste er det simpelthen nødvendigt hurtigt og let at kunne se, hvilken Grad man har for sig.

Var det mon derfor ikke blot en Forglemmelse, at man ikke straks reglementerede den nye Feltdistinktion (Skulderdistinktion + Gruppemærke paa Kraven) *ogsaa for den graa Uniform?* Utvivlsomt vilde det være mest konsekvent, og selv om det skal indrømmes at være hensynsfuldt mod Befalingsmændenes Pengepung ikke at kræve flere og større Ændringer ved den gamle Uniform end nødvendigt, saa vilde Bekostningen dog vist være minimal.

Som Forholdene er nu er der Brug for at indføre som særligt Fag: Uniformskundskab — svarende i nogen Maade til Varekundskab.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 8 | AUGUST 1925 | 4. AARGANG

NORDISK ENTENTE

(Fortsat fra Nr. 7.)

II.

Hvad Fremtiden lover.

Der er noget magtfuldt og opløftende ved midt i en Tid. der som vor har været og endnu er „en Jerntid, som ikkun tror den Magt, som Vaabnene vinder", at vide med Sikkerhed, at Viljen til Sammenhold og gensidig Støtte er udpræget til Stede hos alle Nordens Folk, ved uden Forbehold at kunne give Ellen Key Ret i, hvad hun skrev efter 1905: „Vår bästa trygghet finnes i en växande känsla af att de tre nordiska landen alltjämt äro hvarandra närmast; att inga våra ömsesidiga missgrepp eller misstemningar kunna hindra att Sverige och Norge alltjämt ligga lika „handfast sammanfogade" på sin halfö, att sundets vågor alltjämt skölja svenska som danska kuster; att således den enas fara blir den andras så länga de behåller hvardera sin plats på Europas karta, att så långt norröna tunga går, förstå vi hvarandra såsom inga andra folk i världen!"

Vi har set gennem Tiderne, at Nordens Folk med Fordel har staaet sammen i Ufredstider og kun har voldt hinanden og sig selv Skade, hvor de ikke stod sammen. Vi har under Verdenskrigen set de samme Folk med Fordel optræde i Fællesskab overfor de krigsførende Magter, og vi har senest under Forhandlingerne paa Folkeforbundsmøderne set skandinaviske Fællesopfattelser og Fællesforslag gjort gældende, saa man endog blandt „de store" har kunnet tale om *le bloc scandinave.*

Det er Verdenskrigens triste Lære, at en lille Nation skal vogte sig for at lide paa en eller anden Stormagts Hjælp i en kritisk Situation, hvis ikke Stormagtens egne Interesser tilskynder dem at yde Hjælp, — og selv da vil den oftest blive ydet for sent til at paaregnes i første Omgang, d. v. s. for sent til at afværge Ulykken, omend maaske tidsnok til at afværge dens Følger (for Stormagten selv!)

En anden og lige saa nedslaaende Lære af Verdenskrigen er den, at Omfanget af militære Magtmidler er øget i en ganske fantastisk Grad, der vil lægge fuldt Beslag paa al en Nations Vilje og Evne i enhver Henseende, i materiel som i intellektuel Forstand, og vil gøre det umuligt for en lille Nation at bære et Eksistensforsvar alene.

Det er da forstaaeligt, at de mindre Lande ser sig om efter Muligheden for ved Optræden i Fælleskab, ved Ententer og Forbund at betrygge deres Stilling og give deres Ord Vægt. En saadan Mulighed øjnedes ved at tiltræde den nye hellige Alliance, Nationernes Forbund; men uden Forklejnelse af den humane Idé, der laa til Grund for dette Forbunds Dannelse, tør det hævdes, at dette Forbunds Indsats i mellemfolkelige Opgør endnu tilhører Fremtiden — maaske endda en ret fjern Fremtid.

For de nordiske Riger ligger det da overmaade nært at undersøge Betimeligheden af og Muligheden for fælles Optræden i militærpolitisk og maaske ogsaa i rent militær Henseende.

Er en saadan *militær Skandinavisme* mulig?

Det maa her straks siges, at selv om fælles Oprindelse, Udvikling og Livsvilkaar, beslægtede Følelser og Tankesæt, kan betinge Samarbejde og Enighed paa Folkelivets forskellige Omraader, saa slaar alt dette ikke til, naar Talen er om Fællesskab af politisk og militær Art, om Forbund. Her er det Interesserne, der er Drivkraften. Som man saa det i 1864, vil man fremdeles hver for sig faa det at se: *ingen Aftale vil være naturlig eller vinde Gyldighed, naar den ikke er i Overensstemmelse med Landenes naturlige Egoisme.*

Forud for Verdenskrigen ledede Stormagtskonstellationen ved Østersøen: Rusland kontra Tysk-

land, som omtalt Sveriges Sympatier til denne sidste Stat, altsaa til den, der dannede den stadige Trudsel mod Danmark. Disse germanske Sympatier har gennem en Menneskealder præget betydelige Dele af det svenske Folk, ikke mindst den svenske Hær. Norges Holdning har naturligvis i nogen Maade været præget af, at Truslen paa Livet ogsaa for dette Land kom fra Rusland, men Beliggenheden ud mod det aabne Verdenshav gjorde sig hurtig gældende og førte til ikke ringe Paavirkning fra engelsk Side.

Forholdene i og om Østersøen er imidlertid ikke de samme efter som før Verdenskrigen. De to Stormagter, Rusland og Tyskland, er *foreløbig* stækkede og svækkede. Ganske vist vil det kun være et Tidsspørgsmaal, naar Ruslands Trang mod Havet og deraf følgende Fare for Skandinavien vil begynde paany, og naar Tyskland vil orsøge at generhverve sin tabte Stormagtsstilling, men der er Forhold, som selv da vil være anderledes end før Verdenskrigen til Fordel for et enigt Norden:

1. I Finland er der opstaaet en Stødpudestat, som vil danne et første Bolværk mod russiske Lyster.
2. De to Stormagter er betydeligt reducerede med Hensyn til militære, ganske særligt maritime Magtmidler.
3. Efter al Sandsynlighed vil de russiske Krav om at komme ud til Østersøen og de tyske om Generhvervelse af tabte polske og andre Landstrækninger, om kort eller lang Tid føre til Magtkonstellationen Tyskland—Rusland, saavel i økonomisk som politisk og militær Forstand.

Det sidstnævnte Forhold vil være af afgørende Betydning for Muligheden af skandinavisk Samarbejde ogsaa paa militært Omraade. Sveriges Tilslutning til Folkeforbundet har ganske vist allerede orienteret svensk Politik mod Vest, men dels tør der næppe foreløbig tillægges Folkeforbundet virkelig Betydning som krigshindrende eller krigsafgørende Faktor, og dels maa Sveriges Holdning sikkert under alle Omstændigheder anses for afhængig af den Kurs, Tyskland styrer. Nu kan det ganske vist siges, at Paastanden om en sandsynlig Konstellation Tyskland—Rusland kræver nøjere Paavisning, men udover det før nævnte Hovedargument, Oprettelsen af *status quo ante bellum*, der saa at sige kræver en saadan Forbindelse, og som visselig vil blive et Krav, der vil blive rejst inden mange Aar, vil der efter min Formening være tilstrækkelig meget, der peger i den Retning. Uden at komme nd paa Kandestøberier, tør man vel endog hævde, at for de to forhenværende Stormagter er der overhovedet ingen anden Gruppering mulig inden for en overskuelig Fremtid.

Men dermed bortfalder Nødvendigheden eller blot Ønskeligheden for Sverige af nøjere Forstaaelse med Tyskland, og *dermed falder atter Skranken for positivt militært Samarbejde mellem de nordiske Lande.*

Et saadant Samarbejde vil bidrage meget til at give de enkelte Lande Tillid til deres Evners Rækkevidde, Tillid til, at det virkelig *kan* nytte at sætte sin Vije ind paa et Forsvar af Landenes, af Nordens Frihed og Selvstændighed. Det vil underbygge den sunde Opfattelse, at Nordens Selvforsvar ikke er haabløs Færd. Det bør jo vel erindres, at Norden selv kun vil være et Led af et større Hele, at det endda kun delvis vil udgøre Stridens Genstand. Det, der vil foregaa, vil være dette, at de to Landmagter Tyskland og Rusland med Vold igen vil til Havs, men drives tilbage af de europæiske Forholds nuværende Beherskere, England, Frankrig. Det er i sidste Instans disse to Vestmagters Livsinteresser, hvorom Kampen vil komme til at staa, hvad enten den saa føres ved Narvik og Boden, paa Sjælland eller i Jylland.

I alle de nordiske Lande vilde Forsvarsspørgsmaalet dernæst blive løftet op over Partivæsenets Spild og Kævl og blive et integrerende Led i Planen for det gensidige Samarbejde. Betydningen heraf han ikke vurderes for højt.

Vil man — efter at have konstateret, at Muligheden for militært Samarbejde er til Stede — nøjere bestemme dettes Art og Omfang, da vil jeg, i Konsekvens af det foran anførte, hævde, at *et skandinavisk Forsvarsforbund, bestaaende af alle 4 Lande, Sverige, Norge, Finland og Danmark, er naturligt og i de enkelte Landes og hele Nordens velforstaaede Interesse,* saavist som det er den eneste Maade, hvorpaa vor Stemme faar Vægt. Med et saadant Forbund som Maal bør der arbejdes. Men Basis herfor maa være de enkelte Landes og Folks ukuelige Forsvarsvilje, manifesteret gennem en for Landet og Forbundet betryggende og rationel Forsvarsordning. Uden Vilje til Forsvar af Fædrelandet i snævrere Forstand kan der fornuftigvis ikke være Tale om Samvirken til Forsvar af Nordens Sikkerhed og Frihed.

Spørgsmaalet er da: Er denne Vilje til Stede hos *alle* de nordiske Folk? Kender vi alle vor Besøgelsestid?

Dette Spørgsmaal vil jeg rejse, men ikke besvare. Før det kan besvares med Ja, er Tiden ikke moden til et egentligt Forbund.

Maaske nødes man til at tage denne Sag i flere Tempi, saa Jordbunden Skridt for Skridt forberedes for Forbundstanken gennem maalbe-

vist Samarbejde, alt imens der udadtil stadig optrædes efter fælles Ledelinjer.

Først og fremmest bør der jo være Sikkerhed for, at Krigstilstand mellem de nordiske Riger ikke er mulig i noget Tilfælde. Det kan siges at være en ret negativ Form for „Samarbejde", men vil dog i sin Konsekvens være af absolut positiv Betydning og i sig selv være det Grundlag, hvorpaa senere og mere vidtspændende Aftaler kan bygges op.

Hvad dernæst angaar Organisation og Anvendelse af Værn i Rigerne, da bør intet af disse i Muligheden for skandinavisk militært Samarbejde øjne Mulighed for en økonomisk lettere overkommelig Forsvarsordning. Tanken om Samarbejde vil være dødfødt, om ikke den som Basis havde de enkelte Landes redelige Forsvarsvilje. Fælles Ledelinjer i Landenes Forsvarsorganisation vilde for alles Vedkommende kunne føre til en rationellere Ordning end Tilfældet er eller antagelig vil blive, hvor partipolitiske Synsmaader alt for let faar Adgang til Indflydelse paa Felter, hvor de burde være banlyste.

Naar en norsk Officer, J. S., i „Det nye Nord" for Juni 1919, paa djærv og broderlig Vis udtaler „med Glæde at kunne gaa i Kamp paa Jyllands Sletter, hvor danske, norske og svenske Hærafdelinger stod sammen til Værn om Nordens Ukrænkelighed", da er det et Vidnesbyrd, som enhver dansk Mand vil vide at skønne paa, og der er mange i Nordens fire Riger, der tænker de samme Tanker. Skal Tanken om egentligt Forbund realiseres, da maa visselig ogsaa Konsekvensen heraf være, at Nordens Hovedforsvarskraft sættes ind dér, hvor Hovedfaren truer. Men man tør ikke lukke Øjnene for, at for Tiden vilde det vistnok falde vanskeligt at anvende noget af Landenes Forsvarsmagt udenfor Fædrelandets Grænser. For at naa til en saadan Mulighed vil der være et stort Arbejde at udrette og mange Opgaver, som ogsaa Hærene i Fredstid kan tage op til Løsning i Fællesskab.

En rigelig Udveksling af Befalingsmænd vil være et godt Bindemiddel mellem Hærene og Landene, ikke blot nogle faa i Ny og Næ, men mange saavel Stabs- som Geledofficerer, saa der indenfor de respektive Hære og Vaaben kunde opstaa fuld Fortrolighed med Sædvaner og Metoder hos „de andre".

For Tiden er en Del yngre finske Officerer til Uddannelse paa den danske Officersskole. Det vilde sikkert have sin store Betydning, om det i det hele blev Sædvane, at der ved de nordiske Hæres Uddannelsesanstalter til Stadighed var et rimeligt Antal fremmede skandinaviske Officerer til Uddannelse, ligesom Udveksling af Lærerkræfter meget vel vilde kunne sætte Frugt. Det er ikke nok, at der med aarlange Mellemrum kommer en enkelt Officer til Tjeneste ved et af Nabolandenes Regimenter en stakket Tid, eller at Hærene høfligst lader sig gensidigt repræsentere af en højtstaaende Officer ved Afholdelsen af større Øvelser. Nej, Forbindelsen maa være saa hyppig, saa intens og saa mangeartet, at der kan blive Tale om virkelig gensidig Forstaaelse og Paavirkning.

Og det er de *unge*, der skal — og kan — være Budbringere, det er Folk med aabent Sind og modtagelige Hjerner og Hjerter, der skal give og modtage. Hvert for sig har de nordiske Folk Egenskaber og Værdier, som de andre vil have Fordel af at faa indpodet og eje; hvert for sig har de Brist, som ved fælles Paavirkning kan fjernes. Og alle vil vi med Stolthed og Glæde arbejde hen til det store Maal: Et enigt, et frit og lykkeligt Nord.

C. F. Løkkegaard.

RESERVEOFFICERERNES OPGAVE

Ved et stort Møde af franske Reserveofficerer, som fandt Sted i Foraaret, holdt den fra Krigen bekendte General *Debeney* et Foredrag, som vakte alm. Opmærksomhed, og som vi nedenstaaende gengiver Uddrag af efter „Vor Hær".

General Debeney begynder sit Foredrag med at omtale Begivenhederne fra den store Krig og paaviser, at selvom denne Krig for den store Almenhed maaske ikke gør Indtryk af at have bragt Frankrig lignende glimrende Sejre som Napoleonskrigene ved Slag som Austerlitz og Jena eller det italienske Felttog ved Magenta og Solferino, saa har dog i Virkeligheden Verdenskrigen lignende store Sejre at fremvise. Slaget ved Marne er i Grunden et eneste stort 4 Maaneders Slag: den første Kamp ved selve Grænsen, det organiserede Tilbagetog, den sejrrige Modoffensiv fra Marne til Ourcq, Kapløbet mod Havet og den blodige Kamp ved Yser, alle danner de successive Faser i et og samme store, moderne Slag. Det samme er Tilfældet i 1916: den ubetvingelige Modstand ved Verdun, Modoffensiven ved Somme, som letter Trykket ved Verdun og gør Generobringen af Douaumont mulig, er Faser af det samme 18 Maaneders Slag, som Historien med Rette vil kalde Slaget ved Verdun. I 1918 begynder det store Slag i Frankrig med den tyske Offensiv ved St. Quentin, senere ved Chemin des Dames, fortsætter uden Ophør med de alliereds Modoffensiv, som slaar tilbage og ryster

den indtrængende Fjende og driver ham tilbage mod den franske og belgiske Grænse — et kæmpepemæssigt Slag paa 8 Maaneder, hvori deltager mange Millioner Mand med et vældigt Materiel, men et Slag, ledet af én Chef, og hvis Trofæer er 400,000 Fanger og 6000 paa Valpladsen erobrede Kanoner.

Naar Generalen betragter denne sejrrige Hær og tæller dens *Reserveofficerer*, kommer han til et Antal af 125,000 nulevende, fordelt paa alle Vaabenarter. Ganske vist er det saadan, at den Type af Reserveofficerer, Frankrig har, er et Produkt af den 4 aarige Krig, og at man ikke under en Fredsperiode kan vente at have Magen dertil. Men Typen kan alligevel tjene som Model, som vi kan og bør søge at naa hen til i Fredstid — og vi vil endnu en rum Tid være saa heldigt stillet at have et stort Antal Veteraner fra den store Krig i vor Reserveofficersstand. Opgaven bliver derfor for de Autoriteter, hvem Krigsforberedelsen paahviler, at holde denne Type vedlige.

Ved Siden af Reserveofficeren, men i et andet Plan har man skabt hvad Franskmændene kalder *„des assimilès speciaux* til Anvendelse ved den industrielle Mobilisering.

Reserveofficeren beholder, selv om han bruges som assimilé speciál, sine Rettigheder og sin Grad som Reserveofficer, saa at han kan genoptage sin Officers-Funktion den Dag hans særlige Tjeneste ophører.

Spørgsmaalet om *Reserveofficerens Rekruttering* er utvivlsomt af afgørende Betydning og meget vanskeligt. Det gælder om at forny fra Grunden af et Officerskorps, bestaaende af Veteraner fra den store Krig.

Man faar Reserveofficerer fra to forskellige Kilder: For det første faste Officerer af Linjen, som tager Afsked eller falder for Aldersgrænsen, og tidligere Underofficerer, som har bestaaet visse Prøver, og for det andet Reserveofficerselever, der er uddannet efter Værnepligtsloven. De sidste udgør den største Del, nemlig 80 %, de udtages dels blandt Mandskabet efter 6 Maaneders Rekrutuddannelse og dels blandt unge Mænd med en forberedende militær Uddannelse. Reserveofficersskolen giver meget gode Resultater; man har knyttet dem til de Skoler, som uddanner faste Officerer, for at man fra først af kan nærme de unge Mennesker til hverandre, som Tjenestens Krav senere vil bringe hverandre endnu nærmere, og som selve Krigen endelig støber i samme Form.

Blandt Reserveofficerseleverne repræsenterer de, der har forberedende militær Uddannelse, en ny Type, som paa en meget fremtrædende Maade giver Bud om, hvad Hæren i Fremtiden fordrer. Disse unge Mænd gør i Virkeligheden bare 1 Aars aktiv Tjeneste, men de maa, naar de bliver Reserveofficerer, gennemgaa en regelmæssig Uddannelse af speciel Art, som varer 2 Aar, og Erfaringerne herfra er meget interessante af Hensyn til Fremtiden. Der har været udvist megen Iver og Resultaterne er blevet meget gode.

Af de Erfaringer, man har vundet ved denne Uddannelse, kan nævnes, at al *forberedende militær Uddannelse, under hvilken Form den end gives, maa være obligatorisk.* De unge Mænds forberedende militære Uddannelse giver ikke fuldt Udbytte, med mindre dette Fag ved de forskellige Skoler bliver stillet i samme Klasse i Undervisningsprogrammerne som andre Fag, — Tegning, Litteratur, Matematik o. s. v.

En anden Erfaring af almindelig Art er, at man ved de afholdte Prøver strengt maa holde paa visse Krav, men disse Krav maa paa den anden Side ikke overskride et bestemt Niveau med Hensyn til Soldatens Kundskaber. Man maa bestemt tage Afstand fra Indflydelse, som vil gøre sig gældende i Retning af at faa en almindelig Klassificering efter en almindelig Konkurrence, hvor alene Kundskabsmængden skulde komme i Betragtning og hvor de Skoler, der har det videstgaaende Program, uvilkaarligt vilde komme først. Generalen siger herom: Hvor vigtige intellektuel Kundskaber end er, saa er de dog ikke tilstrækkelige til at gøre en brugbar Chef; fysiske og ganske særligt moralske Egenskaber er i det mindste lige saa nødvendige. En Konkurrence som foran omtalt vilde give enkelte store militære Centre Fortrinet, men vi maa have Officerer fra alle Samfundslag og alle Egne af Landet.

Men det er ikke nok at skabe Reserveofficerer, *man maa ogsaa holde Liv i dem**), og det er et saare vigtigt Problem, da hver Officer har sit Arbejde, som naturligt og nødvendigt lægger Beslag paa ham. Det gælder derfor at finde Metoder, ved hvilke man med Alvor kan forberede Reserveofficeren til den Pligt, han har, og som staar over alle andre Pligter, nemlig den at øge sin Tjenesterutine, selv om dette maa ske med Ofre for for Fædrelandet. Dette bliver Instruktionens Opgave.

Deneral Debeney omtaler dernæst Nødvendigheden af Vaabenøvelser („fortsat Øvelse", som det med et ikke altfor behændigt Udtryk hedder herhjemme) for Reserveofficererne. Ganske vist har disse Øvelser ikke i Frankrig været genoptaget efter Krigen — det har jo været naturligt at lade de Officerer, som har gennemlevet en 4-aarig Krigsperiode, faa nogen Hvile —, men nu er der gaaet 6 Aar siden Freden blev sluttet, og man maa nu lade Reserveofficererne blive sat ind i de Erfaringer, der er gjort under og udformede

*) Fremhævet her. D. O.

efter Krigen. Specielt er det om at gøre at give de unge Instruktion.

„I en Armé, som har kort Uddannelsestid", siger General D., og det er jo værd at bemærke ogsaa hos os, „er Reservens Uddannelse et Hovedled i Forsvarets Organisation".

I Forbindelse med Uddannelsen omtaler Generalen Nødvendigheden af at have flere og større Øvelseslejre. Reserveofficererne maa kunne træffe de Soldater, de skal gøre Krigen sammen med, og de maa kunne opøve deres Afdelinger under samme Forhold som under Krig. Det gælder derfor om, at Indkaldelserne ikke sker Aargansvis, men regimentsvis. Indkaldelse regimentsvis har i Frankrig været prøvet før Krigen og gav de bedste Resultater, at man har i Begyndelsen af Krigen meget ofte beklaget, at Manglen paa Øvelseslejre ikke har tilladt at give denne udmærkede Ordning den Rækkevidde, den burde have haft.

Foruden de regelmæssige Vaabenøvelser — og frivillige Øvelser, som Generalen stærkt anbefaler — er det efter hans Mening af stor Betydning, at de militære Autoriteter appellerer til Reserveofficererne for at faa Hjælp i Arbejdet med *Nationens Krigsforberedelse i Almindelighed*, og han nævner saa nogle Eksempler i denne Forbindelse.

Forsvar mod Luftangreb.

Dette er et af de vigtigste Spørgsmaal i moderne Krig. Den mobiliserede Hær skal forsvare Landet mod Angreb paa Jorden, men den vil jo ikke kunne spærre hele Amosfæren mod Angreb af Luftfartøjer, lastet med Eksplosivstoffer og Gas. Det militære Luftforsvar vil kunne slaa et vist Antal Flyvemaskiner og Luftskibe ned, det vil kunne bringe andre til at vende om, til at flyve højere, til at gaa over Skylaget, men Luftforsvaret vil aldrig kunne skabe en uoverstigelig Barriére. Indenfor et Aktionsomraade, som Industriens Fremskridt øger fra Dag til Dag, vil de indre Omraader af et Land følgelig løbe den Risiko at blive bombarderet fra Luften, men denne Risiko maa Omraaderne selv beskytte sig imod.

Man maa derfor se Faren fra Luften i Øjnene; som man træffer Foranstaltninger mod Ildebrand eller Oversvømmelse maa man organisere Vagttjeneste og igangsætte alle de Foranstaltninger, som forud er forberedt, Slukning af Lys, Tilflugt i dækkede Rum, Kældere, ja, paa aaben Mark, Anbringelse af Maskering, Allarmforanstaltninger ved Ildebrand o. s. v. Under dette Arbejde vil Reserveofficeren kunde gøre stor Nytte ved at arbejde sammen med de lokale Myndigheder, forberede og opdrage den almindelige Opinion o. s. v.

Den økonomiske og industrielle Mobilisering.

Under Forberedelsen af denne vil Reserveofficeren ogsaa kunne gøre stor Nytte. Dette nationale Arbejde er nu paa Vej til at blive realiseret, udtaler Generalen. Han omtaler, at han ved, der gør sig en vis Utaalmodighed gældende, at man mener, denne Sag ikke gaar hurtigt nok frem, men man maa erindre, at det her gælder om ikke at arbejde for nogle Maaneder, men for Aar og atter Aar, og at det gælder at skaffe yderst solide Fundamenter, som kan bære en Bygning af endnu større Tyngde end den, man har Tanke paa i Dag. Planen er paa bred Basis forberedt af det øverste Raad for det nationale Forsvar.

Den forberedende militære Uddannelse.

Ogsaa paa dette Omraade kan Reserveofficererne faa god Anvendelse for Virketrang.

Alt eftersom Tekniken udvikles maa man — med den korte Uddannelsestid — have Soldater, som ved Indkaldelsen allerede har en vis Uddannelse, og her vil Reserveofficeren under Samarbejde med sine Kammerater af Linjen kunne faa et stort Virkefelt.

TJENESTEBOLIGER OG KVARTERER

KRIGSMINISTERIET NEDSÆTTER ET „BOLIGUDVALG"

F. O. L. har fra Krigsministeriet modtaget nedenstaaende Skrivelse af 30. Juli:

De under Krigsministeriet hørende militære Tjenesteboliger og Kvarterer er af meget forskellig Beskaffenhed og Udstyr, og det vilde derfor, ogsaa under Hensyn til, at de i Love og Best. f. Hæren, 15. Hefte, Kasernevæsenet, Pkt. 12—15, indeholdte Bestemmelser om, hvilke Befalingsmænd m. fl., der ordentligvis skal have anvist Kvarterer som gifte eller ugifte, ikke kan siges at svare til de ved Hærordningen af 1922 tilvejebragte Forhold, være ønskeligt at faa udarbejdet en samlet Oversigt over disse Forhold samt Forslag med summarisk Overslag til ønskelige Forbedringer og Forandringer.

Til Undersøgelse af disse Forhold og til Udarbejdelse af Forslag med summarisk Overslag paatænker Krigsministeriet at nedsætte et Boligudvalg paa ialt 3 Medlemmer med Oberstløjtnant af Ingeniørkorpset *A. J. T. Carlsen* som Formand, medens de to andre Medlemmer skulde vælges henholdsvis af Fællesorganisationen af Officerer o. l. og af Officiantgruppens Hovedorganisation, og desuden skulde Udvalget i hver Garnison — i København og Aarhus dog for hver Kaserne — tiltrædes af 2 raadgivende Medlemmer valgte af de paagældende lokale Organisationer.

Udvalgets Arbejde vil herefter hovedsagelig komme til at bestaa i

— Tilvejebringelse af en Oversigt over de til Raa-

dighed værende militære Tjenesteboliger og Kvarterer (ikke Nødkvarterer) saavel paa Statens som paa de kommunale Kaserner.

— Forslag til Ændring af denne Fordeling under Hensyn til Tjenestens Tarv og Antallet af Befalingsmænd indenfor Otficers- og Officiantgruppen.

— Tilvejebringelse af Forslag med summarisk Overslag til eventuel Tilvejebringelse af nye eller ønskelig Omdannelse af nuværende Tjenesteboliger eller Kvarterer saaledes, at Boligernes og Kvarterernes Størrelse kommer til at være i saa nøje Overensstemmelse som muligt med de paa vedlagte Skema anførte Opgivelser, hvortil dog skal bemærkes, at det maa anses for udelukket at faa gennemført Forslag, der medfører større Nybygninger eller stærkt gennembribende Ombygninger.

— Tilvejebringelse af Forslag med summarisk Overslag til Indlægning af elektrisk Lys og W. C., hvor dette mangler, og eventuelt Badeværelse, hvor dette ikke vil medføre større Bekostning udover selve Installationen.

Til Officers- og Officiantkvarterer maa W. C.-Anlæg og eventuelt Badeværelse paaregnes fælles for hver Gruppe for sig, og Badeværelser med Badeovn eller Tilledning af varmt Vand ønskes ikke tilvejebragt paa Kaserner hvor der findes Badeanstalter for Mandskabet, medens der kan fremsættes Forslag om Installation af Brusebade med koldt Vand ved Befalingsmandskvarterne, hvor dette kan ske uden større Bekostning.

I de summariske Overslag for Indlæg af elektrisk Lys og W. C. maa Hensyn tages til, at de foreslaaede Anlæg, hvor de lokale Forhold gør det nødvendigt, senere maa kunne udvides til ogsaa at omfatte den øvrige Del af den paagældende Kaserne (Mandskabsrum, Stalde, Munderingskamre, Depoter m. v.) uden at skulle gøres til Genstand for Forandringer eller Ombygning.

— Tilvejebringelse af en Oversigt over den aarlige Lejeindtægt, der vil opnaas, naar Forslagene er gennemført.

Man anmoder herefter Organisationen om, saafremt den ønsker at blive repræsenteret i Udvalget og ved dettes Forhandlinger i Garnisonerne, at meddele, hvem den ønsker som sin Repræsentant i Boligudvalget, og hvem der vil komme til at repræsentere den i de forskellige Garnisoner, i København og Aarhus paa de forskellige Kaserner.

Tjenesteboligers Størrelse.

For Officerer o. l.

1 gift Stabsofficer	6 Vær.	1 Pigek.	1 Køkken	150 m²
1 - Kaptajn	5 —	1 —	1 —	125 m²
1 - Premierløjtn.	4 —	1 —	1 —	100 m²
1 ugift —	2			30 m²

For Befalingsmænd af Officiantgruppen o. l.

1 gift Korps- eller Stabsofficiant	4 Vær.	1 Pigek.	1 Køkken	100 m²
1 - Overofficiant	3 —	1 —	1 —	80 m²
1 - Officiant	3 —		1 —	70 m²
1 ugift —	1 —			15 m²

Som F. O. L.s Repræsentant i Udvalget har Hovedbestyrelsen foreslaaet Adjutant ved Generalkommandoen, Premierløjtnant *S. E. Johnstad-Møller,* der i sin tjenstlige Virksomhed har erhvervet indgaaende Kendskab til Kaserneforhold. Desuden vil der, som af Ministeriet henstillet, blive valgt Repræsentanter i de respektive Garnisoner (i Kjøbenhavn og Aarhus paa de forskellige Kaserner).

SYVENDE LANDS-IDRÆTSSTÆVNE

Ved Dansk militært Idrætsforbunds 7. Lands-Idrætsstævne, som afholdtes i *Randers* i Dagene 24.—26. Juli d. A., opnaaede efternævnte Befalingsmænd og militære Idrætsforeninger følgende Resultater:

Præcisionsskydning med Pistol.

Grad, Navn og Afd.	Points	Vedtegning
Offct. F. P. Hansen, 10. Batl.	85	Officiantgr.s Hovedorg. Præmie
„ J. V. Jensen, 5. Drgm.	81	2. Præmie
Prmlt. E. H. D. Havsteen, Ing. R.	80	3. „

Dueldskydning med Pistol.

Prmlt. E. H. D. Havsteen, Ing. R.	146	D. I. F.s Pr.
Prmlt. O. P. Olesen, 16. Batl.	144	2. Præmie
Offct. N. C. J. R. Nielsen, Ing. R.	136	3. „

Præcisionsskydning med Gevær.

Kapt. C. F. F. Tillisch, Livg.	89	Fredericia Garnisons Idrætsf.s Pr.
Offct. M. Overlade, 5. Drgm.	86	2. Præmie
Overoffct. S. A. Svendsen, 10. Batl.	85	3. „

Feltskydning med Gevær.

Grad, Navn, og Afd.	Points	Vedtegning
Prmlt. A. H. D. Havsteen, Livg.	61	D. I. F.s Præmie
Sgt. af Res. J. Jensen, 10. Batl.	54	2. Præmie
Offct. K. Høgild, 15. Batl.	53	3. „

Feltkonkurrence.

Sgt. af Res. F. Jensen, 5. Drgm.	362²/₆	Krigsm.s Præmie
Sgt. af Res. S. A. V. Rasmussen, 10. Batl.	354¹/₆	2. Præmie
Offct. K. Høgild, 15. Batl.	342	3. „

100 m Løb.

Grad, Navn og Afd.	Tid	Vedtegning
Artilleriass. G. Nielsen, Flaaden	12 Sek.	5. Dragonregim.s Idrætsf.s Præmie
Offct. J. A. C. Lundh, 5. A. A	12,2 Sek.	2. Præmie
Sgt. af Res. G. V. Vildbrad, K. A. B.		3. „

1500 m Løb

Grad, Navn og Afd.	Tid	Vedtegning
Sgt. af Res. C. G. Nielsen, 25. Batl.	4 M. 35,3 S.	Kystartilleriets Idrætsf.s Præmie
Prmlt. O. P. G. Olsen, 16. Batl.	4 M. 38,4 S.	2. Præmie
Kpl. Nr. 2935 Petersen, K. A. B.		3. „

4 km Løb

Sgt. af Res. C. G. Nielsen, 25. Batl.	14 M. 5 S.	Artilleriofficersf.s Præmie
Prmlt. O. P. G. Olsen, 16. Batl.	14 M. 10 S.	2. Præmie
Offct. N. G. V. Falktoft, 6. Batl.	14 M. 19 S.	3. „

4 × 300 m Relaisløb.

Kystartill.s Idrætsf.s 1. Hold	2 M. 43,3 S.	Aalborg Garnis. Idrætsf.s Præmie
Gymnastikskolens Idrætsf.	2 M. 47,4 S.	2. Præmie

100 m fri Svømning

Kornet H. Wittrup, K. A. B	1 M. 43,8 S.	Gymnastiksk.s Idrætsf.s Præmie
Offct. J. Larsen, Ing. R.	1 M. 44,4 S.	2. Præmie
„ A. Danholt, G. H. R.	1 M. 48,0 S.	3. „

500 m fri Svømning

Offct. J. Larsen, Ing. R.	11 M. 27,4 S.	1. Præmie

20 m Bjergning og 20 m fri Svømning

Offct. A. Danholt, G. H. R.	57,4 S.	1. Præmie
Serg. T. E. Hansen, K. A. B	1 M. 1,0 S.	2. „
Offct. E. B. Neve, 3. Drgm.	1 M. 4,0 S.	3. „

4 × 50 m Holdkapsvømning.

Ingeniørregiment.s Idrætsf.	3 M. 9 S.	1. Præmie

Højdespring.

Grad, Navn og Afd.	Meter	Vedtegning
Offct. C. C, Honoré, Ing. R.	1,65	6. Artilleri-Afdl.s Idrætsf.s Præmie
„ J. M. C. Christensen, 6. Batl.	1,60	2. Præmie
Offct. J. A. C. Lundh, 5. A. A.	1,60	3. „

Længdespring.

Artilleriassistent E. Larsen, Flaaden	5,60	Odense Ganisons Idrætsf.s Præmie
Offct. C. C. Honoré, Ing. R.	5,54	2. Præmie
„ J. A. C. Lundh, 5. A. A.	5,50	3. „

Haandgranatkastning.

Offct. N. C. J. R. Nielsen, Ing. R.	78,02	Dansk Idræts Forbunds Præmie
Offct. J. A. C. Lundh, 5. A. A.	77,17	2. Præmie
Kpl. Nr. 705, Mogensen, 10. Batl.	76,57	3. „

Bajonetfægtning.

Grad, Navn og Afd.	Kampe tabte	Kampe vundne	Vedtegning
Prmlt. O. P. G. Olsen, 16. Batl.	1	9	D. I. F.s Præmie
Offct. K. P. Thomsen, 2. Batl.	2	8	2. Præmie
„ J. A. C. Lundh, 5. A. A.	2	8	3. „

Kaardefægtning.

Grad, Navn og Afd.	Kampe tabte	Kampe vundne	Vedtegning
Prmlt. O. P. G. Olsen, 16. Batl.	1	4	Livg.s Idrætsf. f. Off. o. l.s Præmie
Offct. H. H. Hansen, 8. Batl.	1	4	2. Præmie
„ H. A. L. Andersen, 2. A. A.	2	3	3. „

Sabelfægtning.

Artilleriassistent E. Larsen, Flaaden	0	4	Off.foren.s Pr.
Offct. H. H. Hansen, 8. Batl.	1	3	2. Præmie
„ J. J. G. Jensen, 11. Batl.	2	2	3. „

Militær Femkamp I.

Grad, Navn og Afd.	Points	Vedtegning
Prmlt. O. P. G. Olsen, 16. Batl.	11	Krigsm.s Præmie
Offct. A. Danholt, G. H. R.	11	2. Præmie

Militær Femkamp II.

Prmlt. O. P. G. Olsen, 16. Batl.	11	Krigsm.s Præmie
Offct. E. B. Neve, 3. Drgm.	12	2. Præmie
„ J. A. C. Lundh, 5 A. A.	13	3. „

Udfordringspræmien, udsat af Viborg Garnisons Idrætsf., for Foreningerne Vest for Store Bælt:

Vinder: Odense Garnisons Idrætsforening, 18 Points, (3 Førstepræmier, 4 Andenpræmier og 1 Tredjepræmie).

Dansk militært Idrætsforbunds Udfordringspræmie:

Vinder: Gymnastikskolens Idrætsforening, 24 Points, (3 Førstepræmier, 5 Andenpræmier og 5 Tredjepræmier).

Engrospristallet

for Januar—Juni Maaneder 1925 (1913 = 100).

	Januar 1925	Febr. 1925	Marts 1925	April 1925	Maj 1925	Juni 1925
Vegetabilske Levnedsmidler	221	222	219	213	209	202
Animalske Levnedsmidler	242	242	239	223	214	218
Foderstoffer	256	247	232	223	226	221
Gødningsstoffer	161	161	161	159	158	158
Brændsel og Smøreolier	178	171	164	161	159	155
Metaller og Metalvarer	262	261	257	256	253	248
Kalk, Cement, Mursten og Glas	280	280	280	280	279	278
Træ og Papir	222	225	223	222	220	214
Tekstil og Konfektion.	342	346	343	338	332	328
Huder, Læder og Skotøj	180	177	177	175	174	172
Kemisk-tekniske Varer	271	268	269	269	269	269
Engrospristallet	243	240	236	230	227	223

Kul & Koks,
Bøg & Optændings
Brænde
leveres overalt
til billigste Dagspriser
Forlang Tilbud
Hørkramforretningen
Lipkesgade 22
Telf. Øbro 5075 A. Jensen

Smørrebrødskælderen
Købmagergade 13
Telefon Byen 1074 x.
Smørrebrød, Øl, Mælk, Æg, Fløde
Til Selskaber leveres ekstra belagt Smørrebrød à 30 Øre pr. Stk., bringes overalt i lukket Kasse uden Papirindpakning
Frokostpakker bringes gratis i den indre By.
Til Udflugt leveres Smørrebrødet indpakket i Papæsker.

Vilh. Madsen
Gasværksvej 1 (Hj. af Vesterbros Torv)
Viktualier • Paalæg • Ost
Kun 1. Klasses Varer føres
Leverandør til militære Husholdninger
Tlf. Vester 1383 x - Tlf. Vester 1383 x

BØFFELPAP
Vesterbroes Stentagpapfabrik
Tlf. 915. Gl. Køgevej, Valby. Grundl. 1877

CARLSEN & DEBOIS
NY ØSTERGADE 7. TLF. BYEN 7603
TAPETSERER & DEKORATØR

Chr. Jørgensen - Glarmester
Wilh Andersens Eft.
Tlf Str. 54 x - WEYSESGADE 5 - Etabl. 1862
Lev. til 1. Ingeniørdirektion.

I. G. A. EICKHOFF
BOGTRYK-, STENTRYK-,
BOGBINDERI- & KARTON-
NAGEMASKINER
ELEKTROMOTORER
VALSEOVERTRÆK M. M.

NOTITSER

Vore nye Distinktioner.

At gøre alle tilpas, specielt i et Paaklædningsspørgsmaal, er ikke saa lige til, og skulde Ministeriet have imødekommet bare en Tiendepart af de specielle Ønsker og Forslag, der er fremkommet vedrørende den nye Uniform, var den jo nok blevet lidt livligt komponeret — og aldrig blevet færdig. Blandt adskillige Bemærkninger, der er forefaldet, gengiver vi her én, som har den Fordel, at Respekt for *Traditionen* er Drivfjederen. En Indsender spørger:

„Hvorfor beholdt Fodfolk og Rytteri ikke hvide (Sølv-) Distinktioner ogsaa til den nye Uniform? Naar der indvendes at Sølv ikke passer til Kaki, saa er dog Sandheden formentlig den, at det er endog meget kønnere end Guld. De franske *tirailleurs algeriens* har saa at sige nøjagtig vor nye Uniform, men med *Sølv*. — Og saa bør selvfølgelig „Hue 1923" reglementeres, eller dog tillades baade i graat og blaat, saalænge vi har disse Farver til Mobiliseringsbrug."

Vi overantvorder hermed de to Idéer til rette Vedkommendes Bevaagenhed.

•

Flytning bedes anmeldt
til det Postkontor, hvorfra man hidtil har modtaget Bladet.

Vi opfordrer vore Læsere til at gøre deres Indkøb hos Bladets Annoncører!

en gros **Chr. Schiang** en detail
1. Kl. Kolonial, Vin- & Delikatesse-Handel
St. Kongensgade 94 Tlf. 4317
Leverandør til Hær og Flaade
Varerne bringes overalt

BEDSTE MIDDEL MOD ROTTER OG MUS
RATIN
NY ØSTERGADE 2. KBHVN. K. TELF. 3662-14362

Korsgades Kaffehandel
Kaffe - The - Cacao
Chocolade og Confect
Korsgade 30
Telefon Nora 4434 y.

PARITZ GOTTSCHALCK
Fagforretning for
BOG- & STENTRYKKERE
KONGENS NYTORV 8 - KØBENHAVN K.
TELEFON 3378
Lev til Generalstabens topogr. Afdeling

Byens nye Ist Kl. Frokost og Middagskøkken
Købmagerg. Nr. 52
(vis a vis Rundetaarn)
Hyggelige nye stilfulde Lokaler, udm.: *Frokostretter* fra 75 Øre til 1 Kr. 50 Øre Kl. 10-1. 2 Retter ekstra *Middag* a 1 Kr. 50 Øre Kl. 1—6½.
Frokost koldt Bord med varm Ret og Kaffe 50 Kr. pr. Maaned. Middag 3 Retter Kaffe 55 Kr. pr Maaned
Bestill. paa Selskabsm. og Snitter modt.
Delicate Frokostpakker og Middage kan afhentes efter Aftale.
Servering ved smaa Borde
ingen Statsskat — kun Abonnement
Søn- og Helligdage Middag fra Kl. 12—2
Fru E. HANSEN

KNUT BERGQUIST
KINGOSG. 15 - TELF. VEST. 6291 v.
Sæbe- & Parfumeforretning
alle kendte Mærker føres
SÆBER - KAMME - PARFUMER

M. PETERSEN
Frugt-, Grønt & Delikatesseforretning
Læderstræde 13.
Telefon Byen 6977
•
Specialitet:
Fin Dessertfrugt.
•
Varerne bringes overalt

N. S. DAM'S VINHANDEL
DIREKTE IMPORT
FREDERIKSBERGALLE 5 - TLF. V. 5583 x.

KOLONIAL-LAGERET
BORUPS ALLÉ 116
TELEFON TAGA 359
anbefaler
1. Kl.s Kolonialvarer, Delikatesser & Vine
til billigste Priser
Specialiteter:
Fineste Java-Kaffe og J. F. Schalburgs Vine, Cognac og Whisky i originale Mærker. Stort Udvalg i Cigarer og Cigaretter.
— Varerne bringes omg. overalt —

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 9 | SEPTEMBER 1925 | 4. AARGANG

HVAD ER DENNE BRYDNINGSTIME?

Hvad er denne Brydningstime? Er den Skumring eller Gry?

Jo mere vi nærmer os den ordinære Rigsdagssamling, jo sikrere Tegn er der paa, at man blandt de store politiske Kampspørgsmaal, der enten i sig selv er Kampens Genstand eller desværre ofte snarere blot skal bruges som Springbrædt for partipolitiske Badutspring, paany vil finde Forsvarssagen trukket frem og „behandlet". Saa alvorligt som denne Sag den Dag i Dag tegner sig, bør man vel i og for sig ikke ønske den holdt udenfor Drøftelse og Undersøgelse. Men alle der vil Landets Vel maa samle sig i Ønsket, i *Kravet* om, at den Behandling, Sagen bliver underkastet, bliver nøgtern og mest muligt fri for uvedkommende Momenter. Tiden er *for* alvorlig til Spilfægteri.

Det gaar oftest saadan med Skæbnetimerne i et Menneskes eller et Folks Liv, at deres Omfang og Rækkevidde først fattes fuldt ud, naar de er inde eller omme og deres Virkninger begynder at spores. Der vilde ske færre Fejl, Historien vilde faa et andet Forløb, om saadanne Stunder varslede deres Komme og deres Betydning. Men det sker ikke, og Menneskers Se- og Dømmekraft er behæftet med en Del Fejl; aandeligt nærsynede er mange, ogsaa af dem, der paatager sig det Ansvar at beslutte og bestemme for Land og Rige.

Det bliver derfor tidt saa underlig tilfældigt, hvilke Beslutninger der tages om Forhold, som ikke alene har Betydning for Dagen og Vejen, men griber langt ind i Fremtiden. Men ligesom vor Tid gaar strengt i Rette med dem blandt vore Forfædre, der ved ukloge, kortsynede eller selviske Handlinger eller Undladelser har været Aarsag til uheldige Begivenheder eller slette Tilstande for deres Efterkommere, lige saa sikkert maa det staa os — og lige saa rimeligt vil det være — at *vore* Efterkommere vil gaa i Rette med os, om *vi* for at spare os selv læsser Byrden af os og nøjes med at lade hver Dag begrave sine døde.

I enhver ordentlig Familje lønner man den Generation med Foragt, der ikke har holdt Slægtens Ære i Hævd eller har forødt af det, der er gaaet i Arv fra Fader til Søn, og det tages ikke for gode Varer, at man har undskyldt sig med: det var saa besværligt at værne disse Goder, vi vilde hellere interessere os for at *nyde* end for at *yde;* Verden var saa ond, at det ikke kunde nytte at stritte imod, og vi har vel desuden kun Pligter overfor os selv, ikke overfor endnu ufødte Slægter.

Det samme Skændselsmærke vil kommende Generationer af danske Mænd hæfte paa os, om vi nu kortsynet og selvisk slaar os til Ro med, at vi ikke har Pligt og ikke Evne til at give Land og Folk med Minder og Liv og Haab lige saa ubeskaaret i Arv til vore Efterkommere som vi har modtaget det af dem, der levede og virkede og kæmpede før os.

Thi: vi har *Pligten*, og vi har *Evnen,* om vi bare har *Viljen!*

Nu foreslaar Danmarks ansvarlige Regering — ansvarlig overfor Samtiden og *Eftertiden* — nationalt og militært, at erklære Landet fallit og give sig ind under „venlige" Naboers Forsorg! Og i et Udvalg af Landets kaarne Mænd anvendes der Snildhed og megen taktisk Kunst (eller er det blot Kunster?) for at finde en Form for Falliterklæringen, der kunde give Fallitens Fordele overfor Forpligtelserne, men samtidig gøre det muligt at opretholde de borgerlige Rettigheder, som blandt ordentlige Mennesker vanlig fortabes af den, der gaar paa Fattiggaarden.

Men tag Jer i Agt, I gode Mænd! Man gør ikke endnu ustraffet Danmark til et Fallitbo samtidig med, at man solder Landets Midler op i slet Selskab. Thi det er *svigagtig Fallit*, og

det er endnu strafbart saavel efter danske som efter andre europæiske Love.

Folketingsudvalget bliver vel Heksegryden, hvor den partipolitiske Seid koges, som skulde være bestemt til at lægge Danmarks Værn øde. Og de to Regeringspartier har flittigt langs Vejkanten og ude paa Partipolitikens gyngende Grund sanket sammen af Frasers og Partidoktriners giftige Urter, at Drikken kan blive tilstrækkelig kras.

Men kunde det mon dog ikke en Gang lykkes at faa Folk og Partier til at se paa denne Sag, der uden al Overdrivelse *er* en Livssag for vort Land, uden partipolitisk Hulspejl, som kun giver Vrængbillede? Findes ikke de redelige og alvorlige Mænd og Kvinder, der kan løfte denne Sag ud af sit mangeaarige Leje i Skarnet, faa stillet de grundlæggende Momenter saadan op for vort Folks Øjne, at Afgørelsen for en Gangs Skyld kan blive truffet, uden at Sagen forvanskes og forfuskes af Forhold, som intet har eller maa have med Bestemmelsen om Forsvar eller ikke Forsvar at gøre?

Lad dem møde frem, og lad alle dem, der har saa travlt, saa travlt med at sørge hver for sin lille Hassan med de skæve Ben, blive udenfor!

Saa maaske der trods alt kunde vokse Gry og Dag ud af Skumringen. Men der er ikke Tid at spilde!

C. F. Løkkegaard.

FORSORG OG FORSVAR.

I en Menneskealder har det været en almindelig Parole, at „Forsvarsudgifterne skal nedsættes", en Parole, som efterhaanden har faaet Slagordets ensidige Kraft og Mangel paa Relativitet. Forsvarsudgifterne skulde ned, uanset at samtlige øvrige Konti paa Statens Budget øgedes til det flerdobbelte. Med en agitatorisk Vedholdenhed, der nærmede sig den, hvormed en kendt københavnsk Skotøjsforretning reklamerede, hed det: de uproduktive Udgifter skal ned, for at de produktive kan komme op.

Men hvad er *produktive* Udgifter, og hvad er *uproduktive?* Det sete afhænger jo meget af Øjnene, der ser, og Maalestokken for Udgifternes Produktivitet er meget elastisk. De endnu mange, der i Forsvaret og det Samfundsliv, der for og ved det kommer til Udtryk, ser noget for Nationen fundamentalt og byggende, vil næppe gaa med til at benævne Forsvarsudgifterne som uproduktive i videre Betydning.

Sammenlignelsesvis rummer vort Budget jo Udgifter, der i ganske anderledes udpræget Forstand end de militære maa kaldes uproduktive. Vi tænker paa den overdrevne og misforstaaede Forsorg, der belaster Statens og Kommunernes Budgetter med ikke mindre end 250 Mill. Kroner aarlig, og som med de nuværende Styrelse truer med at gribe om sig med stadig øget Hast. I en Tid som denne, da alle Budgetter er spændte, hvor den økonomiske Tilstand i vort Land er anstrengt og usikker, og hvor man ikke mindst med denne Tilstand som Løftestang forbereder sig paa i den kommende Rigsdagssamling paany at gøre Forsvarssagen til Stortromme i det parlamentariske Harmoniorkester, kan det have sin Interesse at pege paa den Baggrund af andre uproduktive Udgifter, Forsvarsudgifterne har at tegne sig paa, ikke mindst fordi den økonomiske Side af Sagen er saa helt i Forgrunden i dette Spørgsmaal.

I det nylig udkomne Septemberhefte af Dansk Skatteborgerforenings Medlemsblad belyses paa saare anskuelig Maade de Udgifter, som af den danske Stat og af Kommunerne afholdes aarligt til *offentlig Forsørgelse og Understøttelse*. Resultatet af Undersøgelsen er, at der for hele Landet paa Budgetterne for 1925-26 er afsat ikke mindre end 250 Mill. Kroner til disse Formaal, nemlig:

Aldersrente	75,0	Mill. Kr.
Børneforsorg	6,8	- -
Fattigvæsen	32,9	- -
Hjælpekasser og Arbejdsløshedsunderstøttelse	28,2	- -
Tilskud til Sygekasser, Invalideforsorg og Ulykkesforsikring	34,4	- -
Hospitaler m. v.	62,4	- -
Understøttelser til forskellige	11,2	- -

Ved en Sammenligning med de tilsvarende Konti paa vore Nabolandes Budgetter finder „Skatteborgeren", at det hermed stiller sig saaledes:

Sverige	195	Mill. Kr.
Norge	104	- -
Danmark	251	- -

og udtaler videre herom:

Disse Tal angiver imidlertid ikke det rigtige Forhold (eller rettere Misforhold) mellem de tre Landes Udgifter, idet der naturligvis maa tages Hensyn til Indbyggerantallet, der er henholdsvis: 6.0 - 2.7 - 3.3 Mill.

Udgiften pr. Hoved i de tre Lande vil derefter i 1925-26 blive:

i Sverige	32	sv. Kr.
i Norge	39	n. Kr.
i Danmark	76	d. Kr.

hvoraf det vil ses, at hver dansk Indbygger betaler mere end en svensk og en norsk tilsammen.

Skulde Svenskerne og Nordmændene betale — forholdsvis — lige saa meget som vi Danske, vilde deres Udgifter til off. Forsorg og Understøttelse naa helt op til

i Sverige . . . . . 456 Mill. Kr.
i Norge . . . . . 205 Mill. Kr.

Det vil formentlig af denne Dokumentation og disse Oversigter tilstrækkelig tydeligt fremgaa, at Udgifterne her i Danmark til offentlig Forsørgelse og Understøttelse er altfor uforholdsmæssig store, ja i Virkeligheden fuldkommen meningsløse i Forhold til Landets samlede Indtægter og Udgifter. Intet Land i Verden vilde kunne klare sig, endsige gaa fremad i Velstand, med saa kæmpemæssige Udgifter til uproduktive Formaal, og hvis det endda blot var Pengene, det drejede sig om! Men Skaden, der forvoldes, Demoralisationen i Befolkningen — er mange Gange værre end Spildet af Pengene.

Lad os engang se, hvor meget vi Skatteborgere, taget enkeltvis, betaler til disse Understøttelser, hvor stor en Del af vor Skat, der forsvinder i dette bundløse Gab.

Den *personlige Indkomstskat til Stat og Kommuner* udgør for 1925—26 tilsammen følgende Beløb:

Til Staten	88.5	Mill.
Til Københavns Kommnne	61.7	—
Til Frederiksberg do.	8.9	—
Til Provinsbyerne ca.	64.0	—
Til Sognekommunerne ca.	50.0	—
Ialt ca. Kr.	273	Mill.

Af disse 273 Mill. Kr. bruges altsaa de 251 alene til off. Forsørgelse og Understøttelse. *Det vil m. a. O. sige, at af hele den samlede Indkomstskat, som vi Skatteborgere betaler til Stat og Kommuner, gaar mere end de* $^{9}/_{10}$ *til disse Understøttelser.* Saa kan jo hver især af sin Skattebillet regne ud, hvor meget han betaler dertil. (Alle Statens og Kommunernes øvrige Udgifter udredes altsaa under denne Forudsætning af de andre Skatter, Toldafgifter m. m.).

Regner vi med runde Tal, vil københavnske Skatteydere have at betale følgende Summer til offentlig Forsørgelse og Understøttelse:

Indkomst:	Skat:	heraf til off. Forsorg og Underst.:
3000 Kr.	175 Kr.	161 Kr.
4000 —	279 —	258 —
5000 —	410 —	378 —
6000 —	548 —	506 —
7000 —	697 —	643 —
8000 —	852 —	786 —
9000 —	1018 —	939 —
10000 —	1192 —	1100 —
15000 —	2067 —	1908 —
20000 —	3042 —	2808 —
25000 —	4247 —	3920 —
30000 —	5452 —	5033 —

Hertil kommer saa, hvad Borgerne selv, f. Eks. alle Arbejdsgivere, betaler til tvungen Ulykkesforsikring, Invalideforsikring, Arbejdsløshedsfond, Sygekasser o. s. v.

Dette Regnestykke er lige saa simpelt som det er forfærdende. Navnlig naar vi tager i Betragtning, at mange af disse Penge anvendes til systematisk at demoralisere Befolkningen. Her var der sandelig, om noget Sted, Brug for en Sparekommission med Næb og Kløer — og ikke mindre for en økonomisk „Sundhedskommission" for atter at bringe Begreberne paa ret Køl igen.

OMKRING FOLKENES FORBUND

UDDRAG AF KOMMISSIONSUDTALELSEN AF 1920 TIL FORSLAGET OM DANMARKS INDTRÆDEN

I det ejendommelige Aktstykke, hvormed Folketingsudvalget, som behandlede Afrustningsforslaget, afsluttede sit Arbejde, den „Beretning"*) som gav det Rasmussenske Forslag Navneforandring til „Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgave", blev foruden det af Dr. P. Munch mfl. saa belejligt ændrede Forslag optaget et Uddrag af Kommissionsudtalelsen, som afgaves til Forslaget af 1920 om Danmarks Indtrædelse i Folkeforbundet.

En Del af disse Udtalelser, der ganske instruktivt diskuterer Folkeforbundet Relation til det foreliggende Forslag og dettes Konsekvenser, skal vi derfor gengive.

10. Forbundets Tvangsmidler.

De i Forbundspagtens Art. 16. omhandlede mellemfolkelige Tvangsmidler kommer kun til Anvendelse, dersom et Forbundsmedlem griber til Vaaben med Tilsidesættelse af Forpligtelserne ifølge Art. 12, 13 og 15. Der er altsaa herved ingenlunde paatænkt en almindelig international Politiordning, der træder i Funktion hver Gang, der foreligger et Brud paa den mellemfolkelige Retsordning. Hvis f. Eks. en afsagt Voldgiftskendelse ikke efterkommes, kan det paa ingen Maade forlanges af alle Forbundets Medlemmer, at de skal tage aktiv Del i Tvangsfuldbyrdelsen, men Art. 13, 4. Stk., foreskriver for dette Tilfælde alene, at Raadet skal stille Forslag om, hvilke Skridt der vil være at foretage for at sikre Kendelsens Udførelse. Endnu mindre kan der være Tale om at forlange en almindelig Deltagelse ved Anvendelse af mellemfolkelige Magtmidler, fordi et Forbundsmedlem paa anden Maade antages at have tilsidesat sine folkeretlige Forpligtelser, fordi det ikke efterkommer en enstemmig Beslutning af Raadet o. s. v. Kun foreskriver Art. 16, 4. Stk., at et Forbundsmedlem, som har krænket nogen Forbundsforpligtelse, kan udelukkes af Forbundet ved en Beslutning af alle de andre Forbundsmedlemmer, som er repræsenteret i Raadet. For at Art. 16 i øvrigt kan komme til Anvendelse, er det derimod en Forudsætning, at et Forbundsmedlem 1) griber til Vaaben, og at dette sker, 2) med Tilsidesættelse af de positive Forpligtelser, som foreskrives i Art. 12, 13 og 15, og som gaar ud paa, *at* et Forbundsmedlem ikke maa gribe til Vaaben, forinden tre Maaneder er udløbet efter Voldgiftsdommernes Kendelse, eller efter at Raadets Beretning er afgivet

*) Se D. O. Aprilhefte

at et Forbundsmedlem ikke maa gribe til Vaaben mod et Forbundsmedlem, som retter sig efter en afsagt Voldgiftskendelse, samt *at* et Forbundsmedlem ikke maa føre Krig mod en Stat, som retter sig efter de i en enstemmig Beretning af Raadet gjorte Henstillinger.

Hvis der ikke foreligger nogen mellemfolkelig Tvist, som har foranlediget Fredsbrudet, vil enhver af Parterne kunne gøre Sagen til Genstand for en saadan Tvist og derigennem bringe Spørgsmaalet for de i Forbundspagten omhandlede Organer. Finder en saadan Forelæggelse ikke Sted, yder dog Artiklerne 10 og 11 et vist Værn mod Angreb af denne Art, for det i Art. 10 omhandlede Tilfælde, hvis det maa anses for klart, hvem af de stridende Parter der kan betragtes som den angrebne. Disse Artikler paalægger imidlertid ikke de udenfor Striden staaende Forbundsmedlemmer nogen egentlig Pligt til at tage Del i Anvendelsen af mellemfolkelige Tvangsmidler under de heromhandlede Omstændigheder.

For det Tilfælde derimod, at en af de i Pagten bestemt afgrænsede Situationer skulde indtræde, foreskriver Art. 16 Anvendelsen af mellemfolkelige Tvangsmidler, der kan henføres til tre Grupper, nemlig 1) økonomiske Tvangsmidler, 2) militære Tvangsmidler og 3) i Forbindelse med sidstnævnte en Tilstedelse af Passage gennem Forbundsmedlemmernes Omraade. De nærmere Vilkaar for disse Tvangsmidlers Anvendelse er forskellige.

Deltagelse i Anvendelse af de økonomiske Tvangsmidler skal ifølge Art. 16, 1. Stk., finde Sted *ipso facto*, saa snart det afgørende Retsbrud foreligger. Der kræves følgelig hertil hverken nogen Beslutning af Raadet eller Delegeretforsamlingen eller noget Samtykke fra de enkelte Forbundsmedlemmer. Tvangsmidlet bestaar deri, at alle Forbundsmedlemmer straks skal afbryde enhver kommerciel og financiel Forbindelse med den retsbrydende Stat, forbyde ethvert Samkvem mellem deres Borgere og Borgere i denne Stat samt forhindre ethvert kommercielt og financielt eller personligt Samkvem mellem Borgere af den retsbrydende Stat og Borgere i enhver anden Stat, hvad enten den er Medlem af Forbundet eller ej.

Det siger sig selv, at Medvirkningen ved en saadan Foranstaltning er forbundet med tungtvejende Betænkeligheder for en mindre Stat, hvis Hjælpekilder er udsat for at udtømmes hurtigere, og som ved Deltagelsen i dette Tvangsmiddel let kan lide langt større økonomisk og anden Skade end den, som derved tænkes paaført den retsbrydende Stat. En saadan pludselig Afbrydelse af den økonomiske og financielle Forbindelse kunde efter Omstændighederne tænkes at virke ødelæggende for en af de deltagende Stater, medens den for andre muligvis kun betyder en lidet indgribende Foranstaltning. Forbundspagten giver efter sin Ordlyd i og for sig ikke en Gang nogen Mulighed for en successiv Afvikling, men foreskriver alene, at Forbundsmedlemmerne gensidig skal understøtte hinanden i de økonomiske og financielle Forholdsregler, som træffes i Henhold til Art. 16, for at gøre de dermed forbundne Tab og Ulemper saa smaa som muligt, samt at de gensidig vil understøtte hinanden i at gøre Modstand mod enhver særlig Forholdsregel, som bringes til Anvendelse mod en af dem af det retsbrydende Forbundsmedlem. Denne Bestemmelse kan imidlertid muligvis forstaas som et Udtryk for den Opfattelse, at der ved Gennemførelsen bør tages et vist Hensyn til, at en saadan pludselig Afbrydelse kan være særlig haardt rammende for nogle af de deltagende Stater. Særdeles naturligt vilde det ogsaa være, om man ved Borgere i denne Forbindelse kunde forstaa Indbyggere, da man, ifald det skal forstaas som sigtende til Statsborgere, uden Hensyn til deres faktiske Bopæl, vilde komme til meget byrdefulde og i Praksis næsten uigennemførlige Regler.

Anderledes stiller Sagen sig med Hensyn til Deltagelse i de militære Tvangsmidler. Efter den udtrykkelige Ordlyd i Art. 16, 2. Stk., maa det anses for givet, at denne Deltagelse i hvert enkelt Tilfælde er en frivillig Sag for det enkelte Forbundsmedlem, bortset fra den almindelige principielle Forpligtelse til at bistaa ved den mellemfolkelige Retshaandhævelse ogsaa med deres Militærstyrke, som i alt Fald for de større Magter maa anses for en naturlig Følge af, at de har sluttet sig til Forbundet. Art. 16, 2. Stk., er formuleret som en Forpligtelse for Raadet til overfor de forskellige i Betragtning kommende Stater at stille Forslag om, med hvilke virksomme land- og sømilitære Styrker Forbundets Medlemmer hver for sig skal bidrage til Tilvejebringelse af de militære Styrker, der skal anvendes for at haandhæve Forbundsforpligtelserne. Rettes en saadan Opfordring til en Stat, vil denne vel have Grund til at tage Sagen under alvorlig Overvejelse; men der er ikke foreskrevet nogen Forpligtelse for den til at efterkomme Forslaget, og for saa vidt Spørgsmaalet skulde blive Genstand for Forhandling i Raadet, vil i alt Fald Bestemmelsen i Art. 4, 5. Stk., i Forbindelse med Regelen om Enstemmighed ved Raadets Beslutninger bevirke, at ingen Stat mod sit Ønske kan forpligtes til at bidrage til den mellemfolkelige Retshaandhævelse ved Militærstyrker.

Hvad endetig angaar Indrømmelse af Passageret gennem Forbundsmedlemmernes Omraade, saa danner den egentlig kun et Supplement til Anvendelsen at de militære Tvangsmidler paa lignende Maade, som Forbundsmedlemmerne ifølge Art. 16, 3. Stk., forpligter sig til at understøtte hinanden ved Gennemførelsen af de økonomiske og financielle Tvangsmidler. Dette vil nærmere sige, at Forpligtelsen vel er fastslaaet i Almindelighed, men de nærmere Vilkaar og Betingelser, hvorunder denne Understøttelse skal finde Sted, maa i begge Tilfælde kræve et Samtykke fra det paagældende Forbundsmedlem og forudsætter en Forhandling og en Aftale med dette. Forinden en Passage finder Sted, maa det derfor være nødvendigt, at der foretages en Henvendelse til det paagældende Forbundsmedlem, eller at det tilkaldes til Raadet i Overensstemmelse med Art. 4, 5. Stk., for at træffe Beslutning derom. Herfor taler fremdeles ikke blot Spørgsmaalets efter Omstændighederne uhyre Vigtighed for den paagældende Stat og Faren for, at dens Territorium paa denne Maade kan gøres til Krigsskueplads, men ogsaa, at det i sig selv vilde være urimeligt, om en Deltagelse, selv med et ganske ubetydeligt Troppekontingent, ifølge Artiklens 2. Stk. er en frivillig Sag medens den indgribende Foranstaltning, som en Passage af Militærstyrker i Krigsøjemed kan være, skulde kunne foretages uden noget forudgaaende Arrangement med den paagældende Stat.

Art. 16, 3. Stk., begrænser derhos Forpligtelsen for de enkelte Stater til at „tage de nødvendige Skridt til at lette Passagen gennem deres Omraade", hvorved det efter de med de neutrale Lande stedfundne Forhandlinger maa antages, at der sigtes til, at den paagældende Regering af statsretslige Grunde kan være indskrænket med Hensyn til sin Ret til at indrømme Passage, og at den har opfyldt sine Forpligtelser ifølge Art. 16 ved at foretage de nødvendige Skridt f. Eks. overfor Folkerepræsentationen, til at søge den fornødne Hjemmel til en saadan Passage.

I alle Tilfælde, hvor Forbundets Tvangsmidler skal bringes til Anvendelse, foreligger i Forbundspagten den væsentlige Mangel, at der ikke er truffet nogen Bestemmelse om, hvem der skal afgøre, om det relevante Retsbrud foreligger eller ej, hvilket efter Omstændighederne kan være særdeles tvivlsomt. Der kan saaledes være Meningsforskel om, hvilken af Parterne der egentlig har faaet Medhold ved Voldgiftsdommen, hvad Raadets enstemmige Henstilling nøjagtig gaar ud paa, om en Stat kan siges at have efterkommet Kendelsen eller Henstillingen paa fyldestgørende Maade o. s. v. Saaledes som Art. 16 er formuleret, maa saadanne Spørgsmaal i alt Fald til at begynde med afgøres af hver enkelt Stat paa eget Initiativ og paa eget Ansvar. Ogsaa denne Omstændighed gør Deltagelsen i den mellemfolkelige Tvangsan-

vendelse betænkelig for de mindre Stater, der af rent faktiske Hensyn vel i Regelen vil være tvunget til at afvente, hvorledes de andre Stater opfatter Situationen.

11. Rustningernes Begrænsning.

Forbundspagten indeholder ikke nogen endelig Løsning af Problemet om Rustningernes Begrænsning, som uden Resultat allerede blev behandlet paa Haagerkonferencerne i 1899 og 1907. Dog indeholder den det principielle Fremskridt, at Forbundets Medlemmer i Artikel 8 udtrykkelig anerkender, at Fredens Opretholdelse kræver en Indskrænkning i de nationale Rustninger til den laveste Grænse, som er forenelig med den nationale Sikkerhed, og med Haandhævelsen ved fælles Virksomhed af de mellemfolkelige Forpligtelser. Der er imidlertid i Forbundspagten ikke foreskrevet Bestemmelser til Gennemtvingelse af denne Indskrænkning. Raadet skal kun fremsætte Forslag til de forskellige Regeringers Overvejelse og Afgørelse og skal derved tage Hensyn til hver Stats geografiske Beliggenhed og særlige Forhold.

Gennemførelsen af den principielt anerkendte Grundsætning kræver følgelig i hvert enkelt Tilfælde den paagældende Stats Samtykke. Paa den anden Side er dette Samtykke bindende i Fremtiden, idet de derigennem fastsatte Grænser for Rustningerne ikke senere kan overskrides uden Raadets Samtykke. Raadet skal under Hensyntagen til hver Stats geografiske Beliggenhed og særlige Forhold fremsætte Forslag til en saadan Indskrænkning til de forskellige Regeringers Overvejelse og Afgørelse. Men der er ikke tillagt Raadet nogen Myndighed til at fastsætte et Mindstemaal, hvorunder Rustningerne ikke maa indskrænkes.

Som det fremgaar af det i Bilag 5 gengivne franske Ændringsforslag til Artikel 8, havde man fra fransk Side paatænkt at oprette et Udvalg, som kunde udøve en vis Kontrol med Hensyn til Rustningernes Begrænsning i de forskellige Lande. Dette Forslag blev imidlertid ikke antaget, lige saa lidt som et dansk Forslag om at henskyde Fastsættelsen af Planen for Rustningernes Begrænsning til Delegeretforsamlingen trængte igennem. En Slags Kontrol, om end kun af meget indirekte Art, foreligger dog deri, at de af Raadet fremsatte Forslag ifølge Art. 8, 3. Stk., skal gøres til Genstand for fornyet Overvejelse og eventuel Revision i det mindste hvert tiende Aar. Artiklens 6. Stk. forpligter derfor Forbundsmedlemmerne til at give hinanden de mest aabne og fuldstændige Oplysninger angaaende Maalestokken for deres Rustninger, deres Militærprogrammer m. m. Ifølge Artikel 9 skal der endvidere nedsættes et staaende Udvalg til overfor Raadet at udtale sig om Udførelsen af Forskrifterne desangaaende i Artiklerne 1 og 8 og om land- og sømilitære Spørgsmaal i Almindelighed. Men det afgørende er dog, at der i Forbundspagten hverken er fastsat nogen fast Maalestok for Rustningernes Indskrænkning eller er givet Forbundet eller dets Organer nogen Myndighed til at foreskrive de enkelte Medlemmer en saadan Begrænsning eller udøve nogen effektiv Kontrol med dens Udførelse. Muligvis kan man tillægge det en vis Betydning, at de vidtgaaende Indskrænkninger i Tysklands og Østrigs militære Styrker, som Fredstraktaterne med disse to Lande foreskriver, begrundes med en Henvisning til, at dette skal danne Indledningen til Rustningernes Begrænsning ogsaa i andre Lande — om end man neppe derved har tænkt paa en Begrænsning i samme Grad —, ligesom de i saa Henseende i Fredstraktaterne opstillede tekniske Regler vil kunne danne Forbilledet ved Gennemførelsen af lignende Reguleringer andetsteds.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om den private Vaabenfabrikation indeholder Artikel 8, 5. Stk., kun det rent foreløbige Skridt, at det overdrages til Raadet at stille Forslag om, hvorledes de dermed forbundne uheldige Virkninger kan undgaas. Forbundspagten udtaler sig altsaa ikke i Princippet mod enhver Fremstilling af Vaaben og Krigsammunition ved privat Foranstaltning, ihvorvel dette Forhold af mange har været anset som en af de væsentligst medvirkende Aarsager til internationale Ophidselsesforsøg, og det fra fredsretlig Side har været fremhævet som et af de vigtigste Punkter, at saadan privat Fremstilling blev helt forbudt. Det tør sikkert hævdes, at det i Artikel 8, 5. Stk., fremhævede Hensyn til, at visse Stater ikke er i Stand til selv at fremstille de Krigsmidler, som er nødvendige for deres Sikkerhed, vil kunne afhjælpes paa anden Maade end ved disse Krigsmidlers Fremstilling af privat Vej.

12. Forbundspagten og Nevtralitetsspørgsmaalet.

Det er ikke ganske korrekt, naar det fra forskellige Sider er blevet hævdet at Forbundspagten ophæver Nationalitetsbegrebet i dets hævdvundne Skikkelse. Som allerede ovenfor berørt forbyder Forbundspagten ingenlunde Krigsførelse mellem Forbundets enkelte Medlemmer, naar blot de fastsatte Frister er overholdt og der ikke foreligger de i Pagten specificerede, ganske særlige Situationer. Under saadanne Krige mellem de enkelte Stater vil ogsaa i Fremtiden Neutralitetsretten være gældende som hidtil. Forbundspagten medfører paa ingen Maade, at Haagerkonventionerne af 18. Oktober 1907, Nr. 5, om neutrale Magters og Personers Rettigheder i Tilfælde af Krig til Lands, og Nr. 13, om neutrale Magters Rettigheder og Pligter under Søkrige bortfalder.

Anderledes stiller Sagen sig derimod, naar den i Forbundspagtens Artikel 16 omhandlede Tvangsfuldbyrdelse finder Sted. I saa Fald maa det erkendes, at det enkelte Forbundsmedlem ikke kan bevare en Retsstilling, der vil kunne betegnes med Ordet „Neutralitet“ i den Forstand, hvori dette Ord hidtil er blevet benyttet. Allerede den ubetingede Forpligtelse til at deltage i Anvendelsen af de økonomiske Tvangsmidler vil være uforenelig med en saadan Neutralitet, og det maa derfor sikkert ogsaa hævdes, at den Særstilling, som Schweitz har opnaaet i Fredstraktaten af 28. Juni 1919, Artikel 435, der anerkender Schweitz' permanente Neutralitet i Henhold til Neutralitetsakten af 20. November 1815, ikke er ensbetydende med en virkelig Neutralitet i moderne Forstand, idet Schweiz derved kun er blevet fritaget for Deltagelse i de militære Tvangsmidler og Forpligtelse til at indrømme Passage, men ikke for Deltagelse i dc økonomiske Tvangsmidler. For de andre Staters Vedkommende er det imidlertid endnu mere klart, at Stillingen som neutral i dette Ords hidtidige Betydning i Tilfælde af Tvangsfuldbyrdelse ifølge Artikel 16 er uforenelig med at være Medlem af Forbundet.

Det er derfor ogsaa paa dette Punkt, at der frembyder sig de største Betænkeligheder for et mindre Lands Tilslutning til Forbundet. Man har ganske vist hævdet, at en Stat, som ønsker at faa Andel i de i Forbundspagten hjemlede Goder, ogsaa maa tage sin Andel af de dermed forbundne Byrder. Man har endvidere gjort gældende, at det i og for sig er enhver Stats moralske Pligt at være behjælpelig med at modarbejde Retsbrud, og at Neutralitet derfor ikke er noget holdbart Standpunkt udfra moralske og retlige Synspunkter. Disse Betragtninger bunder imidlertid ud i en Sammenblanding af de Grundsætninger, der i saa Henseende bør gælde for de enkelte Individer og for Staterne, idet sidstnævnte, ogsaa naar et Retsbrud foreligger fuldt konstateret eller anerkendt, er stillet overfor et dobbelt Hensyn, nemlig paa den ene Side Rettens Haandhævelse og paa den anden Side Hensynet til Statens egne Borgere, d. v. s. Hensynet til, hvorvidt det under de foreliggende Omstændigheder vil være formaalstjenligt eller overhovedet muligt at bidrage til Rettens Haandhævelse uden samtidig at udsætte sine egne Borgere for Tab og Ødelæggelser, som slet ikke staar i noget rimeligt Forhold til de Bidrag, den paagældende Stat vil kunne yde i Retshaandhævelsens Tjeneste. Dertil kommer, at det i talrige Tilfælde vil være tvivlsomt, for ikke at sige umuligt,

at afgøre, hvem af de to tvistende Parter, der har Retten paa sin Side, og det er netop ud af saadanne Situationer, at det moderne Neutralitetsbegreb har udviklet sig. I denne Forbindelse maa det erindres, som allerede er fremhævet ovenfor, at Forbundspagten ikke foreskriver noget om, hvorledes eller af hvem det skal konstateres, at det for den internationale Tvangsfuldbyrdelses Anvendelse afgørende Retsbrud foreligger. Dette Spørgsmaals Afgørelse er tværtimod overladt til hver enkelt Stats eget Skøn, og der vil da utvivlsomt i Fremtiden ligesom tidligere kunne tænkes Situationer, hvor Retsspørgsmaalet ingenlunde paa Forhaand er saa klart, som Forbundspagtens henhørende Bestemmelser forudsætter.

Det er allerede flere Gange omtalt, at de enkelte Forbundsmedlemmer ikke er pligtige til at tage Del i Anvendelsen af militære Tvangsmidler, og det Spørgsmaal frembyder sig da, om en saadan Undladelse — om ikke principielt, saa dog faktisk — kunde frembyde de samme Fordele for den paagældende Stat som en fuldstændig Neutralitet. Dette Spørgsmaal maa imidlertid besvares benægtende, for saa vidt de økonomiske og financielle Forholdsregler under den moderne Krig har vist sig at spille en lige saa stor Rolle som de rent militære. Paa den anden Side kan man gøre gældende, at en virkelig Neutralitet paa det økonomiske og financielle Omraade under de moderne Forhold kun meget vanskeligt lader sig gennemføre. For saa vidt kunde det muligvis antages, at de neutrale Staters Stilling under en Forbundstvangsfuldbyrdelse ikke vilde blive væsentlig anderledes, end den har været under Verdenskrigen. Paa dette Punkt er det imidlertid Forpligtelsen til at indrømme Passage, som gør Udslaget, idet her den blotte Forpligtelse og deraf følgende Mulighed for, at Passage finder Sted, umiddelbart inddrager det neutrale Omraade i de krigsførende strategiske Overvejelser og saaledes berøver det neutrale Omraade den Immunitet, som under hidtidige Krige og navnlig under Verdenskrigen har været af den allerstørste Betydning for de neutrale.

Ud fra de mindre Landes Synspunkt maa det derfor sikkert i Fremtiden som hidtil hævdes, at deres Andel i det internationale Liv og ligeledes deres Medvirken ved Modarbejdelsen af Retsbrud bør kunne finde Sted i saadanne Former, at de ikke udsættes for den umiddelbare Deltagelse i krigeriske Forviklinger, der for dem, hvorledes end Krigsoperationernes Udfald i øvrigt bliver, næsten altid vil medføre ødelæggende Virkninger af langt dybere indgribende Art end for de store Lande, der desuden for sig kræver en afgørende Indflydelse paa Verdenspolitikken, som de mindre Lande for deres Vedkommende giver Afkald paa. Det lader sig ikke benægte, at der mellem de smaa og de store Lande i disse Henseender bestaar afgørende Forskelle, som Forbundspagtens Ligestillen ikke tager fornødent Hensyn til, til Skade for de mindre Lande. Som det fremgaar af Bilagene 2 og 4, har der fra dansk Side været gjort Forslag til forskellige Løsninger af dette Problem, og det tør sikkert betegnes som en af de mindre Landes vigtigste Opgaver ogsaa i Fremtiden at arbejde videre i denne Retning.

ENHEDS-SKAT?

I Bladets Juni Nr. gengav vi en Artikel om dette Emne af Dr. Davidsohn. Nedenfor vil findes nogle supplerende Bemærkninger om Spørgsmaalet fra samme Haand.

Der er tre Indvendinger, der stadig vender tilbage, hvor Talen er om Enhedsskat.

Først — siger man — maa Enhedsskatten nødvendigvis demoralisere Kommunernes Økonomi. Hvad skulde holde dem fra at øse Penge ud, naar ikke Beboerne selv, men hele Samfundet skal dække Underskudet? — De, der siger saaledes, har ikke opfattet Betydningen af Sondringen mellem Normalbudget og Lokalbudget. De Udgifter, Samfundet har godkendt som nødvendige, f. Eks. ved ad Lovens Vej at paalægge Kommunerne at afholde dem, saasom til Forsørgelsesvæsen, Skolevæsen, Politi m. m., de Udgifter maa ogsaa hele Samfundet være fælles om at dække. En Kommune, der er blevet Tilflugtssted for andre Kommuners Ubemidlede — som næsten alle Købstæderne — bør ikke bryde sammen under sine sociale Byrder, medens en anden, der opsamler Velhavere, som unddrager sig Byrderne andetsteds — som „Skattelyene" — næsten ikke kender til saadanne Udgifter. Derfor maa „Normalbudgettet" foreskrive Normaludgiften, til Folkeskolen f. Eks. pr. Barn, til Centralledelse pr. Indbygger.*) Vil en By derimod udover denne nødvendige og paalagte Udgift ofre noget særligt paa Bygningernes Udstyr eller Undervisning i ikke foreskrevne Fag, saa maa den selv afholde disse Udgifter af sit „Lokalbudget". Dette, der ikke kan væltes over paa andre, bør ikke kunne dækkes ved Skat af Indkomst, men fra særlige Kilder (se min Artikel i Juni-Numret), hvad der paa Forhaand vil hindre dets Opsvulmen. Langt fra at begunstige en saadan, er Enhedsskatten tvertimod et vigtigt Middel til Umuliggørelse af enhver kommunal Vidtløftighed, ja maaske det eneste Middel. Thi ogsaa Renter om Afdrag maa — hvis de overstiger Normen — afholdes af det snævre Lokalbudget, og det hvad enten Kalamiteten hidrører fra gamle Synder eller nye! (Forøvrigt bør disse Udgifter saavidt muligt henføres til det Formaal, der har foranlediget dem, Renter og Afdrag paa Byggelaan til et Raadhus saaledes til „Centralledelse").

Men — hedder det dernæst — ophæver man derigennem ikke Kommunernes Selvstyre? Naar Normalbudgettet er foreskrevet ved Lov om Rammerne for Lokalbudgettet meget snævre, bliver der meget ringe Adgang for den kommunale Administration til fri Udfoldelse. — Nu er det jo ikke alle, der er saa begejstrede for den kommunale Administration, at de uden videre vilde anse en vis Begrænsning af dens Spillerum for en Ulykke. Men hvorledes man end ser herpaa: ved nærmere Betragtning falder denne Indvending bort af sig selv. Selvstyret er nemlig i Forvejen paa det nærmeste illusorisk. Alle de store Udgiftsposter — Forsørgelses-, Skole-, Rets- og Medicinalvæsen — er foreskrevet ved Lov. Den meget store Post „Renter og Afdrag paa Gæld" er jo ogsaa bunden. Tilbage bliver kun Poster af underordnet Betydning. Det er ganske vist sandt, at Kommunerne paa visse Punkter har en betydelig Frihed: dels opefter, til at flotte sig udover hvad Loven paalægger dem, dels til Omposteringer, som naar man opkræver maskerede Skatter paa Gasregningerne eller maskerede Gasregninger paa Skattebilletterne. Men var det saa slemt, om der netop i saa Henseende blev draget faste Grænser? Alt i alt kan det siges, at den Be-

*) Dilettantisk Administration ved uuddannede Amatører bør dog sikkert, som altfor kostbar, forhindres.

grænsning i Kommunernes frie Selvstyre, som Enhedsskatten kunne føre med sig, er en Begrænsning af Retten til at vælte sine Byrder over paa andre. Iøvrigt tages der hverken Ansvar eller Frihed fra dem; men der drages en skarp Skillelinje mellem nødvendige Samfundsudgifter og frivillig Luksus, som man alene kan tillade sig paa egen Bekostning.

Dette fører over til det tredje almindelige Argument mod Enhedsskatten. Vil ikke — spørges der — naar Kommunernes udækkede Udgifter paalignes hele Samfundet under ét, enhver Kommune fordre alle de Goder og Bekvemmeligheder, som nu kun Byerne eller de større af dem kan tillade sig? Vil ikke enhver Landsby forlange Gas, W. C. o. desl.? — Nej! Ligesom det er givet, at der til Normalbudgettet maa slutte sig Regler om Normaludgiften til de forskellige offentlige Formaal, saaledes maa der fastsættes en Normalforrentning af kommunale Anlæg. Det kan ikke tillades en Kommune at give Beboere Gas eller Lys gratis og saa lade hele Samfundet om at dække Underskudet. Gennem de Priser, der kræves for saadanne Ydelser, maa der tilvejebringes Dækning for Forrentning og Driftsudgifter. Men saa ordner hele Spørgsmaalet sig jo af sig selv! Er en By ikke saa stor eller tæt, at Gasværk kan svare sig, ja saa maa den vente med Gasværket. Og er den saa stor, saa skal den naturligvis ogsaa have det. Men saa skader det jo heller ingen. — Spørgsmaalet er ikke, hvor galt det kan gaa, hvis Enhedsskatten indføres paa den taabeligste Maade, der kan udtænkes. Spørgsmaalet er, om den ikke kan indføres paa saa god og fornuftig en Maade, at den ikke blot afhjælper ulidelige Onder, men maaske endog løser en Del andre Problemer, vi nu kæmper forgæves med.

Kommer man ud paa Landet, er det især to andre Indvendinger, man møder. Først Skatterne paa Ejendom, som Landboerne udreder baade til Sogne- og Amtskommunerne. Skal der være Enhedsskat — hævder man — maa disse Byrder ophæves og de paagældende Udgifter dækkes af Enhedsskatten. Men i saa Fald bliver denne saa stor, at der ikke er vundet noget derved for nogen. — Det er sandt nok, at de nævnte Afgifter paa Jorden væsentligt hviler paa Landboerne. Men man maa jo ikke glemme, at disse Byrder er indgaaet i Jordernes Pris! Naar en Landmand vil købe en Gaard, stiller han et Regnestykke op: hvad kan den give i aarligt Udbytte, og hvad gaar der fra i Driftsudgifter, offentlige Afgifter o. desl. Restsummer bestemmer saa, hvor meget han kan give for den. Derfor er enhver Ophævelse af gamle Grundbyrder en kontant Foræring til de øjeblikkelige Ejere, hvis Ejendomme nu stiger i Pris. De kan saa sælges med Fortjeneste, — men den fremtidige Ejer, altsaa Landboerne som saadanne, har ingen Fordel af Ophævelsen. Thi de har betalt Gaarden efter den forhøjede Værdi. For dem betyder „Lettelsen" blot, at de i Stedet for Afgift til det Offentlige kommer til at betale en saa meget større Rente til den hidtidige Ejer og hans Arvinger til evig Tid. — Hvad skal man da gøre med disse gamle Grundbyrder? Man skal fiksere dem, d. v. s. gøre dem faste i Stedet for svingende fra Aar til Aar, og det paa Grundlag af, hvad de faktisk har udgjort i en passende Aarrække. Denne Gennemsnitsydelse bør opretholdes! Resten af de paagældende offentlige Udgifter bør saa naturligvis indgaa under Enhedsskatten og dækkes af denne. Men foretages Gennemsnitsberegningen efter de senere Aar, hvor Afgifterne har været høje, vil dette maaske snarere komme til at betyde en yderligere Lettelse af Skattebyrden end det modsatte. (Politisk set er her dog muligvis et Punkt, hvor man kan fire for iøvrigt at føre Sagen igennem).

Den alleralmindeligste Indvending ude paa Landet er dog denne: „Hvad kommer Byernes Udgifter overhovedet os ved? Dem, der taler saaledes, vil jeg henvise til at læse Jeppe Aakjærs sidste Tale paa Jenle om, hvem Byboerne egentlig er. Eller — hvis Vedkommende er mere prosaisk anlagt — til at slaa efter i Danmarks Statistik. Der vil han se, at i 1801 udgjorde Bybefolkningen ca. 20 %, i 1901 ca. 40 % af hele Landets Befolkning. og at Udviklingen stadigt fortsættes i samme Retning. Hvor kommer disse Mennesker fra? Ogsaa herpaa ved Statistiken Svar. Medens (i 1911) ikke 8 % af Landbefolkningen var byfødt, var af alle Beboerne i Danmarks Byer over 30 % født paa Landet! Og saa er der slet ikke regnet med dem, der er født i Byerne, men som Børn af indvandrede Landboere. Hvad der mere end noget andet gør mig sikker paa Enhedsskattens Fremtid, er, at den nuværende Tilstand, at Landet stadig kaster sin ubemidlede Overskudsbefolkning over paa Byerne uden at deltage i disses Udgifter, medens selv en fastlønnet Middelstandsmand paa 8000 Kr. i Indkomst kan holde Bil for de Penge han sparer i Skat ved at bo i Skattely, i Længden simpelthen er umulig.

PRISTALLET OG DYRTIDSTILLÆGET

Pristallet: 219.

Ved Opgørelsen pr. Juli 1925 er man — ligesom ved de nærmest foregaaende Opgørelser — gaaet ud fra Forbruget i en Husholdning, saaledes som dette var i 1922, og man har derefter beregnet, hvad dette Forbrug vilde koste, betalt med de i April—Juli 1925 gældende Priser. Det Forbrug, der er benyttet, er opstillet i Overensstemmelse med Statistikken over Husholdningsregnskaber for Arbejderfamilier saavel i Hovedstaden som i Provinsbyerne og i Landdistrikterne og med en samlet aarlig Udgift, beregnet efter de i Juli 1914 gældende Priser, paa gennemsnitlig 2000 Kr.

Med Hensyn til Fremskaffelse af Prisoplysninger og Beregniugernes Udførelse er man gaaet frem ganske paa samme Maade som ved tidligere Beregninger. Gennemsnitspriserne for de enkelte Varer eller Varegrupper er for Fødevarer, Brændsel og Belysning og en Del andre Varer beregnet paa Grundlag af Priser, indberettet af Kommunalbestyrelserne i Hovedstaden, Provinsbyerne og noget over 100 Landkommuner. Prisbevægelsen for Beklædning, Isenkramvarer, Husholdningsartikler osv., for hvilke der ikke haves direkte Prisoplysninger, er beregnet paa Grundlag af Oplysninger, som Departementet har modtaget fra forskellige Organisationer og større Handels- og Produktionsfirmaer med særlig Sagkundskab paa disse Omraader, saavel for Hovedstaden som for det øvrige Land. Ligesom ved de tidligere Beregninger har man anvendt Gennemsnittet af Priserne for de to sidste Kvartalsundersøgelser, denne Gang altsaa for April og Juli 1925.

Resultatet af Beregningerne fremgaar af nedenstaaende Oversigt, i hvilken er meddelt, hvorledes de Udgifter, der i Juli 1914 udgjorde 2000 Kr.,

fordeler sig paa de sædvanlig benyttede Hovedgrupper af Fornødenheder dels pr. Juli 1914, dels efter Opgørelserne pr. Juli 1924, Januar og Juli 1925.

Udgifternes Fordeling paa Budgettets Hovedgrupper:

	Juli 1914	Juli 1924	Jan. 1925	Juli 1925
Fødevarer	835	1673	1794	1751
Klæder, Fodtøj, Vask	225	601	623	613
Bolig	248	421	421	442
Brændsel og Belysning	81	241	224	204
Skatter, Kontingenter o. l.	203	504	504	527
Andre Udgifter	408	846	846	834
Ialt	2000	4286	4412	4371

Udgiften, beregnet i Procent af Udgiften i Juli 1914 (Udgiften i Juli 1914 = 100):

	Juli 1914	Juli 1924	Jan. 1925	Juli 1925
Fødevarer	100	200	215	210
Klæder, Fodtøj, Vask	100	267	277	272
Bolig	100	170	170	178
Brændsel og Belysning	100	298	277	252
Skatter, Kontingenter, o. lign.	100	248	248	260
Andre Udgifter	100	207	207	204
Ialt	100	214	221	219

Ved Beregningen pr. Juli 1925 var det samlede Udgiftstal for hele Budgettet altsaa 4371 Kr., medens det tilsvarende Tal pr. Januar 1925 blev opgjort til 4412 Kr. (Fortsættes).

J. PALMESEN
Cigarer - Cigaretter - Vin
Militær Rekvisitter Leverandør til Hæren

en gros Chr. Schiang en detail
I.Kl.Kolonial, Vin- & Delikatesse-Handel
St. Kongensgade 94 Tlf. 4317
Leverandør til Hær og Flaade
Varerne bringes overalt

KNUT BERGQUIST
KINGOSG. 15 - TELF. VEST. 6291 v.
Sæbe- & Parfumeforretning
alle kendte Mærker føres
SÆBER - KAMME - PARFUMER

Vilh. Madsen
Gasværksvej 1 (Hj. af Vesterbros Torv)
Viktualier • Paalæg • Ost
Kun 1. Klasses Varer føres
Leverandør til militære Husholdninger
Tlf. Vester 1383x - Tlf. Vester 1383x

BØFFELPAP
Vesterbroes Stentagpapfabrik
Tlf. 915. Gl. Køgevej, Valby. Grundl. 1877

N. S. DAM'S VINHANDEL
DIREKTE IMPORT
FREDERIKSBERGALLE 5 - TLF. V. 5583 x.

Adalbert Fichers Filial
ved ALFRED NIELSEN
Krystalgade 15 :-: Tlf. Byen 8343
København K.
Sadler - Ridetøjer - Hundeartikler

Lembckes Friluftsudstyr

De nye Feltuniformer
Off. Jakker . Kr. 75,00
Off. Ridebenklæder med Pærebesætn. - 45,00
Whipcord Ridebenkl. m. Pærebesætning . . . - 25,00
Khaki Skjorter . . . . . - 10,25
Slips . . . . - 1,00
Nørregade 15
Telefon Byen 4986

J. G. A. EICKHOFF
Fabrikation og Leverandør af Maskiner for
BOG- & STENTRYKKERE
VESTERBROGADE 97 - KØBENHAVN B.
TELEF. C. 12078—79
Lev. til Generalstabens topograf. Afdeling

JOHS. RASMUSSENS EFTF.
NIELSEN & JOHANSEN
MASKINSNEDKERI
PRINSESSEGADE 18 :-: TELF. 13408

Johansen & Jørgensen
Statsautoriseret Elektroinstallatør
Købmagergade 11 Telf. 6465
Leverandør til Militæret.

August Millech
Købmagergade 13
Telefon 4601
Artikler for
Sadelmagere og Tapetserere

Landbrugslotteriet.
Den ny Serie begynder nu.
1/1 Seddel Kr. 1,30, 1/2 Seddel Kr. 0,80
Største Gevinst i Serien.
80.000 Kr.

M. PETERSEN
Frugt-, Grønt & Delikatesseforretning
Læderstræde 13.
Telefon Byen 6977
Specialitet:
Fin Dessertfrugt.
Varerne bringes overalt

RESTAURANT
BROHOLM
FREDERIKSBERG ALLE
Moderate Priser
Elegante Selskabslokaler

Chr. Jørgensen - Glarmester
Wilh Andersens Eftf.
Tlf. Str. 54 x - WEYSESGADE 5 - Etabl. 1882
Lev. til 1. Ingeniørdirektion.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 10 | OKTOBER 1925 | 4. AARGANG

REGLERNE FOR DAGPENGE M. V.

ET NEDSAT UDVALG FORESLAAR REGLERNE ÆNDREDE

Som omtalt i F. O. L.s Aarsberetning for 1924 (D. O. Februarhefte 1925) har der indenfor Danske Statsembedsmænds Samraad været nedsat et Udvalg til Overvejelse af Spørgsmaalet om nye Regler for Udbetaling af Dagpenge, Nattillæg m. v. Udvalget, i hvilket de mest rejsende Fraktioner indenfor Samraadet var repræsenterede under Forsæde af Departementschef J. Dalhof, har indsamlet et omfattende Oplysningsmateriale, paa Grundlag af hvilket der er afgivet et motiveret Forslag, som efter den $^{29}/_{9}$ at være godkendt paa et Bestyrelsesmøde i Samraadet er fremsendt til Finansministeriet.

Af det ret omfangsrige Dokument, der bygger paa Erfaringerne indenfor de 3 Foreninger:

Foreningen af Ingeniører i Statens Tjeneste,
— - Inspektører under Arbejds- og Fabrikstilsynet og
F. O. L.

skal vi nedenfor gengive de for F. O. L.s Medlemmer væsentlige Punkter.

For at opnaa et ensartet og nøgternt Materiale at arbejde med, er der indenfor samtlige 3 Foreninger søgt Oplysning om Priserne for:

Natteophold,
Morgenmaaltid,
Middagsmaaltid,
Aftensmaaltid (Frokost)

uden Drikkevarer, Restaurationsskat og Drikkepenge. Der er kort sagt oplyst Priserne for Husly og Fødevarer, medens alt øvrigt er beregnet af Udvalget efter ensartede Regler (jfr. nedenfor).

For Officerer og ligestillede har Forholdet jo hidtil været det, at Dagpenge m. v. tildeles efter en Skala, hvis Satser er ligefrem proportionale med Lønningsklasser og derved bliver tredelt (Grupperne B, C og D). Medens nogle af Udgifterne under Rejser jo nok kan afpasses efter Tjenestegrad, er det imidlertid temmelig vanskeligt at afpasse f. Eks. Appetiten efter samme Skala, ligesom ganske unge Officerer med den tilsvarende ganske ringe Lønning efter en saadan Graduering vil være henvist til (som nu) *enten* at betale af egen Lomme *eller* at holde en Standard, der i Virkeligheden er betydeligt under, hvad Mænd af tilsvarende Samfundslag indlader sig paa. Begge Dele turde være lige fordærvelige.

Det er naturligt paa Rejser i nogen Maade at gøre det muligt for *ældre* at opnaa Bekvemmeligheder som ikke i samme Grad er nødvendige for *yngre*, og at visse repræsentative Hensyn sker Fyldest, men dermed er ogsaa alt sagt. Det naturlige heri fremgaar da ogsaa temmelig klart af de talmæssige Oplysninger i det følgende.

De daglige Udgifter til Hotelophold

fremgaar i Gennemsnitstal og som nævnt kun repræsenterende Husly og Fødevarer uden Drikkevarer, Drikkepenge m. v., af nedenstaaende

Tabel 1.

	Natteophold	Morgenmad	Middag	Aften	Diverse (skønnet)
Oberster, Oberstlt. o. l.	448	198	455	318	300
Kaptajner o. l.	417	187	422	326	300
Premierløjtnanter.....	388	173	417	331	200

Disse „nøgne" Tal maa jo imidlertid kompletteres med en Del mere, nemlig

1. Maaltider o. l. udenfor det opgivne.

Hertil hører efter Udvalgets Mening en Kop Kaffe hen paa Eftermiddagen, og endelig hører der hertil de nødvendige Udgifter ved Aftenopholdet paa Hotel. Hvor stort et Beløb der kræves til disse sidste, er naturligvis en Skønssag, og det tør formentlig ogsaa noget gradueres. Man

har regnet med til disse to Poster 3 Kr. pr. Dag for Oberstløjtnanter og Kaptajner, 2 Kr. for Premierløjtnanter (stadig ekscl. Skat og Drikkepenge).

2. Drikkevarer.

Til Middagsmaaltidet hører en Kop Kaffe samt Drikke til Maden; den sidste Post giver selvfølgelig Anledning til noget Valg, men er dog ogsaa mange Steder tvungen. Det er ved mange Hoteller saa godt som nødvendigt at drikke Vin; paa andre Steder kan man nøjes med at drikke Øl, men dette er saa i hvert Tilfælde en Nødvendighed.

Udvalget vil mene, at vi her er paa et af de Punkter, hvor der gør sig en reel Forskel gældende mellem Over- og Underordnet, og et lignende Forhold gør sig gældende ved Aftensmaaltidet. At Øl og The er regnet til Aftensmaaltidet, nævnes for Fuldstændighedens Skyld.

3. Restaurationsskatten.

Den paalignes med 10 % af „løst" Forbrug og 3 % af det Forbrug, der haves sammen med Natteopholdet. Ved Rejser maa man i Almindelighed derfor regne med det 10 % Tillæg for alle Maaltider undtagen Morgenmaaltidet, da det paa Grund af Rejseforholdene meget sjældent vil ske, at de øvrige Maaltider indtages paa Natteopholdsstedet.

4. Drikkepenge.

Disse maa deles i to Kategorier, a) Drikkepenge i Anledning af Natteopholdet, og disse maa mindst sættes til Kr. 1,00 pr. Nat, naar man bor flere Nætter sammesteds og Kr. 1,50 for enkelt Nat. b) Drikkepenge ved Maaltiderne. Disse sidste afhænger i nogen Grad af Beløbets Størrelse og svinger vel fra 20 a 25 % ved smaa Beløb, til 10 a 12 % ved større. De regnes i det efterfølgende til 15 %.

Disse Udgifter lægges til Tallene i Tabel 1, idet Natteopholds-Drikkepengene sættes til Kr. 1,25, Skat af Natteophold + Morgenmaaltid til 3 % og Drikkepenge til Morgenmaaltid til 15 % samt alle andre Skatte- og Drikkepengebeløb til henholdsvis 10 og 15 %.

Med disse forskellige Tillæg kommer man til følgende Opstilling, der repræsenterer Specification af de gennemsnitlige Udgifter Døgnet igennem.

For Oberster og Oberstløjtnanter og ligestillede.

1. *Natteophold.*

Nattelogi	Kr. 4,48
Drikkepenge	„ 1,25
Skat 3 % af 4,48	„ 0,13
	Kr. 5,86

2. *Morgenmad* Kr. 1,98

3 % af Kr. 1,98	„ 0,06
15 % af Kr. 1,98	„ 0,30
	Kr. 2,34

3. *Middagsmaaltid.*

Maaltid	Kr. 4,55
Drikkevarer og Kaffe	„ 2,50
Skat og Drikkepenge 25 % af Kr. 7,05	„ 1,76
	Kr. 8.81

4. *Eftermiddagskaffe.*

Kr. 1,00 + 25 % i Skat og Drikkepenge Kr. 1,25

5. *Aftensmaaltid.*

Maaltid	Kr. 3,18
Drikkevarer 0,50 + 0,75 + 0,50	„ 1,75
Drikkepenge og Skat 25 % af 4,93	„ 1,24
	Kr. 6,17

6. *Om Aftenen.*

Kr. 2,00 + 25 % i Skat og Drikkepenge Kr. 2,50

Samlede Udgifter for Oberster og Oberstløjtnanter ved 1 Døgns Ophold uden for Hjemmet ialt Kr. 26,93.

For Kaptajner og ligestillede.

1. *Natteophold.*

Nattelogi	Kr. 4,17
Drikkepenge	„ 1,25
Skat 3 % af Kr. 4,17	„ 0,13
	Kr. 5,55

2. *Morgenmad.*

Maaltid	Kr. 1,87
3 % af Kr. 1,87	„ 0,06
Drikkepenge 15 % af Kr. 1,87	„ 0,28
	Kr. 2,21

3. *Middagsmaaltid.*

Maaltid	Kr. 4,22
Drikkevarer og Kaffe	„ 2,50
Skat og Drikkepenge 25 % af Kr. 6,72	„ 1,68
	Kr. 8,40

4. *Eftermiddagskaffe.*

1,00 + 25 % i Skat og Drikkepenge Kr. 1,25

5. *Aftensmaaltid.*

Maaltid	Kr. 3,26
Drikkevarer 0,50 + 0,75 + 0,50	„ 1,75
Skat og Drikkepenge 25 % af Kr. 5,01	„ 1,25
	Kr. 6,26

6. *Om Aftenen.*

Kr. 2,00 + 25 % i Skat og Drikkepenge Kr. 2,50

Samlede Udgifter for Kaptajner ved et Døgns Ophold uden for Hjemmet ialt Kr. 26,17.

For Premierløjtnanter.

1. *Natteophold.*

Nattelogi	Kr. 3,88
Drikkepenge	„ 1,25
Skat 3 % af Kr. 3,88	„ 0,11
	Kr. 5,24

2. *Morgenmad.*

Maaltid	Kr. 1,73
3 % af Kr. 1,73	„ 0,05
Drikkepenge 15 % af Kr. 1,73	„ 0,26
	Kr. 2,04

3. *Middagsmaaltid.*

Maaltid	Kr. 4,17
Drikkevarer og Kaffe	„ 1,00
Skat og Drikkepenge 25 % af Kr. 5,17	„ 1,27
	Kr. 6,44

4. *Eftermiddagskaffe.*

1,09 + 25 % i Skat og Drikkepenge Kr. 1,25

5. *Aftensmaaltid.*

Maaltid	Kr. 3,31
Drikkevarer 0,50 + 0,50	„ 1,00
Drikkepenge og Skat 25 % af Kr. 4,31	„ 1,08
	Kr. 5,39

6. *Om Aftenen.*

Kr. 1,00 + 25 % i Skat og Drikkepenge Kr. 1,25

Samlede Udgifter for Premierløjtnanter ved 1 Døgns Ophold uden for Hjemmet ialt Kr. 21,61.

Sammenfattes disse Tal, faas nedenstaaende:

Tabel 2.

	Natteophold	Morgen	Middag	Eftermiddagskaffe	Aften	Aftendrikke	Dagforbrug	Natforbr.	Samlet Forbrug
Oberster og Oberstløjtn.	586	234	881	125	617	250	1623	1060	2693
Kaptajner	555	221	840	125	626	250	1591	1026	2617
Premierløjtnanter	524	204	644	125	539	125	1308	853	2161

Til Sammenligning hidsætter vi de tilsvarende Tabeller for de to andre Foreninger:

Tabel 3. (Ingeniører).

	Natteopophold	Morgen	Middag	Aften	Diverse	Dagforbrug	Natforbrug	Samlet Forbrug
Ingeniører I	606	245	651	544	313	1351	1001	2351
Ingeniører II	640	187	701	646	313	1403	982	2385
Ingeniørassistenter	564	206	610	566	363	1357	951	2308

Tabel 4. (Fabrikstilsynet).

	Natteophold	Morgen	Middag	Kaffe	Aften	Aftendrikke	Dagforbrug	Natforbrug	Samlet Forbrug
Fabrikinspektører	526	208	861	125	620	250	1606	984	2590
Assistenter og Besigtelsesmænd	532	189	614	125	540	125	1279	846	2125

Som man vil se, er der en forbavsende Overensstemmelse. Sammenfattes de i det foregaaende opførte Forbrug, faar man:

Tabel 5.

	Dagforbrug	Natforbrug	Samlet Forbrug	
Ingeniører I	15,51	10,00	25,52	Dagpengegruppe I
Ingeniører II	16,03	9,82	25,85	
Fabrikinspektører	16,06	9,84	25,90	
Oberster og Oberstløjtnanter	16,23	10,60	26,83	
Kaptajner	15,91	10,26	26,17	
Ingeniørassistenter	13,57	9,51	23,08	Dagpengegruppe II
Assistenter og Besigtelsesmænd v. Fabriktilsynet	12,79	8,46	21,25	
Premierløjtnanter	13,08	8,53	21,61	

Udvalgets Forslag.

Efter disse Udregninger udtaler Udvalget følgende:

Udvalget har paa Grundlag af disse Tal opstillet et nyt Dagpengesystem, (se hosstaaende Skema) hvorved der naas følgende, idet der benyttes en Variation efter Pristallet, men med væsentlig større Spring end ved Beregningen af Dyrtidstillægget.

1) Timepengene varierer med 5 Øre.
2) Dagpengene varierer med 100 Øre.
3) Nattillægget varierer med 100 Øre.
4) Fulde Dagpenge naas tilnærmelsesvis ved samme Antal Timers Fraværelse fra 12,5 til 13,8

Timer, idet dette ikke nøjagtigt kan naas, naar der skal anvendes runde Tal.

5) Forholdet mellem Dagpenge i Grupperne 1 og 2 holdes saavidt muligt konstant varierende fra 1,3 til 1,22.

6) Restaurationsskatten trækkes ind i Satserne.

I Tallene findes der intet, der berettiger til at bibeholde Tillægget for første Nat, hvilket man derfor har slettet; men Tallene viser ogsaa, at navnlig Nattillægget er for lille.

Idet man som i Tabellerne har trukket Udgifterne om Aftenen og til Morgenmaaltidet ind under Nattillægget, bliver de samlede Udgifter for en Nats Ophold for

Dagpengegruppe I i Gennemsnit Kr. 10,10 og for
„ II - „ Kr. 8,83

hvorfor de for det nuværende Dyrtidstal (1924) er foreslaaet sat til henholdsvis 10 og 9 Kr.

Dagforbruget er for

Dagpengegruppe I i Gennemsnit Kr. 15,95 og for
„ II - „ Kr. 13,14

og de er foreslaaet sat til henholdsvis 15 og 12 Kr.

Gruppe I.

Dyrtidstal	Timepenge			Foreslaaede		Nuv. Dagpenge + 7%	Forhøjelse	Foreslaaede		Nuv. Døgndiæt + 7%	Fulde Dagp. naas efter Timers Forløb
	nuv.	+ 7 %	+ 17 %	Timepenge	Dagpenge			Nattillæg	Døgndiæt		
1134—1242	95	102	120	115	16,00	13,90	2,10	11,00	27,00	22,90	13,8
1026—1134	95	100	117			13,50	2,50			22,25	
918—1026	91	97	114			13,10	1,90			21,60	
810— 918	89	95	111	110	15,00	12,60	2,40	10,00	25,00	20,95	13,6
702— 810	87	93	109			12,20	2,80			20,20	
594—702	85	91	107			11,80	2,20			19,55	
486—594	83	89	104	105	14,00	11,40	2,60	9,00	23,00	18,90	13,3
376—486	81	87	102			10,90	3,10			18,15	
270—378	79	85	100			10,50	2,50			17,50	
162—270	77	83	97	100	13,00	10,10	2,90	8,00	21,00	16,85	13,0
0—162	75	81	95			9,60	3,40			16,10	

Gruppe II.

Dyrtidstal	Timepenge			Foreslaaede		Nuv. Dagpenge + 7%	Forhøjelse	Foreslaaede		Nuv. Døgndiæt + 7%	Fulde Dagp. naas efter Timers Forløb
	nuv.	+ 7 %	+ 10 %	Timepenge	Dagpenge			Nattillæg	Døgndiæt		
1134—1242	65	70	98	95	13,00	11,80	1,20	10,00	23,00	19,80	13,6
1026—1134	63	68	95			11,30	1,70			19,05	
918—1026	61	66	93			10,90	1,10			18,40	
810— 918	59	64	90	90	12,00	10,50	1,50	9,00	21,00	17,75	13,3
702— 810	57	62	87			10,00	2,00			17,00	
594—702	55	60	84			9,60	1,40			16,35	
486—594	53	58	81	85	12,00	9,20	1,80	8,00	19,00	15,70	12,9
378—486	51	56	78			8,80	2,20			15,05	
270—378	49	53	74			8,30	1,70			14,30	
162—270	47	51	71	80	10,00	7,90	2,10	7,50	17,00	13,65	12,5
0—162	45	49	69			7,50	2,50			13,00	

Udvalget har i ovenstaaende indskrænket sig til at opstille det Dagpengesystem, som man har tænkt bragt i Anvendelse for Embedsklasserne, idet det har ment, at i hvert Tilfælde disse Tjenestemænd *kun burde deles i to Dagpengegrupper*, og det har ment, at Skillelinien bør trækkes som angivet i Tabel 5, men da der findes Tjenestemænd, som passerer den Lønningsgrænse, som ligger her (5520—5700), skal man foreslaa, at følgende Regel, som vistnok er praktiseret, bliver opstillet som fast Regel:

En Tjenestemand faar Dagpenge i den Gruppe, hvori han vilde komme, hvis samtlige for hans Tjenestegrad gældende Alderstillæg tillægges hans Grundløn, uafhængig af, om han selv ikke endnu oppebærer alle Tillæg, saaledes at f. Eks. en Tjenestemand ved Fængselsvæsenet (Afd. 18) i 4. Lønningsklasse (Grundløn 4800 stigende hvert 3. Aar med 600 Kr. til 6000 Kr.) straks efter sin Udnævnelse gaar i Dagpengegruppe I.

Den nuværende Regel om, at der ikke gives noget Nattillæg, naar Staten stiller Soverum til Raadighed er uretfærdig, idet der jo kun spares det Beløb, der direkte medgaar til Nattelogi men ikke alle de andre Udgifter, som Natteopholdet fører med sig,

hvorfor man som ny Regel foreslaar, at der under disse Omstændigheder gives et Beløb, som man skal foreslaa sat til Kr. 5,00.

Udvalget har overvejet, om der var Grund til at nedsætte den Grænse, inden for hvilken Tjenestemænd har Ret til at vælge at rejse efter Regning eller at rejse paa faste Dagpenge, men man har ment ikke at burde foreslaa dette ud fra den Overbevisning, at en saadan Ordning ikke vilde blive valgt af ret mange Tjenestemænd, hvis Rejseregning kunde blive udsat for Kritik af Overordnede, men man har dog ment, at det vilde være hensigtsmæssigt, om der gaves alle de Tjenestemænd, der indtager virkelige Chefsstillinger Ret til at have dette Valg, selv om deres Lønning ligger lavere end den nugældende Grænse. Det forekommer saaledes urimeligt, at Oberster og Oberstløjtnanter, som staar som Chefer for større militære Afdelinger og ofte er den højeste militære Tjenestemand i Provinsbyen, ikke har denne Ret.

Ligeledes vil man anse det som hensigtsmæssigt, om den enkelte Administration fik Ret til ogsaa at lade lavere Tjenestemænd rejse efter Regning i saadanne Tilfælde, hvor de repræsenterer deres Etat eller Institution eller udsendes med særlige Formaal for Øje.

Man skal derfor foreslaa følgende Regel:

> Tjenestemænd, som indtager en saadan Stilling, at de optræder som Chefer for en Etat eller som Leder af større Afdelinger, kan een Gang for alle vælge, om de ønsker at foretage deres Rejser efter Regning eller efter Dagpengeordningens Gruppe I. Samme Ret kan den enkelte Administration ved enkelte Lejligheder tillægge andre Tjenestemænd i saadanne Tilfælde, hvor de repræsenterer deres Etat eller Institution eller udsendes med særlige Formaal for Øje.

Man har i den foreslaaede Ordning søgt at skabe et saadant System, at Tjenestemændene kan rejse paa standsmæssig Maade, uden at Staten kom til at betale mere, end den bør, og Udvalget haaber, at Samraadet vil kunne slutte sig til dette.

Der har fra mange Sider været rejst Krav om Godtgørelse for det stærke Tøjslid og de særlige Udgifter til Rejsetøj m. m., som et Rejseliv fører med sig, ligesom der fra Trafiketaterne er peget paa, at Transport af Rejsetøj o. l. til Stationen eller Skib burde godtgøres. Medens man maa mene, at Forudsætninger for hele Dagpengesystemet er den, at Transportudgifter o. l. godtgøres, hvad der formentlig sker ved de fleste Etater, har man ikke ment at burde medregne Slid paa Tøjet m. m. som en Udgift, da man har ment, at denne Udgift, som forøvrigt for visse Tjenestemænd med Vinterrejser kan blive betydelig, vanskeligt vil kunne generaliseres, men man har paa den anden Side heller ikke regnet med nogen væsentlig Besparelse i Hjemmet, idet man har ment, at dette vilde være uberettiget. Det er saaledes ganske givet, at der ikke for de Tjenestemænd, der bor i Pensionat kan naas noget Afslag i Kostpengene for disse i Almindelighed ganske uregelmæssige Fraværelser, hvor Pensionatet i sin Beregning ikke kan regne med nogen Besparelse. Der vil i Almindelighed heller ikke kunne spares noget paa Husholdningsudgifterne i en Familie, fordi Manden uregelmæssigt og ofte med kort Varsel ikke deltager i Maaltiderne. Maaske vil der i en større Familie spares noget ved en Kvalitetsforringelse, som spiller en stor økonomisk Rolle og derfor vil blive gennemført, men denne Besparelse vil vist altid være tiltrængt der, og det maa formentlig ogsaa være berettiget, at den der kommer Familiens Økonomi til Gode.

J. Dalhoff. *H. J. Christiansen.*
P. Rønne. *Løkkegaard.*

KOMPAGNICHEFERS KASSEANSVAR

EN LANDSRETSDOM AF PRINCIPIEL BETYDNING

Uden al Pral tør det nok siges, at vi Officerer er lovlydige Folk, lydige overfor saavel Loven som Profeterne, overfor saavel Love som de paa Grundlag af disse udarbejdede administrative Bestemmelser. Vi er ogsaa vante til at bære Ansvar for de Værdier, der i Embeds Medfør er os underlagt. Det afgørende for økonomisk Ansvar og eventuelt Erstatningspligt kan imidlertid ikke bero alene derpaa, at „saadan staar der i 1., 2., 3., 4. ..... Hefte", men maa afhænge af, om Ansvar kan paabyrdes efter *Loven* og ifølge *Sagens Natur.*

Under 15. Oktober er der af *Østre Landsret* i en Erstatningssag afsagt en Dom, der er særdeles interessant ikke blot i sin Konklusion, men ogsaa — og ikke mindst — i de almindelige Udredninger, Præmisserne indeholder. Vi skal derfor bringe den in extenso.

IV 300/1925. *Afskediget Kaptajn af Fodfolket N. N.*
mod
Krigsministeriet.

Sagsøgeren under denne Sag, afskediget Kaptajn af Fodfolket N. N., gjorde i 1922 Tjeneste under Sønderjydsk Kommando som Chef for dettes i Sønderborg garnisonerede 1 Bataillons 3. Kompagni, der var detacheret i Aabenraa. I Henhold til de af Krigsministeriet under 9. Marts 1912 udfærdigede „Bestemmelser for Hærens Kasse- og Regnskabsvæsen i Fredstid" § 27,*) der er saalydende:

„Til Styrker, der er detacheret fra Afdelingen, kan der udbetales Forskud for indtil een Maaned. Detachementskommandøren kvitterer og staar til Ansvar for Forskuddet, indtil han har gjort Afregning over for Afdelingen"

udbetales der fra Bataillonen til det detacherede Kompagni Forskud, hvoraf Kompagniet afholdt Lønninger m. m. til de ved dette tjenestegørende Befalingsmænd og Menige samt andre Kompagniet vedrørende Udgifter. De samlede maanedlige Udgifter beløb sig til mellem 12,000 Kr. og 15,000 Kr., idet Kompagniet havde Fuldkostforplejning. Afregning med Bataillonen i Sønderborg skete omtrent hver 10. Dag (3 Gange maanedlig), og samtidig med Afregningen indsendte Kompagniet til Bataillonen Indberetning om, hvor stort Forskud der maatte paaregnes nødvendigt til Bestridelse af Udgifterne i Perioden til næste Afregning. De største Udgifter faldt i Reglen i Maanedens sidste Trediedel.

Til Assistance ved Regnskabsføringen var der tilkomman-

*) I den reviderede Udgavn af 1923: § 26. Red.

deret Kompagniet en Korporal af Forplejningskorpset som Regnskabsassistent.

Den 12. Juni 1922 kom Sagsøgeren til Kundskab om, at hans daværende Regnskabsassistent mistænktes for homosexuelle Tilbøjeligheder. Efter et i den Anledning afholdt Forhør, under hvilket den paagældende Korporal erkendte Mistankens Rigtighed, fjernede Korporalen sig den 13. Juni om Aftenen fra Kaserneskibet „Esbern Snare", hvor han — ligesom Kaptajn N. N. — havde Kvarter, medtagende Nøglen til Kompagniets Pengekasse, og efter det oplyste er det sandsynligt, at han tillige medtog Kassebogen med et deri indlagt Pengebeløb. Den 17. Juni om Aftenen meldte han sig telefonisk til Kompagnief fra et Hotel uden for Aabenraa, blev afhentet og den 18. indlagt paa Amtssygehuset i Aabenraa, hvis Overlæge den 26. afgav en Erklæring, der konkluderer derhen, at det er rimeligt at antage, at Korporalen i nogle Dage havde været i en abnorm Sindstilstand. Efter det iøvrigt oplyste havde han i de 4 Døgn flakket om i Skovene ved Aabenraa.

Ved Kasseeftersyn den 14. og 20. Juni konstateredes det, at den tilstedeværende Beholdning i Kompagniets Kasse var 514 Kr. 21 Øre, medens der manglede 1280 Kr. 59 Øre.

Ved Søndre Landsrets Dom af 21. Oktober 1922 blev Korporalen bl. a. anset efter § 194 i Straffelov for Krigsmagten af 7. Maj 1881 for det Forhold, at han, der i Dagene før den 13. Juni var bortrejst paa Orlov og havde overleveret Kompagniets Kasse til Oversergenten, havde afleveret og modtaget den uden at forvisse sig om, at en Konvolut, indeholdende de ovennævnte 1280 Kr. 59 Øre laa i Kassebogen. Ved Dommen blev han derhos efter en af vedkommende Auditør under Forundersøgelsen nedlagt Paastand tilpligtet at erstatte Kaptajn N. N. det ovennævnte Beløb.

Efter at Sønderjydsk Kommandos 1. Bataillon under 31. December 1922 under Henvisning til den ovenfor citerede § 27 i Bestemmelserne af 9. Marts 1912 havde anmodet Kaptajn N. N. om at indbetale de ommeldte 1280 Kr. 59 Øre til Bataillonen, og efter at Krigsministeriet under 10. Marts 1923 havde afslaaet et af ham indgivet Andragende om Fritagelse for at tilsvare Beløbet, men tilladt, at det blev afdraget i Løbet af 3 Aar fra 1. April 1923 at regne, er Afdragene blevet tilbageholdt i Sagsøgerens Lønning og efter hans Afskedigelse i hans Ventepenge. Krigsministeriet har imidlertid paa fornyet Ansøgning fra N. N. ved Skrivelse af 23. Oktober 1924 vel fastholdt sin Afgørelse af 10. Marts 1923, men udtalt, at Ministeriet intet vil have at indvende imod, at Sagen efter hans Foranledning afgøres ved Domstolene, og Sagsøgeren paastaar nu under denne Sag Krigsministeriet dels tilpligtet at tilbagebetale ham 1015 Kr. 91 Øre, som udgør de hidtil tilbageholdte Afdrag, med Renter 5 % aarlig fra Stævningens Dato den 17. August 1925, dels kendt uberettiget til hos ham at indkræve de resterende 188 Kr. 70 Øre. Han har derhos nedlagt en subsidiær Paastand.

Krigsministeriet paastaar sig frifundet, idet det gør gældende, at Sagsøgeren i Henhold til den anførte § 27 var ansvarlig for den ham betroede Kasse.

Heri kan der dog ikke gives Krigsministeriet Medhold. I saa Henseende bemærkes følgende:

Efter at der i Indledningen til første Afsnit (§§ 1—51) af Bestemmelserne af 9. Marts 1912 er henvist til, at Hovedreglerne for de i det paagældende Afsnit omhandlede Forhold er givet i den almindelige Kasseforordning af 8. Juli 1840 øg Forordning af s. D. angaaende Kasse- og Regnskabsvæsenet ved Land-Militær-Etaten, hedder det i § 2, at „Afdelingschefen leder Bestyrelsen af Afdelingens Kasse- og Regnskabsvæsen og fører Tilsynet med Kassen", og at „Afdelingsintendanten udfører de med Bestyrelsen af Afdelingens Kasse- og Regnskabsvæsen forbundne Forretninger", samt i § 15, at „Afdelingsintendanten er ansvarlig for de Penge eller andre Værdier der betros ham som saadan". I §§ 21—30 gives der dernæst en Række instruktoriske Forskrifter om, hvorledes Afdelingsintendanten har at forholde sig med Ind- og Udbetalinger, med Afgivelse og Erhvervelse af Kvittering for disse m. v., idet det bl. a. i § 21 bestemmes, at „kun naar tvingende Omstændigheder gør det nødvendigt, kan Afdelingsintendanten overlade en undergiven eller andre at foretage Udbetalinger", hvorefter §§ 26—28 indeholder Regler om Udbetaling af Forskud, § 26 om mindre Forskud til Underafdelingschefer og Adjutanter, § 27, som nævnt, om Forskud til detacherede Styrker, og § 28 om Forskud paa Befordringsudgifter o. l.

Efter hele Sammenhængen i det omhandlede Afsnit maa Bestemmelserne i § 27 forstaas som en Forskrift til Afdelingen og Afdelingsintendanten om, at der som en Undtagelse fra de almindelige Regler kan udbetales Forskud til detacherede Styrker, og om, at Detachementkommandørens Kvittering tjener som foreløbig Legitimation for Beløbets Udbetaling. Naar det i Forbindelse hermed udtales, at Detachementkommandøren „staar til Ansvar for Forskudet", indtil han har gjort Afregning med Afdelingen, maa det efter Sammenhængen antages, at det ikke har været tilsigtet derved at give en selvstændig Regel om, at han har et ubetinget Ansvar for Forskudet, men kun at udtale, at han staar til Ansvar derfor efter den gældende Lovgivning.

I 2den Række gør nu Krigsministeriet gældende, at Sagsøgeren i Medfør af § 27 i Forordning af 8. Juli 1840 angaaende Kasse- og Regnskabsvæsenet ved Landmilitæretaten jfr. § 57 i den almindelige Kasseforordning af samme Dato, maatte anses som Kassebetjent for de Detachementet udbetalte Forskuds Vedkommende, og at han derfor ifølge sidstnævnte Forordnings § 30, 1ste Punktum, maa være ansvarlig for den omhandlede Kassemangel, uanset at denne skyldtes den til hans Raadighed stillede Regnskabsassistent.

Heller ikke paa dette Punkt kan Retten være enig med Krigsministeriet. Det strenge Ansvar, som § 30, første Punktum, paalægger Kassebetjenten, forudsætter klart, at han selv ansætter og afskediger sit Personale, men saaledes var Forholdet ikke i det foreliggende Tilfælde, hvor der var tilkommanderet Sagsøgeren en Regnskabsassistent, paa hvis Valg han ikke havde nogen Indflydelse. Hans Ansvar for Assistentens Handlinger maatte derfor, for saavidt han overhovedet maatte være at at anse som Kassebetjent, blive at bedømme efter Analogien af 2. Punktum i Kasseforordningens § 30, der er overensstemmende med den almindelige Lovgivnings Grundsætninger.

Idet det herefter bliver uden Interesse for Sagsøgerens Ansvar, om han var Kassebetjent eller ej, kommer Sagens Afgørelse til at afhænge af, om han har gjort sig skyldig i nogen Forsømmelse i at kontrollere den ham anviste Assistent.

Dette ses ikke at være Tilfældet. Efter Omfanget af den Sagsøgeren paalagte Tjeneste var det uoverkommeligt for ham personlig at foretage Udbetalingerne, og da han tiltraadte Stillingen som Chef for Styrken i Aabenraa, forefandt han den Ordning, at Assistenten selv opbevarede Nøglen til Pengekassen — et Forhold som Sagsøgeren forøvrigt ændrede derhen, at den paagældende hver Aften skulde ophænge Nøglen i en lukket Garderobe bag Sagsøgerens Dagligstue. Først efter Sagsøgerens Afgang fra Aabenraa blev der givet hans Efterfølger Ordre til fremtidig selv at opbevare Nøglen til Kassen og udbetale en Forskudssum til Assistenten. Sagsøgeren har derfor ikke savnet Føje til at gaa ud fra, at Ordningen var billiget af hans Foresatte. Endelig kan det, da Assistenten i den forløbne Tid af ca. 1/2 Aar havde udført sit Arbejde fuldt tilfredsstillende, og det ham paasigtede Forhold ikke stod i nogen Forbindelse med Bestyrelsen af Kasse- og Regnskabsvæsenet, ikke lægges Sagsøgeren til Last, at han ikke straks fratog Assistenten Kassen.

Efter det anførte kan Sagsøgeren ikke anses ansvarlig for, at det omhandlede Beløb er bortkommet, og hans Paastand vil derfor være at tage til Følge.

Sagens Omkostninger findes at burde ophæves.

Der vil være at tillægge den for Sagsøgeren, hvem der er meddelt fri Proces under Sagen, beskikkede Sagfører i Salær 150 Kr. hos det Offentlige.

Thi kendes for Ret:

Krigsministeriet bør til afskediget Kaptajn N. N. betale 1015 Kr. 91 Øre med Renter deraf, 5 % aarlig fra den 17. August 1925, til Betaling sker. Krigsministeriet bør derhos være uberettiget til hos Kaptajn N. N. at indkræve de ovennævnte 188 Kr. 70 Øre.

Sagens Omkostninger ophæves.

Der tillægges Overretssagfører X i Salær 150 Kr. hos det Offentlige.

At efterkommes inden 15 Dage efter denne Doms Afsigelse.

MEDDELELSE FRA F. a. R. f. O.

Opmærksomheden henledes paa, at *de frivillige Søndagssammenkomster for Artilleriets faste Officerer af Reserven* atter i Aar som sædvanlig finder Sted paa Artilleriets Skydeskole, Kasernen paa Artillerivej, hver anden Søndag, *første Gang Søndag den 15. Novbr. Kl. 9 Form.*

M. H. Davidsen,
Kaptajn, Formand for sjællandske Kreds.

BOLIGUDVALGET.

Til at repræsentere F. O. L. ved Boligudvalgets Forhandlinger i de forskellige Garnisoner — i Kjøbenhavn og Aarhus de forskellige Kaserner — er efternævnte udpeget.

I Kjøbenhavn:

Kastellet:	Premierløjtnant C. O. Schlichtkrull,
Garderkas. og Jægersb:	— C. H. Teisen,
Husarkasernen:	Oberst A. Willemoes,
Ingeniørkasernen:	Premierløjtnant S. Jørgensen,
Baadsmandsstr. Kas.:	— J. T. P. Stagaard,
2. Artilleriafdls. — :	Kaptajn C. Raabye,
Sølvgadens Kaserne:	— S. G. Callisen,
Officersskolen:	Ritm. J. C. A. Dornonville de la Cour,
Skydeskolen:	Kaptajn V. C. Bisgaard,
Rideskolen:	Oberstløjtnant R. O. Pontoppidan.

I Provinsgarnisonerne:

Helsingør:	Premierløjtnant L. P. H. Kirstein,
Roskilde:	— L. Sabroe,
Holbæk:	Kaptajn C. L. Jensen-Witt,
Ringsted:	— T. Hansen,
Slagelse:	Premierløjtnant A. J. C. Gandil,
Næstved:	Ritmester J. A. C. Wolf,
Vordingborg:	Oberstløjtnant F. Johansen,
Odense:	— C. Th. N. Sørensen,
Aalborg:	Kaptajn O. W. Rasmussen,
Viborg:	— H. G. Wagner,
Randers:	Ritmester K. C. Zeilau,
Aarhus Artillerikas.:	Kaptajn C. v. Buchwald,
— Rytterikas.:	Premierløjtnant V. Arnholtz,
Fredericia:	Kaptajn T. C. Zeilau,
Haderslev:	Premierløjtnant P. M. Norup,
Sønderborg:	Kaptajn C. P. Bokkenheuser,
Tønder:	Ritmester H. L. Bjørnholm.

PRISTALLET OG DYRTIDSTILLÆGET

Pristallet: 219.

(Fortsat fra Nr. 9).

De siden Juli 1914 beregnede Pristal fremgaar af nedenstaaende Oversigt:

Juli 1914	100	Juli 1920	262
Juli 1915	116	Januar 1921	264
Februar 1916	124	Juli 1921	237
Juli 1916	136	Januar 1922	212
Februar 1917	146	Juli 1922	199
Juli 1917	155	Januar 1923	198
Februar 1918	166	Juli 1923	204
Juli 1918	182	Januar 1924	209
Januar 1919	190	Juli 1924	214
Juli 1919	211	Januar 1925	221
Januar 1920	242	Juli 1925	219

Med Hensyn til Prisbevægelsen indenfor de enkelte Varegrupper og Udgiftsposter siden Januar 1925 skal gøres følgende Bemærkninger.

For Fødevaregruppen som Helhed har der været en Nedgang i Udgiften paa 43 Kr., der fremkommer som Resultat af en noget forskellig Bevægelse paa de enkelte Budgetposter. Medens de Priser, hvormed Brød og Mel indgaar i Beregningen, udviser nogen Stigning, har der været Nedgang for Smør, Mælk, Ost, Æg, Kartofler og Grøntsager samt Sukker. Man skal her erindre om, at det sidste Hold Priser er indsamlet i Begyndelsen af Juli Maaned, og at der for adskillige Varer er sket Prisnedsættelser siden den Tid, saaledes for Eks. for Brød, Margarine og Sukker, ligesom Noteringerne for Smør, Æg, Flæsk og Kød er lidt lavere nu end dengang.

For Manufakturvarer og Klæder er der efter de indsamlede Oplysninger regnet med en mindre Nedgang i Priserne, medens Udgiften til Fodtøj og Vask er omtrent uforandret. Som samlet Resultat af Beregningerne er man naaet til en Nedgang i Udgiftstallet for Beklædning m. v. paa 10 Kr.

Udgiften til Bolig er beregnet paa Grundlag af Oplysninger fra Huslejestatistikken pr. November 1924 for Hovedstaden, Provinsbyerne og godt 100 Landkommuner. Denne Undersøgelse udviste en gennemsnitlig Stigning af Huslejen fra 1923 paa ca. 5 pCt. Fra 1914 er Huslejen herefter regnet at være steget gennemsnitlig 78 pCt.

For Brændsel og Belysning er Udgifterne faldet fra 224 Kr. til 204 Kr.; Nedgangen skyldes lavere Priser paa Kul og Koks, medens Gas- og Elektricitetspriserne har været omtrent uforandrede.

Udgiften til Skatter, Kontingenter o. l. er steget fra 504 Kr. til 527 Kr. Stigningen skyldes Skattebeløbet, væsentligst fordi dette for Skatteaaret 1925—26 er beregnet af en lidt større Indtægt end for Skatteaaret 1924—25.

Den sidste Gruppe, Andre Udgifter, rummer en

Række forskellige Poster, bl. a. Vedligeholdelse af Inventar m. m., Tobak, Fortæring udenfor Hjemmet, Aviser m. m. Udgiftstallet for denne Gruppe er gaaet ned med 12 Kr., væsentligt som Følge af Prisnedgang for Vedligeholdelse af Inventar.

Dyrtidstillæget uændret.

Beregningen af den Prisforskydning, der efter Tjenestemandsloven skal anvendes ved Fastsættelsen af Tjenestemændenes Dyrtidstillæg for Halvaaret Oktober 1925—Marts 1926, har man foretaget paa Grundlag af det til Beregning af Pristallet tidligere anvendte Budget fra Tiden før Krigen, idet Tjenestemandslovens § 91 fastsætter, at Beregningen foretages efter „det af Det statistiske Departement ved Beregningen af Bevægelsen i Detailpriserne hidtil benyttede Normalregnskab"; iøvrigt vilde Resultatet med Hensyn til Tjenestemændenes Dyrtidstillæg være blevet det samme, hvis Beregningen var udført paa Grundlag af Budgettet fra 1922.

For den Del af det tidligere Budget, der indgaar i Beregningen af Tjenestemændenes Dyrtidstillæg (Fødevarer, Beklædning, Brændsel og Belysning samt Bolig), d. v. s. alle Udgiftsposterne i det omhandlede Husholdningsbudget undtagen de to sidste (Skatter, Kontingenter o. l. og Andre Udgifter), var Udgiften i Juli 1919 3466 Kr.

Efter Tjenestemandsloven blev Dyrtidstillæget fastsat til 702 Kr. aarlig for Gifte (fra Oktober 1919), og dette Tillæg skal for hvert Halvaar pr. 1. April og pr. 1. Oktober forhøjes eller nedsættes med 54 Kr. aarlig for hver fulde 3 pCt., Udgiftstallet ændres i Forhold til Udgiftstallet i Juli 1919. Ugifte Tjenestemænd faar to Tredjedele af Dyrtidstillæget for gifte Tjenestemænd.

Siden den første Fastsættelse af Dyrtidstillæget har Udgiftstallet og dermed Dyrtidstillæget forandret sig paa følgende Maade:

	Udgiftstal	Stigning i pCt.	Dyrtidstillæg pr. Aar For Perioden	Gifte	Ugifte
	Kr.			Kr.	Kr.
Juli 1919.....	3466	—	1/10 19—31/8 20	702	360
Januar 1920....	4020	16,0	1/4 20—30/9 20	972	648
Juli 1920.....	4302	24,1	1/10 20—31/8 21	1134	756
Januar 1921....	4363	25,9	1/4 21—30/9 21	1134	756
Juli 1921.....	3716	7,2	1/10 21—31/8 22	810	540
Januar 1922....	3220	÷ 7,1	1/4 22—30/9 22	594	396
Juli 1922.....	3076	÷11,2	1/10 22—31/8 23	540	360
Januar 1923....	3023	÷12,8	1/4 23—30/9 23	486	324
Juli 1923.....	3167	÷ 8,6	1/10 23—31/8 24	594	396
Januar 1924....	3274	÷ 5,5	1/4 24—30/9 24	648	432
Juli 1924.....	3393	÷ 2,1	1/10 24—31/8 25	702	468
Januar 1925....	3539	2,1	1/4 25—30/9 25	702	468
Juli 1925.....	3477	0,3	1/10 25—31/8 26	702	468

Den sidste Beregning giver altsaa en Stigning i Udgiftstallet fra Juli 1919 paa 11 Kr. eller 0,3 pCt. og Dyrtidstillæget vil herefter i Henhold til den gældende Lov af Halvaaret Oktober 1925—Marts 1926 være at beregne efter et aarligt Beløb af 702 Kr. for gifte og 468 Kr. for ugifte, altsaa det Tillæg, som nu oppebæres.

Sammenhængen mellem „Udgiftstallet" og Dyrtidstillæget vil iøvrigt fremgaa af den grafiske Fremstilling, som fandtes i nærv. Blads Martshæfte, og som vi paany hidsætter.

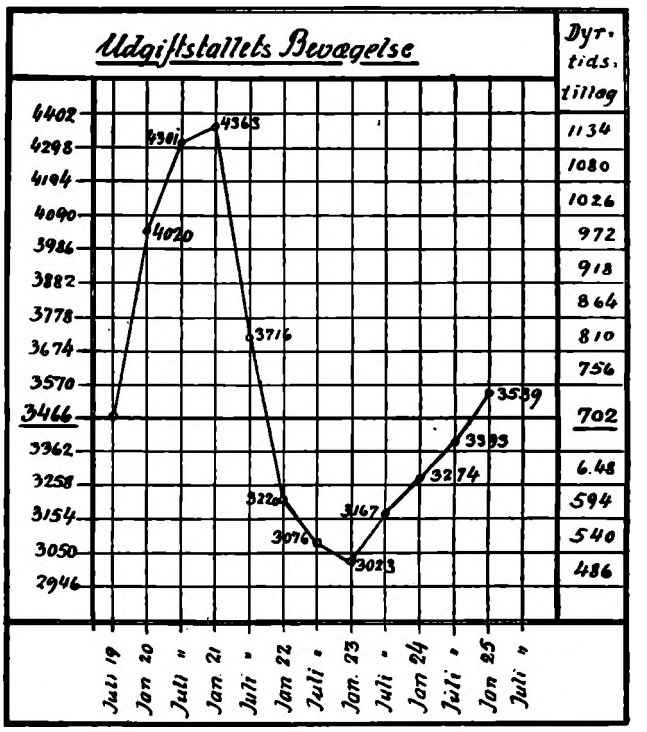

MEDDELELSER FRA OFFICERSFORENINGEN I KJØBENHAVN

Den ordinære Generalforsamling

i B-Afdelingen afholdes Lørdag d. 7. November 1925 Kl. 8 Eftm.

Dagsorden:

1. Formanden aflægger Beretning om det forløbne Aar.
2. Formanden for Økonomiudvalget fremlægger Driftsregnskabet.
3. *Forslag vedrørende Foreningens Fremtid. (Forhandling for lukkede Døre).*
4. Valg af 3 Medlemmer og 2 Suppleanter til Direktionen.

   Funktionstiden udløber for:

   Generalintendant *N. F. H. Sylow*
   Kaptajn *C. F. Løkkegaard* og
   Løjtnant *V. J. Thomsen.*

   Efternævnte ønsker ikke Genvalg:

   Kaptajn *C. F. Løkkegaard.*

5. Valg af 2 Revisorer og 2 Revisorsuppleanter.

Foreningens Medlemmer bedes give talrigt Møde under Henvisning til Punkt 3.

Efter Generalforsamlingen almindelig Soupér à Kr. 2,50 pr. Kuvert (Snitter, Øl, Wienerbrød og Kaffe, Skat ibr.) eller efter Rekvisition. Bestilling bedes foretaget hos Forvalteren inden Generalforsamlingen begynder.

*

Foredrag

Lørdag d. 31. Oktober Kl. 8 Eftm. i Forbindelse med *„Dansk Musikselskab"*:

„Mozart som Opera-Komponist" af Pianisten *Rud. Simonsen.*

Efter Foredraget, hvortil Medlemmernes Damer indbydes, samlet Soupér à 2,50 pr. Kuvert.

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 11 | NOVEMBER 1925 | 4. AARGANG

LOVEN OG PROFETERNE

Hundrede Aar efter, at salig Motesquien i *L'Esprit des lois* havde lyksaliggjort sin Samtid og Eftertid med det fundamentale Program for Parlamentarismen — *la séparation des pouvoirs,* — gennemførte vor Grundlov denne Separation mellem Samfundets 3 Hjørnepiller, den *lovgivende,* den *udøvende* og den *dømmende* Magt, som Absolutismen hidtil havde forvaltet i samme Instans. Som Aarene er gaaet har der imidlertid vist sig mere og mere Tilbøjelighed til om ikke just at genforene saa dog at sammenblande de 3 Funktioner. Om paa Trods af eller paa Grund af det sejrende Demokrati, faar staa hen; et Fingerpeg giver maaske Definitionen af Demokrati som: anonymt Despoti.

Saaledes som Funktionerne har fundet deres Udtryk i Grundlovens § 2 har Lovgivningsmagten sit udførende Organ i *Administrationen:* denne er Magtens Redskab, ikke Magten selv. Men Grænsen for de to Omraader er ikke altid lige klar; af og til maa man tage sin Tilflugt til „der dritte im Bunde", Domsmagten, for at faa klaret Begreberne. Senest har Forholdet været underkastet indgaaende Drøftelse paa Nordisk administrativt Forbunds Møde i Kjøbenhavn i Juni d. A.

Det er Lovgivningens Sag at fastsætte og formulere de Lovbud, „hvorefter alle og enhver sig haver at rette", og det er de respektive Administrationsgrenes (Etaters) Sag at supplere Lovparagrafferne med saadanne Detailbestemmelser, som enten er nødvendige for at praktisere en ensartet og rigtig Fortolkning af Lovene, eller formulerer, hvad der i Loven udtrykkelig er overladt til nærmere administrativ Fastsættelse. Men heraf følger for det første, at en administrativ Bestemmelse ikke maa være i Modstrid med Loven, som den vil udlægge, og for det andet, at en ny Lovgivning naturligvis ophæver ikke alene den tidligere Lov paa det paagældende Omraade, men tillige de til denne ældre Lov knyttede eller paa den byggede administrative Bestemmelser.

Som de civile Ministerier har deres Cirkulærer der rummer de omtalte administrative Bestemmelser, saaledes har vi indenfor Hæren — der jo i *administrativ* Henseende følger Samfundets almindelige Udvikling — vore i B-Kundgørelserne rummede Bestemmelser, der ved en overmaade fortjenstfuld Foranstaltning nu indlemmes i de klassiske Værker 1.—16. Hefte. At disse Bøger i Almindelighed, og 12. Hefte, „Kasse- og Regnskabsvæsenet", i Særdeleshed kæmper en heltemodig, men haabløs, Kamp for gennem Rettelsesblade at holde Trit med Strømmen af nye Love, og gør Intendanter og Regnskabsførere gamle før Tiden, medens vi Lægfolk mere og mere tvinges til at indrangere Hefterne blandt Apokryferne og maa nøjes med at kende dem paa Bindet, der med denne Eventualitet for Øje har faaet forskellig Farve, — det er nu en Sag for sig, som der meget vel kunde skrives en Doktorafhandling om.

„Ubetinget, villig og nøjagtig Lydighed er Soldatens første Pligt", og lad os haabe, at denne gode Arv fra en hæderlig Fortid maa gaa ubeskaaret videre til kommende Slægtled. I alle Forhold, hvor det drejer sig om Kommandomyndighed, er denne Grundsætning uomgængelig til alle Tider. Sandt at sige har vi i Hæren i ikke ringe Grad udstrakt den blinde — eller skal vi sige den ureflekterede — Lydighed ogsaa til de rent administrative Forhold. Hvor ofte har mon den Officer, der paa Lønningsdagen som Skriften byder spurgte sine Folk, om de „havde faaet, hvad de tilkom af Lønning og Brød", taget sig paa at undersøge, hvad han tilkom f. Eks. for en Tjenesterejse? (Vi tilføjer skyndsomst, at vi her tænker paa lidt ældre Tider, da man endnu kunde regne den Slags Ting ud uden Logarithmetabel og juridisk Vejledning). Og dristede nogen sig til paa et saadant Omraade at gaa „Pengemanden" i Bedene og undersøge, hvad der stod i „Bestemmelserne", hvem tænkte sig vel da den frivole, nærmest re-

spektløse Mulighed at undersøge, om disse Bestemmelser var Lovgivningens direkte Udtryk eller Administrationens Fortolkning og Supplering af disse? Endsige da at gaa til Samfundets 3. Magtfaktor, Domstolene, for at faa en administrativ Afgørelses Rigtighed prøvet?

Nej, det gjorde man ikke.

Nu vil vi gerne indskyde, at vi vilde anse det for saare ubetimeligt og ødelæggende saavel for Subordinationen som (navnlig) for det Tillidsforhold, der er nødvendigt for den indre Sammenhæng i Hæren, om man hvert Øjeblik skulde rende til Domstolene og „prøve" militære Myndigheders administrative Afgørelser, hvis de forekom én mindre bekvemme. Men Tiderne skifter, og vi maa jo tage Forholdene saaledes, som de gives os. Hele den Bevægelse, der fandt sit lødigste Udtryk i Tjenestemandslovens komplicerede og knirkende Mekanik med tilhørende Forklaringer, Fortolkninger og Anvisninger, har ikke været egnet til at rodfæste Autoritetstroen. Jo mere en Lov, der oven i Købet skal være generel, gaar i Detailler, jo større Mulighed opstaar der selvsagt for, at denne eller hin Bestemmelse ikke passer paa de *specielle* Forhold, jo videre Mark for Fortolkninger, og jo mere Brug for retslig Afgørelse opstaar der. Er man ikke selv tilstrækkelig lovkyndig — eller har Raad til at følge den moderne Metode at afæske en Videnskabsmand et Responsum —, ja, saa maa man ulejlige Domstolene, og man maa kunne gøre det, uden at deri ligger noget for den overordnede Myndighed anstødeligt. Vi lever jo i en Tid, hvor selv Livets intimeste Foreteelser bringes til retslig Afgørelse.

I Løbet af kort Tid har vi set Domstolene 2 Gange underkende Krigsministeriets Afgørelse: Kaptajners Ansvar som Kassebetjente og Officianternes Udrustningshjælp. Det første Spørgsmaal, som fandt nærmere Omtale i dette Blads sidste Nr., er endelig afgjort med Landsretsdommen; Ministeriet har ikke appelleret Sagen til Højesteret, men tilbagebetalt Kaptajnen det omtvistede Beløb. Spørgsmaalet om Officianternes Udrustningshjælp, der jo har ret vidtrækkende Konsekvenser, er vel ikke endelig afgjort og vil under alle Omstændigheder fremkalde andre Tvivlstilfælde og eventuelle Sagsanlæg.

Man tænke blot paa det Antal *Kornetter*, der ved Mødet til Øvelserne i indeværende Efteraar udnævntes til Sekondløjtnanter og dermed skulde have Udrustningshjælp.

Efter Hærloven 1922 udrustes Kornetten i denne sin Grad af Munderingsbeholdningerne ligesom de lavere Grader og Menige. Ved Udnævnelse til Officer skal han have 800 Kr. i Udrustningshjælp. Før 1922 var Kornetten „Selbeklæder" og fik indtil Tjenestemandsloven 120 Kr., efter denne Lov 400 Kr. i Udrustningshjælp.

Ved Mødet i Efteraaret og Udnævnelse til Sekondløjtnant har disse Kornetter til Indkøb af Uniform (uniform = ensartet) faaet udbetalt en højst uensartet Udrustningshjælp paa 800 Kr., 680 Kr. eller 400 Kr., alt efter den Lov, under hvilken de er „født" som Kornetter eller den Fortolkning, vedkommende Afdeling har givet den nugældende Tjenestemandslovs § 1239.

Men hvor meget skal de have, henset til den Ministeriet overgaaede Dom? Skal de alle have 800 Kr.?

Det maa der vel komme en nøjere Fastsættelse af nu.

Blandt de foran omtalte Hefter med Love og Bestemmelser, udmærker det ikke mindst under større Øvelser meget nyttige *4. Hefte: Ekstraordinær Indkvartering* sig ved en rørende Ærværdighed. Det rummer nemlig Forordningen af 1806 mfl. og de lige saa bedagede administrative Fortolkninger af disse Forordninger. Nu behøver en Bestemmelse jo ikke at være daarlig, fordi den er gammel; tværtimod. Men her var Forholdet det, at den, der skulde udføre Indkvartering i Praksis, skulde efterleve en helt ny Indkvarteringslov af 29. Marts 1924, saaledes som den fremgaar af K. f. H. B. 16/1924 uden andet administrativt Hjælpemiddel end sin forhaabentlig medbragte sunde Fornuft (+ 4. Hefte!).

Naa, ja, vil man sige, saa var altsaa 4. Hefte blot sat ud af Kraft, og indtil en ny Udgave kan komme, maa man jo klare sig med den nye Lov + den mere eller mindre sunde Fornuft.

Men saa simpelt er det hele nu ikke. Sjette Frederiks allerhøjeste Anordning er nemlig Anno 1925 blevet brugt som Fodfæste for en administrativ Afgørelse af, at de Timepenge, der ved Tjenestemandslovens § 1289, jfr. 12. Hefte, Punkterne 105 ff, er hjemlet Tjenestemænd under Rejse, ikke kunde udbetales til *kvartergørende Personale* for Rejsen fra og til Garnison og Kantonnement, skønt der ikke i denne Henseende er taget Forbehold i 12. Hefte, Pkt. 110, hvor øvrige Undtagelser er opregnede. Begrundelsen er saa vidt vides alene dette, at det bedagede 4. Hefte i Pkt. 18 præsumerer de kvartergørende at være et Kommando, der i Kraft af Marchbestemmelser og Kvarteranvisning udlægges i Kantonnement under Kvartergøringen, hvilket udstrækkes til at gælde ogsan for en Enkeltperson!

Hæren er reduceret, det er sandt nok, men Kommandoer paa 1 Person udsendes vist ikke i andre Lande.

Denne Afgørelse, der saavidt vi ved foreligger i Form af Notater og Decisioner til forskellige

Afdelingers Regnskaber, er jo bemærkelsesværdig af flere Grunde.

1. Den baserer sig alene paa en Bestemmelse, der forsaavidt maa hævdes at være forældet som den grundlæggende Lov er afløst af en senere.
2. Den bevirker, at Personer, der rejser under iøvrigt ganske lige Vilkaar, stilles meget forskelligt med Hensyn til Godtgørelse. Eksempelvis 2 Personer, af hvilke den ene skal forberede Belægning af en Lejr, den anden forberede Indkvartering udenfor Lejren; den første faar Timepenge, den anden ikke. Det nævnes blot, at de jo begge har Ret til samme Tillæg — Kommandotillæg og Kosttillæg — og begge indkvarteres, naar de naar Bestemmelsesstedet.

Man kan indvende, at det er Forhold af ringe Betyning, men principielt maa det altid være af Betydning, at en administrativ Bestemmelse holdes indenfor den om Forholdet til enhver Tid gældende Lovgivnings Ramme og er i Overensstemmelse med øvrige Lovbestemmelser af analog Art.

Man bør ikke friste Folk til ved Udbetalinger at spørge:

Fik du, hvad du tilkommer, eller
Tilkommer du, hvad du fik?

SKAL KRIGSMINISTERIET OMORGANISERES?

UDDRAG AF ADMINISTRATIONSKOMMISSIONENS 3. BETÆNKNING

I den under $^{30}/_{10}$ afgivne 3. Betænkning har „Administrationskommissionen af $^{30}/_{6}$ 1923" gennemgaaet forskellige Ministeriers Forhold, og i Beretningens Kapitel XVII er „Raden kommet til Krigsministeriet". Vi mener, at Kommissionens Undersøgelser kan paaregne almindelig Interesse og hidsætter dem i nærv. og næste Nr.

Krigsministeriet er organiseret i 2 Departementer. Under 1. Departement henhører: Ministeriets Sekretariat, Hærens Arkiv, 1. Kontor (Hærens Organisation, Kommando og Personel), 2. Kontor (Lønnings- og Budgetkontor), Mobiliseringskontoret, Bogholderikontoret og 1. Revisionskontor. Under 2. Departement henhører 3. Kontor (Hærens Beklædning, Udrustning og Ammunition), 4. Kontor (Ingeniør- og Bygningskontor), Kontoret for den militære Klædefabrik og 2. Revisionskontor. Der er ikke sket nogen Ændring i Ministeriets Organisation siden den 1. April 1914.

Ministeriet er normeret med: 1 Direktør, 2 Departementschefer, 9 Kontorchefer, 11 Fuldmægtige, 12 Sekretærer, 8 Kontorassistenter og 3 Kontorister.

Det faktiske Personale har, bortset fra Revisionskontorerne og Kontoret for den militære Klædefabrik, hvilke Kontorer er undersøgt af henholdsvis Statsregnskabskommissionen og Kommissionen vedrørende Orlogsværftet og Hærens tekniske Virksomheder, jfr. S. 10, udgjort:

	$^{1}/_{4}$ 1914	$^{1}/_{4}$ 1920	$^{1}/_{7}$ 1923	$^{1}/_{7}$ 1924
Direktør	1	1	1	1
Departementschefer	2	2	2	2
Kontorchefer	6	6	6	6
Fuldmægtige	7	7	7	9
Sekretærer	11	11	9	10
Kontorassistenter	10	8	10	5
Kontorister				8

Der har hidtil i Ministeriet været beskæftiget en Del fra Hæren tilkommanderede Officerer og Officianter; den 1. Juli 1924 udgjorde dette tilkommanderede Personale 6 Officerer og 9 Officianter. Efter Ministeriets Oplysninger vil den af Hærloven af 1922 følgende Reduktion af Hærens Befalingsmænd bevirke, at Ministeriet ikke længere kan disponere over tilkommanderet Personale.

Administrationsudgifter. Lønningsudgifterne (herunder indbefattet Udgifterne til Honorarer og Medhjælp) udgjorde:

i Finansaaret	1913—14	Kr. 114,065.04
- —	1920—21	— 375,714.16
- —	1921—22	— 378,739.24
- —	1922—23	— 337,210.91

Kontorudgifterne udgjorde:

i Finansaaret	1913—14	Kr. 49,914.37
- —	1920—21	— 120,168.25
- —	1921—22	— 103,133.18
- —	1922—23	— 107,556.59

I. FORRETNINGSGANGEN.

Der følges i Krigsministeriets forskellige Kontorer i det væsentlige samme Forretningsgang.

Posten aabnes i Krigsministeriets Sekretariat, for fortrolige Skrivelsers Vedkommende af Sekretariatets Chef og iøvrigt af den sammesteds tjenestegørende Sekretær. Til Orientering for Direktøren understreges Hovedpunkterne i den enkelte Skrivelse. Posten indføres i 2 Fordelingsprotokoller, 1 for hvert Departement, hvilke Protokoller føres henholdsvis af Sekretæren og Kontoristen i Sekretariatet, og afleveres derefter til Direktøren. Sekretariatets Gennemgang af Posten tager efter det oplyste ca. 1 Time.

Posten gennemses derefter af Direktøren, der igen afgiver den til Departementscheferne. Disse fordeler Posten til de forskellige under Departementet hørende Kontorchefer, som efter et kort Gennemsyn afgiver Kontorets Post til Journalisering.

Journaliseringen foregaar som Hovedregel saaledes: De indkomne Sager indføres efter Dato i en Journal over indgaaede Sager (Nummerbog) med kort Referat af Skrivelsens Indhold. Hver indkommen Skrivelse gives der nyt Nummer, selv om denne vedrører en allerede journaliseret Sag; af Hensyn til Overblikket foretages der da ved ny indkomne Skrivelser i samme Sag en Henvisning til tidligere foreliggende Skrivelser i Sagen. Der føres desuden et

Journalregister (Registratur), hvor Skrivelserne rubriceres efter Indsenderens Navn eller Sagens Indhold.

Udgaaende Skrivelser indføres i en Journal for udgaaede Sager med kort Referat af Skrivelsens Indhold. I nogle Kontorer noteres hver udgaaet Skrivelse tillige i Journalregistret ved den først indkomne Skrivelse i Sagen. I Bogholderikontoret, 1. Revisionskontor og Kontoret for den militære Klædefabrik føres ingen særlig Journal for udgaaede Skrivelser.

I Kontorets Arkiv holdes som Regel indgaaede Skrivelser for sig og udgaaede Skrivelser for sig. For nogle Sagers Vedkommende bruges dog et Pakkesystem, saaledes at en Sags ind- og udgaaede Skrivelser holdes sammen.

Efter at Posten er journaliseret og akteret, gives den til Kontorchefen. Denne udtager de Sager, som han selv vil behandle og fordeler de øvrige Sager til Kontorets Personale, undertiden med Angivelse af, hvorledes Sagen bør behandles. Der benyttes som Hovedregel ikke skriftligt Referat; vanskeligere Sager drøftes mundtligt med Kontorchefen, forinden Koncept skrives. Mere gængse Sager forelægges Kontorchefen i Koncept, løbende Sager i Renskrift. I enkelte Kontorer er visse Saggrupper henlagt til udelukkende Behandling af Kontorets Fuldmægtige, saaledes at disse Sager kun i Tvivlstilfælde drøftes med Kontorchefen. Stenografisk Medhjælp benyttes kun i ringe Omfang.

Oplysninger indhentes delvis pr. Telefon. Naar skriftlig *Høring* foretages, sker dette ved Paategning. Høringsstempel benyttes som Regel ikke.

Afgørelse i Sagerne træffes som Hovedregel af Departementschefen, hvem Sagerne forelægges af vedkommende Kontorchef. Denne afgør for saa vidt ingen Sager, som samtlige udgaaende Ekspeditioner — endog Høringer — forelægges Departementschefen, oplagte Sager forelægges dog kun i Renskrift. Departementschefen forelægger de Sager, som han mener ikke at burde afgøre, for Direktøren, og denne forelægger igen Sager for Ministeren.

Renskrifterne underskrives af Departementscheferne, bortset fra de Tilfælde, hvor Sagen er forelagt Ministeren eller Direktøren. De paraferes af Kontorchefen, i nogle Undtagelsestilfælde af vedkommende Fuldmægtig, hvor en Saggruppe er henlagt til dennes Behandling.

Renskrifterne kopieres i en Kopibog. Trufne Afgørelser meddeles som Regel ad tjenstlig Vej, idet de fornødne Antal Gennemslag til videre Fremsendelse medsendes. Overfor private benyttes direkte Meddelelse.

Bestemmelser og Meddelelser, som angaar hele Hæren, eller som angaar en Flerhed af Myndigheder eller Personer, optages i *Kundgørelse for Hæren*, som udsendes mindst een Gang om Ugen.

Afgørelser, der optages i Kundgørelser for Hæren, meddeles ikke ved særlig Skrivelse, undtagen naar Sagen haster saa meget, at Optagelse i Kundgørelsen ikke kan afventes.

Et Eksemplar af Kundgørelse for Hæren afgives til Statstidende, hvis Redaktion bestemmer, i hvilket Omfang det i Kundgørelsen indeholdte Stof bør optages i Statstidende.

Kommissionen skal til den ovenfor givne Fremstilling af Krigsministeriets Forretningsgang knytte følgende Bemærkninger:

Som foran anført føres i Sekretariatet 2 Fordelingsprotokoller, hvori den indgaaede Post indføres. Kommissiooen maa anse Førelsen af disse Protokoller for overflødig, og efter Kommissionens Henstilling agter man at ophøre hermed.

Den af Kontorerne i Almindelighed fulgte Journaliseringsform maa Kommissionen anse for upraktisk. Den lægger ved Førelsen af hver ny indkommen Skrivelse i samme Sag paa nyt Journalnummer og det heraf følgende Referat af Skrivelsens Indhold Beslag paa for megen Arbejdskraft, den vanskeliggør Overblikket over den enkelte Sag, hvilket ses af de af Systemet følgende Henvisninger, og den kræver Førelsen af for mange Protokoller. Kommissionen har derfor henstillet til Ministeriet at omlægge Journaliseringssystemet saaledes, at samtlige indgaaede Skrivelser vedrørende samme Sag føres paa samme Journalnummer, og der herunder opføres samtlige i Sagen udgaaede Skrivelser, og denne Journaliseringsmaade er nu indført i 1. Kontor, hvor Metoden nærmere studeres af de andre Kontorer.

Kommissionen har henstillet til Ministeriet ved Høringer som Hovedregel at benytte Stempel; denne Fremgangsmaade er nu indført i 1. Kontor, og Kommissionen gaar ud fra, at den ogsaa indføres i de andre Kontorer.

Som foran fremhævet, anvendes der kun i ringe Grad stenografisk Medhjælp. Efter Kommissionens Henstilling er saadan Medhjælp indført — foruden i 1. Kontor — ogsaa i 3. Kontor, og man henstiller, at saadan Medhjælp søges anvendt i endnu videre Omfang, saa meget mere som den fulgte Fremgangsmaade, hvorefter Kontorcheferne selv i vidt Omfang behandler Sager, maa gøre Anvendelsen af stenografisk Medhjælp særlig praktisk.

Med Hensyn til de af Ministeriet fulgte Regler for Resolvering i Sagerne finder Kommissionen det uhensigtsmæssigt, at samtlige Sager forelægges Departementschefen til Afgørelse. Efter Kommissionens Opfattelse bør alle simplere Sager — herunder Høringsekspeditioner — afgøres af Kontorchefen, eventuelt en Fuldmægtig; i disse Sager vil Forelæggelsen for Departementschefen i Almindelighed kun betyde et Omsvøb, og Behandlingen vil fremskyndes ved at spare dette Led i Afgorelsen. Renskrifterne i disse Sager bør da underskrives af Kontorhhefen, eventuelt Fuldmægtigen. Det anføres ganske vist, at det overfor de militære Afdelinger kan have Betydning, at Skrivelserne udgaar med Departementschefens Underskrift, men Kommissionen kan ikke tillægge dette Argument reel Betydning, da Underskriften i alle Tilfælde foretages paa Ministeriets Vegne.

Som foran anført benyttes ved Kopiering Pressekopi. Kommissionen finder, at Anvendelse af Gennemslag bør foretrækkes som krævende mindre Arbejdskraft, og paa Kommissionens Henstilling er denne Kopieringsform indført i 1. Kontor og vil ogsaa blive indført i de andre Kontorer.

Hvad angaar den af Ministeriet fulgte Kundgørelsesform, finder man, at der i Kundgørelse for Hæren optages en Del Stof, som ikke er af mere almindelig Interesse, f. Eks. Meddelelse om Ordensdekorationer; det samme gælder om det overvejende Antal Forflyttelser. Der bør her finde en Indskrænkning af Stoffet Sted i Lighed med den Indskrænkning, som er foretaget for Lov- og Ministerialtidendes Vedkommende. Herved vil Krigsministeriets Trykkeri muligvis kunne overtage Udførelsen af an-

det Trykningsarbejde, f. Eks. Kundgørelse for Flaaden, hvilket under de nuværende Forhold menes ikke at kunne ske.

Paa Krigsministeriets Bekostning trykkes hvert Aar „Haandhog for Hæren", indeholdende en Fortegnelse over Officerer og Officianter og disses Fordeling indenfor de forskellige Afdelinger. Nettoudgiften hertil anslaas til godt 10,000 Kr. Det anføres af Ministeriet, at man tilstræber at nedbringe disse Udgifter mest muligt. Kommissionen maa imidlertid finde, at Udgivelsen af en saadan Haandbog falder udenfor Ministeriets naturlige Opgave og rettest henhører under privat Initiativ, saaledes som Tilfældet er for Toldvæsenets og Statsbanernes Vedkommende. Det anføres vel fra Ministeriets Side, at Haandbogens Fortegnelse er uundværlig for Ministeriets 1. Kontor, hvorunder Personalesager henhører, samt for enkelte andre militære Myndigheder. Efter Kommissionens Opfattelse udkræves der dog til saadant eget Brug kun et Faatal af Eksemplarer, og disse vil derfor kunne trykkes af Ministeriets eget Trykkeri ved Benyttelsen af den staaende Sats, som eventuelt vil kunne erhverves fra vedkommende private Trykkeri, naar man hvert Aar foretager de fornødne Ændringer i denne, medens det nu af Hensyn til de mange Eksemplarer, der trykkes, er nødvendigt at overlade Trykningen til et privat Trykkeri. Hvis den nuværende Ordning fastholdes, bør i hvert Fald efter Kommissionens Opfattelse Ministeriets Udgivelse af Haandbogen i det højeste ske hvert 3. Aar.

II. SAGERNES FORDELING.

Om de enkelte Kontorers saglige Omraade er indhentet følgende Oplysninger:

Sekretariatet (2 Sekretærer).

Antallet af Sekretariatets indkomne og udgaaede Skrivelser udgjorde i Aarene

	1913	1922	1923
Indkomne Skrivelser	395	319	373
Udgaaede Skrivelser	388	411	424

Under Sekretariatet er henlagt følgende Sager: Modtagelse og Fordeling af samtlige til Krigsministeriet indkomne Sager; Ekspedition af Sager, som af Ministeren foredrages i Statsraadet; Ministerens særlige Brevveksling, Forhandling og Brevveksling med Rigsdagen i Sager, der ikke henhører under Kontorerne; Krigsministeriets Ordning og Omraade, dets Personales Ansættelse, Afgang og almindelige tjenstlige Forhold; Forvaltning af de til Ministeriets Drift bevilgede Midler; Trykning og Fordeling af Kundgørelse for Hæren; Udgivelse af Haandbog for Hæren; den militære Lovsamling, dens Udarbejdelse og Fordeling; Krigsministeriets Trykkeri.

Som det fremgaar af Antallet af Skrivelser i Sekretariatet, ligger dettes Hovedopgave i Modtagelsen og Fordelingen af Krigsministeriets indkomne Post, naar Hensyn tages til den ovenfor foreslaaede Simplificering af Fremgangsmaaden ved Postens Aabning, efter Kommissionens Opfattelse, kunne spares en Sekretær.

Kommissionen maa efter de foreliggende Oplysninger om Sekretariatets Virksomhed finde det overflødigt at opretholde dette som et særligt Kontor. Man finder, at de dette hidtil paahvilende Opgaver bør henlægges under 1. Kontor, saaledes at de egentlige Sekretærforretninger for Ministeren udføres af en i 1. Kontor tjenestgørende Sekretær, og en saadan Ordning agtes nu indført. Der vil herved, samt

Hærens Arkiv

(1 Arkivar, 1 Sekretær, 1 tilkommanderet Officiant).

Antallet af Arkivets indkomne og udgaaede Skrivelser udgjorde i Aarene

	1913	1921	1922
Indkomne Skrivelser	987	674	617
Udgaaede Skrivelser	947	695	624

Under Arkivet er henlagt følgende Sager: Opbevaring af Hærens Arkivsager; Arkivundersøgelser; Krigsministeriets Bibliotek. Arkivet opbevarer dels Arkivsager for samtlige Hærens Afdelinger og Institutioner, dels Krigsministeriets Arkivsager indtil 1867, medens de sidstnævnte Sager for Tiden før dette Tidsrum opbevares i Rigsarkivet. Arkivet har endvidere Opbevaring af, Tilsyn med og Udlevering af de militære Love og Anordninger, Kundgørelse for Hæren samt Reglementer, Instruktioner, Lærebøger m. m. Det afgiver skriftlige Udtalelser til Myndigheder og Personer, navnlig til Krigsministeriet, men ogsaa jævnlig til Finansministeriet angaaende Pensions- og Invaliditetssager m. m.

Kommissionen skal til Arkivets Administration kun bemærke, at Arkivsager vedrørende Spørgsmaal, der ikke har historisk Interesse, synes at opbevares for længe. Man har overvejet, hvorvidt Hærens Arkiv burde henlægges nnder Rigsarkivet; der synes dog ikke herved at ville opnaas nogen Simplificering, og nnder Hensyn til det nuværende Personales ringe Størrelse samt i Betragtning af, at Arkivaren lønnes med Sekretærhonorar, maa en ændret Ordning antages at ville medføre yderligere Lønningsudgifter for Staten. Endnu bemærkes, at Sekretæren i Overensstemmelse med Krigsministeriets Udtalelse bør erstattes med 1 Kontorassistent.

1. Departement.

1. Kontor

(1 Kontorchef, 2 Fuldmægtige, 1 Sekretær, 1 Kontorassistent, 1 Kontorist; tilkommanderet fra Hæren: 2 Officerer og 2 Officianter).

Antallet af Kontorets indkomne og udgaaede Skrivelser udgjorde i Aarene

	1913	1921	1922
Indkomne Skrivelser bortset fra Værnepligtssager	6294	6523	7024
Udgaaede Skrivelser	6800	7685	7701
Indkomne Skrivelser i Værnepligtssager	1157	1957	1714
Udgaaede Skrivelser i Værnepligtssager	1216	1806	1591

Under Kontoret er henlagt følgende Sager: Hærens Organisation; dens Kommando i personel Henseende, Hærens Personel, dets Ansættelse, Uddannelse, Tjeneste, Afgang og Ansættelse i Civiletaten; Mandskabets Indkaldelse, Fordeling og Uddannelse; Stamoplysninger og Styrkelister; Undervisningen ved Hærens Skoler; Orlov og Rejsetilladelse til Udlandet; Officerer i fremmed Krigstjeneste; Forbindelsen med Militærattacheer; Udfærdigelse af Ansættelsesbreve, Afskedspatenter og Rejsepas; Bearbejdelsen

af Forfremmelsesbedømmelser; Krigsministeriets almindelige Brevveksling, for saa vidt denne ikke angaar det til de andre Kontorer henlagte Forretningsomraade; Sager, som angaar de almindelige Loves Anvendelse paa Hæren; de under Krigsministeriet henhørende Værnepligtssager; Naadesbevisninger, Dekorationer, Hæderstegn, Medailler og andre Udmærkelsestegn; Hærens Befordringsvæsen.

Kommissionen skal med Hensyn til dette Kontor fremhæve, at Behandlingen af Værnepligtssager er henlagt til en Fuldmægtigs selvstændige Behandling, medens en anden Fuldmægtig selvstændig behandler Benaadningssager, Sager om Udsættelse med Aftjening af Værnepligt og visse andre Sager. Kommissionen finder denne Arbejdsfordeling meget hensigtsmæssig, idet man herved undgaar for mange Led i Sagernes Behandling.

Med Hensyn til Værnepligtssager er det oplyst, at disse behandles saavel i Krigsministeriet som i Indenrigsministeriet. Efter de Oplysninger, Kommissionen har indhentet saavel i Krigsministeriet som i Indenrigsministeriet, maa det antages, at den Dobbeltbehandling, der herved finder Sted, er af underordnet Betydning.

Endelig har man overvejet, hvorvidt det maatte anses for hensigtsmæssigt at gennemføre en Decentralisation med Hensyn til de Sager, der nu behandles af Kontoret. Det hævdes imidlertid, dels at særlige Grunde har ført til i Ministeriet at samle Sagerne i det nuværende Omfang i Stedet for at henlægge Afgørelsen til de respektive militære Afdelinger, dels at man ved den militære Omorganisation, som er en Følge af den nye Hærlov, har Opmærksomheden henvendt paa i videst muligt Omfang at foretage en Udlægning af Afgørelsen af de under Kontoret hørende Sager, og under Hensyn til det anførte finder Kommissionen intet yderligere at bemærke.

2. Kontor

(1 Kontorchef, 3 Fuldmægtige, 1 Sekretær, 2 Kontorassistenter, 2 Kontorister, 1 tilkommanderet Tjenestemand fra Forplejningskorpset).

Antallet af Kontorets indkomne og udgaaede Skrivelser bortset fra Skrivelser i Legatsager udgjorde i Aarene

	1913	1921	1922
Indkomne Skrivelser	2162	2275	2169
Udgaaede Skrivelser	2456	2340	2242
Indkomne Skrivelser i Legatsager	155	122	122
Udgaaede Skrivelser i Legatsager	143	112	97

Under Kontoret er henlagt følgende Sager: Hærens Lønningsforhold, Regnskabsvæsen og Kostforplejning; Hærens Forsyning med skematiske Bøger og trykte Blanketter; Pensionering af militære Personer og deres Enker samt Indvalideforsørgelsen; Fastsættelsen af Størrelsen af de enkelte Afdelingsintendanters Kautioner; endelig Sammendragning og Behandling af Krigsministeriets Budgetforslag; Forhandling med Finansministeriet og Rigsdagen om Budgetforslaget; endelig Sammendragning af Krigsministeriets Regnskab; Forhandling med Statsrevisionen og Rigsdagen om Statsregnskabet; Bestyrelsen af de umiddelbart under Krigsministeriet henlagte Legater samt Tilsyn med de øvrige ved Hæren værende Legater, Understøttelses-, Laane-, Hjælpe- og Begravelseskasser m. fl.

Under 2. Kontor henhører endvidere Krigsministeriets Kassererforretninger, Aflæggelse af Krigsministeriets Regnskab og Foretagelse af alle Udbetalinger og Lønninger m. v. til Krigsministeriets Personale og øvrige Udbetalinger efter Ministeriets Ordre.

Kommissionen har overvejet, hvorvidt der kan finde en Decentralisation Sted af de under Kontoret hørende Sager. Der henhører under Kontoret en Række Sager, f. Eks. om Flyttegodtgørelse, Funktionshonorar o. l., som det under Hensyn til den ved Tjenestemandsloven indførte Nyordning var naturligt foreløbig at administrere i Ministeriet, men man finder, at der nu bør foretages en Decentralisation af disse Sager, eventuelt i Forbindelse med at der gives de paagældende Afdelinger vejledende Instrukser med Hensyn til Sagernes Behandling, og at Centraladministrationen iøvrigt fører en passende Kontrol med Reglernes Overholdelse. For Kassererforretningernes Vedkommende er den fulgte Forretningsgang noget tung. Krigsministeriets 2. Kontor bestyrer saaledes gennem Kassereren en Række Legatmidler uden at have de paagældende Obligationer indskrevne i de respektive Institutioner. Endvidere foretages der med Hensyn til Lønningsberegning i hver enkelt Lønning en Afkortning for Præstebidrag, hvilken Afkortning bør søges afløst.

Mobiliseringskontoret

(1 Kontorchef, 2 tilkommanderede Officerer, 3 tilkommanderede Officianter).

Antallet af Kontorets indkomne og udgaaede Skrivelser udgjorde i Aarene

	1913	1921	1922
Indkomne Skrivelser	1851	3398	2622
Udgaaede Skrivelser	4096	5285	4117

Under Kontoret er henlagt følgende Sager: Hærens Mobilisering; ekstraordinær Indkaldelse; Soldaterbogen; Efterretnings- og Brevduevæsenet; Benyttelsen under Mobiliserings- og Krigsforhold af Telegraf-, Telefon- og Kystsignalvæsenet samt af Jernbane- og Søtransportvæsenet.

Bogholderkontoret

(1 Kontorchef, 1 Fuldmægtig, 2 Sekretærer, 1 Kontorassistent, 2 Kontorister, 1 midlertidig Kontorist).

Antallet af Kontorets indkomne og udgaaede Skrivelser udgjorde i Aarene

	1913	1921	1922
Indkomne Skrivelser	488	1964	1819
Udgaaede Skrivelser	194	1935	1781

Endvidere er der i Kalenderaarene 1921 og 1922 udfærdiget og afsendt til Hærens Afdelinger henholdsvis ca. 6,000 og ca. 5,600 Checks paa Nationalbanken.

De indkomne og ekspederede Sager angaar saa godt som udelukkende Regnskabsspørgsmaal og Afdelingernes Pengeforsyning; men i øvrigt udgør Ekspeditionerne kun den mindste Del af Kontorets Arbejde, da dettes egentlige Omraade er Bogføring

af Hærens Regnskaber, der maanedlig indgaar i et Antal af ca. 140.

Kontorets Forretningsomraade er følgende:

Krigsministeriets Bogholderi (omfattende samtlige Hærens regnskabspligtige Afdelinger).

Endvidere er under Kontoret henlagt:

a. Afdelingernes Pengeforsyning;
b. Kontrol med Størrelsen af Afdelingernes Kassebeholdninger;
c. Udarbejdelse af maanedlige Regnskabsoversigter og Aarsbalance til Finansministeriet;
d. Udarbejdelse af den aarlige Statusoversigt til Finansministeriet;
e. Udarbejdelse af Anmærkninger til de aarlige Regnskabsoversigter til Statsrevisoratet;
f. Bogføringen vedrørende de Legater og Fonds, som bestyres af Krigsministeriet;
g. Forberedelse af Afdelingernes Pengeforsyning ved en Eventuel Mobilisering.

Fra 1. April 1918 overgik Anvisning af Forskudssummer til Afdelingerne fra Finansministeriet til Krigsministeriet (Bogholderkontoret).

Kommissionen har ikke i Detailler beskæftiget sig med dette Kontors Administration, idet man anser denne Undersøgelse for henhørende under Statsregnskabskommissionen.

2. Departement.

3. Kontor

(1 Kontorchef, 2 Fuldmægtige, 1 Sekretær 1 Kontorist, en tilkommanderet Officer, 1 tilkommanderet Officiant).

Antallet af Kontorets indkomne og udgaaede Skrivelser udgjorde i

	1913	1921	1922
Indkomne Skrivelser . . .	2340	2489	2486
Udgaaede Skrivelser	2568	2551	2734

Under Kontoret er henlagt følgende Sager: Hærens Beklædning, Udrustning samt Forsyning med Krigsmateriel, Ingeniørtroppernes særlige Materiel herfra undtaget; Ammunition, Sprængstoffer m. v., herunder Hærens Virksomheder til Fremstilling, Magasinering, samt Prøver og Forsøg med hertil hørende Sager; Hærens Train- og Parktjeneste; Spørgsmaal vedrørende Beklædningen og Udrustningen af frivillige Korps, samt midlertidige Udlaan af Vaaben m. v. til nævnte Korps, Salg og Udlaan af Vaaben samt Ammunition til Skytteforeningerne; Bestykning af befæstede Punkter; Bestemmelser vedrørende Skydning; Hærens Flyvevæsen; Hærens Automobil- og Hestevæsen.

Pensionering, Understøttelse og Arbejdsregler m. v. for civile Funktionærer samt Haandværkere m. fl.

Kommissionen har nærmere undersøgt, hvorvidt der for dette Kontors Vedkommmende kan gennemføres en yderligere Decentralisation, men efter de meddelte Oplgsninger lader dette sig ikke gøre, idet der i Forvejen i saa vidt Omfang som muligt er givet de enkelte Afdelinger Myndighed til selv at træffe Afgørelse. I øvrigt bemærkes, at Sagen om Pensionering og Understøttelse af civile Funktionærer samt Haandværkere m. fl. ved Hæren bør henlægges til det Kontor, som i Almindelighed behandler Krigsministeriets Pensions- og Understøttelsessager, og dette er efter Kommissionens Henstilling sket fra den 1. April 1924.

4. Kontor

(1 Kontorchef, 1 Fuldmægtig, 1 Sekretær, 1 Kontorassistent, 1 tilkommanderet Officiant).

Antallet af Kontorets indgaaede og udgaaede Skrivelser udgjorde i Aarene

	1913	1921	1924
Indkomne Skrivelser	2122	2237	2332
Udgaaede Skrivelser	2428	2618	2425

Under Kontoret er henlagt følgende Sager: Hærens Telegraf- Telefon- og Radiomateriel; Ingeniørtroppernes særlige Materiel, Pioner-, Bro-, Jernbane-Mine- og Sprængningsmateriel; Generalstabens topografiske Maalinger, Udgivelse af Kort; Fæstningsvæsen; Anlæg og Vedligeholdelse m. m. af Land- og Kystbefæstningsanlæg; Bygningsvæsen; Bygning, Vedligeholdelse og Administration m. m. af Hærens Kaserner, Bygninger, Lejre, Øvelses- og Flyvepladser, Skydebaner, og øvrige Ejendomme og Grundstykker: Brandforsikring; Indkvarteringsvæsen, ordinær og ekstraordinær Indkvartering; Kaserners, Lejres og andre Indkvarteringslokaliteters Forsyning med Inventar og Materiel; Tjenesteboliger; Sygevæsen, Sygehuse, Sygepleje, Desinfektion, Begravelse, Sanitetsmateriel; Soldaterhjem; militære Gravsteder og Monumenter, Citadelskirken.

Kommissionen kan med Hensyn til dette Kontors henholde sig til sine Bemærkninger til Ministeriets 3. Kontor.

Kommissionen har ikke beskæftiget sig med Administrationen af Krigsministeriets 2 Revisionskontorer, idet man anser Undersøgelsen af disse Kontorer for henhørende under Statsregnskabskommissionen, ligesom man ikke har foretaget nogen Gennemgang af Ministeriets Kontor for den militære Klædefabrik, idet der af Kommissionen vedrørende Orlogsværftet og Hærens tekniske Virksomheder i dens Betænkning af 30. Maj 1924 Side 296—297 er fremsat et Forslag angaaende dette Kontor.

Med Hensyn til Forholdet mellem Krigsministeriet og Generalkommandoen, Generalinspektørerne, Generalstaben og Hærens tekniske Korps har Kommissionen indhentet en Række Oplysninger for at blive klar over, hvorvidt der i de nævnte Forhold kan finde Simplificering af Forretningsgangen Sted, eller om en yderligere Decentralisation maatte anses for hensigtsmæssig. Efter det foreliggende finder man Anledning til at fremhæve, at en Række Sager, som forelægges Ministeriet til Afgørelse, under Ekspeditionen til og fra dette passerer for mange Mellemled; det henstilles, at der gennemføres en Simplificering i saa Hensende, i øvrigt ser Kommissionen sig ikke i Stand til ud fra det foreliggende Materiale at stille yderligere Forslag; hvad specielt angaar Forholdene ved Hærens tekniske Korps' Administrationskontorer henvises til Udtalelsernes Side 164 i 2. Betænkning fra Kommissionen vedrørende Orlogsværftet og Hærens tekniske Virksomheder.

(Fortsættes)

RESERVEOFFICERERNES UDDANNELSE

De frivillige Søndagssammenkomster, som Feltartilleriets faste Officerer af Reserven har haft de to sidste Vintre paa Artilleriskydeskolen i København vil som nævnt i D. O. Oktoberhefte atter i Aar finde Sted, men under officiel og mere udvidet Form.

Krigsministeriet har nemlig efter Generalkommandoens Indstilling anvist Penge til, at der i Vinterhalvaaret 1925—26 forsøgsvis afholdes saadanne frivillige Instruktionssammenkomster ved 1. og 3. Feltartilleriregiment henholdsvis i København og Aarhus efter nærmere Forhandling mellem de tre Feltartilleriregimenter.

Endvidere har Ministeriet bestemt, at der i Tiden indtil Udgangen af Marts 1926 til de af Feltartilleriets udenbys boende Reserveofficerer, der deltager i de nævnte Kursus, kan udbetales en Hjælp til Bestridelsen af Rejseudgifterne.

Det tillades afskedigede Officerer, der har stillet sig til Raadighed ved Mobilisering, samt værnepligtige Officerer at deltage i Sammenkomsterne, idet der dog ikke vil kunne udbetales dem Rejsepenge.

De Instruktionssammenkomster, der afholdes ved 1. Feltartilleriregiment, begynder Søndag den 15. November Kl. 9 Fm. paa 2. Artilleriafdelings Kaserne, Artillerivej, i Skydeskolens Lokaler og varer hver Gang ca. 2 Timer. Deltagelsen er frivillig, og der fordres ingen egentlig Tilmelding. Paaklædningen er Uniform eller civil, efter Behag. Sammenkomsterne finder som Regel Sted hveranden Søndag, og særlige Meddelelser desangaaende vil fremkomme her i Bladet.

Foreløbig er fastsat følgende *Instruktioner ved Kaptajn Harding Sonne*:

Søndag $^{29}/_{11}$ Kl. 9 Form.:
[1]) Batteriets Grundstilling
[2]) Skudelementerne.

Søndag $^{6}/_{12}$ Kl. 9 Form.:
Beregnet Skydning.

Søndag $^{20}/_{12}$ Kl. 9. Form.:
[1]) Grundregler for Indskydning.
[2]) Virkningsskydning.

Man maa være de militære Autoriteter taknemmelig for den Velvilje og den Hurtighed, hvdrmed denne Sag er bleven fremmet, idet der straks, tiltrods for de pengeknappe Forhold i Øjeblikket, er blevet sat de ovennævnte to Forsøg i Gang, og det er at haabe, at disse Forsøg maa faa et saadant Forløb, at der med Tiden kan skaffes Midler til, at lignende frivillige Instruktionssammenkomster kan finde Sted ogsaa ved de andre Vaaben.

M. H. Davidsen,
Kaptajn, Formand for F. a. R. f. O.s sjællandske Kreds.

MEDDELELSE FRA F. a. R. f. O.

Foreningens Medlemmer af Fodfolket, der er boende paa Sjælland, indbydes til et *Møde*, der afholdes *Søndag den 29. Novbr., Kl. 11 Fm., i Officersforeningen*, hvor der vil blive fremsat Forslag til Afholdelse af *frivillige Kursus*, i Lighed med hvad der er paabegyndt ved Artilleriet.

Alle Medlemmer, er velkomne.

Mulige Forslag bedes indsendt til Sekretæren, Kaptajn Abrahams, Dalgasboulevard 68 [1], Tlf. Godth. 3421 y, bedst 6—7 Em., senest den 26. November.

DETAILPRISERNE JULI OG OKTOBER 1925

		Juli 1925	Okt. 1925	Prisforskel fra Juli til Okt, 1925	
		Øre	Øre	Øre	pCt.
Rugbrød	4 kg.	132	98	÷ 34	÷ 25,8
Sigtebrød	kg.	70	56	÷ 14	÷ 20,0
Franskbrød	—	101	86	÷ 15	÷ 14,9
Flormel	—	62	43	÷ 19	÷ 30,6
Byggryn, danske	—	63	49	÷ 14	÷ 22,2
Havregryn, danske	—	96	81	÷ 15	÷ 15,6
Semoulegryn	—	83	73	÷ 10	÷ 12,0
Kartoffelmel	—	72	63	÷ 9	÷ 12,5
Risengryn	—	95	88	÷ 7	+ 7,4
Sagogryn	—	92	77	÷ 15	÷ 16,3
Gule Ærter	—	101	88	÷ 13	÷ 12,9
Hugget Melis Nr. 1	—	77	65	÷ 12	÷ 15.6
Farin, lyst, Nr. 1	—	63	51	÷ 12	÷ 19,9
Kaffe	—	557	506	÷ 51	÷ 9,2
Te, alm. Kongo	—	1000	952	÷ 48	÷ 4,8
Tørrede Æbler	—	252	228	÷ 24	÷ 9,5
Tørrede Abrikoser	—	348	323	÷ 25	÷ 7,2
Svedsker m. Sten	—	166	151	÷ 15	÷ 9,0
Rosiner, Valencia	—	186	159	÷ 27	÷ 14,5
Fiskeboller, færøiske	$^1/_2$ kg.	83	80	÷ 3	÷ 3,6
Henkogte Ærter, grove	—	89	81	÷ 8	÷ 9,0
Hvidtøl, Nr. 1	$^1/_1$ Fl.	26	26	0	0
Bayersk Øl	$^1/_2$ -	30	30	0	0
Smør, lurmærket	kg	387	477	÷ 10	÷ 2,1
Margarine (animalsk)	—	254	216	÷ 38	÷ 15,0
Plantefedt (Palmin)	—	206	181	÷ 25	÷ 12,1
Vegetabilmargarine	—	202	174	÷ 28	÷ 13,9
Mejeri Ost	—	208	195	÷ 13	÷ 6,3
Æg, nylagte, danske	Snes	317	358	+ 41	+ 12,9
Sødmælk	Liter	38	36	÷ 2	÷ 5,3
Helskummet Mælk	—	12	12	0	0
Kærnemælk	—	17	17	0	0
Oksekød (Forkød)	kg.	227	183	÷ 44	÷ 19,4
— (skært Kød)	—	332	288	÷ 44	÷ 13,3
Kalvekød (Forkød)	—	230	197	÷ 33	÷ 14,4
Fersk Svinebov	—	265	244	÷ 21	÷ 7,9
Mørbrad	—	452	430	÷ 12	÷ 2,7
Saltet Brystflæsk	—	332	308	÷ 24	÷ 7,2
Islandsk Lammekød, Forbov	—	219	214	÷ 5	÷ 2,3
Røget, benløs Skinke	—	479	463	÷ 16	÷ 3,3
Svinefedt, krydret, dansk	—	287	269	÷ 18	÷ 6,3
Spegepølse	—	514	507	÷ 7	÷ 1,4
Ferske Sild	—	107	79	÷ 28	÷ 26,2
Torsk	—	71	80	+ 9	+ 12,7
Rødspætter	—	200	186	÷ 14	÷ 7,0
Klipfisk	—	188	174	÷ 14	÷ 7,4
Hvidkaal	—	—	16	—	—
Gulerødder[1])	—	78	23	—	—
Kartofler, i større Partier[2])	50 kg	1713	579	—	—
— i mindre — [3])	kg	20-39	16	—	—
Køkkensalt	—	19	18	÷ 1	÷ 5,3
Amerikansk Vaskesoda	—	17	17	0	0
Brun Sæbe, prima	—	93	80	÷ 13	÷ 14,0
Petroleum, Water white	Liter	28	24	÷ 4	÷ 14,3
Skotske Nøddekul	hl.	375	330	÷ 45	÷ 12,0
Knuste Koks, leveret	-	305	252	÷ 53	÷ 17,4
Elektricitet	kwt.	59	59	0	0
Gas	m^3	30	30	0	0
Optændingsbrænde	kg.	11	10	÷ 1	÷ 9,1
Herrestøvler, Boxcalf	Par	2519	2450	÷ 69	÷ 2,7
Forsaaling og Bagfl. af do.	—	825	823	÷ 2	÷ 0,2

[1]) Juli-Priserne gælder nye Gulerødder.
[2]) Juli-Priserne gælder nye Kartofler.
[3]) Det første Tal i Kolonnen med Juli-Priserne angiver Prisen for gl. Kartofler, det sidste Tal Prisen for nye Kartofler.

J. G. A. EICKHOFF
Fabrikation og Leverandør af Maskiner for
BOG- & STENTRYKKERE
VESTERBROGADE 97 - KØBENHAVN B.
TELEF. C. 12078—79
Lev. til Generalstabens topograf. Afdeling

DANSK OFFICERSBLAD

UDGIVET AF FÆLLESORGANISATIONEN AF OFFICERER

OG LIGEST. AF HÆREN

SAMT FORENINGEN AF RESERVENS FASTE OFFICERER

NR. 12 | DECEMBER 1925 | 4. AARGANG

DET OMDØBTE AFRUSTNINGSFORSLAG
ELLER: KEJSER RASMUSSENS NYE KLÆDER

Efter at Velanstændigheden i Fjor havde ladet Tæppet gaa ned for den militære Afklædningsscene, som den den Gang nye Krigsminister mente at skylde Verdensfreden og den socialistiske Husfred, og hvorved han haabede at gøre vort lille Provinsteater til en Scene af international Rang, tog nogle fingernemme radikale Aandsfæller sig som bekendt for at sy en god og billig Klædning til at skjule de altfor fremtrædende socialdemokratiske Yndigheder med. Helt let har denne Opgave vel ikke været, eftersom Resultatet skulde tilfredsstille det af en dansk Sagnkriger fordum i anden Forbindelse stillede Krav: ikke nøgen, men ejheller paaklædt.

Med Dr. P. Munch som kyndig Arbejdsleder lykkedes det allerede i sidste Rigsdagssamling at faa rimpet noget sammen. Dette noget var i alt væsentligt fremstillet af Rester fra Militærkommissionen af 1919, som jo var letkøbte, og ved at pynte op med nogle Folkeforbundssløjfer og Konferencebaand naaedes der virkeligt et Resultat, som det radikal-socialistiske Flertal i Folketingsudvalget kunde vedkende sig. Det formenes at turde præsenteres for den undrende Vælgerbefolkning uden altfor brutalt at krænke den offentlige Blufærdighed: Nøgenheden er om ikke just dækket saa dog tilsløret. Paa den anden Side gør det ikke heller sin Bærer paaklædt, uanvendeligt som det er i al Slags Uvejr.

Hvad var det da man byder paa?

Ja, nærmest tør det vel betegnes som en Slags radikale *over-alls*, syet med skønne socialistiske Heksesting, tilfredsstillende ethvert Krav om Ubrugelighed, men til Gengæld *meget* dyrt. Indenfor er der intet, bogstavelig talt intet.

Nu drister man sig saa til at forelægge dette militære Fikserbillede for det danske Folk. Men som det gik med Kejseren i H. C. Andersens Æventyr, vil det gaa op for Folk: *Han har ingen Ting paa!* Og mon *det* dog ikke forekommer Folk lovlig lidt i disse strenge Tider? Tilstanden paa Kloden er jo trods alle gode Bestræbelser endnu ikke paradisiske.

Det var paa Austerlitzdagen, at vor saakaldte Forsvarsminister erstattede sit *Afrustningsforslag* fra i Fjor med det i Folketingsudvalget fremkomne *Forslag til Lov om Omdannelse af Hær og Flaade til et Vagtkorps og en Statsmarine, bestemt til Varetagelse af Danmarks Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver,* hvilket kun er mange Ord for at sige det samme. Thi Danmarks „Neutralitets- og Folkeforbundsopgaver" kan nu en Gang ikke — loyalt og effektivt som det er vor Pligt — varetages med den militære Misdannelse, Forslaget opstiller.

Der er vel derfor heller ingen virkelig Fare for, at det kan blive gennemført?

Ja, spørg Venstre!

Og det har man jo gjort saa vel. Venstre har ved sin Ordfører, tidligere Forsvarsminister Brorsen, svaret *Nej*, og selvom Dr. P. Munch i dette Nej havde opfanget „en mere forhandlingsvenlig Klang end i mange af de Udtalelser, der faldt fra Venstre i Fjor", saa tror og haaber vi, at Venstre ogsaa i Aar vil staa samlet og staa fast. Venstre som Parti er et forsvarsvenligt Parti, og den store Venstrebefolkning *vil* et Forsvar og ikke det radikale *hverken — eller.*

Hr. Brorsen udtalte som Konklusion af sin Udredning af de udenrigspolitiske Forhold: „Vi glæder os over den internationale Udvikling og Begivenhederne i Locarno, og i det Øjeblik vi har tilstrækkelig Oversigt over, hvorledes Begivenhederne udadtil vil forme sig, er vi villige til at gaa ind i nye Overvejelser om Militærspørgsmaalet, men heller ikke før."*)

Som det i Fjor var de formentlige Udsigter til Undertegnelse af *Genèveprotokollen*, der skulde

*) Referat i Dagbladet „København". *Red.*

være Løftestang for Afrustningsforslaget, er det i Aar *Locarnoaftalerne*. Som man i Fjor vilde foruddiskontere Genèveprotokollen, vil man i Aar det samme med Locarno; i intet af de to Tilfælde vil man afvente den Nedrustningskonference, som nu synes at skulle komme i Stand, og det er dog vel til syvende og sidst mere den end „Aftalerne" i Locarno og de mange andre Traktatbyer, der kan blive Srømpil for en Udvikling, som vi maa haabe at kunne *være med i*, men som det vil være selvmorderisk for os *isoleret at føre an i*.

Det er vel ganske utvivlsomt, at der blev naaet betydningsfulde Overenskomster i Locarno, som maaske endog vil sætte Skel i Verdenshistorien. Locarno blev ikke blot en af de mange Sten i Muren, der en Gang forhaabentlig skal hegne *hele* Europa, den blev vel endog en Hjørnesten. Men lad os endelig beholde begge Fødder paa Jorden og sande, hvad en af de italienske delegerede i Locarno udtalte, og som synes os i en Nøddeskal at rumme Sandheden om disse mange Efterkrigs-Konferencer: „Tro ikke, at vi ved saadanne Aftaler kan *afskaffe* Krigene, men vi kan forhaabentlig mere og mere *øge Afstanden* mellem dem."

Lad os gaa ud fra, at ogsaa, og navnlig, Locarno har øget Afstanden til den næste Krig; det er sikkert nok Tilfældet, vi kan blot ikke sige, med hvor meget, om Maaneder, Aar eller Decennier. Et maa vi imidlertid gaa ud fra, saalænge ikke en Nedrustningskonference har fastlagt en *almindelig* Nedrustning: Kommer endelig Uvejret over os, da har vi i Dag og i Morgen, *Brug for nøjagtig det samme Værn som før Locarno.*

Det skulde synes umiddelbart indlysende. Gaar man ud fra andet, vil Locarno blive ikke et Ledefyr, men en Lygtemand.

C. F. L.

RESERVEOFFICERERS FRIVILLIGE KURSUS

F. a. R. f. O.s DISKUSIONSMØDE OM SAGEN

Medens de ved *Feltartilleriet* oprettede frivillige Kursus for Reservens Officerer gaar deres Gang og saavel med Hensyn til Antal af Deltagere som til Udbytte synes at have det bedste Forløb, har F. a. R. f. O.s Bestyrelse fortsat sine Undersøgelser ang. det betimelige i at faa oprettet saadanne Kursus ogsaa for *de andre Vaaben*. Som et Led i disse Undersøgelser blev der den 29. Novbr. i Officersforeningen i Kjøbenhavn afholdt et Møde, hvor Bestyrelsen gjorde Rede for denne Sags hidtidige Forløb og æskede sine Medlemmers Udtalelser til Klaring af den indenfor Foreningen raadende Stemning og den Tilslutning, der kunde ventes til fortsat Arbejde.

Paa Mødet var ogsaa Repræsentanterne fra Fyn og Sydjylland til Stede.

Efter at Oberstløjtnant *Hermansen* var valgt til Ordstyrer, fik

Foreningens Formand, Oberstl. Lantow

Ordet for at give en Fremstilling af Sagens Forhistorie, som i det væsentlige vil være Læserne bekendt. Oberstløjtnanten pegede paa det nødvendige i, at Reservens Officerer holder sig i god Form for paa tilfredsstillende Maade at kunne løse de Opgaver, som deres Stilling byder dem. Man kan jo let blive enige om, at den Uddannelse, der giver bedst Udbytte i enhver Henseende, er Virksomheden ved den indkaldte Afdeling, den *praktiske* Tjeneste, men det er jo i allerheldigste Fald kun 30 Dage aarlig, vi kan faa den — og *hvert* Aar faar den enkelte Reserveofficer vel næppe fulde 30 Dage. Selv om det jo ikke er Videnskab der ventes af os, saa er Tjenesten i vore Dage saa mangeartet og skiftende, at de fleste ved deres Indkaldelse i Efteraaret sikkert vil have mærket, hvor nødvendigt det er at følge med ogsaa udenfor den egentlige Indkaldelsestid. Endnu er der i Reserven et overvejende Antal enten tidligere Linieofficerer eller Reserveofficerer med aarelang Tjeneste i Sikringsperioden bag sig. De har saa lang en Rutine, at de med den som Basis stadig kan gøre Fyldest, naar blot de teoretisk følger det nye der fremkommer, men ogsaa for dem vil det være af Betydning ikke at nøjes med den rene Reglementslæsning.

Der er ingen Tvivl om, at der paa frivillige Kursus af lignende Art som de, der nu paa 3' Aar finder Sted ved Feltartilleriet, vil kunne naas en betydelig Afstivning, naar Undervisningen gribes rigtig an. Oberstløjtnanten var ikke blind for, at det vil være et Offer at bringe, ikke mindst for Familjerne, der maa give Afkald paa Familjelivet til Fordel for Tjenesten, men han følte sig forvisset om, at det ikke vilde være til afgørende Hinder for Realisationen af Planerne. Foruden den dirikte Belæring vil der jo ogsaa paa Kursus opnaas det, at vi Reserveofficerer lærer hinanden at kende, og dette maa ikke frakendes Betydning. Vi føler ved Indkaldelserne Skavanken ved, at det hele Selskab bestaar af sammenbragte Børn, der ikke kender hverandre. Kompagnichefen kender ikke sine Befalingsmænd; disse kender hverken hinanden indbyrdes eller Mandskabet, og dette sidste er skillinget sammen af forskellige Aargange og Afdelinger. Naar saa tillige Disciplinerne rummer en hel Del, der for alle Parter er Nyheder, som først ved selve Indkaldelsen skal opøves, bliver det ikke ret vel muligt at naa det hele.

Oberstløjtnant Lantow opfordrede til Overvejelse af Sagen og til fyldig Udtalelse her paa Mødet, saa Bestyrelsen kunde danne sig et begrundet Indtryk af Opfattelserne blandt Medlemmerne.

Kaptajn Abrahams

skitserede, hvad man indenfor Bestyrelsen foreløbig havde tænkt sig at gaa i Gang med. Nogen færdig Plan kunde Bestyrelsen ikke forelægge i Dag, — man maatte jo først vide noget om, hvorvidt der kan ventes Tilslutning til Tanken, inden man kunde

gaa til at træffe Aftaler med Myndigheder og Personer om det detaillerede Forløb af Kursus. Som *Emner, der kunde være Tale om at dyrke*, vilde Kaptajn A. nævnte:

1. Fag, der kan dyrkes paa Skydeskolen for Haandvaaben: Skyttetjeneste, Rekylgeværet (Teknik og Skydning), Granatmateriel, Kortmaal m. v. Der er forhandlet med Skydeskolens Chef, som kan stille indtil 7 Søndage til Disposition og — om ønskes — kan begynde straks.
2. Taktik, Gennemgang af de enkelte Vaabens taktiske Reglementer, Opgaver, applikatoriske Øvelser, Samvirken mellem Fodfolk og Artilleri. Kaptajn T. Hage har lovet at være til Disposition.
3. Befalingsvirksomhed med Øvelser i Terrainet. Oberstløjtnant C. Jacobsen, Officerskolen, har tilsagt sin Hjælp.
4. Bestemmelserne ang. Rets- og Straffeforhold.
5. Administrationen ved et Kompagni.

Det her fremsatte tager jo navnlig Sigte paa *Fodfolkets* Forhold, men man havde opfordret de andre Vaabens Officerer til at komme til Stede her for at faa Forhandling i Gang om, i hvilket Omfang det skønnes ønskeligt at oprette Kursus ogsaa ved disse Vaaben, eller hvilke af Fodfolkets Kursus, de specielle Vaaben eventuelt med Udbytte kunde deltage i. Det gælder nu om at faa begyndt, saa vil der ganske utvivlsomt komme fuldt op af Deltagere.

Kaptajn A. sluttede med personligt at anbefale denne Sag varmt til Medlemmernes Interesse, ogsaa som et Udtryk for, at der blandt Reservens Officerer er Vilje til at yde det bedste i den Opgave, man har paataget sig.

Løjtnant Jensen

gav den fremsatte Tanke sin fulde Tilslutning, men ønskede for sit Vedkommende udtrykkelig understreget, at det jo navnlig er der praktiske Tjeneste ved vort Vaaben, vi har Brug for og vanskeligt kan faa for meget af. Fremhævede det uheldige i, at det f. T. er saa vanskeligt at faa Tilladelse til at forrette frivillig Tjeneste og spurgte, om der ikke kunde gøres noget for at ændre denne Tingenes Tilstand og faa den Generalkommmandobefaling, der staar i Vejen, hævet. Det vil næppe være rigtigt at begynde Kursus, inden samtlige Medlemmer er underrettet og kan faa Lejlighed til at melde sig til.

Kaptajn Davidsen

gav en Skildring af, hvordan Tanken om frivillige Kursus naturligt var fremkommet blandt Feltartilleriets i Kjøbenhavn boende Reserve-Batterichefer. Man tog straks fat — det var i November 1923 — med et Kursus paa 10 Mand; det følgende Aar var der 22 Deltagere, og i Aar er der ca. 30 af alle 3 Grader. Der er vist Kursus overordentlig Interesse ikke blot fra Deltagernes Side, men ogsaa fra Myndighederne og fra Officerer af Linjen, som beredvilligt har stillet sig til Raadighed som Instruktører. Kapt. D. maatte ogsaa tillægge det ikke helt ringe Betydning, at der ved Oprettelsen af saadanne Kursus gives Udtryk for Tro paa vort Forsvar og Vilje til at bringe det bedst mulige ud deraf, og at dette Udtryk kommer til Orde fra en Side, der jo ikke godt kan mistænkes for at handle for personlig Vindings Skyld. Det er jo desværre saadan, at Linjeofficers Ord og Handlinger ofte mødes med en letkøbt og uretfærdig Mistænkeliggørelse, fordi det nu en Gang er deres Levebrød at være Officer — os vil man jo i hvert Fald ikke kunne imødegaa med et saadant „Argument".

I Feltartilleriet var Forholdet det, mente Kaptajn D., at en Batterichef ganske simpelt ikke kunde gøre Fyldest, med mindre han ved Deltagelse i Kursus som de omtalte eller ved indgaaende personligt Studium sætter sig ind i og vedligeholder Kendskab til sit Vaabens Teknik og Taktik.

Løjtnant Hansen af Kystartilleriet

var ikke sikker paa, at der i hans Vaaben var ligefrem Nødvendighed for Kursus udenfor Indkaldelsestiden. Der blev i Efteraaret anvendt adskillige Dage forud for Mandskabets Møde paa at instruere de indkaldte Reservebefalingsmænd, og Taleren havde Indtryk af, at med den Fremgangsmaade opnaaedes der en saadan Sikkerhed, at Befalingsmændene kunde gøre god Fyldest.

Tilslutningen til dette Møde er formentlig for ringe til, at der heraf kan dannes fuldgyldigt Indtryk. Der er nok god Interesse for Kursus som de omtalte, men man maa jo ikke være blind for, at det lægger Beslag paa en Del Tid. tager af den ofte knapt tilmaalte Fritid, som en af Arbejde optaget Mand kan hellige sin Familie. Og dernæst: Det skulde jo ikke gerne bare være en lille *Klike* af Reservebefalingsmænd, som tager Del i disse Kursus og derigennem erhverver sig „blaat Stempel" og bedre Forfremmelsesbedømmelse.

Kaptajn Langkilde

fandt det ganske sundt, at Betænkelighederne kommer frem, vilde særdeles gerne deltage, men vi maa have Garanti for, at det bliver noget *lødigt*. Lad os vente med at tage fat, til der foreligger en fuldstændig og fuldt gennemtænkt Plan, som kan sendes ud til Medlemmerne.

Kaptajn Løkkegaard

syntes, Tanken er god; men det vil sikkert ikke være godt at starte paa for løst Grundlag — baade af Hensyn til os selv, og de Linjeofficerer, vi maa have som Instruktører. Forholdet er vel for Fodfolket det, at det for Kaptajner og Løjtnanter i ,saa overvejende Grad kommer an paa praktisk Øvelse, Føring i Marken, selv om der jo som Grundlag herfor maa være en vis teoretisk Kundskabsfylde. Denne Teori kan vi imidlertid adskilligt bedre end Artilleristerne selv læse os til, og „Øvelser i Marken" uden Mandskab giver vistnok ofte „viel Geschrei und wenig Wolle", at skaffe Kursus Mulighed for Øvelser *med* Mandskab, bliver sikkert vanskeligt.

Ikke desmindre vil der med fornuftigt Anlæg kunne naas en Del af den Sikkerhed, som det altid giver at vide, at man kan sine Ting. Kaptajn Langkilde har jo Ret i, at det helst skal være noget lødigt, der bydes, naar man vel at mærke ved „lødigt" ikke vil forstaa „videnskabeligt". Det, der skal organiseres, skal være et Supplement til Hærlovens Uddannelse og ikke en Erstatning derfor. Det har sikkert sin Betydning at faa Betænkelighederne frem, for Sagen skal jo helst startes med begge Fødder paa Jorden, men forøvrigt er de Ofre, der kræves af Deltagere og deres Familier, jo ikke andre eller større end de, der præsteres af de mange Medlemmer af vore frivillige Korps. Nogle af „Timerne", de rent teoretiske, kunde maaske arrangeres som Aftentimer for ikke at beslaglægge flere Søndage end nødvendigt.

Kaptajn Høyer:

Lødigheden og et fast Program er nødvendige Betingelser for Tilslutning. Det væsentlige er Føring i Marken. Henstillede til Bestyrelsen, om man ikke i denne Sag kunde søge Samarbejde med de frivillige Korps.

Løjtnant Heie

mente, at Rytterne og Ingeniørerne vilde kunne have Interesse af Kursus paa Skydeskole og i Administration. Ingeniørernes specielle Uddannelse kan jo ikke dyrkes udenfor Ingeniørkorpset.

Oberstløjtnant Lund:

Ideen er god nok; det er ganske simpelt nødvendigt at føre Tanken ud i Praksis, men Forholdene i Provinsen er jo vanskeligere end i Kjøbenhavn for Realisation, alene paa Grund af Afstandene. Det bør kun være den praktiske Tjeneste, der gøres til Genstand for Øvelse; Administrationen vil enhver praktisk Mand kunne klare.

Løjtnant Glerup

gjorde opmærksom paa, at hvis vi er altfor villige til at gøre Arbejdet gratis, saa kan vi mod vor Vilje komme til at virke med til, at en kommende Hærlov yderligere klipper af den lovmæssige Uddannelse: „De gør det jo nok frivilligt". Man kommer jo heller ikke uden om, at det er et Offer at bringe. Løjtn. foreslog dog at bemyndige Bestyrelsen til at arbejde videre med Sagen og saa fremsætte nærmere udarbejdet Forslag.

Kaptajn Busch:

Teorien kommer først i 3. eller 4. Række. Det er den praktiske Tjeneste, vi trænger til. Opfordrede Bestyrelsen til navnlig at overveje, hvordan der kan skaffes os praktisk Tjeneste.

— — —

Efter at der paa Ordstyrerens Foranledning var givet Bestyrelsen enstemmig Bemyndigelse til at arbejde videre med Sagen, udtalte

Formanden

paa Bestyrelsens Vegne en Tak til Deltagerne i Mødet og for de faldne Udtalelser. Som udtalt i de indledende Bemærkninger havde Bestyrelsen ønsket at vejre Stemningen, inden den udarbejder detailleret Forslag. Med den Opfordring, Forsamlingen havde givet, vilde Bestyrelsen nu fortsætte Arbejdet og lade et Program for Kursus tilgaa de enkelte Medlemmer. Formanden var ganske enig med forskellige Talere i, at det fornemmelig skulde være praktiske Øvelser, men Teorien har jo ogsaa sin Betydning for veludført Praksis.

SYGEFRADRAGSBESTEMMELSERNE

„Guldsnorenes" Centralorganisation har til Finansministeriet indsendt nedenstaaende Henstilling om en lempeligere Fortolkning af Sygefradragsreglerne forsaavidt angaar de *kronisk* syge.

Som et af Resultaterne af den store Sparekommissions Virksomhed foreligger „Reglement af 10. Maj 1922 om sygemeldte Tjenestemænds Forhold".

Uden at komme ind paa de Bevæggrunde, der har dikteret Sparekommissionen Forslaget om Fradrag i sygemeldte Tjenestemænds Lønning under visse Forudsætninger, maa man gaa ud fra, at Bestemmelsen om Ikke-Medregning af Sygedage som Følge af en enkelt alvorlig Sygdom er indsat *dels* for at bøde paa, at Sygefradrags-Bestemmelsen i visse Tilfælde vilde kunne virke uretfærdigt og paa Siden af, hvad der har været bestemmende for Sparekommissionens Indstilling, *dels* for at mildne Følgerne af Reglementets alvorlige Karakter; navnlig for de ældre Tjenestemænd.

Ud fra denne Betragtning rejste C. O. overfor Finansministeriet i Skrivelse af 22. August 1923 Spørgsmaalet om den rette Fortolkning af Syge-Reglementet efter den Aand, hvori Reglementet var givet, og saaledes som det under Forhandlingerne herom i sin Tid af Statsministeren var præciseret, at Bestemmelserne skulde forstaas og praktiseres, idet man iøvrigt henviste til *Sparekommissionens* Hensigter, der vides at være udtrykt af Kommissionens Formand, Raadsformand Kofoed saaledes:

„Samtidig er Reglerne for Løn under Sygdom ændrede saaledes, at Tjenestemanden faar en økonomisk Interesse i ikke at lade en mindre Upasselighed, Forkølelse o. lign. fremkalde Fraværelse fra Tjenesten, men Tjenestemanden er stadig sikret imod Lønfradrag i alvorlige Sygdomstilfælde". (Nordisk administrativt Tidsskrift Nr. 3—4, 1922.

Blandt de Spørgsmaal, som C. O. i sin ovennævnte Skrivelse rejste overfor Finansministeriet, var Spørgsmaalet om, hvorvidt det var berettiget af Administrationerne at nægte Fritagelse for Medregning af Sygdomstilfælde, der kan formodes at være af „kronisk" Natur.

Herpaa svarede Finansministeriet i Skrivelse af 9. Februar 1924 — S. 136 — følgende:

„Idet man henholder sig til Lønningsraadets Skrivelse af 25. Oktober 1922 til Finansministeriet, hvorefter der som Regel ikke kan bortses fra Sygemeldinger, der vedrører Sygdomme, som har vist sig at være kroniske, er man som ogsaa fremhævet af Trafiketaternes Styrelser enig i, at det ved en Sygdoms første Fremtræden hos en Tjenestemand bliver et Skøn, hvorvidt den i denne Henseende kan anses for kronisk, saaledes at der bør være Adgang til Fritagelse".

Uden at være tilfredsstillet ved den af Finansministeriet indtagne Stilling til „kroniske" Sygdomstilfælde — ihvorvel man meget godt ser, at Definitionen giver Adgang til Fritagelse for Medregning — har Centralorganisationen villet se Tiden an og indhøste Erfaring for Virkningen af Finansministeriets Afgørelse af Spørgsmaalet, forinden der fra C. O.s Side eventuelt paany blev Anledning til at rejse Spørgsmaalet om kroniske Sygdomme overfor Finansministeriet.

De for Centralorganisationen foreliggende Oplysninger godtgør, at Sygefradragsbestemmelsen for kroniske Sygdomme virker i høj Grad ihumant og gaar langt ud over Sparekommissionens Hensigter med Indførelsen af et Sygereglement, i hvilken Henseende

man støtter sig paa den foran citerede Udtalelse af Kommissionens Formand, daværende Raadsformand Kofoed, refereret i Nordisk administrativt Tidsskrift Nr. 3—4, 1922.

Centralorganisationen har derfor besluttet at tage Spørgsmaalet op til Drøftelse med Finansministeriet og har ved en Deputation haft Foretræde hos Finansministeren den 20. August d. A. for at forberede Sagens Genoptagelse.

I Henhold til denne orienterende Drøftelse med Finansministeren tillader Centralorganisationen sig herved at indbringe for det høje Ministerium Spørgsmaalet om en Ændring af „Syge-Regulativet" derhen, at kroniske Sygdomme i Henseende til Fritagelse for Medregning ikke indtager nogen Særstilling, men behandles som andre Sygdomstilfælde, saa at Tjenestemanden sikres imod Lønfradrag i alvorlige Sygdomstilfælde i Almindelighed.

Til nærmere Motivering af dette Andragende skal man i Tilslutning til det ved den mundtlige Henvendelse til Finansministeren fremførte tillade sig at anføre følgende.

For de Tjenestemænd, der er gaaet ind i Statstjenesten under den Forudsætning, at de til Gengæld for ikke særlig stor Aflønning var sikret deres Løn ubeskaaret under Sygdom, er Syge-Regulativet i Almindelighed et Indgreb i en Rettighed og et Gode, som de besad og med god Grund har haft Anledning til at tro sig sikret under deres hele Tjenestetid i Etaten, saalænge en Sygdomsperiodes Varighed ikke medførte Afgang fra Statstjenesten.

Imod den Betragtning, som kan fremføres, at Tjenestemænd ligesom andre Statsborgere kan sikre sig imod en Sygdoms Konsekvens i økonomisk Henseende, skal her gøres gældende, at det i hvert Fald for ældre Tjenestemænds Vedkommende kan have sin Vanskelighed at blive antaget til Sygeforsikring paa Grund af den fremskredne Alder, i hvert Fald til *ordinær* Præmiebetaling, og at en saadan Betragtning iøvrigt kun kan have Adresse til de Tjenestemænd, der er gaaet ind i Etaten, *efter* at Sygereglementet er traadt i Kraft. Det er i denne Forbindelse af Interesse at være opmærksom paa, at Statsbanepersonalets Sygekasse — i Modsætning til andre Sygekasser — ikke giver Adgang til at tegne Dagpenge-Forsikring under Sygdomstilfælde, formentlig ud fra den Betragtning, at Statstjenestemanden var sikret sin Løn under Sygdom.

Netop ved sværere Sygdomstilfælde rammer Bestemmelsen om Lønfradrag i Tilfælde, hvor Sygdommen er af „kronisk" Art, særlig haardt, bl. a. af den Grund, at en Tjenestemand, der er lidende af en kronisk Sygdom, i Forvejen er ude for store Udgifter i Anledning af Sygdommen.

Spørgsmaalet kan ikke være af nogen stor økonomisk Rækkevidde for Staten, idet en Tjenestemand, der er angrebet af en Sygdom af kronisk Art, som oftest før eller senere bukker under for Sygdommen, hvis Tilfældet er af alvorligere Art, eller bliver *afskediget* af Statens Tjeneste paa Grund af Sygdommen, i Henhold til Tjenestemandslovens § 13 i Forbindelse med Syge-Reglementets Pkt. 2.

Derimod er det af stor økonomisk Betydning for den paagældende Tjenestemand, at han i Forbindelse med betydelige Udgifter til Bekæmpelse af Sygdommen skal miste en Tredjedel af sin Lønning, ligesom i dette Tilfælde er egnet til at forbttre den sygemeldte Tjenestemand den sidste Del af hans Tilværelse som Statstjenestemand.

Ud fra disse Betragtninger skal man tillade sig at anmode det høje Ministerium om at tage dette Spørgsmaal op til fornyet Overvejelse, idet tilføjes, at Centralorganisationen eventuelt gerne imødeser en mundtlig Drøftelse.

SKAL KRIGSMINISTERIET OMORGANISERES?

UDDRAG AF ADMINISTRATIONSKOMMISSIONENS 3. BETÆNKNING

(Fortsat fra Nr. 11.)

III. KRIGSMINISTERIETS ORGANISATION.

Som foran fremhævet er Krigsministeriet organiseret i 2 Departementer, ledede af to Departementchefer, der igen staar under den for hele Krigsministeriet fælles Direktør. I sin Betænkning vedrørende Marineministeriet har nærværende Kommission i Overensstemmelse med den af Orlogsværftskommissionen afgivne første Betænkning foreslaaet, at den tilsvarende Ordning i Marineministeriet ændres saaledes, at Departementscheferne erstattes med Afdelingschefer. Dette er gennemført ved Lov Nr. 88 af 29. Marts 1924.

Da de to militære Ministerier i hvert Fald for den øverste Administrations Vedkommende efter Kommissionens Opfattelse maa være organiserede efter ensartede Hovedlinier, foreslaar Kommissionen, at Krigsministeriets Departemtschefstillinger afløses af Stillinger som Afdelingschefer, svarende til Afdelingscheferne i Marineministeriet og lønnede paa samme Maade. Man gør i den Forbindelse opmærksom paa, at vel er Forholdene i Krigs- og Marineministeriet noget forskellige — bl. a. er Krigsministeriets Forretningsomraade større end Marineministeriets —, men det Forhold, som i særlig Grad har været afgørende i denne Henseende saavel for nærværende Kommission som Orlogsværftskommissionen, nemlig Tilstedeværelsen af en Direktør som Ministeriets Leder, øver i lige Grad Indflydelse i begge Ministerier og bevirker bl. a., at de Embedsmænd, som sorter direkte under Direktøren, har mindre vigtige og afgørende Beføjelser end Departementscheferne i Ministerier, der ikke er organiserede med en Direktør som øverste Embedsmand.

Kommissionen har endvidere overvejet, hvorvidt det ene af de militære Departementer i Krigsministeriet i Lighed med den i Marineministeriet gældende Ordning bør omdannes til en civil Afdeling. Fra Ministeriets Side gøres herimod gældende, at den nuværende Deling i to militære Afdelinger er en saglig velbegrundet Sondring, idet den ene Afdeling (1ste Departement) beskæftiger sig med Sager vedrørende Indkaldelse, Uddannelse, Mobilisering, personelle Spørgsmaal, Hærens Anvendelse i Krig o. l., medens den anden Afdeling (2det Departement), behandler Sager vedrørende Hærens Forsyning med Skyts, Haandvaaben, Ammunition, Beklædning og

anden Udrusning. Tilvejebringelse af Hærens Heste og Motorkøretøjer, Hærens Bygningsvæsen, Landets Opmaaling o. l. Det anføres, at de to Afdelingers saglige Omraade spænder over saa vidt forskellige Felter, at en enkelt militær Afdelingschef ikke vil kunne bestride disse paa fyldestgørende Maade. Der kræves for 1ste Departements Vedkommende en Officer med Generalstabsuddannels, navnlig en generalstabsuddannet Fodfolksofficer, for 2det Departements Vedkommende en Officer med teknisk Uddannelse, fortrinsvis af artilleriteknisk Art.

En Ordning med en civil Afdeling, under hvilken Ordning henholdsvis Direktøren og Chefen for den militære Afdeling var i Besiddelse af den anførte forskellige Uddannelse, menes ikke at frembyde den samme Garanti som den nuværende, for at de modstridende Hensyn til Troppeføring og Troppeanvendelse paa den ene Side og Hærens Forsyning med teknisk Materiel paa den anden Side afvejes ligeligt. Efter Ministeriets Opfattelse vilde derfor en Udsondring af visse Opgaver til en civil Afdeling kræve Oprettelsen af et tredie Departement indenfor Ministeriet.

Kommissionens Flertal (Kommissionen undtagen Oluf Jensen, Scheel og Sven) har dog ikke kunnet tillægge forannævnte Indvendinger afgørende Betydning.

For det første skal man henvise til, at Marineministeriet, hvis Omraade, om ikke kvantitativt saa dog med Hensyn til Karakteren af de foreliggende Opgaver i det væsentlige maa kunne sidestilles med Krigsministeriet, har organiseret sig med en Deling i en militær og civil Afdeling. Dernæst bemærkes, at det jo allerede nu findes muligt i Krigsministeriet, at en Direktør væsentlig med Generalstabsuddannelse endelig resolverer i Sager af saavel artilleriteknisk som ingeniørmæssig Karakter, ligesom Direktøren under Departementschefernes Fraværelse paa Ferie, under Sygdom o. l. i det væsentlige bestrider disses Funktioner. I øvrigt fremhæves, at man fra Krigsministeriets Side ikke har fundet nogen Betænkelighed ved, at Departementschefen i Ministeriets 2. Departement, der har artilleriteknisk Uddannelse, fungerer som foresat for den bygningsteknisk- og ingeniøruddannet Kontorchef i Ministeriets 4. Kontor. Hertil kommer, at det, naar Krigsministeriets militære Afdeling organiseres med Kontorchefer, der er Eksperter i de forskellige Discipliner, maa findes unødvendigt, at to Departementschefer (Afdelingschefer), der ogsaa begge er Eksperter, skydes ind mellem Kontorcheferne og Ministeriets Direktør.

Kommissionens Flertal foreslaar derfor, at Krigsministeriet — i Lighed med hvad der er sket for Marineministeriets Vedkommende — organiseres i en *militær* og en *civil* Afdeling, idet man til Begrundelse herfor yderligere skal anføre følgende:

Under de nuværende Forhold er Stillingen som Direktør, begge Departementschefstillingerne samt Flertallet af Kontorchefstillingerne i Krigsministeriet besatte med Officerer i overtalligt Nummer, det vil sige Officerer, der *kan* og i Almindelighed ogsaa *vil* gaa ud igen i Tjeneste som Linieofficerer, naar Karrieren tilsiger det.

Medens en saadan Bevægelighed i Chefstillingerne muligvis vil være af praktisk Betydning i de Kontorer, der beskæftiger sig med rent militære Sager, idet Kontorernes Chefer derved i højere Grad kan være i Kontakt med den praktiske militære Udøvelse, maa et saadant System frembyde flere Betænkeligheder, naar Talen er om Besættelsen af Chefstillingerne i Kontorer, der beskæftiger sig med mere almindeligt administrativt Arbejde, saasom Budgetbehandling, Lovfremstilling, Bogholderi- og Revisionsvæsen.

Udførelsen af saadanne Funktioner hviler i Almindelighed paa en vis Tradition og mangeaarig Opøvelse, og ved en for hyppig Skiften i disse Kontorers Chefsbesættelser kan man kdmme til at savne den nødvendige Fasthed i Kontorernes Arbejde og Plan. Denne Ulempe forøges efter Flertallets Opfattelse yderligere derved, at ogsaa Dele af Fuldmægtig- og Sekretærpersonalet i visse Kontorer bestaar af Officerer i overtalligt Nummer. I denne Sammenhæng maa ogsaa erindres, at indkommanderede Officerer, der i Almindelighed kun som et Trin paa deres militære Løbebane er sat til at lede et krigsministerielt Kontor og derfor sædvanlig maa betragtes som Teknikere, ofte vil føle sig saa nøje knyttet til selve Hæren, at det vil findes forstaaeligt, om de i deres Arbejde i Ministeriet i højere Grad bliver Talsmænd for Hærens Krav i militærteknisk Henseende end egentlige administrative Tjenestemænd, der skal afveje disse Krav efter almindelige økonomiske Synspunkter.

Som en Hovedindvending mod forannævnte almindelige militære Besættelse af Kontorchefstillingerne i Krigsministeriet maa endvidere fremhæves, at en saadan Ordning betyder utilfredsstillende Avancementsforhold for det civile Personale, saaledes at Tilgangen af kvalificet Arbejdskraft til Ministeriet bliver for ringe. Hvis man ikke vil hen til, at hele det højere Personale i Krigsministeriet fra Direktøren til Sekretærerne skal være Militære, hvad der maa anses for uheldigt, idet det er af Betydning, at der ogsaa i et militært Ministerium findes et civilt Element, maa man ogsaa sørge for at skabe Avancementsmuligheder for dette civile Personale.

Under sine Drøftelser med Krigsministeriets Kontorchefer har Kommissionen iøvrigt fæstet sin Opmærksomhed ved den Ejendommelighed, at Arbejdet i højere Grad end i de civile Ministerier synes at hvile paa Kontorcheferne, medens kun i enkelte Tilfælde Arbejde og Ansvar af Betydning er henlagt til Fuldmægtig- og Sekretærpersonalet. Dette hænger formentlig i nogen Grad sammen med, at ogsaa dette Personale overvejende bestaar af indkommanderede Officerer, der kun som en Overgang har deres Virksomhed i Ministeriet. Hvis man imidlertid i de krigsministerielle Kontorer i noget højere Grad end nu sørgede for som Fuldmægtige og Sekretærer at have et veluddannet, i Ministeriet opøvet og der forblivende civilt Personale, der paa sin Side havde Mulighed for almindeligt Avancement ogsaa til Kontorchefstillingerne i forskellige Kontorer, vilde det utvivlsomt være muligt at foretage en Fordeling af Arbejdet til Fuldmægtigene og Sekretærerne, saaledes som dette nu sker i alle andre Ministerier.

Ved Betragtning af Krigsministeriets Omraade vil det da heller ikke være vanskeligt at finde en naturlig Delingslinie mellem de Opgaver, som kan anses for at være af fortrinvis militær Karakter, og som derfor hensigtsmæssigt kan behandles af Officerer, og de Opgaver af mere civilt Indhold, der bør henlægges til Behandling af et civilt Personale, som har faaet sin administrative Uddannelse i Ministeriet og i Almindelighed forbliver der.

Idet Flertallet herefter foreslaar, at Krigsministe-

riet organiseres i en militær og en civil Afdeling, skal man dog, under Hensyn til, at der ved Gennemførelsen af Hærloven af 1922 stilles store Krav til Ministeriets nuværende 2 militære Afdelinger saavel med Hensyn til Personellets Reduktion og Omorganisation som med Hensyn til Hærens Nyforsyning med Vaaben, Ammunition og Materiel, anbefale, at Omorganisationen i en militær og en civil Afdeling udskydes til Aaret 1927.

Et Mindretal (Oluf Jensen, Scheel og Sven) kan ikke tiltræde den af Flertallet foreslaaede Organisation af Krigsministeriet i en militær og en civil Afdeling. Som Begrundelse for sit Forslag har Flertallet anført, at der i et Ministerium bør findes et civilt Element. Det kan imidlertid ikke erkendes, at de i det følgende foreslaaede Forenklinger og Besparelser af Personale er afhængige af Indførelsen af en civil Afdeling i Ministeriet. Tilsvarende Resultater kan lige saa fuldt opnaas ved Opretholdelsen af de nuværende Hovedlinier i Ministeriets Organisation. Og Mindretallet ser ikke, at civile Embedsmænd bedre end Officerer skulde være i Stand til at afveje Hærens Krav i militærteknisk Henseende efter almindelige økonomiske Synspunkter. Der er i det hele ikke givet en saa afgørende Begrundelse for Flertallets Forslag, at det synes rigtigt at gennemføre dette, som er fraraadet af Krigsministeriets Embedsmænd, hvis saglige Argumenter for den nuværende Ordnings Bibeholdelse Mindretallet kan tiltræde.

Med Hensyn til Kontorinddelingen er det foran udtalt, at Undersøgelsen af disse Kontorer i det væsentlige ligger udenfor nærværende Kommissions Omraade; man skal derfor indskrænke sig til at udtale, at man finder det upaakrævet under Hensyn til Revisionsarbejdets Omfang at opretholde 2 selvstændige Revisionskontorer.

Hvad angaar Ministeriets øvrige Kontorer vil det af den ovenfor givne Beskrivelse af disse fremgaa, at Antallet af deres Ekspeditioner — bortset fra 1. Kontor — kun er ringe; det fremhæves herved særlig for Mobiliseringskontorets Vedkommende, at det ovenfor nævnte Antal indkomne og udgaaede Skrivelser i Aarene 1913, 1921 og 1922 er en Del højere end normalt og skyldes ekstraordinære Forhold (i 1913 Alarmeringsøvelsen, i 1921—22 Sønderjydsk Kommando). Kommissionen erkender vel efter de af denne foretagne Undersøgelser, at der nødvendigvis til Ministeriets Disposition maa staa tekniske Eksperter paa Mobiliseringsvæsenets og Ingeniørvæsenets Omraade, og at disse Eksperter lønningsmæssigt bør være sidestillede med Kontorchefer, men man kan ikke erkende, at det for disses Vedkommende skal være nødvendigt, som Tilfældet er, at opretholde selvstændige Kontorer, idet disse Eksperters Ekspeditioner for deres særlige Omraade vil kunne besørges i Ministeriets øvrige Kontorer, medens de øvrige, Eksperterne tillagte Sager, der ikke har naturlig Forbindelse med deres særlige Sagkundskab, helt bør henlægges til det egentlige Kontorpersonale. Der vil herved kunne opnaas Simplificering i Sagernes Behandling og en Besparelse af underordnet Kontorpersonale. Man foreslaar herefter, at Mobiliseringskontoret og 4. Kontor nedlægges som særlige Kontorer, saaledes at der til Raadighed for den militære Afdeling haves 2 Officerer, lønnede med Kontorchefslønning, under hvilke henlægges de Opgaver, der hidtil er udførte af Cheferne for Mobiliseringskontoret og 4. Kontor, men saaledes at disse Eksperters kontormæssige Ekspeditioner udføres af Personalet i den militære Afdelings tilbageblivende Kontorer.

Hvad endelig angaar 2. Kontor og Bogholderkontoret, findes disse Kontors Sagomraader at have saa nøje indbyrdes Forbindelse, at det vil betyde en Simplifikation at sammendrage dem til ét Kontor. Herfor taler ogsaa, at disse Kontorer allerede nu er af en forholdsvis ringe Størrelse, hvortil kommer, at der vil ske en betydelig Indskrænkning i Antallet af Sager i 2. Kontor, saafremt den foran foreslaaede Decentralisation med Hensyn til dette Kontors Omraade gonnemføres, og det er da ogsaa erkendt fra Krigsministeriets Side, at en saadan Sammendragning vil være uden Betænkelighed. Kommissionen foreslaar derfor, at disse 2 Kontorer sammendrages til et Kontor.

I Overensstemmelse med foranstaaende stilles følgende Forslag til Organisation af Krigsministeriet.

A. Den militære Afdeling.

1. Kontor.

Modtagelse og Fordeling af samtlige til Krigsministeriet indkommende Sager, Ekspedition af Sager, som af Ministeren foredrages i Statsraadet, Ministerens særlige Brevveksling, Forhandling og Brevveksling med Rigsdagen i Sager, der ikke henhører under Kontorerne, Krigsministeriets Ordning og Omraade, dets Personales Ansættelse, Afgang og almindelige tjenstlige Forhold, Forvaltning af de til Ministeriets Drift bevilgede Midler, Trykning og Fordeling af Kundgørelse for Hæren, Udgivelse af Haandbog for Hæren, den militære Lovsamling, dens Udarbejdelse og Fordeling, Krigsministeriets Trykkeri. Hærens Organisation, dens Kommando i personel Henseende, Hærens Personel, dets Ansættelse, Uddannelse, Tjeneste, Afgang og Ansættelse i Civiletaten, Mandskabets Indkaldelse, Fordeling og Uddannelse, Stamoplysninger og Styrkelister, Undervisningen ved Hærens Skoler, Orlov og Rejsetilladelse til Udlandet, Officerer i fremmed Krigstjeneste, Forbindelsen med Militærattacheer, Udfærdigelse af Ansættelsesbreve, Afskedspatenter og Rejsepas, Bearbejdelsen af Forfremmelsesbedømmelser, Krigsministeriets almindelige Brevveksling, for saa vidt denne ikke angaar det til de andre Kontorer henlagte Forretningsomraade, Sager, som angaar de almindelige Loves Anvendelse paa Hæren, de under Krigsministeriet henhørende Værnepligtssager, Naadesbevisninger, Dekorationer. Hæderstegn, Medailler, og andre Udmærkelsestegn, Hærens Befordringsvæsen, frivillige Korps, Soldaterbogen.

1 Kontorchef,
2 Fuldmægtige,
2 Sekretærer,
1 Kontorassistent,
2 Kontorister.

2. Kontor.

Hærens Beklædning, Udrustning samt Forsyning med Krigsmateriel, Ingeniørtroppernes særlige Materiel herfra undtaget, Ammunition, Sprængstoffer m. v., herunder Hærens Virksomheder til Fremstilling, Magasinering samt Prøver og Forsøg med hertil hørende Sager, Hærens Train- og Parktjeneste, Spørgsmaal vedrørende Beklædningen og Udrustningen af frivillige Korps samt midlertidige Udlaan af Vaaben m. v. til nævnte Korps, Salg og Udlaan

af Vaaben samt Ammunition til Skytteforeningerne, Bestykningen af befæstede Punkter, Bestemmelser vedrørende Skydning, Hærens Flyvevæsen, Hærens Automobil- og Hestevæsen, Arbejdsregler m. v. for civile Funktionærer samt Haandværkere m. fl. ved Hæren, Brandforsikring, Indkvarteringsvæsen, ordinær og ekstraordinær Indkvartering, Kasernes, Lejres og andre Indkvarteringslokaliteters Forsyning med Inventar og Materiel, Tjenesteboliger, Sygevæsen, Sygehuse, Sygepleje, Desinfektion, Begravelse, Sanitetsmateriel, Soldaterhjem, militære Gravsteder og Monumenter, Citadelskirken.

1 Kontorchef,
2 Fuldmægtige,
2 Sekretærer,
1 Kontorassistent,
2 Kontorister.

Til Raadighed for Afdelingen 1) 1 Officer med Lønning som Kontorchef, (Hærens Mobilisering, Ekstraordinær Indkaldelse, Benyttelse under Mobilisering og Krigsforhold af Telegraf-, Telefon og Kystsignalvæsenet, samt af Jernbane- og Transportvæsenet, Efterretnings- og Brevduevæsenet), 2) 1 Officer med Lønning som Kontorchef, (Hærens Telegraf-, Telefon- og Radiomateriel, Ingeniørtroppernes særlige Materiel, Pioner-, Bro-. Jernbane-, Mine- og Sprængningsmateriel, Generalstabens topografiske Maalinger, Udgivelse af Kort, Fæstningsvæsen, Anlæg og Vedligeholdelse m. m. af Land- og Kystbefæstningsanlæg, Bygningsvæsen, Bygning, Vedligeholdelse og Administration m. m. af Hærens Kaserner, Bygninger, Lejre, Øvelses- og Flyvepladser, Skydebaner og øvrige Ejendomme og Grundstykker).

B. Den civile Afdeling.

3. Kontor (Budget-, Lønnings- og Regnskabskontor).

Hærens Lønningsforhold, Lønningsanvisning vedrørende Ministeriets Personale, Hærens Regnskabsvæsen og Kostforplejning, Hærens Forsyning med skematiske Bøger og trykte Blanketter, Pensionering af militære Personer og deres Enker samt Indvalideforsørgelse, Understøttelses-, Laane-, Hjælpe- og Begravelseskasser m. fl., Pensionering og Understøttelse af civile Funktionærer samt Haandværkere m. fl. ved Hæren, Fastsættelse af Størrelsen af de enkelte Afdelingsintendanters Kautioner, endelig Sammendragning og Behandling af Krigsministeriets Budgetforslag, Forhandling med Finansministeriet og Rigsdagen om Budgetforslaget, endelig Sammendragning af Krigsministeriets Regnskab, Forhandling med Statsrevisionen og Rigsdagen om Statsregnskabet, Krigsministeriets Kassererforretninger, Bestyrelse af de umiddelbart under Krigsministeriet henlagte Legater samt Tilsyn med de øvrige ved Hæren værende Legater. Endvidere de under det nuværende Bogholderkontor henhørende Forretninger.

1 Kontorchef,
3 Fuldmægtige + 1 Kasserer,
3 Sekretærer,
1 Kontorassistent,
2 Kontorister.

Kontoret for den militære Klædefabrik.

Revisionskontoret.

Hærens Arkiv:

Opbevaring af Hærens Arkivsager, Arkivundersøgelser, Krigsministeriets Bibliotek.

1 Sekretær (Arkivar),
1 Kontorassistent.

Krigsministeriets foreslaas herefter, bortset fra Revisionskontoret og Kontoret for den militære Klædefabrik, normeret med følgende Personale:

1 Direktør,
2 Afdelingchefer.

	Kontor-chefer	Fuld-mægtige	Sekre-tærer	Kontor-assistenter	Konto-rister
1. Kontor	1	2	2	1	2
2. —	1	2	2	1	2
3. —	1	4	3	1	2
Arkiv	„	„	1	1	„
Til Raadighed for militær Afdeling	2	„	„	„	„
	5	8	8	4	6

Denne Normering er dog opstillet under Hensyn til, at det fra Krigsministeriets Side er hævdet, at der paa Grund af den af Hærloven af 1922 følgende Reduktion af Hærens Personale ikke længere kan disponeres over tilkommanderede Officerer og Officianter. Saafremt det derfor senere maatte vise sig gørligt og efter Ministeriets Opfattelse ønskeligt til Tjeneste i Ministeriets militære Afdeling at indkommandere Befalingsmænd fra Hæren, bør denne Afdelings normerede Personale reduceres i tilsvarende Omfang. Med Hensyn til den civile Afdeling maa man ligesom for Marineministeriets Vedkommende holde for, at saavel Stillingen som Afdelingschef som i det hele de overordnede Stillinger i Afdelingen, hvis ikke særlige Omstændigheder maatte gøre sig gældende, forbeholdes det civile Avancement indenfor Afdelingen.

RESERVEOFFICERERNES FRIVILLIGE KURSUS

Paa 2. Artilleriafdelings Kaserne afholdes Instruktion af Kapt. Harding Sonne saaledes:

Søndag den 20. December Kl. 9 Form.:
1. Grundregler for Indskydning.
2. Skydning med 1 Observatør.

Søndag den 3. Januar 1926 Kl. 9 Form.:
1. Skydning med 2 Observatører.
2. Skydning med Pejlegruppe.
3. Skydning med Observation fra Luften.

Søndag den 17. Januar Kl. 9 Form.:

Foredrag af Oberstløjtnant C. J. C. Harhoff: Artilleritaktiske Emner.

I forrige Nummer fandtes *Vin-Import-Kælderens* (Svend Jacobsen)

RABAT-PRISLISTE

Juleordrer til Provinsen kan ekspederes endnu.

Martensens Alle 1, København V. • Telefon Vester 7463.

DEN NORSKE MILITÆRE HØJSKOLE SOM MILITÆRT UNIVERSITET.

Vistnok paa Initiativ af Chefen for de norske Officerskoler, Oberst Tønnesen, er Planen for den militære Højskole ved nye Bestemmelser fra Forsvarsdepartementet undergaaet en Del Ændringer og Udvidelser, der gør den til mere end en *Skole*, som skaffer Eleverne visse Kundskaber med en afsluttende Eksamen for Øje. Efter de nye Bestemmelser nærmer Studieformen sig mere den akademiske, idet den giver Adgang for Officerer af Hær og Flaade til at følge Undervisningen i et eller flere Fag, til — om ønskes — at aflægge Prøve i disse Fag, og erholde Vidnesbyrd om bestaaet Prøve.

Efter den nye Ordning er det muligt for Officerer i Oslo og de nærmeste Garnisoner at følge Undervisningen (overvære Forelæsninger) i enkelte Fag, selv om de dertil kun kan afse et færre Antal Timer pr. Uge. De behøver ikke at møde i Uniform paa Skolen, og deres Tilstedeværelse ved Undervisningen betragtes ikke som Tjeneste, saaledes som for de „faste" Elevers Vedkommende. Altsammen for at lette Adgangen for Officerer til at vedligeholde Kundskaber og udvide dem paa Omraader, der har den enkeltes særlige Interesse.

Noget haltende bliver der jo altid ved en saadan Ordning, idet selvsagt kun i og om Oslo boende Officerer vil kunne drage sig Ordningen til Nytte ved at overvære Forelæsninger. Man har søgt at bøde derpaa ved, at Forelæsningerne udgives paa rimelige Vilkaar, saa at Officerer har let Adgang til at studere paa egen Haand og saa — om de ønsker det — fremstille sig til Prøve i vedkommende Fag ved den ordinære Eksamen.

Denne nye Ordning er et af mange Vidnesbyrd om, at der i det hele af det norske Officerskorps arbejdes ihærdigt paa Dygtiggørelse ogsaa udover de obligate Eksaminer.

Juli 1925

NORGES KRIGSSKOLE JUBILERER

Den 16. December har den norske Hærs Krigsskole bestaaet i 175 Aar. 1750 oprettedes „en fri mathematisk Skole i Christiania udi vort Rige Norge" — den senere, ved Kgl. Resolution af 8. August 1820, organiseredes som Den Kongelige Norske Krigsskole, der ikke alene har haft sin store Betydning som Officerskorpsets Grundskole, men gennem det norske Officerskorps' særegne Organisation med indgaaende Tilknytning til det civile Liv, ogsaa har været Uddannelsesanstalt for en Række af Mænd, som har gjort betydelig Indsats paa forskellig, ikke-militær Omraade.

Siden 1. Januar 1918 har Skolen Oberst F. C. Tønnesen som Chef og i ham efter samstemmende Udtalelser en ualmindelig indsigtsfuld og fremragende Leder. Som et særlig berømmeligt Afsnit i Skolens Historie vil nu og siden staa de 3 Aar 1921—24, da Kronprinsen som Kadet, Prins Olav, gennemgik Uddannelse til Officer.

1910 gæstede en halv Snes Stykker af vore Elever i Officersskolens næstældste Klasse (hvorfor i Alverden mon de ikke maa hedde Kadetter?) under daværende Skoleofficer, Kaptajn H. E. Wolf deres norske Fæller, og der gaar endnu Ry af den udmærkede Modtagelse, de fik. Aaret efter gengældte 10 norske Kadetter under Kaptajn Krag Visitten. I Parantes bemærket vilde det slet ikke være nogen ilde Skik, om saadanne Besøg indgik som fast Led i Officersskolernes Program.

Desbr. 1925